1413
Acc No 28333

శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ యతిభ్యో నమః

శ్రీలక్ష్మీ హయవదన పరబ్రహ్మణే నమః

తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణము

(పరాయతము)

(కారకభాగసహితము)

శ్రీ మత్పరమహంసేత్యాది

శ్రీ శ్రీ శ్రీ త్రిదండి చిన్న శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ

జీయరుస్వామిపాదానామాదేశేన

వేదవిశ్వవిద్యాలయ విద్వద్భిః శోధయిత్వా

ప్రకాశితా

జీయర్ ఎడ్యుకేషనల్ ట్రస్ట్

వేదవిశ్వవిద్యాలయము

సీతానగరం - 522 501

గుంటూరుజిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్, భారత్

తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణమ్

© జీయర్ ఎడ్యుకేషనల్ ట్రస్ట్

ప్రతులకు :

జీయర్ ఎడ్యుకేషనల్ ట్రస్ట్, సీతానగరము - 522 501, గుంటూరుజిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్. ✆ 08645-72929	**Jeeyar Educational Trust,** Sitanagaram - 522 501, Guntur Dist., Andhra Pradesh, **✆ 08645-72929**

E-mail : jethyd@hd1.vsnl.net.in
Internet : http://www.chinnajeeyar.org

శ్రీ రామానుజవాణి, 29-1-26, శేషాద్రిశాస్త్రివీధి, గవర్నరుపేట, విజయవాడ - 2. ✆ 0866-433040	**Sri Ramanujavani,** 29-1-26, Seshadri Sastry Street, Governorpet, Vijayawada-2. **✆ 0866-433040**

మూల్యం : 300/- రూ.

D.T.P. పరిశోధనాలయమ్, C/o. JET, సీతానగరము, గుంటూరుజిల్లా.

శ్రీ మద్వేద మార్గ ప్రతిష్ఠాపనాచార్యులు, ఉభయ వేదాన్త ప్రవర్తకాచార్యులు
సత్య సంకల్పులు, పరమహంస పరివ్రాజకులు

శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ జీయర్‌స్వామివారు

వేదాన్త ద్వయ తత్త్వజ్ఞం మంత్ర మన్త్రార్థదం గురుం।
శ్రీమన్నారాయణాచార్య రామానుజ యతిం భజే॥

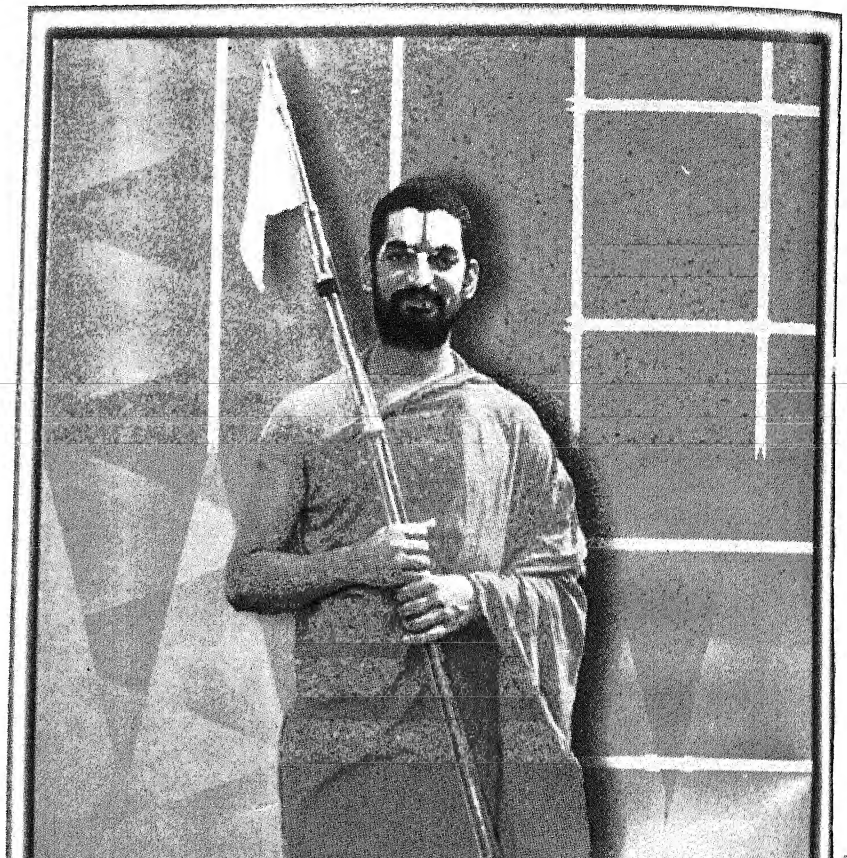

సత్య సంకల్పులు వేద విశ్వవిద్యాలయ సంస్థాపకులు,
పరమహంస పరివ్రాజకులు
శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి చిన్న శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ జీయర్‌స్వామివారు

బ

భగవంతు
వేదాఖ్యాక్షరరాశి.
భద్ర భూషణ
సముదాయము
నిలువగలగడాని
నలమటించు
పథమును ప్రద
ఐహికాముష్మిక
విజ్ఞాన ఘనమణి

ఇద మం
యది శబ్

ప్రపంచము
సమకూర్చి పెట్టిన
ఫలితములను,
అనన్య సామాన్
సదుపదేశములత
మనకు శబ్దము
అనుభూతియే కద
మానవుడు మాన
ఈ శబ్దజ్యోతియే
పెనుచీకటిలో
పురుషార్థములన
శబ్దజ్యోతికి దక్క
సంప్రదాయ పర
పౌరుషేయ వేద

ప్రత్యక్షేణా
ఏనం విద

ప్రత్యక్షానుమ
తెలియపరచునట్టి

జై శ్రీమన్నారాయణ!

అక్షరార్చన

ఋచో యజూంషి సామాని సాహిశ్రీ రమృతాసతామ్

భగవంతుడు భారత వర్షమునకు అనుగ్రహించిన అమృత సంపత్తియే వేదాఖ్యాక్షరరాశి. భరత మాతృ భవ్యాకృతికి అతిలోక శోభాతిశయము నాపాదించు భద్ర భూషణ రాశియే వేదాఖ్యాక్షరరాశి. భూమండలమునందలి సకల మానవ సముదాయములోనూ భారతీయులు నేటికిని తమ ఉత్తమాంగముల నెత్తికొని నిలువగలగడానికి కారణమైనది ఈ మన వేదాఖ్యాక్షర రాశియే. అజ్ఞానాంధకారములో నలమటించు అఖిల మనుజ లోకానికి అను సరణీయమగు అత్యుత్తమ పవిత్ర పథమును ప్రదర్శింపజేయజాలు భవ్యజ్యోతియే మన ఈ వేదాఖ్యాక్షర రాశి. ఐహికాముష్మిక వివిధ విషయ సంబంధి సద సద్వివేక సౌభాగ్యమును ప్రసాదించు విజ్ఞాన ఘనమణిపేటియే మన ఈ వేదఖ్యాక్షర రాశి.

ఇద మంధం తమః కృత్స్నం జాయేత భువన త్రయమ్
యది శబ్దాహ్వయం జ్యోతి రాసంసారం నదీప్యతే॥

ప్రపంచములోని బహువిధ ప్రాణికోటిలోనూ మానవునికి మహౌన్నత్యమును సమకూర్చి పెట్టినది వర్ణ సంకలితమగు శబ్దమే. తమ తమ అనుభూతులను, పరిశోధన ఫలితములను, అక్షరబద్ధమొనరించి తమ తరువాతి తరము వారికి అందించజాలెడు అనన్య సామాన్య సౌభాగ్య మహిమ మానవజాతికే మిగిలినది. మన పూర్వుల సదుపదేశములతో సమీచీన జీవిత పాఠముల నేర్చుకొనగలిగెడు సువర్ణావకాశము మనకు శబ్దమువల్లనే సమకూరుచున్నది. అక్షర నిబద్ధమగు మన ప్రాచీనార్యుల అనుభూతియే కదా నేటికిని మన బ్రతుకుబాటను ప్రకాశింపచేయుచున్నది. వేయేల? మానవుడు మానవుడుగా మనగలడానికి మహోత్కృష్ట సాధనము శబ్దజ్యోతియే కదా! ఈ శబ్దజ్యోతియే లేనినాడు మానవుడు తన గమ్యమును తాను తెలసికొనలేక పెనుచీకటిలో అలమటించెడువాడు. ధర్మార్థ కామ మోక్ష రూప చతుర్విధ పురుషార్థములను తత్సాధనములతోపాటుగా మనకవగత మొనరించు శక్తి ఈ శబ్దజ్యోతికి దక్క మరి దేనికిని లేదుగదా! అందులోనూ అనాది నిధనా విచ్ఛిన్న సంప్రదాయ పరంపరాప్రాప్త నిరవద్య జ్యోతియే మన పరమ ప్రమాణ నిత్య సత్యా పౌరుషేయ వేద సమాఖ్యా విరాజమాన పావనాక్షర రాశి.

ప్రత్యక్షేణానుమిత్యావా యస్తూపాయో న బుధ్యతే।
ఏనం విదంతి వేదేన తస్మాద్వేదస్య వేదతా॥

ప్రత్యక్షానుమాన ప్రమాణములకు నందని బహు విధోపాయ పురుషార్థములను తెలియపరచునట్టిది కనుక ఈ విలక్షణాక్షర రాశికి "వేద"మను పేరు ఏర్పడినది.

మనకు కావలసిన ధన ధాన్య పశుపుత్ర కళత్రాది రూపమగు ఇహలోకసంబంధి నకల విధనంపత్తికిని, స్వర్గాది పార లౌకిక బహువిధ భోగ సమృద్ధికిని సాధనభూతములగు యాగ హోమాదులను తెలియపరచునది ఈ వేదరూపమగు అపౌరుషేయాక్షర రాశియే కదా! వానిలోనూ ఆత్మ పరమాత్మ విషయకాతి మనోజ్ఞ సూక్ష్మాతిసూక్ష్మ మహానందరూప మోక్షోపాయమునుపదేశించు దక్షత ఈ వేద పురుషునికి దక్క ఇతర ప్రమాణములకు దక్కలేదు.

తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే।
ఛందాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాద్యజు స్తస్మాదజాయత॥

ఇత్యాది వేదమంత్రములే వేదము పరమ పురుషుని వలన జనించినటుల తెలియపరచుచున్నవి కనుక వేదము పురుషప్రోక్తము, ఈశ్వర నిర్మితము, పౌరుషేయము కాని అపౌరుషేయము కాదు అని కొందరు దార్శనికులు భావించుచున్నారు.

వేదః పౌరుషేయః వాక్యత్వాత్ భారతాదివత్ ॥ యస్తు వేదే పౌరుషేయత్వం నాభ్యుపైతి తంప్రతి విధిరేవతావత్ గర్భ ఇవస్రవతి కుమార్యాః పుం యోగే మానమ్॥

వేదము పద సముదాయ రూపమే కనుక భారత రామాయణాది వాక్య కదంబకమువలె పౌరుషేయ మనవలెను. వేదమునందు వినిపించు విధినిషేధములు కుమారికి గర్భమువలె వేదమునకు పురుష సంబంధమును స్థిరపరచుచున్నవి అని ఇట్లు కొందరు వేదము యొక్క నిత్యత్వ అపౌరుషేయత్వముల నాక్షేపించి, వేదము పురుష ప్రోక్తమైనందున పౌరుషేయమనియు శబ్దరూమైనందున అనిత్యమనియు సాధించుచుందురు. కానీ శబ్దమఖండస్ఫోటరూపమైనందున నిత్యమనియు, అర్థముతో తాదాత్మ్యము గలదియనియు శబ్దానుశాసన రహస్యవేత్తలు సిద్ధాంతీకరించుచున్నారు. జైమినిముని పూర్వమీమాంసా దర్శనమున "కర్మైకే తత్రదర్శనాత్" అను సూత్రము మొదలు పదునెనిమిది సూత్రములలోనూ ఈ వేదానిత్యత్వమును ఆక్షేపించుకొని ప్రతిక్షేపించియున్నారు. తమ ఋగ్వేద భాష్య భూమికలో సాయణాచార్య శ్రీ చరణులు కూడా నయుక్తికముగా వేదములయొక్క నిత్యత్వ ప్రమాణత్వాదుల నిరూపించియున్నారు.

యో బ్రహ్మాణం విదధాతి పూర్వం
యోవై వేదాగ్ంశ్చ ప్రహిణోతి తస్మై
తగ్ంహ దేవమాత్మ బుద్ధి ప్రసాదం
ముముక్షుర్వై శరణ మహం ప్రపద్యే॥

శ్రీమన్నారాయణుడు తన నాభికమలమునుండి నాలుగు ముఖాలుగల బ్రహ్మదేవుని సృష్టించి అతినిని ఈ చరాచర సృష్టి కార్యమునందు నియోగించినాడు. వివిధ విచిత్ర సృష్టి కార్యమునందతనికి సహకరించుట కొరకే విజ్ఞాన భాండాగారమనదగిన ఈ వేదవిద్యను గూడ ఉపదేశించినాడు. ఈ సృష్టికి పూర్వము ప్రళయము. ఆ ప్రళయమునకు పూర్వము సృష్టియును ఉన్నది. ఇట్లు సృష్టి ప్రళయములు అనాదిగా జరుగుచునే వున్నవి. అనాదిగా జరుగుచున్న ఈ సృష్టి

ప్రళయములవలె, అనాదులుగా అంగీకరించవలసిన ఆత్మ పరమాత్మలవలె తద్ జ్ఞాన జనకమగు వేదము కూడ అనాదియని అంగీకరించక తప్పదు కదా! అందుకని వేదము నిత్యము, పరమ ప్రమాణము, అపౌరుషేయము. భ్రమ ప్రమాద విప్రలంభాది దోషగంధశూన్యము.

"స్వాధ్యాయోధ్యేతవ్యః" ఆచార్యోచ్చారణానూచ్చారణ రూపమగు అధ్యనముతో ఇట్టి వేదాఖ్యాక్షర రాశిని గ్రహించి తీరవలసినదిగా వేద పురుషుడే శాసించుచున్నాడు. ఇదియు ఋగ్వేదము, యజుర్వేదము, సామవేదము అని ముఖ్యముగా మూడు విధములు గలదిగా పేర్కొనబడుచున్నది. పాదవ్యవస్థగలిగి పద్యరూపమున భాసించునది ఋగ్వేదము. గద్య ప్రచురణముగా కన్పించునది యజుర్వేదము. గీతిమయముగా శ్రూయమాణమగుచున్నది సామవేదము. యాగ హోమాది వేదవిహిత కర్మల ననుష్ఠించు సందర్భమున ఈ మూడు వేదములును ఉపయోగపడుచున్నవి. వీనిలో యాగాది కర్మవిధాయకమైనది యజుర్వేదము. కర్మలకు సంబంధించిన విషయములను కర్మలయందావాహితులగు గలది ఋగ్వేదము. యాగాది కర్మలయంతా వాహితులగు ఆయా దేవతలను స్తోత్రము సేయు గీతములు కలది సామవేదము. అథర్వణ వేదమునకు ఈ సందర్భమున వినియోగము లేనందున అది అంతగా పేర్కొనబడదు.

ఈ మూడు వేదములలోనూ ప్రధాన క్రియాకలాప విధాయకమగుట జేసి యజుర్వేదానికి అతి విశిష్ట స్థానమేర్పడినది. దేవపూజార్థకమగు 'యజ'ధాతువునకు ఔణాదికమగు 'ఉసి' ప్రత్యయము చేర్చగా యజుశ్శబ్దమేర్పడుచున్నది. 'యజు'స్సనగా భగవదారాధనా సాధనమని అర్థము. స్వర్గాది ఫలముల నాశించక కేవల భగవదారాధనాబుద్ధితో చేయు యాగాది కర్మలు పరమ నిశ్రేయసమును సాధించి పెట్టగలవు. ఈ యజుర్వేదము **'శుక్ల యజుర్వేద'**మని **'కృష్ణయజుర్వేద'**మనియు రెండుగా విభజించబడియున్నది. వీనిలో కృష్ణయజుర్వేదము తైత్తిరీయముగా వ్యవహరింపబడుచున్నది. వైశంపాయన మహర్షివద్ద యజుర్వేదమునధ్యయన మొనరించిన యాజ్ఞవల్క్యముని ఆచార్యాగ్రహానికి గురియై తాను నేర్చిన వేదమునంతయూ తిరిగి గురువుగారికే అర్పణచేసి, సూర్యునివద్ద తన గురువుగారికి తెలియని వేదము కావాలని నేర్చుకొనినాడుట. దానికి శుక్ల యజుర్వేదమని పేరట. ఈ కథ విష్ణుపురాణాది గ్రంథములలో మనకు కన్పించుచున్నది. దీనికి శుక్లయజుర్వేదమని పేరు వచ్చుటవలన ఏతద్ భిన్నమగు యజుస్సునకు కృష్ణ యజుర్వేదమని వ్యవహారమేర్పడినది. యాజ్ఞవల్క్య మహర్షికి తిరిగి అర్పించిన ఈ వేదరాశిని వైశంపాయనులవారి శిష్యులు తిత్తిరి పక్షుల రూపమును ధరించి స్వీకరించినారుట. ఇట్లు ఇది తిత్తిరములకు సంబంధించినది అగుటచేత తైత్తిరీయముగానూ ప్రసిద్ధిచెందినది.

ఐతే ఈ యజుర్వేదము నధ్యయనమొనరించు వారికి తైత్తిరీయములను పేరు చాలా ప్రాచీన కాలము నుండియు వ్యవహారమున్నట్లు తెలియుచున్నది, కౌసల్య వద్దకు ప్రతినిత్యమునూ వచ్చి ఆశీర్వదించు మహాభాగుని వాల్మీకి రామాయణము **"ఆచార్య స్తైత్తిరీయాణామభి రూపశ్చ వేద విత్"** అని ప్రశంసించుచున్నది. దక్షిణ భారతీయులెక్కువగా తైత్తిరీయులే. సూర్యభగవానుడు మధ్యాహ్నమున

యజుర్వేదమునందు ప్రతిష్ఠితుడైయుండునట. "**యజుర్వేద తిష్ఠతి మధ్యే అహ్నః**" అని వేద పురుషుడు ఉపదేశించుచున్నాడు. "**మధ్యాహ్నే కర్కటేలగ్నే జాతో రామః**" శ్రీ రామచంద్రస్వామి మధ్యాహ్నమున ఆవిర్భవించి యజుర్వేదము నందు తనకు గల ఆదరము నభివ్యక్తము సేసియున్నాడు. వర్తమాన మన్వంతరమునకు ప్రవర్తకుడగు వైవస్వత మనువు దక్షిణ భారతములోని కృతమాలా నదీతీరమున నివసించు ద్రవిడ దేశాధీశ్వరుడగు సత్యవ్రతుడను రాజర్షి యనో భాగవతము పేర్కొనుచున్నది. ఆయన కృష్ణ యజుర్వేది. తైత్తిరీయాధ్యాయి అని అతని దక్షిణ భారత స్థితిని బట్టి ఊహించుకొనవచ్చును. ఇట్లు ఈ వైవస్వత మన్వంతరము తైత్తిరీయమునకు మొదటి నుండియు స్వాగత సత్కారముల నందించుచునే యున్నది.

ఈ తైత్తిరీయము కూడ సగ్ంహితా రూపముగానూ బ్రాహ్మణ రూపముగానూ ఆరణ్యకముగానూ విభజించబడియున్నది. పది పన్నములుగా విస్తరించిన ఆరణ్యకములోని చివరి భాగములకే ఉపనిషత్తులనియు పేరు. ఈ వేదములోని మూడు అష్టకములుగా విభజించబడియున్న బ్రాహ్మణమున కేవల గద్యమే కాక మంత్రములు కూడా కొన్ని కలసియున్నవి. అందుకే దీనికి కృష్ణయజుర్వేదమని పేరు ఏర్పడినదనియు చెప్పుకోవడము గలదు. ఈ వేదమున పునరుక్త స్థలము అనేకములు గలవు. పునరుక్తము లనగా వచ్చిన వాక్యములే మరీమరీ అనేక స్థలములయందు రావడము. "**ప్రజాపతి రకామయత**" "**బ్రహ్మవాదినోవదంతి**" "**యఏవం వేద**" ఇత్యాది వాక్యములనేక స్థలములలో వచ్చును. అందువలన ఏ మాత్రము అజాగ్రత్తగా నున్నప్పటికిని వేద పాఠక్రమము తప్పిపోవు ప్రమాదము గలదు. కనుక యజుర్వేదాధ్యయనమునకు చక్కని ధారణ అవసరమంటారు.

ఇట్టి విశేషము అనేకములు గలిగి వెలుగు ఈ యజుర్వేదము యొక్క సంహితా భాగము ఏడు కాండములుగ విభక్తమైయున్నది. సప్తావరణములు దాటగలిగిన నాడే ఆ సర్వేశ్వరుని దర్శించగలము కదా. సప్త ప్రాకారములు దాట గలిగిననాడే శ్రీరంగనాథుని సేవించుకొనగలము. సప్తశైలములు దాటగల్గిననాడే శ్రీనివాసుని దర్శించుకొనగలము. అట్లే ఈ సప్తకాండముల నధ్యయనము చేయగలిగిననాడే ఏతత్ ప్రతిపాద్యుడగు భగవంతుని సన్నిధికి సన్నిహితులము కాగలము. ఆ భగవంతుడే సాక్షాత్ ధర్మస్వరూపుడు.

ధర్మః శ్రుతో వాదృష్టో వా కృతోవా కథితో పివా
అనుమోదితో వా విప్రేంద్ర! పునాతి పురుషం సదా॥

ధర్మ స్వరూపుడగు ఆ భగవంతుని గురించి వినిననూ, దర్శించిననూ, సేవించిననూ, చెప్పిననూ, ఆమోదించిననూ మన జన్మ పవిత్రమగును. కనుక ఈ తైత్తిరీయ సంహిత యొక్క పారాయణము చేయడముగానీ, ఆమోదించడముగాని సర్వజనులకును శ్రేయస్సంధాయక మనుట నిర్వివాదము.

ఈ వేదమును గురువుగారి వద్ద అధ్యయన మొనరించి చదువు కొనవలెనేగాని స్వయముగా చదువుకొనగూడదు. దీని ఉచ్చారణలో ఉదాత్తాది స్వరములు స్వయముగా తెలసికొనజాలము. సర్వ విరుద్ధముగా చదివినచో అది వజ్రమై హింసించును. ఈ వేదము కూడ సంహితాపాఠ, పదపాఠ, క్రమపాఠ. జటా పాఠ, ఘన పాఠ ప్రభృతి విభిన్న పాఠప్రక్రియతో విరాజిల్లుచున్నది. ఏ ప్రాంతమున ఇట్టి

పరమ పవిత్ర వేదపాఠము వినిపించునో ఆ ప్రాంతమున ప్రశాంతత పవిత్రత బాగుగా చోటుచేసికొనును. వినువారి వీనులకు విందుసేయును.

ఐతే క్రూర కలిపురుషుడు సామ్రాజ్యము సేయు ఈ కాలమున పవిత్ర వేదపురుషుని విహారము సన్నగిల్లినది. ఈ దశలో **శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ జీయర్‌స్వామివారు** 1960 నుండి 1969 వరకు నవతర దీక్షతో అష్టోత్తర శత శ్రీరామ సామ్రాజ్య పట్టాభిషేకములతో ఈ వేదమునకు ఉపబృంహణమగు రామాయణమును మరల నొకసారి భారత దేశమంతటను సంచరించి, సకల మానవుల హృదయాలలో ప్రతిష్ఠింపచేసినారు. 1973లో ఢిల్లీ పట్టణమున అఖిల భారత వేద విద్వత్సమ్మేళనమును జరిపి, వేదపురుషునియొక్క స్థితిగతుల నారయుటకై, వేద విద్వాంసులనందరిని ఆహ్వానించిరి. 2000 మందితో కూడిన ఆ మొదటి సమ్మేళన వివరములను " Who is who in Vedas" అను గ్రంథములుగ ముద్రించిరి కూడ. ఆ పైక్షీణదశనందిన ఈ వేదము యొక్క ఉద్ధరణకై సంకల్పించి, మొదట దానియందభిమానము ప్రజలలో కలిగింపజేయు అష్టోత్తర శత స్వాధ్యాయ జ్ఞానయజ్ఞ మహాసంకల్పముతో చతుర్వేదములనూ హవనాత్మకముగ సుప్రతిష్ఠితములుగా చేయ సమకట్టి నూట ఐదింటిని స్వయముగ పూర్తిచేసిన చిట్టచివరి ఈ కార్యభారమును బాల యతీంద్రులగు **శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి చిన్న శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ జీయర్‌స్వామివారి** భుజములపైన మోపినారు. అభినవ రామానుజులగు, శ్రీశ్రీశ్రీ చిన్న జీయర్‌స్వామివారు వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపన కార్యక్రమముల నత్యంతతోత్సాహముతో నెరుప బద్ధదీక్షులై విరాజిల్లుచున్నారు.

అష్టోత్తర శత స్వాధ్యాయజ్ఞాన యజ్ఞముల పూరించి నిర్వహించడమే కాక వేదవిద్యను ఆధునిక విజ్ఞానముతో మేళవించి మరింత ఎక్కువ ప్రచారము కావించనెంచి శ్రీశ్రీశ్రీ స్వామివారు వేద విశ్వవిద్యాలయమునుగూడ స్థాపించి నిర్వహించుచున్నారు. శ్రీమదుభయ వేదాంతాచార్య పీఠముద్వారా వేదాంత విద్యలను విశ్వ విద్యాలయము ద్వారా వేదవిద్యలనూ పోషించడానికి అహోరాత్రములూ కృషిచేయుచున్న శ్రీశ్రీశ్రీ స్వామి వారిపుడు నిర్దుష్టముగా వేద వాఙ్మయమునచ్చొత్తించి ప్రకాశింపచేయుటకై "శ్రీ జీయర్ ఎడ్యుకేషనల్ ట్రస్ట్" వారి నాదేశించుట వేదాభిమానులగు వారందరికినీ ముదావహమగు విషయము.

ప్రస్తుతము వేదవిశ్వవిద్యాల విద్వాంసులచేత పరిశోధింపచేసి తైత్తిరీయ సంహితా భాగము నిర్దుష్టముగా ముద్రించబడినది. శ్రీమద్వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపనాచార్యులు, భగవద్రామానుజా పరావతార స్వరూపులునగు జగద్గురు శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి చిన్న శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ జీయర్‌స్వామివారి ద్వారా ఆవాహితుడై తైత్తిరీయ సగ్ంహితా నామాంతర శోభమాన యజుర్వేద సంహితాధిష్ఠితుడై దయచేయుచున్న శ్రీ వేదపురుషునికి శ్రీమన్నారాయణునికి అత్యంత భక్తిశ్రద్ధలతో అంజలి ఘటించి ఈ "అక్షరార్చన" ద్వారా అఖండ సత్కార పూర్వక శ్లాఘ శబ్దములతో స్వాగతము పలుకుచున్నాను. ఓం తత్సత్.

ఇట్లు
శ్రీమద్వేద పురుష కృపాభిలాషి
మరింగంటి శ్రీరంగాచార్య
భాగ్యనగరం

శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ యతిభ్యో నమః

కృతజ్ఞతావిష్కరణము

అనాది నిధనము, అపౌరుషేయము, నిత్యమునగు వేదరాశిని విభజించి లోకానికందించిన పరమర్షులకు, తత్పరంపరను అవిచ్ఛిన్నముగ ఈనాటి మనవరకు అందించుచు వచ్చు ఆచార్య పరంపరకు భక్తిభావముతో ప్రణమిల్లుచున్నాము.

విని మాత్రమే నేర్వదగిన శ్రుతికి అక్షర రూపమును కల్పించి అల్పబుద్ధులగు వారికి మహోపకారమొనర్చిన ప్రాచీనాచార్యవర్యులకు తత్ప్రోత్సాహకులగు ఉదారులకు కృతజ్ఞతలు.

వేద మార్గమును ప్రతిష్ఠాపన జేయుచు వైదిక సిద్ధాన్త స్థాపనచేసి శ్రియఃపతికి కూడ "ఆచార్యులై" విరాజిల్లు భగవద్రామానుజులకు, వారి సత్సంప్రదాయ సుధను ఈ తరముల వారికి రుచి చూపుచు అసంఖ్యాకముగ వేద విద్వత్సదస్సులను, చతుర్వేదహవనాత్మక స్వాధ్యాయ జ్ఞాన యజ్ఞములను నిర్వహించిన సత్యసంకల్పులు, వేద విశ్వవిద్యాలయ రూపకల్పనచేసిన అస్మదాచార్య శ్రీ చరణులు శ్రీమదుభయవేదాన్తాచార్య పీఠాధిపతులునగు శ్రీశ్రీశ్రీ శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్యులునగు **శ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ జీయరు** స్వామివారికిన్ని మా సాష్టాంగ దండ ప్రణామములు.

ఈ గ్రంథ ముద్రణకు పూర్వము ఇందు సంభవించు ప్రాచీన కోశగత ముద్రణా దోషములను పరిష్కరించి అందించిన మా వేద విశ్వవిద్యాలయ వేదాధ్యాపకులకు హార్దిక కృతజ్ఞతలు.

గ్రంథమును అతిసుందరముగా ముద్రించి అందించిన శ్రీరామానుజవాణి, వారి పరివారానికి ఇట్టి అనేక ధార్మిక కార్యములు చేయు భాగ్యము కలుగుగాక యని మంగళాశాసనములను చేస్తున్నాము.

వైదిక శ్రద్ధ కలిగిన భాగవతులందరును ఈ గ్రంథమును సదుపయోగపరుతురు గాక!

జీయర్ ఎడ్యుకేషనల్ ట్రస్ట్

సీతానగరము- 522 501.

గుంటూరు జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్.

SRIMANNARAYANA RAMANUJA YATHIBHYO NAMAHA
JEEYAR EDUCATIONAL TRUST
Founder and Managing Trustee
His Holiness *Sri Sri Sri Tridandi Chinna Srimannarayana Ramanuja Jeeyar Swamiji*

శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ యతిభ్యోనమః

ప్రస్తావనా

మాననీయాః! వేదాభిమానినో భగవద్భాన్ధవాః!

జయ శ్రీమన్నారాయణ!

ప్రాస్తావికం కించిదస్మదీయ మవదధతు.

తత్త్వాన్వేషణప్రవణానాం సారగ్రాహిణాం నిర్మత్సరాణాం తత్ర భవతాం సమేషాం భగవద్బన్ధూనాం కరకమలేషు గ్రన్థాకృతిరూపమిదం త్రయీధనముపాయనీకర్తు మేతద్విషయే మనాగివ సారభూతం ప్రమేయం చ వినివేదయితుం ప్రయతతేఽ స్మద్వేద విశ్వవిద్యాలయః.

లోకే యః కోఽపి ప్రాణీ సుఖం ప్రేప్సుర్దుఃఖం పరిజిహీర్షుశ్చ పరిదృశ్యతే. తచ్చ సుఖమలౌకిక సాధనలభ్యమ్. ఇన్ద్రియాధీనం జ్ఞానం పరిమితాన్యేవ విషయవస్తూని గృహ్ణాతి. శబ్దాదిభౌతిక విషయ గ్రాహకత్వమే వేన్ద్రియాణాం, నత్వలౌకికవిషయవస్తుగ్రాహకత్వ మితి నంవిదతే నుధియః. ప్రత్యక్షాధీనపరామర్శస్యాపి యథావస్థితవస్తు సాక్షాత్కారే న్యూనతా వరీవర్తి. ఏతత్ప్రమాణద్వితయమపి అలౌకికవస్తుగ్రహణే న ప్రభవతీతి విదన్తి హి విపశ్చిన్మణయః. యథావస్థితవస్తుబోధకత్వం తు వేదైకనిష్ఠమ్. తమేవ వేదవాఙ్మయం మూర్ధన్యప్రమాణతయా పరిజగృహుః ప్రమాణతన్త్రా హితైషిణః పూర్వే పుమాంసః. **"మానాధీనా మేయసిద్ధిః"** ఇతి న్యాయేన ప్రమాణావలమ్బనేన హి ప్రమేయనిశ్చయో విధేయః. అతీన్ద్రియవిషయవస్తుబోధనే వేదస్యైవ నిష్ప్రకంపం ప్రామాణ్యమూరీకృతమాస్మాకైః ప్రామాణికసార్వభౌమైః పూర్వాచార్యైః. **"ఆదౌ వేదాః ప్రమాణమ్"** ఇతి హి జోఘుష్యతేఽ భియుక్తైః.

మానవః, స్వేతరప్రాణిజాతవిలక్షణః, యతో హి, బుద్ధిజీవీ కిలాయమ్! పరన్తు బుద్ధేః ప్రకాశో విషయాధీనః. విషయశ్చ, లౌకికాలౌకికరూపేణ ద్వివిధః. పరిమితభౌతిక విషయప్రకాశకం జ్ఞానం పరిమితమేవ భవతి. అలౌకికవిషయావలమ్బి జ్ఞానమపరిమిత మలౌకికం చ భవతీతి ప్రేక్షావతాం రాద్ధాన్తః. తాదృశాలౌకిక వస్తువిషయకం

జ్ఞానమపేక్షన్తే హి బుద్ధిజీవినః. అలౌకికవస్తువిషయకబోధశ్చ వేదవాఙ్మయాధ్యయనాధీనః. అతః, ఉక్తాలౌకికజ్ఞాన సంపిపాదయిషుభి రశేషైరపి శ్రేయోలిప్సుభిః జ్ఞాననిధయో వేదాః సర్వతోభావేన పరిరక్షణీయాః.

అలౌకికవిషయావబోధ ఇతికిమ్? పరిదృశ్యమానభౌతిక వైచిత్ర్యమపి వేదవాఙ్మయ పరిజ్ఞానేనైవావగన్తుం శక్యమితి సువచమ్. వేదవాఙ్మయమాధారీకృత్య ఖలు భగవాన్ చిదచిద్వస్తు జాతస్య నామరూపాదికం నిరమిమీత. విషయేఽస్మిన్ తత్త్వవిదగ్రేసరయోః మనుపరాశరమహానుభావయోః ప్రమాణవచనద్వితయ ముదాహరామః.

"వేదశబ్దేభ్య ఏవాదౌ పృథక్ సంస్థాశ్చ నిర్మమే" (మనుస్మృతౌ 1 . 21)

ఇతి వ్యాజహార మనీషిణాం మాననీయో మనుః.

"నామరూపం చ భూతానాం కృత్యానాం చ ప్రపఞ్చనమ్।
వేదశబ్దేభ్య ఏవాదౌ - దేవాదీనాం చకార సః"

ఇతి ప్రాహ భగవాన్ పరాశరః॥ (వి.పు. 1-5-64)

"వేదశబ్దేభ్యః" ఇత్యుభయోస్తత్త్వవిదోః ప్రయోగః వేదస్యాద్యం ప్రామాణ్యం ప్రతిష్ఠాపయతి. అద్యత్వే భూగోళ-ఖగోళాద్యన్తర్గత సూక్ష్మతర విషయపరిశోధనే కృతప్రదేరపి పరిశోధకైః, తద్గతవిషయవస్తుప్రబోధార్థం వేదవాఙ్మయసంరక్షణమవశ్యం కార్యమ్. సమస్తచరాచరాత్మకస్య విశ్వస్య నామరూపనిర్మాణం వేదశబ్దేభ్యః ఖలు సమభూత్. పరిమిత లౌకికజ్ఞానావాప్త్యర్థమపి వేదవాఙ్మయ సంరక్షణస్యావశ్యకతా దరీదృశ్యతే. సమస్తవస్తువిషయక యథార్థజ్ఞానలిప్సుభిః బుద్ధేరాప్యాయకస్య వేదస్య పరిత్రాణాయ సర్వాత్మనా ప్రయతితవ్యమ్.

ఇతరప్రాణిభిన్నత్వం బుద్ధివిశేషేణ కిల మానవస్య. తేభ్యస్స్వకీయం వైలక్షణ్యం స్వస్మిన్ నిరూపయితుమిచ్ఛతా మానవేన నిరవధికజ్ఞాననిధిర్వేదస్సంరక్షణీయః. జ్ఞానవివృద్ధ్యర్థ మనాద్యవిచ్ఛిన్నపాఠసంప్రదాయపరిత్రాణార్థం చ అధ్యయనపరంపరా వ్యవస్థాపితా దీర్ఘదర్శిభిర్మహర్షితల్లజైః. తస్యాః పరంపరాయాః సగౌరవపరిత్రాణం తదధ్యయన ప్రోత్సాహనాదికం చ బుద్ధిమద్భిః కార్యమ్.

కైశ్చిదధునాతనైః పాశ్చాత్యపరిశోధకమహాశయై స్తద్దృష్టికోణప్రభావితై రత్రత్యైరపి గవేషకైః వేదరచనాకాలనిర్ధారణాయాసఫలః ప్రయాసః కృతః. వేదప్రాదుర్భావకాలస్యైవ నాస్తి కిలావధిః. రచనాకాలనిర్ధారణప్రయత్నస్య కా కథేతి వివిఞ్చతే హి విద్వాంసః. ఏతాదృశసమయనిర్ధారణప్రయత్న స్సర్వథా సర్వదా చ న సంగచ్ఛత ఇతి ప్రామాణికైః పునరుక్తో విషయః.

ఈశ్వరకర్తృకత్వా ద్వేదస్య ప్రామాణ్యమితి తార్కికాణాం సిద్ధాన్తః. అయమపి సిద్ధాన్తః ప్రామాణ్యకోటిం నాధిరోహతీతి వైదికతత్త్వవిదాం సరణిః. సంప్రత్యత్రాస్య విచారస్యాపి నాత్యవసరః.

అలౌకికార్థ ప్రత్యాయకశబ్దరాశిర్హి వేదః. తాదృశాలౌకికార్థప్రతిపాదనం న మనుష్య బుద్ధ్యధీనమ్. ప్రత్యక్షానుమానాగోచరార్థ ప్రతిపాదన సామర్థ్యాత్ వేదస్య వేదతాముదాజహార భగవాన్ మనుః -

"ప్రత్యక్షేణానుమిత్యా వా యస్తూపాయో న బుధ్యతే।
ఏనం విదన్తి వేదేన తస్మా ద్వేదస్య వేదతా" ఇతి.

ఏతావతా-అలౌకికార్థవస్తుజ్ఞానసాధనం వేద ఏవేతి నిష్కృష్టోఽర్థః.

అనాద్యవిచ్ఛిన్నపరంపరయాఽధీయతే వేదవాఙ్మయమపౌరుషేయం వైదిక సార్వభౌమాః. తాదృశవేదరాశిసాక్షాత్కారే సమర్థాః "ఋషయః".

మననాదినా తత్సంరక్షకాః - "మహర్షయః". అధీతవిషయస్య పరమప్రయోజనం విజ్ఞాయ లోకక్షేమాయ తం జ్ఞానరాశిం వ్యాఖ్యానాదిభిర్యే ప్రాదు స్తే - "పరమర్షయః".

శబ్దరాశే ర్వేద స్యాపౌరుషేయత్వం కథమ్? ఇత్యుదేత్యనుయోగః. మానవాదేవ శబ్దరాశే రుత్పత్తి రితి న కశ్చిన్నియమః. శబ్ద స్తరంగరూపేణాపి ప్రవర్తతే దూరదర్శనరూపేణాపి ప్రవర్తతే. విషయోఽయం వైజ్ఞానికైరప్యంగీక్రియతే, ప్రయోగరూపేణానుభూయతే చ. కిన్తు, లౌకికశబ్దాపేక్షయా వైదికశబ్దానాం మహద్వైలక్షణ్యమస్తి. ఋషిభిః పరంపరయా క్రమపద్ధత్యా స్వరవిశిష్ట శబ్దరాశిరుపదేశరూపేణ సమధిగతః. తాదృశానూచానోచ్చారణ స్యాదిర్నాస్తి. అతోఽస్మిన్ శబ్దరాశౌ భ్రమ-ప్రమాదాదిదోషగన్ధస్య నాస్తి క్వచిదప్యవకాశః. లోకే లౌకికశబ్దప్రయోక్తా వ్యక్తిగతవైభవార్థమపి ప్రయతతే. తన్నాన్త్యత్ర. అవిచ్ఛిన్నోచ్చారణానూచ్చారణవిశిష్టస్య హి శబ్దరాశే ర్వేదత్వ మపౌరుషేయత్వం చ.

సందర్భేఽస్మిన్ ద్వౌ విషయౌ వేదితవ్యౌ. శబ్దాః ద్వివిధాః, లౌకికాలౌకికభిదయా.

1. తత్ర లౌకికాః - తత్తద్వ్యక్తిపర్యన్తవ్యవహారాయ నియన్త్రితాః. వ్యాకరణాదినా, కాలభేదేన వా ప్రదేశభేదేన వా లౌకికశబ్దేషు పరిణామస్సంభవతి. భాషాగతశబ్దరాశిః లౌకికవ్యవహారాను గుణ్యేన పరిణతిం భజతే. సంస్కృతభాషాయామపి దేశకాలాదిభేదేన పదానాం భిన్నార్థతా దృష్టచరా లోకే.

2. అలౌకిక శబ్దరాశిః - అనుస్యూతరూపేణ (క్రమమవిహాయ) సమాయాతి- "అగ్నిమీళే ..... విష్ణుః పరమః" ఇత్యాద్యానుపూర్వీ సదైకరూపా, ఉచ్చారణే వా స్వరే వా. కదాఽపి నాస్తి అత్ర పరిణామావకాశః. ఏతేషామలౌకికశబ్దానాం నిరన్తరమేకరూపేణ సత్త్వాత్ అపౌరుషేయత్వం నిత్యత్వం చాక్షతం వేదవాఙ్మయస్య సమగ్రస్య.

శబ్దప్రామాణ్యేఽయం విశేషః. లౌకికశబ్దానామర్థబోధస్సుగమః. సచానేకధా భవితుమర్హతి. యథా-

"శక్తిగ్రహం వ్యాకరణోపమాన
కోశాప్తవాక్యాత్ వ్యవహారతశ్చ।
వాక్యస్య శేషాద్వివృతేర్వదన్తి
సాన్నిధ్యతస్సిద్ధపదస్య వృద్ధాః" ॥ ఇతి."

లౌకికశబ్దానామివ వైదికశబ్దస్య ప్రత్యక్షత్వేఽపి వైదికశబ్దప్రతిపాద్యవిషయస్యాగోచరత్వాత్, వైదికానాం శబ్దానాం ప్రయోజనమనూచానోపదేశేన వినా నావగమ్యతే. అలౌకికత్వాదుపదేశైకగమ్యత్వా చ్చార్థానామ్. అత ఏవ పృథక్ప్రమాణత్వం వేదస్య. పురుషనిర్మితశబ్దేషు భ్రమ-ప్రమాదాదిషు యః కోఽపి దోషస్సంభవత్యవశ్యమ్. తాదృశదోషాభావాదేవ వేదస్య నిర్దుష్టత్వమ్. ఏవం వేదస్య 'స్వతః ప్రామాణ్యం' సిధ్యత్యేవ.

కిం స్వతః ప్రామాణ్యం సర్వేఽప్యఙ్గీకుర్వన్తి? ఇతి చేత్, తత్తద్వ్యక్తి సంస్కారానుగుణోఽయం విషయః. "సూర్యః ప్రకాశతే" ఇత్యత్రవిషయే కేషాంచన అనంగీకారేఽపి, న కాఽపి క్షతిః. సంస్కార విశేషేణైవ మానవః అర్థం గృహ్ణాతి. పూర్వోక్తై ర్హేతుభిర్వేదవాఙ్మయోఽస్మాభి స్సంరక్షణీయః.

వేదవాఙ్మయ స్స్వరప్రధానః. యథా నిర్జీవస్య శరీరస్య స్థిరసత్తా న విద్యతే, తథైవ, స్వరశూన్యస్య వేదస్య నాస్తి కాఽపి విశేషస్థితిః. స్వరవిహీనశ్శబ్దరాశిః అర్థబోధనాయ కథంచిత్ ఉపయుజ్యతే, న కస్మైచన విశిష్టప్రయోజనాయ. అక్షరాణాం స్వరస్య చాపృథక్సంబన్ధోఽస్తి వేదే. యథా జీవవిశిష్టస్య హి శరీరస్య స్థితిః జ్ఞాయతే, తథైవ స్వరవిశిష్టస్యైవ వైదిక శబ్దరాశే ర్మహార్థతా. స్వరశూన్యవేదాధ్యయనేన ఫలాభావ ఏవ న, అపి త్వనర్థపరంపరాఽప్యనివార్యా. ఉచ్చారణవిపర్యాసాత్ హానిరవర్జనీయేతి జ్ఞాపనాయ "ఇన్ద్రశత్రుర్వర్ధస్వ" ఇత్యేకముదాహరణం సర్వేఽప్యంగీకుర్వంతి నిదర్శయన్తి చ. ఏతాదృశఘట్టాః కియన్త స్సన్తీతి పరిశీలనీయమ్.

పాణినిప్రభృతిభిః ప్రవర్తితం వ్యాకరణగ్రన్థజాత మవలంబ్య వేదశబ్దార్థాన్ విచారయన్తి భూయాంసః విద్వాంసః. వ్యాకరణశాస్త్రం చ లౌకికానుభవరీత్యా లోకవ్యవహారాయ శబ్దవ్యుత్పాదనాయ చ కిల వ్యవస్థాపితం, అత స్తత్రార్థపరిమితి రస్తి. వ్యాకరణాధీనా స్సర్వేఽప్యర్థా న భవన్తి వైదికాః. సువిస్తృత-సుగంభీరాలౌకికార్థప్రతిపాదకత్వం హి వేదనిష్ఠమ్. సంస్కృతవ్యాకరణాదిభిస్సహ వైదికశబ్దమూలాః భూయస్యస్సన్తి భాషాః లోకే. తత్తద్భాషాస్వరూపనిరూపణే కానిచన వ్యాకరణాని సువ్యవస్థితాని విద్యన్తే. ప్రపంచచరిత్రపరిశీలనే సతి జ్ఞాయతే యత్, తత్తల్లౌకికభాషాణాం వ్యవస్థితేః ప్రాగేవ వేదసంస్కృతిః, తదావిష్కరణే భాషా చ ఆసీదితి. అత స్తత్తద్భాషాగతవ్యవస్థా అపి వేదమూలా ఇతి ప్రతీయతే. వేదప్రచోదితాన్ కాంశ్చన నియమాన్ అవలంబ్య పాణినిప్రభృతయో వైయాకరణాః వ్యవహారాయ కాంశ్చన నియమాన్ వ్యవస్థాపయామాసుః. ఏవమన్యాన్యభాషా ప్రవర్తకాశ్చ.

ఉపబృంహణాదీనవలంబ్య వేదపరిశోధనప్రవృత్తి శ్రేయసే భూయసే. తదైవ అగాధవేద విజ్ఞానసాగరే వయం కృతపదా భవేమ. తదైవ కించిదగ్రే గమనాయ మార్గో లభ్యేత. అగాధవేదసాగరప్రవేశే తద్గతరత్నాదిపరిశీలనే వా ఏతావత్కాలపర్యన్తమపేక్షితం పర్యాప్తం పరిశోధనం న్లాభూదిత్యేవ వక్తవ్యమ్. అతః గంభీరవిషయచర్చా సాంప్రతమసాంప్రత మితి స్మరామః. కేవలమాపాతతః పరిదృశ్యమాన ఏవ అర్థరాశి స్సర్వస్వభూత ఇతి న మన్తవ్యమ్. పరిశీలనీయాంశస్త్వనల్పశ్చాపారశ్చేతి సారభూతం వచః.

సమగ్ర వేద శాఖాః 1131 సంఖ్యాకాః. తత్ర ఋగ్వేదః, ఏకవింశతి శాఖాత్మకః. యజుర్వేదః షడశీతిశాఖాత్మకః. సామవేదస్సహస్రశాఖాత్మకః, శుక్లయజుర్వేదః పంచదశశాఖాత్మకః, అథర్వవేదః నవశాఖాత్మకః.

సంప్రతి ద్వాదశ శాఖాః సముపలభ్యన్తే, యత్ర ఋగ్వేదే శాఖాద్వితయమ్, యజుర్వేదే శాఖాచతుష్టయమ్, సామవేదే శాఖాచతుష్టయమ్. అథర్వవేదే తు శాఖాద్వయమాత్రమ్.

సమగ్రోవేదభాగః "ఏకాయన" శబ్దేనాపి వ్యవహ్రియతే. కాలక్రమేణ మన్దమతీనాం సౌకర్యాయ శాఖారూపేణ విభక్తో వేదరాశిర్భగవతా పారాశర్యేణ వేదవ్యాసేనేతి పురాణాదిభ్యః జ్ఞాయతే. అధ్యేతౄణామభావాత్ క్రమేణ శాఖాస్సర్వాః లుప్తప్రాయా అభూవన్. సంప్రతి స్వాత్మోజ్జీవనం, స్థితస్య గ్రన్థరాశేరప్యుజ్జీవనమభిలషద్భిరాస్తికైర్బద్ధశ్రద్ధైర్భావ్యమ్. సముపలభ్యమానానాం శాఖానాం సంరక్షణం ప్రప్రథమం కర్తవ్యమ్. ఇయమేవ మహతీ సేవా. అధ్యయనముఖేన గ్రన్థసంరక్షణేఽస్తి మహాన్ పరిశ్రమః. అధ్యేతౄణాం వా ఆకృతిరూపేణ రిరక్షిషూణాం వా మహతాం ప్రోత్సాహనం పరమావశ్యకమ్. ఏతద్విషయే రుచిం ప్రదర్శయన్త శ్శ్రద్ధాళవో విరళాః ఖల్విదానీమ్. ఆధునికయాన్త్రికాణాం సమయోఽయమ్. యథాకథంచిదపి భవతు లక్ష్యమేకం వైదికవాఙ్మయపరిరక్షణాత్మకమ్. వైదికవాఙ్మయస్య ప్రచారణమావశ్యకమ్. ఆధునికపరిశోధకాః ఏతన్మార్గేఽవతీర్య కథం వా కియద్వా ఉపకరిష్యన్తీతి చిన్తనీయమ్. ప్రాచీనసంప్రదాయగౌరవం వర్తమానసామాజిక స్థితిం చ పరిశీల్య సమాజహితాయ సమన్వయం చికీర్షామః. సమగ్రైరపి వేదవిద్భి ర్వేదాభిమానిభిశ్చ సముచితసామగ్రిప్రదానేన సమాజహితాయ ప్రవర్తితవ్యమ్. సమాజ హితకాంక్షిణః ప్రాజ్ఞాః ప్రయత్న మిమం శ్లాఘన్త ఇతి విశ్వసిమః.

ప్రస్తుత గ్రన్థముద్రణ ప్రయోజనమ్

కదాచిత్ వైదికకుటుంబస్థాః జిజ్ఞాసవః ఏత త్సంరక్షణాయ ప్రాణైరపి ధనైరపి ప్రయతన్తేస్మ. కాలక్రమేణ, అభిప్రాయభేదైశ్చ సమాజ స్యోపకారస్థానే తద్విపర్యయ ఏవ సమజని. ఏకీభావేన వేదవాఙ్మయనిధిసంరక్షణాయ యతనీయం సర్వైరపి

శ్రేయోఽభిలాషిభిః. ఇమమేవాభిప్రాయం హృదికృత్య సీతానగరే కృష్ణాతరంగిణీతీరే వేదవిశ్వవిద్యాలయ స్సంస్థాపితః. సంప్రతి ఋగ్వేదః, కృష్ణయజుర్వేదే తైత్తిరీయ-మైత్రాయణీ శాఖాద్వయం, శుక్లయజుర్వేదే కాణ్వశాఖా, అథర్వవేదశ్చాత్రాధ్యయనక్రమే జాగ్రతి. ఏతస్మిన్నేవ వేదపరిరక్షణ_ప్రయత్నే ప్రస్తుతగ్రన్థప్రకాశనమపి అవిభక్తః కశ్చిదంశః. అయం ప్రస్తుత ప్రకాశ్యమానః కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణభాగః వేదవిశ్వవిద్యాలయాత్ ప్రథమ పర్యాయం ముద్రాప్యతే. వైదికానాం వేదాభిమానినాం చాదరాతిశయ మలభతాయం గ్రన్థరాజః.

పూర్వం మైసూర్ నగరాత్ గోమఠం శ్రీనివాసజ్యౌతిషికైః గ్రన్థోఽయం బహువారం ముద్రితః. తేన వైదికానాం మహోపకార స్సమజని. సంప్రతి తతోఽపి గ్రన్థా దుర్లభా అభూవన్.

మహార్ఘసమయేఽపి విత్తవ్యయే నాస్మాకం దృష్టిః. అపితు యథాశక్తి గ్రన్థసంరక్షణమేవాస్మల్లక్ష్యమ్. కృష్ణయజుర్వేదీయబ్రాహ్మణభాగో అద్యప్రాకాశ్యం నీయతే. జవేనైవ శుక్లయజుర్వేదీయ కాణ్వశాఖా వైదికజనసేవాయాం సముపస్థాస్యతి. ఏతే గ్రన్థాః నాగరలిప్యాం సమ్ప్రత్యన్యత్ర సముపలభ్యన్తే. తెలుగులిప్యామస్మద్విద్యాలయాత్ప్రథమం ప్రకాశయామః.

అత్ర గ్రన్థే యది స్ఖాలిత్యాని స్యుః తర్హి తాని పరిశీల్య పఠన్తు ఆవేదయన్తు చ సంశోధనా యాస్మాన్ ప్రాజ్ఞపుంగవాః ఇతి సప్రశ్రయం వినివేద్య విరమామః॥

"గచ్ఛతః స్ఖలనం క్వాపి భవత్యేవ ప్రమాదతః
హసన్తి దుర్జనా స్తత్ర సమాదధతి సాధవః"

-ఇతి శమ్-

ఇత్థం వినివేదయతి
శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యాణాం
శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి చిన్న శ్రీమన్నారాయణరామానుజ జీయర్‌స్వామిపాదానాం
మంగళాశాసనపూర్వకం
వేదవిశ్వవిద్యాలయః, సీతానగరస్థః.

జయ శ్రీమన్నారాయణ!

Vedic University, Sitanagaram - 522 501, Guntur Dt. A.P., INDIA
✆ (91)(08645) 72929, 72353
E-mail : jethyd@hd1.vsnl.net.in Internet : http://www.chinnajeeyar.org

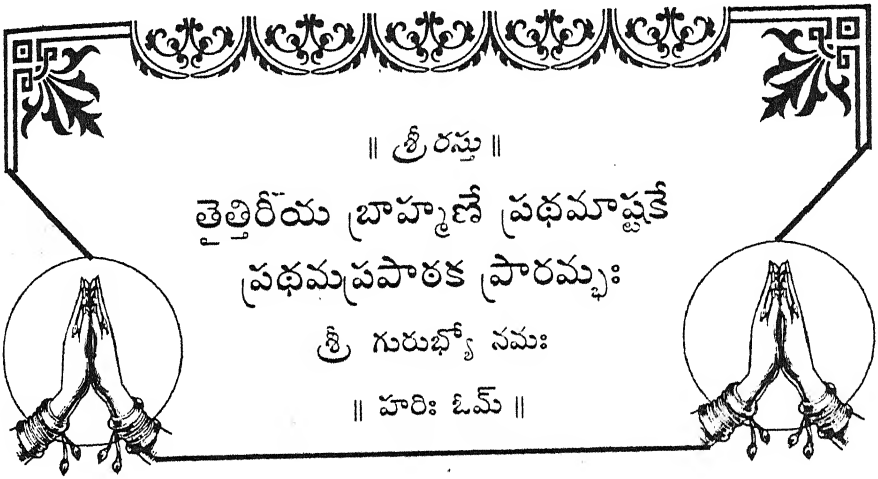

॥ శ్రీరస్తు ॥

తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణే ప్రథమాష్టకే ప్రథమప్రపాఠక ప్రారమ్భః

శ్రీ గురుభ్యో నమః

॥ హరిః ఓమ్ ॥

బ్రహ్మ సంధత్తం తన్మే జిన్వతమ్ । క్షత్రగ్ం సంధత్తం తన్మే జిన్వతమ్ । ఇషగ్ం సంధత్తం తాం మే జిన్వతమ్ । ఊర్జగ్ం సంధత్తం తాం మే జిన్వతమ్ । రయిగ్ం సంధత్తం తాం మే జిన్వతమ్ । పుష్టిగ్ం సంధత్తం తాంమే జిన్వతమ్ । ప్రజాగ్ం సంధత్తం తాంమే జిన్వతమ్ । పశూన్థ్సంధత్తం తాన్మే జిన్వతమ్ । స్తుతోసి జనధాః దేవాస్త్వా శుక్రపాగ ప్రణయన్తు ॥ ౧ ॥ సువీరాగ ప్రజాగ ప్రజనయన్పరీహి । శుక్రశ్శుక్రశోచిషా । స్తుతోసి జనధాః । దేవాస్త్వా మన్థిపాగ ప్రణయన్తు । సుప్రజాగ ప్రజాగ ప్రజనయన్పరీహి । మన్థీ మన్థిశోచిషా । సంజగ్మానౌ దివ ఆపృథివ్యాయుః । సంధత్తం తన్మే జిన్వతమ్ । ప్రాణగ్ం సంధత్తం తం మే జిన్వతమ్ । అపానగ్ం సంధత్తం తం మే జిన్వతమ్ ॥ ౨ ॥ వ్యానగ్ం సంధత్తం తం మే జిన్వతమ్ । చక్షుస్సంధత్తం తన్మే జిన్వతమ్ । శ్రోత్రగ్ం సంధత్తం తన్మే జిన్వతమ్ । మనస్సంధత్తం తన్మే జిన్వతమ్ । వాచగ్ం సంధత్తం తాంమే జిన్వతమ్ । ఆయుష్ట్వ ఆయుర్మేధత్తమ్ । ఆయుర్యజ్ఞాయధత్తమ్ । ఆయుర్యజ్ఞపతయేధత్తమ్ । ప్రాణస్థగ ప్రాణం మే ధత్తమ్ । ప్రాణం యజ్ఞాయధత్తమ్ ॥ ౩ ॥ ప్రాణం యజ్ఞపతయే ధత్తమ్ । చక్షుస్త్వశ్చక్షుర్మేధత్తమ్ ।

చక్షుర్యజ్ఞాయధత్తమ్ । చక్షుర్యజ్ఞపతయే ధత్తమ్ । శ్రోత్రగ్గ్ంస్థ శ్రోత్రంమేధత్తం । శ్రోత్రం యజ్ఞాయ ధత్తం । శ్రోత్రం యజ్ఞపతయే ధత్తమ్ । తౌ దేవౌ శుక్రామన్థినౌ । కల్పయతం దైవీర్విశః । కల్పయతం మానుషీః ॥ ౪ ॥ ఇషమూర్జమస్మాసు ధత్తమ్ । ప్రాణాన్పశుషు । ప్రజాం మయి చ యజమానే చ । నిరస్తశ్శణ్ణః । నిరస్తో మర్కః । అపనుత్తౌ శణ్ణామర్కౌ సహామునా । శుక్రస్య సమిదసి । మన్థినస్సమిదసి । స ప్రథమస్సంకృతిర్విశ్వకర్మా । సప్రథమో మిత్రో వరుణో అగ్నిః । సప్రథమో బృహస్పతిశ్చికిత్వాన్ । తస్మా ఇన్ద్రాయ సుతమాజుహోమి ॥ ౫ ॥ నయన్త్వపానగ్ం సన్థత్తం తంమే జిన్వతం ప్రాణం యజ్ఞాయ ధత్తం మానుషీరగ్నిర్వ్యే చ ॥ ౧ ॥

బ్రహ్మక్షత్రం తదిషమూర్జగ్ం రయిం పుష్టిం ప్రజాం తాంపశూన్తాన్ ॥ సంధత్తం తత్ప్రాణమపానం వ్యానం తం చక్షుశ్శ్రోత్రం మనస్తద్వాచం తామ్ । ఇషాదిపఞ్చకె వాచం తాం మేపశూన్థన్థత్తం తాన్మేప్రాణాది త్రితయె తం మెన్యత్ర తన్మే ॥

కృత్తికాస్వగ్నిమాదధీత । ఏతద్వా అగ్నేర్నక్షత్రమ్ । యత్కృత్తికాః । స్వాయామేవైనం దేవతాయామాధాయ । బ్రహ్మవర్చసీ భవతి । ముఖం వా ఏతన్న క్షత్రాణామ్ । యత్కృత్తికాః । యగ కృత్తికాస్వగ్నిమాధత్తె । ముఖ్య ఏవ భవతి । అథోఖలు ॥ ౬ ॥ అగ్నినక్షత్రమిత్యుపచాయన్తి । గృహాన్ హదాహకొభవతి । ప్రజాపతీ రోహిణ్యామగ్నిమసృజత । తందేవా రోహిణ్యామాదధత । తతొవైతెసర్వాన్రోహానరోహన్ । తద్రోహిణ్యై రోహిణిత్వమ్ । యోరోహిణ్యామగ్ని మాధత్తె । ఋధ్నోత్యేవ । సర్వాన్రోహాన్రోహతి । దేవా వైభద్రాస్సన్తోఽగ్నిమాధిథ్సన్త ॥ ౭ ॥ తెషామనాహితొఽగ్నిరాసీత్ । అథైభ్యో వామం వస్వపాక్రామత్ । తే పునర్వస్వారాదధత । తతొ వైతాన్ వామం వసూపావర్తత యగపురాఽభద్రస్సన్నాపీ యాన్థ్సాత్ । స పునర్వస్వోరగ్నిమాదధీత । పునరెవైనం

వామం వసూపావర్తతే। భద్రోభవతి। యశకామయేత దానకామా మేప్రజాస్స్యురితి। స పూర్వయోశ ఫల్గున్యోరగ్నిమాదధీత ॥ ౮॥ అర్యమ్ణో వా ఏతన్నక్షత్రమ్। యత్పూర్వే ఫల్గునీ। అర్యమేతి తమాహుర్యోదదాతి। దానకామా అస్మై ప్రజాభవన్తి। యశ కామయేత భగీ స్యామితి। స ఉత్తరయోశ ఫల్గున్యోరగ్నిమాదధీత। భగస్యవా ఏతన్నక్షత్రమ్। యదుత్తరే ఫల్గునీ। భగ్యేవ భవతి। కాలకఞ్జా వై నామాసురా ఆసన్ ॥ ౯ ॥ తేసువర్గాయ లోకాయాగ్ని మచిన్వత। పురుష ఇష్టకాముపాద ధాత్పురుష ఇష్టకామ్। స ఇన్ద్రో బ్రాహ్మణో బ్రువాణ ఇష్టకాముపాధత్త। ఏషా మే చిత్రా నామేతి। తే సువర్గం లోకమాప్రారోహన్। స ఇన్ద్ర ఇష్టకామాపృహత్। తేఽవాకీర్యన్త। యేఽవాకీర్యన్త। త ఊర్ణావభయోఽ భవన్। ద్వావుదపతతామ్ ॥ ౧౦॥ తౌ దివ్యౌ శ్యానావభవతామ్। యో భ్రాతృవ్యవాన్ఛ్యాత్। స చిత్రాయామగ్నిమా దధీత।అవకీర్యైవ భ్రాతృవ్యాన్। ఓజో బలమిన్ద్రియం వీర్యమాత్మన్నత్తే । వసన్తా బ్రాహ్మణో గ్నిమాదధీత। వసన్తో వై బ్రాహ్మణస్యర్తుః। స్వ ఏవైనమృతావాధాయ। బ్రహ్మవర్చసీ భవతి। ముఖం వా ఏతదృతూనామ్ ॥ ౧౧ ॥ యద్వసన్తః। యోవసన్తాఽగ్నిమాధత్తే। ముఖ్య ఏవ భవతి। అథో యోనిమన్తమెవైనం ప్రజాతమాధత్తే। గ్రీష్మే రాజన్య ఆదధీత। గ్రీష్మో వై రాజన్యస్యర్తుః। స్వ ఏవైనమృతావాధాయ। ఇన్ద్రియావీ భవతి। శరది వైశ్య ఆదధీత। శరద్వై వైశ్యస్యర్తుః ॥ ౧౨ ॥ స్వ ఏవై నమృతావాధాయ। పశుమాన్భవతి। స పూర్వయోశ ఫల్గున్యోరగ్ని మాదధీత। ఏషా వై జఘన్యా రాత్రిస్సంవత్సరస్య। యత్పూర్వే ఫల్గునీ। పృష్ఠిత ఏవ సంవత్సరస్యాగ్నిమాధాయ। పాపీయాన్భవతి। ఉత్తరయోరాదధీత। ఏషా వై ప్రథమా రాత్రిస్సంవత్సరస్య। యదుత్తరే ఫల్గునీ। ముఖత ఏవ సంవత్సరస్యాగ్నిమాధాయ। వసీయాన్భవతి। అథో ఖలు। యదైవైనం యజ్ఞ ఉపనమేత్।

అథాదధీత । సై వాస్యర్ధిః ॥ ౧౩ ॥

ఖల్వధిథ్సన్త ఫల్గున్యోరగ్నిమాదధీతాసన్న పతతామృతూనాం వైశ్యస్యర్తురుత్తరే ఫల్గునీ షట్సు ॥ ౨ ॥

ఉద్ధన్తి । యదేవాస్యా అమేధ్యమ్ । తదపహన్తి । అపోవోక్షతి శాన్త్యై । సికతా నివపతి । ఏతద్వా అగ్నేర్వైశ్వానరస్య రూపమ్ । రూపేణైవ వైశ్వానరమవరున్ధే । ఊషాన్నివపతి । పుష్టిర్వా ఏషా ప్రజననమ్ । యదూషాః ॥ ౧౪ ॥ పుష్ట్యామేవ ప్రజననేఽగ్నిమాధత్తే । అథో సంజ్ఞాన ఏవ । సంజ్ఞానగ్గం హ్యేతత్పశూనామ్ । యదూషాః । ద్యావాపృథివీ సహాస్తామ్ । తే వియతీ అబ్రూతామ్ । అస్త్వేవ నౌ సహ యజ్ఞియమితి । యదముష్యా యజ్ఞియమాసీత్ । తదస్యామదధాత్ । త ఊషా అభవన్ ॥ ౧౫ ॥ యదస్యా యజ్ఞియమాసీత్ । తదముష్యామదధాత్ । తదదశ్చన్దమసి కృష్ణమ్ । ఊషాన్నివపన్నదొ ధ్యాయేత్ । ద్యావాపృథివ్యోరేవ యజ్ఞియేఽగ్నిమాధత్తే । అగ్నిర్దేవేభ్యో నిలాయత । ఆఖూ రూపం కృత్వా । స పృథివీం ప్రావిశత్ । స ఊతీగ కుర్వాణగ పృథివీమను సమచరత్ । తదాఖుకరీషమభవత్ ॥ ౧౬ ॥ యదాఖుకరీషగ్గం సంభారొ భవతి । యదేవాస్య తత్ర న్యక్తమ్ । తదేవావరున్ధే । ఊర్జం వా ఏతగ్గం రసం పృథివ్యా ఉపదీకా ఉద్దిహన్తి । యద్వల్మీకమ్ । యద్వల్మీకవపా సంభారో భవతి । ఊర్జమేవ రసం పృథివ్యా అవరున్ధే । అథో శ్రోత్రమేవ । శ్రోత్రగ్గం హ్యేతత్పృథివ్యాః । యద్వల్మీకః ॥ ౧౭॥ అబధిరొ భవతి । య ఏవం వేద । ప్రజాపతిగ ప్రజా అసృజత । తాసామన్నముపాక్షీయత । తాభ్యస్సూదముప ప్రాభినత్ । తతొ వైతాసామన్నం నాక్షీయత । యస్య సూదస్సంభారొ భవతి । నాస్యగృహేఽన్నం క్షీయతే । ఆపో వా ఇదమగ్రే సలిలమాసీత్ । తేన ప్రజాపతిరశామ్యత్ ॥ ౧౮ ॥ కథమిదగ్గం స్యాదితి । సోఽపశ్యత్పుష్కర పర్ణంతిష్ఠత్ ।

సోఽమన్యత । అస్తివైతత్ । యస్మిన్నిదమధి తిష్ఠతీతి । స వరాహో రూపం కృత్వోపన్యమజ్జత్ । స పృథివీమధ ఆర్ప త్ । తస్యా ఉపహత్యోదమజ్జత్ । తత్పుష్కరపర్ణేఽప్రథయత్ । యదప్రథయత్ ॥ ౧౯ ॥ తత్పృథివ్యై పృథివిత్వమ్ । అభూద్వా ఇదమితి । తద్భూమ్యై భూమిత్వమ్ । తాం దిశోఽను వాతస్సమవహత్ । తాగ్ం శర్కరాభిరదృగ్ంహత్ । శం వై నోఽభూదితి । తచ్ఛర్కరాణాగ్ం శర్కరత్వమ్ యద్వరాహవిహతగ్ం సంభారో భవతి । అస్యామేవాధ్మట్కారమగ్నిమాధత్తే । శర్కరా భవన్తిధృత్యై ॥ ౨౦॥ అథో శంత్యాయ । సరేతా అగ్నిరాధేయ ఇత్యాహుః । ఆపో వరుణస్య పత్నయ ఆసన్ । తా అగ్నిరభ్యధ్యాయత్ । తాస్సమభవత్ । తస్య రేతః పరాఽపతత్ । తద్ధిరణ్యమభవత్ । యద్ధిరణ్యముపాస్యతి । సరేతసమేవాగ్నిమాధత్తే । పురుష ఇన్వై స్వాద్రేతసో బీభత్సత ఇత్యాహుః ॥ ౨౧ ॥ ఉత్తరత ఉపాస్యత్యబీభత్సాయై । అతి ప్రయచ్ఛతి । ఆర్తిమేవాతి ప్రయచ్ఛతి । అగ్నిర్దేవేభ్యో నిలాయత । అశ్వోరూపం కృత్వా । సోఽశ్వత్థే సంవత్సరమతిష్ఠత్ । తదశ్వత్థస్యాశ్వత్థత్వమ్ । యదాశ్వత్థస్సంభారో భవతి । యదేవాస్య తత్ర న్యక్తమ్ । తదేవావరున్ధే ॥ ౨౨ ॥ దేవా వాఊర్జం వ్యభజన్త । తత ఉదుమ్బర ఉదతిష్ఠత్ । ఊర్వా ఉదుమ్బరః । యదౌదుమ్బరస్సంభారో భవతి । ఊర్జమేవావరున్ధే । తృతీయస్యామితో దివి సోమ ఆసీత్ । తం గాయత్ర్యాఽహరత్ । తస్య పర్ణమచ్ఛిద్యత । తత్పర్ణోఽభవత్ । తత్పర్ణస్య పర్ణత్వమ్ ॥ ౨౩ ॥ యస్య పర్ణమయస్సమ్భారో భవతి । సోమమేవ మేవావరున్ధే । దేవావై బ్రహ్మన్నవదన్త । తత్పర్ణ ఉపాశృణోత్ । సుశ్రవావైనామ । యత్పర్ణ మయస్సంభారో భవతి । బ్రహ్మవర్చసమేవావరున్ధే । ప్రజాపతిరగ్నిమసృజత । సోఽబిభేత్పమా ధక్ష్యతీతి । తగ్ం శమ్యాఽశమయత్ ॥ ౨౪ ॥ తచ్ఛమ్యై శమిత్వమ్ । యచ్ఛమీమయస్సమ్భారో భవతి ।

శాన్యా అప్రదాహాయ | అగ్నేస్సృష్టస్య యతః | వికజ్కతం భా ఆర్ఛత్ | యద్వైకజ్కత స్సమ్భారో భవతి | భా ఏవావరున్ధే | సహృదయోఽగ్ని రాధేయ ఇత్యాహుః | మరుతోఽద్భిరగ్ని మతమయన్ | తస్య తాన్తస్య హృదయమాచ్ఛిన్దన్ | సాశనిరభవత్ | యదశనిహతస్య వృక్షస్య సమ్భారో భవతి | సహృదయమేవాగ్నిమాధత్తే ॥ ౨౫ ॥ ఊషా అభవన్నభవద్వల్మీకోఽశామ్యద ప్రథయద్ధృత్యై బీభత్సత ఇత్యాహూ రున్ధే పర్ణత్వమశమయచ్ఛిన్దగ్ం స్త్రీ ణి చ ॥ 3 ॥

ద్వాదశసు విక్రామేష్వగ్ని మాదధీత | ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః | సంవత్సరాదేవైన మవరుద్ధ్యాధత్తే | యద్ద్వాదశసు విక్రామేష్వాదధీత | పరిమితమవరున్ధీత | చక్షుర్నిమిత ఆదధీత | ఇయద్వాదశ విక్రామా 3 ఇతి | పరిమితం చైవాపరిమితం చావరున్ధే | అనృతం వై వాచావదతి | అనృతం మనసాధ్యాయతి ॥ ౨౬ ॥ చక్షుర్వై సత్యమ్ | అద్రా3గిత్యాహ | అదర్శమితి | తత్సత్యమ్ | యశ్చక్షుర్నిమితే ఽగ్నిమాధత్తే | సత్య ఏవైనమాధత్తే | తస్మాదాహితాగ్నిర్నానృతం వదేత్ | నాస్య బ్రాహ్మణోనాశ్వాన్గృహే వసేత్ | సత్యే హ్యస్యాగ్నిరాహితః | ఆగ్నేయీ వై రాత్రిః ॥ ౨౭ ॥ ఆగ్నేయాః పశవః | ఐన్ద్రమహః | నక్తం గార్ హపత్యమాదధాతి | పశూనేవావరున్ధే | దివాహవనీయమ్ | ఇన్ద్రియమేవావరున్ధే | అర్ధోదితే సూర్య ఆహవనీయమాదధాతి | ఏతస్మిన్వై లోకే ప్రజా పతిఃఅసృజత | ప్రజా ఏవ తద్యజమానస్సృజతే | అథో భూతం చైవ భవిష్యచ్చావరున్ధే ॥ ౨౮ ॥ ఇడా వై మానవీ యజ్ఞానూకాశిన్యాసీత్ | సాఽశృణోత్ | అసురా అగ్నిమాదధత ఇతి | తదగచ్ఛత్ | త ఆహవనీయమగ్ర ఆదధత | అథ గార్హపత్యమ్ | అథాన్వాహార్యపచనమ్ | సాఽబ్రవీత్ | ప్రతీచ్యేషాగ్ం శ్రీరగాత్ | భద్రా భూత్వా పరా భవిష్యన్తీతి ॥ ౨౯ ॥ యస్యైవమగ్నిరాధీయతే | ప్రతీచ్యస్య శ్రీరేతి | భద్రా

భూత్వా పరాభవతి । సాఽశృణోత్ । దేవా అగ్నిమాదధత ఇతి । తదగచ్ఛత్ । తే ఽన్వాహార్యపచనమగ్ర ఆదధత । అథగార్హపత్యమ్ । అథాహవనీయమ్ । సాఽబ్రవీత్ ॥ 30 ॥ ప్రాచ్యేషాగ్ శ్రీరగాత్ । భద్రా భూత్వాసువర్గం లోకమేష్యన్తి । ప్రజాంతు న వేత్స్యన్త ఇతి । యస్యైవమగ్ని రాధీయతే । ప్రాచ్యస్య శ్రీరేతి । భద్రో భూత్వా సువర్గం లోకమేతి । ప్రజాం తు నవిన్దతే । సాఽబ్రవీదిడామనుమ్ । తథావా అహం తవాగ్నిమాధాస్యామి । యథా ప్ర ప్రజయా పశుభిర్మిథునైర్జనిష్యసే ॥ 31 ॥ ప్రత్యస్మిన్లోకే స్థాస్యసి । అభిసువర్గం లోకం జేష్యసీతి । గార్హపత్యమగ్ర ఆదధాత్ । గార్హపత్యం వా అను ప్రజాః పశవః ప్రజాయన్తే । గార్హపత్యేనైవాస్మై ప్రజాం పశూన్ప్రాజనయత్ । అథాన్వాహార్యపచనమ్ । తిర్యఞ్చీవ వా అయం లోకః । అస్మిన్నేవ తేన లోకే ప్రత్యతిష్ఠత్ । అథాహవనీయమ్ । తేనైవ సువర్గం లోకమభ్యజయత్ ॥ 32 ॥ యస్యైవమగ్ని రాధీయతే । ప్రప్రజయా పశుభిర్మిథునైర్జాయతే । ప్రత్యస్మిన్లోకే తిష్ఠతి । అభి సువర్గం లోకం జయతి । యస్యవా అయథా దేవతమగ్నిరాధీయతే । ఆదేవతాభ్యో వృశ్చ్యతే । పాపీయాన్భవతి । యస్య యథాదేవతమ్ । న దేవతాభ్య ఆవృశ్చ్యతే । వసీయాన్భవతి ॥ 33 ॥ భృగూణాం త్వా ఙ్గిరసాం వ్రతపతే వ్రతేనాదధామీతి భృగ్వఙ్గిరసామాదధ్యాత్ । ఆదిత్యానాం త్వా దేవానాం వ్రతపతే వ్రతేనాదధామీత్య న్యాసాం బ్రాహ్మణీనాం ప్రజానామ్ । వరుణస్య త్వా రాజ్ఞో వ్రతపతే వ్రతేనాదధామీతి రాజ్ఞః । ఇన్ద్రస్య త్వేన్ద్రియేణ వ్రతపతే వ్రతేనాదధామీతి రాజన్యస్య । మనోస్త్వా గ్రామణ్యో వ్రతపతే వ్రతేనాద ధామీతి వైశ్యస్య । ఋభూణాం త్వా దేవానాం వ్రతపతే వ్రతేనాదధామీతి రథకారస్య । యథాదేవతమగ్నిరాధీయతే । న దేవతాభ్య ఆవృశ్చ్యతే । వసీయాన్భవతి

॥ ౩౪ ॥ ధ్యాయతివై రాత్రిశ్చావరున్ధే భవిష్యన్తీత్యబవీజ్జనిష్యసే ఽజయద్వసీయాన్భవతి నవ చ ॥ ౪ ॥

ప్రజాపతిర్వాచస్సత్యమపశ్యత్ । తేనాగ్నిమాధత్త । తేన వై స ఆర్ధ్నోత్ । భూర్భువస్సువరిత్యాహ । ఏతద్వై వాచస్సత్యమ్ । య ఏతేనాగ్నిమాధత్తే । ఋధ్నోత్యేవ । అథో సత్య ప్రాశూరేవ భవతి । అథో య ఏవం విద్వానభిచరతి । స్తృణుత ఏవైనమ్ ॥ ౩౫ ॥ భూరిత్యాహ । ప్రజా ఏవ తద్యజమానస్సృజతే । భువ ఇత్యాహ । అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి । సువరిత్యాహ । సువర్గ ఏవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి । త్రిభిరక్షరైర్గార్హపత్యమాదధాతి । త్రయఇమే లోకాః । ఏష్వేవైనం లోకేషు ప్రతిష్ఠిత మాధత్తే । సర్వైః పఞ్చభిరాహవనీయమ్ ॥ ౩౬ ॥ సువర్గాయ వా ఏషలోకాయాధీయతే । యదాహవనీయః । సువర్గ ఏవాస్మై లోకే వాచస్సత్యగ్ం సర్వమాప్నోతి । త్రిభిర్గార్ హపత్యమా దధాతి । పఞ్చభిరాహవనీయమ్ । అష్టౌ సంపద్యన్తే । అష్టాక్షరా గాయత్రీ । గాయత్రోఽగ్నిః । యావానేవాగ్నిః । తమాధత్తే ॥ ౩౭ ॥ ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత । తా అస్మాథ్సృష్టాః పరాచీరాయన్ । తాభ్యో జ్యోతిరుదగృహ్ణాత్ । తం జ్యోతిః పశ్యన్తీః ప్రజా అభి సమావర్తన్త । ఉపరీవాగ్ని ముద్గృహ్ణీయాదుద్ధరన్న్ । జ్యోతిరేవ పశ్యన్తీః ప్రజా యజమానమభి సమావర్తన్తే । ప్రజాపతిరక్ష్యశ్వయత్ ॥ ౩౮ ॥ తత్పరాపతత్ । తదశ్వోభవత్ । తదశ్వస్యాశ్వత్వమ్ । ఏష వై ప్రజాపతిః । యదగ్నిః । ప్రాజాపత్యోఽశ్వః । యదశ్వం పురస్తాన్నయతి । స్వమేవ చక్షుః పశ్యన్ప్రజాపతిరనూదేతి । వజ్రీ వా ఏషః । యదశ్వః । యదశ్వం పురస్తాన్నయతి । జాతానేవ భ్రాతృవ్యాన్స్తృణుదతే । పునరావర్తయతి ॥ ౩౯ ॥ జనిష్యమాణానేవ ప్రతినుదతే । న్యాహవనీయో గార్హపత్యమకామయత । ని గార్హపత్య ఆహవనీయమ్ । తౌ విభాజం నాశక్నోత్ । సోఽశ్వః పూర్వవాడ్భూత్వా । ప్రాఞ్చం

పూర్వముదవహత్ । తత్పూర్వవాహః పూర్వవాట్త్వమ్ । యదశ్వం పురస్తాన్నయతి । విభక్తిరేవైనయ్యోస్సా ।అథో నానావీర్యావేవైనౌ కురుతే ॥ ౪౦ ॥ యదుపర్యుపరి శిరో హరేత్ । ప్రాణాన్ విచ్ఛిన్ద్యాత్ । అధోఽధశ్శిరో హరతి । ప్రాణానాం గోపీథాయ । ఇయత్యగ్రే హరతి । అథేయత్య థేయతి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏష్వేవైనం లోకేషు ప్రతిష్ఠితమాధత్తే । ప్రజాపతిరగ్నిమసృజత । సోఽబిభేత్పమా ధక్ష్యతీతి ॥ ౪౧ ॥ తస్య త్రేధా మహిమానం వ్యూహత్ । శాన్త్యా అప్రదాహాయ ।యత్రైధాఽగ్నిరాధీయతే । మహిమానమేవాస్యతద్వ్యూహతి । శాన్త్యా అప్రదాహాయ । పునరావర్తయతి । మహిమానమేవాస్య సందధాతి । పశువా ఏషః । యదశ్వః । ఏష రుద్రః ॥ ౪౨ ॥ యదగ్నిః । యదశ్వస్య పదేఽగ్ని మా దధ్యాత్ । రుద్రాయ పశూనపిదధ్యాత్ । అపశుర్యజమానస్స్యాత్ । యన్నాక్రమయేత్ । అనవరుద్ధా అస్యపశవస్యుః । పార్శ్వత ఆక్రమయేత్ । యథాహి తస్యాగ్నేరఙ్గారా అభ్యవవర్తేరన్ । అవరుద్ధా అస్య పశవో భవన్తి । న రుద్రాయాపిదధాతి ॥ ౪౩ ॥ త్రీణి హవీగ్ంషి నిర్వపతి । విరాజ ఏవ విక్రాన్తం యజమానోను విక్రమతే । అగ్నయె పవమానాయ । అగ్నయే పావకాయ । అగ్నయేశుచయే । యదగ్నయెపవమానాయ నిర్వపతి । పునాత్యేవైనమ్ । యదగ్నయే పావకాయ । పూత ఏవాస్మిన్నన్నాద్యం దధాతి । యదగ్నయె శుచయే । బ్రహ్మవర్చసమేవాస్మిన్న పరిష్టాద్దధాతి ॥ ౪౪ ॥

ఏనమాహవనీయం ధత్తేశ్వత్వం వర్తయతి కురుత ఇతిరుద్రో దధాతి యదగ్నయె శుచయ ఏకం చ ॥ ౫ ॥

దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్ । తే దేవా విజయముపయన్తః । అగ్నౌవామంవసు సంన్యదధత । ఇదమునోభవిష్యతి । యదినో జెష్యన్తీతి । తదగ్నిర్నోర్థ్సహమశక్నోత్ ।

తత్రేధా విన్యదధాత్। పశుషు తృతీయమ్। అప్సు తృతీయమ్। ఆదిత్యే తృతీయమ్ ॥ ౪౫ ॥ తద్దేవావిజిత్య । పునరవారురుత్సన్త । తేఽగ్నయే పవమానాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపన్। పశవో వా అగ్నిః పవమానః। యదేవ పశుష్వాసీత్। తత్తేనావారున్ధత। తేఽగ్నయే పావకాయ। ఆపో వా అగ్నిః పావకః। యదేవాప్స్వాసీత్। తత్తేనావారున్ధత ॥ ౪౬ ॥ తేఽగ్నయే శుచయే। అసౌ వా ఆదిత్యోఽగ్నిశ్శుచిః। యదేవాదిత్య ఆసీత్। తత్తేనావారున్ధత। బ్రహ్మవాదినో వదన్తి। తనువో వావైతా అగ్న్యాధేయస్య। ఆగ్నేయో వా అష్టాకపాలో గ్న్యాధేయమితి। యత్తన్నిర్వపేత్। నైతాని। యథాత్మాస్యాత్॥ ౪౭ ॥ నాఙ్గాని। తాదృగేవ తత్। యదేతాని నిర్వపేత్।నతమ్। యథాఙ్గానిస్యుః। నాత్మా। తాదృగేవ తత్। ఉభయాని సహ నిరుప్యాణి। యజ్ఞస్యసాత్మత్వాయ। ఉభయం వా ఏతస్యేన్ద్రియం వీర్యమాప్యతే ॥ ౪౮ ॥ యోఽగ్నిమాధత్తే। ఐన్ద్రాగ్నమేకాదశక పాలమను నిర్వపేత్। ఆదిత్యం చరుమ్। ఇన్ద్రాగ్నీ వై దేవానామయాతయామానౌ। యే ఏవ దేవతే అయాతయామ్నీ। తాభ్యామేవాస్మా ఇన్ద్రియం వీర్యమవరున్ధే। ఆదిత్యో భవతి। ఇయం వా అదితిః। అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి। ధేన్వై వా ఏతద్రేతః ॥ ౪౯ ॥ యదాజ్యమ్। అనడుహస్తణ్డులాః। మిథునమేవావరున్ధే। ఘృతే భవతి। యజ్ఞస్యాలూక్షాన్తత్వాయ। చత్వార ఆర్ష్యేయాః ప్రాశ్నన్తి। దిశామేవజ్యోతిషి జుహోతి। పశవో వా ఏతాని హవీగ్ంషి। ఏష రుద్రః। యదగ్నిః ॥ ౫౦ ॥ యత్సద్య ఏతాని హవిగ్ంషి నిర్వపేత్ । రుద్రాయ పశూనపి దధ్యాత్। అపశుర్య జమానస్స్యాత్। యన్నాను నిర్వపేత్। అనవరుద్ధా అస్య పశవస్స్యుః। ద్వాదశ సురాత్రీష్వను నిర్వపేత్। సంవత్సర ప్రతిమా వై ద్వాదశ రాత్రయః। సంవత్స రేణైవాస్మై రుద్రగ్ం శమయిత్వా। పశూనవరున్ధే। యదేకమేకమేతాని

హవిగ్ంషి నిర్వపేత్ ॥ ౫౧ ॥ యథా త్రీణ్యావపనాని పూరయేత్ । తాదృక్తత్ । న ప్రజనన ముచ్ఛిగ్ంషేత్ । ఏకం నిరుప్య । ఉత్తరే సమస్యేత్ । తృతీయమేవాస్మై లోకముచ్ఛిగ్ంషతి ప్రజననాయ । తం ప్రజయా పశుభిరను ప్రజాయతే । అథో యజ్ఞస్యైవైషాభిక్రాన్తిః । రథచక్రం ప్రవర్తయతి । మనుష్యరథేనైవ దేవరథం ప్రత్యవరోహతి ॥ ౫౨ ॥ బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । హోతవ్యమగ్నిహోత్రా(3)ం న హోతవ్యా3మితి । యద్యజుషా జుహుయాత్ । అయథా పూర్వ మాహుతీ జుహుయాత్ । యన్న జుహుయాత్ । అగ్నిః పరాభవేత్ । తూష్ణీమేవ హోతవ్యమ్ । యథాపూర్వమాహుతీ జుహోతి । నాగ్నిః పరాభవతి । అగ్నీధే దదాతి ॥ ౫౩ ॥ అగ్నిముఖానేవర్త్విగ్భ్యో ప్రీణాతి । ఉపబర్హణం దదాతి । రూపాణామవరుద్ధ్యై । అశ్వం బ్రహ్మణే । ఇన్ద్రియమేవావరున్ధే । ధేనుగ్ం హోత్రే । ఆశిష ఏవావరున్ధే । అనడ్వాహమధ్వర్యవే । వహ్నిర్వా అనడ్వాన్ । వహ్నిరధ్వర్యుః ॥ ౫౪ ॥ వహ్నినైవ వహ్నా యజ్ఞస్యావరున్ధే । మిథునౌ గావౌ దదాతి । మిథునస్యావరుద్ధ్యై । వాసోదదాతి । సర్వదేవత్యం వైవాసః । సర్వా ఏవ దేవతాః ప్రీణాతి । ఆద్వాదశభ్యో దదాతి । ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః । సంవత్సర ఏవ ప్రతితిష్ఠతి । కామమూర్ధ్వం దేయమ్ । అపరిమితస్యావరుద్ధ్యై ॥ ౫౫ ॥

ఆదిత్యై తృతీయమఫ్సాసీత్తత్తేనావారున్ధత స్యాదాప్యతే రేతొగ్ని రేకమేకమితాని హవిగ్ంషి నిర్వపేత్ప్రత్యవరోహతి దదాత్యధ్వర్యుర్దైయమేకం చ ॥ ౬ ॥

ఘర్మశ్శిరస్తదయమగ్నిః । సంప్రియః పశుభిర్భువత్ । ఛర్దిస్తోకాయ తనయాయ యచ్ఛ । వాతః ప్రాణస్తదయమగ్నిః । సంప్రియః పశుభిర్భువత్ । స్వదితం తోకాయ తనయాయ పితుం పచ । ప్రాచీమను ప్రదిశం ప్రేహి విద్వాన్ । అగ్నేరగ్నే పురో అగ్నిర్భవేహ । విశ్వా ఆశా దీద్యానో విభాహి । ఊర్జం నో ధేహి ద్విపదే చతుష్పదే ॥

౫౬ ॥ అర్కశ్చక్షు స్తదసౌ సూర్యస్తదయమగ్నిః । సంప్రియః పశుభిర్భువత్ । యత్తే శుక్ర శుక్రం వర్చశ్శుక్రా తనూః । శుక్రం జ్యోతిరజస్రమ్ । తేన మే దీదిహి తేనత్వాఽఽదధే। అగ్నినాఽగ్నే బ్రహ్మణా । ఆనశే వ్యానశే సర్వమాయుర్వ్యానశే । యే తే అగ్నేశివే తనువౌ । విరాట్చ స్వరాట్చ । తే మా విశతాం తే మా జిన్వతామ్ ॥ ౫౭ ॥ యే తే అగ్నే శివే తనువౌ । సమ్రాట్చాభిభూశ్చ । తే మా విశతాం తే మా జిన్వతామ్ । యే తే అగ్నే శివే తనువౌ । విభూశ్చ పరిభూశ్చ । తే మా విశతాం తే మా జిన్వతామ్ । యే తే అగ్నే శివే తనువౌ । ప్రభ్వీ చ ప్రభూతిశ్చ । తే మా విశతాం తేమా జిన్వతామ్। యాస్తే అగ్నే శివాస్తనువః । తాభిస్త్వాఽఽదధే । యాస్తే అగ్నే ఘోరాస్తనువః । తాభిరముం గచ్ఛ ॥ ౫౮ ॥

చతుష్పదే జిన్వతాం తనువస్త్రీణి చ ॥ ౭ ॥

ఇమే వా ఏతే లోకా అగ్నయః । తే యదవ్యావృత్తా ఆధీయేరన్ । శౌచయే యుర్యజమానమ్ । ఘర్మశ్శిర ఇతి గార్హపత్య మాదధాతి । వాతప్రాణ ఇత్యన్వాహార్య పచనమ్ । అర్కశ్చక్షురిత్యాహవనీయమ్ । తెనైవైనాన్వ్యావర్తయతి । తథా న శోచయన్తి యజమానమ్ । రథన్తరమభిగాయతే గార్హపత్య ఆధీయమానే । రాథన్తరోవా అయం లోకః ॥ ౫౯ ॥ అస్మిన్నేవైనం లోకే ప్రతిష్ఠితమాధత్తే । వామదేవ్యమభిగాయత ఉద్ధియమానే। అన్తరిక్షం వై వామదేవ్యమ్ । అన్తరిక్ష ఏవైనం ప్రతిష్ఠిత మాధత్తే । అథోశాన్తిర్వై వామదేవ్యమ్ । శాన్తమేవైనం పశవ్యముద్ధరతి । బృహదభిగాయత ఆహవనీయ ఆధీయమానే। బార్హతో వా అసౌ లోకః । అముష్మిన్నేవైనం లోకే ప్రతిష్ఠితమాధత్తే । ప్రజాపతిరగ్నిమసృజత ॥ ౬౦ ॥ సోఽశ్వోఽవారో భూత్వా పరాజైత్ । తం వారవన్తీయేనావారయత । తద్వారవన్తీయస్య వారవన్తీయత్వమ్ । శ్వేతేన శ్వేతీ అకురుత । తచ్ఛ్వేతస్య శ్వేతత్వమ్।

యద్వారవన్తీయమభిగాయతే। వారయిత్వై వైనం ప్రతిష్ఠితమాధత్తే। శ్యైతేన శ్యైతీకురుతే। ఘర్మశ్శిర ఇతి గార్హపత్యమాదధాతి। సశీర్షాణమేవైనమాధత్తే ॥ ౬౧ ॥ ఉపై నముత్తరో యజ్ఞో నమతి। రుద్రో వా ఏషః। యదగ్నిః। స ఆధీయమాన ఆశ్వరో యజమానస్య పశూన్ హిగ్ంసితోః। సంప్రియః పశుభిర్భవదిత్యాహ। పశుభిరేవైనగ్ం సంప్రియం కరోతి। పశూనామహిగ్ంసాయై। ఛర్దిస్తోకాయ తనయాయ యచ్ఛేత్యాహ। ఆశిషమేవైతామాశాస్తే। వాతః ప్రాణ ఇత్యన్వాహార్యపచనమ్ ॥ ౬౨ ॥ సప్రాణమేవైనమాధత్తే। స్వదితంతోకాయ తనయాయ పితుం పచేత్యాహ। అన్నమేవాస్మై స్వదయతి। ప్రాచీమను ప్రదిశం ప్రేహి విద్వానిత్యాహ। విభక్తిరేవైనయోస్సా। అథో నానావీర్యావేవైనౌ కురుతే। ఊర్జంనో ధేహి ద్విపదే చతుష్పద ఇత్యాహ। ఆశిషమేవైతామాశాస్తే। అర్కశ్చక్షురిత్యాహవనీయమ్। అర్కో వై దేవానామన్నమ్ ॥ ౬౩ ॥ అన్నమేవావరున్ధే। తేన మేదీదిహీత్యాహ। సమిన్ధ ఏవైనమ్। ఆనశే వ్యానశఇతి త్రిరుదిఙ్గయతి। త్రయ ఇమేలోకాః। ఏష్వేవైనం లోకేషు ప్రతిష్ఠితమాధత్తే। తత్తథానకార్యమ్। విజ్ఞితమ ప్రతిష్ఠితమాదధీత। ఉద్ధృత్యైవాధాయాభిమన్త్రియః। అవీజ్ఞితమేవైనం ప్రతిష్ఠితమాధత్తే। విరాట్చ స్వరాట్చ యాస్తేఅగ్నే శివాస్తనువస్తాభిస్త్వాఽఽ దధ ఇత్యాహ। ఏతావాఅగ్నేశ్శివాస్తనువః। తాభిరేవైనగ్ం సమర్ధయతి। యాస్తే అగ్నే ఘోరాస్తనువస్తాభిరముం గచ్ఛేతిబ్రూయాద్యం ద్విష్యాత్। తాభిరేవైనం పరాభావయతి ॥ ౬౪ ॥

లోకాఽసృజతైనమాధత్తే ఽన్వాహార్యపచనం దేవానామన్నమేనంప్రతిష్ఠితమాధత్తే పఞ్చ చ ॥ ౮ ॥

శమీగర్భాదగ్నిం మన్థతి। ఏషా వా అగ్నేర్యజ్ఞియా తనూః। తామేవాస్మై జనయతి। అదితిః పుత్రకామా। సాధ్యేభ్యో దేవేభ్యో బ్రహ్మౌదనమపచత్। తస్యా

ఉచ్ఛేషణమదదుః । తత్పాశ్చాత్ । సా రేతోధత్త । తస్యైధాతాచార్యమా చాజాయేతామ్ । సా ద్వితీయమపచత్ ॥ ౬౫ ॥ తస్యా ఉచ్ఛేషణమదదుః । తత్పాశ్చాత్ । సా రేతోధత్త । తస్యై మిత్రశ్చ వరుణశ్చాజాయేతామ్ । సా తృతీయమపచత్ । తస్యాఉచ్ఛేషణమదదుః । తత్పాశ్చాత్ । సా రేతోధత్త । తస్యాఅగ్ంశశ్చ భగశ్చాజాయేతామ్ । సా చతుర్థమపచత్ ॥ ౬౬ ॥ తస్యా ఉచ్ఛేషణమదదుః । తత్పాశ్చాత్ । సా రేతోఽధత్త । తస్యా ఇన్ద్రశ్చ వివస్వాగ్ంశ్చా జాయేతామ్ । బ్రహ్మౌ దనం పచతి । రేత ఏవ తద్దధాతి । ప్రాశ్నన్తి బ్రాహ్మణాఓదనమ్ । యదాజ్యముచ్ఛిష్యతే । తేన సమిధోభ్యజ్యాదధాతి । ఉచ్ఛేషణాద్వా అదితీ రేతోధత్త ॥ ౬౭ ॥ ఉచ్ఛేషణాదేవ తద్రేతో ధత్తే । అస్థిపా ఏతత్ । యథ్సమిధః । ఏతద్రేతః । యదాజ్యమ్ । యదాజ్యేన సమిధోభ్యజ్యాదధాతి । అస్థ్యేవ తద్రేతసి దధాతి । తిస్ర ఆదధాతి మిథునత్వాయ । ఇయతీర్భవన్తి । ప్రజాపతినా యజ్ఞముఖేన సంమితాః ॥ ౬౮ ॥ ఇయతీర్భవన్తి । యజ్ఞపరుషా సంమితాః । ఇయతీర్భవన్తి । ఏతావద్వై పురుషే వీర్యమ్ । వీర్యసంమితాః । ఆర్ద్రాభవన్తి । ఆర్ద్రమివ హి రేతస్సిచ్యతే । చిత్రియస్యాశ్వత్థస్యా దధాతి । చిత్రమేవ భవతి । ఘృతవతీభిరాదధాతి ॥ ౬౯ ॥ ఏతద్వా అగ్నేః ప్రియం ధామ । యద్ఘృతమ్ । ప్రియేణైవైనం ధామ్నా సమర్ధయతి । అథో తేజసా । గాయత్రీభిర్బ్రాహ్మణస్యాదధ్యాత్ । గాయత్రఛన్దా వై బ్రాహ్మణః । స్వస్య ఛన్దసః ప్రత్యయనస్త్వాయ । త్రిష్టుగ్భీ రాజన్యస్య । త్రిష్టుప్ఛన్దా వై రాజన్యః । స్వస్య ఛన్దసః ప్రత్య యనస్త్వాయ ॥ ౭౦ ॥ జగతీభిర్వైశ్యస్య । జగతీఛన్దా వై వైశ్యః । స్వస్య ఛన్దసః ప్రత్యయనస్త్వాయ । తగ్ం సంవథ్సరం గోపాయేత్ । సంవత్సరగ్ంహిరేతోహితం వర్ధతే । యద్యేనగ్ం సంవత్సరే నోపనమేత్ । సమిధః పునరాదధ్యాత్ । రేత ఏవ తద్ధితం వర్ధమానమెతి । నమాగ్ం సమశ్నీయాత్ । నస్త్రియముపేయాత్ ॥ ౭౧ ॥

యన్మాగ్గం సమశ్నీయాత్। యత్త్రియముపేయాత్। నిర్వీర్యస్స్యాత్ నైన మగ్నిరుపనమెత్। శ్వఆధాస్యమానో బ్రహ్మౌదనం పచతి। ఆదిత్యా వా ఇత ఉత్తమాస్స్వర్గం లోకమాయన్। తే వా ఇతో యన్తం ప్రతినుదన్తే। ఏతేఖలు వావాదిత్యాః। యద్బ్రాహ్మణాః। తైరేవసంత్వం గచ్ఛతి॥ ౭౨॥ నైనం ప్రతినుదన్తే। బ్రహ్మవాదినో వదన్తి। క్వాసః। అగ్నిః కార్యః। యోఽస్మై ప్రజాం పశూన్ప్రజనయతీతి। శల్కైస్తాగ్గంరాత్రిమగ్నిమిన్ధీత। తస్మిన్నుపవ్యుషమ రణీ నిష్టపేత్। యథర్షభాయ వాశితాన్యా విచ్ఛాయతి। తాదృగేవ తత్। అపోదూహ్య భస్మాగ్నిం మన్థతి॥ ౭౩॥ సైవ సాగ్నెస్సన్తతిః। తంమథిత్వాప్రాఞ్చముద్ధరతి। సంవత్సరమేవ తద్రేతో హితం ప్రజ నయతి। అనాహితస్తస్యాగ్నిరిత్యాహుః। యస్సమిధో నాధా యాగ్నిమాధత్త ఇతి। తాస్సంవత్సరే పురస్తాదాదధ్యాత్। సంవత్స రాదేవై నమవరుధ్యాధత్తే। యది సంవత్సరేనాదధ్యాత్। ద్వాదశ్యాం పురస్తాదాదధ్యాత్। సంవత్సర ప్రతిమావై ద్వాదశ రాత్రయః। సంవత్సరమేవాస్యాహితాభవన్తి। యది ద్వాదశ్యాంనాదధ్యాత్। త్ర్యహే పురస్తాదాదధ్యాత్। ఆహితా ఏవాస్యభవన్తి॥ ౭౪॥

ద్వితీయమపచచ్చతుర్థ మపచదదితీ రేతోధత్త సంమితా ఘృతవతీ భిరాదధాతి రాజన్యస్స్వస్య ఛన్దసః ప్రత్యయనస్త్రాయే యాధచ్ఛతి మన్థతిరాత్రయశ్చత్వారిచ॥ ౯॥ ప్రజాపతిః ప్రజాఅసృజత। సరిరిచానోమన్యత। సతపోతప్యత। సఆత్మన్వీర్యమపశ్యత్। తదవర్ధత। తదస్మాత్సహ సోర్ధ్వమసృజ్యత। సా విరాడభవత్। తాం దేవాసురా వ్యగృహ్ణత। సోబ్రవీత్ప్రజాపతిః। మమ వా ఏషా॥ ౭౫॥ దోహ ఏవయుష్మాకమితి। సాతతః ప్రాచ్యుదక్రామత్। తత్ప్రజాపతిః పర్యగృహ్ణాత్। అథర్వపితుం మెగోపాయేతి। సాద్వితీయముదక్రామత్। తత్ప్రజాపతిః పర్యగృహ్ణాత్। నర్యప్రజాంమే గోపాయేతి। సాత్రృతీయముద క్రామత్। తత్ప్రజాపతిః పర్యగృహ్ణాత్। శగ్గంస్య పశూన్మే గోపాయేతి

॥ ౨౬ ॥ సాచతుర్థముదక్రామత్। తత్ప్రజాపతిఃపర్య గృహ్ణాత్। సప్రథసభాంమే గోపాయేతి। సాపఞ్చమముదక్రామత్। తత్ప్రజాపతిః పర్యగృహ్ణాత్। అహోబుధ్నియమన్త్రం మెగోపాయేతి। అగ్నీన్వావసాతాన్వ్యక్రమత। తాన్ప్రజాపతిః పర్యగృహ్ణాత్। అథోపఙ్క్తిమేవ। పఙ్క్తిర్వా ఏషా బ్రాహ్మణైప్రవిష్టా ॥ ౨౭ ॥ తామాత్మనోధి నిర్మిమీతే। యదగ్నిరాధీయతే। తస్మాదేతావన్తోగ్నయ ఆధీయన్తె। పాఙ్క్తంవాఇదగ్ం సర్వమ్। పాఙ్క్తేనైవ పాఙ్క్తగ్ం స్పృణోతి। అథర్వ పితుం మే గోపాయేత్యాహ। అన్నమేవైతేన స్పృణోతి। నర్యప్రజాంమే గోపాయేత్యాహ। ప్రజామెవైతేన స్పృణోతి। శగ్ంస్య పశూన్మే గోపాయేత్యాహ ॥ ౨౮ ॥ పశూనేవైతేనస్పృణోతి। సప్రథసభాంమే గోపాయేత్యాహ। సభామెవై తేనేన్ద్రియగ్ం స్పృణోతి। అహోబుధ్నియ మన్త్రంమె గోపాయేత్యాహ। మన్త్రమెవైతేన శ్రియగ్ం స్పృణోతి। యదన్వాహార్యపచనే న్వాహార్యం పచన్తి। తేన సోఽస్యాభీష్టః ప్రీతః। యద్గార్హపత్య ఆజ్యమధిశ్రయన్తి సంపత్నీర్యాజయన్తి। తేనసోఽస్యాభీష్టః ప్రీతః। యదాహవనీయె జుహ్వతి ॥ ౨౯ ॥ తేన సోఽస్యాభీష్టః ప్రీతః। యథ్సభాయాం విజయన్తే। తేనసోఽస్యాభీష్టః ప్రీతః। యదావసథేన్నగ్ం హరన్తి। తేన సోఽస్యాభీష్టః ప్రీతః। తథాఽస్య సర్వేప్రీతా అభీష్టా ఆధీయన్తె। ప్రవసథమేష్యన్నె వము పతిష్ఠతైకమేకమ్। యథా బ్రాహ్మణాయ గృహేవాసినే పరిదాయగృహానేతి। తాదృ గేవతత్। పునరాగత్యోపతిష్ఠతే। సాభాగేయమేవైషాం తత్। సా తత ఊర్ధ్వా రోహత్। సారోహిణ్యభవత్। తద్రోహిణ్యై రోహిణిత్వమ్। రోహిణ్యామగ్ని మాదధీత। స్వ ఏవైనం యోనౌ ప్రతిష్ఠితమాధత్తె। ఋధ్నోత్యేనేన ॥ ౮౦ ॥

ఏషాపశూన్మేగోపాయేతి ప్రవిష్టాపశూన్మే గోపాయేత్యాహ జుహ్వతితిష్ఠతే సప్తచ

॥ ౧౦ ॥

బ్రహ్మసంధత్తం కృత్తికాసూద్ధన్తి ద్వాదశసు ప్రజాపతి వాచో దేవాసురా స్తదగ్నిర్వోద్ధర్మశ్శిర ఇమేవై శమీగర్భాత్ప్రజాపతి స్సరిరిచానస్సతపస్స ఆత్మన్వీర్యందశ ॥౧౦॥

బ్రహ్మసంధత్తం తౌదివ్యావథోశంత్వాయ ప్రాచ్యేషాం యదుపర్యుపరి యథ్సద్యస్సోశ్వో వారోభూత్వా జగతీభిరశీతిః ॥ ౧౦ ॥

బ్రహ్మసంధత్త మృధ్నోత్యేనేన ॥

హరిః ఓమ్

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే ప్రథమాష్టకే

ప్రథమప్రపాఠకస్సమాప్తః

—

ప్రథమాష్టకే ద్వితీయప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్ ॥ ఉద్ధన్యమానమస్యా అమేధ్యమ్ । అప పాప్మానం యజమానస్య హన్తు । శివా నస్సన్తు ప్రదిశశ్చతస్రః । శంనో మాతా పృథివీ తోకసాతా । శం నో దేవీరభిష్టయే । ఆపో భవన్తు పీతయే । శంయోరభి స్రవన్తు నః । వైశ్వానరస్య రూపమ్।పృథివ్యాం పరిస్రసా । స్యోనమావిశన్తు నః ॥ ౧ ॥ యదిదం దివో యదదః పృథివ్యాః ।సంజజ్ఞానే రోదసీ సంబభూవతుః । ఊషాన్కృష్ణమవతు కృష్ణమూషాః । ఇహోభయోర్యజ్ఞియమాగమిష్ఠాః । ఊతీః కుర్వాణో యత్పృథివీమచరః । గుహాకారమాఖురూపం ప్రతీత్య । తత్తే న్యక్తమిహ సంభరన్తః । శతం జీవేమ శరద స్సవీరాః । ఊర్జంపృథివ్యా రసమాభరన్తః । శతం జీవేమ శరదః పురూచీః ॥ ౨ ॥ వమ్రీభిరనువిత్తం గుహాసు । శ్రోత్రంతఉర్వ్యబధిరా భవామః । ప్రజాపతిస్పృష్టానాం ప్రజానామ్ । క్షుధోపహత్యై సువితం నో అస్తు । ఉప ప్రభిన్నమిషమూర్జం ప్రజాభ్యః । సూదం గృహేభ్యో రసమాభరామి । యస్యరూపం బిభ్రదిమామవిన్దత్ । గుహాప్రవిష్టాగ్ం సరిరస్య మధ్యే । తస్యేదం విహతమాభరన్తః । అధమృట్కారమస్యాం విధేమ ॥ ౩ ॥ యత్పర్యపశ్యథ్సరిరస్యమధ్యే । ఉర్వీమపశ్యజ్జగతః ప్రతిష్ఠామ్ । తత్పుష్కరస్యా యతనాద్ధిజాతమ్ । పర్ణం పృథివ్యాః ప్రథనగ్ం హరామి । యాభిరదృగ్ంహజ్జగతః ప్రతిష్ఠామ్ । ఉర్వీమిమాం విశ్వజనస్య భర్త్రీమ్ । తానశ్శివాశ్శర్కరాస్సన్తుసర్వాః । అగ్నే రేతశ్చన్ద్రగ్ం హిరణ్యమ్ । అద్భ్యస్సంభూతమమృతం ప్రజాసు । తత్సంభరన్నుత్తరతో నిధాయ ॥ ౪ ॥ అతిప్రయచ్ఛం దురితిం తరేయమ్ । అశ్వోరూపం కృత్వా యదశ్వత్థేతిషః ।

సంవత్సరం దేవేభ్యో నిలాయ। తత్తే న్యక్తమిహ సంభరన్తః। శతం జీవేమ శరదస్సవీరాః। ఊర్జః పృథివ్యా అధ్యుత్థితోసి। వనస్పతే శతవల్ శోవిరోహ। త్వయా వయమిషమూర్జం మదన్తః। రాయస్పోషేణ సమిషా మదేమ। గాయత్రియాహ్రియమాణస్యయత్తే॥ ౫॥ పర్ణమపతత్తృతీయస్యై దివోధి। సోయం పర్ణస్సోమపర్ణాద్ధి జాతః। తతో హరామి సోమపీథస్యావరుద్ధ్యై। దేవానాం బ్రహ్మవాదం వదతాంయత్। ఉపాశృణోస్శ్రవా వైశ్రుతోసి। తతో మామావిశతు బ్రహ్మవర్చసమ్। తత్సంభరగ్గంస్తదవరున్ధీయ సాక్షాత్। యయా తేస్పృష్టస్యాగ్నేః। హేతిమశమయత్ప్రజాపతిః। తామిమామప్రదాహాయ॥ ౬॥ శమీగ్ం శాన్త్యైహరామ్యహమ్।యత్తేస్పృష్టస్య యతః। వికబ్కతంభా ఆర్భజ్జాతవేదః। తయా భాసా సంమితః। ఉరుం నో లోకమను ప్రభాహి। యత్తేతాన్తస్య హృదయ మాచ్ఛిన్నఇజ్జాతవేదః। మరుతో ధ్విస్తమయిత్వా। ఏతత్తే తదశనెస్సం భరామి। సాత్మా అగ్నె సహృదయో భవేహ। చిత్రియాదశ్వత్థాథ్సంభృతా బృహత్యః॥ ౭॥ శరీరమభి సర్గ్గంస్కృతాస్థ। ప్రజాపతినా యజ్ఞముఖేన సంమితాః। త్రిస్త్రివృద్భిర్మిథునాః ప్రజాత్యై। అశ్వత్థాద్ధవ్యవాహాద్ధి జాతామ్। అగ్నెస్తనూం యజ్ఞియాగ్ం సంభరామి। శాన్తయోనిగ్ం శమీగర్భమ్। అగ్నయె ప్రజనయితవే। యో అశ్వత్థశ్శమీగర్భః। ఆరురోహ త్వేసచా। తంతే హరామి బ్రహ్మణా॥ ౮॥ యజ్ఞియైః కేతుభిస్సహ। యం త్వా సమభరఇజ్జాత వేదః। యథా శరీరం భూతేషున్యక్తమ్। ససంభృతస్సీద శివః ప్రజాభ్యః। ఉరుంనోలొకమనునేషి విద్వాన్। ప్రవెధసే కవయె మెధ్యాయ। వచో వన్దారు వృషభాయ వృష్ణే। యతో భయమభయం తన్నో ఆస్తు। అవదేవాన్ యజేహేడ్యాన్। సమిధాఽగ్నిం దువస్యత॥ ౯॥ ఘృతైర్బోధయతాతిథిమ్। ఆస్మిన్ హవ్యాజుహోతన। ఉపత్వాగ్నె హవిష్మతీః। ఘృతాచీర్యన్తుహర్యత। జుషస్వసమిధో మమ। తంత్వా సమిద్భి రంగిరః।

ఘృతేన వర్ధయామసి । బృహచ్ఛోచా యవిష్ఠ్య । సమిధ్యమానః ప్రథమోను ధర్మః । సమక్తుభిరజ్యతే విశ్వవారః ॥ ౧౦ ॥ శోచిష్కేశో ఘృతనిర్ణిక్పావకః । సుయజ్ఞో అగ్నిర్యజథాయ దేవాన్ । ఘృతప్రతీకో ఘృతయోనిరగ్నిః । ఘృతైస్సమిద్ధో ఘృతమస్యాన్నమ్ । ఘృతప్రుషస్త్వా సరితో వహన్తి । ఘృతం పిబన్త్సుయజా యక్షి దేవాన్ । ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణః । ఘృతప్రతీకో ఘృతయోనిరేధి । ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యమ్ । పితేవ పుత్రమభిరక్షతాదిమమ్ ॥ ౧౧ ॥ త్వామగ్నే సమిధానం యవిష్ఠ । దేవా దూతం చక్రిరే హవ్యవాహమ్ । ఉరుజ్రయసం ఘృతయోనిమాహుతమ్ । త్వేషం చక్షుర్దధిరే చోదయన్వతి । త్వామగ్నే ప్రదివ ఆహుతం ఘృతేన । సుమ్నాయవస్సుషమిధా సమీధిరే । స వావృధాన ఓషధీభిరుక్షితః । ఉరుజ్రయాగ్ంసి పార్థివా వితిష్ఠసే । ఘృతప్రతీకం వఋతస్య ధూర్షదమ్ । అగ్నిమిత్రన్న సమిధాన ఋఞ్జతే ॥ ౧౨ ॥ ఇన్ధానో అక్రోవిదథేషు దీద్యత్ । శుక్రవర్ణా ముదునోయగ్ం సతేధియమ్ । ప్రజా అగ్నే సంవాసయ । ఆశాశ్చ పశుభిస్సహ । రాష్ట్రాణ్యస్మా ఆధేహి । యాన్యాసన్త్సువితుస్సవే । మహీవిశ్పత్నీ సదనే ఋతస్య । అర్వాచీ ఏతం ధరుణే రయీణామ్ । అన్తర్వత్నీ జన్యం జాతవేదసమ్ । అధ్వరాణాం జనయథః పురోగామ్ ॥ ౧౩ ॥ ఆరోహతం దశతగ్ం శక్వరీర్మమ । ఋతేనాగ్న ఆయుషా వర్చసా సహ । జ్యోగ్జీవన్త ఉత్తరాముత్తరాగ్ం సమామ్ । దర్శమహం పూర్ణమాసం యజ్ఞం యథా యజై । ఋత్వియవతీస్థా అగ్నిరేతసా । గర్భం దధాథాం తేవామహందదే । తథ్సత్యం యద్వీరం బిభృథః । వీరం జనయిష్యథః ।తేమత్రాతః ప్రజనిష్యేథే । తేమా ప్రజాతే ప్రజనయిష్యథః ॥ ౧౪ ॥ ప్రజయా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేనసువర్గే లోకే । అన్నతాథ్సత్యముపైమి । మానుషాద్దైవ్యముపైమి । దైవీం వాచం యచ్ఛామి । శల్కైరగ్నిమిన్ధానః । ఉభౌ లోకౌ సనేమహమ్ । ఉభయో

ర్లోకయోర్బుధ్వా । అతిమృత్యుం తరామ్యహమ్ । జాతవేదో భువనస్య రేతః । ఇహ
సిఞ్చ తపసో యజ్జనిష్యతే ॥ ౧౫ ॥ అగ్నిమశ్వత్థా దధిహవ్యవాహమ్ । శమీగర్భాజ్జనయన్యో
మయోభూః । అయంతె యోనిర్ ఋత్వియః । యతోజాతో అరోచథాః । తం
జానన్నగ్న ఆరోహ । అథానోవర్ధయారయిమ్ । అపేత వీతవిచసర్పతాతః । యేఽత్ర
స్థపురాణా యేచ నూతనాః । అదాదిదం యమోవసానం పృథివ్యాః । అక్రన్నిమం
పితరో లోకమస్మై ॥ ౧౬ ॥ అగ్నేర్భస్మాస్యగ్నేః పురీషమసి । సంజ్ఞానమసి కామధరణమ్ ।
మయితేకామధరణం భూయాత్ । సంస్స్రజామిహృదయాని । సగ్ం స్పష్టం మనోఅస్తువః ।
సగ్ంస్పష్టః ప్రాణో అస్తువః । సంయావః ప్రియాస్తనువః । సంప్రియా
హృదయానివః । ఆత్మావో అస్తు సంప్రియః । సంప్రియా స్తనువోమమ ॥ ౧౭ ॥
కల్పేతాంద్యావాపృథివీ । కల్పన్తామాపఓషధీః । కల్పన్తామగ్నయః పృథక్ । మమ జ్యైష్ఠ్యాయ
సవ్రతాః । యేఽగ్నయస్సమనసః । అన్తరాద్యావా పృథివీ । వాసన్తికావృతూ అభికల్పమానాః ।
ఇన్ద్రమివ దేవా అభి సం విశన్తు । దివస్పా పిర్యేణ । పృథివ్యై మహిమ్నా ॥ ౧౮ ॥
అన్తరిక్షస్య పోషణ । సర్వపశుమాదధే । అజీజనన్నమృతం మర్త్యాసః । అస్రేమాణం
తరణిం వీడుజమ్భమ్ । దశ స్వసారో అగ్రువస్సమీచీః । పుమాగ్ం సంజాతమభి
సగ్ంరభన్తామ్ । ప్రజాపతేస్త్వా ప్రాణేనాభి ప్రాణిమి । పూష్ణః పోషేణ మహ్యామ్ ।
దీర్ఘాయుత్వాయ శతశారదాయ । శతగ్ం శరద్భ్య ఆయుషె వర్చసే ॥ ౧౯ ॥
జీవాత్వై పుణ్యాయ । అహంత్వదస్మి మదసి త్వమెతత్ । మమాసి యోనిస్తవ యోనిరస్మి ।
మమైవ సన్వహ హవ్యాన్యగ్నె । పుత్రః పిత్రే లోకకృజ్జాతవేదః । ప్రాణె త్వాఽమృతమాదధామి ।
అన్నాదమన్నాద్యాయ । గోప్తారం గుప్త్యై । సుగార్హపత్యో విదహన్నరాతీః ।
ఉషశ్శ్రేయసీశ్శ్రేయసీర్దధత్ ॥ ౨౦ ॥ అగ్నె సపత్నాగ్ం అప బాధమానః । రాయస్పోషమిష

మూర్ధమస్మాసు ధేహి । ఇమా ఉమాముప తిష్ఠన్తు రాయః । ఆభిః ప్రజాభిరిహ సంవసేయ । ఇహో ఇడా తిష్ఠతు విశ్వరూపీ । మధ్యే వసోర్దీదిహి జాతవేదః । ఓజసేబలాయ త్వాద్యచ్మే । వృషణౌ శుష్మా యాయుషే వర్చసే । సపత్నతూరసి వృత్రతూః । యస్తేదేవేషు మహిమా సువర్గః ॥ ౨౧ ॥ యస్త ఆత్మా పశుషు ప్రవిష్టః । పుష్టిర్యా తే మనుష్యేషు పప్రథే । తయా నో అగ్నే జుషమాణ ఏహి । దివః పృథివ్యాః పర్యన్తరిక్షాత్ । వాతాత్పశుభ్యో అధ్యోషధీభ్యః । యత్ర యత్ర జాతవేద స్సంబభూథ । తతో నో అగ్నే జుషమాణ ఏహి । ప్రాచీమను ప్రదిశం ప్రేహి విద్వాన్ । అగ్నేరగ్నే పురో అగ్నిర్భవేహ । విశ్వా ఆశా దీద్యానో విభాహి ॥ ౨౨ ॥ ఊర్జం నో ధేహి ద్విపదే చతుష్పదే । అన్వగ్నిరుషసామగ్ర మఖ్యత్ । అన్వహాని ప్రథమోజాతవేదాః । అను సూర్యస్య పురుత్రాచరశ్మీన్ । అను ద్యావాపృథివీ ఆతతాన । విక్రమస్వ మహాగ్ం అసి । వేదిషన్మానుషేభ్యః । త్రిషు లోకేషు జాగృహి । యదిదం దివో యదదః పృథివ్యాః । సంవిదానే రోదసీ సం బభూవతుః ॥ ౨౩ ॥ తయోః పృష్ఠే సీదతు జాతవేదాః । శంభూః ప్రజాభ్య స్తనువే స్యోనః । ప్రాణం త్వావృత ఆదధామి । అన్నాదమన్నాద్యాయ । గోప్తారం గుప్త్యై । యత్తే శుక్ర శుక్రం వర్చశ్శుక్రాతనూః । శుక్రం జ్యోతిరజస్రమ్ । తేన మె దీదిహి తేన త్వాదధే । అగ్నినాగ్నేబహ్మణా । ఆనశే వ్యానశే సర్వమాయుర్వ్యానశే ॥ ౨౪ ॥ నర్య ప్రజాంమే గోపాయ । అమృతత్వాయ జీవసే । జాతాం జనిష్యమాణాం చ । అమృతే సత్యే ప్రతిష్ఠితామ్ । అథర్వ పితుం మే గోపాయ । రసమన్నమిహాయుషే । అదబ్ధాయోఽశీతతనో । అవిషంనః పితుం కృణు । శగ్ంస్య పశూన్మే గోపాయ । ద్విపాదోయే చతుష్పదః ॥ ౨౫ ॥ అష్టాశఫాశ్చయ ఇహాగ్నే । యేచైకశఫా ఆశుగాః । సప్రథ సభాం మే గోపాయ । యేచ సభ్యాస్సభాసదః ।

తానిన్ద్రియావతః కురు । సర్వమాయురుపాసతామ్ । అహో బుధ్నియ మన్తం మే గోపాయ । యమృషయస్త్రైవిదా విదుః । ఋచస్సామాని యజూగ్ంషి । సాహిత్రీ రమృతాసతామ్ ॥ ౨౬ ॥ చతుశ్శిఖణ్డా యువలిస్సుపేశాః । ఘృతప్రతీకా భువనస్య మధ్యే । మర్మృజ్య మానా మహతే సౌభగాయ । మహ్యం ధున్వ్వ యజమానాయ కామాన్ । ఇహైవ సన్త్రత సతో వో అగ్నయః । ప్రాణేన వాచా మనసా బిభర్మి । తిరోమా సన్తమాయుర్మా ప్రహాసీత్ । జ్యోతిషా వో వైశ్వానరేణోపతిష్ఠే । పఞ్చధాగ్నీన్వ్యక్రామత్ । విరాట్ప్రుష్ఠా ప్రజాపతేః ఊర్ధ్వారోహద్రోహిణీ । యోనిరగ్నేః ప్రతిష్ఠితిః ॥ ౨౭ ॥

విశన్తు నః పురూచీర్విధేమ నిధాయ యత్తేఽప్రదాహాయ బృహత్యో బ్రహ్మణా దువస్యత విశ్వవార ఇమమ్భ్ఇ్జతే పురోగాం ప్రజనయిష్యథో జనిష్యతేస్మై మమ మహిమ్నా వర్చసే దధథ్సువర్గో భాహి సంబభూవతురాయుర్వ్యనశే చతుష్పదస్సతాం ప్రజాపతేర్వైచ ॥ ౧ ॥

నవైతాన్యహాని భవన్తి । నవ వై సువర్గా లోకాః । యదేతాన్యహాన్యుప యన్తి । నవస్వేవ తథ్సువర్గేషు లోకేషు సత్రిణః ప్రతితిష్ఠన్తో యన్తి । అగ్నిష్టోమాః పరస్సామానః కార్యా ఇత్యాహుః । అగ్నిష్టోమసంమితస్సువర్గోలోక ఇతి । ద్వాదశాగ్నిష్టోమస్య స్తోత్రాణి । ద్వాదశ మాసాస్సంవథ్సరః । తత్తన్న సూక్ష్మ్యమ్ । ఉక్థ్యా ఏవ సప్తదశాః పరస్సామానః కార్యాః ॥ ౨౮ ॥ పశవో వా ఉక్థాని । పశూనామవరుద్ధ్యై । విశ్వజిదభిజితావగ్నిష్టోమౌ । ఉక్థ్యాస్సప్తదశాః పరస్సామానః । తేసగ్ంస్తుతా విరాజమభి సంపద్యన్తే । ద్వేచర్చా వతిరిచ్యేతే । ఏకయా గౌరతిరిక్తః । ఏకయాయురూనః । సువర్గో వైలోకాజ్యోతిః । ఊర్గ్విరాట్ ॥ ౨౯ ॥ సువర్గమేవతేన లోకమభి జయన్తి ।

యత్పరగ్ంరాథన్తరమ్। తత్ప్రథమేహన్కార్యమ్ । బృహద్ద్వితీయే । వైరూపం తృతీయే । వైరాజం చతుర్థే। శాక్వరం పఞ్చమే । రైవతగ్ం షష్ఠే । తదుపృష్ఠేభ్యో నయన్తి । సన్తనయ ఏతే గ్రహా గృహ్యన్తే ॥ ౩౦ ॥ అతిగ్రాహ్యాః పరస్సామసు । ఇమానేవైతైర్లోకాన్ఛం తన్వన్తి । మిథునా ఏతేగ్రహాగృహ్యన్తే । అతిగ్రాహ్యాః పరస్సామసు । మిథునమేవ తైర్యజమానా అవరున్ధతే । బృహత్పృష్ఠం భవతి । బృహద్వై సువర్గో లోకః । బృహతైవ సువర్గం లోకంయన్తి । త్రయస్త్రిగ్ంశినామ సామ । మాధ్యన్దినే పవమానే భవతి ॥ ౩౧ ॥ త్రయస్త్రిగ్ం శద్వై దేవతాః । దేవతా ఏవావరున్ధతే । యే వా ఇతః పరాఞ్చగ్ం సంవత్సర ముపయన్తి । నహైనం తేస్వస్తి సమశ్నువతే । అథ యేఽముతోర్వాఞ్చ ముపయన్తి । తేహైనగ్గ్ం స్వస్తి సమశ్నువతే । ఏతద్వా అముతోర్వాఞ్చముపయన్తి । యదేవమ్ । యో హ ఖలు వావ ప్రజాపతిః । స ఉవేవేన్ద్రః । తదు దేవేభ్యో నయన్తి ॥౩౨॥

కార్యా విరాడ్గృహ్యన్తే పవమానే భవతీన్ద్ర ఏకం చ ॥ ౨ ॥

సంతతిర్వా ఏతేగ్రహాః । యత్పరస్సామానః । విషూవాన్దివా కీర్త్యమ్ । యథా శాలాయై పక్షసీ । ఏవగ్ం సంవత్సరస్య పక్షసీ । యదేతేన గృహ్యేరన్న్ । విషూచీ సంవత్సరస్యపక్షసీ వ్యవసగ్ం సెయాతామ్ । ఆర్తిమార్ఛేయుః । యదేతె గృహ్యన్తే । యథా శాలాయై పక్షసీ మధ్యమం వగ్ం శమభి సమాయచ్ఛతి ॥ ౩౩ ॥ ఏవగ్ం సంవత్సరస్య పక్షసీ దివాకీర్త్యమభి సంతన్వన్తి । నార్తిమార్ఛన్తి । ఏకవిగ్ం శమహర్భవతి । శుక్రాగ్రా గ్రహాగృహ్యన్తే । ప్రత్యుత్తబ్ధ్యై సయత్వాయ । సౌర్య ఏతదహః పశురాలభ్యతే । సౌర్యోఽతిగ్రాహ్యో గృహ్యతే । అహరేవ రూపేణ సమర్ధయన్తి । అథోఅహ్న ఏవైష బలిర్హ్రియతే । సప్తైతదహరతిగ్రాహ్యో గృహ్యన్తే ॥ ౩౪ ॥ సప్తవై శీర్షణ్యాః ప్రాణాః ।

అసావాదిత్యశ్శిరః ప్రజానామ్ । శీర్షన్నేవ ప్రజానాం ప్రాణాన్దధాతి । తస్మాత్సప్త శీర్షన్ప్రాణాః । ఇన్ద్రో వృత్రగ్ం హత్వా । అసురాన్పరాభావ్య । స ఇమాన్లోకానభ్యజయత్ । తస్యాసౌ లోకోఽభిజిత ఆసీత్ । తం విశ్వకర్మా భూత్వాభ్యజయత్ । యద్వైశ్వకర్మణో గృహ్యతే ॥ ౩౫ ॥ సువర్గస్య లోకస్యాభి జిత్యై । ప్రవా ఏతేఽస్మాల్లోకాచ్చ్యవన్తే । యే వైశ్వకర్మణం గృహ్ణతే । ఆదిత్యశ్చ్వ గృహ్యతే । ఇయం వా అదితిః । అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠన్తి । అన్యోన్యాగృహ్యేతే । విశ్వాన్యేవాన్యేన కర్మాణి కుర్వాణాయన్తి । అస్యామన్యేన ప్రతితిష్ఠన్తి । తావా పరార్ధాత్సంవత్సరస్యాన్యోన్యా గృహ్యేతే । తావుభౌ సహమహ్రేతే గృహ్యేతే । యజ్ఞస్యైవాన్తం గత్వా । ఉభయో ర్లోకయోః ప్రతితిష్ఠన్తి । అర్క్యముక్థం భవతి । అన్నాద్యస్యా వరుధ్యై ॥ ౩౬ ॥

సమాయచ్ఛత్యతిగ్రాహ్యా గృహ్యన్తైగృహ్యతే సంవత్సరస్యాన్యోన్యా గృహ్యేతె పఞ్చ చ ॥ ౩ ॥

ఏకవిగ్ంశ ఏష భవతి । ఏతెన వై దేవా ఏకవిగ్ం శేన । ఆదిత్యమిత ఉత్తమగ్ం సువర్గం లొకమారోహయన్న్ । స వా ఏష ఇత ఏకవిగ్ంశః । తస్య దశావస్తాదహాని । దశ పరస్తాత్ । స వా ఏష విరాజ్యుభయతః ప్రతిష్ఠితః । విరాజిహి వా ఏష ఉభయతః ప్రతిష్ఠితః । తస్మాదన్తరేమా లొకాయన్న్ । సర్వేషు సువర్గేషు లొకేష్వభితపన్నేతి ॥ ౩౭ ॥ దేవా వా ఆదిత్యస్య సువర్గస్య లొకస్య । పరాచో తిపాదాదబిభయుః । తంఛన్దోభిరదృగ్ం హన్వృత్యై । దేవా వా ఆదిత్యస్య సువర్గస్య లొకస్య । అవాచొఽవపాదాదబిభయుః । తంపఞ్చభీ రశ్మిభిరుదవయన్న్ । తస్మాదేకవిగ్ం శేఽహన్పఞ్చదివాకీర్త్యాని క్రియన్తె । రశ్మయో వైదివాకీర్త్యాని । యేగాయత్రే । తే గాయత్రీషూత్తరయోః పవమానయోః ॥ ౩౮ ॥ మహాదివాకీర్త్యగ్ం హోతుః

ప్పృష్ఠమ్ ।వికర్ణం బ్రహ్మసామమ్ । భాసోఽగ్నిష్టోమః । అథై తాని పరాణి । పరైర్వై దేవా ఆదిత్యగ్ం సువర్గం లోకమపారయన్ । యదపారయన్ । తత్పరాణాం పరత్వమ్ । పారయన్త్యేనం పరాణి । య ఏవం వేద । అథైతానిస్పరాణి । స్పరైర్వై దేవా ఆదిత్యగ్ం సువర్గం లోకమస్పారయన్ । యదస్పారయన్ । తత్స్పరాణాగ్ం స్పరత్వమ్ । స్పారయన్త్యేనగ్ం స్పరాణి । య ఏవం వేద ॥ ౩౯ ॥

ఏతి పవమానయోస్స్పరాణి పఞ్చ ॥ ౪ ॥

అప్రతిష్ఠాం వా ఏతే గచ్ఛన్తి । యేషాగ్ం సంవత్సరేఽనాప్తేఽథ । ఏకాదశిన్యాప్యతే । వైష్ణవం వామనమాలభన్తే । యజ్ఞో వై విష్ణుః । యజ్ఞమేవాలభన్తే ప్రతిష్ఠిత్యై । ఐన్ద్రాగ్నమాలభన్తే ।ఇన్ద్రాగ్నీవై దేవానామయాతయామానౌ । యే ఏవ దేవతే అయా తయామ్నీ । తే ఏవాలభన్తే ॥ ౪౦ ॥ వైశ్వదేవమాలభన్తే । దేవతా ఏవావరున్ధతే । ద్యావాపృథివ్యాం ధేనుమాలభంతే । ద్యావాపృథివ్యోరేవ ప్రతితిష్ఠన్తి । వాయవ్యంవత్సమాలభన్తే । వాయురేవైభ్యో యథా ఽఽయతనాద్దేవతా అవరున్ధే । ఆదిత్యామవిం వశామాలభన్తే । ఇయం వా అదితిః । అస్యామేవ ప్రతి తిష్ఠన్తి । మైత్రావరుణీమాలభన్తే ॥ ౪౧ ॥ మిత్రేణైవ యజ్ఞస్య స్విష్టగ్ం శమయన్తి । వరుణేన దురిష్టమ్ । ప్రాజాపత్యం తూపరం మహావ్రత ఆలభన్తే । ప్రాజాపత్యో త్రిగ్రాహ్యో గృహ్యతే । అహరేవ రూపేణ సమర్ధయన్తి । అథో అహ్నఏవైష బలిర్హ్రియతే । ఆగ్నేయమాలభన్తే ప్రతి ప్రజ్ఞాత్యై । అజపెత్వాన్వా ఏతే పూర్వైర్మాసైరవరున్ధతే । యదేతే గవ్యాః పశవ ఆలభ్యన్తే । ఉభయేషాం పశూనామవరుద్ధ్యై ॥ ౪౨ ॥ యదతిరిక్తా మేకాదశినీమాలభేరన్ । అప్రియం భ్రాతృవ్యమభ్యతిరిచ్యేత । యద్ద్వౌద్వౌ పశూ సమస్యేయుః । కనీయ ఆయుః కుర్వీరన్ । యదేతే బ్రాహ్మణవన్తః పశవ ఆలభ్యన్తే ।

నాప్రియం భ్రాతృవ్యమభ్యతి రిచ్యతే । నకనీయ ఆయుః కుర్వతే ॥ ౪౩ ॥

తే ఏవాలభన్తేమైత్రావరుణీమాలభన్తే వరుద్ధ్యై సప్త చ ॥ ౬ ॥

ప్రజాపతిః ప్రజాస్సృష్ట్వా వృత్తోఽశయత్ । తం దేవాభూతానాగ్ం రసంతేజస్సంభృత్య । తేనైన మభిషజ్యన్ । మహానవవర్తీతి । తన్మహావ్రతస్య మహావ్రతత్వమ్ ।మహద్వ్రతమితి । తన్మహావ్రతస్య మహావ్రతత్వమ్ । మహతో వ్రతమితి । తన్మహావ్రతస్య మహావ్రతత్వమ్ । పఞ్చవిగ్ం శస్తోమో భవతి ॥ ౪౪ ॥ చతుర్విగ్ం శత్యర్ధమాసస్సంవత్సరః ।యద్వా ఏతస్మిన్సంవత్సరేఽధి ప్రాజాయత । తదన్నం పఞ్చవిగ్ం శమభవత్ । మధ్యతః క్రియతే । మధ్యతో హ్యన్నమశితం ధినోతి । అథో మధ్యత ఏవ ప్రజానామూర్ధ్గీయతె ।అథయద్వా ఇదమన్తతః క్రియతే । తస్మాదుదన్తె ప్రజాస్సమేధన్తె । అన్తతః క్రియతే ప్రజననాయైవ । త్రివృచ్ఛిరో భవతి ॥ ౪౫ ॥ త్రైధా విహితగ్ంహి శిరః । లోమ ఛవీరస్థి ।పరాచా స్తువన్తి । తస్మాత్తత్సదృగేవ । న మెద్యతోను మెద్యతి । న కృశ్యతోను కృశ్యతి । పఞ్చదశోన్యః పక్షో భవతి । సప్తదశోన్యః । తస్మాద్వయాగ్ం స్యన్యతరమర్ధమభి పర్యావర్తన్తే । అన్యతరతోహి తద్గరీయః క్రియతే ॥ ౪౬ ॥ పఞ్చవిగ్ంశ ఆత్మా భవతి । తస్మాన్మధ్యతః పశవో వరిష్ఠాః । ఏకవిగ్ంశం పుచ్ఛమ్ । ద్విపదాసు స్తువన్తి ప్రతిష్ఠిత్యై । సర్వేణసహ స్తువన్తి । సర్వేణ హ్యాత్మనాత్మన్వీ । సహోత్పతన్తి । ఏకైకాముచ్ఛిగ్ంషన్తి । ఆత్మన్ హ్యఙ్గాని బద్ధాని । నవాఏతేన సర్వః పురుషః ॥ ౪౭ ॥ యదితఇతో లోమాని దతో నఖాన్ । పరిమాదః క్రియన్తే । తాన్యేవతేన ప్రత్యుప్యన్తే । ఔదుమ్బరస్తల్పో భవతి । ఊర్గ్వాఅన్నముదుమ్బరః । ఊర్జ ఏవాన్నాద్యస్యావరుధ్యై । యస్యతల్పసద్యమనభిజితగ్ం స్యాత్ । సదేవానాగ్ం సామ్యక్షే । తల్పసద్యమభిజయానీతి తల్ప మారుహ్యోద్గాయేత్ । తల్పసద్యమేవాభిజయతి ॥ ౪౮ ॥ యస్య తల్పసద్యమభిజితగ్ం

స్యాత్। సదేవానాగ్ం సామ్యక్షే। తల్పసద్యం మాపరాజేషీతి తల్పమారుహ్యోద్గాయేత్। న తల్పసద్యం పరాజయతే। ప్లిఙ్గే శగ్ంసతి। మహోవై ప్లిఙ్గః। మహస ఏవాన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై। దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్న్। త ఆదిత్యే వ్యాయచ్ఛన్త। తం దేవాస్సమజయన్ ॥ ౪౯ ॥ బ్రాహ్మణశ్చ శూద్రశ్చ చర్మకర్తే వ్యాయచ్ఛేతే। దైవ్యోవై వర్ణో బ్రాహ్మణః। అసుర్య శ్శూద్రః। ఇమే రాథ్సురిమే సుభూతమక్రన్నిత్యన్యతరో బ్రూయాత్। ఇమ ఉద్వాసీకారిణ ఇమే దుర్భూతమక్రన్నిత్యన్యతరః। యదేవై షాగ్ం సుకృతంయారాద్ధిః తదన్యతరోభి శ్రీణాతి। యదేవైషాం దుష్కృతంయారాద్ధిః। తదన్యతరోపహన్తి। బ్రాహ్మణస్సం జయతి। అముమేవాదిత్యం భ్రాతృవ్యస్య సంవిన్దన్తె ॥ ౫౦ ॥

భవతి భవతిక్రియతె పురుషో జయత్యజయఞ్జయత్యేకం చ ॥ ౬ ॥

ఉద్ధన్యమానం నవైతాని సన్తతిరెకవిగ్ంశ ఏషోప్రతిష్ఠాం ప్రజాపతిర్వృత్తష్షట్ ॥ ౬ ॥

ఉద్ధన్యమానగ్ం శోచిష్కేశాగ్నే సపత్నానతిగ్రాహ్యావైశ్వ దేవమాలభన్తే పఞ్చాశత్ ॥ ౫౦ ॥

ఉద్ధన్యమానగ్ం సంవిన్దన్తే ॥ హరిః ఓమ్ ॥

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే

ప్రథమాష్టకే ద్వితీయప్రపాఠకస్సమాప్తః

ప్రథమాష్టకే తృతీయప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్ । తే దేవా విజయముపయన్తః । అగ్నిషోమయోస్తేజస్వినీ స్తనూస్సం న్యదధత । ఇదమునో భవిష్యతి । యదినో జేష్యన్తీతి ।తెనాగ్నిషోమావపా క్రామతామ్ । తే దేవా విజిత్య । అగ్నిషోమావన్వైచ్ఛన్ । తేఽగ్ని మన్వవిన్దన్నుతుషూథ్సన్నమ్ । తస్య విభక్తీభిస్తేజస్వినీ స్తనూరవారున్ధత ॥ ౧ ॥ తేసోమమన్వవిన్దన్ । తమఘ్నన్ । తస్య యథాఽభిజ్ఞాయం తనూర్వ్యగృహ్ణత । తే గ్రహా అభవన్ । తద్గ్రహాణాం గ్రహత్వమ్ । యస్యైవం విదుషా గ్రహా గృహ్యన్తే । తస్య త్వేవ గృహీతాః । నానాఽఽగ్నేయం పునరాధేయే కుర్యాత్ । యదనాగ్నేయం పునరాధేయే కుర్యాత్ । వ్యృద్ధమేవ తత్ ॥ ౨ ॥ అనాగ్నేయం వా ఏతత్క్రియతే । యథ్సమిధస్తనూనపాతమిడో బర్హిర్యజతి । ఉభావాగ్నేయా వాజ్యభాగౌ స్యాతామ్ ।అనాజ్యభాగౌ భవత ఇత్యాహుః । యదుభావాగ్నేయావన్వఞ్చావితి । అగ్నయె పవమానాయోత్తరస్యాత్ । యత్పవమానాయ । తేనాజ్యభాగః । తేన సౌమ్యః । బుధన్వత్యాగ్నేయస్యాజ్యభాగస్య పురోఽనువాక్యా భవతి ॥ ౩ ॥ యథా సుప్తం బోధయతి । తాదృగెవ తత్ । అగ్నిన్యక్తాః పత్నీ సంయాజానామృచస్సుః । తేనాగ్నేయగ్ం సర్వం భవతి । ఏకధా తేజస్వినీం దేవతాముపైతీత్యాహుః । నైనమీశ్వరా ప్రదహ ఇతి । నేతి బ్రూయాత్ । ప్రజననం వా అగ్నిః । ప్రజననమెవాపైతీతి । కృతయజుస్సంభృతసంభార ఇత్యాహుః ॥ ౪ ॥ న సంభృత్యాస్సంభారాః । న యజుః కార్యమితి । అథోఖలు । సంభృత్యా ఏవ సంభారాః । కార్యం యజుః । పునరాధేయస్య సమృద్ధ్యై । తేనాపాగ్ంశు

ప్రచరతి। ఏష ఇవవా ఏషః। యత్పునరాధేయః। యథాపాగ్ంశునష్టమిచ్ఛతి ॥ ౫ ॥ తాదృగేవతత్। ఉచ్చైస్స్విష్టకృతముత్సృజతి। యథా నష్టం విత్వా ప్రాహాయమితి। తాదృగేవ తత్। ఏకధా తేజస్వినీం దేవతాముపై తీత్యాహుః। సైనమీశ్వరా ప్రదహ ఇతి। తత్తథా నోపైతి। ప్రయాజానూయాజేష్వేవ విభక్తీః కుర్యాత్। యథాపూర్వ మాజ్యభాగౌ స్యాతామ్। ఏవం పత్నీసంయాజాః ॥ ౬ ॥ తద్వైశ్వానరవత్పజనవత్తరముపైతీతి। తదాహుః। వ్యుద్ధంవా ఏతత్। అనాగ్నేయం వా ఎతత్క్రియత ఇతి। నేతి బ్రూయాత్। అగ్నిం ప్రథమం విభక్తీనాం యజతి। అగ్నిముత్తమం పత్నీసంయాజానామ్। తేనాగ్నేయమ్। తేన సమృద్ధంక్రియత ఇతి ॥ ౭ ॥

అరున్ధతైవ తద్భవతి సంభృతసంభార ఇత్యాహురిచ్ఛతి పత్నీ సంయాజా నవ చ ॥ ౧ ॥

దేవా వై యథాదర్శం యజ్ఞానాహరన్త। యోఽగ్నిష్టామమ్। యఉక్థ్యమ్। యోఽతిరాత్రమ్। తెసహైవ సర్వే వాజపేయమపశ్యన్। తే। అన్యోన్యస్మై నాతిష్ఠన్త। అహమనేన యజా ఇతి। తేఽబ్రువన్। ఆజిమస్యధావామేతి ॥ ౮ ॥ తస్మిన్నాజిమధావన్। తం బృహస్పతిరుదజయత్। తెనాయజత। సస్వారాజ్యమగచ్ఛత్। తమిన్ద్రోఽబ్రవీత్। మామనేన యాజయేతి। తెనేన్ద్రమ యాజయత్। సోఽగ్రం దెవతానాం పర్యైత్। అగచ్ఛత్స్వారాజ్యమ్। అతిష్ఠన్తాస్మైజ్యైష్ఠ్యాయ ॥ ౯ ॥ య ఏవం విద్వాన్ వాజపేయేన యజతే। గచ్ఛతి స్వారాజ్యమ్। అగ్రగ్ం సమానానాం పర్యేతి। తిష్ఠన్తే ఽస్మై జ్యైష్ఠ్యాయ। సవాఏష బ్రాహ్మణస్య చైవ రాజన్యస్యచయజ్ఞః। తంవాఏతంవాజపేయ ఇత్యాహుః। వాజాప్యోవాఏషః। వాజగ్ంహ్యేతేనదేవాఐఘ్నన్। సోమోవై వాజపేయః।యోవైసోమం వాజపేయం వేద ॥ ౧౦ ॥ వాజ్యేవైనం పీత్వా భవతి।

ఆఽస్యవాజీ జాయతే । అన్నం వై వాజపేయః । య ఏవం వేద । అత్త్యన్నమ్ । ఆఽస్యాన్నాదో జాయతే । బ్రహ్మ వైవాజపేయః । య ఏవం వేద । అత్తి బ్రహ్మణాఽన్నమ్ । ఆఽస్య బ్రహ్మ జాయతే ॥ ౧౧ ॥ వాగ్వైవాజస్య ప్రసవః । య ఏవం వేద । కరోతి వాచా వీర్యమ్ । ఐనం వాచా గచ్ఛతి । అపివతీం వాచం వదతి । ప్రజాపతిర్దేవేభ్యో యజ్ఞాన్వ్యాదిశత్ । సఆత్మన్వాజపేయమధత్త । తం దేవా అబ్రువన్ । ఏష వావయజ్ఞః । యద్వాజపేయః ॥ ౧౨ ॥ అప్యేవ నోత్రాప్స్తిత్తి । తేభ్య ఏతా ఉజ్జితీః ప్రాయచ్ఛత్ । తావా ఏతా ఉజ్జితయో వ్యాఖ్యాయన్తే । యజ్ఞస్యసర్వత్వాయ । దేవతానామనిర్భాగాయ । దేవా వై బ్రహ్మణశ్చాన్నస్య చ శమల మపాఘ్నన్ । యద్బ్రహ్మణశ్శమలమాసీత్ । సాగాథానారాశగ్గ్ంస్యభవత్ । యదన్నస్య । సాసురా ॥ ౧౩ ॥ తస్మాద్గాయతశ్చ మత్తస్యచన ప్రతిగృహ్యమ్ । యత్ప్రతిగృహ్ణీయాత్ । శమలం ప్రతిగృహ్ణీయాత్ । సర్వావా ఏతస్య వాచోఽవరుద్ధాః । యోవాజపేయయాజీ । యా పృథివ్యాం యాఽగ్నౌ యా రథన్తరే । యాన్తరిక్షే యావాయౌ యావామదేవ్యే । యాదివియాఽఽదిత్యేయాబృహతి । యాఽప్సు యౌషధీషు యావనస్పతిషు । తస్మాద్వాజపేయయాజ్యార్త్విజీనః । సర్వాహ్యస్య వాచోఽవరుద్ధాః ॥ ౧౪ ॥

ధావామేతి జ్యైష్ట్యాయ వేద బ్రహ్మ జాయతే వాజపేయస్సురాఽఽర్త్విజీన ఏకం చ ॥ ౨ ॥

దేవావై యదన్యైర్గ్రహైర్యజ్ఞస్య నావారున్ధత । తదతి గ్రాహ్యైరతిగృహ్యావారున్ధత । తదతిగ్రాహ్యాణామతి గ్రాహ్యత్వమ్ । యదతిగ్రాహ్యా గృహ్యన్తే । యదేవాన్యైర్గ్రహైర్యజ్ఞస్య నావరున్ధే । తదేవతైరతి గృహ్యావరున్ధే । పఞ్చగృహ్యంతే । పాఙ్క్తోయజ్ఞః । యావానేవయజ్ఞః । తమాప్త్వావ రున్ధే ॥ ౧౫ ॥ సర్వ ఐన్ద్రాభవన్తి । ఏకధైవ యజమాన ఇన్ద్రియం దధతి ।

సప్తదశ ప్రాజా పత్యాగ్రహా గృహ్యన్తే । సప్తదశః ప్రజాపతిః । ప్రజాపతేరాప్త్యై । ఏకయర్చాగృహ్ణాతి । ఏకధైవ యజమానే వీర్యం దధాతి । సోమగ్రహాగ్ంశ్చ సురాగ్రహాగ్ంశ్చ గృహ్ణాతి । ఎతద్వై దేవానాం పరమమన్నమ్ । యథ్సోమః ॥ ౧౬ ॥ ఏతన్మనుష్యాణామ్ । యథ్సురా । పరమెణై వాస్మా అన్నాద్యేనావరమన్నాద్యమవరున్ధె । సోమగ్రహాన్గృహ్ణాతి । బ్రహ్మణో వా ఏతత్తేజః । యథ్సోమః । బ్రహ్మణ ఏవ తేజసా తేజో యజమానే దధాతి । సురాగ్రహాన్గృహ్ణాతి । అన్నస్య వా ఏతచ్ఛమలమ్ । యథ్సురా ॥ ౧౭ ॥ అన్నస్యైవ శమలేన శమలం యజమానాదపహన్తి । సోమగ్రహాగ్ంశ్చ సురాగ్రహాగ్ంశ్చ గృహ్ణాతి । పుమాన్ వై సోమః । స్త్రీసురా । తన్మిథునమ్ । మిథునమెవాస్య తద్యజ్ఞె కరోతి ప్రజననాయ । ఆత్మానమెవ సోమగ్రహైస్పృణోతి । జాయాగ్ం సురాగ్రహైః । తస్మాద్వాజపేయ యాజ్యముష్మిన్లోకేస్త్రియగ్ం సంభవతి । వాజపేయాభిజితగ్ం హ్యస్య ॥ ౧౮ ॥ పూర్వే సోమగ్రహా గృహ్యన్తె । అపరే సురాగ్రహాః । పురోఽక్షగ్ం సోమగ్రహాన్ప్రాదయతి । పశ్చాదక్షగ్ం సురాగ్రహాన్ । పాపవస్యసస్య విధృత్యై । ఏష వై యజమానః । యథ్సోమః । అన్నగ్ం సురా । సోమగ్రహాగ్ంశ్చ సురాగ్రహాగ్ంశ్చ వ్యతిషజతి । అన్నా ద్యేనైవైనం వ్యతిషజతి ॥ ౧౯ ॥ సంపృచస్థ సంమా భద్రేణ పృఙ్క్త్యాహ । అన్నంవై భద్రమ్ । అన్నాద్య నైవైనగ్ం సగ్ంసృజతి । అన్నస్యవా ఏతచ్ఛమలమ్ ।యథ్సురా । పాప్మెవఖలు వైశమలమ్ । పాప్మనావా ఏనమేతచ్ఛమలేన వ్యతిషజతి । యథ్సోమగ్రహాగ్ంశ్చ సురాగ్రహాగ్ంశ్చ వ్యతిషజతి । విపృచస్థ విమాపాప్మనా పృఙ్క్త్యాహ ।పాప్మనైవైనగ్ం శమలేన వ్యావర్తయతి ॥ ౨౦ ॥ తస్మాద్వాజపేయ యాజీ పూతో మెధ్యో దక్షిణ్యః । ప్రాఙుదవతి సోమగ్రహైః । అముమెవ తైర్లోకమభిజయతి । ప్రత్యఙ్సురాగ్రహైః । ఇమమెవ తైర్లోకమభిజయతి । ప్రతిష్ఠన్తి సోమగ్రహైః । యావదేవ

సత్యమ్ । తేనసూయతే । వాజస్పద్ధ్యస్సురాగ్రహాꣳ హరన్తి । అన్నతేనైవ విశగ్ం సగ్ంస్పృజతి । హిరణ్యపాత్రంమధోః పూర్ణం దదాతి । మధవ్యోసానీతి । ఏకధా బ్రహ్మణ ఉప హరతి । ఏకధైవ యజమాన ఆయుస్తేజో దధాతి ॥ ౨౧ ॥

ఆప్త్వాఽవరున్ధే సోమశ్శమలం యథ్సురా హ్యస్యైనం వ్యతిషజతి వ్యావర్తయతి స్పృజతి చత్వారిచ ॥ 3 ॥

బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । నాగ్నిష్టోమో నాక్త్యః । నషోడశీ నాతిరాత్రః । అథ కస్మాద్వాజపేయె సర్వే యజ్ఞక్రతవోఽవరుధ్యన్తఇతి । పశుభిరితి బ్రూయాత్ । అగ్నెయం పశుమాలభతె । అగ్నిష్టోమమెవ తేనావరున్ధె ।ఐన్ద్రాగ్నేనోక్థ్యమ్ । ఐన్ద్రేణ షోడశినస్త్రోతమ్ । సారస్వత్యాతిరాత్రమ్ ॥ ౨౨ ॥ మారుత్యా బృహతస్త్రోతమ్ । ఏతావన్తో వై యజ్ఞక్రతవః ।తాన్పశుభిరెవావరున్ధె । ఆత్మానమేవ స్పృణోత్యగ్నిష్టొమెన । ప్రాణాపానావుక్థ్యెన । వీర్యగ్ం షోడశినస్త్రోతేణ । వాచమతిరాత్రెణ । ప్రజాం బృహతస్త్రోతేణ । ఇమమెవ లోకమభిజయత్యగ్నిష్టోమేన । అన్తరిక్షముక్థ్యెన ॥ ౨3 ॥ సువర్గం లొకగ్ం షోడశినస్త్రోతేణ । దేవయానానెవ పథ ఆరోహత్యతిరాత్రెణ । నాకగ్ం రోహతి బృహతస్త్రోతేణ । తేజఏవాత్మన్ధత్త ఆగ్నేయేనపశునా । ఓజో బలమైన్ద్రాగ్నేన । ఇన్ద్రియమైన్ద్రేణ । వాచగ్ం సారస్వత్యా । ఉభావెవ దేవలోకం చ మనుష్యలోకం చాభిజయతి మారుత్యా వశయా ।సప్తదశ ప్రాజాపత్యాన్పశూనా లభతే । సప్తదశః ప్రజాపతిః ॥ ౨౪ ॥ ప్రజాపతెరాప్త్యై । శ్యామాఏకరూపాభవన్తి । ఏవమివహి ప్రజాపతిస్సమృద్ధ్యై । తాన్పర్యగ్నికృతానుథ్సృజతి । మరుతో యజ్ఞమజిఘాగ్ం సన్ప్రజాపతేః । తేభ్య ఏతాం మారుతీం వశామాలభత । తయైవైనానశమయత్ । మారుత్యా ప్రచర్య । ఏతాన్పంజ్ఞపయేత్ । మరుత ఏవ శమయిత్వా ॥ ౨౫ ॥ ఏతైః ప్రచరతి । యజ్ఞస్యాఘాతాయ । ఏకధా వపాజుహోతి । ఏకదేవత్యాహి

। ఏతే । అథో ఏకధైవ యజమానే వీర్యం దధాతి । నైవారేణ సప్తదశశరావేణైతర్ హి ప్రచరతి । ఏతత్పురోడాశాహ్యేతే । అథో పశూనామేవ ఛిద్రమపి దధాతి । సారస్వత్యోత్తమయా ప్రచరతి । వాగ్వై సరస్వతీ । తస్మాత్ప్రాణానాం వాగుత్తమా । అథో ప్రజాపతావేవ యజ్ఞం ప్రతిష్ఠాపయతి । ప్రజాపతిర్ హివాక్ । అపన్నదతీ భవతి । తస్మాన్మనుష్యాస్సర్వాం వాచం వదన్తి ॥ ౨౬ ॥

అతిరాత్రమన్తరిక్షముక్థ్యే న ప్రజాపతిశ్శమయిత్వోత్తమయా ప్రచరతి షట్చ ॥ ౪ ॥

సావిత్రం జుహోతి కర్మణః కర్మణఃపురస్తాత్కస్తద్వేదేత్యాహుః। యద్వాజపేయస్య పూర్వం యదపరమితి । సవిత్రప్రసూత ఏవ యథాపూర్వం కర్మాణి కరోతి । సవనే సవనే జుహోతి । ఆక్రమణమేవ తత్సేతుం యజమానః కురుతే । సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై । వాచస్పతిర్వాచమద్య స్వదాతి న ఇత్యాహ । వాగ్వై దేవానాం పురాఽన్నమాసీత్ । వాచమేవాస్మా అన్నగ్గం స్వదయతి ॥ ౨౭ ॥ ఇన్ద్రస్య వజ్రోసి వార్త్రఘ్న ఇతి రథముపావహరతి విజిత్యై । వాజస్యను ప్రసవే మాతరం మహీమిత్యాహ । యచ్చైవేయమ్ । యచ్చాస్యామధి । తదేవావరున్ధే । అథో తస్మిన్నేవాభయేఽభిషిచ్యతే । అప్స్వన్తరమృతమప్సు భేషజమిత్యశ్వాన్పల్పూలయతి । అప్సువా అశ్వస్య తృతీయం ప్రవిష్టమ్ । తదనువేనన్వవ ప్లవతే । యదప్సు పల్పూలయతి ॥ ౨౮ ॥ యదేవాస్యాప్సు ప్రవిష్టమ్ । తదేవావరున్ధే । బహు వాఅశ్వో మేధ్యముపగచ్ఛతి । యదప్సు పల్పూలయతి । మేధ్యానైవ నాన్కరోతి । వాయుర్వా త్వామనుర్వాత్వేత్యాహ ।ఏతా వా ఏతం దేవతా అగ్రే అశ్వమయుఞ్జన్ । తాభిరేవైనాన్ యునక్తి । సవస్యోజ్జిత్యై । యజుషా యునక్తివ్యా వృత్త్యై ॥ ౨౯ ॥ అపాంనపాదాశు హేమన్నితి సంమార్ష్టి । మేధ్యానైవైనాన్కరోతి । అథో స్తోత్యైవ నానాజిగ్గం సరిష్యతః । విష్ణుక్రమాన్క్రమతే ।

విష్ణురేవ భూత్వేమాన్లోకానభిజయతి । వైశ్వదేవోవై రథః । అజ్యా న్యజ్యావభితౌరథం యావిత్యాహ । యా ఏవ దేవతా రథే ప్రవిష్టాః । తాభ్య ఏవ నమస్కరోతి । ఆత్మనోఽన్నాద్యై । అశమరథం భావుకొఽస్య రథొభవతి । య ఏవం వేద ॥ 30 ॥

స్వదయతి పల్ప్యూలయతి వ్యావృత్త్యా అన్నాద్యై ద్వేచ ॥ ౬ ॥

దేవస్యాహగ్ం సవితుః ప్రసవే బృహస్పతినా వాజజితా వాజం జెషమిత్యాహ । సవిత్రప్రసూత ఏవ బ్రహ్మణా వాజముజ్జయతి । దేవస్యాహగ్ం సవితుః ప్రసవే బృహస్పతినా వాజజితావర్షిష్ఠం నాకగ్ంరుహేయమిత్యాహ । సవిత్రప్రసూతఏవ బ్రహ్మణావర్షిష్ఠం నాకగ్ం రోహతి । వాత్యాలె రథచక్రంనిమితగ్ం రొహతి । అతొ వా అఙ్గిరస ఉత్తమాస్సువర్గం లోకమాయన్న్ । సాక్షాదేవ యజమానస్సువర్గం లోకమేతి । ఆవేష్టయతి । వజ్రొ వైరథః । వజ్రేణైవ దిశొఽభిజయతి ॥ 30 ॥ వాజినాగ్ం సామగాయతే । అన్నంవైవాజః । అన్నమేవావరున్ధె । వాచో వర్ష్మ దేవేభ్యోఽపాక్రామత్ । తద్వనస్పతీన్ప్రావిశత్ । సైషా వాగ్వనస్పతిషు వదతి । యా దుందుభౌ । తస్మాద్దుందుభిస్సర్వా వాచోఽతి వదతి । దుందుభీన్ప్రమాఘ్నన్తి । పరమా వా ఏషా వాక్ ॥ 3౨ ॥ యా దుందుభౌ । పరమయైవవాచా ఽవరాం వాచమవరున్ధె । అథో వాచ ఏవ వర్ష్మ యజమానొఽవరున్ధె । ఇన్ద్రాయ వాచం వదతేన్ద్రం వాజం జాపయతేన్ద్రో వాజమజయిదిత్యాహ । ఏష వా ఏతర్హీన్ద్రః । యొయజతే । యజమాన ఏవ వాజముజ్జయతి । సప్తదశ ప్రవ్యాధానాజిం ధావన్తి । సప్తదశగ్ం స్తోతం భవతి । సప్తదశసప్తదశదీయన్తె ॥ 33 ॥ సప్తదశః ప్రజాపతిః । ప్రజాపతేరాప్త్యై । అర్వాసి సప్తిరసి వాజ్యసీత్యాహ । అగ్నిర్వా అర్వా । వాయుస్సప్తిః । ఆదిత్యొవాజీ । ఏతాభిరేవాస్మై దేవతాభిర్దేవ రథంయునక్తి । ప్రష్టివాహానం యునక్తి । ప్రష్టివాహీవై దేవరథః । దేవరథ

మేవాస్మై యునక్తి ॥ 3౪ ॥ వాజినో వాజం ధావత కాష్ఠాం గచ్ఛతేత్యాహ । సువర్గో వైలోకః కాష్ఠా । సువర్గమేవలోకంయన్తి । సువర్గంవా ఏతే లోకంయన్తి । య ఆజిం ధావన్తి । ప్రాఞ్చో ధావన్తి । ప్రాఞ్చివహి సువర్గోలోకః । చతసృభిరను మన్త్రయతే । చత్వారి ఛన్దాగ్ంసి । ఛన్దోభిరేవై నాన్ధువర్గం లోకం గమయతి ॥ 3౫ ॥ ప్రవా ఏతేఽస్మాల్లోకాచ్చ్యవన్తె । య ఆజిం ధావన్తి । ఉదఞ్చ ఆవర్తన్తె । అస్మాదేవ తేన లొకాన్నయన్తి । రథవిమోచనీయం జుహోతి ప్రతిష్ఠిత్యై । అమా వాజస్య ప్రసవో జగమ్యాదిత్యాహ । అన్నం వై వాజః । అన్నమేవావరున్ధె । యథాలోకం వా ఏత ఉజ్జయన్తి । య ఆజిం ధావన్తి ॥ 3౬ ॥ కృష్ణలంకృష్ణలం వాజసృద్భ్యః ప్రయచ్ఛతి । యమేవతే వాజం లొకముజ్జయన్తి । తం పరిక్రీయావరున్ధె । ఏకధా బ్రహ్మణ ఉపహరతి ।ఏకధైవ యజమానే వీర్యం దధాతి । దేవా వా ఓషధీష్వా జిమయుః । తా బృహస్పతిరుదజయత్ । స నీవారాన్నిరవృణీత । తన్నీవారాణాం నీవారత్వమ్ । నైవారశ్చరుర్భవతి ॥ 3౭ ॥ ఏతద్వై దేవానాం పరమమన్నమ్ । యన్నీవారాః । పరమెణైవాస్మా అన్నాద్యేనావరమన్నాద్యమవరున్ధె । సప్తదశశరావొ భవతి । సప్తదశః ప్రజాపతిః । ప్రజాపతెరాప్త్యై । క్షీరే భవతి । రుచమేవాస్మిన్దధాతి । సర్పిష్వాన్భవతి మెధ్యత్వాయ । బార్హస్పత్యో వా ఏష దేవతయా ॥ 3౮ ॥ యో వాజపేయేన యజతే । బార్హస్పత్య ఏష చరుః । అశ్వాన్ఛరిష్యతస్సుషశ్చావ ఘ్రాపయతి । యమెవ తే వాజం లోకముజ్జయన్తి । తమెవావరున్ధె । అజీజిపత వనస్పతయ ఇన్ద్రం వాజం విముచ్యధ్వమితి దుందుభీఞ్ విముఞ్చతి । యమెవ తే వాజం లోకమ్విద్యం దుందుభయ ఉజ్జయన్తి । తమెవావరున్ధె ॥ 3౯ ॥

అభిజయతి వా ఏషా వాగ్దీయన్తెఽస్మై యునక్తిగమయతి య ఆజిం ధావన్తి

భవతి దేవతయాఽష్టౌ చ ॥ ౫ ॥

తార్ప్యం యజమానం పరిధాపయతి । యజ్ఞో వై తార్ప్యమ్ । యజ్ఞేనైవైనగ్ం సమర్ధయతి । దర్భమయం పరిధాపయతి । పవిత్రం వై దర్భాః । పునాత్యేవైనమ్ । వాజం వా ఏషోఽవరురుత్సతే । యో వాజపేయేన యజతే । ఓషధయః ఖలు వైవాజః । యద్దర్భమయం పరిధాపయతి ॥ ౪౦ ॥ వాజస్యావరుద్ధ్యై । జాయ ఏహి సువో రాహావేత్యాహ । పత్నియా ఏవైష యజ్ఞస్యాన్వారమ్భో ఽనవచ్ఛిత్త్యై । సప్తదశారత్నిర్యూపో భవతి । సప్తదశః ప్రజాపతిః । ప్రజాపతేరాప్త్యై । తూపరశ్చతురశ్రిర్భవతి । గౌధూమం చషాలమ్ । న వా ఏతే వ్రీహయో న యవాః । యద్గోధూమాః ॥ ౪౧ ॥ ఏవమివ హి ప్రజాపతిస్సమృద్ధ్యై । అథో అముమేవాస్మై లోకమన్నవన్తం కరోతి । వాసోభిర్వేష్టయతి । ఏష వై యజమానః । యద్యూపః । సర్వదేవత్యం వాసః । సర్వాభిరేవైనం దేవతాభిస్సమర్ధయతి । అథో అక్రమణమేవ తత్సేతుం యజమానః కురుతే । సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై । ద్వాదశవాజప్రసవీయాని జుహోతి ॥ ౪౨ ॥ ద్వాదశమాసా స్సంవత్సరః । సంవత్సరమేవ ప్రీణాతి । అథో సంవత్సరమేవాస్మా ఉపదధాతి । సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై । దశభిః కల్పైరోహతి । నవవైపురుషేప్రాణాః । నాభిర్దశమీ । ప్రాణానేవ యథాస్థానం కల్పయిత్వా । సువర్గగ్ం లోకమేతి । ఏతావద్వై పురుషస్య స్వమ్ ॥ ౪౩ ॥ యావత్ప్రాణాః । యావదేవాస్యాస్తి । తేన సహ సువర్గం లోకమేతి । సువర్దేవాగ్ం అగన్మేత్యాహ । సువర్గమేవ లోకమేతి । అమృతా అభూమేత్యాహ । అమృతమివ హి సువర్గో లోకః । ప్రజాపతేః ప్రజాఅభూమేత్యాహ । ప్రాజాపత్యో వాఅయం లోకః । అస్మాదేవ తేన లోకాన్నేతి ॥ ౪౪ ॥ సమహం ప్రజయా సంమయాప్రజేత్యాహ । అశిషమేవైతామాశాస్తే । ఆసపుటైర్ఘ్నన్తి । అన్నం వా ఇయమ్ ।

అన్నాద్యేనైవైనగ్ం సమర్ధయన్తి । ఊర్ధ్వైర్హన్తి । ఏతెహిసాక్షాదన్నమ్ । యదూష్మాః । సాక్షాదేవైనమన్నాద్యేన సమర్ధయన్తి । పురస్తాత్ప్రత్యఞ్చం ఘ్నన్తి ॥ ౪౩ ॥ పురస్తాద్ధి ప్రతీచీనమన్నమద్యతే । శీర్షతోఘ్నన్తి । శీర్షతో హ్యన్నమద్యతే । దిగ్భ్యోఘ్నన్తి । దిగ్భ్య ఏవాస్మా అన్నాద్యమవరున్ధతే । ఈశ్వరో వాఏష పరాఞ్చ్రదఘః । యో యూపగ్ంరోహతి । హిరణ్యమధ్యవరోహతి । అమృతం వై హిరణ్యమ్ । అమృతగ్ం సువర్గాలోకః ॥ ౪౬ ॥ అమృత ఏవ సువర్గే లోకే ప్రతి తిష్ఠతి । శతమానం భవతి । శతాయుః పురుషశ్శతేన్ద్రియః । ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి । పుష్ట్యైవా ఏతద్రూపమ్ । యదజా । త్రిస్సంవత్సరస్యాన్యాన్పశూన్పరి ప్రజాయతే । బస్తాజినమధ్యవ రోహతి । పుష్ట్యామేవ ప్రజననే ప్రతితిష్ఠతి ॥ ౪౭ ॥

పరిధాపయతి గోధూమా జుహోతి స్వం నైతి పత్యఞ్చం ఘ్నన్తిలోకో నవచ ॥ ౭ ॥

సప్తాన్నహోమాఞ్జుహోతి । సప్త వా అన్నాని । యావన్త్యేవాన్నాని । తాన్యేవావరున్ధే । సప్త గ్రామ్యా ఓషధయః । సప్తారణ్యాః । ఉభయీషామవరుద్ధ్యై । అన్నస్యాన్నస్య జుహోతి । అన్నస్యాన్న స్యావరుద్ధ్యై । యద్వాజపేయయాజ్యనవరుద్ధస్యాశ్నీయాత్ ॥ ౪౮ ॥ అవరుద్ధేన వ్యృద్ధ్యేత । సర్వస్య సమవదాయ జుహోతి । అనవరుద్ధ స్యావరుద్ధ్యై । ఔదుమ్బరేణ స్రువేణ జుహోతి । ఊర్గ్వా అన్నముదుమ్బరః । ఊర్జ ఏవాన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై । దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవఇత్యాహ । సవితృప్రసూత ఏవైనం బ్రహ్మణాదేవతాభిరభిషిఞ్చతి । అన్నస్యాన్నస్యాభిషిఞ్చతి । అన్నస్యాన్నస్యావరుద్ధ్యై ॥ ౪౯ ॥ పురస్తాత్ప్రత్యఞ్చమభిషిఞ్చతి । పురస్తాద్ధి ప్రతీచీనమన్నమద్యతే । శీర్షతో ఽభిషిఞ్చతి । శీర్షతో హ్యన్నమద్యతే । ఆముఖాదన్వవ స్రావయతి । ముఖత ఏవాస్మా అన్నాద్యం దధాతి ।

అగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషిఞ్చామీత్యాహ । ఏష వాఅగ్నేస్సవః । తేనైవైనమభిషిఞ్చతి । ఇన్ద్రస్య త్వాసామ్రాజ్యేనాభిషిఞ్చామీత్యాహ ॥ ౫౦ ॥ ఇన్ద్రియమేవాస్మిన్నే తేనదధాతి । బృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషిఞ్చామీత్యాహ । బ్రహ్మవై దేవానాం బృహస్పతిః । బ్రహ్మణైవైనమభిషిఞ్చతి । సోమగ్రహాగ్ం శ్చావదానీయాని చర్విగ్ర్య ఉపహరన్తి । అముమేవ తైర్లోకమన్నవన్తం కరోతి । సురాగ్రహాగ్ం శ్చానవదానీయాని చ వాజసృద్భ్యః । ఇమమేవ తైర్లోకమన్నవన్తం కరోతి । అథో ఉభయాష్వేవాభిషిచ్యతే । విమాథం కుర్వతే వాజసృతః ॥ ౫౧ ॥ ఇన్ద్రియస్యావరుద్ధ్యై । అనిరుక్తాభిః ప్రాతస్సవనే స్తువతే । అనిరుక్తః ప్రజాపతిః । ప్రజాపతేరాప్త్యై । వాజవతీభిర్మాధ్యన్దినే । అన్నంవై వాజః । అన్నమేవావరున్ధే శిపివిష్టవతీభిస్తృతీయసవనే । యజ్ఞోవై విష్ణుః । పశవశ్శిపిః । యజ్ఞ ఏవ పశుష్వతితిష్ఠతి । బృహదన్త్యం భవతి । అన్తమేవైనగ్గ్ం శ్రియైగమయతి ॥ ౫౨ ॥

అశ్నీయాదన్న స్యాన్నస్యావరుద్ధ్యా ఇన్ద్రస్యత్వా సామ్రాజ్యేనాభిషిఞ్చామీత్యాహ వాజసృతశ్శిపిస్త్రీణి చ ॥ ౮ ॥

నృషదం త్వేత్యాహ । ప్రజా వైనృన్ । ప్రజానామెవైతేన సూయతే । ద్రుషదమిత్యాహ । వనస్పతయో వైద్రు । వనస్పతీ నామెవైతేన సూయతే । భువనసదమిత్యాహ । యదావైవసీయాన్భవతి । భువనమగన్నితి వైతమాహుః । భువనమెవైతేనగచ్ఛతి ॥ ౫౩ ॥ అఘ్నుషదం త్వా ఘృతసదమిత్యాహ । అపామెవైతేన ఘృతస్య సూయతే । వ్యోమసదమిత్యాహ । యదావై వసీయాన్భవతి । వ్యోమాగన్నితి వైతమాహుః । వ్యోమైవైతేన గచ్ఛతి । పృథివిషదంత్వా ఽన్తరిక్షసదమిత్యాహ । ఏషామెవైతేన లోకానాగ్ం సూయతే । తస్మాద్వాజపేయ యాజీ నకంచన ప్రత్యవరోహతి । అపీవహి దేవతానాగ్ం సూయతే ॥ ౫౪ ॥ నాకసదమిత్యాహ । యదా

వై వసీయాన్భవతి ।నాకమగన్నితివైతమాహుః । నాకమేవైతేన గచ్ఛతి । యేగ్రహాః పఞ్చజనీనా ఇత్యాహ ।పఞ్చజనానామేవైతేన సూయతే। అపాగ్ం రసముద్వయసమిత్యాహ। అపామేవైతేన రసస్య సూయతే । సూర్యరశ్మిగ్ం సమాభృతమిత్యాహ సశుక్రత్వాయ ॥౫౫ ॥ గచ్ఛతి సూయతే నవ చ ॥ ౯ ॥

ఇన్ద్రో వృత్రగ్ం హత్వా । అసురాన్పరాభావ్య । సోఽమావాస్యాం ప్రత్యాగచ్ఛత్। తేపితరః పూర్వేద్యురాగచ్ఛన్। పిత్రాన్ యజ్ఞోఽగచ్ఛత్। తం దేవాః పునరయాచన్త ।తమేభ్యోన పునరదదుః । తేఽబ్రువన్వరం వృణామహై । అథవః పునర్దాస్యామః । అస్మభ్యమేవ పూర్వేద్యుః క్రియాతా ఇతి ॥ ౫౬ ॥ తమేభ్యః పునరదదుః । తస్మాత్పితృభ్యః పూర్వేద్యుః క్రియతే । యత్పితృభ్యః పూర్వేద్యుః కరోతి । పితృభ్య ఏవ తద్యజ్ఞం నిష్క్రియ యజమానః ప్రతనుతే । సోమాయ పితృపీతాయ స్వధా నమ ఇత్యాహ । పితురేవాధి సోమపీథమవరున్ధే । న హి పితా ప్రమీయమాణ ఆహైష సోమపీథ ఇతి ।ఇన్ద్రియం వై సోమపీథః । ఇన్ద్రియమేవ సోమపీథమవ రున్ధే । తేనేన్ద్రియేణ ద్వితీయాంజాయామభ్యశ్నుతే ॥ ౫౭ ॥ ఏతద్వై బ్రాహ్మణం పురా వాజశ్రవసా విదామక్రన్న్ ।తస్మాత్తె ద్వేద్వే జాయే అభ్యాక్షత । య ఏవం వేద । అభి ద్వితీయాం జాయామశ్నుతే ।అగ్నయే కవ్యవాహనాయ స్వధా నమ ఇత్యాహ । యఏవ పితృణామగ్నిః। తంప్రీణాతి ।త్రిస ఆహుతీర్జుహోతి । త్రిర్నిదధాతి । షట్థ్ సంపద్యన్తే ॥ ౫౮ ॥ షడ్వా ఋతవః । ఋతూనేవ ప్రీణాతి । తూష్ణీం మేక్షణమాదధాతి । అస్తివా హి షష్ఠ ఋతుర్న వా । దేవాన్ వైపిత్రాన్ప్రీతాన్। మనుష్యాః పితరోఽను ప్రపిపతే। త్రిస ఆహుతీర్జుహోతి । త్రిర్నిదధాతి । షట్థ్ సంపద్యన్తె । షడ్వాఋతవః ॥ ౫౯ ॥ ఋతవః ఖలువై దేవాః పితరః । ఋతూనేవదేవాన్ పిత్రాన్ప్రీణాతి । తాన్ప్రీతాన్ । మనుష్యాః పితరోను

ప్రపిపతే । సకృదాచ్ఛిన్నం బర్హిర్భవతి । సకృదివ హిపితరః । త్రిర్నిదధాతి । తృతీయే వా ఇతో లోకే పితరః । తానేవ ప్రీణాతి । పరాజావర్తతే ॥ ౬౦ ॥ శ్లోకా హి పితరః । ఓష్మణో వ్యావృత ఉపాస్తే । ఊష్మభాగా హి పితరః । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । ప్రాశ్యాం 3 నప్రాశ్యా 3 మితి । యత్ప్రాశ్నీయాత్ । జన్యమన్నమద్యాత్ । ప్రమాయుకస్స్యాత్ । యన్న ప్రాశ్నీయాత్ । అహావిస్స్యాత్ ॥ ౬౧ ॥ పితృభ్య ఆవృశ్చ్యేత । అవఘ్నియమేవ । తన్నైవ ప్రాశితం నేవాప్రాశితమ్ । వీరం వా వై పితరః ప్రయన్తో హరన్తి । వీరం వా దదతి । దశాం ఛినత్తి । హరణభాగా హి పితరః । పిత్రానేవ నిరవదయతే । ఉత్తర ఆయుషి లోమఛిన్దీత । పితృణాగ్ం హ్యేతర్హినేదీయః ॥ ౬౨ ॥ నమస్కరోతి । నమస్కారోహి పితృణామ్ । నమో వః పితరో రసాయ । నమో వః పితరశ్శుష్మాయ । నమో వః పితరో జీవాయ । నమో వః పితరస్స్వధాయై । నమోవః పితరోమన్యవే । నమోవః పితరో ఘోరాయ । పితరో నమోవః । య ఏతస్మిన్లోకే స్థ ॥ ౬౩ ॥ యుష్మాగ్ంస్తేను । యేఽస్మిన్లోకే । మాం తేను । య ఏతస్మిన్లోకే స్థ । యూయం తేషాం వసిష్ఠా భూయాస్త । యేఽస్మిన్లోకే । అహం తేషాం వసిష్ఠో భూయాసమిత్యాహ । వసిష్ఠస్సమానానాం భవతి । య ఏవం విద్వాన్పితృభ్యః కరోతి । ఏషవైమనుష్యాణాం యజ్ఞః ॥ ౬౪ ॥ దేవానాంవా ఇతరే యజ్ఞాః । తేన వా ఏతత్పితృలోకే చరతి । యత్పితృభ్యః కరోతి । సరఃశ్వరః ప్రమేతోః । ప్రాజాపత్యయర్చా పునరైతి । యజ్ఞోవై ప్రజాపతిః । యజ్ఞేనైవ సహ పునరైతి । నప్రమాయుకోభవతి । పితృలోకేవా ఏతద్యజమానశ్చరతి । యత్పితృభ్యః కరోతి । స ఠఃశ్వర ఆర్తిమార్తోః । ప్రజాపతిస్త్వావైనం తత ఉన్నేతుమర్ హతీత్యాహుః । యత్ప్రాజాపత్యయర్చా పునరైతి । ప్రజాపతిరేవైనం తత ఉన్నయతి । నాతి ౯మార్ఛతియజమానః ॥ ౬౫ ॥

ఇత్యశ్నుతే పద్యన్తే పద్యన్తే షడ్వా ఋతవో వర్తన్తేఽహ విస్స్యాన్నే దీయస్సు యజ్ఞో యజమానశ్చరతి యత్పితృభ్యః కరోతి పఞ్చ చ ॥ ౧౦ ॥

దేవాసురా అగ్నిషోమమయోర్దేవా వై యథా దర్శం దేవావై యదన్యైర్గ్రహైర్బ్రహ్మవాదినో నాగ్నిష్టోమో నసావిత్రం దేవస్యాహం తార్ప్యగ్ం సప్తాన్నహోమాన్నుషదం త్వేన్ద్రోవృత్రగ్ం హత్వా దశ ॥ ౧౦ ॥

దేవాసురావాజ్యేవైనం తస్మాద్వాజపేయయాజీ దేవస్యాహం వాజస్యావరుద్ధ్యా ఇన్ద్రియమేవాస్మిన్ హ్లీకాహిపితరః పఞ్చ షష్టిః॥ ౬౫ ॥ దేవాసురా యజమానః ॥

హరిః ఓమ్ ॥ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

ఇతి తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణె ప్రథమాష్టకె - తృతీయప్రపాఠకః

ప్రథమాష్టకే చతుర్థప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్ ॥ ఉభయె వా ఏతె ప్రజాపతెరధ్యసృజ్యన్త దెవాశ్చాసురాశ్చ । తాన్న వ్యజానాత్ । ఇమెఽన్య ఇమెఽన్య ఇతి । స దేవానగ్ం శూనకరోత్ । తానభ్యషుణోత్ । తాన్పవిత్రేణాపునాత్ । తాన్పరస్తాత్పవిత్రస్య వ్యగృహ్ణాత్ । తే గ్రహా అభవన్న్ । తద్గ్రహాణాం గ్రహత్వమ్ ॥ ౧ ॥ దేవతా వా ఏతాయజమానస్య గృహె గృహ్యన్తె । యద్గ్రహాః । విదురేనం దెవాః । యస్యైవం విదుష ఏతెగ్రహా గృహ్యన్తె । ఏషావై సోమస్యాహుతిః । యదుపాగ్ంశుః । సోమెన దేవాగ్ం స్తర్పయాణీతి ఖలు వై సోమెన యజతే । యదుపాగ్ంశుం జుహోతి । సొమెనైవ తద్దేవాగ్ం స్తర్పయతి । యద్గ్రహాఞ్జుహోతి ॥ ౨ ॥ దెవా ఏవ తద్దేవాన్గచ్ఛన్తి । యచ్చమసాఞ్జుహోతి । తేనైవాను రూపెణ యజమానస్సువర్గం లోకమెతి । కిన్వేతద్గ ఆసీదిత్యాహుః । యత్పాత్రా ణీతి । ఇయం వా ఏతద్గ ఆసీత్ । మృన్మయాని వా ఏతాన్యాసన్న్ । తైర్దెవా న వ్యావృతమగచ్ఛన్న్ । త ఏతాని దారుమయాణి పాత్రాణ్యపశ్యన్న్ । తాన్యకుర్వత ॥ ౩ ॥ తైర్వ్యావృతమగచ్ఛన్న్ । యద్దారుమయాణి పాత్రాణి భవన్తి । వ్యావృతమెవ తైర్యజమానొ గచ్ఛతి । యాని దారుమయాణి పాత్రాణి భవన్తి । అముమెవ తైర్లొకమభిజయతి । యాని మృన్మయాని । ఇమమేవ తైర్లొకమభిజయతి । బ్రహ్మవాదినొ వదన్తి । కాశ్చతస్రస్స్థాలీర్వాయ వ్యాస్సోమగ్రహాణీరితి । దెవా వై పృశ్నిమదుహ్రన్న్ ॥ ౪ ॥ తస్యా ఏతేస్తనా ఆసన్న్ । ఇయం వై పృశ్నిః । తామాదిత్యా ఆదిత్యస్థాల్యా చతుష్పదః పశూనదుహ్రన్న్ । యదాదిత్యస్థాలీ భవతి । చతుష్పద ఏవ తయా పశూ యజమాన

ఇమాందుహే। తామిన్ద ఉక్ష్యస్థాల్యేన్ద్రియమదుహత్। యదుక్ష్యస్థాలీ భవతి। ఇన్ద్రియమేవ తయా యజమాన ఇమాందుహే। తాం విశ్వేదేవా ఆగ్రయణస్థాల్యోర్జమ దుహ్రన్। యదాగ్రయణస్థాలీ భవతి ॥ ౫ ॥ ఊర్జమేవ తయా యజమాన ఇమాందుహే। తాం మనుష్యాధ్రువస్థాల్యా ఽఽయురదుహ్రన్। యద్ధ్రువస్థాలీ భవతి। ఆయురేవ తయా యజమాన ఇమాం దుహే। స్థాల్యాగృహ్లాతి। వాయవ్యేన జుహోతి। తస్మాదన్యేన పాత్రేణ పశూన్దుహన్తి। అన్యేన ప్రతిగృహ్లన్తి। అథో వ్యావృతమేవ తద్యజమానో గచ్ఛతి ॥ ౬ ॥

గ్రహత్వం గ్రహాఇన్ద్రహోత్యకుర్వతా దుహ్రన్నాగ్రయణస్థాలీ భవతినవ చ ॥ ౧ ॥

యువగ్ం సురామమశ్వినా। నముచావాసురేసచా। విపిపానా శుభస్పతీ। ఇన్ద్రం కర్మ స్వావతమ్। పుత్రమివ పితరా వశ్వినోభా। ఇన్ద్రావతం కర్మణా దగ్ంసనాభిః। యత్సురామం వ్యపిబశ్శచీభిః। సరస్వతీత్వా మఘవన్నభిష్ణాత్। అహోవ్యగ్నే హ్యవిరాస్యేతే। స్రుచీవ ఘృతం చమూ ఇవ సోమః ॥ ౭ ॥ వాజసనిగ్ం రయిమస్మే సువీరమ్। ప్రశస్తం ధేహి యశసం బృహన్తమ్। యస్మిన్న శ్వాస ఋషభాస ఉక్షణః। వశామేషా అవస్పష్టాస ఆహుతాః। క్షీలాల్పే సోమపృష్ఠాయ వేధసే। హృదా మతిం జనయ చారుమగ్నయే। నానాహావాం దేవహితగ్ం సదోమితమ్। మాసగ్ంస్కృక్షాథాం పరమేవ్యోమన్। సురా త్వమసి శుష్మిణీ సోమ ఏషః। మామాహిగ్ం స్సిస్వాం యోనిమావిశన్న ॥ ౮ ॥ యదత్ర శిష్టగ్ం రసినస్సు తస్య। యదిన్ద్రో అపిబచ్ఛచీభిః। అహం తదస్య మనసా శివేన। సోమగ్ం రాజానమిహ భక్షయామి। ద్వే స్రుతీ అశృణవం పితృణామ్। అహం

దేవానాముతమర్త్యానామ్। తాభ్యామిదం విశ్వం భువనగ్ం సమేతి। అన్తరా పూర్వమపరం చకేతుమ్। యస్తే దెవవరుణగాయత్ర ఛన్దాః పాశః। తం త ఏతే నావయజె ॥ ౯ ॥ యస్తె దేవవరుణత్రిష్టుప్ఛన్దాఃపాశః। తం త ఏతేనావయజె। యస్తె దేవవరుణ జగతీఛన్దాః పాశః। తం త ఏతేనావయజె। సొమో వా ఏతస్య రాజ్యమాదత్తే। యో రాజాసన్రాజ్యాయ సోమెన యజతే। దెవసువామెతాని హవీగ్ంషి భవన్తి। ఏతావన్తో వై దేవానాగ్ం సవాః। త ఏవాస్మై సవాన్ప్రయచ్ఛన్తి। త ఏనం పునస్సువన్తె రాజ్యాయ। దెవసూ రాజా భవతి ॥ ౧౦ ॥

సోమ ఆవిశన్ యజె రాజ్యాయైకం చ ॥ ౨ ॥

ఉదస్థాద్దైవ్యదితిర్విశ్వరూపీ। ఆయుర్యజ్ఞపతావధాత్। ఇన్ద్రాయకృణ్వతీ భాగమ్। మిత్రాయ వరుణాయచ। ఇయం వా అగ్ని హొత్రీ। ఇయం వా ఏతస్య నిషీదతి। యస్యాగ్నిహొత్రీ నిషీదతి। తాముత్థాపయేత్। ఉదస్థాద్దైవ్యదితిరితి। ఇయం వైదేవ్యదితిః ॥ ౧౧ ॥ ఇమామెవాస్మా ఉత్థాపయతి। ఆయుర్యజ్ఞపతావధాదిత్యాహ। ఆయురెవాస్మిన్దధాతి। ఇన్ద్రాయకృణ్వతీ భాగం మిత్రాయ వరుణాయ చేత్యాహ। యథాయజురెవైతత్। అవర్తిగ్ం వా ఏషైతస్య పాప్మానం ప్రతిఖ్యాయ నిషీదతి। యస్యాగ్నిహొత్ర్యు పస్పృష్టా నిషీదతి। తాం దుగ్ధ్వాబ్రాహ్మణాయ దద్యాత్। యస్యాన్నం నాద్యాత్। అవర్తిమెవాస్మిన్పాప్మానం ప్రతిముఞ్చతి ॥ ౧౨ ॥ దుగ్ధ్వా దదాతి। నహ్యదృష్టా దక్షిణా దీయతే। పృథివీం వా ఏతస్య పయః ప్రవిశతి। యస్యాగ్ని హొత్రం దుహ్యమానగ్ం స్కన్దతి। యదద్య దుగ్ధం పృథివీమసక్త। యదోషధీరప్యసరద్యదాపః। పయో గృహెషు పయో అఘ్న్యానాం। పయో వథ్సెషు పయో అస్తు తన్మయీత్యాహ। పయ ఏవాత్మన్గృహెషు పశుషు ధత్తె। అప

ఉపస్పృజతి॥ ౧౩॥ అద్భి రేవైన దాప్నోతి। యో వై యజ్ఞస్యార్తే నానార్తగ్ం సగ్ం స్పృజతి। ఉభే వై తే తర్హ్యార్ధ్నుతః। ఆర్ధ్నుతి ఖలు వా ఏతదగ్నిహోత్రమ్। యద్దుహ్యమానగ్గ్ం స్కన్దతి। యదభిదుహ్యేత్। ఆర్తే నానార్తం యజ్ఞస్య సగ్ంస్పృజేత్। తదేవ యాదృక్కీదృక్చహోతవ్యమ్। అథాన్యాం దుగ్ధ్వాపునర్ హోతవ్యమ్। అనార్తైనైవార్తం యజ్ఞస్యనిష్కరోతి ॥ ౧౪ ॥ యద్యుద్దుతస్య స్కన్దేత్। యత్తతో హుత్వా పునరేయాత్। యజ్ఞం విచ్ఛిన్ద్యాత్। యత్రస్కన్దేత్। తన్నిషద్య పునర్గృహ్ణీయాత్। యత్రైవ స్కన్దతి। తత ఏవైనత్పునర్గృహ్ణాతి। తదేవ యాదృక్కీదృక్చ హోతవ్యమ్। అథాన్యాం దుగ్ధ్వా పునర్ హోతవ్యమ్। అనార్తై నైవార్తం యజ్ఞస్య నిష్కరోతి ॥ ౧౫॥ నివా ఏతస్య యజ్ఞశ్ఛిద్యతే। యస్యాగ్నిహోత్రే ఉధిశ్రితేశ్వా ఉన్తరాధావతి। రుద్రః ఖలువా ఏషః। యదగ్నిః। యద్గామన్వత్యా వర్తయేత్। రుద్రాయ పశూనపి దధ్యాత్। అపశుర్య జమానస్స్యాత్। యదపో ఉన్వతిషిఞ్చేత్। అనాద్యమగ్నేరాపః। అనాద్యమాభ్యామపి దధ్యాత్। గార్హపత్యాద్భస్మాదాయ। ఇదం విష్ణుర్విచక్రమ ఇతి వైష్ణవ్య ర్చాఽహవనీయాద్ధ్వగ్ం సయన్నుదవేత్। యజ్ఞో వై విష్ణుః। యజ్ఞేనైవ యజ్ఞగ్ం సంతనోతి। భస్మనా పదమపి వపతి శాన్త్యై ॥ ౧౬ ॥

వైదేవ్యదితిర్ముఞ్చతి స్పృజతి కరోతి కరోత్యాభ్యామపి దధ్యాత్పఞ్చ చ॥ ౩ ॥

నివా ఏతస్యాహవనీయోగార్హపత్యం కామయతే। నిగార్హపత్య ఆహవనీయమ్। యస్యాగ్ని మనుద్ధృతగ్ం సూర్యోఽభినిమ్లోచతి। దర్భేణ హిరణ్యం ప్రబద్ధ్య పురస్తాద్ధరేత్। అథాగ్నిమ్। అథాగ్నిహోత్రమ్। యద్ధిరణ్యం పురస్తాద్ధరతి। జ్యోతిర్వైహిరణ్యమ్। జ్యోతిరేవైనం పశ్యన్నుద్ధరతి। యదగ్నిం పూర్వగ్ం హరత్యథాగ్ని హోత్రమ్॥ ౧౭॥ భాగధేయేనైవైనం ప్రణయతి। బ్రాహ్మణ ఆర్షేయ ఉద్ధరేత్। బ్రాహ్మణో వై సర్వాదేవతాః

। సర్వాభిరేవైనం దేవతాభిరుద్ధరతి। అగ్నిహోత్రముపసాద్యాతమితో రాసీత। వ్రతమేవ
హతమను మ్రియతే। అన్తంవాఏష ఆత్మనోగచ్ఛతి। యస్తామ్యతి । అన్తమేష యజ్ఞస్య
గచ్ఛతి। యస్యాగ్నిమనుద్ధృతగ్ం సూర్యో ఽభినిమోచతి॥౧౮॥ పునస్సమన్య జుహోతి
। అన్తేనై వాన్తంయజ్ఞస్య నిష్కరోతి। వరుణో వా ఏతస్య యజ్ఞం గృహ్ణాతి।
యస్యాగ్నిమనుద్ధృతగ్ం సూర్యోఽభి నిమోచతి। వారుణం చరుం నిర్వపేత్। తేనైవ
యజ్ఞం నిష్క్రీణీతే। నివాఏతస్యాహవనీయో గార్హపత్యం కామయతే। నిగార్హపత్య
ఆహవనీయమ్। యస్యాగ్ని మనుద్ధృతగ్ం సూర్యోఽభ్యుదేతి। చతుర్గృహీతమాజ్యం
పురస్తాద్ధరేత్ ॥ ౧౯ ॥ అథాగ్నిమ్। అథాగ్నిహోత్రమ్। యదాజ్యం పురస్తాద్ధరతి। ఏతద్వా
అగ్నేః ప్రియం ధామ । యదాజ్యమ్। ప్రియేణైవైనం ధామ్నా సమర్ధయతి। యదగ్నిం
పూర్వగ్ం హరత్యథాగ్నిహోత్రమ్। భాగధేయేనైవైనం ప్రణయతి। బ్రాహ్మణ ఆర్షేయ
ఉద్ధరేత్। బ్రాహ్మణో వైసర్వా దేవతాః॥ ౨౦॥ సర్వాభిరేవైనం దేవతాభిరుద్ధరతి। పరాచీవా
ఏతస్మై వ్యుచ్ఛన్తీవ్యుచ్ఛతి। యస్యాగ్నిమనుద్ధృతగ్ం సూర్యోభ్యుదేతి। ఉషాః కేతునా
జుషతామ్। యజ్ఞం దేవేభిరిన్వితమ్। దేవేభ్యోమధుమత్తమగ్ం స్వాహేతి ప్రత్యఙ్గిషద్యాజ్యేన
జుహుయాత్। ప్రతీచీమేవాస్మై వివాసయతి। అగ్నిహోత్రముపసా ద్యాతమితో రాసీత।
వ్రతమేవ హతమను మ్రియతే। అన్తంవాఏష ఆత్మనో గచ్ఛతి॥ ౨౧॥ యస్తామ్యతి।
అన్తమేష యజ్ఞస్య గచ్ఛతి। యస్యాగ్నిమనుద్ధృతగ్ం సూర్యోఽభ్యుదేతి। పునస్సమన్యజుహోతి
అన్తేనైవాన్తం యజ్ఞస్య నిష్కరోతి । మిత్రో వా ఏతస్య యజ్ఞం గృహ్ణాతి। యస్యాగ్ని
మనుద్ధృతగ్ం సూర్యోఽభ్యుదేతి ।మైత్రం చరుంనిర్వపేత్। తేనైవ యజ్ఞం నిష్క్రీణీతే।
యస్యాహవనీయేఽనుద్వాతెగార్ హపత్య ఉద్వాయేత్ ॥ ౨౨ ॥ యదాహవనీయమను
ద్వాప్య గార్ హపత్యం మన్థేత్। విచ్ఛిన్ద్యాత్। భ్రాతృవ్యమస్మై జనయేత్। యద్వై యజ్ఞస్య

వాస్తవ్యం క్రియతే। తదను రుద్రోఽవచరతి। యత్పూర్వమన్వవస్యేత్। వాస్తవ్యమగ్నిముపాసీత। రుద్రోఽస్య పశూన్హాతుకస్స్యాత్। ఆహవనీయముద్వాప్య। గార్హపత్యం మన్థేత్ ॥ ౨౩ ॥ ఇతః ప్రథమం జజ్ఞే అగ్నిః। స్వాద్యోనెరధి జాతవేదాః। స గాయత్రియా త్రిష్టుభా జగత్యా। దేవేభ్యో హవ్యం వహతు ప్రజానన్నితి। ఛన్దోభిరేవైనగ్గ్ం స్వాద్యోనిః ప్రజనయతి। గార్హపత్యం మన్థతి। గార్హపత్యం వా అన్వాహితాగ్నేః పశవ ఉప తిష్ఠన్తే। స యదు ద్వాయతి। తదను పశవోఽప క్రామన్తి। ఇషే రయ్యై రమస్వ ॥ ౨౪ ॥ సహసే ద్యుమ్నాయ। ఊర్జేఽపత్యాయేత్యాహ। పశవో వైరయిః। పశూనేవాస్మైరమయతి। సారస్వతౌ త్వోథ్సౌ సమిన్ధాతామిత్యాహ। ఋఖ్సామే వైసారస్వతావుథ్సౌ। ఋఖ్సామాభ్యామేవైనగ్గ్ం సమిన్ధే। సమ్రాడసి విరాడసీత్యాహ। రథన్తరం వై సమ్రాట్। బృహద్విరాట్ ॥ ౨౫ ॥ తాభ్యామేవైనగ్గ్ం సమిన్ధే। వజ్రో వై చక్రమ్। వజ్రో వా ఏతస్యయజ్ఞం విచ్ఛినత్తి। యస్యానో వా రథోవాఽన్తరాఽగ్నీ యాతి। ఆహవనీయముద్వాప్య। గార్హపత్యాదుద్ధరేత్। యదగ్నే పూర్వం ప్రభృతం పదగ్గ్ం హి తే। సూర్యస్య రశ్మీనన్వా తతాన। తత్ర రయిష్ఠామను సం భరైతమ్। సంనస్సృజ సుమత్యా వాజవత్యేతి ॥ ౨౬ ॥ పూర్వేణైవాస్య యజ్ఞేన యజ్ఞమను సంతనోతి। త్వమగ్నే సప్రథా అసీత్యాహ। అగ్నిస్సర్వా దేవతాః। దేవతాభిరేవ యజ్ఞగ్గ్ం సంతనోతి। అగ్నయే పథికృతే పురోడాశమష్టాకపాలంనిర్వపేత్। అగ్నిమేవ పథికృతగ్గ్ం స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి। స ఏవైనం యజ్ఞియం పన్థామపి నయతి। అనడ్వాన్దక్షిణా। వహీ హ్యేష సమృద్ధ్యై ॥ ౨౭ ॥

హరత్యథాగ్నిహోత్రం నిర్మోచతి హరేద్దేవతా గచ్ఛత్యుద్వాయేన్మన్థేద్రమస్వ బృహద్విరాడితి నవ చ ॥ ౪ ॥

నివై పూర్వం త్రీణి నిమ్రో చతి దర్భేణ యద్ధిరణ్యమగ్ని హోత్రం పునర్వరుణో వారుణం నివా ఏతస్యాభ్యుదేతి చతుర్గృహీతమాజ్యం యదాజ్యం పరాచ్యుషాః పునర్మిత్రోమైత్రం యస్యాహవనీయే ఽనుద్వాతె గార్హపత్యేయద్వై ॥

యస్య ప్రాతస్సవనే సోమోఽతిరిచ్యతే । మాధ్యన్దినగ్ం సవనం కామయమానోఽభ్యతిరిచ్యతే। గౌర్ధయతి మరుతామితి ధయద్వతీషు కుర్వన్తి। హినస్తి వై సన్ధ్యధీతమ్ । సన్ధీవ ఖలు వా ఏతత్। యథ్సవనస్యాతిరిచ్యతే। యద్ధయద్వతీషు కుర్వన్తి। సన్ధేశ్శాన్త్యై। గాయత్రగ్ం సామ భవతి పఞ్చదశస్తోమః। తెనై వ ప్రాతస్సవనాన్నయన్తి ॥ ౨౮ ॥ మరుత్వతీషు కుర్వన్తి। తెనైవ మాధ్యన్దినాథ్సవ నాన్నయన్తి। హోతుశ్చమసమనూన్నయన్తె । హోతాఽను శగ్ంసతి। మధ్యత ఏవ యజ్ఞగ్ం సమాదధాతి। యస్య మాధ్యన్దినె సవనె సోమోఽ తిరిచ్యతె। ఆదిత్యం తృతీయసవనం కామయమానో ఽభ్యతిరిచ్యతే। గౌరివీతగ్ం సామ భవతి। అతిరిక్తం వై గౌరివీతమ్। అతిరిక్తం యథ్సవనస్యాతిరిచ్యతె ॥ ౨౯ ॥ అతిరిక్తస్య శాన్త్యై। బణ్మహాగ్ం అసి సూర్యేతి కుర్వన్తి। యస్యైవాదితస్య సవనస్య కామెనాతిరిచ్యతె। తేనైవైనం కామెన సమర్ధయన్తి। గౌరివీతగ్ంసామ భవతి। తెనైవ మాధ్యన్దినాథ్సవనాన్నయన్తి । సప్తదశస్తోమః । తెనైవ తృతీయ సవనాన్నయన్తి । హోతుశ్చమసమనూన్నయన్తె । హోతాఽనుశగ్ంసతి ॥ ౩౦ ॥ మధ్యత ఏవ యజ్ఞగ్ం సమాదధాతి। యస్య తృతీయసవనే సోమోఽతిరిచ్యేత। ఉక్థ్యం కుర్వీత । యస్యోక్థ్యే ఽతిరిచ్యేత। అతిరాత్రం కుర్వీత। యస్యాతిరాత్రేతి ఽరిచ్యతె। తత్త్వై దుష్ప్రజ్ఞానమ్। యజమానం వా ఏతత్పశవ ఆసాహ్యాయన్తి। బృహథ్సామ భవతి। బృహద్వా ఇమాన్లోకాన్దాధార । బార్హతాః పశవః। బృహతై వాస్మై పశూన్దాధార। శిపివిష్టవతీషు కుర్వన్తి। శిపివిష్టోవై దేవానాం పుష్టమ్। పుష్ట్యై వైనగ్ం సమర్ధయన్తి। హోతుశ్చమస

మనూన్నయన్తే। హోతాఽనుశగ్ంసతి। మధ్యత ఏవ యజ్ఞగ్ం సమాదధాతి॥ ౩౧ ॥

యన్తి సవనస్యాతిరిచ్యతే శగ్ంసతి దాధారాష్ట్రా చ॥ ౫ ॥

ఏకైకో వై జనతాయామిన్ద్రః। ఏకం వా ఏతావిన్ద్రమభి సగ్ం సునుతః। యౌ ద్వౌ సగ్ం సునుతః। ప్రజాపతిర్వా ఏష వితాయతే। యద్యజ్ఞః। తస్య గ్రావాణో దన్తాః। అన్యతరం వా ఏతే సగ్ం సున్వతోర్నిర్భజ్యతి। పూర్వేణోపసృత్యా దేవతా ఇత్యాహుః। పూర్వోపసృతస్య వైశేయాన్భవతి। ఏతావన్త్యాజ్యాని భవన్త్య భిజిత్యై॥ ౩౨ ॥ మరుత్వతీః ప్రతిపదః। మరుతో వైదేవానామపరాజితమాయతనమ్। దేవానామేవాపరాజిత ఆయతనే యతతె। ఉభే బృహద్రథన్తరే భవతః। ఇయం వావ రథన్తరమ్। అసౌబృహత్। ఆభ్యామేవైనమన్తరేతి। వాచశ్చ మనసశ్చ। ప్రాణాచ్చాపానాచ్చ । దివశ్చ పృథివ్యాశ్చ॥ ౩౩ ॥ సర్వస్మాద్విత్తాద్వేద్యాత్। అభివర్తో బ్రహ్మసామం భవతి। సువర్గస్య లోకస్యాభివృత్త్యై। అభిజిద్భవతి। సువర్గస్య లోకస్యాభిజిత్యై । విశ్వజిద్భవతి। విశ్వస్య జిత్యై। యస్య భూయాగ్ంసో యజ్ఞక్రతవ ఇత్యాహుః। స దేవతా వృజ్క ఇతి। యద్యగ్నిష్టోమస్సోమః పరస్తాథ్స్యాత్॥ ॥ ౩౪ ॥ ఉక్థ్యం కుర్వీత। యద్యుక్థ్యస్స్యాత్। అతిరాత్రం కుర్వీత। యజ్ఞక్రతుభిరేవాస్య దేవతా వృజ్యే। యో వై ఛన్దోభిరభిభవతి। ససగ్ం సున్వతో రభిభవతి। సంవేశాయ త్వోపవేశాయ త్వేత్యాహ। ఛన్దాగ్ంసివై సంవేశ ఉపవేశః। ఛన్దోభిరేవాస్య ఛన్దాగ్ంస్యభిభవతి । ఇష్టగ్ర్వా ఋత్విజామధ్వర్యుః॥ ౩౫॥ ఇష్టగ్రః ఖలు వైపూర్వోర్ష్టుః క్షీయతే। ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాతమిత్యాహ। ప్రాణాపానయోరేవ శ్రయతే। ప్రాణాపానౌ మామా హాసిష్టమిత్యాహ। నైనం పురాఽఽయుషః ప్రాణాపానౌజహితః। ఆర్తిగ్ం వా ఏతే నియన్తి। యేషాం దీక్షితానాం ప్రమీయతే। తంయదవవర్జేయుః। క్రూరకృతామివైషాం

లొకస్స్యాత్। ఆహరదహేతి బ్రూయాత్॥ ౩౬ ॥ తందక్షిణతో వేద్యైనిధాయ। సర్పరాజ్ఞియా ఋగ్భిస్స్తుయుః। ఇయంవై సర్పతొ రాజ్ఞీ। అస్యా ఏవైనం పరిదదతి। వ్యర్ధం తదిత్యాహుః। యథ్స్తుతమనను శస్తమితి। హోతా ప్రథమః ప్రాచీనావీతీ మార్జాలీయం పరీయాత్। యామీరనుబ్రువన్। సర్పరాజ్ఞీనాంకీర్తయేత్। ఉభయోరెవై నంలొకయోః పరిదదతి॥ ౩౭॥ అథో ధువన్త్యేవైనమ్। అథొ న్యేవాస్మిహ్నవతే। త్రిః పరియన్తి। త్రయ ఇమే లొకాః। ఏభ్య ఏవైనం లొకేభ్యొధువతే। త్రిః పునః పరియన్తి। షట్థ్ సంపద్యన్తె। షడ్వా ఋతవః। ఋతుభిరెవైనం ధువతే। అగ్న ఆయూగ్ంషి పవస ఇతి ప్రతిపదం కుర్వీరన్। రథన్తరసామైషాగ్ం సొమస్స్యాత్। ఆయురెవాత్మన్ధతే। అథొపాప్మానమెవ విజహతొ యన్తి ॥౩౮॥

అభిజిత్యై పృథివ్యాశ్చ స్యాదధ్వర్యుర్బ్రూయాల్లొకయోః పరిదదతికుర్వీరగ్ంస్త్రీణిచ॥ ౬ ॥

అసుర్యం వా ఏతస్మాద్వర్ణం కృత్వా। పశవొవీర్యమపక్రామన్తి। యస్య యూపొ విరొహతి। త్వాష్ట్రం బహురూపమాలభేత। త్వష్టా వై రూపాణామీశే। య ఏవ రూపాణామీశె। సొఽస్మిన్పశూన్ వీర్యం యచ్ఛతి। నాస్మాత్పశవొ వీర్యమప క్రామన్తి। ఆర్తిం వా ఏతే నియన్తి। యేషాం దీక్షితానామగ్నిరుద్వాయతి॥ ౩౯॥ యదాహవనీయ ఉద్వాయేత్। యత్తం మన్థెత్। విచ్ఛిన్ద్యాత్। భ్రాతృవ్యమస్మై జనయేత్। యదాహవనీయ ఉద్వాయేత్। అగ్నిద్ధాదుద్ధరేత్। యదాగ్నీధ్ర ఉద్వాయేత్। గార్హపత్యాదుద్ధరేత్। యద్గార్హపత్య ఉద్వాయేత్। అత ఏవ పునర్మన్థేత్॥ ౪౦॥ అత్ర వావ స నిలయతే। యత్ర ఖలువై నిలీనముత్తమం పశ్యన్తి। తదేనమిచ్ఛన్తి। యస్మాద్దారొరుద్వాయేత్। తస్యారణీ కుర్యాత్

।క్రుముకమపి కుర్యాత్। ఏషావా అగ్నేః ప్రియా తనూః। యత్క్రుముకః। ప్రియయైవైనన్తనువా సమర్ధయతి । గార్ హపత్యం మన్థతి ॥ ౪౧ ॥ గార్ హపత్యోవా అగ్నేర్యోనిః। స్వాదేవైనంయోనేర్జనయతి। నాస్మై భ్రాతృవ్యంజ్జనయతి। యస్య సోమ ఉపదస్యేత్। సువర్ణగ్ం హిరణ్యన్ద్వేధావిచ్ఛిద్య । ఋజీషేఽన్యదాధూనుయాత్। జుహుయాదన్యత్ । సోమమేవాభిషుణోతి। సోమంజుహోతి। సోమస్యవా అభిషూయమాణస్య ప్రియా తనూ రుదక్రామత్ ॥ ౪౨॥ తథ్సువర్ణగ్ం హిరణ్యమభవత్। యథ్సువర్ణగ్ం హిరణ్యఙ్కుర్వన్తి। ప్రియయైవైనన్తనువా సమర్ధయన్తి। యస్యాక్రీతగ్ం సోమమపహరేయుః। క్రీణీయాదేవ। సైవ తతః ప్రాయశ్చిత్తిః। యస్య క్రీత మపహరేయుః। ఆదారాగ్ంశ్చ ఫాల్గునాని చాభిషుణుయాత్। గాయత్రీ యగ్ం సోమమాహరత్। తస్య యోఽగ్ంశుః పరాఽపతత్ ॥ ౪౩ ॥ త ఆదారా అభవన్। ఇన్ద్రోవృత్రమహన్। తస్యవల్కః పరాఽపతత్। తాని ఫాల్గునాన్యభవన్। పశవో వైఫాల్గునాని । పశవ స్సామోరాజా। యదాదారాగ్ంశ్చ ఫాల్గునాని చాభిషుణోతి। సోమమేవ రాజానమభిషుణోతి। శృతేన ప్రాతస్సవనే శ్రీణీయాత్। దధ్నా మధ్యన్దినే ॥ ౪౪ ॥ నీతమిశ్రేణ తృతీయసవనే। అగ్నిష్టోమస్సోమస్స్యాద్రథన్తరసామా। య ఏవ ర్త్విజో వృతాస్స్యుః। త ఏనంయాజయేయుః। ఏకాజ్ఞాన్దక్షిణాన్దద్యాత్తేభ్య ఏవ। పునస్సోమఙ్క్రీణీయాత్ । యజ్ఞైనైవ తద్యజ్ఞమిచ్ఛతి। సైవ తతః ప్రాయశ్చిత్తిః। సర్వాభ్యో వా ఏష దేవతాభ్యస్సర్వేభ్యః పృష్ఠేభ్య ఆత్మానమాగురతే। యస్సత్రాయాగురతే। ఏతావాన్థలు వైపురుషః। యావదస్యవిత్తమ్।సర్వవేదసేన యజేత। సర్వపృష్ఠాఽస్య సోమస్స్యాత్। సర్వాభ్య ఏవ దెవతాభ్యస్సర్వేభ్యః పృష్ఠేభ్య ఆత్మానన్నిష్క్రీణీతే॥ ౪౫ ॥

ఉద్యాయతి మన్థేన్మన్థత్యక్రామత్పరాఽపతన్మధ్యన్దిన ఆగురతేపఞ్చ చ॥ ౭ ॥

పవమానస్సువర్జనః। పవిత్రేణ విచర్షణిః। యః పోతాస పునాతు మా। పునన్తు మా దేవజనాః। పునన్తు మనవో ధియా। పునన్తు విశ్వ ఆయవః। జాతవేదః పవిత్రవత్ ।పవిత్రేణ పునాహి మా। శుక్రేణ దేవ దీద్యత్। అగ్నేక్రత్వా క్రతూ గ్ంరను॥ ౪౬॥ యత్తే పవిత్రమర్చిషి। అగ్నే వితతమన్తరా। బ్రహ్మ తేన పునీమహే। ఉభాభ్యాన్దేవ సవితః। పవిత్రేణ సవేన చ। ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే। వైశ్వదేవీ పునతీ దేవ్యాగాత్। య స్యై బహ్వీ స్తనువో వీతపృష్ఠాః। తయా మదన్తస్సధమాద్యేషు। వయగ్ం స్యామ పతయో రయీణామ్॥ ౪౭ ॥ వైశ్వానరోరశ్మిభిర్మాపునాతు। వాతః ప్రాణేనేషిరో మయోభూః। ద్యావాపృథివీపయసాప యోభిః। ఋతావరీ యజ్ఞియే మా పునీతామ్। బృహద్భిస్సవితస్తృభిః। వర్షిష్ఠై ర్దేవ మన్మభిః। అగ్నే దక్షైః పునాహి మా। యేన దేవా అపునత। యేనాపో దివ్యఙ్కశః। తేన దివ్యేన బ్రహ్మణా॥ ౪౮॥ ఇదం బ్రహ్మపునీమహే। యః పావమానీరధ్యేతి। ఋషిభిస్సంభృతగ్ం రసమ్। సర్వగ్ం స పూతమశ్నాతి। స్వదితం మాతరిశ్వనా। పావమానీర్యో అధ్యేతి। ఋషిభిస్సంభృతగ్ం రసమ్। తస్మై సరస్వతీ దుహే। క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూదకమ్। పావమానీస్స్వస్త్యయనీః॥ ౪౯॥ సుదుఘా హి పయస్వతీః। ఋషిభిస్సమ్భృతో రసః। బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్। పావమానీర్దిశన్తునః। ఇమంలోకమథో అముమ్। కామాన్థ్సమర్ధయన్తు నః। దేవీర్దేవై స్సమాభృతాః। పావమానీస్స్వస్త్యయనీః। సుదుఘాహి ఘృతశ్చుతః। ఋషిభిస్సమ్భృతో రసః॥ ౫౦ ॥ బ్రాహ్మణేష్వ మృతగ్ం హితమ్। యేన దేవాః పవిత్రేణ। ఆత్మానం పునతేసదా। తేన సహస్రధారేణ। పావమాన్యః పునన్తు మా। ప్రాజాపత్యం పవిత్రమ్। శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయమ్। తేన బ్రహ్మవిదోవయమ్। పూతం బ్రహ్మ పునీమహే। ఇన్థ్సునీతీ సహ మా పునాతు। సోమస్స్వస్త్యావరుణస్సమీచ్యా। యమో రాజా ప్రమృణాభిః పునాతు మా। జాతవేదా మోర్జయన్త్యా పునాతు॥ ౫౧ ॥

అను రయీణాం బ్రహ్మణా స్వస్త్యయనీస్సుదుఘా హి ఘృతశ్చుత ఋషిభిస్సమ్భృతో రసః పునాతు త్రీణి చ॥ ౮ ॥

ప్రజా వైసత్రమాసత తప స్తప్యమానా అజుహ్వతీః। దేవా అపశ్యఞ్చమసఞ్జృతస్య పూర్ణగ్ం స్వధామ్। తముపోదతిష్ఠన్తమజుహవుః। తేనార్ధమాస ఊర్జమవారున్ధత। తస్మాదర్ధమాసే దేవా ఇజ్యన్తే। పితరోఽపశ్యఞ్చమసఞ్జృతస్య పూర్ణగ్ం స్వధామ్। తముపోదతిష్ఠ న్తమజుహవుః। తేన మాస్యూర్జమవారున్ధత। తస్మాన్మాసి పితృభ్యః క్రియతే। మనుష్యా అపశ్యఞ్చ మసఞ్జృతస్య పూర్ణగ్ంస్వధామ్॥ ౫౨ ॥ తముపోదతిష్ఠ న్తమజుహవుః। తేనద్వయీ మూర్జమవారున్ధత। తస్మాద్ద్విరహ్నోమనుష్యేభ్య ఉపహ్రియతే। ప్రాతశ్చ సాయఞ్చ। పశవో ఽపశ్యఞ్చమసఞ్జృతస్యపూర్ణగ్ంస్వధామ్। తముపోదతిష్ఠన్త మజుహవుః। తేన త్రయీమూర్జమవారున్ధత। తస్మాత్త్రిరహ్నః పశవః ప్రేరతే। ప్రాతస్సఙ్గవే సాయం। అసురా అపశ్యఞ్చమసఞ్జృతస్య పూర్ణగ్ం స్వధామ్॥ ౫౩॥ తముపోదతిష్ఠన్త మజుహవుః। తేన సంవత్సర ఊర్జమవారున్ధత। తే దేవా అమన్యన్త। అమీవా ఇదమభూవన్। యద్వయగ్ంస్మ ఇతి। త ఏతాని చాతుర్మాస్యాన్యపశ్యన్। తాని నిరవపన్। తైరేవైషాన్తామూర్జమవృఞ్జత। తతో దేవా అభవన్। పరాఽసురాః॥ ౫౪॥ యద్యజతే। యామేవ దేవా ఊర్జమవారున్ధత। తాన్తే నావరున్ధే। యత్పితృభ్యః కరోతి। యామేవ పితర ఊర్జమవారున్ధత। తాన్తే నావరున్ధే। యదావసథేఽన్నగ్ం హరన్తి। యామేవ మనుష్యా ఊర్జమవారున్ధత। తాన్తే నావరున్ధే। యద్దక్షిణాన్దదాతి॥ ౫౫॥ యామేవ పశవ ఊర్జమవారున్ధత। తాన్తే నావరున్ధే। యచ్చాతుర్మాస్యైర్యజతే। యామేవాసురా ఊర్జమవారున్ధత। తాన్తే నావరున్ధే। భవత్యాత్మనా। పరాస్య భ్రాతృవ్యో భవతి। విరాజో వా

ఏషా విక్రాన్తిః। యచ్చాతుర్మాస్యాని। వైశ్వదేవేనాస్మిన్లోకే ప్రత్యతిష్ఠత్। వరుణ ప్రఘాసైరన్తరిక్షే। సాకమేధైరముష్మిన్లోకే। ఏష హత్వైవైతథ్సర్వం భవతి। యఏవం విద్వాగ్ంశ్చాతుర్మాస్యైర్యజతే॥ ౫౬ ॥

మనుష్యా అపశ్యఞ్చమసఞ్జ్ఞతస్య పూర్ణగ్ం స్వధామసురా అపశ్యఞ్చమసఞ్జ్ఞతస్య పూర్ణగ్ం స్వధామ సురా దదాత్యతిష్ఠచ్చత్వారి చ॥ ౯ ॥

అగ్నిర్వావ సంవథ్సరః। ఆదిత్యః పరివథ్సరః। చన్ద్రమా ఇదావథ్సరః। వాయురనువథ్సరః। యద్వైశ్వదేవేన యజతే। అగ్నిమేవ తథ్సంవథ్సరమాప్నోతి। తస్మాద్వైశ్వదేవేన యజమానః। సంవథ్సరీణాగ్ం స్వస్తిమాశాస్త ఇత్యాశాసీత। యద్వరుణప్రఘాసైర్యజతే। ఆదిత్యమేవ తత్పరివథ్సరమాప్నోతి ॥ ౫౭ ॥ తస్మాద్వరుణప్రఘాసైర్యజమానః। పరివథ్సరీణాగ్ం స్వస్తిమాశాస్త ఇత్యాశాసీత। యథ్సాకమేధైర్యజతే। చన్ద్రమసమేవ తదిదావథ్సరమాప్నోతి। తస్మాత్సాకమేధైర్యజమానః। ఇదావథ్సరీణాగ్ం స్వస్తిమాశాస్త ఇత్యాశాసీత। యత్పితృయజ్ఞేన యజతే। దేవానేవ తదన్వవస్యతి। అథవా అస్య వాయుశ్చానువథ్సరశ్చాపీతా వుచ్ఛిష్యేతే। యచ్ఛునాసీరీయేణ యజతే॥ ౫౮ ॥ వాయుమేవ తదనువథ్సరమాప్నోతి। తస్మాచ్ఛునాసీరీయేణ యజమానః। అనువథ్సరీణాగ్ం స్వస్తిమాశాస్త ఇత్యాశాసీత। సంవథ్సరంవా ఏష ఈఫ్సతీత్యాహుః। యశ్చాతుర్మాస్యైర్యజత ఇతి। ఏషహత్వైవ సంవథ్సరమాప్నోతి। య ఏవంవిద్వాగ్ంశ్చాతుర్మాస్యైర్యజతే। విశ్వే దేవాస్సమయజన్త। తేఽగ్ని మేవాజయన్త। త ఏతంలోకమజయన్ ॥ ౫౯ ॥ యస్మిన్నగ్నిః। యద్వైశ్వదేవేన యజతే। ఏతమేవ లోకంజయతి। యస్మిన్నగ్నిః। అగ్నేరేవ సాయుజ్యముపైతి। యదా వైశ్వదేవేన యజతే। అథ సంవథ్సరస్య గృహపతిమాప్నోతి। యదా సంవథ్సరస్య గృహపతిమాప్నోతి

। అథ సహస్రయాజినమాప్నోతి। యదా సహస్రయాజినమాప్నోతి ॥ ౬౦ ॥ అథ గృహమేధినమాప్నోతి। యదాగృహమేధినమాప్నోతి । అథాగ్నిర్భవతి। యదాగ్నిర్భవతి। అథగౌర్భవతి। ఏషావై వైశ్వదేవస్య మాత్రా। ఏతద్వా ఏతేషా మవమమ్। అతోతో వా ఉత్తరాణి శ్రేయాగ్ంసి భవన్తి। యద్విశ్వే దేవాస్సమయజన్త। తద్విశ్వ దేవస్య వైశ్వదేవత్వమ్ ॥ ౬౧ ॥ అథాదిత్యో వరుణగ్ం రాజానంవరుణప్రఘాసైరయజత। స ఏతంలోక మజయత్। యస్మిన్నాదిత్యః। యద్వరుణప్రఘాసైర్యజతే । ఏతమేవ లొకంజయతి। యస్మిన్నాదిత్యః । ఆదిత్యస్యైవ సాయుజ్యముపైతి। యదాదిత్యో వరుణగ్ం రాజానంవరుణప్రఘాసైరయజత । తద్వరుణప్రఘాసానాంవరుణప్రఘాసత్వం। అథ సొమో రాజా ఛన్దాగ్ంసి సాకమేధై రయజత ॥ ౬౨ ॥ స ఏతంలోకమజయత్। యస్మిగ్ంశ్చన్దమా విభాతి। యథ్సాకమేధైర్యజతె । ఏతమెవ లొకంజయతి। యస్మిగ్ంశ్చన్దమా విభాతి। చన్దమస ఏవ సాయుజ్యముపైతి । సొమో వై చన్దమాః। ఏష హ త్వ్వై సాక్షాథ్సొమం భక్షయతి। య ఏవంవిద్వాన్థ్సాకమేధైర్యజతె । యథ్సొమశ్చ రాజాఛన్దాగ్ంసి చ సమైధన్త॥ ౬౩ ॥ తథ్సాకమేధానాగ్ం సాకమేధత్వం । అథర్తవః పితరః ప్రజాపతిం పితరం పిత్రయజ్ఞెనాయజన్త। త ఏతంలొకమజయన్। యస్మిన్నృతవః। యత్పిత్రయజ్ఞేన యజతే। ఏతమేవలొకంజయతి। యస్మిన్నృతవః। ఋతూనామెవ సాయుజ్యముపైతి। యదృతవః పితరః ప్రజాపతిం పితరం పిత్రయజ్ఞెనాయజన్త । తత్పిత్రయజ్ఞస్య పిత్రయజ్ఞత్వం ॥ ౬౪ ॥ అథౌషధయ ఇమన్నేవన్త్స్యమ్బకైరయజన్త ప్రథేమహీతి। తతో వైతా అప్రథన్త। య ఏవం విద్వాగ్ం స్త్స్యమ్బకైర్యజతే। ప్రథతే ప్రజయా పశుభిః। అథ వాయుః పరమెష్ఠినగ్ం శునాసీరీయేణాయజత । సఏతంలొకమజయత్। యస్మిన్వాయుః। యచ్ఛునాసీరీయేణయజతే। ఏతమెవ లొకంజయతి । యస్మిన్వాయుః ॥ ౬౫ ॥ వాయోరెవ సాయుజ్యముపైతి। బ్రహ్మవాదినో వదన్తి।

ప్రచాతుర్మాస్యయాజీమీయతా 3న ప్రమీయతా 3ఇతి। జీవన్వా ఏషఋతూనప్యేతి। యదివసన్తా ప్రమీయతే। వసన్తో భవతి। యది గ్రీష్మే గ్రీష్మః। యదివర్షాసు వర్షాః। యది శరది శరత్। యది హేమన్ హేమన్తః। ఋతుర్భూత్వా సంవత్సరమప్యేతి। సంవత్సరః ప్రజాపతిః। ప్రజాపతిర్వావైషః॥ ౬౬ ॥

పరివత్సరమాప్నోతి శునాసీరీయేణ యజతేఽజయన్హ్యస్య యాజిన మాప్నోతి వైశ్వదేవత్వగ్ం సాకమేధైరయజత సమైధన్త పితృ యజ్ఞత్వఇ్జ యతి యస్మిన్వాయుర్ హేమన్తస్త్రీణి చ॥ ౧౦ ॥

ఉభయే యువగ్ం సురామముదస్థాన్ని వై యస్య ప్రాతస్సవన. ఏకైకోసుర్యం పవమానః ప్రజా వై సత్రమాసతాగ్నిర్వావ సంవత్సరో దశ॥ ౧౦ ॥

ఉభయె వా ఉదస్థాథ్సర్వాభిర్మధ్యతోత్ర వావ బ్రాహ్మణేష్వథ గృహమెధినగ్ం షట్ష్టిః॥ ౬౬ ॥

ఉభయె వా వైషః॥ ౬౬ ॥

హరిః ఓమ్। శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే చతుర్థప్రపాఠకస్సమాప్తః

ప్రథమాష్టకే పంచమప్రపాఠకప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్। అగ్నేః కృత్తికాః। శుక్రం పరస్తాజ్జ్యోతిరవస్తాత్। ప్రజాపతే రోహిణీ। ఆపః పరస్తాదోషధయోఽవస్తాత్। సోమస్యేన్వకా వితతాని। పరస్తాద్యమస్యోఽవస్తాత్। రుద్రస్య బాహూ। మృగయవః పరస్తాద్విక్షారోఽవస్తాత్। అదిత్యై పునర్వసూ। వాతః పరస్తాదా ర్ద్రమవస్తాత్॥ ౧॥ బృహస్పతే స్తిష్యః। జుహ్వతః పరస్తాద్యజమానా అవస్తాత్। సర్పాణామాశ్రేషాః। అభ్యాగచ్ఛన్తః పరస్తాదభ్యానృత్యన్తో వస్తాత్। పితృణాం మఘాః। రుదన్తః పరస్తాదపభగ్ంశోఽవస్తాత్। అర్యమ్ణః పూర్వే ఫల్గునీ। జాయాపరస్తా దృషభోఽవస్తాత్। భగస్యోత్తరే। వహతవః పరస్తాద్వహమానా అవస్తాత్॥ ౨॥ దేవస్య సవితుర్ హస్తః। ప్రసవః పరస్తాత్సనిరవస్తాత్। ఇన్ద్రస్య చిత్రా। ఋతం పరస్తాత్సత్య మవస్తాత్।వాయోర్నిష్ట్యా వ్రతతిః। పరస్తాదసి ద్ధిరవస్తాత్। ఇన్ద్రాగ్నియోర్విశాఖే। యుగాని పరస్తాత్కృషమాణా అవస్తాత్। మిత్రస్యానూరాధాః। అభ్యారోహత్పరస్తా దభ్యారూఢ మవస్తాత్॥ ౩॥ ఇన్ద్రస్య రోహిణీ। శృణత్పరస్తాత్ప్రతిశృణదవస్తాత్। నిర్ ఋత్యై మూలవర్ హణీ। ప్రతిభఇన్ద్రస్తః పరస్తాత్ప్రతి శృణన్తోఽవస్తాత్। అపాం పూర్వా అషాఢాః। వర్షః పరస్తాత్సమితి రవస్తాత్। విశ్వేషాన్దేనానాముత్తరాః। అభిజయత్పరస్తాదభిజితమవస్తాత్। విష్ణోశ్శ్రోణా ప్రచ్ఛమానాః। పరస్తాత్పన్థా అవస్తాత్॥ ౪॥ వసూనాగ్ం శ్రవిష్ఠాః। భూతం పరస్తాద్భూతిరవస్తాత్। ఇన్ద్రస్య శతభిషక్। విశ్వవ్యచాః పరస్తాద్విశ్వక్షితిరవస్తాత్। అజస్యైకపదః పూర్వే ప్రోష్ఠపదాః। వైశ్వానరం పరస్తాద్వైశ్వావసవమవస్తాత్। అహిర్బుధ్న్యస్యోత్తరే। అభిషిఞ్చన్తః పరస్తాదభిషుణ్వన్తోఽవస్తాత్। పూష్ణో రేవతీ। గావః పరస్తాద్వథ్సా అవస్తాత్।

అశ్వినోరశ్వయుజౌ। గ్రామః పరసాథ్సేనాఽవస్తాత్। యమస్యాపభరణీః। అపకర్షన్తః పరస్తాదపవహన్తో ఽవస్తాత్। పూర్ణా పశ్చాద్యత్తే దేవా అదధుః॥ ౫ ॥

ఆర్ద్రమవస్తాద్వహమానా అవ స్తాదభ్యారూఢమవస్తాత్పన్థా అవస్తాద్వథ్సా అవస్తాత్పఇ్చ చ ॥ ౧ ॥

✪ యత్పుణ్యన్నక్షత్రమ్। తద్బట్కుర్వీతోపవ్యుషమ్। యదావై సూర్య ఉదేతి। అథ నక్షత్రన్నేతి। యావతి తత్ర సూర్యో గచ్ఛేత్। యత్ర జఘన్యం పశ్యేత్। తావతి కుర్వీత యత్కారీస్యాత్। పుణ్యాహ ఏవ కురుతే। ఏవగ్ం హ వై యజ్ఞేషుఇ్చ శతద్యుమ్నఇ్చ మాథ్స్యోనిరవసాయయాఇ్చకార॥ ౬ ॥యోవై నక్షత్రియం ప్రజాపతింవేద । ఉభయో రేనల్లోకయోర్విదుః। హస్త ఏవాస్య హస్తః। చిత్రా శిరః। నిష్ట్యా హృదయమ్। ఊరూ విశాఖే। ప్రతిష్ఠాఽనూరాధాః। ఏష వైనక్షత్రియః ప్రజాపతిః। య ఏవంవేద। ఉభయో రేనల్లోకయోర్విదుః॥ ౭ ॥ అస్మిగ్ంశ్చాముష్మిగ్ంశ్చ। యాజ్యామయేత దుహితరం ప్రియా స్యాదితి। తాన్నిష్ట్యాయాన్దద్యాత్। ప్రియైవ భవతి। నేవ తు పునరాగచ్ఛతి। అభిజిన్నామ నక్షత్రమ్। ఉపరిష్టాదషాఢానామ్। అవస్తాచ్ఛ్రోణాయై। దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్। తే దేవాస్తస్మిన్నక్షత్రేఽభ్యజయన్॥ ౮॥ యదభ్యజయన్। తదభిజితోఽభిజిత్త్వమ్। యజ్యామయే తానపజయ్యఇ్ఛయేదితి। తమేతస్మిన్నక్షత్రేయాతయేత్। అనపజయ్యమేవ జయతి। పాపపరాజితమివతు। ప్రజాపతిః పశూనసృజత। తే నక్షత్రన్న క్షత్రముపాతిష్ఠన్త। తే సమావన్త ఏవాభవన్। తే రేవతీముపాతిష్ఠన్త॥ ౯ ॥ తే రెవత్యాం ప్రాభవన్। తస్మాద్రేవత్యాం పశూనాఙ్కుర్వీత। యత్కిఞ్చార్వాచీనగ్ం సోమాత్। ప్రైవ భవన్తి। సలిలంవా ఇదమన్తరాసీత్। యదతరన్। తత్తారకాణాన్తారకత్వమ్। యో వా ఇహ యజతే। అముగ్ం సలోకన్నక్షతే। తన్న క్షత్రాణానక్షత్రత్వమ్। ౧౦। దేవగృహా వై నక్షత్రాణి। య ఏవంవేద। గృహ్యైవ భవతి।

యాని వా ఇమాని పృథివ్యాశ్చితాణి। తాని నక్షత్రాణి। తస్మాదశ్లీలనామగ్గ్ంశ్చితే। నావస్యేన్న యజేత। యథా పాపాహే కురుతే। తాదృగేవ తత్। దేవనక్షత్రాణి వా అన్యాని॥ ౧౧॥ యమనక్షత్రాణ్యన్యాని। కృత్తికాః ప్రథమమ్। విశాఖే ఉత్తమమ్। తానిదేవ నక్షత్రాణి। అనూరాధాః ప్రథమమ్। అపభరణీరుత్తమమ్। తాని యమనక్షత్రాణి। యాని దేవనక్షత్రాణి। తాని దక్షిణేన పరియన్తి। యాని యమనక్షత్రాణి॥ ౧౨॥ తాన్యుత్తరేణ। అన్వేషా మరాథ్స్మేతి। తదనూరాధాః। జ్యేష్ఠమేషామవధిష్మేతి। తజ్జ్యేష్ఠఘ్ని। మూలమేషామవృక్షామేతి। తన్మూలవర్హణీ। యన్నాసహన్త। తదషాఢాః। యదశ్లోణత్॥ ౧౩॥ తచ్ఛ్రోణా। యదశృణోత్। తచ్ఛ్రవిష్ఠాః। యచ్ఛతమభిషజ్యన్। తచ్ఛతభిషక్। ప్రౌష్ఠపదేషూద యచ్ఛన్త। రేవత్యామరవన్త। అశ్వయుజౌరయుఞ్జత। అపభరణీష్వ పావహన్। తాని వా ఏతాని యమనక్షత్రాణి। యాన్యేవ దేవ నక్షత్రాణి। తేషు కుర్వీత యత్కారీ స్యాత్। పుణ్యాహ ఏవ కురుతే॥ ౧౪ ॥

చకారైవం వేదోభయోరేనం ల్లోక యోర్విదురజయన్రేవతీ ముపాతిష్ఠన్త నక్షతత్వమన్యాని యాని యమనక్షత్రాణ్యశ్లోణద్య మనక్షత్రాణి త్రీణి చ॥ ౨ ॥

దేవస్య సవితుః ప్రాతః ప్రసవః ప్రాణః। వరుణస్య సాయమాసవోఽపానః। యత్ప్రతీచీనం ప్రాతస్తనాత్। ప్రాచీనగ్గం సఙ్గవాత్। తతో దేవా అగ్నిష్టోమన్నిరమిమత। తత్తదాత్తవీర్యన్నిర్మార్గః। మిత్రస్య సఙ్గవః। తత్పుణ్యన్తేజస్వ్యహః। తస్మాత్తర్హి పశవ్యమాయన్తి। యత్ప్రతీచీనగ్గం సఙ్గవాత్॥ ౧౫॥ ప్రాచీనం మధ్యన్దినాత్। తతో దేవా ఉక్థ్యన్నిరమిమత। తత్తదాత్తవీర్యన్నిర్మార్గః। బృహస్పతేర్మధ్యన్దినః। తత్పుణ్యన్తేజస్వ్యహః। తస్మాత్తర్ హి తేక్ష్ణిష్ఠన్తపతి। యత్ప్రతీచీనంమధ్యందినాత్। ప్రాచీనమపరాహ్ణాత్। తతో దేవాష్షోడశినన్నిర మిమత। తత్తదాత్తవీర్యన్నిర్మార్గః॥ ౧౬ ॥ భగస్యాపరాహ్ణః। తత్పుణ్యన్తేజస్వ్యహః।

తస్మాదపరాహ్ణే కుమార్యో భగమిచ్ఛమా నాశ్చరన్తి। యత్ప్రతీచీనమపరాహ్ణాత్ । ప్రాచీనగ్ం సాయాత్। తతో దేవా అతిరాత్రన్నిరమిమత। తత్తదాత్తవీర్యన్నిర్మార్గః। వరుణస్య సాయమ్। తత్పుణ్యన్తే జస్వ్యహః। తస్మాత్తర్హి నానృతంవదేత్॥ ౧౭॥

బ్రాహ్మణో వా అష్టావిగ్ంశో నక్షత్రాణామ్। సమానస్యాహ్నః పఞ్చ పుణ్యాని నక్షత్రాణి। చత్వార్యశ్లీలాని। తాని నవ। యచ్చ పరస్తాన్నక్షత్రాణాం యచ్చావస్తాత్। తాన్యేకాదశ। బ్రాహ్మణో ద్వాదశః। య ఏవంవిద్వాన్సంవత్సరం వ్రతఞ్చరతి। సంవత్సరేణైవాస్య వ్రతజ్గుప్తం భవతి। సమానస్యాహ్నః పఞ్చపుణ్యానినక్షత్రాణి। చత్వార్యశ్లీలాని। తాని నవ। ఆగ్నేయీ రాత్రిః। ఐన్ద్రమహః। తాన్యేకాదశ। ఆదిత్యో ద్వాదశః। య ఏవంవిద్వాన్సంవత్సరంవ్రతఞ్చరతి। సంవత్సరేణైవాస్య వ్రతజ్గుప్తంభవతి॥ ౧౮॥

సజ్గవార్థోడశినన్నిర మిమత తత్తదాత్తవీర్యన్నిర్మార్గోవదేద్భవతి సమానస్యాహ్నః పఞ్చ పుణ్యాని నక్షత్రాణ్యష్టౌ చ॥ ౩ ॥

బ్రహ్మవాదినో వదన్తి। కతి పాత్రాణి యజ్ఞంవహన్తీతి। త్రయోదశేతి బ్రూయాత్। స యద్బ్రూయాత్। కస్తాని నిరమిమీతేతి। ప్రజాపతిరితి బ్రూయాత్। స యద్బ్రూయాత్ కుతస్తాని నిరమిమీతేతి। ఆత్మన ఇతి। ప్రాణాపానాభ్యామేవాపాగ్ంశ్వన్త ర్యామౌ నిరమిమీత ॥ ౧౯॥ వ్యానాదుపాగ్ంశు సవనం। వాచ ఐన్ద్రవాయవమ్। దక్షకతుభ్యాం మైత్రావరుణమ్। శ్రోత్రాదాశ్వినమ్। చక్షుషశ్శుక్రామన్థినౌ । ఆత్మన ఆగ్రయణమ్। అఙ్గేభ్య ఉక్థ్యమ్। ఆయుషో ధ్రువం। ప్రతిష్ఠాయా ఋతుపాత్రే। యజ్ఞంవావ తం ప్రజాపతిర్నిరమిమీత। స నిర్మితో నాద్రియత సమవ్లీయత। స ఏతాన్ప్రజాపతిరపివాపానపశ్యత్। తాన్నిరవపత్। తైర్వై స యజ్ఞ మప్యవపత్। యదపివాపా భవన్తి। యజ్ఞస్య ధృత్యా అసంవ్లయాయ॥ ౨౦॥

ఉపాగ్ంశ్వన్తర్యామౌ నిరమితామిమీత షట్చ॥ ౪॥

ఋతమేవ పరమేష్ఠి। ఋతన్నాత్యేతి కిఞ్చన। ఋతే సముద్ర ఆహితః। ఋతే భూమిరియగ్గం శ్రితా। అగ్నిస్తిగ్మేన శోచిషా। తప ఆక్రాన్తముష్ణిహా। శిరస్తపస్యాహితమ్। వైశ్వానరస్య తేజసా। ఋతేనాస్య నివర్తయే। సత్యేన పరివర్తయే॥ ౨౧॥ తపసాఽస్యానువర్తయే। శివేనాస్యోపవర్తయే। శగ్మేనాస్యాభివర్తయే। తదృతన్తథ్సత్యమ్। తద్వ్రతన్తచ్ఛకేయం। తేన శకేయంతేన రాధ్యాసం। యద్ధర్మః పర్యవర్తయత్। అన్తాన్పృథివ్యాది వః। అగ్నిరీశాన ఓజసా। వరుణో ధీతిభిస్సహ॥ ౨౨॥ ఇన్ద్రో మరుద్భిస్సఖిభిస్సహ। అగ్నిస్తిగ్మేన శోచిషా। తప ఆక్రాన్తముష్ణిహా। శిరస్తపస్యాహితం। వైశ్వానరస్య తేజసా। ఋతేనాస్య నివర్తయే। సత్యేన పరివర్తయే। తపసాఽస్యానువర్తయే। శివేనాస్యోపవర్తయే। శగ్మేనాస్యాభివర్తయే॥ ౨౩॥ తదృతన్తథ్సత్యం। తద్వ్రత న్తచ్ఛకేయం। తెన శకేయన్తేన రాధ్యాసం। యో అస్యాః పృథివ్యాస్త్వచి। నివర్త యత్యోషధీః। అగ్నిరీశాన ఓజసా వరుణో ధీతిభిస్సహ। ఇన్ద్రోమరుద్భిస్సఖిభిస్సహ। అగ్ని స్తిగ్మేన శోచిషా। తప ఆక్రాన్తముష్ణిహా। ౨౪॥ శిరస్తపస్యాహితం। వైశ్వానరస్యతెజసా। ఋతెనాస్యనివర్తయే। సత్యేన పరివర్తయె। తపసాఽస్యా నువర్తయే। శివేనాస్యోపవర్తయే। శగ్మేనాస్యాభివర్తయే। తదృత న్తథ్సత్యం। తద్వ్రతన్తచ్ఛకేయం। తెన శకేయన్తేన రాధ్యాసం॥ ౨౫॥ ఏకం మాసముదసృజత్। పరమేష్ఠీ ప్రజాభ్యః। తెనాభ్యో మహ ఆహరత్। అమృతం మర్త్యాభ్యః। ప్రజామనుప్రజాయసే। తదుతె మర్త్యామృతం। యెన మాసాఽర్ధమాసాః। ఋతవః పరివథ్సరాః। యెన తేతె ప్రజాపతే। ఈజానస్య న్యవర్తయన్॥ ౨౬॥ తేనాహమస్య బ్రహ్మణా। నివర్తయామి జీవసే। అగ్నిస్తిగ్మేన శోచిషా। తప ఆక్రాన్తముష్ణిహా। శిరస్తపస్యాహితం। వైశ్వానరస్య తేజసా। ఋతేనాస్య నివర్తయె। సత్యేనపరివర్తయె। తపసాఽస్యానువర్తయె। శివేనాస్యోపవర్తయె। శగ్మేనాస్యాభివర్తయె। తదృత న్తథ్సత్యం। తద్వ్రతన్తచ్ఛకేయం। తేన శకేయన్తేన రాధ్యా

సం॥ ౨౭ ॥

పరివర్తయే సహాభివర్తయ ఉష్ణిహా రాధ్యాసన్న్యవర్తయన్ను పవర్తయే చత్వారి చ॥ ౫ ॥

దేవావై యద్యజ్ఞేఽకుర్వత। తదసురా అకుర్వత। తేఽ సురా ఊర్ధ్వం పృష్ఠేభ్యో నాపశ్యన్। తే కేశానగ్రేఽవపన్త। అథశ్మశ్రూణి। అథోపపక్షౌ। తతస్తేఽవాఞ్చ ఆయన్। పరాఽభవన్। యస్యైవంవపన్తి। అవాజేతి॥ ౨౮॥ అథో పరైవ భవతి। అథ దేవా ఊర్ధ్వం పృష్ఠేభ్యోపశ్యన్। త ఉపపక్షావగ్రేఽవపన్త। అథశ్మశ్రూణి। అథ కేశాన్। తతస్త్మేఽభవన్। సువర్గంలోకమాయన్। యస్యైవంవపన్తి। భవత్యాత్మనా। అథో సువర్గంల్లోకమేతి॥ ౨౯ ॥ అథైతన్మనుర్వప్రై మిథునమపశ్యత్। స శ్మశ్రూణ్యగ్రేఽవపత। అథోపపక్షౌ। అథ కేశాన్। తతో వై స ప్రాజాయత ప్రజయా పశుభిః। యస్యైవంవపన్తి । ప్రప్రజయా పశుభిర్మిథునై ర్జాయతే ।దేవాసురాస్సంయత్తాఆసన్। తేసంవత్సరేవ్యాయచ్ఛన్త। తాన్దేవాశ్చాతు ర్మాస్యైరేవాభి ప్రాయుఞ్జత ॥ ౩౦ ॥ వైశ్వదేవేన చతురో మాసో ఽవృఞ్జ తేన్వరాజానః। తాఞ్ఛీర్షన్ని చావర్తయన్త పరిచ। వరుణప్రఘాసైశ్చతురో మాసో ఽవృఞ్జతవరుణ రాజానః। తాఞ్ఛీర్ షన్నిచావర్తయన్త పరిచ । సాకమేధైశ్చతురో మాసోవృఞ్జత సోమరాజానః । తాఞ్ఛీర్షన్నిచావర్తయన్త పరిచ। యా సంవత్సర ఉపజీవాఽఽసీత్। తామేషామవృఞ్జత ।తతో దేవా అభవన్। పరాఽసురాః॥ ౩౧॥ య ఏవంవిద్వాగ్ంశ్చాతుర్మాస్యైర్యజతే। భ్రాతృవ్యస్యైవ మాసా వృక్త్వా। శీర్షన్నిచ వర్తయతే పరి చ। యైషా సంవత్సర ఉపజీవా ।వృఙ్క్తే తాం భ్రాతృవ్యస్య। క్షుధాఽస్య భ్రాతృవ్యః పరాభవతి । లోహితాయసేన నివర్తయతే । యద్వా ఇమామగ్నిర్ ఋతావాగతే నివర్తయతి। ఏతదేవైనాగ్ం రూపఙ్కృత్వా నివర్తయతి । సా తతశ్శ్వశ్వోభూయసీ భవత్యేతి ॥ ౩౨ ॥ ప్రజాయతే। య ఏవంవిద్వాన్లోహితాయసేన

నివర్తయతే। ఏతదేవ రూపఙ్కృత్వా నివర్తయతే। స తతశ్శశ్వో భూయాన్భవన్నేతి । ప్రైవ జాయతే। త్రెణ్యా శలల్యా నివర్తయేత। త్రీణి త్రీణి వైదేవానామృద్ధాని। త్రీణి ఛన్దాగ్ంసి। త్రీణిసవనాని। త్రయ ఇమె లోకాః॥ 33 ॥ ఋద్ధ్యామేవ తద్వీర్య ఏషు లోకేషు ప్రతి తిష్ఠతి। యచ్చాతుర్మాస్య యాజ్యాత్మనోనావద్యేత్। దేవేభ్య ఆవృశ్చ్యేత। చతుర్షు చతుర్షు మాసేషు నివర్తయేత। పరొక్షమేవ తద్దేవేభ్య ఆత్మనొఽవద్యత్యనావస్కాయ। దెవానాంవా ఏష ఆనీతః। యశాతుర్మాస్యయాజీ। య ఏవంవిద్వాన్నిచ వర్తయతె పరిచ। దేవతా ఏవాప్యేతి। నాస్య రుద్రః ప్రజాం పశూనభి మన్యతే॥ 34॥

ఎత్యైత్య యుఞ్జతాసురా ఏతి లోకా మన్యతె॥ ౬ ॥

ఆయుషః ప్రాణగ్ం సన్తను। ప్రాణాదపానగ్ం సన్తను। అపానాద్వ్యానగ్ం సన్తను। వ్యానాచ్చక్షుస్సన్తను। చక్షుషశ్శ్రోత్రగ్ం సన్తను। శ్రొత్రాన్మనస్సన్తను। మనసో వాచగ్ం సన్తను। వాచ ఆత్మానగ్ం సన్తను। ఆత్మనః పృథివీగ్ం సన్తను। పృథివ్యా అన్తరిక్షగ్ం సన్తను। అన్తరిక్షాద్దివగ్ం సన్తను। దివస్సువ స్సన్తను॥ 35॥

అన్తరిక్షగ్ం సన్తనుద్వే చ॥ ౭ ॥

ఇన్ద్రో దధీచో అస్థభిః। వృత్రాణ్య ప్రతిష్కుతః। జఘాన నవతీర్నవ। ఇచ్ఛన్నశ్వస్య యచ్ఛిరః। పర్వతెష్వప శ్రితమ్। తద్విదచ్ఛర్యణావతి। అత్రాహ గొరమన్వత। నామ త్వష్టురపీచ్యమ్। ఇత్థాచన్ద్రమసో గృహె। ఇన్ద్రమిద్గాథినో బృహత్॥ 36 ॥ ఇన్ద్రమర్కైభిరర్కిణః। ఇన్ద్రంవాణీరనూషత। ఇన్ద్ర ఇద్ధర్యొస్సచా। సంమిశ్ల ఆవచొయుజా। ఇన్ద్రో వజ్రీ హిరణ్యయః। ఇన్ద్రో దీర్ఘాయ చక్షసే। ఆసూర్యగ్ం రొహయద్దివి। విగొభిరద్రిమైరయత్। ఇన్ద్రవాజేషునొ అవ। సహస్ర ప్రధనేషు చ॥ 37॥ ఉగ్ర ఉగ్రాభిరూతిభిః। తమిన్ద్రం వాజయామసి। మహె వృత్రాయ హన్తవే। స వృషా వృషభొ భువత్। ఇన్ద్రస్య దామనే కృతః। ఓజిష్ఠస్స బలె హితః

। ద్యుమ్నీ శ్లోకీససౌమ్యః। గిరావజ్రోన సమ్భృతః। సబలో అనపచ్యుతః। వవక్షురుగ్రో అస్తృతః॥ ౩౮॥

బృహచ్ఛాస్తృతః॥ ౮ ॥

దేవాసురాస్సంయత్తాఆసన్। సప్రజాపతిర్నిష్ట్యేష్టం పుత్రమప న్యధత్త। నేదేనమసురా బలీయాగ్ంసోఽహనన్నితి। ప్రహ్రాదోహవై కాయాధవః। విరోచనగ్ంస్వం పుత్రమప న్యధత్త। నేదేనన్దేవా అహనన్నితి। తేదేవాః ప్రజాపతిముపసమేత్యోచుః। నారాజకస్య యుద్ధమస్తి। ఇష్టమన్విచ్ఛామెతి। తంయజ్ఞక్రతుభిర న్వైచ్ఛన్॥ ౩౯॥ తంయజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిన్దన్। తమిష్టిభిరఽన్వైచ్ఛన్। తమిష్టిభిరన్వవిన్దన్। తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్। ఏష్టయో హ వై నామ। తాఇష్టయఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియాఇవ హి దేవాః। తస్మా ఏతమాగ్నా వైష్ణవమేకాదశ కపాలన్నిర్వపన్। తదపద్రుత్యాతన్వత। తాన్పత్నీసంయాజాన్త ఉపానయన్॥ ౪౦॥ తే తదన్తమేవ కృత్వోద్రవన్। తె ప్రాయణీయమభి సమారోహన్। తదపద్రుత్యాతన్వత। తాఇధ్యాన్త ఉపానయన్। తే తదన్తమేవ కృత్వోద్రవన్। త ఆతిథ్యమభి సమారోహన్। తదపద్రుత్యా తన్వత। తానిడాన్త ఉపానయన్। తే తదన్తమేవ కృత్వోద్రవన్। తస్మాదేతా ఏతదన్తా ఇష్టయస్సన్తిష్ఠన్తె॥ ౪౧॥ ఏవగ్ం హి దేవా అకుర్వత। ఇతిదేవా అకుర్వత। ఇత్యు వై మనుష్యాః కుర్వతె। తే దెవా ఊచుః। యద్వా ఇదముచ్చైర్యజ్ఞెన చరామ। తన్నోఽసురాః పాప్మాఽనువిన్దన్తి। ఉపాగ్ం శూపసదా చరామ। తథా నోఽసురాః పాప్మా నానువేత్స్యన్తీతి। త ఉపాగ్ం శూపసదమతన్వత। త్రిస ఏవ సామి ధెనీరనూచ్య॥ ౪౨॥ స్రువేణాఘారమాఘార్య। త్రిస్రః పరాచీరాహుతీర్ హుత్వా। స్రువేణోపసదజ్జుహ వాఞ్చక్రుః। ఉగ్రంవచో అపావధీన్త్వేషంవచో అపావధీగ్ం స్వాహేతి। అశ నయాపిపాసే హ వా ఉగ్రంవచః। ఏనశ్చ వైరహత్యఇత్యేషం వచః। ఏతగ్ం హ వావ తచ్చతుర్ధావిహితం

పాప్మానన్దేవా అపజఘ్నిరే। తథో ఏవైత దేవంవిద్యజమానః। త్రిస ఏవ సామి ధేనీర నూచ్య। స్రువేణాఘారమాఘార్య ॥ ౪౩ ॥ త్రిసః పరాచీరాహుతీర్ హుత్వా। స్రువేణోపసదఇజ్జుహోతి। ఉగ్రంవచో అపావధీన్త్వేషంవచో అపావధీగ్ం స్వాహేతి। అశనయాపిపాసేహవా ఉగ్రవచః। ఏనశ్చవైరహత్యఇత్త్వేషంవచః। ఏతమెవ తచ్చతు ర్ధావిహితం పాప్మానంయజమానొఽపహతే। తేఽభినీయైవాహః పశుమా ఉలభన్త। అహ్న ఏవ తద్దేవా అవర్తిం పాప్మానం మృత్యుమపజఘ్నిరే। తేనాభినీయేవ రాత్రేః ప్రాచరన్ । రాత్రియా ఏవ తద్దేవా అవర్తిం పాప్మానం మృత్యుమపజఘ్నిరే॥ ౪౪॥ తస్మాదభినీయైవాహః పశుమాలభెత । అహ్న ఏవ తద్యజమానొవర్తిం పాప్మానం భ్రాతృవ్యానపనుదతె। తేనాభినీయేవ రాత్రేః ప్రచరెత్। రాత్రియా ఏవ తద్యజమానోఽవర్తిం పాప్మానం భ్రాతృవ్యానపనుదతె। స ఏష ఉపవసథీయేఽహన్విదేవత్యః పశురాలభ్యతే। ద్వయంవా అస్మిన్లోకే యజమానః। అస్థి చ మాగ్ం సఇ్చ। అస్థి చైవ తేన మాగ్ంసఇ్చ యజమానస్సగ్ంస్కురుతే। తా వా ఏతాః పఇ్చ దేవతాః। అగ్నీషొమావగ్నిర్మిత్రావరుణౌ । ॥ ౪౫ ॥ పఇ్చపఇ్చైవ యజమానః। త్వజ్మాగ్ంసగ్ం స్నావాఽస్థి మజ్జా। ఏతమెవ తత్పఇ్చ ధావిహితమాత్మానం వరుణపాశాన్ముఇ్చతి। భేషజతాయై నిర్వరుణత్వాయ। తగ్ంసప్తభిశ్ఛన్దోభిః ప్రాతరహ్వయన్। తస్మాథ్సప్తచతురుత్తరాణి ఛన్దాగ్ంసి ప్రాతరనువాకేఽనూచ్యన్తె। తమెతయోపసమేత్యాపాసీదన్। ఉఽపాస్మై గాయతా నర ఇతి। తస్మా దేతయా బహిష్పవమాన ఉపసద్యః॥ ౪౬ ॥

ఐచ్ఛన్నయగ్ం స్తిష్ఠన్తెఽనూచ్యానూచ్య స్రువేణాఘారమాఘార్య రాత్రియా ఏవ తద్దేవా అవర్తిం పాప్మానం మృత్యుమపజఘ్ని రే మిత్రావరుణౌ నవ చ॥ ౯॥ దేవా యజమానో దేవా దేవా యజమానో యజమానో ఉలభన్త ప్రాచరన్లభేత

ప్రచరేదాలభన్తా లభేత మృత్యుమపజఘ్నిరే భ్రాతృవ్యాన్ ॥

ససముద్రఉత్తరతః ప్రాజ్వలద్భూమ్యన్తేన।ఏష వావస సముద్రః। యచ్చాత్వాలః। ఏష ఉవేవ స భూమ్యన్తః। యద్వేద్యన్తః। తదేతత్త్రిశలన్త్రిపూరుషమ్। తస్మాత్తన్త్రివితస్తఞ్జనన్తి।ససువర్ణరజతాభ్యాఞ్శుక్తిభ్యాంపరిగృహీతఆసీత్। తంయదస్యాఅధ్యజనయన్। తస్మాదాదిత్యః॥ ౪౭॥ అథయథ్సువర్ణరజతాభ్యాఞ్శుక్తిభ్యాం పరిగృహీత ఆసీత్। సాఽస్య కాశికతా। తన్త్రివృతాఽభి ప్రాస్తువత। తన్త్రివృతాఽదదత। తన్త్రివృతాఽహరన్। యావతీ త్రివృతో మాత్రా। తం పఞ్చదశేనాభి ప్రాస్తువత। తంపఞ్చదశేనాదదత।తంపఞ్చదశేనాహరన్। యావతీ పఞ్చదశస్య మాత్రా॥ ౪౮॥ తగ్ం సప్తదశేనాభి ప్రాస్తువత। తగ్ం సప్తదశేనాదదత। తగ్ం సప్తదశేనాహరన్। యావతీ సప్తదశస్య మాత్రా। తస్య సప్తదశేన హ్రియమాణస్య తేజోహరాపతత్। తమేకవిగ్ం శేనాభి ప్రాస్తువత। తమేకవిగ్ం శేనాదదత। తమేకవిగ్ం శేనాహరన్। యావత్యేకవిగ్ంశస్యమాత్రా। తే యత్త్రివృతాస్తువతే॥ ౪౯ ॥ త్రివృతైవ తద్యజమానమాదదతే। తన్త్రివృతైవ హరన్తి। యావతీత్రివృతో మాత్రా। అగ్నిర్వైత్రివృత్। యావద్వా అగ్నేర్దహతో ధూమ ఉదేత్యానువ్యేతి। తావతీత్రివృతో మాత్రా। అగ్నేరేవైనన్తత్। మాత్రాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతాఞ్గ మయన్తి। అథ యత్పఞ్చదశేన స్తువతే। పఞ్చదశేనైవతద్యజమాన మాదదతే॥ ౫౦ ॥ తంపఞ్చదశేనైవ హరన్తి। యావతీ పఞ్చదశస్య మాత్రా। చన్ద్రమావై పఞ్చదశః। ఏష హి పఞ్చదశ్యామ పక్షీయతే। పఞ్చదశ్యామాపూర్యతే। చన్ద్రమస ఏవైనన్తత్। మాత్రాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతాఞ్గమయన్తి। అథ యథ్సప్తదశేన స్తువతే। సప్తదశేనైవ తద్యజమానమాదదతే। తగ్ం సప్తదశేనైవ హరన్తి॥ ౫౧॥ యావతీ సప్తదశస్య మాత్రా। ప్రజాపతిర్వై సప్తదశః। ప్రజాపతిరేవైనన్తత్। మాత్రాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోక తాఞ్గమయన్తి। అథయదేకవిగ్ంశేన స్తువతే। ఏకవిగ్ంశేనైవ

తద్యజమానమాదదతే। తమేకవిగ్ంశేనైవహరన్తి। యావత్యేకవిగ్ంశస్యమాత్రా। అసావాఆదిత్యఏకవిగ్ంశః। ఆదిత్యస్యైవైనన్తత్॥ ౫౨ ॥ మాత్రాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతాఙ్గమయన్తి। తే కుశ్యౌ। వ్యఘ్నన్। తే అహోరాత్రే అభవతామ్। అహ రేవ సువర్ణాఽభవత్। రజతా రాత్రిః। స యదాదిత్య ఉదేతి। ఏతామేవతద్సువర్ణాఙ్కు శీమనుసమేతి। అథ యదస్తమేతి। ఏతామేవ తద్రజతాఙ్కుశీమను సంవిశతి। ప్రహ్రాదోహవై కాయాధవః। విరోచనగ్ంస్వం పుత్రముదాస్యత్। స ప్రదరోఽభవత్। తస్మాత్ప్రదరాదు దకన్నాచామేత్॥ ౫౩ ॥

ఆదిత్యః పఞ్చదశస్య మాత్రా స్తువతే పఞ్చదశేనైవ తద్యజ మానమాదదతే సప్తదశేనైవ హరన్త్యాదిత్యస్యైవైనం తద్విశతి చత్వారి చ॥ ౧౦ ॥

యే వై చత్వారస్స్తోమాః। కృతన్తత్। అథ యేపఞ్చ। కలిస్సః। తస్మాచ్చతుష్టోమః। తచ్చతుష్టోమస్య చతుష్టామత్వమ్। తదాహుః। కతమాని తాని జ్యోతీగ్ంషి। యఏతస్య స్తోమా ఇతి। త్రివృత్పఞ్చదశస్సప్తదశ ఏకవిగ్ంశః॥ ౫౪॥ ఏతాని వావ తాని జ్యోతీగ్ంషి। య ఏతస్య స్తోమాః। సోబ్రవీత్। సప్తదశేనహ్రియమాణోవ్యలేశిషి। భిషజ్యతమితి। తమశ్వినౌ ధానాభిరభిషజ్యతామ్। పూషా కరమ్భేణ। భారతీ పరివాపేణ। మిత్రావరుణౌ పయస్యయా। తదాహుః ॥ ౫౫ ॥ యదశ్విభ్యాన్ధానాః। పూష్ణః కరమ్భః। భారత్యై పరివాపః। మిత్రావరుణయోః పయస్యాఽథ। కస్మాదేతేషాగ్ం హవిషామిన్ద్రమేవ యజన్తీతి। ఏతా హ్యేన న్దేవతా ఇతి బ్రూయాత్। ఏతైర్ హవిర్భిరభిషజ్యగ్ంస్తస్మాదితి। తం వసవోఽష్టాకపాలేన ప్రాతస్సవనేభిషజ్యన్। రుద్రా ఏకాదశకపాలేన మాధ్యన్దినే సవనే। విశ్వే దేవా ద్వాదశకపాలేన తృతీయసవనే॥ ౫౬॥ స యదష్టాకపాలాన్ప్రాతస్సవనే కుర్యాత్। ఏకాదశకపాలాన్మాధ్యన్దినె సవనే। ద్వాదశకపాలాగ్ం స్తృతీయసవనె। విలోమ తద్యజ్ఞస్య క్రియేత। ఏకాదశకపాలానేవ

ప్రాతస్సవనే కుర్యాత్। ఏకాదశకపాలాన్మాధ్యన్దినే సవనే। ఏకాదశకపాలాగ్ం స్తృతీయసవనే
।యజ్ఞస్యసలోమత్వాయ ।తదాహుః। యద్వసూనాం ప్రాతస్సవనమ్ । రుద్రాణాం
మాధ్యన్దినగ్ం సవనమ్। విశ్వేషాన్దేవానాన్తృతీయసవవమ్। అథ కస్మాదేతేషాగ్ం
హవిషామిన్ద్రమేవ యజన్తీతి। ఏతా హ్యేవన్దేవతా ఇతిబ్రూయాత్। ఏతైర్హవిర్భి
రభిషజ్యగ్గ్ంస్తస్మాదితి॥ ౫౭ ॥

ఏకవిగ్ంశ ఆహుస్తృతీయసవనే ప్రాతస్సవనం పఞ్చ చ॥ ౧౧ ॥

తస్యావాచాఽవపాదాదబిభయుః। తమేతేషు సప్తసు ఛన్దస్సు శ్రయన్। యదశ్రయన్
।తచ్ఛ్రాయన్తీయస్యశ్రాయన్తీయత్వమ్। యదవారయన్। తద్వారవన్తీయస్య వారవన్తీయత్వం
।తస్యావాచ ఏవావపాదాదబిభయుః। తస్మాఎతానిసప్త చతురుత్తరాణి ఛన్దాగ్ంస్యుపాదధుః
।తేషామతిత్రీణ్యరిచ్యన్త। నత్రీణ్యుదభవన్॥ ౫౮ ॥స బృహతీమేవాస్పృశత్।ద్వాభ్యామక్షరాభ్యామ్
।అహోరాత్రాభ్యామేవ। తదాహుః। కతమాసా దేవాక్షరాబృహతీ। యస్యాన్తత్పత్యతిష్ఠత్
।ద్వాదశపౌర్ణమాస్యః। ద్వాదశాష్టకాః। ద్వాదశామావాస్యాః। ఏషావాసాదేవాక్షరాబృహతీ
॥ ౫౯ ॥ యస్యాన్తత్పత్యతిష్ఠదితి। యానిచ ఛన్దాగ్ం స్యత్యరిచ్యన్త । యాని చ నోదభవన్
।తాని నిర్వీర్యాణి హీనాన్యమన్యన్త। సాఽబ్రవీద్బృహతీ। మామేవ భూత్వా। మాముప
సగ్గ్ంశ్రయతేతి । చతుర్భిరక్షరై రనుష్టుగ్బృహతీన్నోదభవత్। చతుర్భిరక్షరైః
పఙ్క్తిర్బృహతీమత్యరిచ్యత। తస్యామేతాని చత్వార్యక్షరాణ్యపచ్ఛిద్యాదధాత్॥ ౬౦॥ తె
బృహతీ ఏవ భూత్వా। బృహతీముప సమశ్రయతామ్। అష్టాభిరక్షరై రుష్ణిగ్బృహతీన్నో
దభవత్। అష్టాభిరక్షరైస్త్రిష్టుగ్బృహతీమత్యరిచ్యత। తస్యామేతాన్యష్టావక్షరాణ్యపచ్ఛిద్యాదధాత్
।తెబృహతీఏవభూత్వా। బృహతీముప సమశ్రయతామ్। ద్వాదశభిరక్షరై ర్గాయత్రీ బృహతీ
న్నోదభవత్। ద్వాదశభిరక్షరైర్జగతీ బృహతీమత్యరిచ్యత। తస్యామేతాని ద్వాదశాక్షరాణ్యా

పచ్ఛిద్యాదధాత్ ॥ ౬౧ ॥ తేబృహతీఏవభూత్వా।బృహతీముపసమశ్రయతామ్। సోఽబ్రవీత్ప్రజాపతిః। ఛన్దాగ్ంసిరథోమేభవత। యుష్మాభిరుమేత మధ్వానమనుసఞ్చరాణీతి। తస్యగాయత్రీచ జగతీచ పక్షావభవతామ్। ఉష్ణిక్చ త్రిష్టుప్చప్రష్ట్యౌ। అనుష్టుప్చపఙ్క్తిశ్చ ధురౌ। బృహత్యేవోద్ధిరభవత్। స ఏతఛ్ఛన్దో రథమాస్థాయ। ఏతమధ్వానమను సమచరత్। ఏతగ్ంహ వై ఛన్దోరథమాస్థాయ। ఏతమధ్వానమనుసఞ్చరతి। యేనైష ఏతత్సఞ్చరతి। య ఏవం విద్వాన్జ్యోమేన యజతే। యఉచైనమేవం వేద॥ ౬౨ ॥

అభమన్వావ సా దేవాక్షరా బృహత్యదధాద్ద్వాదశాక్షరాణ్య పచ్ఛిద్యాదధాదాస్థాయ షట్చ॥ ౧౨ ॥

అగ్నేః కృత్తికా యత్పుణ్యన్దేవస్య సవితుర్బ్రహ్మవా దినః కత్యృతమేవ దేవా వా ఆయుషః ప్రాణమిన్ద్రోదధీచో దేవాసురాస్సప్రజాపతిస్స సముద్రో యేవై చత్వారస్తస్యావాచో ద్వాదశ ॥ ౧౨ ॥

అగ్నేః కృత్తికా దేవగృహా ఋతమేవ వైశ్వదేవేన తె తదన్తం న్తం పఞ్చదశేన తెబృహతీ ఏవ ద్విషష్టిః ॥ ౬౨ ॥

అగ్నేః కృత్తికా యఉచైనమేవం వేద।

హరిః ఓమ్। శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే ప్రథమాష్టకే పంచమ ప్రపాఠకస్సమాప్తః

ప్రథమాష్టకే షష్ఠప్రపాఠకప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్ । అనుమత్యై పురోడాశమష్టాకపాలన్నిర్వపతి । యే ప్రత్యఞ్చ
శ్శమ్యాయా అవశీయన్తే । తన్నైర్ఋతమేకకపాలమ్ । ఇయంవా అనుమతిః ।
ఇయన్నిర్ఋతిః । నైర్ఋతేన పూర్వేణ ప్రచరతి । పాప్మానమేవ నిర్ఋతిం
పూర్వాన్నిరవదయతే । ఏకకపాలో భవతి । ఏకధైవ నిర్ఋతిన్నిరవదయతే ।
యదహుత్వాగార్హపత్యఈయుః ॥ ౧ ॥ రుద్రో భూత్వాఽగ్నిరనూత్థాయ । అధ్వర్యుఞ్చ
యజమానఞ్చహన్యాత్ । వీహి స్వాహాఽహుతి ఇఙ్షాణ ఇత్యాహ । ఆహుత్యైవైనగ్ం
శమయతి । నాత్తిమార్ఛత్యధ్వర్యుర్న యజమానః । ఏకోల్ముకేన యన్తి । తద్ధి
నిర్ఋత్యై భాగధేయమ్ । ఇమాన్దిశంయన్తి । ఏషా వై నిర్ఋత్యై దిక్ । స్వాయామేవ
దిశి నిర్ఋతిన్నిరవదయతే ॥ ౨ ॥ స్వకృత ఇరిణే జుహోతి ప్రదరేవా । ఏతద్వై
నిర్ఋత్యా ఆయతనమ్ । స్వఏవాయతనే నిర్ఋతిన్నిరవదయతే । ఏషతే నిర్ఋతే
భాగ ఇత్యాహ । నిర్దిశత్యేవైనామ్ । భూతే హవిష్మత్యసీత్యాహ । భూతిమేవోపావర్తతే ।
ముఞ్చేమమగ్ంహస ఇత్యాహ । అగ్ంహస ఏవైనం ముఞ్చతి । అఙ్గుష్ఠాభ్యాఇఙ్జుహోతి ॥
౩ ॥ అన్తత ఏవ నిర్ ఋతిన్నిరవదయతే । కృష్ణంవాసః కృష్ణతూషవక్షిణా । ఏతద్వై నిర్
ఋత్యై రూపమ్ । రూపేణైవ నిర్ ఋతిన్నిరవదయతే । అప్రతీక్షమాయన్తి । నిర్ఋత్యా
అన్తర్హిత్యై । స్వాహానమోయ ఇదఞ్చకారేతి పునరేత్య గార్హపత్యే జుహోతి । ఆహుత్యైవ
నమస్యన్తో గార్ హపత్యముపావర్తన్తే । అనుమతేన ప్రచరతి । ఇయంవా అనుమతిః ॥

౪ ॥ ఇయమే వాస్మై రాజ్యమను మన్యతే । ధేనుర్దక్షిణా । ఇమామేవ ధేనుఙ్కురుతే । ఆదిత్యఇ్చ రున్నిర్వపతి । ఉభయీ్యష్వేవ ప్రజాస్వభిషిచ్యతే । దైవీషు చ మానుషీషు చ । వరో దక్షిణా । వరో హి రాజ్యగ్ం సమృద్ధ్యై । ఆగ్నావైష్ణ వమేకాదశకపాలన్నిర్వపతి । అగ్నిస్సర్వా దేవతాః ॥ ౫ ॥ విష్ణుర్యజ్ఞః । దేవతాశ్చైవ యజ్ఞఇ్చవ రున్ధే । వామనో వహీ దక్షిణా । యద్వహీ । తేనాగ్నేయః । యద్వామనః । తేన వైష్ణవస్సమృద్ధ్యై । అగ్నీషోమీయమేకాదశక పాలన్నిర్వపతి । అగ్నీషోమాభ్యాంవా ఇన్ద్రోవృత్రమహన్నితి । యదగ్నీషోమీయమేకా దశకపాలన్నిర్వపతి ॥౬ ॥ వార్త్రఘ్నమేవ విజిత్యై । హిరణ్యన్దక్షిణా సమృద్ధ్యై । ఇన్ద్రో వృత్రగ్ం హత్వా । దేవతాభిశ్చేన్ద్రియేణచ వ్యార్ధ్యత । స ఏతమైన్ద్రాగ్న మేకాదశక పాలమపశ్యత్ । తన్నిరవపత్ । తేనవై స దేవతాశ్చేన్ద్రియఇ్చ వారున్ధ । యదైన్ద్రాగ్నమేకాదశకపాలన్నిర్వపతి । దేవతాశ్చైవ తేన్ద్రియఇ్చ యజమానో ఽవరున్ధే । ఋషభో వహీ దక్షిణా ॥ ౭ ॥ యద్వహీ । తేనాగ్నేయః । యదృషభః । తేనైన్ద్రస్సమృద్ధ్యై । ఆగ్నేయమష్టాక పాలన్నిర్వపతి । ఇన్ద్రన్దధి । యదాగ్నేయో భవతి । అగ్నిర్వై యజ్ఞముఖమ్ । యజ్ఞముఖమేవర్ధ్యంపురస్తాద్ధత్తే । యదైన్ద్రన్దధి ॥ ౮ ॥ ఇన్ద్రియమేవావ రున్ధే । ఋషభో వహీ దక్షిణా । యద్వహీ । తేనాగ్నేయః । యదృషభః। తేనైన్ద్రస్సమృద్ధ్యై । యావతీర్వై ప్రజా ఓషధీనామహుతా నామాశ్నన్ । తాః పరాఽభవన్న్। అగ్రయణం భవతి హుతాద్యాయ । యజమానస్యాపరాభావాయ ॥ ౯ ॥ దేవా వా ఓషధీష్వాజిమయుః । తా ఇన్ద్రాగ్నీ ఉదజయతామ్ । తావేతమైన్ద్రాగ్నన్ద్వాదశ కపాలన్నిరవృణాతామ్ । యదైన్ద్రాగ్నో భవత్యుజ్జిత్యై । ద్వాదశ కపాలో భవతి । ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః । సంవత్సరేణైవాస్మా అన్నమవరున్ధే । వైశ్వ దేవశ్చరుర్భవతి । వైశ్వదేవంవా అన్నమ్ । అన్నమేవాస్మై స్వదయతి ॥ ౧౦ ॥ ప్రథమజా వత్సో దక్షిణా సమృద్ధ్యై । సౌమ్యగ్ం శ్యామాకఇ్చరున్నిర్వపతి ।

సోమో వా అకృష్టపచ్యస్యరాజా । అకృష్టపచ్యమేవాస్మై స్వదయతి । వాసో దక్షిణా । సౌమ్యగ్ం హి దేవతయా వాసస్సమృద్ధ్యై । సరస్వత్యై చరున్నిర్వపతి । సర స్వతె చరుమ్ । మిథునమేవావ రున్ధె । మిథునౌ గావౌ దక్షిణా సమృద్ధ్యై । ఏతి వా ఏష యజ్ఞముఖాద్భధ్యాః । యో ఽగ్నేర్దేవతాయా ఏతి । అష్టావేతాని హవీగ్ంషి భవన్తి । అష్టాక్షరా గాయత్రీ । గాయత్రోఽగ్నిః । తేనైవ యజ్ఞముఖాద్భధ్యా అగ్నె ర్దేవతాయైనైతి ॥ ౧౧ ॥

ఈయుర్నిరవదయతే ఽజ్ఞుష్టాభ్యాఇజ్ఞుహోత్యనుమతి ర్దేవతా నిర్వపతి వహీ దక్షిణా యదైన్నవధ్యపరాభావాయ స్వదయతి గావౌ దక్షిణా సమృద్ధ్యై షట్ ॥ ౧ ॥

వైశ్వదేవేన వై ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత । తాస్సుష్టాన ప్రాజాయన్త । సోఽగ్నిరకామయత । అహమిమాః ప్రజనయేయమితి । స ప్రజాపతయె శుచమదధాత్ । సోఽశోచత్ప్రజామిచ్ఛమానః । తస్మాద్యఇ ్ప్రజా భునక్తి యఇ ్ప్రన । తావుభౌ శోచతః ప్రజామిచ్ఛమానౌ । తాస్వగ్నిమప్యసృజత్ । తా అగ్నిరధ్యైత్ ॥ ౧౨ ॥ సోమోరెతోదధాత్ । సవితా ప్రాజనయత్ । సరస్వతీ వాచమదధాత్ । పూషాఽపోషయత్ । తే వా ఏతే త్రిస్సంవత్సరస్య ప్రయుజ్యన్తె । యేదేవాః పుష్టిపతయః । సంవత్సరో వైప్రజాపతిః । సంవత్సరేణైవాస్మై ప్రజాః ప్రాజనయత్ । తాః ప్రజా జాతా మరుతోఘ్నన్ । అస్మానపి న ప్రాయుక్షతేతి ॥ ౧౩ ॥ స ఏతం ప్రజాపతి మారుతగ్ం సప్తకపాలమపశ్యత్ । తన్నిరవపత్ । తతావై ప్రజాభ్యోకల్పత । యన్మారుతౌ నిరుప్యతె । యజ్ఞస్య క్ల్కృప్త్యై । ప్రజానామఘాతాయ । సప్తకపాలో భవతి । సప్తగణావై మరుతః । గణశ ఏవాస్మై విశఙ్కల్పయతి । స ప్రజాపతిరశోచత్ ॥ ౧౪ ॥ యాః పూర్వాః ప్రజా అసృక్షి । మరుతస్తా అవధిషుః । కథమపరాస్సృజెయేతి । తస్యశుష్మ ఆణ్డం భూతన్నిరవర్తత ।

తద్యుదహరత్। తదపోషయత్। తత్రాజాయత। ఆణ్డస్యవా ఏతద్రూపమ్। యదామిక్షా। యద్యుద్ధరతి ॥ ౧౫ ॥ ప్రజా ఏవ తద్యజమానః పోషయతి। వైశ్వదేవ్యామిక్షా భవతి। వైశ్వదేవ్యావై ప్రజాః। ప్రజా ఏవాస్మై ప్రజనయతి। వాజినమానయతి। ప్రజాస్వేవ ప్రజాతాసు రేతో దధాతి। ద్యావాపృథివ్య ఏకకపాలో భవతి। ప్రజా ఏవ ప్రజాతా ద్యావాపృథివీభ్యాముభయతః పరి గృహ్ణాతి। దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్। సోఽగ్నిరబ్రవీత్ ॥ ౧౬ ॥ మామగ్రేయజత। మయా ముఖేనాసురాఞ్జేష్యథేతి। మాన్వితీయమితి సోమో ఽబ్రవీత్। మయా రాజ్ఞాజేష్యథేతి। మాన్వితీయమితి సవితా। మయా ప్రసూతా జేష్యథేతి। మాఞ్చతుర్థీమితి సరస్వతీ। ఇన్ద్రియంవో హన్తాస్మీతి। మాం పఞ్చమమితి పూషా। మయా ప్రతిష్ఠయా జేష్యథేతి ॥ ౧౭ ॥ తేఽగ్నినాముఖేనాసురాన జయన్। సోమేన రాజ్ఞా। సవిత్రా ప్రసూతాః। సరస్వతీన్ద్రియమదధాత్। పూషా ప్రతిష్ఠా ఽసీత్। తతో వై దేవా వ్యజయన్త। యదేతాని హవీగ్ంషి నిరుప్యన్తే విజిత్యై। నోత్తరవేదిముపవపతి। పశవోవా ఉత్తరవేదిః। అజాతా ఇవ హ్యేతర్హి పశవః ॥౧౮॥

ఐదిత్యశోచద్యుద్ధరత్య బ్రవీత్ప్రతిష్ఠయా జేష్యథేత్యేతర్హి పశవః ॥ ౨ ॥

త్రివృద్బర్హిర్భవతి। మాతా పితా పుత్రః। తదేవ తన్మిథునమ్। ఉల్బజ్గర్భో జరాయు। తదేవ తన్మిథునమ్। త్రేధా బర్హిస్సన్నద్ధం భవతి। త్రయ ఇమే లోకాః। ఏష్వేవ లోకేషు ప్రతితిష్ఠతి। ఏకధా పునస్సన్నద్ధం భవతి। ఏక ఇవ హ్యయంల్లోకః ॥౧౯॥ అస్మిన్నేన తేన లోకే ప్రతితిష్ఠతి। ప్రసువో భవన్తి। ప్రథమజామేవ పుష్టిమవరున్ధే। ప్రథమజా వథ్సో దక్షిణా సమృద్ధ్యై। పృషదాజ్యంజ్జుహ్వతి। పశవోవైపృషదాజ్యమ్। పశూనేవావరున్ధే। పఞ్చగృహీతం భవతి। పాఙ్క్తాహి పశవః। బహురూపం భవతి

॥౨౦॥ బహురూపా హి పశవస్సమృద్ధ్యై । అగ్నిం మన్థన్తి । అగ్నిముఖా వైప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత । యదగ్నిం మన్థన్తి । అగ్నిముఖా ఏవ తత్ప్రజా యజమానస్సృజతే । నవ ప్రయాజా ఇజ్యన్తే । నవానూయాజాః । అష్టౌ హవీగ్ంషి । ద్వావాఘారౌ । ద్వావాజ్యభాగౌ ॥౨౧॥ త్రిగ్ంశథ్సంపద్యన్తే । త్రిగ్ంశదక్షరా విరాట్ । అన్నంవిరాట్ । విరాజైవాన్నాద్యమవ రున్ధే । యజమానో వా ఏకకపాలః । తేజ ఆజ్యమ్ । యదేకకపాల ఆజ్యమానయతి । యజమానమేవ తేజసా సమర్ధయతి । యజమానోవా ఏకకపాలః । పశవ ఆజ్యమ్ ॥౨౨॥ యదేకకపాల ఆజ్యమానయతి । యజమానమేవ పశుభిస్సమర్ధయతి । యదల్పమానయేత్ । అల్పా ఏనం పశవోఽ భుఞ్జన్త ఉపతిష్ఠేరన్న్ । యద్బహ్వీనయేత్ । బహవ ఏనం పశవో భుఞ్జన్త ఉపతిష్ఠేరన్న్ । బహ్వీనీయావిః పృష్ఠం కుర్యాత్ । బహవ ఏవైనం పశవో భుఞ్జన్త ఉపతిష్ఠన్తే । యజమానో వా ఏకకపాలః । యదేకకపాలస్యావద్యేత్ ॥ ౨౩ ॥ యజమానస్యావద్యేత్ । ఉద్వా మాద్యేద్యజమానః । ప్రవామీయేత । సకృదేవ హోతవ్యః । సకృదివహి సువర్గో లోకః । హుత్వా ఽభిజుహోతి । యజమానమేవ సువర్గం లోకఙ్గమయిత్వా । తేజసా సమర్ధయతి । యజమానో వా ఏకకపాలః । సువర్గోలోక ఆహవనీయః ॥ ౨౪ ॥ యదేకకపాలమా హవనీయే జుహోతి । యజమానమేవ సువర్గం లోకఙ్గమయతి । యద్ధస్తేన జుహుయాత్ । సువర్గాల్లోకా ద్యజమాన మవవిధ్యేత్ । స్రుచా జుహోతి । సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై । యత్రాబ్రవ్యేత । దేవలోకమభిజయేత్ । యద్దక్షిణా పితృలోకమ్ । యత్రత్యక్ ॥౨౫॥ రక్షాగ్ంసి యజ్ఞగ్ం హన్యుః । యదుదఙ్ । మనుష్య లోకమభిజయేత్ । ప్రతిష్ఠితో హోతవ్యః । ఏకకపాలంవై ప్రతితిష్ఠన్త్యా వాపృథివీ అను ప్రతితిష్ఠతః । ద్యావాపృథివీ ఋతవః । ఋతూన్యజ్ఞః । యజ్ఞంయజమానః । యజమానం ప్రజాః । తస్మాత్ప్రతిష్ఠితో

హోతవ్యః ॥ ౨౬ ॥ వాజినో యజతి । అగ్నిర్వాయుస్సూర్యః । తెవైవాజినః । తానేవ తద్యజతి । అథో ఖల్వాహుః । ఛన్దాగ్ంసివై వాజిన ఇతి । తాన్యేవ తద్యజతి । ఋక్సామేవా ఇన్ద్రస్య హరీ సోమపానౌ । తయోః పరిధయ ఆధానమ్ । వాజినం భాగధేయమ్ ॥ ౨౭ ॥ యదప్రహృత్య పరిధీఞ్జుహుయాత్ । అన్తరాధానాభ్యాఞ్జ్ఞాసం ప్రయచ్ఛేత్ । ప్రహృత్య పరిధీఞ్జుహోతి । నిరాధ్యానాభ్యామేవ ఘాసం ప్రయచ్ఛతి । బర్హిషి విషిఞ్చన్వాజినమానయతి । ప్రజావై బర్హిః । రెతో వాజినమ్ । ప్రజాస్వేవరెతో దధాతి । సముపహూయ భక్షయన్తి । ఏతథ్సోమపీథా హ్యేతె । అథో ఆత్మన్నేవ రెతో దధతే । యజమాన ఉత్తమో భక్షయతి । పశవో వైవాజినమ్ । యజమాన ఏవ పశూన్ప్రతిష్ఠాపయన్తి ॥ ౨౮ ॥

లోకా బహురూపం భవత్యాజ్యభాగౌ పశవ ఆజ్యమవద్యేదా హవనీయః ప్రత్యక్తస్మాత్ప్రతిష్ఠితో హోతవ్యో భాగధెయమేతే చత్వారి చ ॥ ౩ ॥

ప్రజాపతిస్సవితా భూత్వా ప్రజా అసృజత । తా ఎనమత్య మన్యన్త । తా అస్మాదపాక్రామన్ । తా వరుణో భూత్వా ప్రజా వరుణేనాగ్రాహయత్ । తాః ప్రజా వరుణగృహీతాః । ప్రజాపతిం పునరుపాధావన్నాథమిచ్ఛమానః । స ఏతాన్ప్రజాపతిర్వరుణ ప్రఘాసానపశ్యత్ । తాన్నిరవపత్ । తేవైస్ప్రజావరుణపాశాదముఞ్చత్ । యద్వరుణప్రఘాసా నిరుప్యన్తె ॥ ౨౯ ॥ ప్రజానామవరుణగ్రాహాయ । తాసాన్దక్షిణో బాహుర్వ్యక్త ఆసీత్ । సవ్యః ప్రసృతః । స ఏతాన్ద్వితీయాన్దక్షిణతో వేదిముదహన్ । తతో వైస ప్రజానాన్దక్షిణం బాహుం ప్రాసారయత్ । యద్ద్వితీయాన్దక్షిణతో వేదిముద్ధన్తి । ప్రజానామెవ తద్యజమానో దక్షిణం బాహుం ప్రసారయతి । తస్మాచ్చాతు

మాస్యయాజ్యముష్మిల్లోక ఉభయాబాహుః। యజ్ఞాభిజితగ్ం హ్యస్య। పృథమాత్రాద్వేదీ అసంభిన్నే భవతః ॥ ౩౦ ॥ తస్మాత్పృథమాత్రంవ్యగ్ంసౌ । ఉత్తరస్యాంవేద్యా ముత్తరవెదిముపవపతి । పశవొ వా ఉత్తరవెదిః పశూనెవావరున్ధె । అథొ యజ్ఞపరుషొఽనన్తరిత్యై। ఏతద్బ్రాహ్మణాన్యెవ పఞ్చ హవీగ్ంషి అథైష ఐన్ద్రాగ్నొభవతి। ప్రాణాపానౌ వా ఏతౌ దేవానామ్ । యదిన్ద్రాగ్నీ । యదైన్ద్రాగ్నొ భవతి ॥ ౩౧ ॥ ప్రాణాపానా వెవావ రున్ధె । ఓజొ బలంవా ఏతౌ దేవానామ్ । యదిన్ద్రాగ్నీ యదైన్ద్రాగ్నొభవతి। ఓజొ బలమేవావరున్ధె। మారుత్యా మిక్షా భవతి। వారుణ్యామిక్షా। మేషిచమేషశ్చ భవతః। మిథునా ఏవ ప్రజా వరుణపాశాన్ముఞ్చతి। లొమశౌభవతొ మెధ్యత్వాయ ॥౩౨ ॥ శమీపర్ణాన్యుప వపతి। ఘాసమెవాభ్యామపి యచ్ఛతి। ప్రజాపతిమన్నాద్యన్నొ పానమత్। స ఏతేన శతేధ్మేన హవిషా న్నాఽద్యమవారున్ధ। యత్పరశ్శతాని శమీపర్ణాని భవన్తి। అన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై। సౌమ్యాని వైకరీరాణి। సౌమ్యాఖలువా ఆహుతిర్దివొ వృష్టి ఇ్యావయతి । యత్కరీరాణి భవన్తి। సౌమ్యయైవాహుత్యా దివొ వృష్టిమవ రున్ధె। కాయ ఏకకపాలొ భవతి। ప్రజానాఞ్చన్త్వాయ। ప్రతిపూరుషఞ్చరమ్భ పాత్రాణి భవన్తి। జాతా ఏవ ప్రజా వరుణ పాశాన్ముఞ్చతి। ఏకమతిరిక్తమ్। జనిష్యమాణా ఏవ ప్రజా వరుణ పాశాన్ముఞ్చతి ॥ ౩౩ ॥

నిరుప్యన్తె భవతొ భవతి మెధ్యత్వాయ రున్ధె షట్చ ॥ ౪ ॥

ఉత్తరస్యాంవేద్యామన్యాని హవీగ్ంషి సాదయతి। దక్షిణాయాం మారుతీమ్। అపధురమెవైనా యునక్తి । అథొ ఓజ ఏవా సామవ హరతి । తస్మాద్బ్రహ్మణశ్చ క్షత్రాచ్చ విశొన్యతొ ఽపక్రమిణీః। మారుత్యా పూర్వయా ప్రచరతి। అనృతమెవావ

యజతే। వారుణ్యోత్తరయా। అన్తత ఏవ వరుణమవ యజతే। యదేవాధ్వర్యుః కరోతి ॥ ౩౪ ॥ తత్ప్రతిప్రస్థాతా కరోతి। తస్మాద్యశ్రేయాన్కరోతి। తత్పాపీయాన్కరోతి। పత్నీంవాచయతి। మేధ్యామేవైనాఙ్కరోతి। అథో తప ఏవైనాముపనయతి। యజ్జారగ్ంసన్తన్నప్ర బ్రూయాత్। ప్రియం జ్ఞాతిగ్ం రున్ధ్యాత్। అసౌ మే జార ఇతి నిర్దిశేత్। నిర్దిశ్యైవైనం వరుణపాశేన గ్రాహయతి ॥ ౩౫ ॥ ప్రఘాస్యాన్ హవామహఇతి పత్నీముదానయతి। అహ్వాతైవైనామ్। యత్పత్నీ పురోనువాక్యామను బ్రూయాత్। నిర్వీర్యో యజమానస్స్యాత్। యజమానోఽన్వాహ। ఆత్మన్నేవ వీర్యన్ధత్తే। ఉభౌయాజ్యాగ్ం సవీర్యత్వాయ। యద్గ్రామే యదరణ్య ఇత్యాహ। యథోదితమేవ వరుణమవ యజతే। యజమానదేవత్యో వాఆహవనీయః ॥ ౩౬ ॥ భ్రాతృవ్యదేవత్యో దక్షిణః। యదాహవనీయే జుహుయాత్। యజమానంవరుణ పాశేన గ్రాహయేత్। దక్షిణేఽగ్నౌజుహోతి। భ్రాతృవ్యమేవ వరుణపాశేన గ్రాహయతి। శూర్పేణ జుహోతి। అన్యమేవ వరుణమవ యజతే। శీర్షన్నధి నిధాయ జుహోతి। శీర్షత ఏవ వరుణమవ యజతే। ప్రత్యఙ్తిష్ఠఞ్జుహోతి ॥౩౭ ॥ ప్రత్యఙ్జేవ వరుణపాశాన్ని ర్ముచ్యతే। అక్రన్కర్మ కర్మకృత ఇత్యాహ। దేవానృణన్నిరవదాయ। అనృణా గృహానుపప్రే తేతి వావైతదాహ। వరుణగృహీతంవా ఏతద్యజ్ఞస్య। యద్యజుషాగృహీతస్యాతిరిచ్యతే। తుషాశ్చ నిష్కాసశ్చ। తుషైశ్చ నిష్కాసేన చావభృథమవైతి। వరుణగృహీతెనైవ వరుణమవయజతె। అపోఽవభృథమవైతి ॥ ౩౮ ॥ అప్సు వై వరుణః। సాక్షాదేవ వరుణమవయజతే। ప్రతియుతా వరుణస్య పాశ ఇత్యాహ। వరుణపాశాదేవ నిర్ముచ్యతే। అప్రతీక్షమాయన్తి। వరుణస్యాన్తర్హిత్యై। ఏధో ఽస్యేధిషీమహీత్యాహ। సమిధైవాగ్నిన్నమస్యన్త ఉపాయన్తి। తేజోసి తేజో మయి ధేహీత్యాహ। తేజ ఏవాత్మన్ధత్తే ॥౩౯॥

కరోతి గ్రాహయత్యాహవనీయ స్తిష్ఠఞ్జుహోత్యపో ఽవభృథమవైతి ధత్తే ॥౪॥

దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్న్ । సో ఽగ్నిరబ్రవీత్ । మమ యమనీకవతీ తనూః । తాం ప్రీణీత । అథాసురానభి భవిష్యథేతి । తేదేవా అగ్నయేఽనీకవతే పురోడాశమష్టాకపాలన్నిరవపన్ । సోఽగ్నిరనీకవాన్థ్స్వేన భాగధేయేన ప్రీతః । చతుర్ధా ఽనీకాన్యజనయత । తతో దేవా అభవన్ । పరాఽసురాః ॥ ౪౦ ॥ యదగ్నయేఽనీకవతే పురోడాశమష్టాకపాలన్నిర్వపతి । అగ్నిమేవానీకవన్తగ్గ్ం స్వేన భాగధేయేన ప్రీణాతి । సోఽగ్నిరనీకవాన్థ్స్వేన భాగధేయేన ప్రీతః । చతుర్ధాఽనీకాని జనయతే । అసౌ వా ఆదిత్యోఽగ్నిరనీకవాన్ । తస్య రశ్మయోనీకాని । సాకగ్ం సూర్యేణోద్యతా నిర్వపతి । సాక్షాదేవాస్మా అనీకాని జనయతి । తేఽసురాః పరాజితా యన్తః । ద్యావాపృథివీ ఉపాశ్రయన్ ॥ ౪౧ ॥ తె దేవా మరుద్భ్యస్సాన్తపనేభ్యశ్చరున్ని రవపన్ । తాన్ద్యావాపృథివీభ్యా మెవాభయతస్సమతపన్ । యన్మరుద్భ్యస్సాన్త పనేభ్యశ్చరున్నిర్వపతి । ద్యావాపృథివీభ్యామేవ తదుభయతో యజమానో భ్రాతృవ్యాన్థ్సన్తపతి । మధ్యన్దినేనిర్వపతి । తర్హిహి తెక్షిష్ణన్తపతి । చరుర్భవతి । సర్వత ఏవైనాన్థ్సన్తపతి । తే దేవాశ్శ్వోవిజయినస్సన్తః । సర్వాసాన్దుగ్ధే గృహమేధీయఞ్చ రున్నిరవపన్ ॥౪౨॥ ఆశితా ఏవాద్యోపవసామ । కస్య వాఽహోదమ్ । కస్యవా శ్శ్వోభవితేతి । స శృతోభవత్ । తస్యాఽహుతస్య నాశ్నన్న్ । నహి దేవా అహుతస్యాశ్నన్తి । తేబ్రువన్న్ । కస్మాఇమగ్ం హోష్యామ ఇతి । మరుద్భ్యో గృహమేధిభ్య ఇత్యబ్రువన్ । తం మరుద్భ్యో గృహమేధిభ్యో జుహవుః ॥౪౩॥ తతో దేవా అభవన్ । పరాసురాః । యస్యైవంవిదుషో మరుద్భ్యో గృహమేధిభ్యో గృహే జుహ్వతి । భవత్యాత్మనా । పరాఽస్య భ్రాతృవ్యో భవతి । యద్వై యజ్ఞస్య పాక్రత్రాక్రియతే । పశవ్యన్తత్ । పాక్రత్రా వా ఏతత్క్రియతే । యన్నేధ్మాబర్హిర్భవతి । న సామిధేనీరన్వాహ

॥౪౪ ॥ నప్రయాజా ఇజ్యన్తే । నానూయాజాః । యఏవంవేద । పశుమాన్భవతి । ఆజ్యభాగౌ యజతి । యజ్ఞస్యైవ చక్షుషీ నాన్తరేతి । మరుతో గృహమేధినో యజతి । భాగధేయేనైవైనాన్సమర్ధయతి । అగ్నిగ్గం స్విష్టకృతం యజతి ప్రతిష్ఠిత్యై । ఇడాన్తో భవతి। పశవో వా ఇడా । పశుష్వేవో పరిష్టాత్ప్రతి తిష్ఠతి ॥౪౫॥

అసురా అశయన్గృహమేధీ యఇ్చరున్నిరవపన్న జుహవురన్వా హేడాన్తో భవతి ద్వే చ ॥౬ ॥

యత్పత్నీ గృహమేధీయస్యాశ్నీయాత్ । గృహమేధ్యేవస్యాత్ । విత్త్వస్య యజ్ఞబుధ్యేత। యన్నాశ్నీయాత్। అగృహమేధీస్యాత్। నాస్యయజ్ఞోవ్యుద్ధ్యేత। పతివేశం పచేయుః। తస్యాశ్నీయాత్। గృహమేధ్యేవ భవతి। నాస్య యజ్ఞో వ్యుద్ధ్యతే ॥ ౪౬ ॥ తే దేవా గృహమేధీయేనేష్ట్వా। ఆశితాఅభవన్ । ఆఇ్జతాభ్యఇ్జత। అను వథ్సానవాసయన్। తేభ్యోఽసురాః క్షుధం ప్రాహిణ్వన్ । సా దేవేషు లోకమవిత్వా। సురాన్పునరగచ్ఛత్। గృహమేధీయేనేష్ట్వా। ఆశితా భవన్తి। ఆఇ్జతేఽభ్యఇ్జతే ॥ ౪౭ ॥ అను వథ్సాన్వాసయన్తి। భ్రాతృవ్యాయైవ తద్యజమానః క్షుధం ప్రహిణోతి । తే దేవాగృహమేధీయే నేష్ట్వా । ఇన్ద్రాయ నిష్కాసన్న్యదధుః। అస్మానేవశ్వ ఇన్ద్రో నిహితభాగ ఉపావతి ర్తేతి। తాన్నిన్ద్రో నిహితభాగ ఉపావర్తత । గృహమేధీయేనేష్ట్వా । ఇన్ద్రాయ నిష్కాసన్నిదధ్యాత్ । ఇన్ద్ర ఏవైనన్నిహితభాగ ఉపావర్తతే। గార్హపత్యే జుహోతి ॥ ౪౮ ॥భాగధేయేనైవైనగ్గం సమర్ధయతి। ఋషభమాహ్వయతి। వషట్కార ఏవాస్యసః। అథో ఇన్ద్రియమేవ తద్వీర్యంయజమానో భ్రాతృవ్యస్య వృఙ్క్తే। ఇన్ద్రోవృత్రగ్గం హత్వా। పరాం పరావతమగచ్ఛత్। అపారాధమితి మన్యమానః । సోబ్రవీత్ । కఇదంవేదిష్యతీతి । తేఽబ్రువన్మరుతో వరంవృణామహై ॥౪౯॥ అథవయంవేదామ। అస్మభ్యమేవ ప్రథమగ్గం హవిర్నిరుప్యాతా ఇతి। త ఏనమధ్యక్రీడన్।

త్క్రీడినాఙ్క్రీడిత్వమ్ । యన్మరుద్భ్యః క్రీడిభ్యః ప్రథమగ్ం హవిర్నిరుప్యతే విజిత్యై । సాకగ్ం సూర్యేణోద్యతా నిర్వపతి । ఏతస్మిన్వైలోక ఇన్ద్రోవృతమహన్థ్సమృద్ధ్యై । ఏతద్బ్రాహ్మణా న్యేవపఞ్చహవీగ్ంషి। ఎతద్బ్రాహ్మణ ఐన్ద్రాగ్నః। అథైష ఐన్ద్రశ్చరురుర్భవతి ॥ ౫౦ ॥ ఉద్ధారంవా ఏతమిన్ద్ర ఉదహరత। వృత్రగ్ం హత్వా। అన్యాసు దేవతాస్వధి। యదేష ఐన్ద్రశ్చరురుర్భవతి ।ఉద్ధారమెవ తంయజమాన ఉద్ధరతె। అన్యాసు ప్రజాస్వధి। వైశ్వకర్మణ ఏకకపాలొ భవతి। విశ్వాన్యేవ తెన కర్మాణి యజమానోఽవరున్ధె ॥౫౧ ॥

ఋద్ధ్యతెఽభ్యఞ్జ తెజుహోతి వృణామహై భవత్యష్టౌ చ ॥౭ ॥

వైశ్వదేవేనవై ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత। తా వరుణప్రఘాసైర్వరుణపాశాదముఞ్చత్। సాకమెధైఃప్రత్యస్థాపయత్। త్ర్యమ్బకై రుద్రన్నిరవాదయత। పితృయజ్ఞెన సువర్గల్లోకమగమయత్। యద్వైశ్వదెవేన యజతె। ప్రజా ఏవ తద్యజమానస్సృజతే। తావరుణప్రఘాసైర్వరుణపాశాన్ముఞ్చతి । సాకమేధైః ప్రతిష్ఠాపయతి । త్ర్యమ్బకై రుద్రన్నిరవదయతె ॥ ౫౨ ॥ పితృయజ్ఞెన సువర్గ ల్లోకఙ్గమయతి। దక్షిణతః ప్రాచీనావీతీ నిర్వపతి। దక్షిణావృద్ధి పితృణామ్। అనాదృత్యతత్। ఉత్తరత ఏవొపవీయ నిర్వపేత్। ఉభయె హి దేవాశ్చ పితరశ్చేజ్యన్తె। అథో యదేవ దక్షిణార్ధె ఉధిశ్రయతి। తెన దక్షిణావృత్। సోమాయ పితృమతే పురోడాశగ్ం షట్కపాలన్నిర్వపతి। సంవత్సరో వై సొమః పితృమాన్ ॥ ౫౩ ॥ సంవత్సరమెవ ప్రీణాతి। పితృభ్యో బర్హిషద్భ్యో ధానాః। మాసా వై పితరో బర్హిషదః। మాసానెవ ప్రీణాతి। యస్మిన్వా ఋతౌ పురుషః ప్రమీయతే। సోఽస్యాముష్మిన్లోకే భవతి। బహురూపా ధానా భవన్తి।

అహోరాత్రాణామభిజిత్యై । పితృభ్యోఽగ్నిష్వాత్తేభ్యో మన్థమ్ । అర్ధమాసా వై పితరోఽగ్నిష్వాత్తాః ॥ ౫౪ ॥ అర్ధమాసానేవ ప్రీణాతి । అభివాన్యాయై దుగ్ధే భవతి । సాహి పితృదేవత్యన్దుహే । యత్పూర్ణమ్ । తన్మనుష్యాణామ్ । ఉపర్యర్ధోదేవానామ్ । అర్ధః పితృణామ్ । అర్ధఉపమన్థతి । అర్ధోహిపితృణామ్ । ఏకయోపమన్థతి ॥ ౫౫ ॥ ఏకా హి పితృణామ్ । దక్షిణోపమన్థతి । దక్షిణావృద్ధి పితృణామ్ । అనారభ్యోపమన్థతి । తద్ధిపితౄన్గచ్ఛతి ।ఇమాన్దిశంవేదిముద్ధన్తి । ఉభయె హి దేవాశ్చ పితరశ్చైజ్యన్తే । చతుస్సక్తిర్భవతి । సర్వా హ్యనుదిశః పితరః । అఖాతా భవతి ॥ ౫౬ ॥ ఖాతా హి దేవానామ్ । మధ్యతో గ్ని రాఽధీయతే । అన్తతో హి దేవానామాధీయతే । వర్షీయానిధ్మ ఇధ్మాద్భవతి వ్యావృత్త్యై । పరిశ్రయతి । అన్తర్హితా హి పితృలోకో మనుష్యలోకాత్ । యత్పురుషిదినమ్ । తద్దేవానామ్ । యదన్తరా । తన్మనుష్యాణామ్ ॥౫౭॥ యథ్సమూలమ్ । తత్పితృణామ్ । సమూలం బర్హిర్భవతి వ్యావృత్త్యై । దక్షిణా స్ప్రణాతి । దక్షిణావృద్ధి పితృణామ్ । త్రిః పర్యేతి । తృతీయె వా ఇతో లోకే పితరః । తానేవ ప్రీణాతి । త్రిః పునః పర్యేతి । షట్పుం పద్యన్తె ॥ ౫౮ ॥ షడ్వా ఋతవః । ఋతూనేవ ప్రీణాతి । యత్రస్తరంయజుషా గృహ్ణీయాత్ । ప్రమాయుకో యజమానస్స్యాత్ । యన్న గృహ్ణీయాత్ । అనాయతనస్స్యాత్ । తూష్ణీమేవ న్యస్యేత్ । న ప్రమాయుకో భవతి ।నానాయతనః । యత్రీన్పరిధీన్పరిదధ్యాత్ ॥ ౫౯ ॥ మృత్యునా యజమానం పరిగృహ్ణీయాత్ ।యన్న పరిదధ్యాత్ । రక్షాగ్ంసి యజ్ఞగ్ం హన్యుః । ద్వౌ పరిధీ పరిదధాతి । రక్షసా మపహత్యై । అథో మృత్యోరేవ యజమానముథ్సృజతి । యత్రీణిత్రీణిహవీగ్ం ష్యుదాహరేయుః । త్రయస్త్రయ ఏషాగ్ం సాకం ప్రమీయేరన్ । ఏకైకమనూచీనాన్యు దాహరన్తి । ఏకైక ఏవైషామన్వఞ్చః ప్రమీయతే । కశిపు కశిపవ్యాయ । ఉపబర్ హణముపబర్ హణ్యాయ । ఆజ్ఞనమాజ్ఞన్యాయ ।

అభ్యఞ్జనమభ్యఞ్జన్యాయ । యథాభాగమేవై నాన్ప్రీణాతి ॥౬౦॥

నిరవదయతే పితృమానగ్నిష్వాత్తా ఏకయోప మన్థత్యభాతా భవతి మనుష్యాణాం పద్యన్తే పరిదధ్యాన్మీయతే పఞ్చ చ ॥ ౮ ॥

అగ్నయే దేవేభ్యః పితృభ్యస్సమిధ్య మానాయానుబ్రూహీత్యాహ । ఉభయె హి దేవాశ్చ పితరశ్చేజ్యన్తే । ఏకామన్వాహ । ఏకా హి పితృణామ్ । త్రిరన్వాహ । త్రిర్ హి దేవానామ్ । ఆఘారావాఘారయతి । యజ్ఞపరుషోరనన్తరిత్యై । నార్షేయంవృణీతే । న హోతారమ్ ॥ ౬౧ ॥యదార్షేయంవృణీత । యద్హోతారమ్ । ప్రమాయుకో యజమానస్స్యాత్ । ప్రమాయుకో హోతా । తస్మాన్నవృణీతే । యజమానస్య హోతుర్గోపీథాయ । అప బర్హిషః ప్రయాజాన్ యజతి । ప్రజావై బర్హిః । ప్రజా ఏవ మృత్యోరుద్ముంచతి । ఆజ్యభాగౌయజతి ॥ ౬౨ ॥ యజ్ఞస్యైవ చక్షుషీనాన్తరేతి । ప్రాచీనావీతీ సామంయజతి । పితృ దేవత్యాహి । ఏషాఽహుతిః । పఞ్చకృత్వోఽవద్యతి । పఞ్చహ్యేతా దేవతాః । ద్వే పురోనుఽవాక్యే । యాజ్యా దేవతా వషట్కారః । తా ఏవ ప్రీణాతి । సన్తతమవద్యతి ॥ ౬౩ ॥ ఋతూనాగ్ం సన్తత్యై । ప్రైవైభ్యః పూర్వయా పురోఽను వాక్యయాఽహ । ప్రణయతి ద్వితీయయా । గమయతి యాజ్యయా । తృతీయెవా ఇతో లోకే పితరః । అహ్నా ఏవైనాన్పూర్వయా పురోఽనువాక్యయాఽ త్యానయతి । రాత్రియై ద్వితీయయా । ఐవైనాన్ యాజ్యయా గమయతి । దక్షిణతోఽవదాయ । ఉదఞ్చతి క్రామతి వ్యావృత్త్యై ॥ ౬౪ ॥ ఆస్వధేత్యాశ్రావయతి । అస్తుస్వధేతి ప్రత్యాశ్రావయతి । స్వధా నమ ఇతి వషట్కరోతి । స్వధాకారోహి పితృణామ్ ।సోమమగ్రే యజతి । సోమప్రయాజా హి పితరః । సోమం పితృమన్తంయజతి । సంవత్సరోవై సోమః పితృమాన్।

సంవత్సరమేవ తద్యజతి । పిత్రూన్బర్హిషదో యజతి ॥ ౬౫ ॥ యే వై యజ్వానః । తె పితరో బర్హిషదః । తానేవ తద్యజతి । పిత్రూనగ్నిష్వాత్తాన్ యజతి । యే వాఅయజ్వానో గృహమేధినః । తె పితరోఽగ్నిష్వాత్తాః । తానేవ తద్యజతి । అగ్నిజ్యవ్యవాహనంయజతి । యఏవ పితృణామగ్నిః । తమేవ తద్యజతి ॥ ౬౬ ॥ అథో యథాగ్నిగ్ంస్విష్టకృతంయజతి । తాదృగేవ తత్ । ఏతత్తే తత యే చత్వామన్విత తిసృషు స్రక్తిషు నిదధాతి । తస్మాదా తృతీయాత్పురుషాన్నామన గృహ్ణన్తి । ఏతావన్తోహిజ్యన్తె । అత్ర పితరో యథా భాగం మన్దధ్వమిత్యాహ । శ్లోకా హి పితరః । ఉదఙ్ఖ్సోనిష్క్రామన్తి । ఏషా వై మనుష్యాణాన్దిక్ । స్వామేవ తద్దిశమనునిష్క్రామన్తి ॥ ౬౭ ॥ ఆహవనీయముపతిష్ఠన్తె । న్యేవాస్మై తధ్నువతే । యథ్సత్యాహవనీయే । అథాన్యత్ర చరన్తి । ఆతమితోరుపతిష్ఠన్తె । అగ్నిమెవో పదస్థారఙ్కృత్వా । పిత్రూన్నిరవదయన్తే । అన్తంవా ఏతెప్రాణానాఙ్గచ్ఛన్తి । య ఆతమితోరుపతిష్ఠన్తే । సుసన్నుశన్త్వా వయమిత్యాహ ॥ ౬౮ ॥ ప్రాణో వైసుసన్నుక్ । ప్రాణమెవాత్మన్నధతే । యోజా న్విన్ద్రతే హరీ ఇత్యాహ । ప్రాణమెవ పునరయుక్త । అక్షన్నమీమదన్త హీతి గార్హపత్యముప తిష్ఠన్తె । అక్షన్నమీమదన్తాథ త్వోపతిష్ఠామహ ఇతి వావైతదాహ । అమీమదన్త పితరస్సోమ్యా ఇత్యభి ప్రపద్యన్తె । అమీమదన్తపితరోఽథత్వాభి ప్రపద్యామహ ఇతి వావైతదాహ । అపః పరిషిఞ్చతి । మార్జయత్యేవైనాన్ ॥ ౬౯ ॥ అథో తర్పయత్యేవ । తృప్యతి ప్రజయా పశుభిః । య ఏవంవేద । అప బర్హిషావనూయాజౌ యజతి । ప్రజావై బర్హిః । ప్రజా ఏవ మృత్యోరుథ్సృజతి । చతురః ప్రయాజాన్ యజతి । ద్వావనూయాజౌ షట్ఛ్సం పద్యన్తె । షడ్వా ఋతవః ॥ ౭౦ ॥ఋతూనేవ ప్రీణాతి । న పత్న్యన్వాస్తె । నసంయాజయన్తి । యత్పత్న్యన్వాసీత । యథ్సంయాజయేయుః । ప్రమాయుకాస్యాత్ । తస్మాన్నాన్వాస్తే । న సంయాజయన్తి । పత్నియై గోపీథాయ ॥ ౭౧ ॥

హోతారమాజ్యభాగౌ యజతి సన్తతమవద్యతి వ్యావృత్త్యై బర్హిషదో యజతి తమేవ తద్యజత్యను నిష్క్రామన్త్యాహైనా నృతవో నవ చ ॥ ౯ ॥

ప్రతిపూరుషమేక కపాలాన్నిర్వపతి। జాతా ఏవ ప్రజారుద్రాన్నిరవదయతె। ఏకమతిరిక్తమ్। జనిష్యమాణా ఏవ ప్రజా రుద్రాన్ని రవదయతె। ఏకకపాలా భవన్తి। ఏకధైవ రుద్రన్నిరవదయతే। నాభిఘారయతి। యదభిఘారయేత్। అన్తరవ చారిణగ్ం రుద్రఙ్కుర్యాత్। ఏకొల్ము కెనయన్తి ॥ ౭౨ ॥ తద్ధి రుద్రస్య భాగధేయమ్। ఇమాన్దిశంయన్తి। ఏషా వై రుద్రస్య దిక్। స్వాయామెవ దిశి రుద్రన్నిరవదయతే। రుద్రోవా అపశుకాయా ఆహుత్యై నాతిష్ఠత। అసౌతే పశురితి నిర్దిశేద్యన్ద్విష్యాత్। యమెవ ద్వేష్టి। తమస్మై పశున్నిర్దిశతి। యది న ద్విష్యాత్। ఆఖుస్తె పశురితి బ్రూయాత్ ॥ ౭౩ ॥ న గ్రామ్యాన్పశూన్ హినస్తి। నారణ్యాన్। చతుష్పథే జుహోతి। ఏష వా అగ్నీనాం పడ్బీశానామ। అగ్నివత్యేవ జుహోతి। మధ్యమెన పర్లెన జుహోతి। స్రుగ్ఘ్యేషా। అథొ ఖలు। అన్తమెనైవ హోతవ్యమ్। అస్తత ఏవ రుద్రన్నిరవదయతే ॥ ౭౪ ॥ ఏషతే రుద్ర భాగస్సహస్వస్రాఽమ్బికయేత్యాహ। శరద్వా అస్యామ్బికాస్వసా। తయా వా ఏషహినస్తి। యగ్ం హినస్తి। తయైవైనగ్ం సహ శమయతి। భేషజంగవ ఇత్యాహ। యావన్త ఏవగ్రామ్యాః పశవః। తేభ్యోభేషజఙ్కరోతి। అవామ్బ రుద్రమదిమహీత్యాహ। ఆశిషమెవైతామా శాస్తె ॥ ౭౫ ॥ త్ర్యమ్బకయజామహ ఇత్యాహ। మృత్యోర్ముక్షీయ మాఽమృతాదితి వావైతదాహ। ఉత్క్రన్తి। భగస్య లీప్సన్తె। మూతేకృత్వాఽసజన్తి। యథాజనంయతేవ సఙ్కరోతి। తాదృగేవతత్। ఏషతె రుద్ర భాగ ఇత్యా హ నిరవత్త్యై। అప్రతీక్షమాయన్తి। అపః పరిషిఞ్చతి। రుద్రస్యాన్తరహిత్యై। ప్రవా ఏతే ఽస్మాల్లోకాచ్చ్యవన్తె। యేత్ర్యమ్బకైశ్చరన్తి। ఆదిత్యఞ్చరుం పునరేత్య నిర్వపతి। ఇయంవా అదితిః। అస్యామెవ ప్రతితిష్ఠన్తి ॥ ౭౬ ॥

యన్త్రిబ్రూయాన్నిరవదయతే శాన్తే సిఞ్చతి షట్ ॥ ౧౦ ॥

అనుమత్యై వైశ్వదేవేన తాన్సృష్టా స్త్రివృత్ప్రజాపతిస్సవితోత్తర స్యాన్దేవా సురాస్సో ఽగ్నిర్యత్పత్నీ వైశ్వదేవేన తావరుణ ప్రఘాసైరగ్నయేదేవేభ్యః ప్రతిపూరుషన్దశ ॥౧౦॥

అనుమత్యై ప్రథమజో వథ్సో బహురూపా హి పశవస్తస్మా త్ప్రథమాత్రంయ దగ్నయేఽనీకవత ఉద్ధారంవా అగ్నయే దేవేభ్య ఋతూనేవ షట్థ్సప్తతిః ॥ ౭౬ ॥

॥ అనుమత్యై ప్రతితిష్ఠన్తి ॥

హరిః ఓమ్ । శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు!

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే ప్రథమాష్టకే షష్ఠప్రపాఠకస్సమాప్తః

ప్రథమాష్టకే సప్తమ ప్రపాఠకప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్। ఏతద్బ్రాహ్మణాన్యేవ పఞ్చహవీగ్ంషి। అథేన్ద్రాయ శునాసీరాయ పురోడాశన్ద్వాదశకపాలన్నిర్వపతి। సంవత్సరో వా ఇన్ద్రశునాసీరః। సంవత్సరేణైవాస్మా అన్నమవ రున్ధే। వాయవ్యం పయో భవతి। వాయుర్వై వృష్ట్యై ప్రదాపయితా। స ఏవాస్మై వృష్టిం ప్రదాపయతి। సౌర్య ఏకకపాలో భవతి। సూర్యేణ వా అముష్మిన్లోకే వృష్టిర్ధృతా। స ఏవాస్మై వృష్టిన్ని యచ్ఛతి ॥ ౧ ॥ ద్వాదశగవగ్ం సీర్దక్షిణా సమృద్ధ్యై। దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్। తే దేవా అగ్నిమబ్రువన్। త్వయావీరేణాసురానభిభ వామేతి। సోఽబ్రవీత్। త్రేధా ఽహమాత్మానంవికరిష్య ఇతి। స త్రేధాఽఽత్మానంవ్యకురుత। అగ్నిన్తృతీయమ్। రుద్రన్తృతీయమ్। వరుణన్తృతీయమ్ ॥ ౨ ॥ సోఽబ్రవీత్। క ఇదన్తరీయమితి। అహమితీన్ద్రోఽబ్రవీత్। సన్తు సృజావహా ఇతి। తౌ సమస్సృ జేతామ్। స ఇన్ద్రస్తురీయమభవత్। యదిన్ద్రస్తురీయమభవత్। తదిన్ద్రతురీయ స్యేన్ద్రతురీయత్వమ్। తతో వై దేవా వ్యజయన్త। యదిన్ద్రతురీయన్నిరుప్యతె విజిత్యై ॥ ౩ ॥ వహినీ ధేనుర్దక్షిణా। యద్వహినీ। తేనాగ్నేయీ। యద్గౌః। తేన రౌద్రీ। యద్ధేనుః। తేనైన్ద్రీ। యథ్స్త్రీ సతీ దాన్తా। తేన వారుణీ సమృద్ధ్యై। ప్రజాపతిర్యజ్ఞమ సృజత ॥ ౪ ॥ తగ్ం సృష్టగ్ం రక్షాగ్ం స్యజిఘాగ్ంసన్। స ఏతాః ప్రజాపతిరాత్మనో దేవతా నిరమిమీత। తాభిర్వేస దిగ్భ్యోరక్షాగ్ంసి ప్రాణుదత। యత్పఞ్చావత్తీయఞ్జుహోతి। దిగ్భ్య ఏవ తద్యజమానొ రక్షాగ్ంసి ప్రణుదతే। సమూఢగ్ం రక్షస్సన్దగ్ధగ్ం రక్ష ఇత్యాహ। రక్షాగ్ంస్యేవ సన్దహతి। అగ్నయే రక్షోఘ్నే స్వాహేత్యాహ। దేవతాభ్య ఏవ విజిగ్యానాభ్యో బాగధేయఙ్కరొతి। ప్రష్టివాహీ రథో దక్షిణా సమృద్ధ్యై ॥ ౫ ॥

ఇన్ద్రో వృత్రగ్ం హత్వా। అసురాన్పరాభావ్య। నముచిమాసురన్నాలభత। తగ్ం శచ్యా ఉగృహ్ణాత్। తౌ సమలభేతామ్। సోఽస్మాదభిశునతరో ఽభవత్। సోఽబ్రవీత్। సన్ధాగ్ంసన్ధావహై। అథత్వాఽవసక్ష్యామి। నమాశుష్కేణనార్ద్రేణహనః ॥ ౬ ॥

✪ నదివాననక్తమితి। సఏతమపాం ఫేనమసిఞ్చత్। నవా ఏషశుష్కోనార్ద్రో వ్యుష్టా ఉఽసీత్। అనుదితస్సూర్యః। న వా ఏతద్దివా న నక్తమ్। తస్మైతస్మిన్ల్లోకే। అపాం ఫేనేన శిర ఉదవర్తయత్। తదేనమన్వవర్తత। మిత్రద్రుగితి ॥ ౭ ॥ స ఏతాన పామార్గానజనయత్। తానజుహోత్। తైర్వై స రక్షాగ్ంస్యపాహత। యదపామార్గహోమో భవతి। రక్షసా మపహత్యై। ఏకాల్కుకేన యన్తి। తద్ధి రక్షసాం భాగధేయమ్। ఇమాన్దిశంయన్తి। ఏషా వైరక్షసాన్దిక్। స్వాయామేవ దిశి రక్షాగ్ంసిహన్తి ॥ ౮ ॥ స్వకృత ఇరిణే జుహోతి ప్రదరేవా। ఏతద్వై రక్షసామాయతనమ్। స్వఏవాయతనే రక్షాగ్ంసి హన్తి। పర్ణమయేన స్రువేణ జుహోతి। బ్రహ్మవై పర్ణః। బ్రహ్మణైవ రక్షాగ్ంసి హన్తి। దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవ ఇత్యాహ। సవిత్రా ప్రసూత ఏవ రక్షాగ్ంసిహన్తి। హతగ్ంరక్షో ఽవధిష్మ రక్ష ఇత్యాహ। రక్షసాగ్ం స్తృత్యై। యద్వస్తేతద్దక్షిణా నిరవత్యై। అప్రతీక్షమా యన్తి। రక్షసామన్తర్ హిత్యై ॥౯ ॥

యచ్ఛతి వరుణన్తృతీయం విజిత్యా అసృజత సమృద్ధ్యై హనౌ మిత్రద్రుగితి హన్తి స్తృత్యై త్రీణిచ ॥౧॥

ధాత్రే పురోడాశన్ద్వాదశకపాలన్నిర్వపతి। సంవత్సరో వైధాతా। సంవత్సరేణైవాస్మై ప్రజాః ప్రజనయతి। అన్వేవాస్మా అనుమతిర్మన్యతే। రాత్రే రాకా। ప్రసినీవాలీ జనయతి। ప్రజాస్వేవ ప్రజాతాసు కుహ్వా వాచన్దధాతి। మిథునౌ గావౌ దక్షిణా సమృద్ధ్యై।

ఆగ్నాష్ణ్లవ మేకాదశకపాలన్నిర్వపతి। ఐన్ద్రావైష్ణ్లవ మెకాదశక పాలమ్ ॥ ౧౦ ॥ వైష్ణ్లవన్తికపాలమ్। వీర్యంవా అగ్నిః। వీర్యమిన్ద్రః। వీర్యంవిష్ణుః। ప్రజా ఏవ ప్రజాతా వీర్యే ప్రతిష్ఠాపయతి। తస్మాత్ప్రజా వీర్యావతీః। వామన ఋషభో వహీ దక్షిణా। యద్వహీ। తేనాగ్నేయః। యదృషభః ॥ ౧౧ ॥ తేనైన్ద్రః। యద్వామనః। తేన వైష్ణవస్సమృద్ధ్యై। అగ్నీషోమీయ మెకాదశకపాలన్నిర్వపతి। ఇన్ద్రాసోమీయ మేకాదశకపాలమ్। సౌమ్యఇ్చరుమ్। సోమోవై రేతోధాః। అగ్నిః ప్రజానాం ప్రజనయితా। వృద్ధానామిన్ద్రః ప్రదాపయితా। సోమ ఏవాస్మై రేతో దధాతి ॥ ౧౨ ॥ అగ్నిః ప్రజాం ప్రజనయతి। వృద్ధామిన్ద్రః ప్రయచ్ఛతి। బభ్రుర్దక్షిణా సమృద్ధ్యై। సోమాపౌష్ణఇ్చరున్నిర్వపతి। ఐన్ద్రాపౌష్ణఇ్చరుమ్। సోమో వై రేతోధాః। పూషా పశూనాం ప్రజనయితా। వృద్ధానామిన్ద్రః ప్రదాపయితా। సోమ ఏవాస్మైరేతో దధాతి। పూషా పశూన్ప్రజనయతి ॥ ౧౩ ॥ వృద్ధాన్నిన్ద్రః ప్రయచ్ఛతి। పౌష్ణశ్చరుర్భవతి। ఇయంవై పూషా। అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి। శ్యామో దక్షిణా సమృద్ధ్యై। బహువై పురుషో మేధ్యముపగచ్ఛతి। వైశ్వానరన్వా దశకపాలన్నిర్వపతి। సంవత్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరః। సంవత్స రేణైవైనగ్ం స్వదయతి। హిరణ్యన్దక్షిణా ॥ ౧౪ ॥ పవిత్రంవై హిరణ్యమ్। పునాత్యేవైనమ్। బహువై రాజన్యోఽనృతఙ్కరోతి। ఉపజామ్యై హరతే। జినాతి బ్రాహ్మణమ్। వదత్యనృతమ్। అనృతే ఖలువై క్రియమాణె వరుణో గృహ్ణాతి। వారుణంయవమయఇ్చ రున్నిర్వపతి। వరుణపాశా దేవైనం ముఇ్చతి। అశ్వో దక్షిణా। వారుణోహి దేవతయాఽశ్వస్సమృద్ధ్యై ॥ ౧౫ ॥

ఐన్ద్రా వైష్ణవమెకా దశక పాలంయదృషభో దధాతి పూషా పశూన్ప జనయతి హిరణ్యన్దక్షిణా దక్షిణైకఇ్చ ॥౨ ॥

రత్నినామెతాని హవీగ్ంషి భవన్తి । ఏతే వై రాష్ట్రస్య ప్రదాతారః। ఏతే ఉపాదాతారః। య ఏవ రాష్ట్రస్య ప్రదాతారః। యే ఉపాదాతారః। త ఏవాస్మై రాష్ట్రం

ప్రయచ్ఛన్తి। రాష్ట్రమేవ భవతి। యథ్సమాహృత్య నిర్వపేత్। అరత్నినస్స్యుః। యథాయథన్నిర్వపతి రత్నిత్వాయ ॥ ౧౬ ॥ యథ్సద్యో నిర్వపేత్। యావతీమేకేన హవిషా ఽఽశిషమవ రున్ధే। తావతీమవరున్ధీత। అన్వహన్నిర్వపతి। భూయసీమేవాశిషమవ రున్ధే। భూయసో యజ్ఞక్రతూనుపైతి। బార్హస్పత్యఞ్చ రున్నిర్వపతి బ్రహ్మణో గృహే। ముఖత ఏవాస్మై బ్రహ్మసగ్ంశ్యతి। అథో బ్రహ్మన్నేవ క్షత్రమన్వారమ్భయతి। శితిపృష్ఠోదక్షిణా సమృద్ధ్యై ॥ ౧౭ ॥ ఐన్ద్రమేకాదశకపాలగ్ం రాజన్యస్య గృహే। ఇన్ద్రియమే వావరున్ధే। ఋషభో దక్షిణా సమృద్ధ్యై। ఆదిత్యఞ్చరుం మహిష్యై గృహే। ఇయంవా ఆదితిః। అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి। ధేనుర్దక్షిణా సమృద్ధ్యై। భగాయ చరుంవావాతాయై గృహే। భగమేవాస్మిన్దధాతి। విచిత్తగర్భా పష్ఠౌహీ దక్షిణా సమృద్ధ్యై ॥ ౧౮ ॥ నైర్ఋతఞ్చరుం పరివృక్త్యై గృహే కృష్ణానాం వ్రీహీణాన్నఖనిర్భిన్నమ్। పాప్మానమేవ నిర్ఋతిన్నిరవదయతే। కృష్ణా కూటా దక్షిణా సమృద్ధ్యై। అగ్నే యమష్టాకపాలగ్ం సేనాన్యో గృహే। సేనామేవాస్య సగ్ంశ్యతి। హిరణ్యన్దక్షిణా సమృద్ధ్యై। వారుణన్దశకపాలగ్ం సూతస్య గృహే। వరుణసవమేవావ రున్ధే। మహానిరష్టో దక్షిణా సమృద్ధ్యై। మారుతగ్ం సప్తకపాలఞ్జ్ఞామణ్యో గృహే ॥ ౧౯ ॥ అన్నంవై మరుతః। అన్నమేవావ రున్ధే। పృశ్నిర్దక్షిణా సమృద్ధ్యై। సావిత్రన్ద్వాదశకపాలఞ్ఛ్యాత్తుర్గృహే ప్రసూత్యై। ఉపధ్వస్తో దక్షిణా సమృద్ధ్యై। ఆశ్వినన్ద్వికపాలగ్ం సఞ్జిహీతుర్గృహే। అశ్వినౌ వై దేవానాం భిషజౌ। తాభ్యామేవాస్మై భేషజఙ్కరోతి। సవాత్యౌ దక్షిణా సమృద్ధ్యై। పౌష్ణఞ్చరుం భాగదుఘస్య గృహే ॥ ౨౦ ॥ అన్నంవై పూషా। అన్నమేవావ రున్ధే। శ్యామో దక్షిణా సమృద్ధ్యై। రౌద్రఞ్జావీధుకఞ్చరుమక్షా వాపస్య గృహే। అన్తత ఏవ రుదన్నిరవదయతే। శబల ఉద్వారౌ దక్షిణా సమృద్ధ్యై। ద్వాదశైతాని హవీగ్ంషి భవన్తి। ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః। సంవత్సరేణైవాస్మై రాష్ట్రమవరున్ధే। రాష్ట్రమేవ భవతి ॥ ౨౧ ॥ యన్నపతి నిర్వపేత్। రత్నిన

ఆశిషో ఽవరున్ధీరన్। ప్రతి నిర్వపతి। ఇన్ద్రాయ సుత్రామ్ణే పురోడాశమేకాదశకపాలమ్। ఇన్ద్రాయాగ్ం హోముచే। ఆశిష ఏవావరున్ధే । అయన్వోరాజా వృత్రహా రాజా భూత్వా వృత్రంవధ్యాదిత్యాహ। ఆశిషమేవైతామాశాస్తే। మైత్రాబార్హస్పత్యం భవతి। శ్వేతాయైశ్వేతవత్సాయై దుగ్ధే ॥ ౨౨ ॥ బార్హస్పత్యే మైత్రమపి దధాతి। బ్రహ్మ చైవాస్మై క్షత్రఞ్చ సమీచీ దధాతి। అథో బ్రహ్మన్నేవ క్షత్రం ప్రతిష్ఠాపయతి। బార్హస్పత్యేన పూర్వేణ ప్రచరతి। ముఖత ఏవాస్మై బ్రహ్మ సగ్ంశ్యతి। అథో బ్రహ్మన్నేవ క్షత్రమన్వారమ్భయతి। స్వయజ్ఞతా వేదిర్భవతి। స్వయన్దినం బర్హిః। స్వయజ్ఞత ఇధ్మః। అనభిజితస్యాభిజిత్యై। తస్మాద్రాజ్ఞామరణ్య మభిజితమ్। సైవ శ్వేతా శ్వేతవత్సా దక్షిణా సమృద్ధ్యై ॥ ౨౩ ॥

రత్నిత్వాయ సమృద్ధ్యై పష్ఠౌహీ దక్షిణా సమృద్ధ్యై గ్రామణ్యో గృహే భాగదుఘస్య గృహే భవతి దుగ్ధే ఽభిజిత్యైద్యే చ ॥౩ ॥

దేవసువామేతాని హవీగ్ంషి భవన్తి। ఏతావన్తో వైదేవానాగ్ం సవాః। త ఏవాస్మై సవాన్ప్రయచ్ఛన్తి। త ఏనగ్ం సువన్తి। అగ్నిర్వైనజ్జుహ పతీనాగ్ం సువతే। సోమో వనస్పతీనామ్। రుద్రః పశూనామ్। బృహస్పతిర్వాచామ్। ఇన్ద్రో జ్యైష్ఠానామ్। మిత్రస్సత్యానామ్ ॥ ౨౪ ॥ వరుణో ధర్మ పతీనామ్। ఏతదేవ సర్వం భవతి। సవితాత్వా ప్రసవానాగ్ం సువతామితి హస్తజ్జుహ్లోతి ప్రసూత్యై। యేదేవా దేవసువస్తేత్యాహ। యథాయజురేవైతత్। మహతే క్షత్రాయ మహత ఆధిపత్యాయ మహతే జానరాజ్యాయేత్యాహ। ఆశిషమేవైతామాశాస్తే। ఏషవో భరతా రాజా సోమో ఽస్మాకం బ్రాహ్మణానాగ్ం రాజేత్యాహ। తస్మాత్సోమరాజానో బ్రాహ్మణాః। ప్రతిత్యన్నామ రాజ్యమధాయీత్యాహ ॥ ౨౫ ॥ రాజ్యమేవాస్మిన్ప్రతిదధాతి। స్వాన్తనువవంరుణో అశిశ్రేదిత్యాహ। వరుణసవమేవావరున్ధే। శుచిర్మిత్రస్య వ్రత్యా అభూమేత్యాహ। శుచిమేవేనంవ్రత్య జ్కరోతి। అమన్మహి మహత

ఋతస్య నామేత్యాహ। మనుత ఏవైనమ్। సర్వే వ్రాతా వరుణస్యాభూవన్నిత్యాహ। సర్వవ్రాతమే వైనఙ్కరోతి। విమ్రిత ఏవైరరాతిమతారీదిత్యాహ ॥ ౨౬ ॥ అరాతిమే వైనన్తారయతి। అసూషుదన్త యజ్ఞియా ఋతేనేత్యాహ। స్వదయత్యేవైనమ్। వ్యుత్రితో జరిమాణన్న ఆనడిత్యాహ। ఆయురేవాస్మిన్దధాతి। ద్వాభ్యాంవిమృష్టే। ద్విపాద్యజమానః ప్రతిష్ఠిత్యై। అగ్నీషోమీయస్య చైకాదశకపాలస్య దేవసువాఇ్చ హవిషామగ్నయే స్విష్టకృతే సమవద్యతి। దేవతాభిరేవైనముభయతః పరిగృహ్ణాతి। విష్ణుక్రమాన్క్రమతే। విష్ణురేవ భూత్వేమాల్లోకానభి జయతి ॥ ౨౭ ॥

సత్యానామధాయీత్యాహాతా రీదిత్యాహ క్రమత ఏకఇ్చ॥౪॥

అథైతస్ఫ్రాతి జుహోతి। ఆహుత్యై వైనా నిష్క్రియ గృహ్ణాతి। అథో హవిష్కృతానా మేవాభిఘృతా నాఙ్గృహ్ణాతి। వహన్తీ నాఙ్గృహ్ణాతి। ఏతా వా అపాగ్ం రాష్ట్రమ్। రాష్ట్రమేవాస్మై గృహ్ణాతి। అథో శ్రియమేవైనమభివహన్తి। అపాం పతిరసీత్యాహ। మిథునమేవాకః। వృషాఽ స్యూర్మిరిత్యాహ ॥ ౨౮ ॥ ఊర్మి మన్తమేవైనఙ్కరోతి। వృషసేనోసీత్యాహ। సేనామేవాస్య సగ్ంశ్యతి। వ్రజక్షితస్ఫ్రాత్యాహ। ఏతావాఅపాంవిశః। విశమేవాస్మైపర్యూహతి। మరుతామో జస్ఫ్రాత్యాహ। అన్నంవై మరుతః। అన్నమేవావరున్ధే। సూర్యవర్చసస్ఫ్రాత్యాహ ॥ ౨౯ ॥ రాష్ట్రమేవ వర్చస్వ్యకః। సూర్యత్వచసస్ఫ్రాత్యాహ। సత్యంవా ఏతత్। యద్వర్షతి। అనృతంయదాతపతి వర్షతి। సత్యానృతే ఏవావరున్ధే। నైనగ్ం సత్యానృతే ఉదితే హిగ్ంసన్తః। య ఏవంవేద। మాన్దాస్ఫ్రాత్యాహ। రాష్ట్రమేవ బ్రహ్మవర్చస్యకః ॥ ౩౦ ॥ వాశాస్ఫ్రాత్యాహ। రాష్ట్రమేవ వశ్యకః। శక్వరీస్ఫ్రాత్యాహ। పశవో వైశక్వరీః। పశూనేవావరున్ధే। విశ్వభృతస్ఫ్రాత్యాహ। రాష్ట్రమేవ పయస్వ్యకః। జనభృతస్ఫ్రాత్యాహ। రాష్ట్రమేవేన్ద్రియావ్యకః। అగ్నేస్తే జస్యాస్ఫ్రాత్యాహ ॥ ౩౧॥ రాష్ట్రమేవ తేజస్వ్యకః। అపామోషధీనాగ్ం రసస్ఫ్రాత్యాహ । రాష్ట్రమేవ మధవ్యమకః।

సారస్వతజ్గ్రహాజ్జుహ్లోతి। ఏషావాఅపాంపృష్ఠమ్। యథ్సరస్వతీ। పృష్ఠమేవైనగ్ం సమానానాజ్కరోతి। షోడశభిర్జుహ్లోతి। షోడశకలోవైపురుషః। యావానేవ పురుషః। తస్మిన్వీర్యన్దధాతి। షోడశభిర్జుహోతి షోడశభిర్జుహ్లోతి। ద్వాత్రిగ్ం శథ్సంపద్యన్తే। ద్వాత్రిగ్ం శదక్షరా ఽనుష్టుక్। వాగనుష్టుప్సర్వాణి ఛన్దాగ్ంసి। వాచై వైనగ్ం సర్వేభిశ్ఛన్దోభి రభిషిఞ్చతి ॥ ౩౨ ॥ ఊర్మిరిత్యాహ సూర్యవర్చసస్పోత్యాహ బ్రహ్మవర్చస్య కస్తేజస్యాస్పోత్యాహైవ పురుషష్టట్చ ॥ ౫ ॥

దేవీరాపస్సం మధుమతీర్మధు మతీభిస్సృజ్యధ్వమిత్యాహ। బ్రహ్మణైవైనాస్సగ్ం సృజతి। అనాధృష్టాస్సీదతేత్యాహ। బ్రహ్మణైవైనాస్సాదయతి। అన్తరా హోతుశ్చ ధిష్ణియం బ్రాహ్మణాచ్ఛగ్ంసినశ్చ సాదయతి। అగ్నేయో వై హోతా। ఐన్ద్రో బ్రాహ్మణాచ్ఛగ్ంసీ। తేజసా చైవేన్ద్రియేణ చోభయతో రాష్ట్రం పరిగృహ్లోతి। హిరణ్యేనోత్పునాతి। ఆహుత్యైహి పవిత్రాభ్యాము త్పునన్తి వ్యావృత్త్యై ॥ ౩౩ ॥ శతమానం భవతి। శతాయుః పురుషశ్శతేన్ద్రియః। ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి। అనిభృష్టోత్యాహ। అనిభృష్టగ్ం హ్యేతత్। వాచా బన్ధురిత్యాహ। వాచో హ్యేష బన్ధుః। తపోజా ఇత్యాహ। తపోజా హ్యేతత్। సోమస్య దాత్రమసీత్యాహ ॥ ౩౪ ॥ సోమస్య హ్యేతద్దాత్రమ్। శుక్రావశ్శుక్రేణోత్పు నామీత్యాహ। శుక్రాహ్యేషః। శుక్రగ్ం హిరణ్యమ్। చన్ద్రాశ్చన్ద్రేణేత్యాహ। చన్ద్రాహ్యేషః। చన్ద్రగ్ం హిరణ్యమ్। అమృతా అమృతేనేత్యాహ। అమృతాహ్యేషః। అమృతగ్ం హిరణ్యమ్ ॥ ౩౫ ॥ స్వాహా రాజసూయాయేత్యాహ। రాజాసూయాయ హ్యేనా ఉత్పునాతి। సధమాదోద్యుమ్ని నీరూర్జ ఏతా ఇతి వారుణ్యర్చా గృహ్లోతి। వరుణసవమే వావరున్ధే। ఏకయా గృహ్లోతి। ఏకధైవ యజమానే వీర్యన్దధాతి। క్షత్రస్యాల్బమసి క్షత్రస్య యోనిరసీతి తార్ప్యఖ్పోక్షిష ఇఞ్చ్రయచ్ఛ తిసయోనిత్వాయ। ఏకశతేన దర్భపుఞ్జీలైః పవయతి। శతాయుర్వై

పురుషశ్శతవీర్యః। ఆత్మైకశతః ॥ ౩౬ ॥ యావానేవ పురుషః। తస్మిన్వీర్యన్దధాతి। దధ్యాశయతి। ఇన్ద్రియ మేవావ రున్ధే। ఉదుమ్బరమాశయతి। అన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై। శష్పాణ్యాశయతి। సురాబలిమేవై నఙ్కరోతి। ఆవిద ఏతా భవన్తి। ఆవిదమేవైనఙ్గమయన్తి ॥ ౩౭ ॥ అగ్నిరేవైనఙ్గార్ హపత్యే నావతి। ఇన్ద్ర ఇన్ద్రియేణ। పూషా పశుభిః। మిత్రావరుణౌ ప్రాణాపానాభ్యామ్। ఇన్ద్రో వృత్రాయ వజ్రముదయచ్ఛత్। స దివమలిఖత్। సోఽర్యమ్ణః పన్థా అభవత్। స ఆవిన్నే ద్యావాపృథివీ ధృత వ్రతే ఇతి ద్యావాపృథివీ ఉపాధావత్। స ఆభ్యామేవ ప్రసూత ఇన్ద్రోవృత్రాయ వజ్రం ప్రాహరత్। ఆవిన్నే ద్యావాపృథివీ ధృత వ్రతే ఇతి యదాహ ॥ ౩౮ ॥ ఆభ్యామేవ ప్రసూతో యజమానో వజ్రం భ్రాతృవ్యాయ ప్రహరతి। ఆవిన్నా దేవ్యదితిర్విశ్వరూపీత్యాహ। ఇయంవై దేవ్యదితిర్విశ్వరూపీ। అస్యామేవ ప్రతి తిష్ఠతి। ఆవిన్నో ఽయమసావాముష్యాయణో ఽస్యాంవిశ్యస్మిన్రాష్ట్ర ఇత్యాహ। విశైవైనగ్ం రాష్ట్రేణ సమర్ధయతి। మహతే క్షత్రాయ మహత అధిపత్యాయ మహతే జానరాజ్యాయేత్యాహ। ఆశిషమేవైతామాశాస్తే। ఏష వో భరతా రాజా సోమో ఽస్మాకం బ్రాహ్మణానాగ్ం రాజేత్యాహ। తస్మాత్సోమరాజానో బ్రాహ్మణాః ॥ ౩౯ ॥ ఇన్ద్రస్య వజ్రోసి వార్త్రఘ్న ఇతి ధనుః ప్రయచ్ఛతి విజిత్యై। శత్రుబాధనాస్థ్లితీషూ। శత్రూనేవాస్య బాధన్తే। పాతమా ప్రత్యఞ్చం పాతమా తిర్యఞ్చమన్వఞ్చం మా పాతేత్యాహ। త్రిస్రో వై శరవ్యాః। ప్రతీచీ తిరశ్చ్యనూచీ। తాభ్య ఏవైనం పాన్తి। దిగ్భ్యో మా పాతేత్యాహ। దిగ్భ్య ఏవైనం పాన్తి। విశ్వాభ్యో మా నాష్ట్రాభ్యః పాతేత్యాహ। అపరిమితా దేవైనం పాన్తి। హిరణ్యవర్ణావుషసాం విరోక ఇతి త్రిష్టుభా బాహూ ఉద్గృహ్ణాతి। ఇన్ద్రియంవై వీర్యన్త్రిష్టుక్। ఇన్ద్రియమేవ వీర్యముపరిష్టాదాత్మన్ధత్తే ॥ ౪౦ ॥

వ్యావృత్త్యై దాత్రమసీత్యాహామృతగ్ం హిరణ్యమేకశతా గమయన్త్యాహ బ్రాహ్మణా

నాష్ట్రాభ్యః పాతేత్యాహచత్వారి చ ॥ ౬ ॥

దిశో వ్యాస్థాపయతి। దిశామభిజిత్యై। యదను ప్రక్రామేత్। అభి దిశో జయేత్। ఉత్తు మాద్యేత్। మనసాఽను ప్రక్రామతి। అభి దిశో జయతి। నోన్మాద్యతి। సమిధమా తిష్ఠేత్యాహ। తేజ ఏవావరున్ధే ॥ ౪౧ ॥ ఉగ్రామా తిష్ఠేత్యాహ। ఇన్ద్రియమేవావరున్ధే। విరాజమా తిష్ఠేత్యాహ। అన్నాద్యమేవావరున్ధే। ఉదీచీమా తిష్ఠేత్యాహ। పశూనేవావరున్ధే। ఊర్ధ్వామాతిష్ఠేత్యాహ। సువర్గమేవ లోకమభిజయతి। అనూజ్జిహీతే। సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై ॥ ౪౨ ॥ మారుత ఏష భవతి। అన్నంవైమరుతః। అన్నమేవావరున్ధే। ఏకవిగ్ంశతికపాలో భవతి ప్రతిష్ఠిత్యై। యోఽరణ్యే ఽనువాక్యో గణః। తం మధ్యత ఉపదధాతి। గ్రామ్యైరేవ పశుభిరారణ్యాన్పశూన్పరి గృహ్ణాతి। తస్మాద్గ్రామ్యైః పశుభిరారణ్యాః పశవః పరిగృహీతాః। పృథివ్యైన్యః। అభ్యషిచ్యత ॥ ౪౩ ॥ స రాష్ట్రన్నాభవత్। స ఏతాని పార్థాన్యపశ్యత్। తాన్యజుహోత్। తైర్వై స రాష్ట్రమభవత్। యత్పార్థాని జుహోతి। రాష్ట్రమేవ భవతి। బార్హస్పత్యం పూర్వేషాముత్తమం భవతి। ఐన్ద్రముత్తరేషాం ప్రథమమ్। బ్రహ్మ చైవాస్మై క్షత్రఞ్చ సమీచీ దధాతి। అథో బ్రహ్మన్నేవ క్షత్రం ప్రతిష్ఠాపయతి ॥ ౪౪ ॥ షట్పురస్తాదభిషేకస్య జుహోతి। షడుపరిష్టాత్। ద్వాదశ సంపద్యన్తే। ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః। సంవత్సరః ఖలువై దేవానాం పూః। దేవానామేవ పురం మధ్యతో వ్యపకర్షతి। తస్యన కుతశ్చనోపావ్యాధో భవతి। భూతానామపేష్టిర్జుహోతి। అత్రాత్రవై మృత్యుర్జాయతే। యత్ర యత్రైవ మృత్యుర్జాయతే। తత ఏవైనమవయజతే। తస్మాద్రాజసూయేనే జానస్సర్వమాయురేతి। సర్వే హ్యస్యమృత్యవోఽపేష్టాః। తస్మాద్రా జసూయేజానో నాభిభరితవై। ప్రత్యగేనమభిచార స్స్పృణుతే ॥ ౪౫ ॥

రున్ధే సమష్ట్యా అసిచ్యత స్థాపయతి. జాయతే పఞ్చ చ ॥ ౭ ॥

సోమస్య త్విషిరసితవేవ మెత్విషిర్భూయాదితి శార్దూలచర్మో పస్పృణాతి। యైవ సోమే త్విషిః। యా శార్దూలే। తామే వావరున్ధే। మృత్యోర్వా ఏష వర్ణః। యచ్ఛార్దూలః। అమృతగ్ం హిరణ్యమ్। అమృతమసి మృత్యోర్మాపాహీతి హిరణ్యమువాస్యతి। అమృతమేవ మృత్యోరన్తర్ధత్తే। శతమానం భవతి ॥ ౪౬ ॥ శతాయుః పురుషశ్శతేన్ద్రియః। ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి। దిద్యున్మా పాహీత్యుపరిష్టాదధి నిదధాతి। ఉభయత ఏవాస్మై శర్మ దధాతి। అవేష్టా దన్దశూకా ఇతి క్లీబగ్ం సీసేన విధ్యతి దన్దశూకానేవావ యజతే। తస్మాత్క్లీబన్దన్దశూకా దగ్ంశుకాః। నిరస్తన్నముచేశ్శిర ఇతి లోహితాయసన్నిరస్యతి। పాప్మానమే వనముచిన్నిరవదయతే। ప్రాణా ఆత్మనః పూర్వే ఽభిషిచ్యా ఇత్యాహుః ॥ ౪౭ ॥ సోమో రాజా వరుణః। దేవా ధర్మసువశ్చయే। తే తే వాచగ్ం సువన్తాన్తే ప్రాణగ్ం సువన్తామిత్యాహ। ప్రాణానేవాత్మనఃపూర్వానభిషిఞ్చతి। యద్ర్బూయాత్। అగ్నేస్త్వా తేజసా ఽభిషిఞ్చామీతి। తేజస్వ్యేవస్యాత్। దుశ్చర్మాతు భవేత్। సోమస్యత్వా ద్యుమ్నేనాభిషిఞ్చామీత్యాహ। సౌమ్యోవై దేవతయా పురుషః ॥ ౪౮ ॥ స్వయై వైనన్దేవతయా ఽభిషిఞ్చతి। అగ్నేస్తేజసేత్యాహ। తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి। సూర్యస్య వర్చసేత్యాహ। వర్చ ఏవాస్మిన్దధాతి। ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియేణేత్యాహ। ఇన్ద్రియమేవాస్మిన్దధాతి। మిత్రావరుణయోర్వీర్యేణేత్యాహ। వీర్యమేవాస్మిన్దధాతి। మరుతామోజసేత్యాహ ॥ ౪౯ ॥ ఓజ ఏవాస్మిన్దధాతి। క్షత్రాణాఞ్క్షత్రపతి రసీత్యాహ। క్షత్రాణా మేవైనఞ్క్షత్రపతిఙ్కరోతి। అతి దివస్పాహీత్యాహ। అత్యన్యాన్పాహీతి వావైతదాహ। సమావృత్రన్నధ రాగుదీచీరిత్యాహ। రాష్ట్రమేవాస్మిన్దధాతి। ఉచ్ఛేషణేన జుహోతి। ఉచ్ఛేషణభాగో వైరుద్రః। భాగధేయేనైవ రుద్రన్నిరవదయతే ॥ ౫౦ ॥ ఉదబ్బరే త్యాగ్నీధ్రే జుహోతి। ఏషా వై రుద్రస్యదిక్। స్వాయామేవ దిశి రుద్రన్నిరవదయతే। రుద్ర యత్తే క్రయీ పరన్నామేత్యాహ। యద్యా

అస్యాకయీ పరన్నామ। తేన వా ఏష హీనస్తి। యగ్ం హీనస్తి। తెనైవైనగ్ం సహ శమయతి। తస్మై హుతమసి యమెష్టమసీత్యాహ। యమాదేవాస్య మృత్యుమవయజతె ॥౫౧ ॥ ప్రజాపతెన త్వదెతాన్యన్య ఇతితస్యై గృహే జుహుయాత్। యాజ్కామయేత రాష్ట్రమస్యై ప్రజాస్యాదితి। రాష్ట్రమెవాస్మై ప్రజా భవతి। పర్ణమయేనాధ్వర్యు రభిషిఞ్చతి। బ్రహ్మవర్చసమె వాస్మిన్త్విషిన్దధాతి। ఔదుమ్బరేణ రాజన్యః। ఊర్జమేవాస్మిన్నన్నాద్యన్దధాతి। ఆశ్వత్థెన వైశ్యః। విశమెవాస్మిన్పుష్టిన్దధాతి। నైయ్యగ్రొధెన జన్యః। మిత్రాణ్యేవాస్మై కల్పయతి। అథో ప్రతిష్ఠిత్యై ॥ ౫౨ ॥

భవత్యాహుః పురుష ఓజసెత్యాహ నిరవదయతె యజతె జన్యో ద్వెచ ॥౮ ॥

ఇన్ద్రస్య వజ్రోసి వార్ధ్రఘ్న ఇతి రథముపావహరతి విజిత్యై। మిత్రావరుణయోస్త్వా ప్రశాస్త్రోః ప్రశిషాయునజ్మీత్యాహ । బ్రహ్మణైవైనన్దెవతాభ్యాంయునక్తి। ప్రష్టివాహినం యునక్తి। ప్రష్టివాహీ వై దెవరథః। దెవరథమెవాస్మై యునక్తి। త్రయోఽశ్వా భవన్తి। రథశ్చతుర్థః। ద్వౌ సర్వ్యేష్ఠసారథీ। షట్థ్సం పద్యన్తె ॥ ౫౩ ॥ షడ్వా ఋతవః। ఋతుభిరెవైనంయునక్తి। విష్ణుక్రమాన్క్రమతె। విష్ణురెవ భూత్వెమాన్లో కానభిజయతి। యః క్షత్రియః ప్రతిహితః। సొఽన్వారభతె। రాష్ట్రమెవ భవతి। త్రిష్టుభా ఽన్వారభతే। ఇన్ద్రియంవై త్రిష్టుక్। ఇన్ద్రియమెవ యజమానే దధాతి ॥ ౫౪ ॥ మరుతాం ప్రసవే జెషమిత్యాహ మరుద్భిరేవ ప్రసూత ఉజ్జయతి । ఆప్తం మన ఇత్యాహ। యదేవ మనసైప్సీత్। తదాపత్। రాజన్యఞ్జినాతి। అనాక్రాన్త ఏవాక్రమతె। వి వా ఏష ఇన్ద్రియేణ వీర్యెణర్ధ్యతే। యొ రాజన్యఞ్జినాతి। సమహమిన్ద్రియేణ వీర్యేణేత్యాహ ॥ ౫౫ ॥ ఇన్ద్రియమెవ వీర్యమాత్మన్ధత్తె। పశూనాం మన్యురసి తమెవమె మన్యుర్భూయాదితి వారాహీ ఉపానహావుప। ముఞ్చతే। పశూనాంవా ఏష మన్యుః। యద్వరాహః। తేనైవ పశూనాం మన్యుమాత్మన్ధత్తె।

అభి వా ఇయగ్ం సుషువాణజ్కామయతే। తస్యేశ్వరేన్ద్రియం వీర్యమాదాతాః। వారాహీ ఉపానహావుపముఞ్చతే। అస్యా ఏవాన్తర్ధత్తే। ఇన్ద్రియస్య వీర్యస్యానాత్యై ॥ ౫౬ ॥ నమో మాత్రేపృథివ్యా ఇత్యాహాహిగ్ంసాయై। ఇయదస్యాయురస్యాయుర్మే ధేహీత్యాహ। ఆయురేవాత్మన్ధత్తే। ఊర్గ స్యూర్జం మె ధేహీత్యాహ। ఊర్జ మేవాత్మన్ధత్తే। యుజ్జసి వర్చోసి వర్చో మయి ధేహీత్యాహ। వర్చ ఏవాత్మన్ధత్తే। ఏకధా బ్రహ్మణ ఉప హరతి। ఏకధైవ యజమాన ఆయురూర్జంవర్చో దధాతి। రథవిమోచనీయా జుహోతి ప్రతిష్ఠిత్యై ॥ ౫౭ ॥ త్రయో ఽశ్వా భవన్తి। రథశ్చతుర్థః। తస్మాచ్చతుర్జుహోతి। యదుభౌ సహావతిష్ఠేతామ్। సమానంలోక మియాతామ్। సహ సజ్గ్రహీతా రథవాహనే రథమాదధాతి। సువర్గా దేవైనల్లోకాదన్తర్దధాతి। హిగ్ంసశ్చు చిషదిత్యాదధాతి। బ్రహ్మణైవైనముపావహరతి। బ్రహ్మణాఽఽదధాతి। అతిచ్ఛన్దసాఽఽదధాతి। అతిచ్ఛన్దా వై సర్వాణి ఛన్దాగ్ంసి। సర్వేభిరేవైనఞ్ఛన్దోభిరాదధాతి। వర్ష్మ వా ఏషా ఛన్దసామ్। యదతిచ్ఛన్దాః। యదతిచ్ఛన్దసా దధాతి। వర్ష్మైవైనగ్ం సమానానాజ్కరోతి ॥ ౫౮ ॥

పద్యన్తే దధాతి వీర్యేణైత్యాహానాత్యై ప్రతిష్ఠిత్యై బ్రహ్మణా ఽఽదధాతి సప్తచ ॥౯॥

మిత్రోసి వరుణోసీత్యాహ। మైత్రంవా అహః। వారుణీ రాత్రిః। అహోరాత్రాభ్యా మేవైనముపావహరతి। మిత్రోసి వరుణోసీత్యాహ। మైత్రో వై దక్షిణః। వారుణస్సవ్యః। వైశ్వదేవ్యామిక్షా। స్వమేవైనో భాగధేయముపావహరతి। సమహంవిశ్వైర్దేవైరిత్యాహ ॥ ౫౯ ॥ వైశ్వదేవ్యో వై ప్రజాః। తా ఏవాద్యాః కురుతే। క్షత్రస్యనాభిరసి క్షత్రస్య యోనిరసీత్య ధీవాసమాస్తృణాతి సయోనిత్వాయ। స్యోనామాసీద సుషదామాసీదేత్యాహ। యథాయజురేవైతత్। మా త్వాహిగ్ం సీన్మామా హిగ్ంసీ దిత్యాహాహిగ్ంసాయై।

నిషసాద ధృతవ్రతో వరుణః పస్త్యాస్వా సామ్రాజ్యాయ సుక్రతురిత్యాహ। సామ్రాజ్యమేవైనగ్ం సుక్రతుఙ్కరోతి। బ్రహ్మ (3) న్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మ ఉసిసవితా ఉసిసత్యసవ ఇత్యాహ। సవితారమే వైనగ్ం సత్యసవఙ్కరోతి ॥ ౬౦ ॥ బ్రహ్మ(3)న్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మ ఉసీన్ద్రోసి సత్యౌజా ఇత్యాహ। ఇన్ద్రమేవైనగ్ం సత్యౌ జసఙ్కరోతి। బ్రహ్మ(3)న్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మ ఉసి మిత్రోసి సుశేవ ఇత్యాహ। మిత్రమేవైనగ్ం సుశేవఙ్కరోతి। బ్రహ్మ(3)న్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మ ఉసి వరుణోసి సత్యధర్మేత్యాహ। వరుణమేవైనగ్ం సత్యధర్మాణఙ్కరోతి। సవితాసి సత్యసవ ఇత్యాహ। గాయత్రీ మేవై తేనాభి వ్యాహరతి। ఇన్ద్రోసి సత్యౌజా ఇత్యాహ। త్రిష్టుభమేవైతేనాభి వ్యాహరతి ॥ ౬౧ ॥ మిత్రోసి సుశేవ ఇత్యాహ। జగతీమేవై తేనాభి వ్యాహరతి। సత్యమేతా దేవతాః। సత్యమెతాని ఛన్దాగ్ంసి। సత్యమెవావరున్ధె। వరుణోసి సత్యధర్మేత్యాహ। అనుష్టుభమేవై తేనాభి వ్యాహరతి। సత్యానృతెవా అనుష్టుప్। సత్యానృతే వరుణః। సత్యానృతె ఏవావరున్ధె ॥ ౬౨ ॥ నైనగ్ం సత్యానృతె ఉదితె హిగ్ంస్తః। య ఏవం వేద। ఇన్ద్రస్య వజ్రోసి వార్త్రఘ్న ఇతి స్ఫ్యం ప్రయచ్ఛతి। వజ్రో వైస్ఫ్యః। వజ్రేణై వాస్మా అవరపరగ్ం రన్ధయతి। ఏవగ్ంహి తచ్ఛ్రేయః। యదస్మా ఏతే రధ్యేయుః। దిశోఽభ్యయగ్ం రాజా ఽభూదితి పఞ్చాక్షాన్ప్రయచ్ఛతి ఏతే వై సర్వే ఽయాః। అపరాజా యినమెవైనఙ్కరోతి ॥ ౬౩ ॥ ఓదనముద్ధ్రువతే। పరమేష్ఠీ వా ఏషః। యదోదనః। పరమామేవైనగ్ం శ్రియఙ్గమయతి। సుశ్లోకాం ౪ సుమఙ్గలాం ౪ సత్యరాజా 3 నిత్యాహ। ఆశిషమేవైతామాశాస్తె। శౌనశ్శేపమాఖ్యాపయతే। వరుణపాశాదేవైనంముఞ్చతి। పరశతం భవతి। శతాయుః పురుషశ్శ తెన్ద్రియః। ఆయుష్యె వేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి। మారుతస్యైకవిగ్ం శతికపాలస్య వైశ్వ దేవ్యె చామిక్షాయా అగ్నయే స్విష్టకృతె సమవద్యతి। దేవతా భిరేవైనముభయతః పరిగృహ్ణాతి। అపాన్నపై స్వాహోర్జో నప్త్రె స్వాహా ఽగ్నయే

గృహపతయె స్వాహేతి త్రిస ఆహుతీర్జుహోతి। త్రయ ఇమే లోకాః। ఏష్వేవ లోకేషు ప్రతితిష్ఠతి ॥ ౬౪ ॥

దేవైరిత్యాహ సత్యసవజ్కరోతి త్రిష్టుభమే వైతేనాభి వ్యాహరతి సత్యానృతె ఏవావరున్ధె కరోతి శతేన్ద్రియష్టట్ ॥ ౧౦ ॥

ఏతద్బ్రాహ్మణాని ధాత్రే రత్నినాన్దేవసువామర్థతో దేవీర్దిశస్సోమస్యేన్ద్రస్య మిత్రో దశ ॥ ౧౦ ॥

ఏతద్బ్రాహ్మణాని వైష్ణవన్త్రికపాలమన్నంవై పూషా వా శాన్త్సేత్యాహ దిశో వ్యాస్థాపయత్యు దజ్పరేత్య బ్రహ్మ ౩ న్త్వగ్ం రాజగ్ంశ్చతుష్షష్టిః ॥ ౬౪ ॥

ఏతద్బ్రాహ్మణాని ప్రతితిష్ఠతి ॥ ౬౪ ॥

హరిః ఓమ్। శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే సప్తమప్రపాఠకస్సమాప్తః

ప్రథమాష్టకే అష్టమప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్। వరుణస్య సుషువాణస్య దశధేన్ద్రియం వీర్యం పరా ఽపతత్। తథ్సగ్ంస్పృధ్భిరను సమసర్పత్। తథ్సగ్ం సృపాగ్ం సగ్ంసృత్త్వమ్। అగ్నినా దేవేన ప్రథమేఽహన్న నుప్రాయుఙ్క్త। సరస్వత్యా వాచా ద్వితీయే। సవిత్రా ప్రసవేన తృతీయే। పూష్ణా పశుభిశ్చతుర్థే। బృహస్పతినా బ్రహ్మణా పఞ్చమే। ఇన్ద్రేణ దేవేన షష్ఠే। వరుణేన స్వయా దేవతయా సప్తమే ॥ ౧ ॥ సోమేన రాజ్ఞాఽష్టమే। త్వష్ట్రా రూపేణ నవమే। విష్ణునా యజ్ఞేనాప్నోత్। యథ్సగ్ంస్రపో భవన్తి। ఇన్ద్రియమేవ తద్వీర్యం యజమాన ఆప్నోతి। పూర్వాపూర్వా వేదిర్భవతి। ఇన్ద్రియస్య వీర్యస్యావరుద్ధ్యై। పురస్తాదుపసదాగ్ం సౌమ్యేన ప్రచరతి। సోమో వై రేతోధాః। రేత ఏవ తద్ధధాతి। అన్తరా త్వాష్ట్రేణ। రేత ఏవ హితన్త్వష్ట్రా రూపాణి వికరోతి। ఉపరిష్టాద్వైష్ణవేన। యజ్ఞో వై విష్ణుః। యజ్ఞ ఏవాన్తతః ప్రతితిష్ఠతి ॥ ౨ ॥

సప్తమే దధాతి పఞ్చ ॥ ౧ ॥

జామి వా ఏతత్కుర్వన్తి। యథ్సద్యోదీక్షయన్తి సద్యస్సోమక్రీణన్తి। పుణ్డరిస్రజాం ప్రయచ్ఛత్యజామిత్వాయ। అఙ్గిరస్సువర్గగ్ంల్లోకంయన్తః। అప్సు దీక్షాతపసీ ప్రావేశయన్। తత్పుణ్డరీక మభవత్। యత్పుణ్డరిస్రజాం ప్రయచ్ఛతి। సాక్షాదేవ దీక్షా తపసీ అవరున్ధే। దశభిర్వథ్సతరైస్సోమ క్రీణాతి। దశాక్షరా విరాట్ ॥ ౩ ॥ అన్నంవిరాట్। విరాజైవాన్నాద్యమవరున్ధే। ముష్కరా భవన్తి సేన్ద్రత్వాయ। దశపేయో భవతి। అన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై।

శతం బ్రాహ్మణాః పిబన్తి। శతాయుః పురుషశ్శతేన్ద్రియః। ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి। సప్తదశగ్గ్ం స్తోత్రం భవతి। సప్తదశః ప్రజాపతిః ॥ ౪ ॥ ప్రజాపతేరాప్త్యై। ప్రాకాశావధ్వర్యవే దదాతి। ప్రకాశమేవైనజ్గమయతి। స్రజముద్గాతే। వ్యేవాస్మై వాసయతి। రుక్మగ్ం హోత్రే। ఆదిత్యమేవాస్మా ఉన్నయతి। అశ్వం ప్రస్తోతృ ప్రతిహర్త్రభ్యామ్। ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః। ప్రజాపతేరాప్త్యై ॥ ౫ ॥ ద్వాదశ పష్ఠౌహీర్బ్రహ్మణే। ఆయురేవావరున్ధే। వశాంమైత్రావరుణాయ। రాష్ట్రమేవ వశ్యకః। ఋషభం బ్రాహ్మణాచ్ఛగ్ంసినే। రాష్ట్రమేవేన్ద్రియావ్యకః। వాససీ నేష్టాపోతృభ్యామ్। పవిత్రే ఏవాస్యైతే। స్థూరీ యవాచితమచ్ఛావాకాయ। అన్తత ఏవ వరుణమవ యజత్యై ॥ ౬ ॥ అనడ్వాహమగ్నీధ్రే। వహ్నిర్వా అనడ్వాన్। వహ్నిరగ్నీత్। వహ్నినైవ వహ్నా యజ్ఞస్యావరున్ధే। ఇన్ద్రస్య సుషువాణస్య త్రేధేన్ద్రియంవీర్యం పరాఽపతత్। భృగుస్తృతీయమభవత్। శ్రాయన్తీయన్తృతీయమ్। సరస్వతీ తృతీయమ్। భార్గవో హోతా భవతి। శ్రాయన్తీయం బ్రహ్మసామం భవతి। వారవన్తీయమగ్నిష్టోమసామమ్। సారస్వతీరపో గృహ్ణాతి। ఇన్ద్రియస్య వీర్యస్యావరుద్ధ్యై। శ్రాయన్తీయం బ్రహ్మసామం భవతి। ఇన్ద్రియమేవాస్మిన్వీర్యగ్ం శ్రయతి। వారవన్తీయమగ్నిష్టోమసామమ్। ఇన్ద్రియమేవాస్మిన్వీర్యం వారయతి ॥ ౭ ॥

విరాట్ప్రజాపతిరశ్వః ప్రజాపతేరాప్త్యై యజతే బ్రహ్మసామం భవతి సప్త చ ॥ ౨॥

ఈశ్వరో వా ఏష దిశో ఽనూన్మదితోః। యన్దిశోఽను వ్యాస్థాపయన్తి। దిశామష్టయో భవన్తి। దిక్ష్వేవ ప్రతితిష్ఠత్యనున్మాదాయ। పఞ్చదేవతాయజతి। పఞ్చదిశః। హవిషోహవిష ఇష్ట్వా బార్హస్పత్యమభిఘారయతి। యజమానదేవత్యో వైబృహస్పతిః। యజమానమేవ తేజసా సమర్ధయతి ॥ ౮ ॥ ఆదిత్యాం మల్హాఙ్గర్భిణీమా లభతే। మారుతీం పృశ్నిం

పష్ఠౌహీమ్। విశఞ్చై వాస్మై రాష్ట్రఞ్చ సమీచీదధాతి। ఆదిత్యయా పూర్వయా ప్రచరతి। మారుత్యోత్తరయా। రాష్ట్ర ఏవ విశమనుబధ్నాతి। ఉచ్చైరాదిత్యాయా ఆశ్రావయతి। ఉపాగ్ంశు మారుత్యై। తస్మా ద్రాష్ట్రంవిశమతివదతి। గర్భిణ్యాదిత్యా భవతి ॥ ౯ ॥ ఇన్ద్రియం వెగర్భః। రాష్ట్రమేవేన్ద్రియావ్యకః। అగర్భా మారుతీ। విడ్వై మరుతః। విశమేవ నిరిన్ద్రియామకః। దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్। తే దేవా అశ్వినోః పూషన్వాచస్పత్యగ్ం సన్నిధాయ। అనృతేనాసు రానభ్యభవన్। తేఽశ్విభ్యాం పూష్ణే పురోడాశన్వాదశకపాల న్నిరవపన్। తతొవై తే వాచస్పత్యమవారున్ధత ॥ ౧౦ ॥ యదశ్విభ్యాం పూష్ణే పురోడాశన్వా దశకపాలన్నిర్వపతి। అనృతేనైవ భ్రాతృవ్యానభిభూయ। వాచస్పత్యమవరున్ధె। సరస్వతెసత్యవాచే చరుమ్। పూర్వమెవోదితమ్। ఉత్తరేణాభి గృణాతి। సవిత్రెసత్య ప్రసవాయ పురోడాశన్వాదశకపాలం ప్రసూత్యై। దూతాన్ప్రహిణొతి। ఆవిద ఏతా భవన్తి। ఆవిదమెవైనఙ్గమయన్తి। అథో దూతేభ్యఏవన ఛిద్యతే। తిస్రధ్వన్వగ్ం శుష్కదృతిర్దక్షిణా సమృద్ధ్యై ॥ ౧౧ ॥

అర్ధయతి భవత్యరున్ధత గమయన్తి ద్వే చ ॥ ౩॥

ఆగ్నేయమష్టాక పాలన్నిర్వపతి। తస్మాచ్ఛిశరే కురుపఞ్చాలాః ప్రాఞ్చోయాన్తి సౌమ్యఞ్చరుమ్। తస్మాద్వసన్తం వ్యవసాయాదయన్తి। సావిత్రన్వాదశకపాలమ్। తస్మాత్పురస్తాద్యవానాగ్ం సవిత్రా విరున్ధతే। బార్హస్పత్యఞ్చరుమ్। సవిత్రైవ విరుధ్య। బ్రహ్మణా యవానాదధతే। త్వాష్టమష్టాకపాలమ్ ॥ ౧౨ ॥ రూపాణ్యేవ తేన కుర్వతే। వైశ్వానరన్వా దశకపాలమ్। తస్మాజ్జఘన్యే నైదాఘే ప్రత్యఞ్చః కురుపఞ్చాలాయాన్తి। సారస్వతఞ్చరున్నిర్వపతి। తస్మాత్పావృషి సర్వావాచొ వదన్తి। పౌష్ణేన వ్యవస్యన్తి। మైత్రేణ

కృషన్తి। వారుణేన విధృతా ఆసతే। ఖైత్రపత్యేన పాచయన్తి। ఆదిత్యే నాదధతే ॥ ౧౩॥ మాసిమాస్యేతాని హవీగ్ంషి నిరుప్యాణీత్యాహుః। తెనైవర్తూన్సంయుజ్య ఇతి। అథో ఖల్వాహుః। కస్సంవత్సరఖ్షేవిష్యతీతి। షడెవ పూర్వేద్యుర్నిరుప్యాణి। షడుత్తరెద్యుః। తెనైవర్తూన్సంయుజ్యే। దక్షిణో రథవాహనవాహః పూర్వేషాన్దక్షిణా। ఉత్తర ఉత్తరేషామ్। సంవత్సరస్యైవాన్తౌ యునక్తి। సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై ॥ ౧౪ ॥

త్వాష్ట్రమష్టాకపాలన్దధతె యునక్త్యేకఇచ్చ ॥ ౪ ॥

ఇన్ద్రస్య సుషువాణస్య దశధేన్ద్రియం వీర్యం పరా ఽపతత్। స యత్ప్రథమన్నిరష్ఠీవత్। తత్ఫలమభవత్। యద్ద్వితీయమ్। తద్బదరమ్। యత్తృతీయమ్। తత్కర్కన్ధు। యన్నస్తః సిగ్ంహః। యదఖ్ష్యోః ॥ ౧౫ ॥ స శార్దూలః। యత్కర్ణయోః। స వృకః। య ఊర్ధ్వః। స సోమః। యాఽవాచీ। సా సురా। త్రయాస్సక్తవో భవన్తి। ఇన్ద్రియస్యావరుద్ధ్యై। త్రయాణి లోమాని ॥ ౧౬ ॥ త్విషిమెవావరున్ధె। త్రయో గ్రహాః। వీర్యమెవావరున్ధె। నామ్నా దశమీ। నవవైపురుషే ప్రాణాః। నాభిర్దశమీ। ప్రాణా ఇన్ద్రియం వీర్యమ్। ప్రాణానెవేన్ద్రియం వీర్యం యజమాన ఆత్మన్ధత్తె। సీసేన క్లీబాచ్ఛష్పాణిక్రీణాతి। న వా ఏతదయోన హిరణ్యమ్ ॥ ౧౭ ॥ యథ్సీసమ్। న స్త్రీ న పుమాన్। యత్క్లీబః। న సోమో న సురా। యథ్సౌత్రామణీ సమృద్ధ్యై। స్వాద్వీన్వా స్వాదునేత్యాహ। సోమమెవై నాఞ్జరొతి। సోమో ఽస్యశ్విభ్యాం పచ్యస్వ సరస్వత్యై పచ్యస్వేన్ద్రాయ సుత్రామ్ణె పచ్య స్వేత్యాహ। ఏతాభ్యో హ్యేషా దేవతాభ్యః పచ్యతే। త్రిరస్సగ్ంసృష్టా వసతి ॥ ౧౮ ॥ త్రిరో హిరాత్రీః క్రీతస్సోమో వసతి। పునాతు తె పరిస్రుతమితి యజుషా పునాతి వ్యావృత్త్యై। పవిత్రేణ పునాతి। పవిత్రేణహి సోమం పునన్తి। వారేణ శశ్వతాత నేత్యాహ। వారేణహి సోమం పునన్తి।

వాయుః పూతః పవిత్రేణేతి నైతయా పునీయాత్। వ్యుద్ధా హ్యేషా। అతి పవిత్రాయ్యైతయా పునీయాత్। కువిదఙ్గేత్యనిరుక్తయా ప్రాజాపత్యయా గృహ్ణాతి। అనిరుక్తః ప్రజాపతిః। ప్రజాపతేరాప్త్యై। ఏకయర్చాగృహ్ణాతి। ఏకధైవ యజమానే వీర్యంన్దధాతి ॥ ౧౯ ॥ ఆశ్వినన్దామమా లభతే। అశ్వినౌవై దేవానాం భిషజౌ। తాభ్యామేవాస్మై భేషజఙ్కరోతి। సారస్వతం మేషమ్। వాగ్వై సరస్వతీ। వాచైవైనం భిషజ్యతి। ఐన్దమృషభగ్ం సేన్ద్రత్వాయ ॥ ౨౦ ॥

అఖ్ఖ్యోర్లోమాని హిరణ్యంవసతి గృహ్ణాతి భిషజ్యత్యేకఇ్చ ॥ ౫ ॥

యత్తిష్ఠ యూపేష్వాలభేత। బహిర్ధాస్మాది న్ద్రియం వీర్యన్దధ్యాత్। భ్రాతృవ్యమస్మై జనయేత్। ఏకయూప ఆలభతే ఏకధైవాస్మిన్నిన్ద్రియం వీర్యన్దధాతి। నాస్మై భ్రాతృవ్యఞ్జనయతి। నైతేషాం పశూనాం పురోడాశాభవన్తి। గ్రహపురోడాశా హ్యేతే। యువగ్ం సురామమశ్వినేతి సర్వదేవత్యా యాజ్యానువాక్యేభవతః। సర్వాఏవ దేవతాః ప్రీణాతి ॥ ౨౧ ॥ బ్రాహ్మణం పరిక్రీణీయాదుచ్ఛేషణస్య పాతారమ్। బ్రాహ్మణో హ్యాహుత్యా ఉచ్ఛేషణస్య పాతా। యది బ్రాహ్మణన్న విన్దేత్। వల్మీ కవ పాయామవ నయేత్। సైవ తతః ప్రాయశ్చిత్తిః। యద్వై సౌత్రామణ్యై వ్యుద్ధమ్। తదస్యై సమృద్ధమ్। నానాదేవత్యాః పశవశ్చ పురోడాశాశ్చ భవన్తి సమృద్ధ్యై। ఐన్ద్రః పశునాముత్తమో భవతి। ఐన్ద్రః పురోడాశానాం ప్రథమః ॥ ౨౨ ॥ ఇన్ద్రియే ఏవాస్మై సమీచీ దధాతి। పురస్తాదనూయాజానాం పురోడాశైః ప్రచరతి। పశవో వైపురోడాశాః। పశూనేవావరున్ధే। ఐన్ద్ర మేకాదశకపాలన్నిర్వపతి। ఇన్ద్రియమేవరున్ధే। సావిత్ర న్ద్వాదశకపాలం ప్రసూత్యై। వారుణన్దశకపాలమ్। అన్తత ఏవ వరుణమవయజతే। వడబా దక్షిణా ॥ ౨౩ ॥ ఉత వా ఏషాఽశ్వగ్ం సూతే। ఉతాశ్వతరమ్। ఉత సోమ

ఉత సురా। యథ్సౌత్రామణీ సమృద్ధ్యై। బార్హస్పత్యం పశుఞ్చతుర్థ మతిపవిత స్యా
లభతే। బ్రహ్మవైదేవానాం బృహస్పతిః। బ్రహ్మణైవయజ్ఞస్యర్ద్ధ మపిపవతి। పురోడాశవానేష
పశుర్భవతి। నహ్యేతస్యగ్రహాఞ్ఛ్రహ్లన్తి। సోమప్రతీకాః పితరస్తృప్యన్తేతి శతాతృణ్ణాయాగ్ం
సమవనయతి ॥ ౨౪ ॥ శతాయుః పురుషశ్శతేన్ద్రియః। ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతి తిష్ఠతి।
దక్షిణెఽగ్నౌ జుహోతి। పాపవస్యసస్య వ్యావృత్త్యై। హిరణ్యమన్తరా ధారయతి।
పూతామేవైనాఞ్జుహోతి। శతమానం భవతి । శతాయుః పురుషశ్శతేన్ద్రియః।
ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి। యత్రైవ శతాతృణ్ణాన్ధారయతి ॥ ౨౫ ॥ తన్నిదధాతి
ప్రతిష్ఠిత్యై। పిత్రూన్ వా ఏతస్యేన్ద్రియం వీర్యఞ్గచ్ఛతి। యగ్ం సోమో ఽతిపవతే। పితృణాం
యాజ్యాను వాక్యాభిరుపతిష్ఠతే। యదేవాస్య పిత్రూనిన్ద్రియం వీర్యఞ్గచ్ఛతి। తదేవావరున్ధే
। తిసృభి రుప తిష్ఠతే। తృతీయే వా ఇతో లోకే పితరః। తానేవ ప్రీణాతి। అథో త్రీణివై
యజ్ఞ స్యేన్ద్రియాణి। అధ్వర్యుర్హోతా బ్రహ్మా। తఉపతిష్ఠన్తే। యాన్యేవయజ్ఞస్యేన్ద్రియాణి
। తైరేవాస్మై భేషజఙ్కరోతి ॥ ౨౬ ॥

ప్రీణాతి ప్రథమో దక్షిణా సమవనయతి ధారయతీన్ద్రియాణి చత్వారి చ ॥ ౬ ॥

అగ్నిష్టోమమగ్ర ఆహరతి। యజ్ఞముఖంవా అగ్నిష్టోమః। యజ్ఞముఖమేవారభ్య
సవమాక్రమతే। అథైషా ఽభిషేచనీయశ్శతు స్త్రిగ్ంశపవమానా భవతి। త్రయస్త్రిగ్ం
శద్వై దేవతాః। తాఏ వాప్నోతి। ప్రజాపతిశ్శతు స్త్రిగ్ంశః। తమేవాప్నోతి । సగ్ంశర ఏష
స్తోమానామయథా పూర్వమ్। యద్విషమాస్స్తోమాః ॥ ౨౭ ॥ ఏతావాన్ వై యజ్ఞః।
యావాన్పవమానాః। అన్తశ్శేషణన్వా అన్యత్। యథ్సమాః పవమానాః। తేనాసగ్ంశరః
। తేన యథాపూర్వమ్। ఆత్మనైవాగ్నిష్టోమేనర్ధ్నోతి। ఆత్మనా పుణ్యో భవతి। ప్రజా వా

ఉక్థాని। పశవ ఉక్థాని। యదుక్థ్యో భవత్యను సన్తత్యై ॥ ౨౮ ॥

స్తోమాః పశవ ఉక్థాన్యేకఞ్చ ॥ ౭ ॥

ఉపత్వా జామయో గిర ఇతి ప్రతిపద్భవతి। వాగ్వై వాయుః। వాచఏవైషో ఽభిషేకః। సర్వాసామేవ ప్రజానాగ్ం సూయతే। సర్వా ఏనం ప్రజా రాజేతి వదన్తి। ఏతముత్యన్దశక్షిప ఇత్యాహ। ఆదిత్యా వైప్రజాః। ప్రజానామేవై తేనసూయతే। యన్తి వా ఏతే యజ్ఞముఖాత్। యే సమ్భార్యా అక్రన్న్ ॥ ౨౯ ॥ యదాహ పవస్వ వాచా అగ్రియ ఇతి। తెనైవ యజ్ఞముఖాన్నయన్తి। అనుష్టుక్ప్రథమా భవతి। అనుష్టుగుత్తమా। వాగ్వా అనుష్టుక్। వాచైవ ప్రయన్తి। వాచొద్యన్తి। ఉద్వతీర్భవన్తి। ఉద్వద్వా అనుష్టుభో రూపమ్। ఆనుష్టుభో రాజన్యః ॥ ౩౦ ॥ తస్మాదుద్వతీర్భవన్తి। సౌర్యనుష్టుగుత్తమా భవతి। సువర్గస్య లొకస్య సన్తత్యై। యొ వై సవాదేతి। నైనగ్ం సవ ఉపనమతి। యస్సామభ్య ఏతి। పాపీయాన్థ్సుషువాణొ భవతి। ఏతాని ఖలు వై సామాని। యత్పృష్ఠాని। యత్పృష్ఠాని భవన్తి ॥ ౩౧ ॥ తైరెవ సవాన్నైతి। యాని దేవరాజానాగ్ం సామాని। తైరముష్మిన్లొక ఋధ్నోతి। యాని మనుష్యరాజానాగ్ం సామాని। తైరస్మిన్లొక ఋధ్నొతి। ఉభయొరెవ లొకయొర్ ఋధ్నోతి। దెవలొకేచ మనుష్యలొకెచ। ఏకవిగ్ంశో ఽభిషెచనీయస్యొత్తమొ భవతి। ఏకవిగ్ంశఃకేశవపనీయస్య ప్రథమః। సప్తదశొదశపేయః॥ ౩౨ ॥ విడ్వాఏకవిగ్ంశః। రాష్ట్రగ్ం సప్తదశః। విశ ఏవై తన్మధ్యతో ఽభిషిచ్యతే। తస్మాద్వా ఏష విశాం ప్రియః। విశొ హి మధ్యతో ఽభిషిచ్యతే। యద్వా ఏనమదో దిశొఽను వ్యాస్థాపయన్తి తథ్సువర్గల్లొకమభ్యారొహతి। యదిమల్లొకన్న ప్రత్యవరొహేత్। అతిజనంవేయాత్। ఉద్వా మాద్యేత్। యదెష ప్రతీచీనస్సొమొ భవతి। ఇమమేవ తేన లొకం ప్రత్యవరొహతి। అథొ

అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతి తిష్ఠత్యనున్మాదాయ ॥ 33 ॥

అక్షన్నాజన్యో భవన్తి దశపేయో మాద్యేత్రీణి చ ॥ ౮ ॥

ఇయంవై రజతా। అసౌ హరిణీ। యద్రుక్మో భవతః। ఆభ్యామేవైన ముభయతః పరిగృహ్ణాతి। వరుణస్యవా అభిషిచ్యమానస్యాపః। ఇన్ద్రియం వీర్యం నిఘ్నన్। తద్రుక్మవర్ణగ్ం హిరణ్యమభవత్। యద్రుక్మమన్తర్దధాతి। ఇన్ద్రియస్య వీర్యస్యానిర్ఘాతాయ। శతమానో భవతి శతఖ్షరః। శతాయుః పురుషశ్శతేన్ద్రియః। ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి। ఆయుర్వై హిరణ్యమ్। ఆయుష్యా ఏవైనమభ్యతి ఖ్షరన్తి। తేజో వై హిరణ్యమ్। తేజస్యా ఏవైనమభ్యతి ఖ్షరన్తి। వర్చో హిరణ్యమ్। వర్చస్యా ఏవైనమభ్యతి ఖ్షరన్తి ॥ 34 ॥

శతఖ్షరో ఉష్ణీ చ ॥ ౯॥

అప్రతిష్ఠితా వా ఏష ఇత్యాహుః। యో రాజసూయేన యజత ఇతి। యదా వా ఏష ఏతేన ద్విరాత్రేణ యజతే। అథ ప్రతిష్ఠా। అథ సంవత్సరమాప్నోతి। యావన్తి సంవత్సరస్యాహోరాత్రాణి। తావతీరేతస్య స్తోత్రీయాః। అహోరాత్రేష్వేవ ప్రతితిష్ఠతి। అగ్నిష్టోమః పూర్వమహర్భవతి। అతిరాత్ర ఉత్తరమ్ ॥ 35 ॥ నానైవా హోరాత్రయోః ప్రతి తిష్ఠతి। పౌర్ణ మాస్యాం పూర్వ మహర్భవతి। వ్యష్టకాయాముత్తరమ్। నానైవార్ధమాసయోః ప్రతితిష్ఠతి। అమావాస్యాయాం పూర్వ మహర్భవతి। ఉద్వష్ట ఉత్తరమ్। నానైవ మాసయోః ప్రతితిష్ఠతి। అథో ఖలు। యేఏవ సమానపక్షే పుణ్యాహేస్యాతామ్। తయోః కార్యం ప్రతిష్ఠత్యై ॥ 36 ॥ అపశవ్యో ద్విరాత్ర ఇత్యాహుః। ద్వేహ్యేతే ఛన్దసీ। గాయత్రఇచ్ఛ త్రైష్టుభఇచ్ఛ। జగతీ మన్తర్యన్తి। న తేన జగతీ కృతేత్యాహుః। యదేనాన్తృతీయస వనే కుర్వన్తీతి। యదా వా ఏషా ఉహీనస్యాహర్భవతే। సాహ్నస్యవా

సవనమ్। అథైవ జగతీకృతా। అథపశవ్యః। వ్యుష్టిర్వా ఏషద్విరాత్రః। య ఏవం విద్వాన్విరాత్రేణ యజతే। వ్యేవాస్మా ఉచ్ఛతి। అథాతమ ఏవాపహతే। అగ్నిష్టోమమన్తత ఆహరతి। అగ్నిస్సర్వా దేవతాః। దేవతాస్వేవ ప్రతి తిష్ఠతి ॥ ౩౭ ॥

ఉత్తరం ప్రతిష్ఠిత్యై పశవ్యస్సప్త చ ॥ ౧౦ ॥

వరుణస్య జామీశ్వర ఆగ్నేయమిన్ద్రస్య యత్త్రిష్వగ్నిష్టోమముప త్వేయం వై రజతా ఽప్రతిష్ఠితా దశ ॥ ౧౦ ॥ వరుణస్య యదశ్విభ్యాం యత్త్రిషు తస్మాదుద్వతీస్సప్త త్రిగ్ంశత్। వరుణస్య ప్రతితిష్ఠతి ॥ ౩౭ ॥

॥ హరిః ఓమ్ ॥

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు!

ప్రథమాష్టకే అష్టమప్రపాఠకః ప్రథమాష్టకంచ సమాప్తమ్

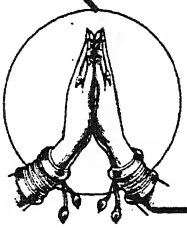

॥ శ్రీ రస్తు ॥

తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణే ద్వితీయాష్టకే ప్రథమప్రపాఠక ప్రారమ్భః

శ్రీ గురుభ్యో నమః

॥ హరిః ఓమ్ ॥

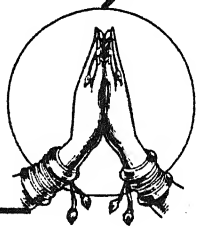

హరిః ఓమ్। అఙ్గిరసా వైసత్రమాసత। తేషాం పృథ్వీఘర్మ ఆధుగాసీత్। సర్జీషేణాజీవత్। తేఽబ్రువన్। కస్మైను సత్రమాస్మహే। యేఽస్యా ఓషధీర్న జనయామ ఇతి। తేదివో వృష్టిమసృజన్త। యావన్తస్సోకా అవాపద్యన్త। తావతీరోషధయో ఽజాయన్త। తాజాతాః పితరో విషేణాలిమ్పన్ ॥ ౧ ॥ తాసాఇజ్ఞ్యా రుప్యన్త్యైత్। తేఽబ్రువన్। క ఇదమిత్థమకరితి। వయం భాగధేయమిచ్ఛమానా ఇతి పితరోఽబ్రువన్। కింవో భాగధేయమితి। అగ్నిహోత్ర ఏవ నోప్యస్త్విత్యబ్రువన్। తేభ్య ఏతద్భాగధేయం ప్రాయచ్ఛన్। యద్ధుత్వా నిమార్ష్టి। తతో వైత ఓషధీరస్వదయన్। య ఏవంవేద ॥ ౨ ॥ స్వదన్తే ఽస్మా ఓషధయః। తే వత్సముపావాసృజన్। ఇదన్నో హవ్యం ప్రదాపయేతి। సా బ్రవీద్వరం వృణై। దశమా రాత్రీర్జాతన్న దోహన్। ఆసఙ్గవం మాత్రా సహ చరాణీతి। తస్మాద్వత్సఞ్జాతన్దశ రాత్రీర్నదుహన్తి। ఆసఙ్గవం మాత్రా సహ చరతి। వారేవృతగ్గం హ్యస్య। తస్మాద్వత్సగ్గం సగ్గం సృష్టధయగ్గం రుద్రో ఘాతుకః। అతి హిసన్ధాన్ధయతి ॥ 3 ॥

అలిమ్పన్వేద ఘాతుక ఏకఞ్చ ॥ ౧ ॥

✪ ప్రజాపతిరగ్నిమసృజత। తం ప్రజా అన్వసృజ్యన్త। తమభాగ ఉపాస్త। సోఽస్య ప్రజాభిరపాక్రామత్। తమవరురుత్సమా నోఽన్వైత్। తమవరుధన్నాశక్నోత్। స తపోతప్యత। సోఽగ్నిరుపారమతాతాపివైస్య ప్రజాపతిరితి। స రరాటాదుదమృష్ట ॥ ౪ ॥ తద్ఘృతమభవత్। తస్మాద్యస్య దక్షిణతః కేశా ఉన్మృష్టాః। తాఞ్జ్యేష్ఠలక్ష్మీ ప్రాజాపత్యేత్యాహుః। యదరాటాదుదమృష్ట। తస్మాద్రరాటె కేశానసన్తి। తదగ్నౌ ప్రాగృహ్ణాత్। తద్వ్యచికిత్సత్। జుహవానీ ౩ మా హౌషా ౩ మితి। తద్విచికిత్సాయై జన్మ। య ఏవంవిద్వాన్ విచికిత్సతి ॥ ౫ ॥ వసీయ ఏవ చేతయతే। తంవాగభ్యవదజ్జుహుధీతి। సోఽబ్రవీత్। కస్త్వమసీతి। స్త్రైవ తేవా గిత్యబ్రవీత్। సోఽజుహోత్స్వాహేతి। తత్స్వాహాకారస్య జన్మ। య ఏవగ్ం స్వాహాకారస్య జన్మవేద। కరోతి స్వాహాకారేణ వీర్యమ్। యస్యైవంవిదుషస్స్వాహాకారేణ జుహ్వతి ॥ ౬ ॥ భోగాయైవాస్య హుతం భవతి। తస్యా ఆహుత్యై పురుషమసృజత। ద్వితీయమజుహోత్। సోఽశ్వమసృజత। తృతీయమజుహోత్। సగామసృజత। చతుర్థమహోత్। సోవిమసృజత। పఞ్చమమజుహోత్। సోఽజామసృజత ॥ ౭ ॥ సోఽగ్నిరబిభేత్। ఆహుతీభిర్వై మాఽఽప్నోతీతి। స ప్రజాపతిం పునః ప్రావిశత్। తం ప్రజాపతిరబ్రవీత్। జాయస్వేతి। సోఽబ్రవీత్। కిం భాగధేయమభి జనిష్య ఇతి। తుభ్యమేవేదగ్ం హుయాతా ఇత్యబ్రవీత్। స ఏతద్భాగ ధేయమభ్యజాయత। యదగ్నిహోత్రమ్ ॥ ౮ ॥ తస్మాదగ్నిహోత్ర ముచ్యతే। తద్ధూయమానమాదిత్యో ఽబ్రవీత్। మాహౌషీః। ఉభయోర్వైనా వెతదితి। సోఽగ్నిరబ్రవీత్। కథన్నౌ హోష్యన్తీతి। సాయమేవ తుభ్యఞ్జుహవన్న్। ప్రాతర్మహ్యమిత్యబ్రవీత్। తస్మాదగ్నయే సాయగ్ం హూయతే। సూర్యాయ ప్రాతః ॥ ౯ ॥ అగ్నెయీ వై రాత్రిః। ఐన్ద్రమహః। యదనుదితె సూర్యే ప్రాతర్జహుయాత్। ఉభయమేవాగ్నెయగ్ంస్యాత్। ఉదితె సూర్యేప్రాతర్జుహోతి। తథాఽగ్నయే సాయగ్ం హూయతే। సూర్యాయ ప్రాతః। రాత్రింవా

అను ప్రజాః ప్రజాయన్తే। అహ్నో ప్రతితిష్ఠన్తి। యథ్సాయఇజ్జుహోతి ॥ ౧౦ ॥ ప్రైవతేన జాయతే। ఉదితే సూర్యే ప్రాతర్జుహోతి। ప్రత్యేవ తేన తిష్ఠతి। ప్రజాపతిరకామయత ప్రజాయేయేతి। సఏతదగ్నిహోత్రం మిథునమపశ్యత్। తదుదితే సూర్యేజుహోత్। యజుష్టాన్యత్। తూష్ణీమన్యత్। తతో వైస ప్రాజాయత। యస్యైవంవిదుష ఉదితే సూర్యేఽగ్నిహోత్రఇజ్జుహ్వతి ॥ ౧౧ ॥ ప్రైవజాయతే। అథో యథా దివా ప్రజానన్నేతి। తాదృగేవతత్। అథో ఖల్వాహుః। యస్యవై ద్వౌ పుణ్యౌగృహే వసతః। యస్తయోరన్యగ్ం రాధయత్యన్నన్న। ఉభౌ వావ సతావృచ్ఛతీతి। అగ్నింవావాదిత్యస్సాయం ప్రవిశతి। తస్మాదగ్ని ర్దూరాన్నక్తన్దదృశే। ఉభేహి తేజసీ సంపద్యేతే ॥ ౧౨ ॥ ఉద్యన్తంవావాదిత్యమగ్ని రనుసమారోహతి। తస్మాద్ధూమ ఏవాగ్నేర్దివా దదృశే। యదగ్నయే సాయఇజ్జుహుయాత్। ఆసూర్యాయ వృశ్చ్యేత। యథ్సూర్యాయ ప్రాతర్జుహుయాత్। ఆఽగ్నయే వృశ్చ్యేత। దేవతాభ్యస్సమదన్దధ్యాత్। అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతి స్సూర్యస్స్వాహేత్యేవ సాయగ్ం హోతవ్యమ్। సూర్యోజ్యోతిర్జ్యోతి రగ్నిస్స్వాహేతి ప్రాతః। తథోభాభ్యాగ్ం సాయగ్ంహుయతే ॥ ౧౩ ॥ ఉభాభ్యాం ప్రాతః। న దేవతాభ్యస్సమదన్దధాతి। అగ్నిర్జ్యోతిరిత్యాహ। అగ్నిర్వై రేతోధాః। ప్రజా జ్యోతిరిత్యాహ। ప్రజా ఏవాస్మై ప్రజనయతి। సూర్యో జ్యోతిరిత్యాహ। ప్రజాస్వేవ ప్రజాతాసు రేతో దధాతి। జ్యోతిరగ్నిస్స్వాహేత్యాహ। ప్రజా ఏవ ప్రజాతా అస్యాం ప్రతిష్ఠాపయతి ॥ ౧౪ ॥ తూష్ణీముత్తరామాహుతిఇజ్జుహోతి। మిథునత్వాయ ప్రజాత్యై। యదుదితే సూర్యే ప్రాతర్జుహుయాత్। యథాఽతిథయే ప్రద్రుతాయ శూన్యాయావ సథాయాహార్యగ్ం హరన్తి। తాదృగేవతత్। క్వాహ తతస్తద్భవతీత్యాహుః। యథ్స న వేద। యస్మై తద్ధరన్తీతి। తస్మాద్య దోషసఇజ్జుహోతి। తదేవ సంప్రతి। అథో యథా ప్రాథ్మౌషసం పరివేష్టి। తాదృగేవ తత్ ॥ ౧౫ ॥

అమృష్ట విచికిత్సతి జుహ్వత్యజామసృజతాగ్ని హోత్రగ్ం సూర్యాయ ప్రాతర్జుహోతి జుహ్వతి సంపద్యేతె హూయతె స్థాపయతి సంప్రతి ద్వె చ ॥ ౨ ॥

రుద్రో వా ఏషః। యదగ్నిః। పత్నీ స్థాలీ। యన్మధ్యె ఽగ్నెరధి శ్రయెత్। రుద్రాయ పత్నీమపి దధ్యాత్। ప్రమాయు కాస్యాత్। ఉదీ చోఽఙ్గారాన్నిరూహ్యాధి శ్రయతి। పత్నియై గోపీథాయ। వ్యన్తాన్కరొతి। తథా పత్న్యప్రమాయుకా భవతి ॥ ౧౬ ॥ ఘర్మో వా ఏషాఽశాన్తః। అహరహః ప్రవృజ్యతే। యదగ్ని హోత్రమ్। ప్రతిషిఞ్చేత్పశుకామస్య। శాన్తమివహి పశ్యవ్యమ్। న ప్రతిషిఞ్చెద్బ్రహ్మవర్చస కామస్య। సమిద్ధమివ హి బ్రహ్మ వర్చసమ్। అథొ ఖలు। ప్రతిషిచ్యమేవ। యత్రప్రతిషిఞ్చతి ॥ ౧౭ ॥ తత్పశవ్యమ్। యజ్జుహోతి। తద్బ్రహ్మవర్చసి। ఉభయమెవాకః । ప్రచ్యుతంవా ఏతదస్మాల్లోకాత్। అగతన్నేవలోకమ్। యచ్ఛృతగ్ం హవిరనభిఘారితమ్। అభిద్యోతయతి। అభ్యైవైనద్ఘారయతి। అథొ దెవత్రైవైనద్గమయతి ॥ ౧౮ ॥ పర్యగ్ని కరొతి। రక్షసామ పహత్యై। త్రిః పర్యగ్ని కరోతి। త్ర్యావృద్ధి యజ్ఞః। అథొ మెధ్యత్వాయ। యత్ప్రాచీనముద్వాసయెత్। యజమానగ్ం శుచాఽర్పయెత్। యద్దక్షిణా। పితృదేవత్యగ్ం స్యాత్। యత్రత్యక్ ॥ ౧౯ ॥ పత్నీగ్ం శుచాఽర్పయెత్। ఉదీచీనముద్వాసయతి। ఏషావై దేవమనుష్యాణాగ్ం శాన్తాదిక్। తామెవైనదనూద్వాసయతి శాన్త్యై। వర్త్మ కరొతి। యజ్ఞస్య సన్తత్యై। నిష్టపతి। ఉపైవ తథ్స్తృణాతి। చతురున్నయతి। చతుష్పాదః పశవః ॥ ౨౦ ॥ పశూనేవావ రున్ధె। సర్వాన్పూర్ణానున్నయతి। సర్వెహి పుణ్యారాద్ధాః। అనూచ ఉన్నయతి। ప్రజాయా అనూచీనత్వాయ। అనూచ్యెవాస్య ప్రజాఽర్ధుకా భవతి । సంమృశతి వ్యావృత్త్యై। నాహోష్యన్నుప సాదయేత్। యదహోష్యన్నుప సాదయేత్। యథాఽన్యస్మా ఉపనిధాయ ॥ ౨౧ ॥ అన్యస్మై ప్రయచ్ఛతి। తాదృగేవ తత్। ఆఽస్మై వృశ్చ్యెత। యదేవ గార్ హపత్యేఽధి శ్రయతి। తెన గార్హపత్యం ప్రీణాతి। అగ్నిరబిభేత్।

ఆహుతయో మాఽత్యేష్యన్తీతి। స ఏతాగ్ం సమిధమపశ్యత్। తామాఽధత్త। తతో వా అగ్నావాహుతయోఽధ్రియన్త ॥ ౨౨ ॥ యదేనగ్ం సమయచ్ఛత్। తథ్సమిధస్సమిత్త్వమ్। సమిధమా దధాతి। సమైవైనంయచ్ఛతి। ఆహుతీనాన్ధృత్యై। అథో అగ్ని హోత్రమేవేధ్మ వత్కరోతి। ఆహుతీనాం ప్రతిష్ఠిత్యై। బ్రహ్మవాదినో వదన్తి। యదేకాగ్ం సమిధమాధాయద్వే ఆహుతీ జుహోతి। అథ కస్యాగ్ం సమిధి ద్వితీయామాహు తిఇజ్జుహోతీతి ॥ ౨౩ ॥ యద్వ్వే సమిధా వాదధ్యాత్। భ్రాతృవ్యమస్మై జనయేత్। ఏకాగ్ం సమిధమాధాయ। యజుషా ఽన్యామాహుతిఇజ్జుహోతి। ఉభే ఏవ సమిద్వతీ ఆహుతీ జుహోతి। నాస్మై భ్రాతృవ్యఇ్జనయతి। ఆదీప్తాయాఇ్జుహోతి। సమిద్ధమివహి బ్రహ్మవర్చసమ్। అథో యథాఽతిథిఇ్జ్యోతిష్కృత్వా పరివేవేష్టి। తాదృగేవతత్। చతురున్నయతి। ద్విర్జుహోతి। తస్మాద్ద్విపాచ్చతుష్పాదమత్తి। అథో ద్విపద్యేవ చతుష్పదః ప్రతిష్ఠాపయతి ॥ ౨౪ ॥

భవతి ప్రతిషిఇ్చతి గమయతి ప్రత్యక్పశవ ఉపనిధాయాధ్రియన్తేతి తచ్చత్వారి చ ॥ 3 ॥

ఉత్తరావతీంవైదేవా ఆహుతిమజుహవుః। అవాచీమసురాః। తతో దేవా అభవన్। పరాఽసురాః। యజ్కామయేత వసీయాన్థ్స్యాదితి। కనీయస్తస్య పూర్వగ్ం హుత్వా। ఉత్తరం భూయో జుహుయాత్। ఏషా వా ఉత్తరావత్యాహుతిః। తాన్దేవా అజుహవుః। తతస్తేఽభవన్ ॥ ౨౫ ॥ యస్యైవఇ్జుహ్వతి। భవత్యేవ। యజ్కామయేత పాపీయాన్థ్స్యాదితి భూయస్తస్య పూర్వగ్ం హుత్వా। ఉత్తరజ్కనీయో జుహుయాత్। ఏషా వా అవాచ్యాహుతిః। తామసురా అజుహవుః। తతస్తే పరాఽభవన్। యస్యైవఇ్జుహ్వతి। పరైవ భవతి ॥౨౬॥ హుత్వోప సాదయత్యజామిత్వాయ। అథో వ్యావృత్త్యై। గార్హపత్యం ప్రతీక్షతే। అననుధ్యా యినమేవైనఙ్కరోతి। అగ్నిహోత్రస్యవై స్థాణురస్తి। తంయఃబుచ్ఛేత్। యజ్జస్థాణుమృచ్ఛేత్।

ఏషవా అగ్నిహోత్రస్యస్థాణుః। యత్పూర్వాఽఽహుతిః। తాంయదుత్తరయాఽభి
జుహుయాత్ ॥ ౨౭ ॥ యజ్ఞస్థాణుమృచ్ఛేత్। అతిహాయ పూర్వామాహుతిఇజ్జుహోతి।
యజ్ఞస్థాణుమేవ పరివృణక్తి। అథో భ్రాతృవ్యమేవాప్త్వాఽతి క్రామతి। అవాచీనగ్ం సాయముప
మార్ష్టి। రేత ఏవ తద్దధాతి। ఊర్ధ్వం ప్రాతః। ప్రజనయత్యేవ తత్। బ్రహ్మవాదినో వదన్తి।
చతురున్నయతి ॥ ౨౮ ॥ ద్విర్జుహోతి। అథక్వద్వే ఆహుతీ భవత ఇతి। అగ్నౌ వైశ్వానర
ఇతి బ్రూయాత్। ఏష వా అగ్నిర్వైశ్వానరః। యద్బ్రాహ్మణః। హుత్వా ద్విః ప్రాశ్నాతి।
అగ్నావేవ వైశ్వానరేద్వే ఆహుతీ జుహోతి। ద్విర్జుహోతి। ద్విర్నిమార్ష్టి। ద్విః ప్రాశ్నాతి
॥ ౨౯ ॥ షట్థ్సం పద్యన్తే। షడ్వా ఋతవః। ఋతూనేవ ప్రీణాతి। బ్రహ్మవాదినో
వదన్తి। కిన్దేవత్యమగ్ని హోత్రమితి। వైశ్వదేవమితిబ్రూయాత్। యద్యజుషా జుహోతి।
తద్వైన్రాగ్నమ్। యత్తూష్ణీమ్। తత్ప్రాజాపత్యమ్ ॥ ౩౧ ॥ యన్నిమార్ష్టి। తదోషధీనామ్।
యద్ద్వితీయమ్। తత్పితృణామ్। యత్ప్రాశ్నాతి। తద్గర్భాణామ్। తస్మాద్గర్భా అన్నశ్నన్తోవర్ధన్తే।
యదాచామతి। తన్మనుష్యాణామ్। ఉదఙ్పర్యావృత్యాచామతి ॥ ౩౧ ॥ ఆత్మనో గోపీథాయ।
నిర్ణేనేక్తి శుద్ధ్యై। నిష్టపతి స్వగాకృత్యై। ఉద్దిశతి। సప్తర్షీనేవ ప్రీణాతి। దక్షిణా పర్యావర్తతే।
స్వమేవ వీర్యమను పర్యావర్తతే। తస్మాద్దక్షిణో ఽర్ధ ఆత్మనో వీర్యావత్తరః। అథో
ఆదిత్యస్యైవావృతమను పర్యావర్తతే। హుత్వోప సమిన్ధే ॥ ౩౨ ॥ బ్రహ్మవర్చసస్య
సమిద్ధ్యై। న బర్హిరను ప్రహరేత్। అసగ్గ్ంస్థితో వా ఏష యజ్ఞః। యదగ్నిహోత్రమ్।
యదను ప్రహరేత్। యజ్ఞంవిచ్ఛిన్ద్యాత్। తస్మాన్నాను ప్రహృత్యమ్। యజ్ఞస్య సన్తత్యై।
అపోనినయతి। అవభృథస్యైవ రూపమకః ॥ ౩౩ ॥

అభవన్భవతి జుహుయాన్నయతి మార్ష్టి ద్విః ప్రాశ్నాతి ప్రాజాపత్యమాచామతీన్ధేఽకః
॥ ౪ ॥

బ్రహ్మవాదినో వదన్తి। అగ్నిహోత్రప్రాయణా యజ్ఞాః। కింప్రాయణమగ్నిహోత్రమితి। వథ్సోవా అగ్నిహోత్రస్య ప్రాయణమ్। అగ్నిహోత్రంయజ్ఞానామ్। తస్య పృథివీ సదః। అన్తరిక్షమాగ్నీధ్రమ్। ద్యౌర్ హవిర్ధానమ్। దివ్యా ఆపః ప్రాఖ్ణయః। ఓషధయో బర్హిః ॥ ౩౪ ॥ వనస్పతయ ఇధ్మః। దిశః పరిధయః। ఆదిత్యో యూపః। యజమానః పశుః। సముద్రో ఽవభృథః। సంవథ్సరస్స్వగాకారః। తస్మాదాహితాగ్నేస్సర్వమేవ బర్హిప్యన్తత్తం భవతి। యథ్సాయఇజ్జుహోతి। రాత్రిమేవ తేన దక్షిణ్యాఙ్కురుతే। యత్ప్రాతః ॥ ౩౫ ॥ అహరేవ తేన దక్షిణ్యఙ్కురుతే। యత్తతో దదాతి। సా దక్షిణా। యావన్తో వై దేవా ఆహుతమాదన్ । తే పరాఽభవన్। త ఏతదగ్నిహోత్రగ్ం సర్వస్యైవ సమవదాయాజుహువుః। తస్మాదాహుః। అగ్నిహోత్రం వైదేవాగృహాణాన్నిష్ప్రతి మపశ్యన్నితి । యథ్సాయఇజ్జుహోతి। రాత్రియా ఏవ తద్ధుతాద్యాయ ॥౩౬॥ యజమానస్యాపరాభావాయ। యత్ప్రాతః। అహ్న ఏవ తద్ధుతాద్యాయ। యజమానస్యాపరాభావాయ। యత్తతోఽశ్నాతి । హుతమేవ తత్। ద్వయోః పయసా జుహుయా త్పశుకామస్య। ఏతద్వా అగ్నిహోత్రం మిథునమ్। య ఏవం వేద। ప్రప్రజయా పశుభిర్మి థునైర్జాయతె ॥ ౩౭ ॥ ఇమామేవ పూర్వయా దుహే। అమూ ముత్తరయా। అధిశ్రిత్యోత్తరమా నయతి। యోనావేవ తద్రేతస్సిఞ్చతి ప్రజననే। ఆజ్యేన జుహుయాత్తేజస్కామస్య। తేజో వా ఆజ్యమ్। తెజస్స్వ్యేవ భవతి। పయసా పశుకామస్య। ఏతద్వై పశూనాగ్ం రూపమ్। రూపేణైవాస్మై పశూనవరున్ధె ॥౩౮ ॥ ✪)పశుమానేవ భవతి। దధ్నేన్ద్రియకామస్య। ఇన్ద్రియంవై దధి। ఇన్ద్రియాణ్యేవ భవతి। యవాగ్వా గ్రామకామస్యౌషధావై మనుష్యాః। భాగధేయేనైవాస్మై సజాతానవ రున్ధె। గ్రామ్యేవ భవతి। అయజ్ఞో వా ఏషః। యోఽసామా ॥ ౩౯ ॥ చతురున్నయతి। చతురక్షరగ్ం రథన్తరమ్। రథన్తరస్యైష వర్ణః। ఉపరీవ హరతి। అన్తరిక్షంవామదేవ్యమ్।

వామదేవ్యస్యైష వర్ణః। ద్విర్జుహోతి। ద్వ్యక్షరం బృహత్ । బృహత ఏషవర్ణః। అగ్నిహోత్రమేవ తథ్సామన్వత్కరోతి ॥ ౪౦ ॥ యో వా అగ్నిహోత్రస్యోపసదో వేద। ఉపైనముపసదో నమన్తి। విన్దత ఉపసత్తారమ్। ఉన్నీయోప సాదయతి। పృథివీమేవ ప్రీణాతి। హోష్యన్నుప సాదయతి। అన్తరిక్షమేవ ప్రీణాతి। హుత్వోప సాదయతి। దివమేవ ప్రీణాతి। ఏతావా అగ్నిహోత్రస్యోపసదః ॥ ౪౧ ॥ య ఏవంవేద। ఉపైనముపసదో నమన్తి। విన్దత ఉపసత్తారమ్। యోవా అగ్ని హోత్రస్యాశ్రావితం ప్రత్యాశ్రావితగ్ం హోతారం బ్రహ్మణంవషట్కారంవేద। తస్య త్వేవ హుతమ్। ప్రాణో వా అగ్ని హోత్రస్యా శ్రావితమ్। అపానః ప్రత్యాశ్రావితమ్। మనో హోతా। చక్షుర్బ్రహ్మా। నిమెషో వషట్కారః ॥ ౪౨ ॥ య ఏవంవేద। తస్య త్వేవ హుతమ్। సాయంయావానశ్చ వైదేవాః ప్రాతర్యావాణశ్చాగ్ని హోత్రిణో గృహమాగచ్ఛన్తి। తాన్ యన్నతర్పయేత్। ప్రజయాఽస్య పశుభిర్వి తిష్ఠేరన్। యత్తర్పయేత్। తృప్తా ఏనం ప్రజయా పశుభిస్తర్పయేయుః। సజూర్దేవైస్సాయం యావభిరితి సాయగ్ం సంమృశతి। సజూర్దేవైః ప్రాతర్యావభిరితి ప్రాతః। యే చైవ దేవాస్సాయంయావానో యే చ ప్రాతర్యావాణః ॥ ౪౩ ॥ తానేవోభయాగ్ం స్తర్పయతి। త ఏనన్తృప్తాః ప్రజయా పశుభిస్తర్పయన్తి। అరుణో హ స్మాహౌపవేశిః। అగ్నిహోత్ర ఏవాహగ్ం సాయం ప్రాతర్వజ్రం భ్రాతృవ్యేభ్యః ప్రహరామి। తస్మాన్మత్పాపీయాగ్ంసో భ్రాతృవ్యా ఇతి। చతురున్నయతి। ద్విర్జుహోతి। సమిథ్సప్తమీ। సప్తపదా శక్వరీ। శాక్వరో వజ్రః। అగ్నిహోత్రఏవ తథ్సాయం ప్రాతర్వజ్రం యజమానో భ్రాతృవ్యాయ ప్రహరతి। భవత్యాత్మనా। పరాఽస్య భ్రాతృవ్యో భవతి ॥ ౪౪ ॥

బర్హిః ప్రాతర్ హుతాద్యాయ జాయతే రున్ధె సామా కరొత్యేతా వా అగ్ని హోత్రస్యోపసదో వషట్కారశ్చ ప్రాతర్యావాణో వజ్రస్త్రీ ణి చ ॥ ౬ ॥

తనువై వాయురగ్నిర్భవత్యవిత్వా భవత్యేకఇ్చ ॥ ౫ ॥

ప్రజాపతిరకామయతాత్మన్వన్మే జాయెతేతి। సోఽజుహోత్। తస్యాత్మన్వదజాయత। అగ్నిర్వాయురాదిత్యః। తేఽబ్రువన్। ప్రజాపతిరహౌషీ దాత్మన్వన్మే జాయెతేతి। తస్య వయమజనిష్మహి। జాయతాన్న ఆత్మన్వదితి తేఽజుహవుః। ప్రాణానామగ్నిః। తనువై వాయుః ॥ ౪౫ ॥ చక్షుష ఆదిత్యః। తేషాగ్ం హుతాదజాయత గౌరేవ। తస్యై పయసి వ్యాయచ్ఛన్త। మమ హుతాదజనిమమేతి। తేప్రజాపతిం ప్రశ్నమాయన్। స ఆదిత్యో ఽగ్నిమబ్రవీత్। యతరో నౌ జయాత్। తన్నౌ సహాసదితి। కస్యై కౌఽహౌషీదితి ప్రజాపతిర బ్రవీత్కస్యైక ఇతి। ప్రాణానామహమిత్యగ్నిః ॥ ౪౬ ॥ తనువా అహమితి వాయుః। చక్షుషో ఽహమిత్యాదిత్యః। య ఏవ ప్రాణానామహౌషీత్। తస్య హుతాదజనీతి। అగ్నేర్ హుతాదజనీతి। తదగ్నిహోత్రస్యాగ్ని హోత్రత్వమ్। గౌర్వా అగ్ని హోత్రమ్। య ఏవంవేద గౌరగ్ని హోత్రమితి। ప్రాణాపానాభ్యామేవాగ్నిగ్ం సమర్ధయతి। అవ్యర్ధుకః ప్రాణాపానాభ్యాం భవతి ॥ ౪౭ ॥ య ఏవంవేద। తౌ వాయురబ్రవీత్। అను మా భజతమితి। యదేవగార్ హపత్యే ఽధిశ్రిత్యాహవనీయ మభ్యుద్రవా। తేనత్వాం ప్రీణానిత్య బ్రూతామ్। తస్మాద్యద్గార్ హపత్యే ఽధిశ్రిత్యాహవనీయ మభ్యుద్రవతి। వాయుమేవ తేన ప్రీణాతి। ప్రజాపతిర్దేవతా స్స్పృజమానః। అగ్నిమేవ దేవతానాం ప్రథమమస్పృజత। సోఽన్యదాలమ్భ్యమవిత్వా ॥ ౪౮ ॥ ప్రజాపతిమభి పర్యావర్తత। సమృత్యోరబిభేత్। సోఽముమాదిత్య మాత్మనో నిరమిమీత। తగ్ం హుత్వా పరాఙ్పర్యావర్తత। తతో వై సమృత్యుమపాజయత్। అప మృత్యుఞ్జయతి। య ఏవంవేద। తస్మాద్యస్యై వంవిదుషః। ఉతైకాహముత ద్వ్యహన్న జుహ్వతి। హుతమేవాస్య భవతి। అసౌ హ్యాదిత్యోఽగ్ని హోత్రమ్ ॥ ౪౯ ॥

రౌద్రజ్గవి। వాయవ్యముపస్పృష్టమ్। ఆశ్వినన్దుహ్యమానమ్। సౌమ్యన్దుగ్ధమ్ । వారుణమధి శ్రితమ్। వైశ్వదేవా భిన్దవః । పౌష్ణముదన్తం। సారస్వతంవిష్యన్దమానమ్। మైత్రగ్ం శరః । ధాతురుద్వాసితమ్ । బృహస్పతెరున్నీతమ్ । సవితుః ప్రక్రాన్తమ్ । ద్యావాపృథివ్యగ్ం హ్రియమాణమ్। ఐన్ద్రాగ్నముపసన్నమ్। అగ్నేః పూర్వా ఽఽహుతిః। ప్రజాపతెరుత్తరా। ఐన్ద్రగ్ం హుతమ్ ॥ ౫౦ ॥

ఉద్వాసితగ్ం సప్త చ ॥ ౭ ॥

దక్షిణత ఉప స్పృజతి। పిత్రలోకమెవ తేన జయతి। ప్రాచీమావర్తయతి। దేవలోకమెవ తేన జయతి। ఉదీచీమావృత్య దొగ్ధి। మనుష్యలోకమెవ తేన జయతి। పూర్వో దుహ్యోజ్జ్యేష్ఠస్య జ్యైష్ఠినెయస్య। యో వా గతశ్రీ స్యాత్ । అపరో దుహ్యోత్కనిష్ఠస్య కానిష్ఠినెయస్య । యోవా బుభూషేత్ ॥ ౫౧ ॥ న సం మృశతి। పాపవస్యసస్య వ్యావృత్త్యై। వాయవ్యంవా ఏతదుపస్పృష్టమ్। ఆశ్వినన్దుహ్యమానమ్। మైత్రన్దుగ్ధమ్। అర్యమ్ణ ఉద్వాస్యమానమ్। త్వాష్ట్రమున్నీ యమానమ్। బృహస్పతెరున్నీతమ్। సవితుః ప్రక్రాన్తమ్। ద్యావాపృథివ్యగ్ం హ్రియమాణమ్ ॥ ౫౨ ॥ ఐన్ద్రాగ్నముప సాదితమ్। సర్వాభ్యోవా ఏష దేవతాభ్యో జుహోతి। యోఽగ్ని హోత్రఞ్జుహోతి। యథా ఖలు వై ధెనున్తీర్థె తర్పయతి। ఏవమగ్ని హోత్రీ యజమాన న్తర్పయతి। తృప్యతి ప్రజయా పశుభిః। ప్రసువర్గంలొకఞ్జానాతి। పశ్యతి పుత్రమ్। పశ్యతి పౌత్రమ్। ప్రప్రజయా పశుభిర్మిథునైర్జాయతే। యస్యైవం విదుషోఽగ్ని హోత్రఞ్జుహ్వతి। యఉచైనదేవంవేద ॥ ౫౩ ॥

బుభూషెద్ధియమాణ ఇజ్జాయతెద్వె చ ॥ ౮॥

త్రయోవై ప్రైయమెధా ఆసన్। తేషాన్త్రిరెకొఽగ్ని హోత్రమజుహోత్। ద్విరెకః। సకృదేకః। తేషాంయస్త్రిరజుహోత్ । స ఋచాఽజుహోత్। యోద్విః। సయజుషా।

యస్సకృత్। సతూష్ణీమ్ ॥ ౫౪ ॥ యశ్చ యజుషా ఽఽజుహోద్యశ్చ తూష్ణీమ్। తావుభావార్ధ్నుతామ్। తస్మాద్యజుషాఽఽహుతిః పూర్వా హోతవ్యా। తూష్ణీముత్తరా। ఉభే ఏవర్ద్ధీ అవరున్ధే। అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతి రగ్నిస్స్వాహేతి సాయఇజ్జుహోతి। రేత ఏవ తద్దధాతి। సూర్యోజ్యోతిర్జ్యోతి స్సూర్యస్స్వాహేతి ప్రాతః। రేత ఏవ హితం ప్రజనయతి। రెతో వా ఏతస్య హితన్న ప్రజాయతే ॥ ౫౫ ॥ యస్యాగ్నిహోత్రమహుతగ్ం సూర్యోఽభ్యుదేతి। యద్యన్యస్యాత్। ఉన్నీయ ప్రాజుదాద్రవేత్। స ఉపసాద్యాతమితోరాసీత। స యదా తామ్యేత్। అథ భూస్స్వాహేతి జుహూయాత్। ప్రజాపతిర్వై భూతః। తమేవోపాసరత్। స ఏవైనన్తత ఉన్నయతి। నార్తిమార్ఛతి యజమానః ॥ ౫౬ ॥

తూష్ణీఇజ్జాయతే యజమానః ॥ ౯ ॥

యదగ్నిముద్ధరతి। వసవస్తర్హ్యగ్నిః। తస్మిన్ యస్య తథావిధే జుహ్వతి। వసుష్వేవాస్యాగ్నిహోత్రగ్ం హుతం భవతి। నిహితో ధూపాయఇత్యేతే। రుద్రాస్తర్హ్యగ్నిః। తస్మిన్ యస్య తథావిధే జుహ్వతి। రుదేష్వేవాస్యాగ్నిహోత్రగ్ం హుతం భవతి। ప్రథమమిధ్మమర్చిరా లభతే। ఆదిత్యాస్తర్హ్యగ్నిః ॥ ౫౭ ॥ తస్మిన్ యస్య తథావిధే జుహ్వతి। ఆదిత్యేష్వేవాస్యాగ్నిహోత్రగ్ం హుతం భవతి। సర్వ ఏవ సర్వశ ఇధ్మ ఆదీప్తోభవతి। విశ్వేదేవాస్తర్హ్యగ్నిః। తస్మిన్ యస్య తథావిధే జుహ్వతి। విశ్వేష్వేవాస్య దేవేష్వగ్నిహోత్రగ్ం హుతం భవతి। నితరామర్చిరుపావైతి లోహినీకేవ భవతి। ఇన్ద్రస్తర్హ్యగ్నిః। తస్మిన్ యస్య తథావిధే జుహ్వతి। ఇన్ద్ర ఏవాస్యాగ్ని హోత్రగ్ం హుతం భవతి ॥ ౫౮ ॥ అఙ్గారా భవన్తి। తేభ్యోఽఙ్గారేభ్యోఽర్చిరుదేతి। ప్రజాపతిస్తర్హ్యగ్నిః। తస్మిన్ యస్య తథావిధే జుహ్వతి। ప్రజాపతావేవాస్యాగ్ని హోత్రగ్ం హుతం భవతి। శరోఽఙ్గారా అధ్యూహన్తే। బ్రహ్మ తర్హ్యగ్నిః। తస్మిన్ యస్య తథావిధే జుహ్వతి। బ్రహ్మన్నేవాస్యాగ్ని

హోత్రగ్ం హుతం భవతి। వసుషు రుద్రేష్వాదిత్యేషు విశ్వేషు దేవేషు। ఇష్టై ప్రజాపతౌ బ్రహ్మన్న్। అపరివర్గమేవాస్యైతాసు దేవతాసు హుతం భవతి। యస్యైవంవిదుషో ఽగ్నిహోత్రఇజ్జుహ్వతి। య ఉచైన దెవంవేద ॥ ౫౯॥

ఆదిత్యాస్తహ్యగ్నిరిన్ద ఏవాస్యాగ్నిహోత్రగ్ం హుతం భవతి దేవేషు చత్వారి చ ॥ ౧౦ ॥

యదగ్నిన్నిహితః ప్రథమగ్ం సర్వ ఏవ నితరామజ్గారాశ్చ రొఽజ్గారా బ్రహ్మ వసుష్వష్టౌ ॥

ఋతన్త్వా సత్యేన పరిషిఞ్చామీతి సాయం పరిషిఞ్చతి। సత్యన్త్వర్తేన పరిషిఞ్చామీతి ప్రాతః। అగ్నిర్వాఋతమ్। అసావా దిత్యస్సత్యమ్। అగ్నిమేవ తదాదిత్యేన సాయం పరిషిఞ్చతి। అగ్నినా ఽఽదిత్యం ప్రాతస్సః। యావదహోరాత్రె భవతః। తావదస్య లోకస్య। నాతిర్ఘ రిష్టిః। నాన్తో న పర్యన్తోఽస్తి। యస్యైవం విదుషో ఽగ్నిహోత్రఇజ్జుహ్వతి। య ఉచైన దేవంవేద ॥ ౬౦ ॥

అస్తిద్వే చ ॥ ౧౧ ॥

అఙ్గిరసః ప్రజాపతిరగ్నిగ్ం రుద్ర ఉత్తరావతీం బ్రహ్మవాదినో ఽగ్నిహోత్రప్రాయణా యజ్ఞాః ప్రజాపతిరకా మయతాత్మన్వద్రాద్రజ్గవి దక్షిణతస్త్రయో వై యదగ్నిమృతన్త్వా సత్యేనైకాదశ ॥ ౧౧ ॥

అఙ్గిరసః ప్రైవ తెన పశూనెవ యన్ని మాష్టి యో వా అగ్నిహోత్రస్యోపసదో దక్షిణతష్షష్టిః ॥ ౬౦ ॥

అఙ్గిరస్తోయ ఉచైఽన దైవంవేద ॥

హరిః ఓమ్। శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు!

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే ద్వితీయాష్టకే ప్రథమ ప్రపాఠకస్సమాప్తః

ద్వితీయాష్టకే ద్వితీయ ప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్। ప్రజాపతిరకామయత ప్రజాసృజేయేతి। సఏతద్దశహోతారమపశ్యత్। తం మనసాఽనుద్రుత్య దర్భస్తమ్బేఽజుహోత్। తతో వై సప్రజా అసృజత। తా అస్మాథ్సృష్టా అపాక్రామన్। తా గ్రహేణాగృహ్ణాత్। తద్గ్రహస్య గ్రహత్వమ్। యః కామయేత ప్రజాయేయేతి। సదశహోతారం మనసాఽనుద్రుత్య దర్భస్తమ్బే జుహుయాత్। ప్రజాపతిర్వై దశహోతా ॥ ౧ ॥ ప్రజాపతిరేవ భూత్వా ప్రజాయతే। మనసాజుహోతి। మనఇవహిప్రజాపతిః। ప్రజాపతేరాప్త్యై। పూర్ణయా జుహోతి। పూర్ణ ఇవ హి ప్రజాపతిః। ప్రజాపతేరాప్త్యై। న్యూనయా జుహోతి। న్యూనాద్ధి ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత। ప్రజానాగ్ం సృష్ట్యై ॥ ౨ ॥ దర్భస్తమ్బే జుహోతి। ఏతస్మాద్వై యోనేః ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత। యస్మాదేవ యోనేః ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత। తస్మాదేవ యోనేః ప్రజాయతే। బ్రాహ్మణో దక్షిణత ఉపాస్తే। బ్రాహ్మణో వైప్రజానాముపద్రష్టా। ఉపద్రష్టుమత్యైవ ప్రజాయతే। గ్రహో భవతి। ప్రజానాగ్ం సృష్టా నాన్ఫృత్యై। యం బ్రాహ్మణం విద్యాంవిద్వాగ్ంసం యశో నర్ఛేత్ ॥ ౩ ॥ సోఽరణ్యం పరేత్య। దర్భస్తమ్బముద్గథ్య। బ్రాహ్మణన్దక్షిణతో నిషాద్య। చతుర్హోత్రాన్వ్యాచక్షీత। ఏతద్వై దేవానాం పరమజ్గుహ్యం బ్రహ్మ। యచ్చతుర్హోతారః। తదేవ ప్రకాశజ్గమయతి। తదేనం ప్రకాశజ్గతమ్। ప్రకాశం ప్రజానాజ్గమయతి। దర్భస్తమ్బముద్గథ్య వ్యాచష్టే ॥ ౪ ॥ అగ్నివాన్ వైదర్భస్తమ్బః। అగ్నివత్యైవ వ్యాచష్టే। బ్రాహ్మణో దక్షిణత ఉపాస్తే। బ్రాహ్మణో వైప్రజానాముపద్రష్టా। ఉపద్రష్టుమత్యై వైనంయశ ఋచ్ఛతి। ఈశ్వరంతం

యశోర్తారిత్యాహుః। యస్యాన్తే వ్యాచష్ట ఇతి। వరస్తస్మై దేయః। యదేవైనన్త్రోప నమతి। తదేవావ రున్ధే ॥ ౫ ॥ అగ్నిమాదధానో దశహోత్రాఽరణిమవ దధ్యాత్। ప్రజాతమేవైనమా ధత్తే। తెనైవోద్రుత్యాగ్ని హోత్రఇజ్జుహుయాత్। ప్రజాతమెవైనజ్జుహోతి। హవిర్నిర్వపన్ద శహోతారంవ్యాచక్షీత। ప్రజాతమేవైనంనిర్వపతి। సామిధేనీరనువక్ష్యన్ద శహోతారంవ్యాచక్షీత। సామిధేనీరెవ సృష్ట్వా ఽఽరభ్యప్రతనుతే। అథో యజ్ఞో వైదశహోతా।యజ్ఞమెవ తనుతే ॥ ౬ ॥ అభిచరన్దశహోతారఇజ్జుహుయాత్। నవవైపురుషె ప్రాణాః। నాభిర్దశమీ। సప్రాణమేవైనమభి చరతి। ఏతావద్వై పురుషస్యస్వమ్। యావత్ప్రాణాః। యావదేవాస్యాస్తి। తదభి చరతి। స్వకృత ఇరిణె జుహోతి ప్రదరేవా। ఏతద్వా అస్యైనిర్ ఋతిగృహీతమ్ । నిర్ఋతిగృహీత ఏవైనన్నిర్ ఋత్యా గ్రాహయతి। యద్వాచః క్రూరమ్ ।తెన వషట్కరోతి। వాచ ఏవైనజ్క్రూరేణ ప్రవృశ్చతి। తాజగార్తి మార్ఛతి ॥ ౭ ॥

దశహోతా సృష్ట్వా ఋచ్ఛేద్వ్యాచష్టె రున్ధ ఏవ తనుతెనిర్ ఋతిగృహీతం పఞ్చ చ ॥ ౧ ॥

ప్రజాపతిరకామయత దర్శపూర్ణమాసౌ సృజెయేతి। సఏతఞ్చతుర్ హోతారమపశ్యత్। తం మనసా ఽనుద్రుత్యాహవనీ యేఽజుహోత్। తతో వైస దర్శపూర్ణమాసావసృజత। తావస్మాథ్సృష్టావ పాక్రామతామ్। తౌ గ్రహోణాగృహ్ణాత్। తద్గ్రహస్య గ్రహత్వమ్। దర్శపూర్ణ మాసావాలభమానః। చతుర్హోతారం మనసాఽనుద్రుత్యాహవనీయే జుహుయాత్। దర్శపూర్ణ మాసావెవ సృష్ట్వా ఽఽరభ్యప తనుతే ॥ ౮ ॥ గ్రహోభవతి। దర్శపూర్ణ మాసయోస్సృష్టయోర్ధృత్యై। సోఽకామయత

చాతుర్మాస్యాని సృజేయేతి। స ఏతం పఞ్చ హోతారమపశ్యత్। తం మనసా ఽనుద్రుత్యాహవనీయేఽజుహోత్। తతో వైస చాతుర్మాస్యాన్యసృజత। తాన్యస్మాథ్సృష్టాన్యపాక్రామన్। తాని గ్రహేణాగృహ్ణాత్। తద్గ్రహస్య గ్రహత్వమ్। చాతుర్మాస్యా న్యాలభమానః ॥ ౯ ॥ పఞ్చహోతారం మనసాఽనుద్రుత్యాహవనీయే జుహుయాత్। చాతుర్మాస్యాన్యేవ సృష్ట్వా ఽఽరభ్య ప్రతనుతే। గ్రహో భవతి। చాతుర్మాస్యానాగ్ం సృష్టానాన్ధృత్యై। సో ఽకామయత పశుబన్ధగ్ం సృజేయేతి। స ఏతగ్ం షడ్హోతారమపశ్యత్। తం మనసా ఽనుద్రుత్యాహవనీయే ఽజుహోత్। తతో వైస పశుబన్ధమసృజత। సోఽస్మాథ్సృష్టో ఽపాక్రామత్। తద్గ్రహేణాగృహ్ణాత్ ॥ ౧౦ ॥ తద్గ్రహస్య గ్రహత్వమ్। పశుబన్ధేన యక్ష్యమాణః। షడ్హోతారం మనసాఽనుద్రుత్యాహవనీయే జుహుయాత్। పశుబన్ధమేవ సృష్ట్వా ఽఽరభ్య ప్రతనుతే। గ్రహో భవతి। పశుబన్ధస్య సృష్టస్య ధృత్యై। సోఽకామయత సౌమ్యమధ్వరగ్ం సృజేయేతి। స ఏతగ్ం సప్తహోతార మపశ్యత్। తం మనసాఽనుద్రుత్యాహవనీయేఽజుహోత్। తతో వై స సౌమ్యమధ్వరమసృజత ॥ ౧౧ ॥ సోఽస్మాథ్సృష్టో ఽపాక్రామత్। తద్గ్రహేణాగృహ్ణాత్। తద్గ్రహస్య గ్రహత్వమ్। దీక్షిష్యమాణః। సప్తహోతారం మనసాఽనుద్రుత్యాహవనీయే జుహుయాత్। సౌమ్యమేవాధ్వరగ్ం సృష్ట్వా ఽఽరభ్య ప్రతనుతే। గ్రహో భవతి। సౌమ్యస్యాధ్వరస్య సృష్టస్య ధృత్యై। దేవేభ్యో వైయజ్ఞో న ప్రాభవత్। తమేతావచ్ఛస్సమభరన్ ॥ ౧౨ ॥ యథ్సంభారాః। తతో వైతేభ్యో యజ్ఞః ప్రాభవత్। యథ్సంభారా భవన్తి। యజ్ఞస్య ప్రభూత్యై। ఆతిథ్యమాసాద్య వ్యాచష్టే। యజ్ఞముఖంవా ఆతిథ్యమ్। ముఖత ఏవ యజ్ఞగ్ం సంభృత్య ప్రతనుతె। అయజ్ఞో వా ఏషః। యోఽపత్నీకః। నప్రజాః ప్రజాయేరన్। పత్నీర్వ్యాచష్టే। యజ్ఞమేవాకః। ప్రజానాం ప్రజననాయ। ఉపసథ్సు

వ్యాచష్టే। ఏతద్వై పత్నీనామా యతనమ్। స్వ ఏవైనా ఆయతనేఽవ కల్పయతి ॥౧౩॥ తనుత ఆలభమానో ఽగృహ్ణాదసృజతా భరఇజ్జాయేరన్ఛట్ట ॥ ౨ ॥

ప్రజాపతిరకామయత ప్రజాయేయేతి । స తపో ఽతప్యత। సత్రివృతగ్గ్ం స్తోమమసృజత। తం పఞ్చదశస్తోమో మధ్యత ఉదతృణత్। తౌపూర్వపక్షశ్చాపర పక్షశ్చాభవతామ్। పూర్వపక్షం దేవా అన్వసృజ్యన్త। అపరపక్షమన్వసురాః। తతో దేవా అభవన్। పరాఽసురాః। యజ్కామయేత వసీయాయాన్థ్స్యాదితి ॥ ౧౪ ॥ తం పూర్వపక్షే యాజయేత్। వసీయానేవ భవతి। యజ్కామయేత పాపీయాన్థ్స్యాదితి। తమపరపక్షే యాజయేత్। పాపీయానేవ భవతి। తస్మాత్పూర్వపక్షో ఽపరపక్షాత్కరుణ్యతరః। ప్రజాపతిర్వై దశహోతా। చతుర్హోతా పఞ్చ హోతా। షడ్హోతా సప్తహోతా। ఋతవస్సంవథ్సరః ॥ ౧౫ ॥ ప్రజాః పశవ ఇమేలోకాః। య ఏవం ప్రజాపతిం బహోర్భూయాగ్ంసంవేద। బహోరేవ భూయాన్భవతి। ప్రజాపతిర్దేవాసురానసృజత। సఇన్ధ్రమపినాసృజత। తన్నేవాఅబ్రువన్। ఇన్ధన్నో జనయేతి। సోఽబ్రవీత్। యథా ఽహంయుష్మాగ్ం స్తపసాఽసృక్షి। ఏవమిన్ధ్రేణ యధ్వమితి ॥ ౧౬ ॥ తే తపోఽతప్యన్త। త ఆత్మన్నిన్ధ్రమపశ్యన్। తమబ్రువన్। జాయస్వేతి। సోఽబ్రవీత్। కిం భాగధే యమభి జనిష్య ఇతి। ఋతూన్థ్సంవథ్సరమ్। ప్రజాః పశూన్। ఇమాన్లో కానిత్యబ్రువన్। తంవై మాఽఽహుత్యా ప్రజనయతేత్య బ్రవీత్ ॥ ౧౭ ॥ తఞ్చతుర్హోత్రా ప్రాజనయన్। యః కామయేత వీరో మ ఆజాయేతేతి। స చతుర్హోతారఇజ్జుహుయాత్। ప్రజాపతిర్వై చతుర్హోతా। ప్రజాపతిరేవ భూత్వా ప్రజాయతే। జజనదిన్ధ్రమిన్ద్రియాయ స్వాహేతి గ్రహేణ జుహోతి। ఆఽస్య వీరోజాయతే। వీరగ్ం హి దేవా ఏతయా ఽఽహుత్యా ప్రాజనయన్। ఆదిత్యాశ్చాఙ్గిరసశ్చ సువర్గేలోకే ఽస్పర్ధన్త।

వయం పూర్వే సువర్గంలోకమియామ వయం పూర్వ ఇతి ॥ ౧౮ ॥ త ఆదిత్యా ఏతం పఞ్చహోతారమపశ్యన్। తం పురా ప్రాతరనువాకాదాగ్నీ ధ్రేఽజుహువుః। తతో వైతే పూర్వే సువర్గంలోకమాయన్। యస్సువర్గకామస్స్యాత్। సపఞ్చహోతారం పురా ప్రాతరనువాకాదాగ్నీధ్రే జుహుయాత్। సంవథ్సరో వైపఞ్చహోతా। సంవథ్సరస్సువర్గో లోకః। సంవథ్సర ఏవర్తుషు ప్రతిష్ఠాయ। సువర్గంలోకమేతి। తేఽబ్రువన్నఙ్గిరస ఆదిత్యాన్ ॥౧౯॥ క్వస్థ। క్వవస్సద్యో హవ్యంవఖ్ష్యామ ఇతి। ఛన్దస్స్విత్యబ్రువన్। గాయత్రియాన్త్రిష్టుభి జగత్యామితి। తస్మాచ్ఛన్దస్సు సద్య ఆదిత్యేభ్యః। ఆఙ్గిరసీః ప్రజా హవ్యంవహన్తి। వహన్త్యస్మై ప్రజా బలిమ్। ఐనమ్ప్రతిఖ్యాతఙ్గచ్ఛతి। య ఏవంవేద। ద్వాదశ మాసాః పఞ్చర్తవః। త్రయ ఇమె లోకాః। అసావాదిత్య ఏకవిగ్ంశః। ఏతస్మిన్వా ఏష శ్రితః। ఏతస్మిన్ప్రతిష్ఠితః। య ఏవమెతగ్గ్ం శ్రితం ప్రతిష్ఠితంవేద। ప్రత్యేవ తిష్ఠతి ॥ ౨౦ ॥

స్యాదితి సంవథ్సరో జనయధ్వమితీత్య బ్రవీత్పూర్వ ఇత్యాదిత్యాన్ఋతవష్షట్చ ॥ ౩ ॥

ప్రజాపతిరకామయత ప్రజాయెయేతి। స ఏతన్దశహో తారమపశ్యత్। తేన దశధా ఽఽత్మానం విధాయ। దశహోత్రాఽతప్యత। తస్య చిత్తిస్సుగాసీత్। చిత్తమాజ్యమ్। తస్యైతావత్యేవ వాగాసీత్। ఏతావాన్ యజ్ఞక్రతుః। స చతుర్హోతారమసృజత। సోఽన్వదత్ ॥ ౨౧ ॥ అసృక్షివా ఇమమితి। తస్య సామో హవిరాసీత్। స చతుర్హోత్రా ఽతప్యత। సోతామ్యత్। స భూరితి వ్యాహరత్। స భూమిమసృజత। అగ్నిహోత్రన్దర్శపూర్ణమాసా యజూగ్ంషి। సద్వితీయమతప్యత। సోఽతామ్యత్। స భువ ఇతి వ్యాహరత్ ॥ ౨౨ ॥ సోఽన్తరిక్షమసృజత। చాతుమాస్యాని సామాని। సత్తృతీయమతప్యత। సోఽతామ్యత్।

సన్నివరితి వ్యాహరత్। స దివమసృజత। అగ్నిష్టోమ ముక్థ్యమతి రాత్రమృచః। ఏతావై వ్యాహృతయ ఇమె లోకాః। ఇమాన్థ్సలు వైలోకానను ప్రజాః పశవశ్ఛన్దాగ్ంసి ప్రాజాయన్త। య ఏవమెతాః ప్రజాపతేః ప్రథమా వ్యాహృతీః ప్రజాతా వేద ॥ ౨౩॥ ప్రప్రజయా పశుభిర్బహుభిర్జాయతే। స పఞ్చహోతారమ సృజత। స హవిర్నావిన్దత। తస్మై సామ్నానువం ప్రాయచ్ఛత్। ఏతత్తే హవిరితి। స పఞ్చహోత్రాఽతప్యత। సోఽతామ్యత్। స ప్రత్యజ్జబాధత। సోఽసురానసృజత। తదస్యాప్రియమాసీత్ ॥ ౨౪ ॥ తద్దుర్వర్ణగ్ం హిరణ్యమభవత్। తద్దుర్వర్ణస్య హిరణ్యస్య జన్మ। సద్వితీయమతప్యత। సోఽతామ్యత్। స ప్రాజబాధత। సదేవానసృజత। తదస్య ప్రియమాసీత్। తథ్సువర్ణగ్ం హిరణ్యమభవత్। తథ్సువర్ణస్య హిరణ్యస్య జన్మ। య ఏవగ్ం సువర్ణస్య హిరణ్యస్య జన్మవేద ॥ ౨౫ ॥ సువర్ణ ఆత్మనా భవతి। దుర్వర్ణోఽస్య భ్రాతృవ్యః। తస్మాథ్సువర్ణగ్ం హిరణ్యం భార్యమ్। సువర్ణ ఏవ భవతి। ఐనం ప్రియ ఙ్గచ్ఛతి నాప్రియమ్। స సప్తహోతారమసృజత। స సప్తహోత్రైవ సువర్గం ల్లోకమైత్। త్రిణవేన స్తోమేనైభ్యో లోకేభ్యోఽసురాన్ప్రాణుదత। త్రయస్త్రిగ్ంశేన ప్రత్యతిష్ఠత్। ఏకవిగ్ం శేన రుచమధత్త ॥ ౨౬ ॥ సప్తదశేన ప్రాజాయత। య ఏవం విద్వాన్థ్సోమేన యజతే। సప్తహోత్రైవ సువర్గం ల్లోకమేతి। త్రిణవేన స్తోమేనైభ్యో లోకేభ్యో భ్రాతృవ్యాన్ప్రణుదతే। త్రయస్త్రిగ్ంశేన ప్రతితిష్ఠతి। ఏకవిగ్ంశేన రుచ న్ధత్తే। సప్తదశేన ప్రజాయతే। తస్మాథ్సప్త దశస్తోమోనవిర్హృత్యః। ప్రజాపతిర్వైసప్తదశః। ప్రజాపతి మేవ మధ్యతో ధత్తేప్రజాత్యై ॥ ౨౭ ॥

అనన్దద్భువ ఇతి వ్యాహరద్వేదాసీద్వే దాధత్త ప్రజాత్యై ॥ ౪ ॥

దేవా వైవరుణమయాజయన్। సయస్యై యస్యై దేవతాయై దక్షిణామనయత్।

తామప్లీనాత్ । తేఽబ్రువన్। వ్యావృత్య ప్రతిగృహ్ణామ। తథానో దక్షిణా నప్లేష్యతీతి। తేవ్యావృత్య ప్రత్యగృహ్ణన్। తతో వై తాన్దక్షిణా నాప్లీనాత్। య ఏవం విద్వాన్వ్యావృత్య దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణాతి। నైనందక్షిణాప్లీనాతి ॥ ౨౮ ॥ రాజా త్వావరుణో నయతు దేవి దక్షిణే ఽగ్నయే హిరణ్యమిత్యాహ। ఆగ్నేయంవైహిరణ్యమ్। స్వయైవైనద్దైవతయా ప్రతిగృహ్ణాతి। సోమాయ వాస ఇత్యాహ। సౌమ్యంవైవాసః। స్వయైవైనద్దైవతయా ప్రతిగృహ్ణాతి। రుద్రాయ గామిత్యాహ। రౌద్రీవైగౌః। స్వయైవైనాన్దైవతయా ప్రతిగృహ్ణాతి। వరుణాయాశ్వమిత్యాహ ॥ ౨౯ ॥ వారుణో వాఅశ్వః। స్వయైవైన దైవతయా ప్రతిగృహ్ణాతి। ప్రజాపతయే పురుషమిత్యాహ। ప్రాజాపత్యోవై పురుషః। స్వయైవైన దైవతయా ప్రతిగృహ్ణాతి। మనవే తల్పమిత్యాహ। మానవో వైతల్పః। స్వయైవైన దైవతయా ప్రతిగృహ్ణాతి। ఉత్తానాయాఙ్గిరసాయాన ఇత్యాహ। ఇయంవా ఉత్తాన ఆఙ్గిరసః ॥ ౩౦ ॥ అనయైవైనత్ప్రతి గృహ్ణాతి। వైశ్వానర్యర్చా రథం ప్రతిగృహ్ణాతి। వైశ్వానరో వైదేవతయారథః। స్వయైవైన దైవతయా ప్రతిగృహ్ణాతి। తేనామృతత్వమ శ్యామిత్యాహ। అమృతమేవాత్మన్నత్తే। వయో దాత్ర ఇత్యాహ। వయ ఏవైనంకృత్వా। సువర్గంలోకం గమయతి। మయోమహ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీత్ర ఇత్యాహ ॥ ౩౧ ॥ యద్వైశివమ్। తన్మయః। ఆత్మన ఏవైషాపరీత్తిః। కఇదఙ్కస్మా అదాదిత్యాహ। ప్రజాపతిర్వైకః। సప్రజాపతయే దదాతి। కామః కామాయేత్యాహ। కామేనహి దదాతి। కామేన ప్రతిగృహ్ణాతి। కామోదాతా కామః ప్రతిగ్రహీతేత్యాహ ॥ ౩౨ ॥ కామోహిదాతా। కామః ప్రతిగ్రహీతా। కామగ్ం సముద్రమావిశేత్యాహ। సముద్ర ఇవహికామః। నేవ హికామస్యాన్తోఽస్తి। నసముద్రస్య। కామేనత్వా ప్రతిగృహ్ణామీత్యాహ। యేనకామేన ప్రతిగృహ్ణాతి। సఏవైనమ ముష్మిఁ ల్లోకే

కామ ఆగచ్ఛతి। కామైతత్త ఏషాతే కామ దక్షిణేత్యాహ। కామ ఏవ తద్యజమానో ఽముష్మిన్లోకే దక్షిణామిచ్ఛతి। నప్రతిగ్రహీతరి। య ఏవం విద్వాన్దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణాతి। అనృణామేవైనాం ప్రతిగృహ్ణాతి ॥ 33 ॥

ప్లీనాత్యశ్వమిత్యాహాఙ్గిరసః ప్రతిగ్రహీత్ర ఇత్యాహ ప్రతిగ్రహీతేత్యాహ దక్షిణేత్యాహ చత్వారి చ ॥ ౬ ॥

అన్తోవాఏష యజ్ఞస్య। యద్దశమమహః। దశమేఽహన్ ఋర్పరాజ్ఞియా ఋగ్భిస్స్తువన్తి। యజ్ఞస్యైవా న్తఙ్గత్వా। అన్నాద్య మవరున్ధతే। తిసృభిస్స్తువన్తి। త్రయ ఇమే లోకాః। ఏభ్యఏవ లోకేభ్యో ఽన్నాద్యమవ రున్ధతే। పృశ్నివతీర్భవన్తి। అన్నంవై పృశ్ని ॥ 34 ॥ అన్నమేవావ రున్ధతే। మనసా ప్రస్తౌతి। మనసోద్గాయతి। మనసా ప్రతిహరతి। మన ఇవ హి ప్రజాపతిః। ప్రజాపతేరాప్త్యై। దేవా వైసర్పాః। తేషామియగ్ం రాజ్ఞీ। యఋర్పరాజ్ఞియా ఋగ్భిస్స్తువన్తి। అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠన్తి ॥ 35 ॥ చతుర్ హోత్రూన్హోతా వ్యాచష్టే। స్తుతమనుశగ్ంసతి శాన్త్యై। అన్తో వా ఏష యజ్ఞస్య। యద్దశమమహః। ఏతత్ఖలు వైదేవానాం పరమ ఋగ్భ్యం బ్రహ్మ। యచ్చతుర్ హోతారః। దశమేఽహగ్ంశ్చతుర్ హోత్రూన్వ్యాచష్టే। యజ్ఞస్యైవాన్త ఙ్గత్వా। పరమన్తైవానా ఋగ్భ్యం బ్రహ్మైవ రున్ధే। తదేవ ప్రకాశ ఙ్గమయతి ॥ 36 ॥ తదేనం ప్రకాశ ఙ్గతమ్। ప్రకాశం ప్రజానా ఙ్గమయతి। వాచంయచ్ఛతి। యజ్ఞస్య ధృత్యై। యజమానదేవత్యం వా అహః। భ్రాతృవ్యదేవత్యా రాత్రిః। అహ్నో రాత్రి న్వ్యాయేత్। భ్రాతృవ్యస్యైవ తల్లోకం వృఙ్క్తే। యద్దివా వాచం విసృజేత్। అహర్భ్రాతృవ్యాయోచ్ఛిగ్ంషేత్। యన్నక్తం విసృజేత్। రాత్రిం భ్రాతృవ్యాయోచ్ఛిగ్ంషేత్। అధివృక్షసూర్యే వాచం విసృజతి। ఏతావన్తమేవాస్మై లోకముచ్ఛిగ్ంషతి। యావదాదిత్యో ఽస్తమేతి ॥ 38 ॥

పృష్ఠి తిష్ఠన్తిగమయతి శిగ్ంషేత్వఇ్చచ ॥ ౫ ॥

ప్రజాపతిః ప్రజాఅసృజత। తాస్సృష్టాస్సమశ్లిష్యన్। తారూపేణాను ప్రావిశత్। తస్మాదాహుః। రూపంవై ప్రజాపతిరితి। తానామ్నాఽను ప్రావిశత్। తస్మాదాహుః। నామ వైప్రజాపతిరితి। తస్మాదప్యామిత్రౌ సఙ్గత్య। నామ్నా చేద్ధ్వయేతే ॥ ౩౮ ॥ మిత్రమేవ భవతః। ప్రజాపతిర్దేవాసురానసృజత। స ఇన్ద్రమపి నాసృజత। తన్దేవా అబ్రువన్। ఇన్ద్రన్నో జనయేతి। సఆత్మన్నిన్ద్రమపశ్యత్। తమసృజత। తన్నిష్ఠ్యూర్యం భూత్వా ఽను ప్రావిశత్। తస్యవజ్రః పఞ్చదశో హస్త ఆపద్యత। తెనోదయ్యాసురానభ్యభవత్ ॥ ౩౯ ॥ యఏవం వేద। అభి భ్రాతృవ్యాన్భవతి। తేదేవా అసురైర్విజిత్య। సువర్గంలోకమాయన్। తేఽముష్మిన్లోకేవ్యఖ్షధ్యన్। తేఽబ్రువన్। అముతః ప్రదానంవా ఉపజిజీవిమేతి। తేసప్తహోతారం యజ్ఞం విధాయాయాస్యమ్। ఆఙ్గిరసం ప్రాహిణ్వన్। ఏతెనాముత్ర కల్పయేతి ॥ ౪౧ ॥ తస్యవా ఇయజ్ఞప్తిః। యదిదఙ్కిఞ్చ। యఏవంవేద। కల్పతేఽస్మై। సవా అయం మనుష్యేషు యజ్ఞస్సప్తహోతా। అముత్ర సద్భ్యో దేవేభ్యో హవ్యం వహతి। యఏవం వేద। ఉపైనం యజ్ఞోనమతి। సోఽమన్యత। అభి వా ఇమేఽస్మాల్లోకాదము ల్లోకం కమిష్యన్త ఇతి। సవాచస్పతెహృదితి వ్యాహరత్। తస్మాత్పుత్రో హృదయమ్। తస్మాదస్మాల్లోకాదము ల్లోకన్నాభి కామయన్తె। పుత్రోహి హృదయమ్ ॥ ౪౧ ॥

హ్వయేతే అభవత్కల్పయేతీతి చత్వారిచ ॥ ౭ ॥

దెవావై చతుర్ హోతృభిర్యజ్ఞమతన్వత। తేవిపాప్మనా భ్రాతృవ్యెణాజయన్త। అభి సువర్గం లోకమజయన్। యఏవం విద్వాగ్ంశ్చతుర్ హోతృభిర్యజ్ఞ న్తనుతే। విపాప్మనా భ్రాతృవ్యేణ జయతె। అభి సువర్గంలోక ఇ్జయతి। షడ్హోతా ప్రాయణీయమాసాదయతి।

అముష్మైవైలోకాయషడ్హోతా। ఘ్నన్తి ఖలువా ఏతథ్సామమ్ । యదభిషుణ్వన్తి ॥ ౪౨ ॥
ఋజుధైవైనమముం లోకఙ్గమయతి । చతుర్హోత్రా ఽతిథ్యమ్। యశో వైచతుర్హోతా।
యశఏవాత్మన్నత్తె। పఞ్చహోత్రా పశుముప సాదయతి। సువర్గ్యోవై పఞ్చహోతా। యజమానః
పశుః। యజమానమేవ సువర్గం లోకఙ్గమయతి। గ్రహాన్గృహీత్వా సప్తహోతారం జుహోతి।
ఇన్ద్రియం వెసప్తహోతా ॥ ౪౩ ॥ ఇన్ద్రియమేవాత్మన్నత్తె। యోవై చతుర్ హోత్రానను
సవనన్తర్పయతి। తృప్యతి ప్రజయా పశుభిః। ఉపైనగ్ం సామపీథో నమతి। బహిష్పవమానే
దశహోతారం వ్యాచక్షీత। మాధ్యన్దినె పవమానె చతుర్హోతారమ్। ఆర్భ వెపవమానే
పఞ్చహోతారమ్। పితృయజ్ఞె షడ్హోతారమ్। యజ్ఞాయజ్ఞియస్య స్నాతె సప్తహోతారమ్।
అనుసవనమెవైనాగ్ం స్తర్పయతి ॥ ౪౪ ॥ తృప్యతి ప్రజయా పశుభిః। ఉపైనగ్ం
సోమపీథోనమతి। దేవా వైచతుర్ హోతృభిస్సత్త్రమాసత। ఋద్ధి పరిమితం
యశస్కామాః। తేఽబ్రువన్। యన్నః ప్రథమంయశఋచ్ఛాత్। సర్వేషా న్నస్తథ్సహాసదితి।
సోమశ్చతుర్హోత్రా। అగ్నిః పఞ్చహోత్రా। ధాతాషడ్హోత్రా ॥ ౪౫ ॥ ఇన్ద్రస్సప్తహోత్రా।
ప్రజాపతిర్దశహోత్రా। తేషాగ్ం సోమగ్ంరాజానంయశ ఆర్ఛత్। తన్న్యకామయత।
తేనాపాక్రామత్। తేన ప్రలాయమచరత్। తద్దేవాః ప్రైషైః ప్రైషమైచ్ఛన్। తత్ప్రైషాణాం
ప్రైషత్వమ్। నివిద్భిర్న్యవేదయన్। తన్నివిదా న్నివిత్త్వమ్ ॥ ౪౬ ॥ ఆప్రీభిరాప్నువన్।
తదాప్రీణామాప్రిత్వమ్। తమఘ్నన్। తస్య యశో వ్యగృహ్ణత। తేగ్రహా అభవన్। తద్గ్రహాణా
ఙ్గ్రహత్వమ్। యస్యైవం విదుషో గ్రహా గృహ్యన్తె। తస్యత్వేవ గృహీతాః। తేఽబ్రువన్।
యోవైన శ్రేష్ఠో ఽభూత్ ॥ ౪౭ ॥ తమవధిష్మ। పునరిమగ్ంసువామహాఇతి। తఛన్దోభిరసువన్త।
తచ్ఛన్దసా ఇన్ద్రస్త్వమ్। సామ్నా సమానయన్। తథ్సామ్నస్సామత్వమ్। ఉక్థైరుదస్థాపయన్।

తదుక్థానాముక్థత్వమ్। యఏవం వేద। ప్రత్యేవ తిష్ఠతి ॥ ౪౮ ॥ సర్వమాయురేతి। సోమోవైయశః। యఏవం విద్వాన్సోమమాగచ్ఛతి। యశ ఏవై నమృచ్ఛతి। తస్మాదాహుః। యశ్చైవం వేద యశ్చన। తావుభౌ సోమమాగచ్ఛతః। సోమోహి యశః। తన్వాఽఏవ యశ ఋచ్ఛతీత్యాహుః। యస్సోమే సోమం ప్రాహేతి। తస్మాథ్సోమె సోమః ప్రోచ్యః। యశ ఏవైనమృచ్ఛతి ॥ ౪౯ ॥

అభిషుణ్వన్తి సప్తహోతా తర్పయతి షడ్ధోతా నివిత్త్వమభూత్తిష్ఠతి ప్రాహేతిద్వేచ ॥ ౮ ॥

ఇదం వాఅగ్రేనైవ కిఞ్చ నాసీత్। న ద్యౌరాసీత్ । నపృథివీ। నాన్తరిక్షమ్। తదసదేవ సన్మనోఽకురుత స్యామితి। తదతప్యత। తస్మాత్తెపానాద్ధూమోఽజాయత। తద్భూయోఽతప్యత। తస్మాత్తేపానాదగ్నిరజాయత। తద్భూయోఽతప్యత ॥ ౫౦ ॥ తస్మాత్తె పానాజ్జ్యోతిరజాయత। తద్భూయోఽతప్యత। తస్మాత్తె పానాదర్చిరజాయత। తద్భూయోఽతప్యత। తస్మాత్తెపానాన్మరీచయో ఽజాయన్త। తద్భూయోఽతప్యత। తస్మాత్తేపానాదుదారా అజాయన్త । తద్భూయో ఽతప్యత। తదభ్రమివ సమహన్యత। తద్వస్తిమభినత్ ॥ ౫౧ ॥ ససముద్రో ఽభవత్। తస్మాథ్సముద్రస్యన పిబన్తి। ప్రజననమివహి మన్యన్తే। తస్మాత్పశోర్జా యమానాదాపః పురస్తాద్యన్తి। తద్దశహోతా ఽన్వసృజ్యత। ప్రజాపతిర్వై దశహోతా। యఏవ న్తపసో వీర్యంవిద్వాగ్ం స్తప్యతే। భవత్యేవ। తద్వా ఇదమాపస్సలిలమాసీత్। సోఽరోదీత్ప్రజాపతిః ॥ ౫౨ ॥ స కస్మా అజ్జి। యద్యస్యా అప్రతిష్ఠాయా ఇతి। యదప్స్వవాపద్యత। సా పృథివ్యభవత్। యద్వ్యమృష్ట। తదన్తరిక్షమభవత్। య దూర్ధ్వముదమృష్ట। సా ద్యౌరభవత్। యదరోదీత్। తదనయో రోదస్త్వమ్ ॥ ౫౩ ॥ యఏవంవేద। నాస్య గృహే రుదన్తి। ఏతద్వా ఏషాంలోకానాఞ్జన్మ। య ఏవమెషాం

లోకానాఞ్జన్మవేద। నైషు లోకేష్వార్తిమార్ఛతి। సఇమాం ప్రతిష్ఠామవిన్దత। సఇమాం ప్రతిష్ఠాంవిత్వా కామయత ప్రజాయేయేతి। స తపోఽతప్యత। సోఽన్తర్వానభవత్। సప్రజననాదేవ ప్రజా అసృజత। తస్మాదిమా భూయిష్ఠాః। ప్రజననాధ్యేనా అసృజత ॥ ౫౪ ॥ తేభ్యో మృన్మయే పాత్రేఽన్నమదుహత్ । యాస్య సా తనూరాసీత్ । తామపాహత । సాతమిస్రా భవత్। సోకామయత ప్రజాయేయేతి । స తపోతప్యత । సోఽన్తర్వానభవత్ । సప్రజననాదేవ ప్రజా అసృజత । తస్మాదిమా భూయిష్ఠాః । ప్రజననాధ్యేనా అసృజత ॥ ౫౫ ॥ తాభ్యోదారుమయే పాత్రేపయోఽదుహత్। యాఽస్య సాతనూరాసీత్। తామపాహత। సా జోథ్నా ఽభవత్। సోఽకామయత ప్రజాయెయేతి। సతపోఽతప్యత। సోఽన్తర్వానభవత్। స ఉపపక్షాభ్యామేవర్తూనసృజత। తేభ్యో రజతే పాత్రే ఘృతమదుహత్। యాఽస్య సాతనూరాసీత్ ॥ ౫౬ ॥ తామపాహత। సోఽహోరాత్రయోస్సన్ధిరభవత్। సోఽకామయత ప్రజాయెయేతి। సతపో ఽతప్యత। సోఽన్తర్వానభవత్। సముఖాద్దేవానసృజత। తేభ్యోహరితేపాత్రే సోమమదుహత్। యాఽస్య సాతనూరాసీత్। తామపాహత। తదహరభవత్ ॥ ౫౭ ॥ ఏతే వైప్రజాపతేర్దోహాః। య ఏవం వేద। దుహ ఏవ ప్రజాః। దివా వైనోఽభూదితి। తద్దేవానా న్దేవత్వమ్। య ఏవ న్దేవానా న్దేవత్వం వేద। దేవవానేవ భవతి। ఏతద్వా అహోరాత్రాణాఞ్జన్మ। య ఏవమహోరాత్రాణాఞ్జన్మ వేద। నాహోరాత్రేష్వార్తి మార్ఛతి ॥ ౫౮ ॥ అసతాధి మనోఽసృజ్యత। మనః ప్రజా పతిమసృజత। ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత। తద్వా ఇదం మనస్యేవ పరమం ప్రతిష్ఠితమ్। యదిదఙ్కిఞ్చ । తదేవచ్ఛ్వోవస్యసన్నామ బ్రహ్మ । వ్యుచ్ఛన్తీ వ్యుచ్ఛన్త్యస్మై వస్యసీ వస్యసీ వ్యుచ్ఛతి। ప్రజాయతే ప్రజయా పశుభిః। ప్రపరమేష్ఠినో

మాత్రామాప్నోతి। య ఏవంవేద ॥ ౫౯ ॥

అగ్నిరజాయత తద్భూయోఽతప్య తాభినదరోదీత్ప్రజాపతీ రోదస్త్వమసృజతా సృజత ఘృతమదు హద్యాఽస్య సాతనూరాసీదహర భవద్భృతి వేద ॥ ౯ ॥

ఇదం ధూమోఽగ్నిర్జ్యోతిరర్చిర్మ రీచయ ఉదారాస్తదభ్భగ్ం స జఘనాథ్సా తమిస్రా సప్రజననాథ్సా జోథ్సాస ఉపపఖ్సాభ్యాగ్ం సోఽహోరాత్రయోస్సన్ధిస్స ముఖాత్తదహర్దే వవాన్మన్మయే దారుమయే రజతే హరితే తేభ్యస్తాభ్యో ద్వేతేఽన్నం పయో ఘృతగ్ం సోమమ్ ॥

ప్రజాపతిరిన్ద్రమసృజతానుజా వరన్దేవానామ్। తం ప్రాహిణోత్। పరేహి। ఏతేషాన్దేవానామధి పతిరెధీతి। తన్దేవా అబ్రువన్। కస్త్వమసి । వయంవైత్వచ్ఛ్రేయాగ్ం సస్మ ఇతి। సోఽబ్రవీత్। కస్త్వమసి వయంవైత్వచ్ఛ్రేయాగ్ం సస్మ ఇతిమాదేవా అవోచన్నితి। అథవా ఇదన్తర్హి ప్రజాపతౌ హర ఆసీత్ ॥ ౬౦ ॥ యదస్మిన్నాదిత్యే। తదేనమబ్రవీత్। ఏతన్మే ప్రయచ్ఛ। అథాహమెతేషాన్దేవానా మధిపతిర్భవిష్యామీతి। కోఽహగ్ం స్యామిత్యబ్రవీత్। ఏతత్ప్ర దాయేతి। ఏతథ్స్యా ఇత్యబ్రవీత్। యదేతద్భవీషీతి। కోహవై నామ ప్రజాపతిః। య ఏవంవేద ॥ ౬౧ ॥ విదురేనన్నామ్నా। తదస్మై రుక్మఙ్కృత్వా ప్రత్యముఞ్చత్। తతొవా ఇన్ద్రో దేవానామధిపతిరభవత్। య ఏవంవేద। అధిపతిరెవ సమానానాం భవతి। సోఽమన్యత। కిఙ్కిం వా అకరమితి। సచన్ద్రం మ ఆహరేతి ప్రాలపత్। తచ్చన్ద్రమసశ్చన్ద్రమస్త్వమ్। య ఏవంవేద ॥ ౬౨ ॥ చన్ద్రవానెవ భవతి। తన్దేవా అబ్రువన్। సువీర్యో మర్యాయథా గొపాయత ఇతి। తథ్సూర్యస్య సూర్యత్వమ్। య ఏవంవేద। నైనన్దభ్నోతి। కశ్చ నాస్మిన్వా ఇదమిన్ద్రియం ప్రత్యస్థాదితి। తదిన్ద్రస్యేన్ద్రత్వమ్।

య ఏవంవేద। ఇన్ద్రియావ్యేవ భవతి ॥ ౬౩ ॥ అయంవా ఇదం పరమోఽభూదితి। తత్పరమేష్ఠినః పరమేష్ఠిత్వమ్। య ఏవంవేద। పరమామేవ కాష్ఠాఙ్గచ్ఛతి। తన్దేవా స్సమన్తం పర్యవిశన్। వసవః పురస్తాత్। రుద్రా దక్షిణతః। ఆదిత్యాః పశ్చాత్। విశ్వేదేవా ఉత్తరతః। అఙ్గిరసః ప్రత్యఞ్చమ్ ॥ ౬౪ ॥ సాధ్యాః పరాఞ్చమ్। యఏవంవేద। ఉపైనగ్ం సమానాస్సంవిశన్తి।సప్రజాపతిరేవ భూత్వా ప్రజా ఆవయత్। తా అస్మై నాతిష్ఠన్తాన్నాద్యాయ। తా ముఖం పురస్తాత్పశ్యన్తీః। దక్షిణతః పర్యాయన్। స దక్షిణతః పర్యవర్తయత। తాముఖం పురస్తాత్పశ్యన్తీః।ముఖన్దక్షిణతః ॥ ౬౫ ॥ పశ్చాత్పర్యాయన్। సపశ్చాత్పర్యవర్తయత। తాముఖం పురస్తాత్పశ్యన్తీః। ముఖ న్దక్షిణతః। ముఖం పశ్చాత్। ఉత్తరతః పర్యాయన్। సఉత్తరతః పర్యవతయత। తా ముఖం పురస్తాత్పశ్యన్తీః। ముఖ న్దక్షిణతః। ముఖం పశ్చాత్ ॥ ౬౬ ॥ ముఖముత్తరతః। ఊర్ధ్వా ఉదాయన్। స ఉపరిష్టాన్న్యవర్తయత। తాస్సర్వతోముఖో భూత్వాఽఽవయత్। తతో వైతస్మైప్రజా అతిష్ఠన్తాన్నాద్యాయ। య ఏవం విద్వాన్పరి చ వర్తయతెని చ।ప్రజాపతిరేవ భూత్వాప్రజా అత్తి। తిష్ఠన్తేఽస్మై ప్రజా అన్నా ద్యాయ। అన్నాద ఏవ భవతి ॥ ౬౭ ॥

ఆసీద్వేద చన్దమస్త్వంయ ఏవం వేదేన్ద్రియావ్యేవ భవతి ప్రత్యఞ్చం ముఖన్దక్షిణతో ముఖం పశ్చాన్నవచ ॥ ౧౦ ॥

ప్రజాపతిరకామయత బహోర్భూయాన్స్యామితి । సఏత న్దశహోతారమ పశ్యత్। తం ప్రాయుఙ్క్త। తస్యప్రయుక్తి బహోర్భూయానభవత్। యః కామయేత బహోర్భూయాన్స్యామితి। సదశహోతారం ప్రయుఞ్జీత। బహోరెవ భూయాన్భవతి। సోఽకామయత వీరో మఆజాయేతేతి। స దశహోతుశ్చతుర్హోతారన్నిరమిమీత। తం

ప్రాయుఙ్క్త ॥ ౬౮ ॥ తస్య ప్రయుక్తీన్ద్రో ఽజాయత। యః కామయేత వీరో మఽజాయేతేతి। స చతుర్ హోతారం ప్రయుఞ్జీత। ఆఽస్యవీరో జాయతే। సోఽకామయత పశుమాన్స్యామితి । స చతుర్హోతుః పఞ్చహోతారన్నిరమిమీత।తం ప్రాయుఙ్క్త। తస్యప్రయుక్తి పశుమానభవత్। యఃకామయేత పశుమాన్స్యామితి। స పఞ్చ హోతారం ప్రయుఞ్జీత ॥ ౬౯ ॥ పశుమానేవ భవతి। సోఽకామయతర్తవో మేకల్పేరన్నితి । స పఞ్చహోతుష్షడ్ధోతార న్నిరమిమీత। తం ప్రాయుఙ్క్త। తస్య ప్రయుక్త్యృతవోఽస్మా అకల్పన్త। యః కామయేతర్తవోమే కల్పేరన్నితి। స షడ్ధోతారం ప్రయుఞ్జీత। కల్పన్తే ఽస్మాఋతవః। సోఽకామయత సోమపస్స్యోమయాజీ స్యామ్। అమేసోమపస్స్యోమయాజీ జాయేతేతి ॥ ౭౦ ॥ స షడ్ధోతుస్సప్తహోతార న్నిరమిమీత। తం ప్రాయుఙ్క్త। తస్య ప్రయుక్తి సోమపస్స్యోమయాజ్య భవత్। ఆఽస్య సోమపస్స్యోమ యాజ్యజాయత। యః కామయేత సోమపస్స్యోమయాజీస్యామ్। ఆఽమే సోమపస్స్యోమ యాజీ జాయేతేతి। ససప్తహోతారం ప్రయుఞ్జీత। సోమపఏవ సోమయాజీ భవతి। ఆఽస్య సోమపస్స్యోమయాజీ జాయతే। సవా ఏష పశుః పఞ్చధా ప్రతితిష్ఠతి ॥ ౭౧ ॥ పద్భిర్ముఖేన। తేదేవాః పశూన్ విత్వా। సువర్గలోకమాయన్। తేఽముష్మిన్లోకే వ్యఖ్యధ్యన్। తేఽబ్రువన్। అముతః ప్రదానంవా ఉపజిజీవిమేతి। తేసప్తహోతారం యజ్ఞంవిధాయాయాస్యమ్। ఆఙ్గిరసం ప్రాహిణ్వన్। ఏతే నాముత్ర కల్పయేతి। తస్య వా ఇయంక్లృప్తిః ॥ ౭౨ ॥ యదిదంఙ్కిఞ్చ। య ఏవం వేద। కల్పతేఽస్మై। స వా అయం మనుష్యేషు యజ్ఞస్సప్తహోతా । అముత్రసద్భ్యో దేవేభ్యో హవ్యం వహతి। య ఏవం వేద।ఉపైనం యజ్ఞోనమతి। యోవై చతుర్హోతృణాన్ని దానంవేద। నిదానవాన్భవతి। అగ్నిహోత్రంవై దశహోతున్నిదానమ్। దర్శపూర్ణమాసౌ చతుర్హోతుః। చాతుర్మాస్యాని పఞ్చహోతుః। పశుబన్ధష్షడ్ధోతుః। సౌమ్యో

ఉధ్వరస్సప్తహోతుః। ఏతద్వై చతుర్హోతృణాన్ని దానమ్। య ఏవంవేద। నిదానవాన్భవతి ॥ ౭౩ ॥

అమిమీతతం ప్రాయుఙ్క్త పఞ్చహోతారం ప్రయుఙ్క్షీత జాయేతేతి తిష్ఠతి క్లృప్తిర్దశహోతుర్ని దానగ్ం సప్తచ ॥ ౧౧ ॥

ప్రజాపతిరకామయత ప్రజాస్సృజేయేతి ప్రజాపతిరకామయత దర్శపూర్ణమాసౌ సృజేయేతి ప్రజాపతిరకామయత ప్రజాయేయేతి స తపస్స త్రివృతం ప్రజాపతిరకామయత దశహోతారం తేన దశధాఽఽత్మానన్దేవా వైవరుణమన్తో వైప్రజాపతిస్తాస్సృష్టాస్స మశ్లిష్యన్దేవా వై చతుర్హోతృభిరిదంవా అగ్రే ప్రజాపతిరిన్దం ప్రజాపతిరకామయత బహోభూయానేకాదశ ॥ ౧౧ ॥

ప్రజాపతి స్తద్గహస్య ప్రజాపతిరకామయతా నయైవైనత్తస్య వా ఇయజ్ఞస్తిస్తస్మాత్తే పానాజ్జ్యోతిర్య దస్మిన్నాదిత్యే సషడ్ధోతుస్సప్తహోతారన్తిసప్తతిః ॥౭౩॥

ప్రజాపతిరకామయత నిదానవాన్భవతి।

హరిః ఓమ్

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే ద్వితీయాష్టకే ద్వితీయ ప్రపాఠకస్సమాప్తః

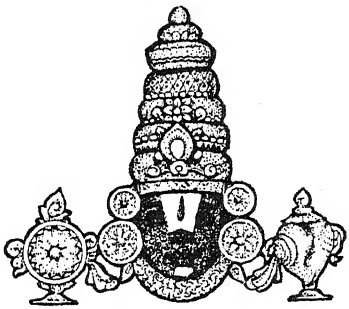

ద్వితీయాష్టకే తృతీయప్రపాఠకప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్। బ్రహ్మవాదినో వదన్తి। కిఞ్చతుర్హోతృణాఞ్చతుర్ హోతృత్వమితి। యదేవైషు చతుర్ధాహోతారః । తేనచతుర్హోతారః। తస్మాచ్చతుర్ హోతార ఉచ్యన్తే।తచ్చతుర్హోతృణాఞ్చతుర్ హోతృత్వమ్। సోమో వైచతుర్హోతా। అగ్నిఃపఞ్చహోతా। ధాతా షడ్ధోతా। ఇన్ద్రస్సప్తహోతా ॥ ౧ ॥ ప్రజాపతిర్దశహోతా। యఏవఞ్చతుర్హోతృణామృద్ధింవేద। ఋధ్నోత్యేవ। య ఏషామేవం బన్ధుతాం వేద। బన్ధుమాన్భవతి। య ఏషామేవం క్లృప్తింవేద। కల్పతే ఽస్మై । య ఏషామేవమాయతనం వేద। ఆయతనవాన్భవతి। య ఏషామేవం ప్రతిష్ఠాం వేద ॥౨॥ ప్రత్యేవ తిష్ఠతి। బ్రహ్మవాదినో వదన్తి। దశహోతా చతుర్హోతా। పఞ్చహోతా షడ్ధోతా సప్తహోతా। అథకస్మా చ్చతుర్ హోతార ఉచ్యన్త ఇతి। ఇన్ద్రోవై చతుర్హోతా। ఇన్ద్రః ఖలువై శ్రేష్ఠా దేవతానాముపదేశనాత్। య ఏవమిన్ద్రగ్గం శ్రేష్ఠన్దేవతానా ముపదేశ నాద్వేద। వసిష్ఠస్సమానానాం భవతి। తస్మాచ్ఛ్రేష్ఠమాయన్తం ప్రథమెనైవాను బుధ్యన్తె। అయమాగన్న్ । అయమవాసాదితి ॥ ౩ ॥

సప్తహోతా ప్రతిష్ఠాంవేద ఋధ్యన్తైషట్చ ॥ ౧ ॥

దక్షిణాం ప్రతిగ్రహీష్యన్నప్త దశకృత్వోఽపాన్యాత్। ఆత్మానమేవ సమిన్ధే । తేజసే వీర్యాయ। అథో ప్రజాపతిరెవైనాం భూత్వా ప్రతిగృహ్ణాతి। ఆత్మనోఽనార్త్యై। యద్యేనమార్త్వి జ్యాద్వ్రతగ్గం సన్తన్నిర్ హరేరన్। అగ్నౌధి జుహుయాద్ద శహోతారమ్।

చతుర్గృహీతేనాజ్యేన। పురస్తాత్ప్రత్యఞ్జిష్ణన్। ప్రతిలోమంవిగ్రాహమ్ ॥ ౪ ॥ ప్రాణానేవాస్యోపదాసయతి। యద్యేనం పునరుపశిఖ్యేయుః। అగ్నీధ ఏవ జుహుయాద్దశహోతారమ్। చతుర్గృహీతే నాజ్యేన। పశ్చాత్ప్రాఞ్చీనః। అనులోమమవిగ్రాహమ్। ప్రాణానేవాస్మై కల్పయతి। ప్రాయశ్చిత్తీవాగ్ఘోతేత్యృతుముఖ ఋతుముఖే జుహోతి। ఋతూనేవాస్మై కల్పయతి। కల్పన్తే ఉస్మా ఋతవః ॥ ౫ ॥ క్లృప్తా అస్మా ఋతవ ఆయన్తి। షడ్ధోతా వైభూత్వా ప్రజాపతిరిదగ్ం సర్వమసృజత। స మనోఽసృజత। మనసాఽధి గాయత్రీమసృజత। తద్గాయత్రీంయశ ఆర్ఛత్। తామాఽలభత। గాయత్రియా అధిఛన్దాగ్ం స్యసృజత। ఛన్దోభ్యోఽధి సామ। తత్సామ యశ ఆర్ఛత్। తదాఽలభత ॥ ౬ ॥ సామ్నోఽధి యజూగ్ంష్య సృజత। యజుర్భ్యోఽధి విష్ణుమ్। తద్విష్ణుంయశ ఆర్ఛత్। తమాఽలభత। విష్ణోరధ్యోషధీరసృజత। ఓషధిభ్యోఽధి సోమమ్। తత్సోమంయశ ఆర్ఛత్। తమాఽలభత। సోమాదధి పశూనసృజత। పశుభ్యో ఽధీన్ద్రమ్ ॥ ౭ ॥ తదిన్ద్రంయశ ఆర్ఛత్। తదేనన్నాతి ప్రాచ్యవత। ఇన్ద్ర ఇవ యశస్వీ భవతి। యఏవంవేద। నైనంయశోఽతి ప్రచ్యవతే। యద్వా ఇదఙ్కిఞ్చ। తత్సర్వముత్తాన ఏవాఙ్గిరసః ప్రత్యగృహ్ణాత్। తదేనం ప్రతిగృహీతన్నాహినత్। యత్కిఞ్చ ప్రతిగృహ్ణీయాత్। తత్సర్వముత్తానస్యాఙ్గిరసః ప్రతిగృహ్ణాత్యేవ ప్రతిగృహ్ణీయాత్। ఇయంవా ఉత్తాన ఆఙ్గిరసః। అనయైవైనత్ప్రతి గృహ్ణాతి। నైనగ్ం హినస్తి। బర్హిషా ప్రతీయాద్గాంవాఽశ్వంవా। ఏతద్వై పశూనాం ప్రియం ధామ। ప్రియేణైవైనం ధామ్నా ప్రత్యేతి ॥ ౮ ॥

విగ్రాహమృతవస్తదా ఉలభతేన్ద్రఞ్చ్రహ్ణీయాత్షట్చ ॥ ౨ ॥

యో వాఅవిద్వాన్నివర్తయతే। విశీర్షా సపాప్మాఽముష్మిన్లోకే భవతి। అథ

యో విద్వాన్ని వర్తయతే। సశీర్షా విపాప్మా ఉముష్మిన్లోకే భవతి। దెవతా వైసప్త పుష్టికామా న్యవర్తయన్త। అగ్నిశ్చ పృథివీ చ। వాయుశ్చాన్తరిక్షఞ్చ। ఆదిత్యశ్చ ద్యౌశ్చ చన్ద్రమాః। అగ్నిర్న్యవర్తయత। ససాహస్రమపుష్యత్ ॥ ౯ ॥ పృథివీ న్యవర్తయత। సౌషధీభిర్వనస్పతిభిరపుష్యత్। వాయుర్న్యవర్తయత। స మరీచీభిరపుష్యత్। అన్తరిక్షన్న్యవర్తయత। తద్వయోభిరపుష్యత్। ఆదిత్యో న్యవర్తయత। సరశ్మిభిర పుష్యత్। ద్యౌర్న్యవర్తయత। సానక్షత్రైరపుష్యత్। చన్ద్రమాన్యవర్తయత। సోఽహోరాత్రై రర్ధమాసైర్మాసైర్ఋతుభిస్సంవత్సరేణా పుష్యత్। తాన్పోషాన్పుష్యతి। యాగ్ంస్తే ఉపుష్యన్। య ఏవంవిద్వాన్ని చ వర్తయతె పరి చ ॥ ౧౦ ॥ అపుష్యన్నక్షత్రై రపుష్యత్పఞ్చచ ॥ ౩ ॥

తస్య వా అగ్నేర్ హిరణ్యం ప్రతిజగ్రహుషః। అర్ధమిన్ద్రి యస్యాపాక్రామత్। తదేతేనైవ ప్రత్యగృహ్ణాత్। తేన వై సోఽర్ధమిన్ద్రియస్యాత్మన్ను పాధత్త। అర్ధమిన్ద్రియస్యాత్మన్ను పాధత్తె। య ఏవంవిద్వాన్ హిరణ్యం ప్రతిగృహ్ణాతి। అథయోఽవిద్వాన్ప్రతి గృహ్ణాతి। అర్ధమస్యేన్ద్రియస్యాప క్రామతి। తస్య వై సోమస్యవాసః ప్రతిజగ్రహుషః। తృతీయమిన్ద్రియస్యాపాక్రామత్ ॥ ౧౧ ॥ తదెతేనైవ ప్రత్యగృహ్ణాత్। తేనవై సతృతీయమిన్ద్రి యస్యాత్మన్నుపాధత్త। తృతీయమిన్ద్రియస్యాత్మన్ను పాధత్తె। యఏవంవిద్వాన్ వాసః ప్రతిగృహ్ణాతి। అథ యోఽవిద్వాన్ప్రతి గృహ్ణాతి। తృతీయమస్యేన్ద్రియస్యాప క్రామతి। తస్య వై రుద్రస్యగాం ప్రతిజగ్రహుషః। చతుర్థమిన్ద్రియస్యాపాక్రామత్। తామెతేనైవ ప్రత్యగృహ్ణాత్। తేనవై స చతుర్థమిన్ద్రియస్యాత్మన్ను పాధత్త ॥ ౧౨ ॥ చతుర్థ మిన్ద్రియస్యాత్మన్ను పాధత్తె। య ఏవం విద్వాన్గాం ప్రతిగృహ్ణాతి। అథ యోఽవిద్వాన్ప్రతిగృహ్ణాతి। చతుర్థమస్యేన్ద్రియస్యాప క్రామతి। తస్యవై వరుణస్యాశ్వం ప్రతిజగ్రహుషః। పఞ్చమమిన్ద్రియస్యాపాక్రామత్। తమెతేనైవప్రత్యగృహ్ణాత్। తేనవైసపఞ్చమమిన్ద్రియస్యాత్మన్ను పాధత్త। పఞ్చమమిన్ద్రియస్యాత్మన్ను

పాధత్తే। య ఏవంవిద్వానశ్వం ప్రతిగృహ్ణాతి ॥ ౧౩ ॥ అథయో ఽవిద్వాన్ప్రతి గృహ్ణాతి। పఞ్చమ మస్యేన్ద్రియస్యాప క్రామతి। తస్య వై ప్రజాపతేః పురుషం ప్రతిజగ్రహుషః। షష్ఠమిన్ద్రియస్యాపాక్రామత్। తమేతేనైవ ప్రత్యగృహ్ణాత్। తేన వై సషష్ఠమిన్ద్రియస్యాత్మన్ను పాధత్త। షష్ఠమిన్ద్రి యస్యాత్మన్నుపాధత్తే। య ఏవంవిద్వాన్పురుషం ప్రతిగృహ్ణాతి। అథయో ఽవిద్వాన్ప్రతి గృహ్ణాతి। షష్ఠమస్యేన్ద్రియస్యాప క్రామతి ॥ ౧౪ ॥ తస్య వై మనోస్తల్పం ప్రతి జగ్రహుషః। సప్తమమిన్ద్రియస్యాపాక్రామత్। తమేతేనైవ ప్రత్యగృహ్ణాత్। తేనవై ససప్తమమిన్ద్రియస్యాత్మన్ను పాధత్త । సప్తమమిన్ద్రియస్యాత్మన్ను పాధత్తే। య ఏవంవిద్వాగ్ంస్తల్పం ప్రతిగృహ్ణాతి। అథ యోఽవిద్వాన్ప్రతి గృహ్ణాతి। సప్తమమస్యేన్ద్రియస్యాప క్రామతి। తస్య వా ఉత్తానస్యాఙ్గిర సస్యాప్రాణత్ప్రతి జగ్రహుషః। అష్టమ మిన్ద్రియ స్యాపాక్రామత్ ॥ ౧౫ ॥ తదేతేనైవ ప్రత్యగృహ్ణాత్। తేనవై సోఽష్టమ మిన్ద్రియస్యాత్మన్ను పాధత్త। అష్టమమిన్ద్రియస్యా త్మన్ను పాధత్తే। య ఏవంవిద్వాన ప్రాణత్ప్రతిగృహ్ణాతి। అథ యోఽవిద్వాన్ప్రతిగృహ్ణాతి। అష్టమమస్యేన్ద్రియస్యాప క్రామతి। యద్వా ఇదఙ్కిఞ్చ। తథ్సర్వముత్తాన ఏవాఙ్గిరసః ప్రత్యగృహ్ణాత్। తదేనం ప్రతిగృహీతన్నాహినత్। యత్కిఞ్చ ప్రతిగృహ్ణీయాత్। తథ్సర్వముత్తానస్యాఙ్గిరసః ప్రతిగృహ్ణాత్యిత్యేవ ప్రతిగృహ్ణీయాత్। ఇయంవా ఉత్తాన ఆఙ్గిరసః। అనయైవైనత్ప్రతి గృహ్ణాతి। నైనగ్ం హినస్తి ॥ ౧౬ ॥

తృతీయమిన్ద్రియస్యాపాక్రామచ్చతుర్థమిన్ద్రి యస్యాత్మన్నుపాధత్తాశ్వం ప్రతిగృహ్ణాతి షష్ఠమస్యేన్ద్రియస్యాప క్రామత్యష్టమ మిన్ద్రియస్యా పాక్రామత్ప్రతి గృహ్ణీయాచ్చత్వారి చ ॥ ౪ ॥

తస్యవా అగ్నేర్ హిరణ్యగ్ం సామస్య వాసస్తదేతేన రుద్రస్య గాన్తామేతేన వరుణస్యాశ్వం ప్రజాపతేః పురుషం మనోస్తల్పం తమే తే నో త్తానస్య తదేతేనాప్రాణద్యద్వై।

అర్ధం తృతీయ మష్టమం తచ్చతుర్థం తాం పఞ్చమగ్ం షష్ఠగ్ం సప్తమన్తమ్। తదేతెనద్వే తామెతెనైకం తమెతెనత్రీణి తదేతెనైకమ్ ।

బ్రహ్మవాదినో వదన్తి। యద్దశహోతారస్సత్రమాసత। కేనతే గృహపతినాఽఽర్ధ్నువన్। కేన ప్రజా అసృజన్తెతి। ప్రజాపతినావై తేగృహపతినాఽఽర్ధ్నువన్। తేనప్రజాఅసృజన్త। యచ్చతుర్హోతారస్సత్రమాసత। కేనతే గృహపతి నార్ధ్నువన్ । కేనౌషధీరసృజన్తెతి। సోమేనవైతే గృహపతినాఽఽర్ధ్నువన్ ॥ ౧౭ ॥ తేనౌషధీరసృజన్త। యత్పఞ్చహోతార స్సత్రమాసత। కేన తె గృహపతినా ఽఽర్ధ్నువన్। కేనైభ్యోలోకేభ్యో సురాన్ప్రాణుదన్త। కేనైషాం పశూనవృఞ్జతెతి। అగ్నినా వైతెగృహపతి నాఽఽర్ధ్నువన్ । తెనైభ్యో లోకెభ్యోసురాన్ప్రాణుదన్త। తేనైషాం పశూనవృఞ్జత। యద్షడ్ఢోతారస్సత్రమాసత। కేన తె గృహపతి నాఽఽర్ధ్నువన్ ॥ ౧౮ ॥ కెనర్తూ నకల్పయన్తెతి। ధాత్రా వైతే గృహపతినా ఽఽర్ధ్నువన్। తేనర్తూన కల్పయన్త। యథ్సప్తహో తారస్సత్రమాసత। కేనతే గృహపతినా ఽఽర్ధ్నువన్। కేనసువరాయన్। కేనెమాన్లోకా న్ప్రమతన్వన్నితి అర్యమ్ణావైతే గృహపతినార్ధ్నువన్। తేనసువరాయన్। తేనెమాన్లోకాన్ప్రమతన్వన్నితి॥ ౧౯ ॥ ఏతేవై దేవా గృహపతయః। తాన్య ఏవంవిద్వాన్। అప్యన్యస్య గార్హపతె దీక్షతె। అవాన్తరమెవ సత్రిణామృధ్నోతి। యో వా అర్యమణంవేద। దానకామా అస్మైప్రజా భవన్తి। యజ్ఞోవా అర్యమా। ఆర్యా వసతిరితి వైతమాహుర్యం ప్రశగ్ంసన్తి। ఆర్యా వసతిర్భవతి। య ఏవంవేద ॥ ౨౦ ॥ యద్వా ఇదఙ్కిఞ్చ। తథ్సర్వఞ్చతుర్ హోతారః। చతుర్హోతృభ్యోఽధి యజ్ఞో నిర్మితః। స య ఏవంవిద్వాన్ వివదేత। అహమేవ భూయో వేద। యశ్చతుర్ హోత్రాన్వేదేతి। సహ్యేవ భూయో వేద। యశ్చతుర్ హోత్రాన్ వేద। యో వై చతుర్హోతృణాగ్ం హోత్రాన్ వేద। సర్వాసు ప్రజాస్వన్నమత్తి ॥ ౨౧ ॥ సర్వా

దిశోఽభి జయతి। ప్రజాపతిర్వై దశహోతృణాగ్ం హోతా। సోమశ్చతుర్ హోతృణాగ్ం హోతా। అగ్నిః పఞ్చ హోతృణాగ్ం హోతా। ధాతా షడ్ధోతృణాగ్ం హోతా। అర్యమా సప్తహోతృణాగ్ం హోతా। ఏతెవై చతుర్ హోతృణాగ్ం హోతారః। తాన్ య ఏవంవేద। సర్వాసు ప్రజాస్వన్నమత్తి। సర్వా దిశోఽభి జయతి ॥౨౨॥

ఆర్ద్ధువన్నార్ద్ధు వన్నిత్యేవం వేదాత్తి సర్వా దిశోఽభి జయతి ॥౬॥ వైతేన సత్రజ్కేన॥

ప్రజాపతిః ప్రజాస్సృష్ట్వావ్యసగ్ంసత। స హృదయం భూతాశయత్। ఆత్మన్హో (3) ఇత్యహ్వయత్। ఆపః ప్రత్యశృణ్వన్। తా అగ్నిహోత్రేణైవ యజ్ఞక్రతునోప పర్యావర్తన్త। తాః కుసిన్ధముపాహన్। తస్మాదగ్నిహోత్రస్య యజ్ఞక్రతోః। ఏక ఋత్విక్। చతుష్ప్రత్వా ఽహ్వయత్। అగ్నివాయు రాదిత్యశ్చన్ద్రమాః ॥౨౩॥ తే ప్రత్యశృణ్వన్। తే దర్శపూర్ణమాసాభ్యామేవ యజ్ఞక్రతునోప పర్యావర్తన్త। త ఉపాహగ్ంశ్చత్వార్యజ్ఞాని। తస్మాద్దర్శ పూర్ణమాసయోర్యజ్ఞక్రతోః। చత్వార ఋత్విజః। పఞ్చకృత్వా ఽహ్వయత్ పశవః ప్రత్యశృణ్వన్। తేచాతుర్మాస్యైరేవ యజ్ఞక్రతునోప పర్యావర్తన్త। త ఉపాహన్లోమ ఛవీం మాగ్ంసమస్థి మజ్జానమ్। తస్మాచ్చాతుర్మా స్యానాంయజ్ఞక్రతోః ॥ ౨౪ ॥ పఞ్చర్త్విజః। షట్కృత్వా ఽహ్వయత్। ఋతవః ప్రత్యశృణ్వన్। తె పశుబన్ధేనైవ యజ్ఞక్రతునోప పర్యావర్తన్త। త ఉపాహన్ థ్సనావాణ్డౌ శిశ్నమవాఞ్చం ప్రాణమ్। తస్మాత్పశుబన్ధస్య యజ్ఞక్రతోః। షడృత్విజః। సప్తకృత్వో ఽహ్వయత్। హోత్రాః ప్రత్యశృణ్వన్। తాస్సామ్యేనై వాధ్వరేణ యజ్ఞక్రతునోప పర్యావర్తన్త ॥౨౫॥ తా ఉపాహన్థ్సప్త శీర్షణ్ప్రాణాన్। తస్మాథ్సామ్యస్యాధ్వరస్య యజ్ఞక్రతోః। సప్త హోత్రాః ప్రాచీర్వషట్కుర్వన్తి। దశకృత్వో

ఽహ్వాయత్। తపః ప్రత్యశృణోత్। తత్కర్మణైవ సంవత్సరేణ సర్వైర్యజ్ఞ క్రతుభిరుప పర్యావర్తత। తత్సర్వమాత్మా నమపరివర్గముపాహరత్। తస్మాత్సంవత్సరే సర్వే యజ్ఞక్రతవో వరుఽధ్యన్తే। తస్మాద్దశహోతా చతుర్ హోతా। పఞ్చహోతా షడ్హోతా సప్తహోతా। ఏకహోత్రే బలిగ్ం హరన్తి। హరన్త్యస్మై ప్రజా బలిమ్। ఐనమప్రతిఖ్యాతజ్గచ్ఛతి। య ఏవంవేద ॥ ౨౬ ॥ చన్వారిమాశ్చాతుర్మాస్యా నాంయజ్ఞక్రతో రధ్వరేణ యజ్ఞక్రతునోప పర్యావర్తన్త సప్తహోతా చత్వారిచ ॥ ౫ ॥

ప్రజాపతిః పురుషమసృజత। సోఽగ్నిరబ్రవీత్। మమాయ మన్నమస్త్వితి। సోఽబిభెత్। సర్వంవైమాఽయం ప్రధక్ష్యతీతి। సఏతాగ్ంశ్చతుర్ హోత్రూనాత్మస్పరణా నపశ్యత్। తానజుహోత్। తైర్వై స ఆత్మానమస్పృణోత్। యదగ్నిహోత్రఇజ్జుహోతి। ఏకహోతారమేవ తద్యజ్ఞక్రతు మాప్నోత్యగ్ని హోత్రమ్ ॥ ౨౭ ॥ కుసిన్ధఇ్చాత్మనస్స్పృణోతి। ఆదిత్యస్య చసాయుజ్యజ్గచ్ఛతి। చతురున్నయతి। చతుర్హోతారమేవ తద్యజ్ఞక్రతుమాప్నోతి దర్శపూర్ణమాసౌ। చత్వారి చాత్మనోఽఙ్గాని స్పృణోతి। ఆదిత్యస్యచ సాయుజ్యజ్గచ్ఛతి చతురున్నయతి। సమిత్పఇ్చమీ। పఞ్చహో తారమేవ తద్యజ్ఞక్రతుమాప్నోతి చాతుర్మాస్యాని। లోమ ఛవీం మాగ్ంసమస్థి మజ్జానమ్ ॥ ౨౮ ॥ తాని చాత్మనస్స్పృణోతి। ఆదిత్యస్య చ సాయుజ్యజ్గచ్ఛతి। చతురున్నయతి। ద్విర్జుహోతి। షడ్హోతారమేవ తద్యజ్ఞక్రతుమాప్నోతి పశుబన్ధమ్। స్తనావాణ్డౌ శిశ్నమవాఇ్చం ప్రాణమ్। తాని చాత్మనస్స్పృణోతి। ఆదిత్యస్య చ సాయుజ్యజ్గచ్ఛతి। చతురున్నయతి। ద్విర్జుహోతి ॥ ౨౯ ॥ సమిథ్సప్తమీ। సప్తహోతారమేవ తద్యజ్ఞక్రతుమాప్నోతి సౌమ్యమధ్వరమ్। సప్త చాత్మనశ్శీర్షణ్యాన్ప్రాణ్స్పృణోతి। ఆదిత్యస్య చ సాయుజ్యజ్గచ్ఛతి। చతురున్నయతి। ద్విర్జుహోతి। ద్విర్నిమార్ష్టి। ద్విఃప్రాశ్నాతి। దశహోతారమేవ తద్యజ్ఞక్రతుమాప్నోతి సంవత్సరం। సర్వఇ్చాత్మానమపరివర్గగ్ స్పృణోతి।

ఆదిత్యస్య చ సాయుజ్యఙ్గచ్ఛతి ॥ 30 ॥

అగ్నిహోత్రం మజ్జానన్విర్జ్ హోత్యపరివర్గగ్గ్ం స్పృణోత్యేకఇ్చ ॥౭॥

ప్రజాపతిరకామయత ప్రజాయెయేతి । సతపోతప్యత। సోఽన్తర్వానభవత్। సహరితశ్శ్యావో ఽభవత్। తస్మాత్ప్రస్యన్తర్వత్నీ। హరిణీ సతీ శ్యావా భవతి। స విజాయమానో గర్భేణాతామ్యత్। సతాన్తః కృష్ణశ్శ్యావో ఽభవత్। తస్మాత్తాన్తః కృష్ణశ్శ్యావో భవతి। తస్యాసురేవాజీవత్ ॥ 31 ॥ తేనాసునా ఽసురానసృజత। తదసురాణామసురత్వమ్। య ఏవమసురాణా మసురత్వంవేద। అసుమానేవ భవతి। నైనమసుర్జహాతి। సాసురాన్థ్సృష్ట్వా పితేవా మన్యత। తదను పిత్రానసృజత। తత్పితృణాం పితృత్వమ్। య ఏవం పితృణాం పితృత్వంవేద। పితేవైవ స్వానాం భవతి ॥ 32 ॥ యన్త్యస్య పితరో హవమ్। సపిత్రాన్థ్సృష్ట్వా ఽమనస్యత్। తదను మనుష్యానసృజత। తన్మనుష్యాణాం మనుష్యత్వమ్ । యఏవం మనుష్యాణాం మనుష్యత్వంవేద। మనస్యేవ భవతి । నైనం మనుర్జహాతి। తస్మై మనుష్యాన్థ్సృజానాయ। దివా దేవత్రా ఽభవత్। తదను దేవానసృజత। తద్దేవానాన్దేవత్వమ్ । య ఏవన్దేవానాన్దేవత్వంవేద। దివా హైవాస్య దేవత్రా భవతి। తాని వా ఏతాని చత్వార్యమ్భాగ్ంసి। దేవా మనుష్యాః పితరో ఽసురాః। తేషు సర్వేష్వమ్భో నభ ఇవ భవతి। య ఏవంవేద ॥ 33 ॥

అజీవథ్స్వానాం భవతి దేవానసృజత సప్త చ ॥౮ ॥

బ్రహ్మవాదినో వదన్తి। యో వా ఇమంవిద్యాత్। యతో ఽయం పవతే। యదభి పవతే। యదభి సంపవతే। సర్వమాయురియాత్। న పురాఽఽయుషః ప్రమీయేత। పశుమాన్థ్స్యాత్। విన్దేత ప్రజామ్। యోవా ఇమంవేద ॥ 34 ॥ యతోఽయం పవతే।

యదభి పవతే। యదభి సంపవతే। సర్వమాయురేతి। న పురా ఽఽయుషః ప్రమీయతే। పశుమాన్భవతి। విన్దతే ప్రజామ్। అద్భ్యః పవతే। అపోఽభి పవతే। అపోఽభి సంపవతే ॥ ౩౫ ॥ అస్యాః పవతే। ఇమామభి పవతే। ఇమామభి సంపవతే। అగ్నేః పవతే। అగ్నిమభి పవతే। అగ్నిమభి సంపవతే। అన్తరిక్షాత్పవతే। అన్తరిక్షమభి పవతే। అన్తరిక్షమభి సంపవతే। ఆదిత్యాత్పవతే ॥ ౩౬ ॥ ఆదిత్యమభి పవతే। ఆదిత్యమభి సంపవతే। ద్యోః పవతే। దివమభి పవతే। దివమభి సంపవతే। దిగ్భ్యః పవతే। దిశోఽభి పవతే। దిశోఽభి సంపవతే। సయత్పురస్తాద్వాతి। ప్రాణ ఏవ భూత్వాపురస్తాద్వాతి ॥ ౩౭ ॥ తస్మా త్పురస్తాద్వాన్తమ్। సర్వాః ప్రజాః ప్రతి నన్దన్తి। ప్రాణోహి ప్రియః ప్రజానామ్। ప్రాణ ఇవ ప్రియః ప్రజానాం భవతి। య ఏవంవేద। స వా ఏష ప్రాణ ఏవ। అథ యద్దక్షిణతో వాతి। మాతరిశ్వైవ భూత్వా దక్షిణతో వాతి। తస్మాద్దక్షిణతో వాన్తంవిద్యాత్। సర్వా దిశ ఆవాతి ॥ ౩౮ ॥ సర్వా దిశో ఽనువివాతి। సర్వాదిశోఽను సంవాతీతి। సవా ఏష మాతరిశ్వైవ। అథ యత్పశ్చాద్వాతి। పవమాన ఏవ భూత్వా పశ్చాద్వాతి। పూతమస్మా ఆహరన్తి। పూతముపహరన్తి। పూతమశ్నాతి। య ఏవంవేద। సవా ఏష పవమాన ఏవ ॥ ౩౯ ॥ అథ యదుత్తరతోవాతి। సవితైవ భూత్వోత్తరతో వాతి। సవితేవ స్వానాం భవతి। య ఏవంవేద। సవాఏష సవితైవ। తెయ ఏనం పురస్తాదాయన్తముపవదన్తి। యఏవాస్య పురస్తాత్పాప్మానః। తాగ్ంస్తె ఽపఘ్నన్తి। పురస్తాదితరాన్పాప్మనస్సచన్తె। అథ య ఏనన్దక్షిణత ఆయన్తముపవదన్తి ॥ ౪౦ ॥ య ఏవాస్య దక్షిణతః పాప్మానః। తాగ్ం స్తెఽప ఘ్నన్తి। దక్షిణత ఇతరాన్పాప్మనస్సచన్తె। అథ య ఏనం పశ్చాదాయన్తముప వదన్తి। య ఏవాస్య పశ్చాత్పాప్మానః। తాగ్ంస్తెఽపఘ్నన్తి। పశ్చాదితరాన్పాప్మ నస్సచన్తే। అథ య ఏనముత్తరత ఆయన్తముప వదన్తి। య ఏవాస్యోత్తరతః పాప్మానః। తాగ్ంస్తెఽప ఘ్నన్తి ॥ ౪౧ ॥ ఉత్తరత

ఇతరాన్పాప్మనస్సచన్తే। తస్మాదేవం విద్వాన్। వీవ నృత్యేత్। ప్రేవ చలేత్। వ్యస్యేవాఖ్యాభాషేత। మణ్ణయేదివ। క్రాథయేదివ। శృఙ్గాయేతేవ। ఉతమోప వదేయుః। ఉత మే పాప్మానమప హన్యురితి। సయాన్దిశగ్ం సనిమేష్యన్ఖ్యాత్। యదా తాన్దిశంవాతో వాయాత్। అథ ప్రవేయాత్। ప్రవా ధావయేత్। సాతమేవ రదితవ్యూఢఙ్గ్నమభి ప్రచ్యవతే। ఆఽస్య తఙ్గ్నపదం పూర్వా కీర్తి ర్గచ్ఛతి। దాన కామా అస్మై ప్రజా భవన్తి। య ఏవంవేద ॥ ౪౨ ॥

వేద సంపవత ఆదిత్యాత్పవతే వాత్యా వాత్యేష పవమాన ఏవ దక్షిణత ఆయన్తముప వదన్త్యుత్తరతః పాప్మానస్తాగ్ంస్తే ఽప ఘ్నన్తీత్యష్టౌ చ ॥

ప్రజాపతిస్సోమగ్ం రాజానమసృజత। తన్త్రయో వేదా అన్వసృజ్యన్త। తాన్ హస్తేఽకురుత। అథ హాసీతా సావిత్రీ। సోమగ్ం రాజానఞ్చకమే। శ్రద్ధాముప చకమే। సాఽఽహ పితరం ప్రజాపతి ముపససార। తగ్ం హోవాచ। నమస్తే అస్తు భగవః। ఉపత్వా ఽయాని ॥ ౪౩ ॥ ప్రత్వా పద్యే। సోమ ంవై రాజానఙ్కామయే। శ్రద్ధాము స కామయత ఇతి। తస్యా ఉహస్థా గరమలఙ్కారఙ్కల్పయిత్వా। దశహోతారం పురస్తాద్వ్యాఖ్యాయ। చతుర్ హోతారన్దక్షిణతః। పఞ్చహోతారం పశ్చాత్। షడ్హోతారముత్తరతః। సప్తహోతారము పరిష్టాత్। సమ్భారైశ్చ పత్నిభిశ్చ ముఖేఽలఙ్కృత్య ॥ ౪౪ ॥ ఆస్యార్ధం వ్రాజ। తాగ్ం హోదీక్ష్యోవాచ। ఉపమా వర్తస్వేతి। తగ్ం హోవాచ। భోగన్తు మ ఆచక్ష్వ। ఏతన్మ ఆచక్ష్వ। యత్తే పాణావితి। తస్యా ఉహ త్రీన్ వేదాన్ప్రదదౌ। తస్మాదుహాప్తియో భోగమైవ హారయన్తే। స యః కామయేత ప్రియస్స్యామితి ॥ ౪౫ ॥ యంవా కామయేత ప్రియస్స్యాదితి। తస్మా ఏతగ్ంస్థా గరమలఙ్కారఙ్కల్పయిత్వా। దశహోతారం పురస్తాద్వ్యాఖ్యాయ। చతుర్హోతారన్దక్షిణతః। పఞ్చహోతారం పశ్చాత్। షడ్హోతారముత్తరతః। సప్తహోతార ముపరిష్టాత్। సమ్భారైశ్చ పత్నిభిశ్చ ముఖేఽలఙ్కృత్య। ఆస్యార్ధం వ్రజేత్

।ప్రియో హైవ భవతి ॥ ౪౬ ॥

అయాన్యలఙ్కృత్య స్యామితి భవతి ॥ ౧౦ ॥

బ్రహ్మాత్మన్వదస్సృజత। తదకామయత। సమాత్మనా పద్యేయేతి। ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యా మన్త్రయత। తస్మాదశమగ్ం హూతః ప్రత్యశృణోత్। సదశహూతో ఽభవత్। దశహూతో హ వైనామైషః। తంవా ఏతన్దశహూతగ్ం సన్తమ్। దశహోతేత్యా చక్షతే పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవహి దేవాః ॥౪౭॥ ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యా మన్త్రయత। తస్మాత్సప్తమగ్ం హూతః ప్రత్యశృణోత్। ససప్తహూతో ఽభవత్। సప్తహూతో హవై నామైషః। తంవా ఏతగ్ం సప్తహూతగ్ం సన్తమ్। సప్తహోతేత్యా చక్ష తేపరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవహిదేవాః। ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యా మన్త్రయత। తస్మా షష్ఠగ్ం హూతః ప్రత్యశృణోత్। సషడ్ధూతో ఽభవత్ ॥ ౪౮ ॥ షడ్ధూతో హ వై నామైషః। తంవా ఏతగ్ంషడ్ధూతగ్ం సన్తమ్ । షడ్ధోతేత్యా చక్షతే పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవహి దేవాః। ఆత్మనాత్మన్నిత్యా మన్త్రయత। తస్మాపంచమగ్ంహూతః ప్రత్యశృణోత్। సపఞ్చహూతో ఽభవత్। పఞ్చహూతో హ వై నామైషః। తంవా ఏతం పఞ్చహూతగ్ం సన్తమ్। పఞ్చహోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ ॥ ౪౯ ॥ పరోక్షప్రియా ఇవహి దేవాః। ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామన్త్రయత। తస్మా చతుర్థగ్ం హూతః ప్రత్యశృణోత్। స చతుర్హూతో ఽభవత్। చతుర్హూతో హవై నామైషః। తంవా ఏతఞ్చతుర్హూతగ్ం సన్తమ్। చతుహోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవహి దేవాః। తమబ్రవీత్। త్వంవైమే నేదిష్ఠగ్ం హూతః ప్రత్యశ్రౌషీః। త్వయైనానాఖ్యాతార ఇతి। తసాణ్మన్న హైనాగ్ం శ్చతుర్ హోతార ఇత్యాచక్షతె। తస్మాచ్ఛుశ్రూషుః పుత్రాణాగ్ం హృద్యతమః। నేదిష్ఠో హృద్యతమః। నేదిష్ఠో బ్రహ్మణో భవతి। య ఏవంవేద ॥ ౫౦ ॥

దేవాష్షడ్ధోతో ఽభవత్ఇ హోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణాశ్రౌషీష్షట్ ॥౧౧॥

బ్రహ్మవాదినః కిన్వక్షిణాంయో వా అవిద్వాన్తస్య వైబ్రహ్మవాదినో యద్దక్షోతారః ప్రజాపతిర్వ్యస్రం ప్రజాపతిణః పురుషం ప్రజాపతిరకామయత స తపస్సో ఽన్తర్వాన్బహ్మ వాదినో యో వా ఇమంవిద్యాత్ప్రజాపతిస్సోమగ్ం రాజానం బ్రహ్మాత్మన్వ దేకాదశ ॥౧౧॥

బ్రహ్మవాదినస్తస్య వా అగ్నేర్యద్వా ఇదక్కిఇ ప్రజాపతి రకామయత య ఏవాస్య దక్షిణతః పఞ్చాశత్ ॥ ౫౦ ॥

బ్రహ్మవాదినో య ఏవంవేద ॥

హరిః ఓమ్। శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు!

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే ద్వితీయాష్టకే తృతీయ ప్రపాఠకస్సమాప్తః

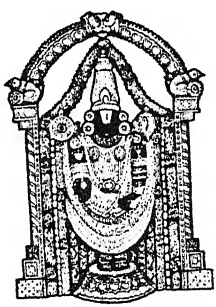

ద్వితీయాష్టకే చతుర్థ ప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్ । జుష్టో దమూనా అతిథిర్దురోణే । ఇమన్నో యజ్ఞముప యాహి విద్వాన్ । విశ్వా అగ్నేఽభియుజో విహత్య । శత్రూ యతామా భరా భోజనాని । అగ్నే శర్ధ మహతే సౌభగాయ । తవద్యుమ్నాన్యుత్తమాని సన్తు । సఇజ్జాస్పత్యగ్ం సుయమమా కృణుష్వ । శత్రూయతామభి తిష్ఠేహాగ్ంసి । అగ్నేయో నోఽభితోజనః । వృకో వారో జిఘాగ్ంసతి ॥ ౧ ॥ తాగ్ం స్త్వంవృత్రహఇజ్జహి । వస్వస్మభ్యమా భర । అగ్నేయో నోఽభిదాసతి । సమానో యశ్చ నిష్ట్యః । ఇధ్మస్యేవ ప్రఖ్యాయతః । మాతస్యోచ్ఛేషి కిఞ్చన । త్వమిన్ద్రాభిభూరసి । దేవో విజ్ఞాతవీర్యః । వృత్రహా పురు చేతనః । అపప్రాచ ఇన్ద్ర విశ్వాగ్ం అమిత్రాన్ ॥ ౨ ॥ అపాపాచో అభిభూతే నుదస్వ । అపోదీచో అపశూరాధరా చ ఊరౌ । యథా తవ శర్మన్మదేమ । తమిన్ద్రంవాజయామసి । మహే వృత్రాయహన్తవే । సవృషా వృషభో భువత్ । యుజె రథఙ్గ వేషణగ్ం హరిభ్యామ్ । ఉప బ్రహ్మాణి జుజుషాణమస్థుః । విబాధిష్టాస్యరోదసీ మహిత్వా । ఇన్ద్రోవృత్రాణ్య ప్రతీజఘన్వాన్ ॥ ౩ ॥ హవ్యవాహమభిమాతిషాహమ్ । రథ్షోహణం పృతనాసు జిష్ణుమ్ । జ్యోతిష్మన్తీద్యతం పురన్ధిమ్ । అగ్నిగ్గ్ం స్విష్టకృతమా హువేమ । స్విష్టమగ్నే అభి తత్పృణాహి । విశ్వాదేవ పృతనా అభిష్య । ఉరున్నః పన్థాం ప్రదిశన్విభాహి । జ్యోతిష్మద్ధేహ్యజరన్న ఆయుః । త్వామగ్నే హవిష్మన్తః । దేవం మర్తాస ఈడతే ॥ ౪ ॥ మన్యే త్వా జాతవేదసమ్ । స హవ్యా వక్ష్యానుషక్ । విశ్వానినో దుర్గహా జాతవేదః । సిన్ధున్న నావా దురితాతిపర్షి । అగ్నే అత్రివన్మనసా గృణానః । అస్మాకం బోధ్యవితా తనూనామ్ । పూషాగా

అన్వేతునః।పూషా రక్షత్వర్వతః । పూషా వాజగ్ం సనోతునః । పూషేమా ఆశా
అనువేద సర్వాః ॥ ౫ ॥ సో అస్మాగ్ం అభయతమేన నేషత్ । స్వస్తిదా అఘృణి
స్సర్వవీరః । అప్రయుచ్ఛన్పుర ఏతు ప్రజానన్ । త్వమగ్నే సప్రథా అసి । జుష్టోహోతా
వరేణ్యః । త్వయా యజ్ఞంవితన్వతే । అగ్నీ రక్షాగ్ం సిసేధతి । శుక్రశోచిరమర్త్యః । శుచిః
పావక ఈడ్యః । అగ్నేరక్షాణో అగ్ంహ సః ॥ ౬ ॥ ప్రతిష్మదేవరీషతః । తపిష్ఠై
రజరోదహ । అగ్నే హగ్ంసి న్యత్రిణమ్ । దీద్యన్మర్త్యేష్వా । స్వేక్షయే శుచివ్రత ।
ఆవాతవాహి భేషజమ్ । వివాతవాహి యద్రపః । త్వగ్ం హి విశ్వభేషజః । దేహినాన్దాత
ఈయసే । ద్వావిమౌ వాతౌవాతః ॥ ౭ ॥ ఆసిన్ధోరాపరావతః । దక్షం మెఅన్య ఆవాతు ।
పరాన్యో వాతు యద్రపః । యదదోవాతతే గృహే । అమృతస్య నిధిర్హితః । తతో నో
దేహి జీవసే । తతో నా ధేహి భేషజమ్ । తతో నో మహ ఆవహ । వాత ఆవాతు
భేషజమ్ । శమ్భూర్మయో భూర్నో హృదే ॥ ౮ ॥ ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ ।
త్వమగ్నే అయాసి । అయా సన్మనసా హితః । అయా సన్ హవ్యమూహిషే । అయా
నో ధేహి భేషజమ్ । ఇష్టో అగ్ని రాహుతః । స్వాహాకృతః పిపర్తు నః । స్వగా దేవేభ్య
ఇదన్నమః । కామో భూతస్య భవ్యస్య । సమ్రాడేకో విరాజతి ॥ ౯ ॥ స ఇదం ప్రతి
పప్రథే । ఋతూనుథ్సృజతే వశీ । కామస్తదగ్రే సమవర్తతాధి । మనసో రేతః ప్రథమం
యదాసీత్ । సతో బన్ధుమసతి నిరవిన్దన్ । హృది ప్రతీష్యా కవయో మనీషా । త్వయా
మన్యోసరథమారుజన్తః । హర్షమాణాసో ధృషతా మరుత్వః । తిగ్మేషవ ఆయుషా
సగ్ం శిశానాః । ఉప ప్రయన్తి నరో అగ్నిరూపాః ॥ ౧౦ ॥ మన్యుర్భగో మన్యురేవాస
దేవః । మన్యుర్హోతా వరుణో విశ్వవేదాః । మన్యుంవిశ ఈడతే దేవయన్తీః ।
పాహినో మన్యోతపసా శ్రమేణ । త్వమగ్నే వ్రతభృచ్ఛుచిః । దేవాగ్ం ఆసాదయా

ఇహ । అగ్నేహవ్యాయ వోఢవే । వ్రతానుబిభ్రద్వతపా అదాభ్యః ।యజా నో దేవాగ్ం అజరస్సువీరః । దధద్రత్నాని సువిదానో అగ్నే । గోపాయనో జీవసే జాతవేదః ॥ ౧౧ ॥ జిఘాగ్ం సత్యమిత్తాఇ్షఘున్వానీడతే సర్వా అగ్ంహసోవాతో హృదే రాజత్యగ్ని రూపాస్సువిదానో అగ్న ఏకంచ ॥ ౧ ॥

చక్షుషోహి తె మనసో హి తె । వాచో హితె బ్రహ్మణో హి తే । యో మాఽఘాయురభిదాసతి । తమగ్నే మెన్యా మెనిజ్జహి । యో మా చక్షుషాయో మనసా । యో వాచా బ్రహ్మణా ఽఘాయు రభిదాసతి । తయా ఽగ్నెత్వం మెన్యా అముమ మెనిజ్జహి । యత్కిఞ్చాసౌ మనసా యచ్చవాచా । యజ్జైర్జుహోతి యజుషాహవిర్భిః ॥ ౧౨ ॥ తన్పత్యుర్నిర్ఋత్యా సంవిదానః । పురాదిష్టా దాహుతీరస్య హన్తు । యాతుధానా నిర్ ఋతిరాదురక్షః । తే అస్యఘ్నన్త్వనృతెన సత్యమ్ । ఇన్తేషితా ఆజ్యమస్య మథ్నన్తు । మా తథ్సమృద్ధి యదసౌకరోతి । హన్మి తెఽహజ్జతగ్ం హవిః । యో మె ఘోరమచీకృతః । అపాఞ్చౌత ఉభౌ బాహూ । అప నహ్యామ్యాస్యమ్ ॥ ౧౩ ॥ అపనహ్యామి తె బాహూ । అప నహ్యామ్యాస్యమ్ । అగ్నెర్దేవస్య బ్రహ్మణా । సర్వన్తే ఽవధిషజ్జతమ్ । పురాఽముష్య వషట్కారాత్ । యజ్ఞన్దేవేషు నస్కృధి । స్విష్టమస్మాకం భూయాత్ । మాఽస్మాన్పాపన్నరాతయః । అన్తిదూరే సతో అగ్నే । భ్రాతృవ్యస్యాభిదాసతః ॥ ౧౪ ॥ వషట్కారెణ వజ్రెణ । కృత్యాగ్ం హన్మి కృతామహమ్ । యో మా నక్తన్దివా సాయమ్ । ప్రాతశ్చాహ్నో నిపీయతి । అద్యా తమిన్దవజ్రెణ । భ్రాతృవ్యం పాదయామసి । ఇన్దస్య గృహోసితన్త్వా । ప్రపద్యె సగుస్పాశ్వః । సహ యన్మె అస్తితేన । ఈడెఽగ్నింవిపశ్చితం ॥ ౧౫ ॥ గిరాయజ్ఞస్యసాధనమ్ । శ్రుష్టీవానన్ధితావానం । అగ్నేశకేమతేవయం । యమన్దేవస్యవాజినః । అతి ద్వేషాగ్ం సితరెమ । అవతం

మాసమనసౌ సమోకసౌ । సచేతసౌ సరేతసౌ । ఉభౌమామవతఇ్జాతవేదసౌ । శివౌ భవతమద్య నః । స్వయజ్భ్యణ్వాన స్సుగమ్ప్రయావమ్ ॥ ౧౬ ॥ తిగ్మశృఙ్గో వృషభశ్శోశుచానః। ప్రత్నగ్ం సధస్థమను పశ్యమానః । ఆతస్తుమగ్నిర్ది వ్యన్తతాన । త్వన్నస్తన్తురుత సేతురగ్నే । త్వం పన్థా భవసిదేవయానః । త్వయాఽగ్నే పృష్ఠంవయమారుహేమ । అథా దెవైస్సధమాదం మదేమ । ఉదుత్తమం ముముగ్ధినః । విపాశం మధ్యమఇ్చుత । అవాధమాని జీవసే ॥ ౧౭ ॥ వయగ్ం సోమవ్రతే తవ । మనస్తనూషు బిభ్రతః । ప్రజావన్తో అశీమహి । ఇన్ద్రాణీ దేవీ సుభగా సుపత్నీ । ఉదగ్ంశేన పతివిద్యే జిగాయ । త్రిగ్ంశదస్యా జఘనంయోజనాని । ఉపస్థ ఇన్ద్రగ్ం స్థవిరం బిభర్తి । సేనా హ నామ పృథివీ ధనఇ్జయా । విశ్వవ్యచా అదితిస్సూర్యత్వక్ । ఇన్ద్రాణీ దేవీ ప్రాసహా దదానా ॥ ౧౮ ॥ సానో దేవీ సుహవా శర్మ యచ్ఛతు । ఆత్వా ఽహార్షమన్తరభూః । ధ్రువస్తిష్ఠావిచాచలిః । విశస్త్వా సర్వా వాఞ్ఛన్తు । మాత్వద్రాష్ట్రమధి భ్రశత్ । ధ్రువా ద్యౌర్ధ్రువా పృథివీ । ధ్రువంవిశ్వమిదఇ్జగత్ । ధ్రువా హ పర్వతా ఇమే । ధ్రువోరాజా విశామయమ్ । ఇహైవైధిమా వ్యథిష్ఠాః ॥౧౯॥ పర్వత ఇవావిచాచలిః । ఇన్ద్ర ఇవేహ ధ్రువస్తిష్ఠ । ఇహ రాష్ట్రముధారయ । అభితిష్ఠ పృతన్యతః । అధరే సన్తు శత్రవః । ఇన్ద్ర ఇవ వృత్రహా తిష్ఠ । అపః క్షేత్రాణి సఇ్జయన్ । ఇన్ద్ర ఏణమదీధరత్ । ధ్రువన్ధ్రువేణ హవిషా । తస్మై దేవా అధిబ్రవన్ । అయఇ్చ బ్రహ్మణస్పతిః ॥౨౦॥

హవిర్భిరాస్యమభిదాసతో విపశ్చితమప్రయావఇ్జీవసెదదానావ్యథిష్మాబ్రవన్నేకఇ్చ ॥ ౨ ॥

జుష్టో నరో బ్రహ్మణా వః పితృణామ్ । అక్షమవ్యయన్న కిలారిషాథ । యచ్ఛక్వరీషు బృహతా రవేణ । ఇన్ద్రే శుష్మమదధాథా వసిష్ఠాః । పావకా నస్సరస్వతీ । వాజేభిర్వాజినీవతీ ।

యజ్ఞంవష్టు ధియా వసుః । సరస్వత్యభినో నేషి వస్యః । మాపస్ఫరీః పయసా మాన ఆధక్ । జుషస్వ న స్సఖ్యా వేశ్యా చ ॥ ౨౧ ॥ మాత్వక్షైత్రాణ్యరణాని గన్మ । వృక్షై హవిర్నమసా బర్హిరగ్నౌ । అయామి స్రుగ్ఘృతవతీ సువృక్తిః । అమ్యక్షి సద్మ సదనే పృథివ్యాః । అశ్రాయి యజ్ఞస్సూర్యేన చక్షుః । ఇహార్వాఞ్చమతిహ్వయే । ఇన్ద్రక్షైత్రాయ జేతవే । అస్మాకమస్తు కేవలః । అర్వాఞ్చ మిన్ద్రమముతో హవామహే । యో గోజిద్ధనజిదశ్వజిద్యః ॥ ౨౨ ॥ ఇమన్నో యజ్ఞంవిహవే జుషస్వ । అస్య కుర్మో హరివో మేదినన్త్వా । అసంమృష్టో జాయసే మాతృవాశ్శుచిః । మన్ద్రః కవిరుదతిష్ఠో వివస్వతః । ఘృతేన త్వా వర్ధయన్నగ్న ఆహుత । ధూమస్తే కేతురభవద్ది విశ్రితః । అగ్నిరగ్రే ప్రథమో దేవతానామ్ । సంయాతానాముత్తమో విష్ణురాసీత్ । యజమానాయ పరిగృహ్య దేవాన్ । దీక్షయెదగ్ం హవిరాగచ్ఛతన్నః ॥ ౨౩ ॥ అగ్నిశ్చ విష్ణో తప ఉత్తమం మహః । దీక్షాపాలెభ్యో ఽవనతగ్ం హి శక్రా । విశ్వేర్దే వైర్యజ్ఞియైస్సంవిదానౌ । దీక్షామస్మై యజమానాయ ధత్తమ్ । ప్రతద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ । మృగొనభీమః కుచరొ గిరిష్ఠాః । యస్యోరుషు త్రిషు విక్రమణేషు । అధిక్షియన్తి భువనాని విశ్వా । నూమర్తో దయతే సనిష్యన్ యః । విష్ణవ ఉరుగాయాయ దాశత్ ॥ ౨౪ ॥ ప్రయస్సత్రాచా మనసా యజాతై । ఏతాపన్తన్నర్యమా వివాసాత్ । విచక్రమే పృథివీమెష ఏతామ్ । క్షైత్రాయ విష్ణుర్మనుషే దశస్యన్ । ధ్రువాసో అస్య కీరయో జనాసః । ఉరు క్షితిగ్ం సుజనిమా చకార । త్రిర్దేవః పృథివీమెష ఏతామ్ । విచక్రమే శతర్చసం మహిత్వా । ప్రవిష్ణురస్తు తవసస్తవీయాన్ । త్వేషగ్ం హ్యస్యస్థవిరస్య నామ ॥ ౨౫ ॥ హోతారఞ్చిత్రరథమధ్వరస్య । యజ్ఞస్య యజ్ఞస్య కేతుగ్ం రుశన్తమ్ । ప్రత్యర్ధిన్దేవస్య దేవస్య మహ్నా । శ్రియా త్వగ్ని

★ (క్వలైర్ఋతాని ఇతిభాష్య సంమతః పాఠః)

మతిథిఞ్జనానామ్ । ఆనో విశ్వాభిరూతిభిస్సజోషాః । బ్రహ్మ జుషాణో హర్యశ్వయాహి । వరీవృజత్థ్స విరెభిస్సుశిప్ర । అస్మే దధద్వృషణగ్ం శుష్మమిన్ద్ర । ఇన్ద్రస్సువర్షా జనయన్నహాని । జిగాయోశిగ్భిః పృతనా అభిశ్రీః ॥ ౨౬ ॥ ప్రారోచయన్మనవే కేతుమహ్నామ్ । అవిన్దజ్జ్యోతిర్బృహతే రణాయ । అశ్వినావవసే నిహ్వయేవామ్ । ఆనూనంయాతగ్ం సుకృతాయ విప్రా । ప్రాతర్యుక్తేన సువృతా రథేన । ఉపాగచ్ఛతమవసాగతన్నః । అవిష్టన్ధీష్వశ్వినాన ఆసు । ప్రజావద్రేతో అహ్రయన్నో అస్తు । ఆవాన్తాకే తనయే తూతుజానాః । సురత్నాసో దెవవీతిఙ్గమేమ ॥ ౨౭ ॥ త్వగ్ం సోమక్రతుభిస్సుక్రతుర్భూః । త్వన్దక్షైస్సుదక్షో విశ్వవేదాః । త్వంవృషావృషత్వేభిర్మహిత్వా । ద్యుమ్నేభిర్ద్యుమ్న్యభవా నృచక్షాః । అషాఢంయుత్సు పృతనాసు ప్రక్షమ్ । సువర్షామప్స్వాం వృజనస్య గోపామ్ । భరేషుజాగ్ం సుక్షితిగ్ం సుశ్రవసమ్ । జయన్త న్త్వామనుమదెమ సోమ । భవామిత్రో న శేవ్యోఘృతాసుతిః । విభూతద్యుమ్న ఏవ యా ఉసప్రథాః ॥ ౨౮ ॥ అధాతె విష్ణో విదుషా చిదృధ్యః । స్తోమో యజ్ఞస్య రాధ్యో హవిష్మతః । యః పూర్వ్యాయ వేధసే నవీయసె । సుమజ్జానయె విష్ణవె దదాశతి । యో జాతమస్య మహతో మహి బ్రవాత్ । సేదు శ్రవోభిర్యుజ్యఞ్చి దభ్యసత్ । తముస్తోతారః పూర్వ్యంయథా విద ఋతస్య । గర్భగ్ం హవిషా పిపర్తన । ఆఽస్య జానన్తోనామ చిద్వివక్తన । బృహత్తెవిష్ణో సుమతిం భజామహే ॥ ౨౯ ॥ ఇమా ధానా ఘృతస్నువః । హరీ ఇహోపవక్షతః । ఇన్ద్రగ్ం సుఖతమె రథె । ఏష బ్రహ్మ ప్రతేమహె । విదథె శగ్ంసిషగ్ం హరీ । య ఋత్వియః ప్రతేవన్వే । వనుషో హర్యతం మదమ్ । ఇన్ద్రో నామ ఘృతన్నయః । హరిభిశ్చారు సేచతే । శ్రుతో గణ ఆత్వా విశన్తు ॥30॥ హరివర్పసజ్గిరః । ఆచర్షణిప్రా వృషభో జనానామ్ । రాజా కృష్టీనాం పురుహూత ఇన్ద్రః । స్తుతశ్రవస్యన్నవ సోపమన్యుదిక్ ।

యుక్త్వా హరీ వృషణాయాహ్యర్వాఙ్ । ప్రయధ్సిన్వః ప్రసవంయదాయన్ । ఆపస్సముద్రగ్ం రథ్యేవ జగ్ముః । అతశ్చి దిన్ద్రస్సదసో వరీయాన్ । యదీగ్ం సోమః పృణతి దుగ్ధో అగ్ంశుః । హ్వయామసి త్వేన్ద్ర యాహ్యర్వాఙ్ ॥ ౩౧ ॥ అరన్తే సోమస్తనువే భవాతి । శతక్రతో మాదయస్వా సుతేషు । ప్రాస్మాగ్ం అవ పృతనాసు ప్రయుత్సు । ఇన్ద్రాయ సోమాః ప్రదివో విదానాః । ఋభుర్యేభిర్వృషపర్వా విహాయాః । ప్రయమ్యమానాన్వృతిషూగృభాయ । ఇన్ద్ర పిబ వృషధూతస్య వృష్ణః । అహేడమాన ఉపయాహి యజ్ఞమ్ । తుభ్యం పవన్త ఇన్దవస్సుతాసః । గావో న వజ్రిన్థ్సుమోకో అచ్ఛ ॥ ౩౨ ॥ ఇన్ద్రాగహి ప్రథమో యజ్ఞియానామ్ । యాతే కాకుత్సుక్కృతా యా వరిష్ఠా । యయా శశ్వత్పిబసి మధ్వ ఊర్మిమ్ । తయా పాహి ప్రతే అధ్వర్యురస్థాత్ । సన్తే వజ్రోవర్తతామిన్ద్ర గవ్యుః । ప్రాతర్యుజా విబోధయ । అశ్వినావేహ గచ్ఛతమ్ । అస్య సోమస్య పీతయే । ప్రాతర్యావాణా ప్రథమా యజధ్వమ్ । పురా గృధ్రాదరరుషః పిబాథః । ప్రాతర్హి యజ్ఞమశ్వినా దధాతే । ప్రశగ్ంసన్తి కవయః పూర్వభాజః । ప్రాతర్యజధ్వమశ్వినా హినోత । న సాయమస్తి దేవయా అజుష్టమ్ । ఉతాన్యో అస్మద్యజతే విచాయః । పూర్వః పూర్వో యజమానో వనీయాన్ ॥ ౩౩ ॥

చాశ్వజిద్యోగచ్ఛతన్నో దాశన్నామాభి శ్రీర్గమేమ సప్రథాభజామహే విశన్తు యాహ్యర్వాఙచ్ఛ పిబాథష్టట్ ॥ ౩ ॥

నక్తఞ్జాతా ఽస్యోషధే । రామే కృష్ణే అసిక్ని చ । ఇదగ్ం రజని రజయ । కిలాసం పలితఞ్చయత్ । కిలాసఞ్చ పలితఞ్చ । నిరితో నాశయా పృషత్ । ఆనస్వా అశ్నుతాంవర్ణః । పరా శ్వేతాని పాతయ । అసి తన్తే నిలయనమ్ । ఆస్థానమసితన్తవ

॥ ౩౪ ॥ అసిక్నియస్యోషధే । నిరితో నాశయా పుషత్ । అస్థిజస్య కిలాసస్య । తనూజస్య చ యత్త్వచి । కృత్యయా కృతస్య బ్రహ్మణా । లక్ష్మ శ్వేతమనీనశమ్ । సరూపా నామతే మాతా । సరూపో నామతే పితా । సరూపా ఽస్యోషధేసా । సరూపమిదజ్జధి ॥ ౩౫॥ శునగ్ం హువేమ మఘవానమిన్ద్రమ్ । అస్మిన్భరే నృతమంవా జసాతౌ । శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు । ఘ్నన్తంవృత్రాణి సఞ్జితన్ధనానామ్ । ధూనుథ ద్యాం పర్వతాన్దాశుషే వసు । నివొవనా జిహతెయామ నోభియా । కోపయథ పృథివీం పృశ్నిమాతరః । యుధి యదుగ్రాః పృషతీరయుగ్ధ్వమ్ । ప్రవేపయన్తి పర్వతాన్ । వివిఞ్చన్తి వనస్పతీన్ ॥ ౩౬ ॥ ప్రోవారత మరుతో దుర్మ దా ఇవ । దేవాసస్సర్వయా విశా । పురుత్రా హిసదృఙ్జసి । విశోవిశ్వా అను ప్రభు । సమత్సుత్వా హవామహే । సమత్స్వగ్నిమవసే । వాజయన్తో హవామహే । వాజేషు చిత్రరాధసమ్ । సఙ్గచ్ఛధ్వగ్ం సంవదధ్వమ్ । సంవో మనాగ్ంసి జానతామ్ ॥ ౩౭ ॥ దెవా భాగంయథా పూర్వె । సఞ్జానానా ఉపాసత । సమానో మన్త్రస్సమితిస్సమానీ । సమానం మనస్సహ చిత్తమెషామ్ । సమానజ్కేతో అభిసగ్ం రభధ్వమ్ । సంజ్ఞానేన వొ హవిషా యజామః । సమానీవ ఆకూతిః । సమానా హృదయాని వః । సమానమస్తు వొ మనః । యథా వస్సుసహా సతి ॥ ౩౮ ॥ సంజ్ఞానన్నస్వెః । సంజ్ఞానమరణైః । సంజ్ఞానమశ్వినా యువమ్ । ఇహాస్మాసు నియచ్ఛతమ్ । సంజ్ఞానం మె బృహస్పతిః । సంజ్ఞానగ్ం సవితా కరత్ । సంజ్ఞానమశ్వినా యువమ్ । ఇహ మహ్యాన్ని యచ్ఛతమ్ । ఉపచ్ఛాయామివ ఘృణేః । అగన్మశర్మతే వయమ్ ॥ ౩౯ ॥ అగ్నే హిరణ్యసన్దృశః । అదబ్ధైభిస్సవితః పాయుభిష్ట్వమ్ । శివేభిరద్య పరిపాహి నో గయమ్ । హిరణ్యజిహ్వస్సువితాయ నవ్యసే । రక్షా మాకిర్నో అఘశగ్ంస ఈశత । మదేమదేహినోదదుః । యూథా గవా మృజుక్రతుః । సఙ్గచ్ఛాయ

పురూశతా । ఉభయా హస్త్యా వసు । శిశీహి రాయ ఆభర ॥౪౦॥ శిప్రిన్వాజానాం పతే । శచీవస్తవ దగ్ం సనా । ఆతూ న ఇన్ద్ర భాజయ । గోష్వశ్వేషు శుభ్రుషు । సహస్రేషు తువీమఘ । యద్దేవా దేవహేడనమ్ । దేవాసశ్చకృమా వయమ్ । ఆదిత్యాస్తస్మాన్నో యూయమ్ । ఋతస్యర్తేన ముఞ్చత । ఋతస్యర్తే నాదిత్యాః ॥ ౪౧ ॥ యజత్రాముఞ్చ తెహమా । యజ్ఞైర్వో యజ్ఞవాహసః । ఆశిఖ్లన్తోన శేకిమ । మేదస్వతా యజమానాః । స్రుచాఽఽ జ్యేన జుహ్వతః । అకామావో విశ్వేదేవాః । శిఖ్లన్తోనోప శేకిమ । యది దివా యది నక్తమ్ । ఏన ఏనస్యోకరత్ । భూతం మా తస్మాద్భవ్యఞ్చ ॥ ౪౨ ॥ ద్రుపదాదివ ముఞ్చతు । ద్రుపదాదివేన్ముముచానః । స్విన్నస్స్నాత్వీ మలాదివ । పూతం పవిత్రేణేవాజ్యమ్ । విశ్వే ముఞ్చన్తు మైనసః । ఉద్వయన్తమసస్పరి । పశ్యన్తో జ్యోతిరుత్తరమ్ । దేవన్దేవత్రా సూర్యమ్ । అగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ ॥ ౪౩ ॥

తవ కృధి వనస్పతీఇన్ద్రానతామసతి వయం భరాదిత్యాశ్చ నవ చ ॥౪ ॥

వృషాసా అగ్ంశుః పవతే హవిష్మాన్థ్సోమః । ఇన్ద్రస్య భాగ ఋతయుశ్శతాయుః । సమా వృషాణంవృషభఙ్ఘ్నణోతు । ప్రియంవిశాగ్ం సర్వవీరగ్ం సువీరమ్ । కస్య వృషా సుతె సచా । నియుత్వాన్వృషభో రణత్ । వృత్రహా సోమపీతయే । యస్తేశృఙ్గవృషో నపాత్ । ప్రణపాత్కుణ్డపాయ్యః । న్యస్మిన్దధ ఆ మనః ॥ ౪౪ ॥ తగ్ం సధ్రీచీరూతయో వృష్ణియాని । పౌగ్ంస్యాని నియుతస్సశ్చురిన్ద్రమ్ । సముద్రన్న సిన్ధవ ఉక్థశుష్మాః । ఉరువ్యచసఙ్గిర ఆవిశన్తి । ఇన్ద్రాయ గిరో అనిశితసర్గాః । అపః ప్రైరయన్ థ్సగరస్య బుధ్నాత్ । యో అక్షేణేవ చక్రియా శచీభిః । విష్యక్తస్తమ్భ పృథివీముతద్యామ్ । అక్షోదయచ్ఛవసా క్షామబుధ్నమ్ । వార్ణవాత స్తవిషీభిరిన్ద్రః ॥ ౪౫ ॥ దృఢాన్యౌఘ్నాదుశమాన

ఓజః । అవాభినత్కకుభః పర్వతానామ్ । ఆనో అగ్నే సుకేతునా । రయిం విశ్వాయు పోషసమ్ । మార్డీకన్నేహి జీవసే । త్వగ్ం సోమ మహే భగమ్ । త్వంయూస ఋతాయతే । దక్షన్దధాసి జీవసే । రథం యుఞ్జతే మరుతశ్శుభే సుగమ్ । సూరొన మిత్రావరుణా గవిష్టిషు ॥ ౪౬ ॥ రజాగ్ంసి చిత్రా విచరన్తి తన్యవః । దివస్పృథివ్యా పయసా న ఉక్షతమ్ । వాచగ్ం సుమిత్రావరుణా విరావతీమ్ । పర్జన్యశ్చిత్రాంవదతి త్విషీమతీమ్ । అభావసత మరుతస్సుమాయయా । ద్యాంవర్షయతమరుణామరేపసమ్ । అయుక్త సప్తశున్ధ్యువః । సూరొ రథస్య నప్త్రియః । తాభిర్యాతి స్వయుక్తిభిః । విహ్వాభిర్విహరన్ యాసి తన్తుమ్ ॥ ౪౭ ॥ అవ వ్యయన్నసితన్నేవ వస్వః । దవిధ్వతో రశ్మయస్సూర్యస్య । చర్మేవావాధు స్తమో అప్స్వన్తః । పర్జన్యాయ ప్రగాయత । దివస్పుత్రాయ మీఢుషే । సనో యవసమిచ్ఛతు ।అచ్ఛావదతవసఙ్గీ ర్భిరాభిః । స్తుహి పర్జన్యన్నమసా ఽఽవివాస । కనిక్రదద్వృషభొ జీరదానుః । రెతో దధాత్వోషధీషు గర్భమ్ ॥ ౪౮ ॥ యో గర్భమోషధీనామ్ । గవాఞ్జనొత్యర్వతామ్ । పర్జన్యః పురుషీణామ్ । తస్మా ఇదాస్యే హవిః । జుహోతా మధుమత్తమమ్ । ఇడాన్నస్సంయతఞ్కరత్ । త్రిస్రో యదగ్నే శరదస్త్వామిత్ । శుచిఞ్జ్యతేన శుచయస్సపర్యన్ । నామాని చిద్దధిరె యజ్ఞియాని । అసూదయన్త తనువస్సుజాతాః ॥ ౪౯ ॥ ఇన్ద్రశ్చ నశ్శునాసీరౌ । ఇమంయజ్ఞం మిమిక్షతమ్ । గర్భన్నత్తగ్గ్ం స్వస్తయే । యయోరిదవ్విశ్వం భువనమా వివేశ । యయోరానన్దో నిహితొ మహశ్చ । శునాసీరావృతుభిస్సంవిదానౌ । ఇన్ద్రవన్తొ హవిరిదఇజ్జుషేథామ్ । ఆఘాయే అగ్నిమిన్ధతే । స్తృణన్తిబర్హిరానుషక్ । యేషామిన్ద్రో యువా సఖా । అగ్న ఇన్ద్రశ్చ మెదినౌ । హథో వృత్రాణ్యప్రతి । యువగ్ం హివృత్రహన్తమా । యాభ్యాగ్ం సువరజయన్నగ ఏవ । యావాతస్థతురుర్వనస్య మధ్యే । ప్రచర్షణీ వృషణా వజ్రబాహూ । అగ్నీ

ఇన్ద్రావృత్రహణా హువే వామ్ ॥ ౫౦ ॥

మన ఇన్ద్రో గవిష్టిషు తన్తుజ్గర్భగ్ం సుజాతాస్సఖా సప్త చ ॥ ౬ ॥

ఉతనః ప్రియాప్రియాసు । సప్తస్వసా సుజుష్టా । సరస్వతీ స్తోమ్యాఽభూత్ । ఇమా జుహ్వానాయుష్మదా నమోభిః । ప్రతిస్తోమగ్ం సరస్వతి జుషస్వ । తవ శర్మన్ప్రియతమే దధానాః । ఉపస్థే యామ శరణన్న వృక్షమ్ । త్రిణీ పదా విచక్రమే । విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । తతో ధర్మాణి ధారయన్ ॥ ౫౧ ॥ తదస్య ప్రియమపి పాథో అశ్యామ్ । నరో యత్ర దేవయవో మదన్తి । ఉరుక్రమస్య సహిబన్ధురిత్థా । విష్ణోః పదే పరమేమధ్వ ఉత్సః । క్రత్వాదా అస్తు శేష్ఠః । అద్యత్వా వన్వన్థ్సురేక్షాః । మర్త ఆనాశుపృక్తిమ్ । ఇమా బ్రహ్మ బ్రహ్మవాహ । ప్రియా త ఆ బర్హిస్సీద । వీహి సూర పురోడాశమ్ ॥ ౫౨ ॥ ఉప నస్సూనవో గిరః । శృణ్వన్త్వమృతస్యయే । సుమృడీకా భవన్తునః । అద్యానో దేవ సవితః । ప్రజావత్సావీస్సౌభగమ్ । పరా దుష్వప్నియగ్ం సువ । విశ్వాని దేవ సవితః । దురితాని పరాసువ । యద్భద్రన్తన్మ ఆ సువ । శుచిమర్కైర్బృహస్పతిమ్ ॥ ౫౩ ॥ అధ్వరేషు నమస్యత । అనామ్యోజ ఆచకే । యా ధారయన్త దేవా సుదక్షా దక్షపితారా । అసుర్యాయ ప్రమహసా । సఇత్క్షేతి సుధిత ఓకసిస్యే । తస్మా ఇడా పిన్వతే విశ్వదానీ । తస్మై విశస్స్వయ మేవానమన్తి । యస్మిన్నగ్నా రాజని పూర్వ ఏతి । సకూతిమిన్ద్ర సచ్యతిమ్ । సచ్యతిఇన్ద్ర ఘనచ్యతిమ్ ॥౫౪॥ కనాత్కాభాన్న ఆభర । ప్రయఫ్స్యన్నివ సక్త్యా । విన ఇన్ద్ర మృధో జహి । కనీఖనదివ సాపయన్ । అభి నస్సుష్టుతిన్నయ । ప్రజాపతిస్సియాం యశః । ముష్కయోరదధాథ్సపమ్ । కామస్య తృప్తిమానన్దమ్ । తస్యాగ్నే భాజయేహమా । మోదః ప్రమోద ఆనన్దః ॥ ౫౫॥

ముష్కయోర్నిహితస్సపః । స్పృత్వేవ కామస్య తృప్యాణి । దక్షిణానాం ప్రతిగ్రహే । మనసశ్చిత్తమాకూతిమ్ । వాచస్సత్యమశీమహి । పశూనాగ్ం రూపమన్నస్య । యశశ్శ్రీశ్శ్రయతాం మయి । యథా ఽహమస్యా అతృపగ్ం స్త్రియై పుమాన్ । యథా స్త్రీతృప్యతి పుగ్ంసి ప్రియేప్రియా । ఏవం భగస్య తృప్యాణి ॥ ౫౬ ॥ యజ్ఞస్య కామ్యః ప్రియః । దదామీత్యగ్నిర్వదతి । తథేతి వాయురాహ తత్ । హన్తేతి సత్యఇన్ద్రమాః । ఆదిత్యస్సత్యమోమితి । ఆపస్తథ్సత్యమా భరన్ । యశో యజ్ఞస్య దక్షిణామ్ । అసౌ మె కామస్స మృద్ధ్యతామ్ । న హి స్పశమవిదన్నన్యమస్మాత్ । వైశ్వానరాత్పుర ఏతారమగ్నేః ॥౫౭॥ అథేమమన్థన్నమృతమమూరాః । వైశ్వానరజ్జ్ఞేత్రజిత్యాయ దేవాః । యేషామిమె పూర్వేఅర్మాస ఆసన్ । అయూపాస్సద్మ విభృతా పురూణి । వైశ్వానర త్వయాతే నుత్తాః । పృథివీమన్యామభితస్థు ర్జనాసః । పృథివీం మాతరం మహీమ్ । అన్తరిక్షముప బ్రువే । బృహతీమూతయె దివమ్ । విశ్వం బిభర్తి పృథివీ ॥౫౮॥ అన్తరిక్షంవి పప్రథే దుహే ద్యౌర్బృహతీ పయః । నతా నశన్తి దభాతి తస్కరః । నైనా అమిత్రో వ్యథిరా దధర్షతి । దేవాగ్ంశ్చ యాభిర్యజతె దదాతి చ । జ్యోగిత్తాభిస్సచతె గోపతిస్సహ । న తా అర్వా రేణుకకాటో అశ్నుతే । న సగ్గ్ం స్కన్నత్రముప యన్తి తా అభి । ఉరుగాయమభయన్తస్య తా అను । గావో మర్త్యస్య వి చరన్తి యజ్వనః ॥౫౯॥ రాత్రీ వ్యఖ్యదాయతీ । పురుత్రా దేవ్యక్షభిః । విశ్వా అధి శ్రియో ఽధిత । ఉపతె గా ఇవాకరమ్ । వృణీష్వ దుహితర్దివః । రాత్రీ స్తోమన్న జిగ్యుషే । దేవీంవాచమజనయన్త దేవాః । తాంవిశ్వరూపాః పశవో వదన్తి । సానో మన్ద్రేషమూర్జంన్దుహానా । ధేనుర్వాగ స్మానుప సుష్టుతైతు ॥౬౦॥ యద్వాగ్వదన్త్య విచేతనాని । రాష్ట్రీ దేవానాన్నిషసాద మన్ద్రా । చతస్ర ఊర్జన్దుదుహే పయాగ్ంసి । క్వస్విదస్యాః పరమజ్జగామ । గౌరీ

మిమాయ సలిలాని తక్షతీ । ఏకపదీద్విపదీ సా చతుష్పదీ । అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ । సహస్రాక్షరా పరమే వ్యోమన్ । తస్యాగ్ం సముద్రా అధి విక్షరన్తి । తేన జీవన్తి ప్రదిశశ్చతస్రః ॥౫౧॥ తతః క్షరత్యక్షరమ్ । తద్విశ్వముప జీవతి । ఇన్ద్రా సూరా జనయన్విశ్వ కర్మా । మరుత్వాగ్ం అస్తు గణవాన్థ్సజాతవాన్ । అస్య స్నుషా శ్వశురస్య ప్రశిష్టిమ్ । సపత్నా వాచం మనసా ఉపాసతామ్ । ఇన్ద్రస్సూరో అతరద్రజాగ్ంసి । స్నుషా సపత్నా శ్వశురౌ ఽయమస్తు । అయగ్ం శత్రూఞ్జయతు జర్హృషాణః । అయంవాజఞ్జయతు వాజసాతౌ । అగ్నిః క్షత్రభృదని భృష్టమోజః । సహస్రియో దీప్యతామప్రయుచ్ఛన్ । విభ్రాజమానస్సమిధాన ఉగ్రః । ఆఽన్తరిక్షమరుహదగన్త్యామ్ ॥ ౬౨ ॥

ధారయన్పురోడాశం బృహస్పతిఞ్జఘన్యమానన్తో భగస్య తృప్యాణ్యగ్నేః పృథివీ యజ్వన ఏతు ప్రదిశశ్చతస్రో వాజసాతౌ చత్వారి చ ॥౫౫॥

వృషాఽస్యగ్ం శుర్వృషభాయ గృహ్యసే । వృషా ఽయముగ్రో నృచక్షసే । దివ్యః కర్మణ్యో హితో బృహన్నామ । వృషభస్యయా కకుత్ । విషూవాన్ విష్టో భవతు । అయంయో మామకో వృషా । అథో ఇన్ద్ర ఇవ దేవేభ్యః । విబ్రవీతు జనేభ్యః । ఆయుష్మన్తంవర్చస్వన్తమ్ । అథో అధిపతింవిశామ్ ॥ ౬౩ ॥ అస్యాః పృథివ్యా అధ్యక్షమ్ । ఇమమిన్ద్ర వృషభఞ్చ్రణు । యస్సృశఙ్గస్సువృషభః । కల్యాణో ద్రోణ ఆహితః । కార్షీవల ప్రగాణేన । వృషభేణ యజామహే । వృషభేణ యజమానాః । అక్రూరేణేవ సర్పిషా । మృధశ్చ సర్వా ఇన్ద్రేణ । పృతనాశ్చ జయామసి ॥ ౬౪ ॥ యస్యా యమృషభో హవిః । ఇన్ద్రాయ పరిణీయతే । జయాతి శత్రుమాయన్తమ్ । అథోహన్తి పృతన్యతః । నృణామహ

ప్రణీరసత్। అగ్ర ఉద్భిన్నతామసత్।ఇన్ద్ర శుష్మన్తనువా మేరయస్వ। నీచా విశ్వా అభి తిష్ఠాభిమాతీః। నిశృణీహ్యా బాధంయోనా అస్తి। ఉరున్నో లోకఙ్కృణుహి జీరదానో ॥ ౬౫ ॥ ప్రేహ్యభి ప్రేహి ప్రభరా సహస్వ। మావివేనో విశృణుష్వా జనేషు। ఉదీడితో వృషభ తిష్ఠ శుష్మైః। ఇన్ద్ర శత్రూన్పురో అస్మాకయుధ్య। అగ్నే జేతా త్వఇన్ద్రయ। శత్రూన్థ్సహస ఓజసా। విశత్రూన్ విమృధో నుద। ఏతన్తే స్తోమన్తు విజాత విప్రః। రథన్న ధీరస్వపా అతక్షమ్। యదీదగ్నే ప్రతి త్వందేవ హర్యాః ॥ ౬౬ ॥ సువర్వతీరప ఏనా జయేమ। యో ఘృతేనాభి మానితః। ఇన్ద్ర జైత్రాయ జజ్ఞిషే। స నస్సఙ్కాసుపారయ। పృతనాసా హ్యేషు చ। ఇన్ద్రో జిగాయ పృథివీమ్। అన్తరిక్షగ్ం సువర్మహత్। వృత్రహా పురుచేతనః। ఇన్ద్రో జిగాయసహసా సహాగ్ంసి। ఇన్ద్రో జిగాయ పృతనాని విశ్వా ॥ ౬౭ ॥ ఇన్ద్రో జాతో విపురో రురోజ। సనః పరస్వా వరివః కృణోతు। అయఙ్కృత్నురగృభీతః। విశ్వజిదుద్భిదిథ్సోమః। ఋషిర్విప్రః కావ్యేన। వా యురగ్రిగా యజ్ఞప్రీః। సాకఙ్గన్మనసా యజ్ఞమ్। శివా నియుద్భిశ్శివాభి। వాయో శుక్రా అయామిషే। మధ్వో అగ్రన్దివిష్టిషు ॥ ౬౮ ॥ ఆయాహి సామ పీతయే। స్వారుహో దేవ నియుత్వతా। ఇమమిన్ద్రవర్ధయక్షత్రియాణామ్। అయంవిశాంవిశ్వతి రస్తురాజా। అస్మా ఇన్ద్ర మహి వర్చాగ్ంసి ధేహి। అవర్చసఙ్కృణుహి శత్రుమస్య। ఇమమా భజ గ్రామె అశ్వేషు గోషు। నిరముం భజ యో ఽమిత్రో అస్య। వర్ష్మన్క్షత్రస్య కకుభిశ్రయస్వ। తతో న ఉగ్రో విభజా వసూని ॥ ౬౯ ॥ అస్మై ద్యావాపృథివీ భూరి వామమ్। సన్దుహాథాఙ్గర్మధుఘేవ ధేనుః। అయగ్ం రాజా ప్రియ ఇన్ద్రస్య భూయాత్। ప్రియో గవామోష ధీనాముతాపామ్। యునఙ్మిత ఉత్తరావన్తమిన్ద్రమ్। యేన జయాసి న పరాజయాసై। సత్వా ఽకరేకవృషభగ్ం స్వానామ్। అథో రాజన్నుత్తమం మానవానామ్।

ఉత్తరస్త్వమధరేతే సపత్నాః । ఏకవృషా ఇన్ద్రసఖా జిగీవాన్ ॥ ౭౦ ॥ విశ్వా ఆశాః పృతనాస్సఇ్జ యఇ్జ యన్న్ । అభితిష్ఠ శత్రూయతస్సహస్వ । తుభ్యం భరన్తి క్షితయో యవిష్ఠ । బలిమగ్నే అన్తిత ఓత దూరాత్ । ఆభన్తిష్ఠస్య సుమతిఇ్చకిద్ధి । బృహత్తే అగ్నే మహి శర్మభద్రమ్ । యో దేహ్యో అనమయద్వధస్నైః । యో అర్యపత్నీరుషసశ్చకార । సనిరుధ్యానహుషో యహ్వో అగ్నిః । విశశ్చక్రే బలిహృతస్సహోభిః ॥ ౭౧ ॥ ప్రసద్యో అగ్నే అత్యేష్యన్యాన్ । ఆవిర్యస్మై చారుతరో బభూథ । ఈడేఽన్యో వపుష్యో విభావా । ప్రియో విశామతిథిర్మానుషీణామ్ । బ్రహ్మజ్యేష్ఠా వీర్యా సంభృతాని । బ్రహ్మాగ్రే జ్యేష్ఠన్దివమా తతాన । ఋతస్య బ్రహ్మ ప్రథమోత జజ్ఞే । తేనార్హతి బ్రహ్మణా స్పర్ధితుఙ్కః । బ్రహ్మ స్రుచో ఘృతవతీః । బ్రహ్మణా స్వరవో మితాః ॥ ౭౨ ॥ బ్రహ్మ యజ్ఞస్య తన్తవః । ఋత్విజో యేహవిష్కృతః । శృఙ్గాణీవేచ్ఛృఙ్గిణాగ్ం సన్దదృశ్రిరే । చషాల నన్తస్స్వరవః పృథివ్యామ్ । తే దేవాసస్స్వరవస్తస్థి వాగ్ంసః । నమస్సఖిభ్యస్సన్నాన్మా ఽవగాత । అభిభూరగ్నిరతరద్ద జాగ్ంసి । స్పృధో విహత్య పృతనా అభిశ్రీః । జుషాణో మ ఆహుతిం మామహిష్ట । హత్వాసపత్నాన్ వరివస్కరన్నః । ఈశానన్త్వా భువనానామభి శ్రియమ్ । స్తోమ్యగ్న ఉరుకృతగ్ం సువీరమ్ । హవిర్జ షాణస్సపత్నాగ్ం అభిభూరసి । జహి శత్రూగ్ం రప మృధో నుదస్వ ॥ ౭౩ ॥

విశాఞ్జయామసి జీరదానో హర్యా విశ్వా దివిష్టిషు వసూని జిగీవాన్సహో భిర్మితా నశ్చత్వారి చ ॥౭॥

సప్తత్న వన్నవీయసా । అగ్నేద్యుమ్నేన సంయతా । బృహత్తతన్థ భానునా । నవన్న స్తోమమగ్నయే । దివశ్యేనాయ జీజనమ్ । వసోః కువిద్వనాతినః । స్వారుహా

యస్య శ్రియో దృశే । రయిర్వీ రవతో యథా । అగ్రే యజ్ఞస్య చేతతః । అదాభ్యః పురఏతా ॥౭౪॥ అగ్నిర్విశాం మానుషీణామ్ । తూర్ణీ రథస్యదానవః । నవగ్ం సామాయ వాజినే । ఆజ్యం పయసోఽజని । జుష్టగ్ం శుచితమంవసు । నవగ్ం సామ జుషస్వనః । పీయూషస్యేహ తృప్నుహి । యస్తే భాగఋతావయమ్ । నవస్య సోమతే వయమ్ । ఆసుమతింవృణీమహే ॥ ౭౫ ॥ సనో రాస్వ సహస్రిణః । నవగ్ం హవిర్జుషస్వ నః । ఋతుభిస్సోమ భూతమమ్ । తదగ్ని ప్రతిహర్యనః । రాజన్థ్సోమ స్వస్తయే । నవగ్గ్ం స్తోమన్నవగ్ం హవిః । ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాన్ని వేదయ । తజ్జుషేతాగ్ం సచేతసా । శుచిన్ను స్తోమన్నవజాతమద్య । ఇన్ద్రాగ్నీ వృత్రహణా జుషేథామ్ ॥ ౭౬ ॥ ఉభా హి వాగ్ం సుహవా జూహవీమి । తా వాజగ్ం సద్య ఉశతే ధిష్వా । అగ్నిరిన్ద్రో నవస్య నః। అస్యహవ్యస్య తృప్యతామ్ । ఇహ దేవౌ సహస్రిణౌ । యజ్ఞన్న ఆహి గచ్ఛతామ్ । వసుమన్తగ్ం సువర్విదమ్ । అస్య హవ్యస్య తృప్యతామ్ । అగ్నిరిన్ద్రో నవస్య నః । విశ్వాన్దేవాగ్ం స్తర్పయత ॥ ౭౭ ॥ హవిషోఽస్య నవస్య నః । సువర్విదో హి జజ్ఞిరే । ఏదం బర్హిస్సుష్టరీమా నవేన । అయంయజ్ఞో యజమాస్య భాగః । అయం బభూవ భువనస్య గర్భః । విశ్వే దేవా ఇదమద్యాగమిష్ఠాః । ఇమే ను ద్యావాపృథివీ సమీచీ । తన్వానే యజ్ఞం పురుపేశ సన్ధియా । ఆఽస్మై పృణీతాం భువనాని విశ్వా । ప్రజాం పుష్టిమమృతన్నవేన ॥ ౭౮ ॥ ఇమే ధేనూ అమృతంయే దుహాతే । పయస్వత్యుత్తరామేతు పుష్టిః । ఇమంయజ్ఞఇజ్జుషమాణె నవేన । సమీచీ ద్యావాపృథివీ ఘృతాచీ । యవిష్ఠో వ్యవాహనః । చిత్రభానుర్ఘృతా సుతిః । నవజాతో విరోచసే । అగ్నే తత్తే మహిత్వనమ్ । త్వమగ్నే దేవతాభ్యః । భాగే దేవ న మీయసే ॥ ౭౯ ॥ స ఏనా విద్వాన్ యక్ష్యసి । నవగ్గ్ం స్తోమఇజ్జుషస్వ నః । అగ్నిః ప్రథమః ప్రాశ్నాతు । స హి వేద యథా హవిః । శివా

అస్మభ్యమోషధీః। కృణోతు విశ్వచర్షణిః। భద్రాన్న శ్శ్రేయస్సమనైష్ట దేవాః। త్వయాఽవసేన సమశీమహి త్వా। స నో మయోభూః పితో ఆ విశస్వ। శన్తోకాయ తనువే స్యోనః। ఏతము త్యం మధునా సంయుతంయువమ్। సరస్వత్యా అధి మనావచర్కృషుః। ఇన్ద్ర ఆసీద్వీరపతిశ్శతక్రతుః। కీనాశా ఆసన్మరుతస్సుదానవః॥ ౧౦॥

పురఏతా వృణీమహే జుషిష్ఠాన్తర్ప యతామృతన్న వేన మీయసే స్యోనశ్చత్వారిచ॥ ౮॥

జుష్టశ్చఖ్షుషో జుష్టినరో నక్తఞ్జాతా వృషాస ఉత నోవృషా ఽస్యగ్ంశుస్స ప్రత్నవదష్టౌ॥ ౮॥

జుష్టో మన్యుర్భగో జుష్టినరో హరివర్పసఙ్గిరశ్శిప్రిన్వాజానాముతనః ప్రియా యద్వాగ్వదన్తి విశ్వా ఆశా అశీతిః॥ ౧౦॥ జుష్టస్సుదానవః

హరిః ఓమ్।

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు!

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే ద్వితీయాష్టకే చతుర్థప్రపాఠకస్సమాప్తః

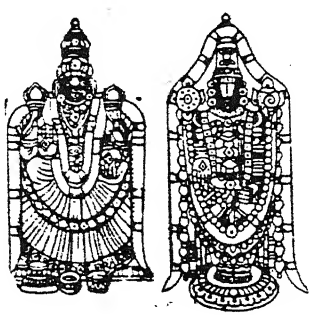

ద్వితీయాష్టకే పఞ్చమ ప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్॥ ప్రాణో రక్షతి విశ్వమేజత్। ఇర్యో భూత్వా బహుధా బహూని। స ఇత్సర్వంవ్యానశే। యో దేవో దేవేషు విభూరన్తః। ఆవృదూదాత్ క్షత్రియధ్వగద్వ్రషా। తమిత్త్వాణం మనసోప శిక్షత। అగ్నర్దేవానామిదమత్తునో హవిః । మనసశ్చిత్తేదమ్। భూతం భవ్యఞ్చ గుప్యతే। తద్ధి దేవేష్వగ్రియమ్॥ ౧॥ ఆన ఏతు పురశ్చరమ్। సహ దేవైరిమగ్ం హవమ్। మనశ్శ్రేయసి శ్రేయసి। కర్మన్ యజ్ఞపతిన్దధత్। జుషతాం మె వాగిదగ్ం హవిః। విరాడ్దేవీ పురోహితా। హవ్యవాడనపాయినీ। యయా రూపాణి బహుధా వదన్తి। పేశాగ్ంసి దేవాః పరమే జనిత్రే। సానో విరాడనపస్ఫురన్తీ॥ ౨॥ వాగ్దేవీ జుషతామిదగ్ం హవిః। చక్షుర్దేవానాఞ్జ్యోతిరమృతే న్యక్తమ్। అస్య విజ్ఞానాయ బహుధా నిధీయతే। తస్య సుమ్న మశీమహి। మా నో హాసీద్విచక్షణమ్। ఆయురిన్నః ప్రతీర్యతామ్। అనన్ధాశ్చక్షుషా వయమ్। జీవా జ్యోతిరశీమహి। సువర్జ్యోతిరుతామృతమ్। శ్రోత్రేణ భద్రముత శృణ్వన్తి సత్యమ్। శ్రోత్రేణ వాచం బహుధోద్యమానామ్। శ్రోత్రేణ మోదశ్చ మహశ్చ శ్రూయతే। శ్రోత్రేణ సర్వా దిశ ఆశృణోమి। యేన ప్రాచ్యా ఉత దక్షిణా। ప్రతీచ్యై దిశశ్శృణ్వన్త్యుత్తరాత్। తదిచ్ఛ్రోత్రం బహుధోద్యమానమ్। అరాన్న నేమిః పరి సర్వం బభూవ॥ 3॥

అగ్రియమనపస్ఫురన్తీ సత్యగ్ం సప్త చ॥ ౧॥

ఉదేహి వాజిన్యో అస్యఫ్స్వన్తః । ఇదగ్ం రాష్ట్రమా విశ సూనృతావత్। యో రోహితో విశ్వమిదఞ్జజాన। స నో రాష్ట్రేషు సుధితాన్దధాతు। రోహగ్ం రోహగ్ం

రోహిత ఆ రురోహ । ప్రజాభిర్వృద్ధిఞ్జనుషా ముపస్థమ్ । తాభిస్సగ్ంరబ్భో అవిదద్దదుర్వీః । గాతుం ప్రపశ్యన్నిహ రాష్ట్ర మాఽహాః । ఆఽహార్షీద్రాష్ట్ర మిహ రోహితః । మృధో వ్యాస్థదభయన్నో అస్తు ॥ ౪ ॥ అస్మభ్యన్త్వావాపృథివీ శక్వరీభిః । రాష్ట్రన్దధాథామిహ రేవతీభిః । విమమర్శ రోహితో విశ్వరూపః । సమాచక్రాణః ప్రరుహో రుహశ్చ । దివఞ్జత్వాయ మహతా మహిమ్నా । వినో రాష్ట్ర మునత్తు పయసా స్వేన । యాస్తే విశస్తపసా సంబభూవుః । గాయత్రం వత్సమను తాస్త ఆఽగుః । తాస్త్వా విశన్తు మహసా స్వేన । సం మాతా పుత్రో అభ్యేతు రోహితః ॥ ౫ ॥ యూయముగ్రా మరుతః । పృశ్నిమాతరః । ఇన్ద్రేణ సయుజా ప్రమృణీథ శత్రూన్ । ఆ వో రోహితో అశ్వణోదభిద్యవః । త్రిసప్తాసో మరుతస్స్వాదుసంముదః । రోహితో ద్యావాపృథివీ జజాన । తస్మిగ్ం స్తన్తుం పరమేష్ఠీ తతాన । తస్మిఞ్ఛ్రియే అజ ఏకపాత్ । అదృగ్ంహద్ద్యా వాపృథివీ బలేన । రోహితో ద్యావాపృథివీ అదృగ్ంహత్ । తేన సువస్స్వభితస్తేన నాకః ॥ ౬ ॥ సో అన్తరిక్షే రజసో విమానః । తేన దేవాస్సువరన్వవిన్దన్ । సుశేవన్త్వా భానవో దీదివాగ్ంసమ్ । సమగ్రాసో జుహ్వో జాతవేదః । ఉక్షన్తి త్వా వాజినమా ఘృతేన । సగ్ంసమగ్నే యువసే భోజనాని । అగ్నే శర్ధ మహతే సౌభగాయ । తవ ద్యుమ్నాన్యుత్తమాని సన్తు । సఞ్జాస్పత్యగ్ం సుయమమా కృణుష్వ । శత్రూయతామభి తిష్ఠా మహాగ్ంసి ॥ ౭ ॥

అస్త్వేతు రోహితో నాకో మహాగ్ంసి ॥ ౨ ॥

పునర్న ఇన్ద్రో మఘవా దదాతు । ధనాని శక్రో ధన్యస్సురాధాః । అర్వాచీనఞ్చృణుతాం యాచితో మనః । శ్రుష్టీ నో అస్య హవిషో జుషాణః । యాని నోఽజినన్దనాని । జహార్థ శూర మన్యునా । ఇన్ద్రానువిన్ద నస్తాని । అనేన హవిషా పునః । ఇన్ద్ర ఆశాభ్యః పరి । సర్వాభ్యో ఽభయఞ్కరత్ ॥ ౮ ॥ జేతా శత్రూన్ విచర్ షణిః । ఆకూత్యై త్వా కామాయ

త్వా సమ్మధేత్వా। పురోదధే అమృతత్వాయ జీవసే। ఆకూతిమస్యావసే। కామమస్య సమృద్ధ్యై। ఇనస్య యుఞ్జతే ధియః। ఆకూతిర్దేవీం మనసః పురోదధే। యజ్ఞస్య మాతా సుహవా మే అస్తు। యదిచ్ఛామి మనసా సకామః। విదేయమేనద్ధృదయే నివిష్టమ్ ॥ ౯ ॥ సేదగ్నిరగ్నీగ్ం రత్యేత్యన్యాన్। యత్ర వాజీ తనయో వీడుపాణిః। సహస్రపాథా అక్షరా సమేతి। ఆశానాన్వా ఉశాపాలేభ్యః। చతుర్భ్యో అమృతేభ్యః। ఇదం భూతస్యా ధ్యక్షేభ్యః। విధేమ హవిషా వయమ్। విశ్వా ఆశా మధునా సగ్ం సృజామి। అనమీవా ఆప ఓషధయో భవన్తు। అయం యజమానో మృధో వ్యస్యతామ్॥ ౧౦ ॥ అగృభీతాః పశవస్సన్తు సర్వే। అగ్నిస్సోమో వరుణో మిత్ర ఇన్ద్రః। బృహస్పతిస్సవితా యస్సహస్రీ। పూషానో గాభిరవసా సరస్వతీ। త్వష్టా రూపాణి సమనక్తు యజ్ఞైః। త్వష్టా రూపాణి దధతీ సరస్వతీ। పూషా భగగ్ం సవితా నో దదాతు। బృహస్పతిర్దదదిన్ద్రస్సహస్రమ్ । మిత్రో దాతా వరుణస్సోమో అగ్నిః॥ ౧౧॥

కరన్నివిష్టమస్యతాన్నవ చ॥ ౩ ॥

ఆనో భర భగమిన్ద్ర ద్యుమన్తమ్। నితే దెష్టస్య ధీమహి ప్రరేకే। ఉర్వ ఇవ పప్రథే కామో అస్మే। తమాపృణా వసుపతే వసూనామ్। ఇమజ్కామం మన్దయా గోభిరశ్వైః। చన్ద్రవతా రాధసా పప్రథశ్చ। సువర్యవో మతిభిస్తుభ్యం విప్రాః। ఇన్ద్రాయ వాహః కుశికాసో అక్రన్। ఇన్ద్రస్య ను వీర్యాణి ప్రవోచమ్। యానిచకార ప్రథమాని వజ్రీ ॥ ౧౨ ॥ అహన్నహిమన్వపస్తదర్ద। ప్రవక్షణా అభినత్పర్వతానామ్। అహన్నహిం పర్వతే శిశ్రియాణమ్। త్వష్టా ఉస్మై వజ్రగ్ం స్వర్యన్తక్ష। వాశ్రా ఇవ ధేవవస్స్యన్తమానాః। అజ్జస్సముద్రమవ జగ్మురాపః। వృషాయమాణో ఉవృణీత సోమమ్ । త్రికద్రుకేష్వ పిబత్సుతస్య। ఆ

సాయకం మఘవా దత్తవజ్రమ్। అహన్నేనం ప్రథమజా మహీనామ్॥ ౧౩॥ యదిన్ద్రాహన్ప్రథమజా మహీనామ్। ఆన్మాయినామమినాః ప్రోతమాయాః। ఆథ్సూర్యఞ్జనయన్ద్యా ముషాసమ్। తాదీక్నా శత్రూన్న కిలావివిథ్సే। అహన్వృత్రం వృత్రతరం వ్యగ్ంసమ్। ఇన్ద్రో వజ్రేణ మహతా వధేన। స్కన్ధాగ్ంసీవ కులిశేనావివృక్షా। అహిశ్శయత ఉపపృక్పృథివ్యామ్। అయోధ్యేవ దుర్మద ఆహిజుహ్వే। మహావీరస్తు విబాధమృజీషమ్॥ ౧౪॥ నాతారీరస్య సమృతిం వధానామ్। సగ్ం రుజానాః పిపిష ఇన్ద్రశత్రుః। విశ్వో విహాయా అరతిః। వసుర్దధే హస్తే దక్షిణే। తరణిర్న శిశ్రథత్। శ్రవస్య యా న శిశ్రథత్। విశ్వస్మా ఇదిషుధ్యసే। దేవత్రా హవ్య మూహిషే। విశ్వస్మా ఇథ్సుకృతే వారమృణ్వతి। అగ్నిర్ద్వారా వ్యృణ్వతి॥ ౧౫॥ ఉదుజ్జిహానో అభి కామమీరయన్। ప్రపృఞ్చన్విశ్వా భువనాని పూర్వథా। ఆ కేతునా సుషమిద్ధో యజిష్ఠః। కామన్నో అగ్నే అభిహర్య దిగ్భ్యః। జుషాణో హవ్యమమృతేషు దూఢ్యః। ఆ నో రయిం బహులాజ్జోమతీమిషమ్। నిధేహి యక్షదమృతేషు భూషన్। అశ్వినా యజ్ఞమాగతమ్। దాశుషః పురుదగ్ంససా। పూషా రక్షతు నొరయిమ్॥ ౧౬॥ ఇమంయజ్ఞ మశ్వినా వర్ధయన్తా। ఇమౌ రయిం యజమానాయ ధత్తమ్। ఇమౌ పశూన్రక్షతాం విశ్వతో నః। పూషా నః పాతు సదమప్రయుచ్ఛన్। ప్రతేమహే సరస్వతి। సుభగే వాజినీవతి। సత్యవాచే భరే మతిమ్। ఇదన్తే హవ్యఞ్జుహవథ్సరస్వతి। సత్యవాచే ప్రభ రేమాహావీగ్ంషి। ఇమాని తే దురితా సౌభగాని। తెభిర్వయగ్ం సుభగాసస్స్యామ॥ ౧౭॥

వజ్రహీనామృజీషం వృణ్వతి రక్షతు నో రయిగ్ం సౌభగాన్యేకఞ్చ॥ ౪॥

యజ్ఞో రాయో యజ్ఞ ఈశే వసూనామ్। యజ్ఞస్సస్యానాముత సుక్షితీనామ్।

యజ్ఞ ఇష్టః పూర్వచిత్తిన్నధాతు। యజ్ఞో బ్రహ్మణ్వాగ్ం అప్యేతు దేవాన్। అయం యజ్ఞో
వర్ధతాఙ్గాభిరశ్వైః। ఇయంవేదిస్సుపత్యా సువీరా। ఇదం బర్హిరతి బర్హిగ్ంష్యన్యా।
ఇమంయజ్ఞంవిశ్వే అవన్తు దేవాః। భగ ఏవ భగవాగ్ం అస్తు దేవాః। తేన వయం
భగవన్తస్స్యామ॥ ౧౮ ॥ తన్త్వాభగ సర్వ ఇజ్జో హవీమి। స నో భగ పుర ఏతా భవేహ।
భగ ప్రణేతర్భగ సత్యరాధః। భగేమాన్ధియముదవదదన్నః। భగ ప్రణో జనయ గోభిరశ్వైః।
భగ ప్రన్నృభిర్నృవన్తస్స్యామ। శశ్వతీస్సమా ఉపయన్తి లోకాః। శశ్వతీస్సమా ఉపయన్త్యాపః।
ఇష్టం పూర్తగ్ం శశ్వతీనాగ్ం సమానాగ్ం శాశ్వతేన। హవిష్మన్తో ఽనన్తంలోకం
పరమా రురోహ॥ ౧౯॥ ఇయమేవ సా యా ప్రథమా వ్యౌచ్ఛత్। సా రూపాణి కురుతే
పఞ్చ దేవీ। ద్వే స్వసారా వయతస్తన్త్రమేతత్। సనాతనంవితతగ్ం షణ్మయూఖమ్।
అవాన్యాగ్ంస్తన్తూన్కిరతో ధత్తో అన్యాన్। నావ పృజ్యాతే న గమాతే అన్తమ్। ఆవో
యన్తూదవాహాసో అద్య। వృష్టిం యే విశ్వే మరుతో జనన్తి। అయంయో అగ్నిర్మరుత
స్సమిద్ధః। ఏతఇజ్జుషధ్వజ్కవయో యువానః॥ ౨౦॥ ధారావరా మరుతో ధృష్ణువోజసః।
మృగా నభీమాస్తవిషిభిరూర్మిభిః। అగ్నయో న శుశుచానా ఋజీషిణః। భ్రుమిన్ధమన్త
ఉపగా అవృణ్వత। వి చక్ర మ్రేతిర్దేవః। ఆవేధసన్నీలపృష్ఠం బృహన్తమ్। బృహస్పతిగ్ంసదనే
సాదయధ్వమ్। సాదద్యోనిన్దమ ఆదీదివాగ్ంసమ్। హిరణ్యవర్ణమరుషగ్ం సపేమ।
సహిశుచిశ్శతపత్రస్సుశున్ధ్యాః॥ ౨౧ ॥ హిరణ్యవాశీరిషిరస్సువర్షాః। బృహస్పతిస్స స్వావేశ
ఋషీవాః। పూరూసఖిభ్య ఆసుతిఙ్కరిష్ఠః। పూషగ్ం స్తవ్రతే వయమ్। నరిష్యేమ కదాచన।
స్తోతారస్త ఇహస్మసి। యాస్తే పూషన్నావో అన్తస్సముద్రే। హిరణ్యయీరన్తరిక్షే చరన్తి।
యాభి ర్యాసిదూత్యాగ్ం సూర్యస్య। కామేన కృతశ్రవ ఇచ్ఛమానః॥ ౨౨॥
అరణ్యాన్యరణ్యాన్యసౌ। యా ప్రేవ నశ్యసి। కథా గ్రామన్నపృచ్ఛసి। నత్వాభీరివవిన్దతీ ౩।

వృషారవాయవదతే| యదుపావతిచిచ్చికః| ఆఘాటేభిరివధావయన్| అరణ్యానిర్మహీయతే| ఉతగావ ఇవాదన్| ఉతోవేశ్మేవదృశ్యతే॥ ౨౩॥ ఉతో అరణ్యానిస్సాయమ్| శకటీరివ సర్జతి| గామజ్గైష ఆహ్వాయతి| దార్వంగైష ఉపావధీత్| వసన్నరణ్యాన్యాగ్ం సాయమ్| అక్రుక్షదితిమన్యతె| నవా అరణ్యానిర్హన్తి| అన్యశ్చేన్నాభిగచ్ఛతి| స్వాదోః ఫలస్య జగ్ధ్వా| యత్రకామంని పద్యతె| ఆఞ్జనగన్ధీగ్ం సురభీమ్| బహ్వన్నామకృషీవలామ్| ప్రాహం మృగాణాం మాతరమ్| అరణ్యానీమశగ్ం సిషమ్॥ ౨౪॥

స్యామరురోహాయువా నశ్శున్ధ్యారిచ్ఛమానో దృశ్యతె నిపద్యతే చత్వారి చ ॥ ౬ ॥

వార్త్రహత్యాయశవసే| పృతనాసాహ్యాయచ| ఇన్ద్ర త్వా వర్తయామసి| సుబ్రహ్మణం వీరవన్తం బృహన్తమ్| ఉరుంగభీరం పృథుబుధ్నమిన్ద్ర| శ్రుతర్షిముగ్రమభిమాతిషాహమ్ అస్మభ్యంచిత్రం వృషణగ్ం రయిందాః| క్షేతియైత్వానిర్ ఋత్యైత్వా| ద్రుహోముఞ్చామి వరుణస్య పాశాత్| అనాగసం బ్రహ్మణేత్వా కరొమి॥ ౨౫॥ శివేతె ద్యావాపృథివి ఉభే ఇమే| శంతే అగ్నిస్సహోద్భిరస్తు| శంద్యావాపృథివీ సహౌషధీభిః| శమన్తరిక్షగ్ం సహవాతేనతే| శం తెచతస్రః ప్రదిశోభవన్తు| యాదైవీశ్చతస్రః ప్రదిశః| వాతపత్నీ రభిసూర్యోవిచష్టే| తాసాం త్వాజరస ఆదధామి| ప్రయక్ష్మ ఏతునిర్ఋతిం పరాచైః| అమోచియక్ష్మా ద్దురితాదవర్త్యై॥ ౨౬॥ ద్రుహః పాశాన్నిర్ ఋత్యైచోదమోచి| అహో అవర్తిమవిదథ్స్యానమ్| ఆప్యభూద్భద్రేసుకృతస్య లోకె| సూర్యమృతంతమసోగ్రాహ్యాయత్| దేవా అముఞ్చన్నస్ప జన్వ్యేనసః| ఏవమహమిమం క్షేతియాజ్జామిశగ్ంసాత్| ద్రుహోముఞ్చామి వరుణస్య పాశాత్| బృహస్పతే యువమిన్ద్రశ్చవస్వః| దివ్యస్యేశాథే ఉతపార్థివస్య| ధత్తగ్ం రయిగ్ంస్తువతే కీరయేచిత్॥ ౨౭॥ యూయం పాతస్వస్తిభిస్స దానః| దెవాయుధమిన్ద్రమా జోహువానాః|

విశ్వావృధమభియేరక్షమాణాః। యేనహతాదీర్ఘ మధ్వానమాయన్। అనన్తమర్థమ నివర్త్యమానాః। యత్తేసుజాతే హిమవథ్సు భేషజమ్। మయో భూశ్శన్త మాయద్భుదోసి। తతోనొ దెహిసీబలె। అదొగిరిభ్యో అధియత్త్రధావసి। సగ్ం శొభమానా కన్యేవ శుభ్రే ॥ ౨౮ ॥ తాంత్వాముద్గలాహవిషా వర్ధయన్తి। సానస్సీబలేరయిమా భాజయెహ। పూర్వం దేవా అపరెణానుపశ్యఇచ్ఛన్మభిః। జన్మాన్యవరైః పరాణి। వేదానిదెవా అయమస్మీతిమామ్। అహగ్ం హిత్వాశరీరం జరసః పరస్తాత్। ప్రాణాపానౌ చక్షుశ్శ్రోత్రమ్। వాచంమనసి సంభృతామ్। హిత్వాశరీరంజరసః పరస్తాత్। ఆభూతింభూతిం వయమశ్నవామహై। ఇమాఏవతా ఉషసోయాః ప్రథమావ్యౌచ్ఛన్। తాదెవ్యః కుర్వతె పఇచ్ఛరూపా। శశ్వతీర్నావప్పృజ్యన్తి। నగమన్త్యన్తమ్ ॥ ౨౯ ॥

కరొమ్యవర్త్యైచిచ్ఛ ఛ్రేఽశ్న వామహైచత్వారి చ॥ ౫ ॥

వసూనాం త్వాఽధీతేన। రుద్రాణామూర్త్యా। ఆదిత్యానాం తేజసా। విశ్వేషాం దెవానాం క్రతునా। మరుతామేమ్నాజుహోమి స్వాహా। అభిభూతిరహమాగమమ్। ఇన్ద్రసఖా స్వాయుధః। ఆస్వాశాసు దుష్షహః। ఇదంవర్చొ అగ్నినా దత్తమాగాత్। యశొ భగస్సహ ఓజొబలంచ॥ 30 ॥ దీర్ఘాయుత్వాయ శతశారదాయ। ప్రతిగృభ్ణామిమహతేవీర్యాయ। ఆయురసి విశ్వాయురసి। సర్వాయురసి సర్వమాయురసి। సర్వంమ ఆయుర్భూయాత్। సర్వమాయుర్గెషమ్। భూర్భువస్సువః। అగ్నిర్ధర్మెణాన్నాదః। మృత్యుర్ధర్మెణాన్నపతిః। బ్రహ్మ క్షత్రగ్ం స్వాహా॥ 31 ॥ ప్రజాపతిః ప్రణేతా। బృహస్పతిః పుర ఏతా। యమః పన్థాః। చన్ద్రమాః పునరసుస్స్వాహా। అగ్నిరన్నాదొఽన్నపతిః। అన్నాద్యమస్మిన్ యజ్ఞెయజమానాయ దదాతు స్వాహా। సొమొ రాజా రాజపతిః। రాజ్యమస్మిన్ యజ్ఞె

యజమానాయ దదాతు స్వాహా। వరుణస్సమ్రాట్సమ్రాట్పతిః। సామ్రాజ్యమస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా॥ ౩౨॥ మిత్రఃక్షత్రం క్షత్రపతిః। క్షత్రమస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా। ఇన్ద్రో బలం బలపతిః। బలమస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా। బృహస్పతిర్బ్రహ్మ బ్రహ్మపతిః। బ్రహ్మాస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా। సవితారాష్ట్రగ్ం రాష్ట్రపతిః। రాష్ట్రమస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా। పూషా విశాంవిట్పతిః। విశమస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా। సరస్వతీ పుష్టిః పుష్టిపత్నీ। పుష్టిమస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా। త్వష్టా పశూనాం మిథునానాగ్ం రూపకృద్రూపపతిః। రూపేణాస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ పశూన్దదాతు స్వాహా ॥ ౩౩॥

చ స్వాహా సామ్రాజ్యమస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా విశమస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా చత్వారి చ ॥౭॥

అగ్నిస్సోమో వరుణో మిత్ర ఇన్ద్రో బృహస్పతిస్సవితా పూషా సరస్వతీ త్వష్టా దశ॥

స ఈం పాహి య ఋజీషీ తరుత్రః। యశ్శిప్రవాన్వృషభాయో మతీనామ్। యో గోత్రభిద్వజ్రభృద్యో హరిష్మాః। స ఇన్ద్ర చిత్రాగ్ం అభి తృన్ది వాజాన్। ఆతే శుష్మో వృషభ ఏతు పశ్చాత్। ఓత్తరాదధరాగాపురస్తాత్। ఆనిశ్వతో అభి సమేత్వర్వాఙ్। ఇన్ద్రద్యుమ్నగ్ం సువర్వద్ధేహ్యస్మే। ప్రోష్ఠస్మై పురొరథమ్। ఇన్ద్రాయ శూషమర్చత ॥ ౩౪ ॥ అభీకే చిదులొకకృత్। సఙ్గే సమత్సు వృత్రహా। అస్మాకం బొధి చోదితా। నభన్తామన్య కేషామ్। జ్యాకా అధి ధన్వసు। ఇన్ద్రం వయగ్ం శునాసీరమ్। అస్మిన్ యజ్ఞే హవామహే।

ఆవాజైరుపనోగమత్। ఇన్ద్రాయ శువాసీరాయ। స్రుచా జుహుత నా హవిః॥ ౩౫॥ జుషతాం ప్రతిమేధిరః। ప్రహవ్యాని ఘృతవన్త్యస్మై। హర్యశ్వాయ భరతా సజోషాః। ఇన్ద్రర్తుభిర్బ్రహ్మణా వావృధానః। శునాసీరీ హవిరిదం జుషస్వ। వయస్సుపర్ణా ఉపసేదురిన్ద్రమ్। ప్రియమేధా ఋషయో నాధమానాః। అపధ్వాన్తమూర్ణుహి పూర్ధి చక్షుః। ముముగ్ధ్యస్మాన్నిధయే ఽవబద్ధాన్। బృహదిన్ద్రాయ గాయత॥ ౩౬॥ మరుతో వృత్రహన్తమమ్। యేనజ్యోతిరజనయన్నృతావృధః। దేవం దేవాయ జాగృవి। కామిహైకాః కణ్వమే పతఙ్గాః। మాన్థాలాః కులి పరిమాపతన్తి। అనావృతైనాన్వృధమన్తు దేవాః। సౌపర్ణం చక్షుస్తనువా విదేయ। ఏవావన్దస్య వరుణం బృహన్తమ్। నమస్యాధీర మమృతస్య గోపామ్। స నశ్శర్మత్రివరూథం వియగ్ంసత్॥ ౩౭॥ యూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః। నాకేసుపర్ణముప యత్పతన్తమ్। హృదావేనన్తో అభ్యచక్షతత్వా। హిరణ్యపక్షం వరుణస్య దూతమ్। యమస్య యోనౌ శకునం భురణ్యుమ్। శం నోదేవీరభిష్టయే। ఆపో భవన్తు పీతయే। శంయోరభిస్రవన్తు నః। ఈశానా వార్యాణామ్। క్షయన్తీశ్చర్షణీనామ్॥ ౩౮॥ అపా యాచామి భేషజమ్। అప్సు మెసోమో అబ్రవీత్। అన్తర్విశ్వాని భేషజా। అగ్నించ విశ్వశమ్భువమ్। ఆపశ్చ విశ్వభేషజీః। యదప్సుతే సరస్వతి। గోష్వశ్వేషు యన్మధు। తేనమేవాజినీవతి। ముఖమఙ్గ్ధి సరస్వతి। యాసరస్వతీ వైశమ్భల్యా॥ ౩౯॥ తస్యాం మే రాస్వ। తస్యాస్తే భక్షీయ। తస్యాస్తే భూయిష్ఠభాజో భూయాస్మ। అహం త్వదస్మి మదసిత్వమేతత్। మమాసి యోనిస్తవ యోనిరస్మి। మమైవసన్వహహవ్యాన్యగ్నే। పుత్రః పిత్రే లోకకృజ్జాతవేదః। ఇహైవసన్తత్రసన్తం త్వాఽగ్నే। ప్రాణేన వాచా మనసా బిభర్మి। తిరోమాసన్తమాయుర్మా ప్రహాసీత్॥ ౪౦॥ జ్యోతిషాత్వా వైశ్వానరేణోపతిష్ఠే। అయంతే యోనిర్ ఋత్వియః। యతో జాతో అరోచథాః। తంజానన్నగ్న ఆరోహ। అథానో

వర్ధయారయిమ్। యా తే అగ్నేయజ్ఞియాతనూస్తయేహ్యారోహాత్మా ఽఽత్మానమ్।
అచ్ఛావసూని కృణ్వన్నస్మే నర్యాపురూణి। యజ్ఞో భూత్వా యజ్ఞమాసీద స్వాం యోనిమ్।
జాతవేదో భువ ఆజాయమానస్సక్షయ ఏహి। ఉపావరోహ జాతవేదః పునస్త్వమ్॥ ౪౧॥
దేవేభ్యో హవ్యం వహ నః ప్రజానన్। ఆయుః ప్రజాగ్ం రయిమస్మాసు ధేహి।
అజస్రోదీదిహినోదురోణే। తమిన్ధం జోహవీమి మఘవానముగ్రమ్। సత్రాదధానమప్రతిష్కుతగ్ం శవాగ్ంసి। మగ్ంహిష్ఠా గీర్భిరాచ యజ్ఞియోఽవ వర్తత్। రాయేనో విశ్వాసుపథా కృణోతువజ్రీ। త్రికద్రుకేషు మహిషో యవాశిరం తువిశుష్మస్తృపత్। సోమమపిబద్విష్ణునా సుతం యథాఽవశత్। స ఈంమమాదమహి కర్మకర్తవే మహామురుమ్॥ ౪౨ ॥
సైనగ్ం సశ్చద్దేవం దేవస్సత్యమిన్ద్రగ్ం సత్య ఇన్ద్రః। విదద్యతీ సరమారుగ్ణమద్రేః। మహి పాథఃపూర్వ్యగ్ం సద్ధియక్కః। అగ్రంనయథ్సుపద్యక్ష రాణామ్। అచ్ఛారవం ప్రథమా జానతీగాత్। విదద్గవ్యగ్ం సరమా దృఢమూర్వమ్। యేనానుకంమానుషీభోజతేవిట్। ఆయేవిశ్వాస్సుపత్యానిచక్రుః। కృణ్వానాసో అమృతత్వాయగాతుమ్। త్వంనృభి ర్నృపతే దేవహూతౌ॥ ౪౩॥ భూరీణివృత్వాహర్యశ్వ హగ్ంసి। త్వన్నిదస్యుఇచ్ఛముమిరిమ్। ధునించాస్వాపయోదభీతయే సుహన్తు। ఏవాపాహి ప్రత్నథామన్దతుత్వా। శ్రుధిబ్రహ్మ వావృధస్వోతగీర్భిః। ఆవిస్స్వార్యం కృణుహిపీపిహీషః। జహి శత్రూగ్ంరభిగా ఇన్ద్ర తృన్ధి। అగ్నే బాధస్వ విమృధోనుదస్వ। అపామీవా అపరక్షాగ్ంసిసేధ। అస్మాథ్సముద్రాద్బృహతో దివో నః ॥ ౪౪॥ అపాంభూమాన ముపనస్సృజేహ। యజ్ఞ ప్రతితిష్ఠ సుమతౌ సుశేవా ఆత్వా। వసూని పురుధావిశన్తు। దీర్ఘమాయుర్యజమానాయ కృణ్వన్। అధామృతేన జరితారమఙ్గి। ఇన్ద్రశ్శునావద్వితనోతి సీరమ్। సంవథ్సరస్య ప్రతిమాణమేతత్। అర్కస్య జ్యోతిస్తదిదాసజ్యేష్ఠమ్। సంపథ్సరగ్ం శుసవథ్సీరమేతత్। ఇన్ద్రస్య రాధః ప్రయతం పురుత్మనా।

తదర్కరూపం విమిమానమేతి। ద్వాదశారే ప్రతితిష్ఠతీద్వ్యషా। అశ్వాయన్తో గవ్యన్తో వాజయన్తః। హవామహేత్వోపగన్తవా ఉ। ఆభూషన్తస్త్వాసుమతౌ నవాయామ్। వయమిన్త్రత్వాశునగ్ం హువేమ ॥ ౪౫ ॥ అర్చతహవిర్గాయత యగ్ంసచ్చర్షణీనాం వైశమ్బల్యాహోసీత్వ ముర్రుం దెవహూతౌ నస్త్మనా షట్చ॥ ౮॥

ప్రాణఉదెహి పునరానొ భరయజ్ఞొరాయో వార్హత్యాయ వసూనాగ్ం స ఈంపాహ్యష్టౌ॥ ౮ ॥

ప్రాణొరక్షత్యగృభీతా ధారావరామరుతో ధీర్ఘాయుత్వాయజ్యొతి షాత్వా పఞ్చ చత్వారిగ్ంశత్॥ ౪౫ ॥ ప్రాణొరక్షతి శునగ్ంహువేమ ॥

హరిః ఓమ్। శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు!

కృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే ద్వితీయాష్టకే పఞ్చమప్రపాఠకస్సమాప్తః

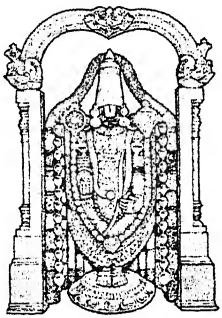

ద్వితీయాష్టకే షష్ఠ ప్రపాఠకప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్। స్వాద్వీం త్వాస్వాదునా। తీవ్రాం తీవ్రేణ। అమృతా మమృతేన। మధుమతీం మధుమతా। సృజామిసగ్ంసోమేన। సోమో ఽస్యశ్విభ్యాం పచ్యస్వ। సరస్వత్యై పచ్యస్వ। ఇన్ద్రా యసుత్రామ్ణే పచ్యస్వ। పరీతోషిఞ్చతా సుతమ్। సోమోయ ఉత్తమగ్ంహవిః॥ ౧ ॥ దధన్వాయోనర్యో అప్స్వన్తరా। సుషావసోమమద్రిభిః। పునాతుతే పరిస్రుతమ్। సోమగ్ం సూర్యస్య దుహితా। వారేణశశ్వతాతనా। వాయుఃపూతః పవిత్రేణ। ప్రాఙ్సోమో అతిద్రుతః। ఇన్ద్రస్యయుజ్యస్సఖా। వాయుఃపూతః పవిత్రేణ। ప్రత్యఙ్సోమో అతిద్రుతః॥ ౨ ॥ ఇన్ద్రస్య యుజ్యస్సఖా। బ్రహ్మక్షత్రం పవతే తేజ ఇన్ద్రియమ్। సురయాసామస్సుత ఆసుతౌమదాయ। శుక్రేణదేవ దేవతాః పిప్పృధి। రసేనాన్నం యజమానాయధేహి। కువిదఙ్గ యవమన్తో యవంచిత్। యథాదాన్త్యనుపూర్వం వియూయ। ఇహేహైషాం కృణుతభోజనాని। యేబర్హిషో నమోవృక్తింనజగ్ముః। ఉపయామగృహీతో ఽస్యశ్విభ్యాం త్వా జుష్టం గృహ్ణామి॥ ౩ ॥ సరస్వత్యా ఇన్ద్రాయ సుత్రామ్ణే। ఏషతేయోనిస్తేజసేత్వా। వీర్యాయత్వా బలాయత్వా। తేజోసి తేజోమయిధేహి। వీర్యమసి వీర్యం మయిధేహి। బలమసి బలం మయిధేహి। నానాహి వాం దేవహితగ్ం సదఃకృతమ్। మా సగ్ంసృక్షాథాం పరమే వ్యోమన్। సురాత్వమసి శుష్మిణీ సోమ ఏషః। మామాహిగ్ంసీస్త్వాం యోనిమా విశన్॥ ౪॥ ఉపయామ గృహీతో ఽస్యాశ్వినం తేజః। సారస్వతం వీర్యమ్। ఐన్ద్రం బలమ్। ఏషతే యోనిర్మాదాయత్వా। ఆనన్దాయత్వా మహసేత్వా। ఓజోఽస్యా జౌమయిధేహి। మన్యురసి మన్యుం మయిధేహి। మహోఽసి

మహోమయ

ఉభౌవృకంచ

సంమాభద్రేణ

హ

సో

సత్యమిన్ద్రియ

మధు। సో

అధ్యుఃక్షీరం

రసమ్। బ్ర

యోనిం ప్ర

సత్యమిన్ద్రియ

సావేనసా

దృష్ట్వారూ

ప్రజాపతిః।

పయస్సోమ

ఇదం పయ

॥ ౨॥

మహోమయధేహి। సహోఽసి సహోమయధేహి । యావ్యాఘ్రం విషూచికా । ఉభౌవృకంచరక్షతి। శ్యేనం పతత్రిణిగ్ం సిగ్ంహమ్। సేమం పాత్వగ్ంహసః। సంపృచస్స్ సంమాభద్రేణపృఙ్క్ష్వ। విపృచస్స్వవిమాపాప్మనాపృఙ్క్ష్వ ॥ ౫॥

హవిః ప్రత్యఙ్ఘోమో అతిద్రుతో గృహ్ణామ్యావిశన్విషూచికాపఇచ్చ॥ ౧ ॥

సోమో రాజాఽమృతగ్ం సుతః। ఋజీషేణాజహాన్మృత్యుమ్। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। విపానగ్ం శుక్రమన్ధసః। ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమ్। ఇదం పయోఽమృతం మధు। సోమమద్భ్యోవ్యపిబత్। ఛన్దసాహగ్ం సశ్చుచిషత్। ఋతేనసత్యమిన్ద్రియమ్। అద్భ్యఃక్షీరంవ్యపిబత్॥ ౬॥ క్రుఙ్జాఙ్గిరసాధియా। ఋతేనసత్యమిన్ద్రియమ్। అన్నాత్పరిస్రుతో రసమ్। బ్రహ్మణా వ్యపిబత్ క్షత్రమ్। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। రేతోమూత్రంవిజహాతి। యోనిం ప్రవిశదిన్ద్రియమ్। గర్భోజరాయుణా ఽఽవృతః। ఉల్బఞ్జహాతిజన్మనా। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్॥ ౭ ॥ వేదేనరూపేవ్యకరోత్। సతాసతీప్రజాపతిః। ఋతేనసత్యమిన్ద్రియమ్। సామేనసామవ్యపిబత్। సుతాసుతౌప్రజాపతిః। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। దృష్ట్వారూపేవ్యాకరోత్। సత్యానృతేప్రజాపతిః। అశ్రద్ధామనృతే ఽదధాత్। శ్రద్ధాగ్ంసత్యే ప్రజాపతిః। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। దృష్ట్వా పరిస్రుతారసమ్। శుక్రేణ శుక్రంవ్యపిబత్। పయస్సోమం ప్రజాపతిః। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। విపానగ్ం శుక్రమన్ధసః। ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమ్। ఇదం పయో ఽమృతం మధు॥ ౮॥

అద్భ్యః క్షీరంవ్యపిబజ్జన్మ నర్తేన సత్యమిన్ద్రియగ్ం శ్రద్ధాగ్ం సత్యే ప్రజాపతిరష్టౌచ ॥ ౨॥

సురావన్తం బర్హిషదగ్ం సువీరమ్। యజ్ఞగ్ం హిన్వన్తి మహిషా నమోభిః।

దధానాస్సోమన్దివిదేవతాసు। మదేమేన్ద్రం యజమానాస్స్వర్కాః। యస్తైరసస్సమ్భృత ఓషధీషు।
సోమస్య శుష్మస్సురయా సుతస్య । తేనజిన్వయజమానం మదేన। సరస్వతీ మశ్వినావిన్ద
మగ్నిమ్ । యమశ్వినా నముచేరాసురాదధి । సరస్వత్యసనోదిన్ద్రియాయ ॥ ౯॥ ఇమన్తగ్ం
శుక్రం మధుమన్తమిన్దుమ్। సోమగ్ం రాజానమిహ భక్షయామి। యదత్రరిప్తగ్ం రుసస్సుతస్య।
యదిన్ద్రో అపిబచ్ఛచీభిః। అహన్తదస్య మనసా శివేన। సోమగ్ం రాజానమిహ భక్షయామి।
పితృభ్యస్స్వధావిభ్యస్స్వధా నమః । పితామహేభ్యస్స్వధా విభ్యస్స్వధానమః । ప్రపితామహేభ్య
స్స్వధావిభ్యస్స్వధానమః । అక్షన్పితరః ॥ ౧౦ ॥ అమీమదన్త పితరః। అతీతృపన్తపితరః।
అమీమృజన్తపితరః। పితరశ్శున్ధధ్వమ్। పునన్తుమాపితరస్సోమ్యాసః। పునన్తుమాపితామహాః।
పునన్తుప్రపితామహాః। పవిత్రేణశతాయుషా। పునన్తుమాపితామహాః । పునన్తుప్రపితామహాః
॥ ౧౧॥ పవిత్రేణశతాయుషా। విశ్వమాయుర్వ్యశ్నవై। అగ్న ఆయూగ్ంషిపవసే ఽగ్నేపవస్వ।
పవమానస్సు వర్జనః పునన్తుమాదేవజనాః। జాతవేదః పవిత్రవద్యత్తేపవిత్ర మర్చిషి।
ఉభాభ్యాన్దేవసవితర్విశ్వదేవీ పునతీ। యే సమానాస్స మనసః। పితరోయమరాజ్యే।
తేషాంలోకస్స్వధానమః। యజ్ఞో దేవేషుకల్పతామ్ ॥ ౧౨ ॥ యేసజాతాస్సమనసః।
జీవాజీవేషుమామకాః। తేషాగ్ం శ్రీ ర్మయి కల్పతామ్। అస్మిన్లోకే శతగ్ంసమాః।
ద్వేస్రుతీ అశృణవం పితృణామ్। అహన్దేవానాముతమర్త్యానామ్। యాభ్యామిదం
విశ్వమేజత్సమేతి। యదన్తరాపితరం మాతరఞ్చ। ఇదగ్ం హవిః ప్రజననం మే అస్తు।
దశవీరగ్ం సర్వగణగ్ం స్వస్తయే। ఆత్మసనిప్రజాసని। పశుసన్యభయసనిలోకసని। అగ్నిః
ప్రజాం బహులాం మే కరోతు। అన్నంపయోరేతో అస్మాసుధత్త। రాయస్పోషమిష
మూర్జమస్మాసు దీధరత్స్వాహా॥ ౧౩ ॥

ఇన్ద్రియాయపితర శ్శతాయుషా పునన్తు మాపితామహాః పునన్తు ప్రపితామహాః

కల్పతాగ్ం స్వస్తయెపఇ్చచ॥ ౩ ॥

సీసేన తన్తం మనసా మనీషిణః। ఊర్ణాసూత్రేణకవయో వయన్తి। అశ్వినా యజ్జగ్ం సవితా సరస్వతీ। ఇన్ద్రస్య రూపం వరుణోభిషజ్యన్। తదస్య రూపమమృతగ్ం శచీభిః। త్రిరోఽదధుర్దేవతాస్సగ్ంరరాణాః। లోమాని శ్మశ్రూణి హరిణ్యో ధానతోకాభిః। త్వగస్యమాగ్ం సమభవన్నలాజాః। తదశ్వినా భిషజా రుద్రవర్తనీ। సరస్వతీ వయతి పేశో అన్తరః॥ ౧౪॥ అస్థి మజ్జానం మాసరైః। కారోతరేణ దధతౌ గవాన్త్వచి। సరస్వతీ మనసా పేశలంవసు। నాసత్యాభ్యాం వయతి దర్శతంవపుః। రసం పరిస్రుతా నరోహితమ్। నగ్నహుర్ధీరస్తసరన్నవేమ। పయసా శుక్రమమృతఇ్జ నిత్రమ్। సురయామూత్రాజ్జనయ న్రేతః। అపామతిన్దుర్మతిం బాధమానాః। ఊవధ్యవాతగ్ం సబువన్తదారాత్॥ ౧౫॥ ఇన్ద్ర స్సుత్రామా హృదయేన సత్యమ్। పురోడాశేన సవితాజజాన। యకృత్క్లోమానం వరుణోభిషజ్యన్। మతస్నావాయవ్యైర్నమినాతిపిత్తమ్। ఆన్త్రాణి స్థాలీ మధుపిన్వమానా। గుదా పాత్రాణి సుదుఘా న ధేనుః। శ్యేనస్యపత్రన్ప్లీహా శచీభిః। ఆసన్నీనాభిరుదరన్న మాతా। కుమ్భో వనిష్ఠుర్జనితా శచీభిః। యస్మిన్నగ్రేయో న్యాజగ్రభ్రే అన్తః॥ ౧౬॥ ప్లాశిర్వ్యక్తశ్శతధార ఉత్సః। దుహాన కుమ్భిగ్ం స్వధాం పితృభ్యః। ముఖగ్ం సదస్య శిరఇత్సదేన। జిహ్వా పవిత్రమశ్వినా సగ్ం సరస్వతీ। చప్పన్న పాయుర్భిషగస్య వాలః। వస్తిర్న శేపో హరసా తరస్వీ। అశ్విభ్యాఇ్చఖ్సురమృతం గ్రహాభ్యామ్। ఛాగేన తేజో హవిషా శృతేన। పఖ్మాణిగోధూమైః క్వలైరుతాని। పేశోన శుక్లమసితంవసాతే॥ ౧౭॥ అవిర్న మేషోనసి వీర్యాయ। ప్రాణస్య పన్థా అమృతో గ్రహాభ్యామ్। సరస్వత్యుపవాకైర్వ్యానమ్। నస్యాని బర్హిర్పదరైర్జజాన। ఇన్ద్రస్య రూపమృషభో బలాయ। కర్ణాభ్యాగ్ం శ్రోత్రమమృతఙ్గ్రహాభ్యామ్। యవాన బర్హిర్భువికేసరాణి। కర్కన్ధు జజ్ఞె మధుసారఘం

ముఖాత్। ఆత్మన్నుపస్థే నవృకస్య లోమ। ముఖేశ్మశ్రూణి న వ్యాఘ్రలోమమ్॥ ౧౮॥ కేశాన శీర్షన్యశసే శ్రియైశిఖా। సిగ్ంహస్యలొమ త్విషిరిన్ద్రియాణి। అజ్గాన్యాత్మన్భిషజా తదశ్వినా। ఆత్మానమజ్గైస్సమధాత్సరస్వతీ। ఇన్ద్రస్య రూపగ్ం శతమానమాయుః। చన్ద్రేణ జ్యోతిరమృతన్దధానా। సరస్వతీ యోన్యాజ్గర్భమన్తః। అశ్విభ్యాం పత్నీ సుకృతం బిభర్తి। అపాగ్ం రసేన వరుణో నసామ్నా। ఇన్ద్రగ్ం శ్రియై జనయన్నప్సురాజా। తేజః పశూనాగ్ం హవిరిన్ద్రియావత్। పరిస్రుతా పయసా సారఘం మధు। అశ్విభ్యాన్దుగ్ధంబిషజా సరస్వత్యా సుతాసుతాభ్యామ్। అమృతస్సోమ ఇన్దుః॥ ౧౯॥

అన్తర ఆరాదన్తర్వసాతే వ్యాఘ్రలోమగ్ం రాజా చత్వారిచ॥ ౪ ॥

మిత్రోఽసివరుణోఽసి। సమహం విశ్వైర్దేవైః। క్షత్రస్య నాభిరసి। క్షత్రస్య యోనిరసి। స్యానామాసీద। సుషదామాసీద। మాత్వాహిగ్ంసీత్। మామాహిగ్ంసీత్। నిషసాద ధృతవ్రతో వరుణః। పస్త్యాస్వా॥ ౨౦॥ సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః। దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే। అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్। పూష్ణోహస్తాభ్యామ్। అశ్వినోర్భైషజ్యేన। తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయాభిషిఞ్చామి। దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే। అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్। పూష్ణో హస్తాభ్యామ్। సరస్వత్యైభైషజ్యేన॥ ౨౧ ॥ వీర్యాయాన్నాద్యాయాభిషిఞ్చామి । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే। అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్। పూష్ణో హస్తాభ్యామ్। ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియేణ। శ్రియై యశసే బలాయాభిషిఞ్చామి। కోఽసి కతమోఽసి। కస్మైత్వా కాయత్వా । సుశ్లొకాం ౪ సుమఙ్గలాం ౪ సత్యరాజా ౩౯ । శిరోమేశ్రీః॥ ౨౨॥ యశో ముఖమ్। త్విషిః కేశాశ్చశ్మశ్రూణి। రాజామే ప్రాణోఽమృతమ్। సమ్రాట్చక్షుః। విరాట్శ్రోత్రమ్। జిహ్వా మే

★ (క్వలైర్ఋతాని ఇతిభాష్య సంమతః పాఠః)

భద్రమ్। వాజ్మహః। మనోమన్యుః। స్వరాడ్భామః। మోదాః ప్రమోదా అజ్గులీరజ్గాని॥ ౨౩ ॥ చిత్తంమేసహః। బాహూమె బలమ్మిన్ద్రియమ్। హస్తౌమె కర్మ వీర్యమ్। ఆత్మా క్షత్రమురో మమ। పృష్ఠీర్మేరాష్ట్రముదరమగ్ంసౌ। గ్రీవాశ్చ శ్రోణ్యౌ। ఊరూ అరత్నీ జానునీ। విశోమెజ్గాని సర్వతః। నాభిర్మె చిత్తంవిజ్ఞానమ్। పాయుర్మేఽపచితిర్భసత్॥ ౨౪॥ ఆనన్దనన్దావాణ్డౌ మే। భగస్సౌభాగ్యం పసః। జఙ్ఘాభ్యాం పద్భ్యాంధర్మోఽస్మి। విశిరాజా ప్రతిష్ఠితః। ప్రతిక్షత్రే ప్రతితిష్ఠామి రాష్ట్రే। ప్రత్యశ్వేషు ప్రతితిష్ఠామిగోషు। ప్రత్యజ్గేషు ప్రతితిష్ఠామ్యాత్మన్ ప్రతిప్రాణేషు ప్రతితిష్ఠామిపుష్టే। ప్రతిద్యావాపృథివ్యోః। ప్రతితిష్ఠామి యజ్ఞే॥ ౨౫॥ త్రయాదేవా ఏకాదశ। త్రయస్త్రిగ్ం శాస్సురాధసః। బృహస్పతి పురోహితాః। దేవస్యసవితుస్సవే। దేవాదేవైరవన్తుమా। ప్రథమా ద్వితీయైః। ద్వితీయాస్తృతీయైః। తృతీయాస్సత్యేన। సత్యంయజ్ఞేన। యజ్ఞోయజుర్భిః॥౨౬ ॥ యజూగ్ంషిసామభిః। సామాన్యఙ్గిభిః। ఋచోయాజ్యాభిః। యాజ్యావషట్కారైః। వషట్కారా ఆహుతిభిః। ఆహుతయోమె కామాన్థ్సమర్ధయన్తు। భూస్స్వాహా। లోమానిప్రయతిర్మమ। త్వఙ్మ ఆనతిరాగతిః। మాగ్ంసంమ ఉపనతిః। వస్వస్థి। మజ్జామ ఆనతిః॥ ౨౭ ॥

పస్త్యాస్వా సరస్వత్యై భైషజ్యేన శ్రీ రజ్గాని భసద్యజ్ఞే యజ్ఞో యజుర్భిరుపనతిర్వేచ॥ ౫ ॥

యద్దేవా దేవహేడనమ్। దేవాస శ్చకృమావయమ్। అగ్నిర్మా తస్మాదేనసః। విశ్వాన్మ్ఇచ్ఛత్వగ్ంహసః। యదిదివా యదినక్తమ్। ఏనాగ్ంసి చకృమావయమ్। వాయుర్మాతస్మా దేనసః। విశ్వాన్మ్ఇచ్ఛత్వగ్ంహసః। యదిజాగ్రద్యదిస్వప్నే। ఏనాగ్ంసి చకృమావయమ్॥ ౨౮ ॥ సూర్యోమాతస్మాదేనసః। విశ్వాన్మ్ఇచ్ఛత్వగ్ంహసః। యద్గ్రామె యదరణ్యే। యద్భభాయాంయదిన్ద్రియే। యచ్ఛూద్రే యదర్యే। ఏనశ్చకృమావయమ్।

యదేకస్యాధిధర్మణి। తస్యావయజనమసి। యదాపా అఘ్న్నియావరుణేతి శపామహే। తతోవరుణనోముఞ్చ॥ ౨౯॥ అవభృథని చఙ్కుణ నిచెరురసి నిచఙ్కుణ। అవదేవైర్దేవకృతమేనో ఽయాట్। అవ మర్త్యైర్మర్త్యకృతమ్। ఉరోరానో దేవరిషస్పాహి। సుమిత్రా న ఆప ఓషధయస్సన్తు। దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుః। యోస్మాన్ద్వేష్టి। యఞ్చవయన్ద్విష్మః। ద్రుపదాదివేన్ముముచానః। స్విన్నస్స్నాత్వీమలాదివ॥ ౩౦॥ పూతం పవిత్రేణేవాజ్యమ్। ఆపశ్శున్ధన్తు మైనసః। ఉద్వయన్తమసస్పరి। పశ్యన్తో జ్యోతిరుత్తరమ్। దేవన్దేవత్రా సూర్యమ్। అగన్మజ్యోతిరుత్తమమ్। ప్రతియుతో వరుణస్యపాశః। ప్రత్యస్తోవరుణస్యపాశః। ఏధోస్యధిషీమహి। సమిదసి॥ ౩౧॥ తేజోసి తేజోమయిధేహి। అపో అన్వచారిషమ్। రసేనసమసృక్ష్మహి। పయస్వాగ్ం అగ్న ఆగమమ్। తం మా సగ్ంసృజ వర్చసా। ప్రజయాచ ధనేనచ। సమావవర్తిపృథివీ। సముషాః। సముసూర్యః। సమువిశ్వమిదఞ్జగత్। వైశ్వానరజ్యోతిర్భూయాసమ్। విభుజ్కామంవ్యశ్నవై। భూస్స్వాహా॥ ౩౨॥

స్వప్నఏనాగ్ంసి చకృమావయంముఞ్చ మలాదివసమిదసి జగత్రీణిచ॥ ౬॥

హోతాయక్షత్సమిధేన్ద్రమిడస్పదే। నాభాపృథివ్యా అధి। దివో వర్ష్మన్థ్సమిధ్యతే। ఓజిష్ఠశ్చర్షణీ సహాన్। వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షత్తనూనపాతమ్। ఊతిభిర్జేతారమపరాజితమ్। ఇన్ద్రన్దేవగ్ం సువర్విదమ్। పథిభిర్మధుమత్తమైః। వరాశగ్ంసేన తేజసా॥ ౩౩॥ వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షదిడాభిరిన్ద్రమీడితమ్ ఆజుహ్వానమమర్త్యమ్। దేవో దేవైస్సవీర్యః। వజ్రహస్తః పురన్దరః। వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతా యక్షద్బర్హిష్మన్దన్నిషద్వరమ్। వృషభన్నర్యాపసమ్। వసుభీరుద్రైరాదిత్యైః। సయుగ్భిర్బర్హిరాసదత్॥ ౩౪॥ వేత్వాజ్యస్యహోతర్యజ। హోతాయక్షదోజోనవీర్యమ్। సహోద్వార ఇన్ద్రమవర్ధయన్। సుప్రాయణా విశ్రయన్తామృతావృధః। ద్వార ఇన్ద్రాయ

మీఢుషే। వియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షదుషే ఇన్ద్రస్యధేనూ। సుదుఘే మాతరౌ మహీ । సవాతరౌ న తేజసే । వథ్సమిన్ద్రమవర్ధతామ్ ॥ 3౫॥ వీతామాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షద్దేవ్యా హోతారా। భిషజా సఖాయా। హవిష్మన్తం భిషజ్యతః। కవీదేవౌ ప్రచేతసౌ। ఇన్ద్రాయ దత్త ఇన్ద్రియమ్। వీతామాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షత్తిస్రో దేవీః। త్రయస్త్రిధాతవోపసః। ఇడా సరస్వతీ భారతీ॥ 3౬॥ మహీన్ద్రపత్నీర్ హవిష్మతీః। వియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షత్త్వష్టారమిన్ద్రపత్నీమ్। భిషజగ్ం సుయజ్ఞ్యత్రశియమ్ పురురూపగ్ం సురేతసం మఘోనిమ్ । ఇన్ద్రాయ త్వష్టా దధదిన్ద్రియాణి । వేత్వాజ్యస్యహోతర్యజ । హోతాయక్షద్వనస్పతిమ్ । శమితారగ్ం శతక్రతుమ్ । ధియోజోష్టారమిన్ద్రియమ్ ॥ 3౭॥ మధ్వాసమఞ్జన్పథిభిస్సు గేభిః। స్వదాతిహ్యవ్యం మధునాఘృతేన। వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షదిన్ద్రగ్ం స్వాహా ఽఽజ్యస్య। స్వాహామేదసః। స్వాహాస్తోకానామ్। స్వాహాస్వాహాకృతీనామ్। స్వాహా హవ్యసూక్తీనామ్। స్వాహాదేవాగ్ం ఆజ్యపాన్। స్వాహేన్ద్రగ్ం హోత్రాజ్జుషాణాః। ఇన్ద్ర ఆజ్యస్య వియన్తు। హోతర్యజ॥ 3౮॥

తేజసా ఽఽసదదవర్ధతాం భారతీన్ద్రియఞ్జుషాణాద్వేచ॥ ౭ ॥

సమిధేన్ద్రన్తనూనపాత మిడాభిర్బర్ హిష్యోజ ఉషేదైవ్యాతిస్సస్త్వష్టారం వనస్పతిమిన్ద్రమ్। సమిధేన్ద్రఇన్ద్రతుర్వేత్యేకోవియన్తు ద్విర్వీతామేకో వియన్తు ద్విర్వేత్యేకో వియన్తు హోతర్యజ ॥

సమిద్ధఇన్ద ఉషసామనీకే। పురోరుచాపూర్వకృద్వా వృధానః। త్రిభిర్దేవైస్త్రిగ్ం శతా వజ్రబాహుః। జఘాన వృత్రంవిదురోవవార। నరాశగ్ంసః ప్రతిశూరో మిమానః। తనూనపాత్త్రతియజ్ఞస్యధామ। గోభిర్వపావాన్మధునా సమఞ్జన్ । హిరణ్యైశ్చన్ద్రీ యజతి

ప్రచేతాః। ఈడితో దేవైర్ హరివాగ్ం అభిష్టిః। ఆజుహ్వానో హవిషా శర్ధమానః॥ ౩౯॥
పుర్నరో మఘవాన్ వజ్రబాహుః। ఆయాతు యజ్ఞముపనోజుషాణః। జుషాణో బర్హిర్హరి
వాన్న ఇన్ద్రః। ప్రాచీనగ్ం సీదత్పదిశాపృథివ్యాః। ఉరువ్యచాఃప్రథమానగ్ం స్యోనమ్।
ఆదిత్యైరక్తంవసుభిస్సజోషాః। ఇన్ద్రన్దురః కవష్యో ధావమానాః। వృషాణం యన్తు
జనయస్సుపత్నీః। ద్వారోదేవీ రభితో విశ్రయన్తామ్। సువీరావీరం ప్రథమానా మహోభిః
॥౪౦॥ ఉషాసానక్తా బృహతీ బృహన్తమ్। పయస్వతీ సుదుఘే శూరమిన్ద్రమ్। పేశస్వతీ
తన్తునా సంవ్యయన్తీ। దేవానాన్దేవంయజతస్సురుక్మే। దైవ్యా మిమానా మనసా పురుత్రా।
హోతారావిన్ద్రం ప్రథమా సువాచా। మూర్ధన్ యజ్ఞస్య మధునా దధానా। ప్రాచీనజ్యోతిర్
హవిషావృధాతః। త్రిస్రో దేవీర్ హవిషా వర్ధమానాః। ఇన్ద్రఇజ్జుషాణా వృషణంనపత్నీః
॥౪౧॥ అచ్ఛిన్నన్తన్తుంపయసా సరస్వతీ । ఇడాదేవీ భారతీ విశ్వతూర్తిః। త్వష్టా
దధదిన్ద్రాయ శుష్మమ్। అపాకోచిష్టుర్యశసే పురూణి। వృషాయజన్వృషణం భూరిరేతాః।
మూర్ధన్యజ్ఞస్య సమనక్తు దేవాన్। వన స్పతిరవసృష్టో నపాశైః। త్మన్యాసమఞ్జఞ్ఛ
మితానదేవః। ఇన్ద్రస్య హవ్యైర్జఠరం పృణానః। స్వదాతి హవ్యంమధునా ఘృతేన।
స్తోకానామిన్ద్రం ప్రతిశూర ఇన్ద్రః। వృషాయమాణో వృషభస్తురాషాట్। ఘృతప్రుషా
మధునా హవ్యమున్దన్। మూర్ధన్ యజ్ఞస్య జుషతాగ్ంస్వాహా॥ ౪౨ ॥

శర్ధమానో మహోభిః పత్నీర్ఘృతేనచత్వారిచ॥ ౮ ॥

ఆచర్షణిప్రా వివేష యన్మా। తగ్ంసధ్రీచీః। సత్యమిత్తన్న త్వావాగ్ం అన్యోఅస్తి।
ఇన్ద్రదేవో నమర్త్యోజ్యాయాన్ । అహన్నహిం పరిశయానమర్ణః। అవాసృజో ఽపా
అచ్ఛా సముద్రమ్। ప్రససాహిషే పురుహూతశత్రూన్। జ్యేష్ఠస్తేశుష్మ ఇహ రాతిరస్తు ।
ఇన్ద్రా భరదక్షిణేనా వసూని। పత్సిన్ధూనామసి రైవతీనామ్। సశేవృధమధి ధాద్యుమ్నమస్మే।

మహిఖ్షత్రఇన్ద్రాషాడిన్ద్రతవ్యమ్ । రఖ్షాచనో మఘోనః పాహిసూరీన్ । రాయేచన స్వపత్యా ఇషేధాః॥ ౪౩॥

రెవతీనాఇచ్చత్వారిచ॥ ౯ ॥

దేవం బర్హిర్విన్దగ్ం సుదేవన్దేవైః। వీరవథ్స్తీర్ణంవేద్యామవర్ధయత్। వస్తో ర్వ్రతం ప్రాక్తోర్ఘృతమ్। రాయా బర్హిష్మతోత్యగాత్। వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ। దేవీర్ద్వార ఇన్ద్రగ్ం సజ్జాతే। విర్వీర్యామన్నవర్ధయన్। ఆవథ్సేన తరుణేన కుమారేణ చమీవితా అపార్వాణమ్। రేణుక కాటన్నుదన్తామ్। వసువనే వసుధేయస్య వియన్తుయజ ॥ ౪౪॥ దేవీఉషాసానక్తా। ఇన్ద్రంయజ్జై ప్రయత్యహ్వైతామ్। దైవీర్విశః ప్రాయాసిష్టామ్। సుప్పీత్మైసుధితె అభూతామ్। వసువనే వసుధేయస్య వీతాంయజ। దేవీజోష్ట్రీవసుధితీ। దెవమిన్ద్రమవర్ధతామ్। అయావ్యన్యాఘాద్వేషాగ్ంసి। అన్యావాఖ్షీద్వసువార్యాణి। యజమానాయశిఖ్షతే॥ ౪౫॥ వసువనేవసుధేయస్యవీతాం యజ। దేవీ ఊజాహుతీదుఘే సుదుఘే। పయసేన్ద్రమవర్ధతామ్। ఇషమూర్జమన్యా ఉవాఖ్షీత్। స్వగ్గిం సపీతిమన్యా। నవేనపూర్వన్దయమానే। పురాణెననవమ్। అధాతామూర్జమూర్జాహుతీ వసువార్యాణి। యజమానాయశిఖ్షితే। వసువనే వసుధేయస్య వీతాంయజ॥ ౪౬॥ దేవాదైవ్యా హోతారా। దేవమిన్ద్రమవర్ధతామ్। హతాఘశగ్ంసావాభాష్టాంవసువార్యాణి। యజమానాయ శిఖ్షితౌ। వసువనేవసుధేయస్య వీతాంయజ। దేవీస్తిస్రస్తిస్రో దేవీః । పతిమిన్ద్రమవర్ధయన్। అస్ప్రుఖ్షద్భారతీదివమ్। రుద్రైర్యజ్ఞగ్ం సరస్వతీ। ఇడావసుమతీగృహాన్॥ ౪౭॥ వసువనేవసుధేయస్య వియన్తుయజ। దెవఇన్ద్రో నరాశగ్ంసః। త్రివరూథస్త్రివన్ధురః। దెవ మిన్ద్రమవర్ధయత్। శతేనశితిపృష్ఠానామాహితః। సహస్రేణ ప్రవర్తతే। మిత్రావరుణేదస్య హోత్రమర్హతః। బృహస్పతిస్తోత్రమ్। అశ్వినా ఉధ్వర్యవమ్। వసువనేవసుధేయస్య వేతుయజ॥ ౪౮ ॥

దేవ ఇన్ద్రో వనస్పతిః। హిరణ్యపర్ణో మధుశాఖస్సుపిప్పలః। దేవమిన్ద్రమవర్ధయత్। దివమగ్రేణాప్రాత్। ఆఽన్తరిక్షంపృథివీమదృగ్ంహీత్। వసువనేవసుధేయస్యవేతు యజ। దేవం బర్హిర్వారితీనామ్। దేవమిన్ద్రమవర్ధయత్। స్వాసస్థమిన్ద్రేణాసన్నమ్। అన్యా బర్హిగ్ంష్యభ్యభూత్। వసువనే వసుధేయస్య వేతుయజ। దేవా అగ్నిస్స్విష్టకృత్। దేవమిన్ద్రమవర్ధయత్। స్విష్టఙ్కుర్వన్థ్స్విష్టకృత్। స్విష్టమద్య కరోతునః। వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ॥ ౪౯॥

వియన్తు యజశిక్షితే శిక్షితే వసువనే వసుధేయస్య వీతాంయజగృహాన్ వేతుయజాభూత్ఘట్ట॥ ౧౦॥

దేవంబర్హిర్దేవీర్ద్వారో దేవీ ఉషాసానక్తా దేవీజోష్ట్రీ దేవీ ఊర్జాహుతీ దేవాదైవ్యా హోతారాశిక్షితా దేవీస్తిస్రస్తిస్రో దేవీర్దేవ ఇన్ద్రోనరాశగ్ం సోదేవ ఇన్ద్రో వనస్పతిర్దేవంబర్ హిర్వారితీనాన్దేవా అగ్ని స్స్విష్టకృద్దైవమ్। వెతువియన్తు చతుర్వీతామేకో వియన్తు చతుర్వ్యేత్యవర్ధయదవర్ధయన్త్రిరవర్ధతా మేకోఽవర్ధయగ్ంశ్చతురవర్ధయత్। వస్తోరావథ్సేనదైవీరయావీషగ్ం హతాఽస్సుఖచ్ఛతేన దివగ్ం స్వాసస్థగ్ం స్విష్టగ్ం శిక్షితే శిక్షితేశిక్షితా।

హోతా యక్షత్సమిధా ఽగ్ని మిడస్పదే। అశ్వినేన్ద్రగ్ం సరస్వతీమ్। అజో ధూమ్రో నగోధూమైః క్వలైర్భేషజమ్। మధుశష్పైర్న తేజ ఇన్ద్రియమ్। పయస్సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు। వియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షత్తనూనపాత్సరస్వతీ। అవిర్మేషో నభేషజమ్। పథామధుమతాభరన్। అశ్వినేన్ద్రాయ వీర్యమ్॥ ౫౦॥ బదరైరుపవాకాభిర్భేషజన్తోక్మభిః। పయస్సోమః పరిస్రుతా ఘృతంమధు। వియన్త్వాజ్యస్య

హోతర్యజ। హోతా యక్షన్న రాశగ్ంసం న నగ్నహుమ్। పతిగ్ం సురాయై భేషజమ్। మేషస్సరస్వతీభిషక్। రథోనచన్యశ్వినోర్వపా ఇన్ద్రస్య వీర్యమ్। బదరైరుపవాకాభిర్భేషజన్తోక్మభిః। పయస్సోమః పరిస్రుతాఘృతం మధు। వియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ॥ ౫౧॥ హోతా యక్షదిదేడిత ఆజుహ్వానస్సరస్వతీమ్। ఇన్ద్రం బలేన వర్ధయన్న్। ఋషభేణ గవేన్ద్రియమ్। అశ్వినేన్ద్రాయ వీర్యమ్। యవైః కర్కన్ధుభిః। మధులాజైర్నమాసరమ్। పయస్సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు। వియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతా యక్షద్బర్హిస్సుష్టరీ మోర్ణమదాః। భిషజ్నాసత్యా॥ ౫౨॥ భిషజాఽశ్వినా ఽశ్వా శిశుమతీ। భిషగ్దేవస్సరస్వతీ। భిషగ్దేవ ఇన్ద్రాయ భేషజమ్। పయస్సోమః పరిస్రుతాఘృతంమధు। వియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతా యక్షద్దురో దిశః। కవష్యోనవ్యచస్వతీః। అశ్విభ్యాంనదురో దిశః। ఇన్ద్రో న రోదసీ దుఘే। దుహే కామాన్థ్సరస్వతీ॥ ౫౩॥ అశ్వినేన్ద్రాయ భేషజమ్। శుక్రన్నజ్యోతిరిన్ద్రియమ్। పయస్సోమః పరిస్రుతా ఘృతంమధు। వియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షథ్సుపేశసోషే నక్తన్దివా। అశ్వినాసఇన్ద్రానే। సమఇన్ద్రాతె సరస్వత్యా। త్విషిమిన్ద్రేన భేషజమ్। శ్యేనోనరజసా హ్వదా। పయస్సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు॥ ౫౪॥ వియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షద్దైవ్యాహోతారాభిషజా ఽశ్వినా। ఇన్ద్రంన జాగృవీ దినానక్తన్న భేషజైః। శూషగ్ం సరస్వతీభిషక్। సీసేనదుహ ఇన్ద్రియమ్। పయస్సోమః పరిస్రుతా ఘృతంమధు। వియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షత్త్రిసోదేవీర్న భేషజమ్। త్రయస్త్రిధాతవో ఽపసః। రూపమిన్ద్రే హిరణ్యయమ్। ౫౫। అశ్వినేడా న భారతీ। వాచా సరస్వతీ। మహ ఇన్ద్రాయదధురిన్ద్రియమ్। పయస్సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు। వియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షత్త్వష్టారమిన్ద్ర మశ్వినా। భిషజన్న సరస్వతీమ్। ఓజో న జూతిరిన్ద్రియమ్। వృకో నరభసోభిషక్। యశస్సురయా భేషజమ్॥ ౫౬॥ శ్రియా న మాసరమ్। పయస్సోమః

పరిస్రుతా ఘృతం మధు। వియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షద్వనస్పతిమ్। శమితారగ్ం శతక్రతుమ్। భీమన్నమన్యుగ్ం రాజానంవ్యాఘ్రన్నమసా ఽశ్వినా భామమ్। సరస్వతీ భిషక్। ఇన్ద్రాయ దుహ ఇన్ద్రియమ్। పయస్సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు। వియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ॥ ౫౭॥ హోతా యక్షదగ్నిగ్ం స్వాహా ఽఽజ్యస్య స్తోకానామ్। స్వాహా మేదసాం పృథక్। స్వాహా ఛాగమశ్విభ్యామ్। స్వాహా మేషగ్ం సరస్వత్యై। స్వాహర్షభమిన్ద్రాయ సిగ్ం హాయ సహసేన్ద్రియమ్। స్వాహా ఽగ్నిన్న భేషజమ్। స్వాహా సోమ మిన్ద్రియమ్। స్వాహేన్ద్రగ్ం సుత్రామాణగ్ం సవితారంవరుణం భిషజాం పతిమ్। స్వాహా వనస్పతిం ప్రియం పాథో న భేషజమ్। స్వాహా దేవాగ్ం ఆజ్యపాన్॥ ౫౮॥ స్వాహా ఽగ్నిగ్ం హోత్రాజ్జుషాణో అగ్నిర్భేషజమ్। పయస్సోమః పరిస్రుతాఘృతం మధు। వియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షదశ్వినా సరస్వతీమిన్ద్రగ్ం సుత్రామాణమ్। ఇమే సోమాస్సురామాణః। ఛాగైర్న మేషైర్ ఋషభైస్సుతాః। శష్పైర్నతోక్మభిః। లాజైర్మహస్వన్తః। మదామాసరేణ పరిష్కృతాః। శుక్రాః పయస్వన్తో ఽమృతాః। ప్రస్థితా వో మధుశ్చుతః। తానశ్వినా సరస్వతీన్ద్రస్సుత్రామా వృత్రహా। జుషన్తాగ్ం సౌమ్యం మధు। పిబన్తు మదన్తు వియన్తుసోమమ్। హోతర్యజ॥ ౫౯॥

వీర్యంవియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ నాసత్యా సరస్వతీ మధు హిరణ్యయం భేషజంవియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజాజ్యపానమృతాః పఞ్చ చ॥ ౧౧॥

సమిధాఽగ్నిగ్ం షట్। తనూనపాథ్సప్త। నరాశగ్ం సమృషిః। ఇడేడితో యవైరష్టౌ। బర్హిస్సప్త। దురోఽశ్వినా నవ। సుపేశసర్షిః। దైవ్యా హోతారా సీసేన రసః। తిస్రస్త్వష్టారమష్టౌ వష్టౌ। వనస్పతిమృషిః। అగ్నిన్త్రయోదశ। అశ్వినా ద్వాదశ త్రయోదశ। సమిధా ఽగ్నిం

బదరైర్బదరైర్య వైరశ్వినా త్విషిమశ్వినా న భేషజగ్ం రూపమశ్వినా భీమం భామమ్ ।

సమిద్ధో అగ్నిరశ్వినా। తప్తా ఘర్మో విరాట్ఛ్రుతః। దుహే ధేనుస్సరస్వతీ। సోమగ్ం శుక్రమిహేన్ద్రియమ్। తనూపా భిషజా సుతే। అశ్వినోభా సరస్వతీ। మధ్వా రజాగ్ం సీన్ద్రియమ్। ఇన్ద్రాయ పథిభిర్వహాన్। ఇన్ద్రాయేన్దుగ్ం సరస్వతీ। నరాశగ్ం సేన నగ్నహుః ॥ ౬౦ ॥ అధాతామశ్వినా మధు। భేషజం భిషజా సుతే। ఆజుహ్వానా సరస్వతీ। ఇన్ద్రాయేన్ద్రియాణి వీర్యమ్। ఇడాభిరశ్వినావిషమ్। సమూర్జగ్ం సగ్ం రయిన్దధుః। అశ్వినా నముచేస్సుతమ్। సోమగ్ం శుక్రం పరిస్రుతా। సరస్వతీ తమాభరత్। బర్హిషేన్ద్రాయ పాతవే॥ ౬౧॥ కవష్యో న వ్యచస్వతీః। అశ్విభ్యాన్నదురో దిశః। ఇన్ద్రో న రోదసీ దుఘే। దుహే కామాన్థ్సరస్వతీ। ఉషాసానక్తమశ్వినా। దివేన్దగ్ం సాయమిన్ద్రియైః। సఇజ్ఞానానే సుపేశసా। సమఇజ్ఞాతే సరస్వత్యా। పాతన్నో అశ్వినా దివా। పాహి నక్తగ్ం సరస్వతి ॥ ౬౨॥ దైవ్యా హోతారా భిషజా। పాతమిన్దగ్ం సచా సుతే। తిస్రస్త్రిధా సరస్వతీ। అశ్వినా భారతీడా। తీవ్రం పరిస్రుతా సోమమ్। ఇన్ద్రాయ సుషవుర్మదమ్। అశ్వినా భేషజం మధు। భేషజన్నస్సరస్వతీ। ఇన్ద్రేత్వష్టా యశశ్శ్రియమ్। రూపగ్ం రూపమధుస్సుతే। ఋతుథేన్ద్రో వనస్పతిః। శశమానః పరిస్రుతా। కీలాలమశ్వి భ్యాం మధు। దుహే ధేనుస్సరస్వతీ। గౌభిర్న సోమమశ్వినా। మాసరేణ పరిష్కృతా। సమధాతాగ్ం సరస్వత్యా। స్వాహేన్ద్రే సుతం మధు॥ ౬౩ ।

నగ్నహుః పాతవే సరస్వత్యధుస్సుతే ఽష్టౌ చ ॥ ౧౨ ॥

అశ్వినా హవిరిన్ద్రియమ్। నముచేర్ధియా సరస్వతి । ఆశుక్రమాసురాద్వసు। మఘుమిన్ద్రాయ జభ్రిరే। యమశ్వినా సరస్వతీ। హవిష్మన్తమవర్ధయన్। స బిభేదవలం

మఘమ్। నముచావా సురే సచా। తమిన్ద్రం పశవస్సచా। అశ్వినోభా సరస్వతీ॥ ౫౪॥
దధానా అభ్యనూషత। హవిషా యజ్ఞమిన్ద్రియమ్। య ఇన్ద్ర ఇన్ద్రియన్దధుః। సవితా
వరుణో భగః। స సుత్రామా హవిష్పతిః। యజమానాయ సశ్చత। సవితా వరుణో
ఽదధత్। యజమానాయ దాశుషే। ఆదత్త నముచేర్వసు। సుత్రామా బలమిన్ద్రియమ్
॥ ౬౫॥ వరుణః క్షత్రమిన్ద్రియమ్। భగేన సవితా శ్రియమ్। సుత్రామా యశసా బలమ్।
దధానా యజ్ఞమాశత। అశ్వినా గోభిరిన్ద్రియమ్। అశ్వేభిర్వీర్యం బలమ్। హవిష్మన్తగ్ం
సరస్వతీ। యజమానమవర్ధయన్। తా నాసత్యా సుపేశసా। హిరణ్యవర్తనీ నరా।
సరస్వతీ హవిష్మతీ। ఇన్ద్ర కర్మసు నోఽవత। తా భిషజా సుకర్మణా। సా సుదుఘా
సరస్వతీ। స వృత్రహా శతక్రతుః। ఇన్ద్రాయ దధురిన్ద్రియమ్॥ ౬౬ ॥

ఉభా సరస్వతీబలమిన్ద్రి యన్నరా షట్చ॥ ౧౩ ॥

దేవం బర్హిస్సరస్వతీ। సుదేవమిన్ద్రే అశ్వినా। తేజో న చక్షురఙ్గేభ్యః। బర్హిషా
దధురిన్ద్రియమ్। వసువనే వసుధేయస్య వియన్తు యజ। దేవీర్ద్వారో అశ్వినా। భిష
జేన్ద్రేసరస్వతీ। ప్రాణన్న వీర్యన్నసి। ద్వారో దధురిన్ద్రియమ్। వసువనే వసుధేయస్య వియన్తు
యజ ॥ ౬౭॥ దేవీ ఉషాసావశ్వినా। భిషజేన్ద్రే సరస్వతీ। బలన్న వాచమాస్యే।
ఉషాభ్యాన్దధురిన్ద్రియమ్। వసువనే వసుధేయస్య వియన్తు యజ। దేవీ జోష్ట్రీ అశ్వినా।
సుత్రామేన్ద్రే సరస్వతీ। శ్రోత్రన్న కర్ణయోర్యశః। జోష్ట్రీభ్యాన్దధురిన్ద్రియమ్। వసువనే
వసుధేయస్య వియన్తు యజ॥ ౬౮॥ దేవీ ఊర్జాహుతీ దుఘే సుదుఘే। పయస్వన్తగ్ం
సరస్వత్యశ్వినా భిషజాఽవత। శుక్రన్న జ్యోతిస్సనయోరాహుతీ ధత్త ఇన్ద్రియమ్। వసువనే
వసుధేయస్య వియన్తు యజ। దేవా దేవానాం భిషజా। హోతారావిన్ద్రమశ్వినా।
వషట్కారైస్సరస్వతీ। త్విషిన్న హృదయే మతిమ్। హోతృభ్యాన్దధురిన్ద్రియమ్। వసువనే

వసుధేయస్య వియన్తు యజ॥ ౬౯॥ దేవీస్తిస్రస్తిస్రో దేవీః। సరస్వత్యశ్వినా భారతీడా। శూషన్న మధ్యే నాభ్యామ్। ఇన్ద్రాయ దధురిన్ద్రియమ్। వసువనే వసుధేయస్య వియన్తు యజ। దేవ ఇన్ద్రో నరాశగ్ంసః। త్రివరూథస్సరస్వత్యా ఉశ్విభ్యామీయతె రథః। రేతో న రూపమృతజ్ఞనిత్రమ్। ఇన్ద్రాయత్వష్టా దధదిన్ద్రియాణి। వసువనే వసుధెయస్య వియన్తు యజ॥ ౭౦॥ దేవ ఇన్ద్రో వనస్పతిః। హిరణ్యపర్ణో అశ్విభ్యామ్। సరస్వత్యాస్సుపిప్పలః। ఇన్ద్రాయ పచ్యతె మధు। ఓజో న జూతిమృషభో న భామమ్। వనస్పతిర్నోదధదిన్ద్రియాణి। వసువనే వసుధెయస్య వియన్తుయజ। దేవం బర్హిర్వారితీనామ్। అధ్వరేస్తీర్ణ మశ్విభ్యామ్। ఊర్ణమదాస్సరస్వత్యాః॥ ౭౧॥ స్యోనమిన్ద్ర తె సదః। ఈశాయై మన్యుగ్ం రాజానం బర్హిషా దధురిన్ద్రియమ్। వసువనే వసుధెయస్య వియన్తు యజ। దేవో అగ్నిస్స్విష్టకృత్। దెవాన్ యక్షద్యథాయథమ్। హోతారావిన్ద్రమశ్వినా। వాచా వాచగ్ం సరస్వతీమ్। అగ్నిగ్ం సోమగ్ం స్విష్టకృత్। స్విష్ట ఇన్ద్రస్సుత్రామా సవితా వరుణోభిషక్। ఇష్టో దేవో వనస్పతిః। స్విష్టా దేవా ఆజ్యపాః। ఇష్టో అగ్నిరగ్నినా। హోతా హోత్రె స్విష్టకృత్। యశో న దధదిన్ద్రియమ్। ఊర్జమపచితిగ్ం స్వధామ్। వసువనే వసు ధెయస్య వియన్తు యజ ॥ ౭౨ ॥

ద్వారో దధురిన్ద్రియంవసువనే వసుధెయస్య వియన్తు యజ జోష్ట్రిభ్యన్దధురిన్ద్రియం వసువనే వసుధేయస్య వియన్తు యజహోతృభ్యన్దధురిన్ద్రి యంవసువనే వసుధెయస్య వియన్తు యజేన్ద్రియాణి వసువనే వసుధేయస్య వియన్తు యజ సరస్వత్యా వనస్పతిష్షట్చ॥ ౧౪ ॥

దెవం బర్హిర్దేవీర్ద్వారో దెవీ ఉషాసావశ్వినా దేవీ జోష్ట్రీ దెవీ ఊర్జాహుతీ దేవా దెవానాం భిషజా వషట్కారై ర్దేవీస్తిస్రస్తిస్రో దెవీర్దేవ ఇన్ద్రో నరాశగ్ంసో దేవ

ఇన్దో వనస్పతి ర్దేవం బర్హిర్వారితీనాన్దేవో అగ్నిస్స్విష్టకృద్దేవాన్। సమిధా ఽగ్నిర్దేవం బర్హిస్సరస్వత్యశ్వినా సర్వవియన్తు । ద్వారస్తిస్రస్సర్వవియన్తు। అజ ఇన్ద్రమోజో ఽగ్నింపరస్సరస్వతీమ్। నక్తంపూర్వస్సరస్వతి। అన్యత్ర సరస్వతీ। భిషక్పూర్వన్దుహ ఇన్ద్రియమ్। అన్యత్ర దధురిన్ద్రియమ్ । సౌత్రామణ్యాగ్ం సుతాసుతీ। అఞ్జన్త్యయంయజమానః॥

అగ్నిమద్య హోతారమవృణీత। అయగ్ం సుతాసుతీయజమానః। పచన్పక్తీః। పచన్పురోడాశాన్ । గృహ్ణన్గ్రహాన్। బధ్నన్నశ్విభ్యాఞ్ఛాగగ్ం సరస్వత్యా ఇన్ద్రాయ। బధ్నన్థ్సరస్వత్యై మేషమిన్ద్రాయాశ్విభ్యామ్। బధ్నన్నిన్ద్రాయర్షభమశ్విభ్యాగ్ం సరస్వత్యై। సూపస్థా అద్య దేవో వనస్పతిరభవత్। అశ్విభ్యాఞ్ఛాగేన సరస్వత్యా ఇన్ద్రాయ। ౭౩। సరస్వత్యై మేషేణేన్ద్రాయాశ్విభ్యామ్। ఇన్ద్రాయర్షభేణాశ్విభ్యాగ్ం సరస్వత్యై। అఖ్షగ్ం స్తాన్మేదస్తః ప్రతిపచతాగ్రభీషుః। అవీవృధన్త గ్రహైః। అపాతా మశ్వినా సరస్వతీన్ద్రస్సుత్రామా వృత్రహా । సోమాన్థ్సురామ్ణః। ఉపో ఉక్థామదా శ్రౌద్విమదా అదన్। అవీవృధన్తాజ్యాష్టైః। త్వామద్య ర్ష ఆర్షేయ ర్షీణాన్నపాదవృణీత। అయగ్ం సుతాసుతీ యజమానః। బహుభ్య ఆసఙ్గతేభ్యః। ఏష మే దేవేషు వసు వార్యా యఖ్ష్యత ఇతి । తాయాదేవా దేవదానాన్యదుః। తాన్యస్మా ఆచశాస్వ। ఆ చ గురస్వ। ఇషితశ్చ హోతరసి భద్రవాచ్యాయ ప్రేషితో మానుషః । సూక్తవాకాయ సూక్తా బ్రూహి॥ ౭౪ ॥

ఇన్ద్రాయ యజమానస్సప్తచ॥ ౧౫ ॥

ఉశన్తస్త్వా వావామహ ఆనో అగ్నే సుకేతునా। త్వగ్ం సోమ మహేభగన్త్వగ్ం సోమ ప్రచికితా మనీషా। త్వయా హినః పితరస్సామ పూర్వే త్వగ్ం సోమ పితృభిస్సంవిదానః। బర్హిషదః పితర ఆఽహం పిత్రాన్। ఉపహూతాః పితరో ఽగ్ని

ష్వాత్తాః పితరః। అగ్నిష్వాత్తా నృతుమతో హవామహే। నరాశగ్ం సేసామపీథంయ ఆశుః। తేనో అర్వన్తస్సుహవా భవన్తు। శన్నోభవన్తు ద్విపదె శఞ్చతుష్పదే। యే అగ్నిష్వాత్తా యేఽనగ్నిష్వాత్తాః॥ ౭౫॥ అగ్ంహోముచః పితరస్సామ్యాసః। పరేఽవరెమృతాసో భవన్తః। అధి బ్రువన్తు తె అవన్త్వన్మాన్। వాన్యాయై దుగ్ధె జుషమాణాః కరమ్భమ్। ఉదీరాణా అవరె పరే చ। అగ్నిష్వాత్తా ఋతుభిస్సంవిదానాః। ఇన్ద్రవన్తో హవిరి దఞ్జుషన్తామ్। యదగ్నే కవ్యవాహన త్వమగ్న ఈడితో జాతవేదః। మాతలీ కవ్యైః। యే తాతృపుర్దేవత్రాజేహమానాః। హోత్రా వృధస్సోమతష్టాసో అర్కైః। ఆఽగ్నేయాహి సువిదత్రేభిరర్వాఙ్। సత్యైః కవ్యైః పితృభిర్ఘర్మసద్భిః। హవ్యవాహమజరం పురుప్రియమ్। అగ్నిఞ్జుతేన హవిషా సపర్యన్। ఉపాసదజ్కవ్యవాహం పితృణామ్। స నః ప్రజాంవీరవతీగ్ం సమృణ్వాతు॥ ౭౬ ॥

అనగ్నిష్వాత్తా జేహమానాస్సప్తచ॥ ౧౬ ॥

హోతా యఖ్షదిడస్పదే। సమిధానం మహద్యశః। సుషమిద్ధంవరేణ్యమ్। అగ్నిమిన్ద్రంవయోధసమ్। గాయత్రీఇన్ద్ర ఇన్ద్రియమ్। త్ర్యవిఞ్జాంవయో దధత్। వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయఖ్షచ్ఛుచివ్రతమ్। తనూనపాతముద్భిదమ్। యజ్ఞర్భమదితిర్దధె ॥౭౭॥ శుచిమిన్ద్రంవయోధసమ్। ఉష్ణిహఇన్ద్ర ఇన్ద్రియమ్। దిత్యవాహఞ్జాంవయో దధత్। వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతా యఖ్షదీడెన్యమ్। ఈడితం వృత్రహన్తమమ్। ఇడాభిరీడ్యగ్ం సహః। సోమమిన్ద్రంవయోధసమ్। అనుష్టుభఇన్ద్ర ఇన్ద్రియమ్। త్రివథ్సఞ్జాంవయోదధత్ ॥౭౮॥ వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతా యఖ్షథ్సుబర్ హిషదమ్। పూషణ్వన్తమమర్త్యమ్। సీదన్తంబర్హిషి ప్రియే। అమృతేన్ద్రంవయోధసమ్। బృహతీఇన్ద్ర ఇన్ద్రియమ్ ।

పఙ్క్త్యావిజ్గాంవయో దధత్| వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ | హోతాయక్షద్వ్యచస్వతీః| సుప్రాయణా ఋతావృధః|| ౭౯|| ద్వారో దేవీర్ హిరణ్యయీః|| బ్రహ్మణ ఇన్ద్రంవయోధసమ్| పఙ్క్తిఛన్ద ఇహేన్ద్రియమ్ | తుర్యవాహజ్గాంవయోదధత్| వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ | హోతా యక్షథ్సుపేశసే | సుశిల్పే బృహతీ ఉభే| నక్తోషాసానదర్శతే| విశ్వమిన్ద్రంవయోధసమ్| త్రిష్టుభఛన్ద ఇన్ద్రియమ్|| ౮౦|| పఞ్చవాహజ్గాంవయో దధత్| వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ| హోతాయక్షత్ప్రచేతసా | దేవా నామున్నమంయశః | హోతారాదైవ్యాకవీ | సయుజెన్ద్రంవయోధసమ్| జగతీఛన్ద ఇహేన్ద్రియమ్| అనడ్వాహజ్గావయో దధత్| వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ| హోతా యక్షత్పేశస్వతీః|| ౮౧|| త్రిస్రో దేవీర్ హిరణ్యయీః| భారతీర్బృహతీ మహీః| పతిమిన్ద్రం వయోధసమ్| విరాజఛన్ద ఇహేన్ద్రియమ్| ధేనుజ్గాన్న వయో దధత్| వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ| హోతాయక్షథ్సురేతసమ్| త్వష్టారం పుష్టివర్ధనమ్| రూపాణి బిభ్రతం పృథక్| పుష్టిమిన్ద్రం వయోధసమ్|| ౮౨|| ద్విపదఛన్ద ఇహేన్ద్రియమ్| ఉక్షాణజ్గాన్నవయోదధత్| వేత్వాజ్యస్యహోతర్యజ | హోతాయక్షచ్ఛతక్రతుమ్| హిరణ్యపర్ణముక్షిణమ్| రశనాం బిభ్రతంవశిమ్| భగమిన్ద్రం వయోధసమ్| కకుభఛన్ద ఇహేన్ద్రియమ్| వశాంవేహతజ్గాన్న వయోదధత్| వేత్వాజ్యస్యహోతర్యజ| హోతాయక్షథ్సాహాకృతీః| అగ్నిజ్జుహపతిం పృథక్| వరుణం భేషజజ్కవిమ్| క్షత్రమిన్ద్రంవయోధసమ్| అతిచ్ఛన్ద సఛన్ద ఇన్ద్రియమ్| బృహదృషభజ్గాంవయోదధత్| వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ || ౮౩ ||

దధెదధదృతావృధ ఇన్ద్రియం పేశస్వతీర్వయోధసం వేత్వాజ్యస్యహోతర్యజసప్త చ|| ౧౭ ||

ఇడస్పదేఽగ్నిజ్గాయత్రీన్త్ర్యఽవిమ్| శుచివ్రతగ్ంశుచి ముష్ణిహన్దిత్యవాహమ్|

ఈడేన్యగ్ం సోమమనుష్టుభన్త్రివథ్సమ్। సుబర్హిషదమమృతేన్దం బృహతీం పఞ్చావిమ్। వ్యచస్వతీస్సు ప్రాయణాద్వారో బ్రహ్మణః పఙ్క్తిమిహ తుర్యవాహమ్। సుపేశసే విశ్వమిన్దన్త్రిష్టుభం షష్ఠవాహమ్। ప్రచేతసా సయుజేన్దజ్జగతీమిహానడ్వాహమ్। పేశస్వతీస్త్రిసః పతింవిరాజమిహ ధేనున్న। సురేతసన్త్వష్టారం పుష్టిమిన్ద్రం ద్విపదమి హోఖ్షాణన్న। శతక్రతుం భగమిన్ధక్కుభమిహ వశాన్న। స్వాహాకృతీః ఖ్షతమతిచ్ఛన్దసం బృహదృషభఙ్గాంవయో దధదిన్ద్రియమృషి వసునవదశేహేన్ద్రియమష్ట నవదశగాన్నవయో దధదిడస్పదే సర్వవేతు॥

సమిద్ధో అగ్నిస్సమిధా। సుషమిద్ధో వరేణ్యః। గాయత్రీ ఛన్దఇన్ద్రియమ్। త్ర్యవిగౌర్వయోదధుః। తనూనపాచ్ఛుచివ్రతః। తనూపాచ్చ సరస్వతీ। ఉష్ణిక్ఛన్ద ఇన్ద్రియమ్। దిత్యవాడ్గౌర్వయోదధుః। ఇడాభిరగ్నిరీడ్యః। సోమోదేవో అమర్త్యః॥ ౮౪॥ అనుష్టుప్ఛన్ద ఇన్ద్రియమ్। త్రివథ్సో గౌర్వయో దధుః। సుబర్హిరగ్నిః పూషణ్వాన్। స్తీర్ణబర్హిరమర్త్యః। బృహతీ ఛన్ద ఇన్ద్రియమ్। పఞ్చావిగౌర్వ యోదధుః। దురో దేవీర్దిశోమహీః। బ్రహ్మదేవో బృహస్పతిః। పఙ్క్తిశ్ఛన్ద ఇహేన్ద్రియమ్। తుర్యవాడ్గౌర్వయోదధుః॥ ౮౫॥ ఉషేయహ్వీ సుపేశసా। విశ్వేదేవా అమర్త్యాః। త్రిష్టుప్ఛన్ద ఇన్ద్రియమ్। షష్ఠవాడ్గౌర్వ యోదధుః। దైవ్యా హోతారాభిషజా। ఇన్ద్రేణ సయుజాయుజా। జగతీ ఛన్ద ఇహేన్ద్రియమ్। అనడ్వాన్గౌర్వయో దధుః। తిస్ర ఇడా సరస్వతీ। భారతీమరుతో విశః॥ ౮౬॥ విరాట్ఛన్దఇహేన్ద్రియమ్। ధేనుర్గౌర్న వయోదధుః। త్వష్టా తురీపోఅద్భుతః। ఇన్ద్రాగ్నీ పుష్టివర్ధనా। ద్విపాచ్ఛన్ద ఇహేన్ద్రియమ్। ఉఖ్షాగౌర్న వయోదధుః। శమితానో వనస్పతిః। సవితా ప్రసువన్నగమ్। కకుచ్ఛన్ద ఇహేన్ద్రియమ్। వశావేహద్గౌర్న వయోదధుః। స్వాహా యజ్ఞంవరుణః। సుఖ్షతోభేషజఙ్కరత్। అతిచ్ఛన్దాశ్ఛన్ద। ఇన్ద్రియమ్। బృహదృషభౌగౌర్వయోదధుః॥ ౮౭॥ అమర్త్యస్తుర్యవాడ్గౌర్వయో దధుర్విశోవశావేహద్గౌర్న వయో దధుశ్చత్వారిచ॥ ౧౮ ॥

వసన్తేనర్తునా దేవాః। వసవస్త్రివృతా స్తుతమ్। రథన్తరేణ తేజసా। హవిరిన్ద్రే వయోదధుః। గ్రీష్మేణ దేవా ఋతునా। రుద్రాః పఞ్చదశేస్తుతమ్। బృహతాయశసా బలమ్। హవిరిన్ద్రే వయోదధుః। వర్షాభిర్ ఋతునాదిత్యాః । స్తోమేసప్తదశేస్తుతమ్ ॥ ౮౮॥ వైరూపేణ విశౌజసా। హవిరిన్ద్రే వయోదధుః। శారదేనర్తునాదేవాః। ఏకవిగ్ంశ ఋభవస్స్తుతమ్। వైరాజేన శ్రియాశ్రియమ్। హవిరిన్ద్రే వయో దధుః । హేమన్తేనర్తునాదేవాః। మరుతస్త్రిణవే స్తుతమ్। బలేన శక్వరీస్సహః। హవిరిన్ద్రే వయో దధుః। శైశిరేణర్తునా దేవాః। త్రయస్త్రిగ్ంశే ఽమృతగ్ం స్తుతమ్। సత్యేన రేవతీః క్షత్రమ్। హవిరిన్ద్రేవయోదధుః ॥ ౮౯॥ స్తోమేసప్తదశే స్తుతగ్ం సహో హవిరిన్ద్రేవయో దధుశ్చత్వారిచ॥ ౧౯॥

వసన్తేన గ్రీష్మేణ వర్ షాభిశ్శారదేన హేమన్తేన శైశిరేణషట్॥

దేవంబర్హిరిన్ద్రంవయోధసమ్। దేవన్దేవమవర్ధయత్। గాయత్రియా ఛన్దసేన్ద్రియమ్। తేజ ఇన్ద్రే వయోదధత్। వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ। దేవీర్ద్వారో దేవమిన్ద్రంవయోధసమ్। దేవీర్దేవమవర్ధయన్। ఉష్ణిహాఛన్దసేన్ద్రియమ్। ప్రాణమిన్ద్రే వయో దధత్। వసువనే వసుధేయస్య వియన్తుయజ ॥౯౦॥ దేవీదేవంవయోధసమ్। ఉషా ఇన్ద్రమవర్ధతామ్। అనుష్టుభా ఛన్దసేన్ద్రియమ్। వాచమిన్ద్రే వయోధదత్। వసువనే వసుధేయస్య వీతాంయజ। దేవీ జోష్ట్రీదేవమిన్ద్రంవయోధసమ్। దేవీ దేవమవర్ధతామ్। బృహత్యా ఛన్దసేన్ద్రియమ్। శ్రోత్రమిన్ద్రే వయో దధత్। వసువనే వసుధేయస్యవీతాంయజ॥ ౯౧॥ దేవీ ఊర్జాహుతీ దేవమిన్ద్రంవయోధసమ్। దేవీదేవమవర్ధతామ్। పఙ్క్త్యా ఛన్దసేన్ద్రియమ్। శుక్రమిన్ద్రే వయో దధత్। వసువనే వసుధేయస్య వీతాంయజ । దేవా దైవ్యా హోతారా దేవమిన్ద్రంవయోధసమ్। దేవా దేవమవర్ధతామ్। త్రిష్టుభా ఛన్దసేన్ద్రియమ్। త్విషిమిన్ద్రే వయో దధత్। వసువనే వసుధేయస్య వీతాంయజ॥ ౯౨॥ దేవీస్తిస్రస్తిస్రో దేవీర్వయోధసమ్।

పతిమిన్ద్రమవర్ధయన్। జగత్యా ఛన్దసేన్ద్రియమ్। బలమిన్ద్రైవయో దధత్। వసువనే వసుధేయస్య
వియన్తు యజ। దేవోనరా శగ్ంసో దేవమిన్ద్రంవయోధసమ్। దేవో దేవమవర్ధయత్।
విరాజా ఛన్దసేన్ద్రియమ్। రేతఇన్ద్రే వయో దధత్। వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ
॥౯౩॥ దేవో వనస్పతిర్దేవమిన్ద్రం వయోధసమ్। దేవో దేవమవర్ధయత్। ద్విపదా ఛన్దసేన్ద్రియమ్।
భగమిన్ద్రే వయో దధత్। వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ। దేవంబర్హిర్వారి
తీనాన్దేవమిన్ద్రంవయోధసమ్। దేవన్దేవమవర్ధయత్। కకుభా ఛన్దసేన్ద్రియమ్। యశ ఇన్ద్రేవయో
దధత్। వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ। దేవా అగ్నిస్స్విష్టకృద్దేవ మిన్ద్రంవయోధసమ్।
దేవాదేవమవర్ధయత్। అతిచ్ఛన్దసా ఛన్దసేన్ద్రియమ్। క్షత్రమిన్ద్రే వయో దధత్। వసువనే
వసుధేయస్య వేతు యజ ॥౯౪॥

వియన్తుయజవీతాంయజవీతాంయ్యజవేతు యజవేతుయజపఇచ॥ ౨౦॥ దేవం
బర్హిర్గా యత్రియా తేజః। దేవీర్ద్వార ఉష్ణిహాప్రాణమ్। దేవీదేవముషె అనుష్టుభావాచమ్।
దేవీజోష్ట్రీ బృహత్యాశ్రోత్రమ్। దేవీ ఊర్జాహుతీపజ్క్త్యా శుక్రమ్। దేవాదైవ్యాహోతారా
త్రిష్టుభాత్విషిమ్। దేవీస్తిస్రస్తిస్రో దేవీః పతిఇ్జగత్యాబలమ్। దేవోనరాశగ్ం సో విరాజా
రేతః। దేవో వనస్పతిర్ద్విపదా భగమ్। దేవం బర్హిర్వారితీనాజ్కకుభాయశః।
దేవాఅగ్నిస్స్విష్టకృదతి చ్ఛన్దసాక్షత్రమ్॥

వెతువియన్తు చతుర్వీతామెకో వియన్తు చతుర్వేత్వవర్ధయ దవర్ధ
యగ్గ్శ్చతురవర్ధ తామెకో ఽవర్ధ యగ్గ్శ్చతురవర్ధయత్ ॥

స్వాద్వీన్త్వా సోమస్సురావన్తగ్ం సీసేన మిత్రోసి యద్దేవా హోతా
యక్షత్సమిధేన్ద్రగ్ం సమిద్ధ ఇన్ద్ర ఆచర్షణి ప్రాదేవం బర్హిర్ హోతా యక్షత్స మిధా

ఒగ్నిగ్ం సమిద్ధో అగ్నిరశ్వినా ఒశ్వినాహ విర్ఘ్నియన్నేవం బర్హిస్సరస్వత్యగ్ని మద్యోశన్తో హోతాయఖ్ష దిడస్పదె సమిద్ధో అగ్నిస్సమిధా వసన్తెనర్తూ నాదేవం బర్హిర్ఘ్నం వ్రయోధసంవిగ్ంశతిః॥ ౨౦ ॥

స్వాద్వీన్వా ఒమీమదన్త పితరస్సామ్రాజ్యాయపూతం పవిత్రేణోషా సానక్తా బదరైరధాత్తాన్దేవ ఇన్ద్రోవనస్పతిః పష్ఠ వాహజ్గాన్దేవీ దేవంవయోధ సఞ్చతుర్నవతిః॥ ౯౪ ॥ స్వాద్వీన్వావేతుయజ ॥

హరిః ఓమ్। శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు!

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే ద్వితీయాష్టకే షష్ఠప్రపాఠకస్సమాప్తః

ద్వితీయాష్టకే సప్తమప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్॥ త్రివృత్స్తోమోభవతి। బ్రహ్మవర్చసం వై త్రివృత్। బ్రహ్మవర్చసమేవావరున్ధే। అగ్నిష్టోమస్స్తోమో భవతి। బ్రహ్మవర్చసంవా అగ్నిష్టోమః। బ్రహ్మవర్చ సమేవావరున్ధే। రథన్తరగ్ం సామభవతి। బ్రహ్మవర్చసంవై రథన్తరమ్। బ్రహ్మవర్చసమేవావరున్ధే। పరిస్రజీ హోతా భవతి ॥ ౧॥ అరుణోమిర్మిరస్తి శుక్రః। ఏతద్వై బ్రహ్మవర్చ సస్యరూపమ్। రూపెణైవ బ్రహ్మవర్చసమవరున్ధే। బృహస్పతిరకామయత దేవానాం పురోధాఙ్గచ్ఛేయమితి స ఏతం బృహస్పతి సవమపశ్యత్। తమాఽహరత్। తేనాయజత। తతోవైదేవానాం పురోధామగచ్ఛత్। యః పురోధాకామస్స్యాత్। స బృహస్పతి సవేనయజెత॥ ౨॥ పురోధామేవగచ్ఛతి। తస్య ప్రాతస్సవనే సన్నేషు నారాశగ్ం సేషు। ఏకాదశ దక్షిణా నీయన్తె। ఏకాదశ మాధ్యన్దినె సవనే సన్నేషు నారాశగ్ంసేషు। ఏకాదశ తృతీయసవనే సన్నేషు నారాశగ్ంసేషు। త్రయస్త్రిగ్ం శథ్సం పద్యన్తె। త్రయస్త్రిగ్ం శద్వై దేవతాః। దేవతా ఏవావరున్ధె। అశ్వశ్చతుస్త్రిగ్ంశః। ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః ॥ ౩॥ ప్రజాపతిశ్చతుస్త్రిగ్ంశో దేవతానామ్। యావతీరేవదేవతాః। తాఏవావరున్ధె। కృష్ణాజినే ఽభిషిఞ్చతి। బ్రహ్మణో వా ఏతద్రూపమ్। యత్కృష్ణాజినమ్। బ్రహ్మవర్చ సేనైవైనగ్ం సమర్ధయతి। ఆజ్యేనాభిషిఞ్చతి। తేజో వా ఆజ్యమ్। తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి॥ ౪ ॥

హోతాభవతి యజెతవా అశ్వోదధాతి॥ ౧ ॥

యదాగ్నేయో భవతి। అగ్నిముఖాహ్యాప్తిః। అథయత్త్వాష్టః। పుష్టిర్వైవూషా। పుష్టి ర్వైశ్వస్య। పుష్టిమేవావరున్ధె। ప్రసవాయ సావిత్రః। అథయత్త్వాష్టః। త్వష్టాహిరూపాణి

వికరోతి। నిర్వరుణత్వాయ వారుణః॥ ౫ ॥ అథోయ ఏవకశ్చ సన్ ధ్సాయతే। సహి వారుణః॥అథ యద్వైశ్వదేవః। వైశ్వదేవోహివైశ్యః। అథయన్మారుతః। మారుతోహి వైశ్యః। సప్తైతాని హవీగ్ంషి భవన్తి। సప్తగణావై మరుతః। పృశ్నిః పష్ఠోహి మారుత్యాలభ్యతే। విడ్వైమరుతః। విశ ఏవైతన్మధ్యతో ఽభిషిచ్యతే। తస్మాద్యా ఏషవిశః ప్రియః। విశోహి మధ్యతో ఽభిషిచ్యతే। ఋషభచమే ఽధ్యభిషిఞ్చతి। సహిప్రజనయితా। దధ్నా ఽభిషిఞ్చతి। ఊర్గ్వా అన్నాద్యన్దధి। ఊర్జైవై నమన్నా ద్యేన సమర్ధయతి॥ ౬ ॥

వారుణో విడ్వైమరుతో ఽష్ఠాచ ॥ ౨॥

యదాగ్నేయో భవతి। ఆగ్నేయో వైబ్రాహ్మణః। అథయథ్సౌమ్యః। సౌమ్యో హి బ్రాహ్మణః। ప్రసవాయైవ సావిత్రః। అథయద్బార్ హస్పత్యః। ఏతద్వై బ్రాహ్మణస్య వాక్పతీయమ్। అథ యదగ్నీషోమీయః। అగ్నేయో వై బ్రాహ్మణః। తౌయదాసఙ్గచ్ఛేతే ॥ ౭॥ అథ వీర్యావత్తరోభవతి। అథ యథ్సారస్వతః। ఏతద్ధి ప్రత్యక్షం బ్రాహ్మణస్య వాక్పతీయమ్। నిర్వరుణత్వాయైవ వారుణః। అథో యఏవ కశ్చసన్ ధ్సాయతే। సహి వారుణః। అథ యద్ద్యావాపృథివ్యః। ఇన్ద్రో వృత్రాయ వజ్రముదయచ్ఛత్। తన్ద్యావాపృథివీ నాన్వమన్యేతామ్। తమేతేనైవ భాగధేయేనాన్వమన్యేతామ్॥ ౮ ॥ వజ్రస్య వా ఏషో ఽనుమానాయ। అనుమత వజ్రస్సాయాతా ఇతి। అష్ఠావేతాని హవీగ్ంషి భవన్తి। అష్ఠాక్షరా గాయత్రీ గాయత్రీ బ్రహ్మవర్చసమ్। గాయత్రియైవ బ్రహ్మవర్చసమవ రున్ధే। హిరణ్యేన ఘృతముత్పునాతి। తేజస ఏవ రుచే। కృష్ణాజినే ఽభిషిఞ్చతి। బ్రహ్మణో వా ఏతద్రూపమ్। యత్కృష్ణాజినమ్। బ్రహ్మన్నేవై నమృఖ్సామయోరధ్యభిషిఞ్చతి। ఘృతేనాభిషిఞ్చతి। తథా వీర్యావత్తరో భవతి॥ ౯॥

సజ్గచ్ఛేతే భాగధేయెనాన్వ మన్యేతాగ్ం రూపఞ్చత్వారిచ॥ ౩ ॥

నవైసోమేన సోమస్య స్తవో ఽస్తి। హతో హ్యేషః। అభిషుతోహ్యేషః। నహిహతస్సూయతే। సోమీగ్ం సూతవశామా లభతే। సోమోవైరేతోధాః। రేత ఏవ తద్దధాతి। సౌమ్యర్చా ఽభిషిఞ్చతి। రేతోధా హ్యేషా। రేతస్సోమః। రేత ఏవాస్మిన్దధాతి। యత్కిఞ్చ రాజసూయమృతె సోమమ్। తత్సర్వం భవతి। అషాఢం యుత్సుపృతనా సుపప్రిమ్। సువర్షామప్స్వాం వృజనస్య గోపామ్। భరెషుజాగ్ం సుక్షితిగ్ం సుశ్రవసమ్। జయన్తన్త్వా మనుమదేమ సోమ॥ ౧౦॥

రేతస్సోమస్సప్తచ ॥ ౪॥

యో వైసోమేన సూయతే। సదేవసవః। యః పశునా సూయతే। సదేవసవః। య ఇష్ట్యాసూయతే। సమనుష్యసవః। ఏతం వై పృథయెదేవాః ప్రాయచ్ఛన్। తతోవైసా ఽప్యారణ్యానాం పశూనామసూయత। యావతీః కియతీశ్చ ప్రజావాచం వదన్తి। తాసాగ్ం సర్వాసాగ్ం సూయతే॥ ౧౧॥ యఏతెన యజతే। యఉచైనమెవంవేద। నారాశగ్గ్ం స్యర్చా ఽభిషిఞ్చతి। మనుష్యావై నరాశగ్ంసః। నిహ్నుత్యవావైతత్। అథాభిషిఞ్చతి। యత్కిఞ్చరాజసూయమనుత్తర వెదీకమ్। తత్సర్వం భవతి। యేమేపఞ్చాశతన్దదుః। అశ్వానాగ్ం సధస్తుతిః। ద్యుమదగ్నె మహిశ్రవః। బృహత్కృధి మఘోనామ్। నృవదమృతనృణామ్॥ ౧౨ ॥

సూయతె సధస్తుతి స్త్రీ ణిచ ॥ ౫ ॥

ఏషగోసవః। షట్త్రిగ్ంశ ఉక్థ్యోబృహథ్సామా। పవమానే కణ్వరథన్తరం భవతి। యోవైవాజపేయః। సస్రమాట్థ్సవః। యో రాజసూయః। సవరుణసవః। ప్రజాపతిస్సారాజ్యం

పరమేష్ఠీ స్వారాజ్యజ్గౌరవ। గౌరవభవతి॥ ౧౩॥ య ఏతేన యజతే। యఉచైనమేవంవేద। ఉభే బృహద్రథన్తరే భవతః। తద్ధి స్వారాజ్యమ్। అయుతన్దక్షిణాః। తద్ధిస్వారాజ్యమ్। ప్రతిధుషా ఉభిషిఞ్చతి। తద్ధిస్వారాజ్యమ్। అనుద్ధతె వేద్యైదక్షిణత ఆహవనీయస్య బృహతస్సోత్రం ప్రత్యభిషిఞ్చతి। ఇయంవావ రథన్తరమ్॥ ౧౪ ॥ అసౌబృహత్। అనయోరేవై నమనన్తర్హితమభిషిఞ్చతి। పశుస్తోమో వాఏషః। తేనగోసవః। షట్త్రిగ్ంశస్సర్వః। రేవజ్జాతస్సహసా వృద్ధః। క్షత్రాణాఞ్జత్రభృత్తమో వయోధాః। మహాన్మహిత్వేతస్తభానః। క్షత్రేరాష్ట్రే చజాగృహి। ప్రజాపతేస్త్వా పరమేష్ఠినస్త్వా రాజ్యేనాభిషిఞ్చామీత్యాహ। స్వారాజ్యమెవై నఙ్గమయతి ॥ ౧౫ ॥

ఇవభవతిరథన్తరమాహైకఇ్చ ॥ ౬॥

సిగ్ంహో వ్యాఘ్ర ఉత యా పృదాకౌ। త్విషిరగ్నౌ బ్రాహ్మణే సూర్యెయా। ఇన్ద్రంయా దేవీసుభగా జజాన। సానఆగన్వర్చసా సంవిదానా। యారాజన్యే దున్దుభావాయతాయామ్। అశ్వస్య క్రన్ద్యే పురుషస్య మాయౌ। ఇన్ద్రంయా దెవీ సుభగాజజాన। సానఆగన్వర్చసా సంవిదానా। యాహస్తిని ద్వీపినియా హిరణ్యే। త్విషిరశ్వేషు పురుషెషు గౌషు॥ ౧౬॥ ఇన్ద్రంయా దేవీసుభగాజజాన। సానఆగన్వర్చసా సంవిదానా। రథె అక్షేషు వృషభస్య వాజే। వాతేపర్జన్యే వరుణస్య శుష్మె। ఇన్ద్రంయా దేవీ సుభగాజజాన। సాన ఆగన్వర్చసా సంవిదానా। రాడసివిరాడసి। సమ్రాడసి స్వరాడసి। ఇన్ద్రాయత్వా తేజస్వతే తేజస్వన్తగ్ం శ్రీ ణామి। ఇన్ద్రాయత్వా జస్వత ఓజస్వన్తగ్ం శ్రీ ణామి ॥ ౧౭ ॥ ఇన్ద్రాయత్వా పయస్వతె పయస్వన్తగ్ం శ్రీ ణామి। ఇన్ద్రాయ త్వా ఉఉయుష్మత ఆయుష్మన్తగ్ం శ్రీణామి। తేజోసి। తత్తెప్రయచ్ఛామి। తేజస్వదస్తు మెముఖమ్। తేజస్వచ్ఛిరో

అస్తుమే। తేజస్వాన్ విశ్వతః ప్రత్యఙ్। తేజసా సంపిపృగ్ధిమా। ఓజోసి। తత్తే ప్రయచ్ఛామి ॥ ౧౮॥ ఓజస్వదస్తు మెముఖమ్। ఓజస్వచ్ఛిరో అస్తుమే। ఓజస్వాన్ విశ్వతః ప్రత్యఙ్। ఓజసా సంపిపృగ్ధిమా। పయోసి। తత్తెప్రయచ్ఛామి। పయస్వదస్తుమె ముఖమ్। పయస్వచ్ఛిరో అస్తుమే। పయస్వాన్ విశ్వతః ప్రత్యఙ్। పయసా సంపిపృగ్ధిమా ॥ ౧౯॥ ఆయురసి। తత్తెప్రయచ్ఛామి। ఆయుష్మదస్తు మెముఖమ్। ఆయుష్మచ్ఛిరో అస్తుమే। ఆయుష్మాన్ విశ్వతః ప్రత్యఙ్। ఆయుషా సంపిపృగ్ధిమా। ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి। ప్రియగ్ం రేతో వరుణసామరాజన్। మాతేవాస్మా అదితెశర్మంయచ్ఛ। విశ్వేదేవాజరదష్టిర్యథా ఽసత్॥ ౨౦॥ ఆయురసి విశ్వాయురసి। సర్వాయురసి సర్వమాయురసి। యతో వాతో మనోజవాః। యతః ఖరన్తి సిన్ధవః। తాసాన్త్వా సర్వాసాగ్ం రుచా। అభిషిఞ్చామివర్చసా। సముద్ర ఇవాసిగహ్మనా। సామ ఇవాస్యదాభ్యః। అగ్నిరివ విశ్వతః ప్రత్యఙ్। సూర్య ఇవజ్యోతిషా విభూః॥ ౨౧॥ అపాంయోద్రవణెరసః। తమహమస్మా ఆముష్యాయణాయ। తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయ గృహ్ణామి। అపాంయ ఊర్మౌరసః । తమహమస్మా ఆముష్యాయణాయ। ఓజసేవీర్యాయ గృహ్ణామి। అపాంయో మధ్యతోరసః। తమహమస్మా ఆముష్యాయణాయ। పుష్ట్యై ప్రజననాయగృహ్ణామి। అపాంయో యజ్ఞియోరసః। తమహమస్మా ఆముష్యాయణాయ। ఆయుషే దీర్ఘాయుత్వాయ గృహ్ణామి॥ ౨౨ ॥

గోష్వా జస్వన్తగ్ం శ్రీణామ్యోజోసి తత్తె ప్రయచ్ఛామిపయసా సంపిపృగ్ధిమా ఽసద్విభూర్యజ్ఞియోరసో ద్వేచ॥ ౭ ॥

అభిప్రెహి వీరయస్వ। ఉగ్రశ్చేత్తాసపత్నహా। ఆతిష్ఠమిత్రవర్ధనః। తుభ్యన్దేవా అధిబ్రవన్। అజ్యైన్యజ్యావభిత ఆతిష్ఠవృత్రహన్రథమ్। ఆతిష్ఠన్తం పరివిశ్వే అభూషన్। శ్రియంవసానశ్చరతి

స్వరోచాః। మహత్తదస్యాసురస్యనామ। ఆవిశ్వరూపా అమృతా నితస్థౌ। అను త్వేన్దో మదత్వనుబృహస్పతిః॥ ౨౩॥ అనుసోమో అన్వగ్నిరావీత్। అనుత్వా విశ్వేదేవా అవన్తు। అనుసప్తరాజానో యఉతాభిషిక్తాః । అనుత్వా మిత్రా వరుణావిహావతమ్। అనుద్యావాపృథివీ విశ్వశమ్భూ। సూర్యో అహోభిరను త్వా ఽవతు। చన్ద్రమా నక్షత్రైరనుత్వా ఽవతు। ద్యౌశ్చత్వా పృథివీచ ప్రచేతసా। శుక్రో బృహద్భ్యాణాత్వాపిపర్తు। అనుస్వధా చికితాగ్ం సోమో అగ్నిః। ఆయం పృణక్తు రజసీ ఉపస్థమ్॥ ౨౪ ॥

బృహస్పతిస్సోమో అగ్ని రేకఞ్చ ॥ ౮ ॥

ప్రజాపతిః ప్రజాఅసృజత। తా అస్మాథ్స్పృష్టాః పరాచీరాయన్। సఏతం ప్రజాపతిరోదనమపశ్యత్। సోఽన్నం భూతో ఽతిష్ఠత్। తా అన్యత్రాన్నాద్యమవిత్వా। ప్రజాపతిం ప్రజా ఉపావర్తన్త। అన్న మెవైనం భూతం పశ్యన్తీః ప్రజా ఉపావర్తన్తె। య ఏతేన యజతే। య ఉచైనమెవంవేద। సర్వాణ్యన్నాని భవన్తి॥ ౨౫॥ సర్వే పురుషాః। సర్వాణ్యేవాన్నాన్యవరున్ధే। సర్వాన్పురుషాన్। రాడసి విరాడసీత్యాహ। స్వారాజ్య మెవైనఙ్గమయతి। యద్ధిరణ్యన్దాతి। తేజస్తేనావరున్ధె। యత్తిసృధన్వమ్। వీర్యన్తేన। యదప్సామ్॥ ౨౬॥ పుష్టిన్తేన। యత్కమణ్డలుమ్। ఆయుష్టేన। యద్ధిరణ్యమాబధ్నాతి। జ్యోతిర్వై హిరణ్యమ్। జ్యోతిరేవాస్మిన్దధాతి। అథో తెజోవై హిరణ్యమ్। తెజ ఏవాత్మన్ధత్తె। యదోదనం ప్రాశ్నాతి। ఏతదేవ సర్వమవరుధ్య॥ ౨౭॥ తదస్మిన్నేకధా ఽధాత్। రోహిణ్యాజ్యాకార్యః। యద్బ్రాహ్మణ ఏవ రోహిణీ। తస్మా దేవ। అథావస్మైవైనగ్ం సమానానాఞ్కరోతి। ఉద్యతాసూర్యేణ కార్యః। ఉద్యన్తంవా ఏతగ్ం సర్వాః ప్రజాః ప్రతినన్దన్తి। దిదృక్షేణ్యో దర్శనీయోభవతి। య ఏవంవేద। బ్రహ్మవాదినోవదన్తి॥ ౨౮॥ అవేత్యోవభృథా౩ నా౩

ఇతి। యద్దర్భపుఞ్జీలైః పవయతి। తథ్స్వి దేవావైతి। తన్నావైతి। త్రిభిః పవయతి। త్రయ ఇమెలోకాః। ఏభిరెవైనంలోకైః పవయతి। అథో అపాంవా ఏతత్తేజోవర్చః। యద్దర్భాః। యద్దర్భపుఞ్జీలైః పవయతి। అపామెవైనన్తేజసావర్చసా ఽభిషిఞ్చతి ॥ ౨౯॥

భవన్త్యస్తామవరుధ్యవదన్తి దర్భా యద్దర్భ పుఞ్జీలైః పవయత్యేకఞ్చ॥ ౯ ॥

ప్రజాపతిరకామయత బహోర్భూయాన్థ్స్యామితి। స ఏతం పఞ్చశారదీయమ పశ్యత్। తమాఽహరత్। తెనాయజత। తతోవై సబహోర్భూయానభవత్। యఃకామయేత బహోర్భూయాన్థ్స్యామితి। సపఞ్చ శారదీయేన యజెత। బహోరెవభూయాన్భవతి మరుథ్సోమోవా ఏషః। మరుతొహిదెవానాం భూయిష్ఠాః॥ 30॥ బహుర్భవతి। యఏతేన యజతే। య ఉచైనమేవంవేద। పఞ్చశారదీయోభవతి। పఞ్చవా ఋతవస్సంవథ్సరః। ఋతుష్వేవ సంవథ్సరెప్రతితిష్ఠతి। అథోపఞ్చాక్షరాపఙ్క్తిః। పాఙ్క్తోయజ్ఞః। యజ్ఞమెవావరున్ధె। సప్తదశగ్గం స్తోమానాతియన్తి। సప్తదశః ప్రజాపతిః। ప్రజాపతెరాప్త్యై॥ 31 ॥

భూయిష్ఠాయన్తి ద్వేచ॥ ౧౦ ॥

అగస్త్యో మరుద్భ్య ఉఖ్షః ప్రౌఖ్షత్। తాన్నిన్ద ఆదత్త। తఏనం వజ్రముద్యత్యాభ్యన్త। తానగస్త్యశ్చైవేన్ద్రశ్చకయాశుభీయే నాశమయతామ్। తాఞ్ఛాన్తానుపాహ్వాయత। యత్కయాశుభీయం భవతి శాన్త్యై। తస్మాదేత ఐన్ద్రామారుతా ఉఖ్షాణస్సవనీయా భవన్తి। త్రయః ప్రథమె ఽహన్నాలభ్యన్తె। ఏవన్ద్వితీయే। ఏవన్తృతీయే॥ 32॥ ఏవఞ్చతుర్థే। పఞ్చోత్తమే ఽహన్నాలభ్యన్తె। వరిష్ఠమివ హ్యేతదహః। వరిష్ఠస్సమానానాం భవతి య ఏతేన యజతే। యఉచైన మెవంవేద। స్వారాజ్యంవాఏషయజ్ఞః। ఏతేనవా ఏకయావాకా న్దమ స్వారాజ్యమగచ్ఛత్। స్వారాజ్యఞ్జచ్ఛతి। య ఏతేన యజతే ॥ 33॥ యఉచైనమేవం

వేద। మారుతోవా ఏషస్తోమః। ఏతెనవై మరుతో దేవానాం భూయిష్ఠా అభవన్ భూయిష్ఠస్సమానానాంభవతి। యఏతేన యజతె। య ఉచైనమెవంవేద। పఞ్చశారదీయోవా ఏష యజ్ఞః। ఆపఞ్చమాత్పురుషాదన్నమత్తి। యఏతేన యజతె। యఉచైనమెవం వేద సప్తదశగ్గ్ం స్తోమానాతియన్తి। సప్తదశః ప్రజాపతిః। ప్రజాపతె రెవనైతి॥ ౩౪॥

తృతీయే గచ్ఛతి యఏతేన యజతే ఉత్తి యఏ తేన యజతే యఉచైనమెవంవేద త్రీణిచ॥ ౧౧॥

అగస్త్యస్స్వారాజ్యం మారుతః పఞ్చ శారదీయోవా ఏష యజ్ఞస్సప్త దశం ప్రజాపతెరెవనైతి॥

అస్యా జరాసోదమామరిత్రాః। అర్చద్ధూమాసో అగ్నయః పావకాః। శ్వీచీయశ్శ్యాత్రాసో భురణ్యవః। వనర్షదో వాయవో నసోమాః। యజానో మిత్రావరుణా। యజాదెవాగ్ం ఋతం బృహత్। అగ్నె యక్షిస్వన్దమమ్। అశ్వినా పిబతగ్ం సుతమ్। దీద్యగ్నీ శుచివ్రతా। ఋతునా యజ్ఞవాహసా॥ ౩౫॥ ద్వేవిరూపే చరతస్స్వర్థె। అన్యా ఉన్యావథ్సముప ధాపయేతే। హరిరన్యస్యాం భవతి స్వధావాన్। శుక్రో అన్యస్యాన్దదృశే సువర్చాః। పూర్వాపరఞ్చరతో మాయయైతౌ। శిశూ క్రిడన్తౌ పరియాతొ అధ్వరమ్। విశ్వాన్యన్యొ భువనా ఉభిచష్టె। ఋతూనన్యొ విదధజ్జాయతె పునః। త్రీణి శతా త్రీషహస్రాణ్యగ్నిమ్। త్రిగ్ంశచ్చ దెవాన వచాసపర్యన్॥ ౩౬॥ ఔఖన్పృతై రాస్తృణన్బర్హిరస్మై। ఆదిద్ధోతారన్న్యషాదయన్త। అగ్నినా ఉగ్నిస్సమిధ్యతే। కవిర్గృహపతిర్యువా। హవ్యవాడ్జుహ్వాస్యః। అగ్నిర్దెవానాఞ్జనిత్రమ్। పూతదక్షః కవిక్రతుః। దెవొదేవేభిరాగమత్। అగ్నిత్రియొ మరుతొ విశ్వకృష్టయః। ఆత్వెషముగ్రమవ ఈమహెవయమ్॥ ౩౭॥ తేస్వానినో

రుదియా వర్షనిర్జిజః। సిగ్ంహాన హేషక్తవస్సు దానవః । యదుత్తమే మరుతో మధ్యమేవా। యద్వా ఽవమేసు భగాసోదివిష్ఠ। తతోనోరుద్రా ఉతవా ఽన్వస్య। అగ్నే విత్తాద్ధవిషో యద్యజామః। ఈడేఅగ్నిగ్గ్ం స్వవసన్నమోభిః। ఇహ ప్రసప్తోవిచ యత్పృతన్నః। రథైరివ ప్రభరే వాజయద్భిః। ప్రదక్షిణిన్మరుతాగ్ం స్తోమమృద్ధ్యామ్॥ ౩౮॥ శ్రుధ్రిశుత్కర్ణ హ్నాభిః। దేవైరగ్నే సయావభిః। ఆసీదన్తు బర్హిషి మిత్రో వరుణో అర్యమా। ప్రాతర్యావాణో అధ్వరమ్। విశ్వేషామదితిర్యజ్ఞియానామ్। విశ్వేషామతిథిర్మా నుషాణామ్। అగ్నిర్దేవానామవ ఆవృణానః । సుమృడీకోభవతు విశ్వవేదాః। త్వే అగ్నేసుమతింభిక్షమాణాః॥ ౩౯ ॥ దివిశ్రవో దధిరే యజ్ఞియాసః। నక్తాచ చక్రురుషసా విరూపే। కృష్ణఇచ్చ వర్ణ మరుణఇచ్చసన్ధుః। త్వామగ్న ఆదిత్యాస ఆస్యమ్। త్వాఇచ్ఛిహ్వాగ్ం శుచయశ్చక్రిరేకవె। త్వాగ్ం రాతిషాచో అధ్వరేషు సశ్చిరె। త్వెదేవా హవిరదన్త్యాహుతమ్। నిత్వాయజ్ఞస్య సాధనమ్। అగ్నెహోతారమృత్విజమ్। వనుష్యద్దేవధీమహి ప్రచేతమ్। జీరన్మాతమమర్త్యమ్॥ ౪౦॥ యజ్ఞవాహసాసపర్యన్వయమృద్ధ్యాం భిక్షమాణాః ప్రచేతసమేకఇచ్చ॥ ౧౨ ॥

తిష్ఠాహరీరథ ఆయుజ్యమానాయాహి। వాయుర్నియుతో నొఅచ్ఛ। పిబాస్యన్ధో అభిసృష్టో అస్మె। ఇన్ద్రస్యాహారిమాతెమ దాయ। కస్యవృషా సుతేసచా। నియుత్వా న్వృషభారణత్। వృత్రహా సోమపీతయే। ఇన్ద్రంవయమ్మహాధనే। ఇన్ద్రమర్భే హవామహే। యుజంవృత్రేషు వజ్రిణమ్॥ ౪౧॥ ద్వితాయోవృత్రహన్తమః। విదఇన్ద్రశ్శతక్రతుః। ఉపనోహారిభిస్సుతమ్। ససూర ఆజన యజ్ఞ్యోతిర్ఇన్ద్రమ్। అయాధియాతరణిర్రదిబర్హాః। ఋతేనశుష్మీనవ మానా అక్రైః। వ్యుస్రిధో అస్రా అద్రిర్భిభేద। ఉతత్యదాశ్వశ్వియమ్। యదిన్ద్ర నాహుషీష్వా। అగ్రేవిక్షు ప్రతీదయత్॥ ౪౨ ॥ భరేష్విన్ద్రగ్ం సుహవగ్ం హవామహే। అగ్ంహోముచగ్ం సుకృతన్వేష్ణ్వనమ్। అగ్నిమ్మిత్రం వరుణగ్ం సాతయేభగమ్।

ద్యావాపృథి వీ మరుతస్స్వస్తయే। మహిక్షేత్రం పురుశ్చన్ద్రం వివిద్యాన్। ఆదిత్సఖిభ్యశ్చరథగ్ం సమైరత్। ఇన్ద్రో నృభిరజనద్దిద్యా నస్సాకమ్। సూర్యముషసజ్జాతుమగ్నిమ్। ఉరున్నో లోకమనునేషి విద్వాన్। సువర్వజ్జ్యోతిరభయగ్గ్ం స్వస్తి ॥ ౪౩ ॥ ఋష్వాత ఇన్ద్రస్థవిరస్య బాహూ। ఉపస్థేయామశరణా బృహన్తా। ఆనో విశ్వాభిరూతిభిస్సజోషాః। బ్రహ్మజుషాణో హర్యశ్వయాహి। వరీవృజత్స్థ విరేభిస్సుశిప్ర। అస్మేదధద్వృషణగ్ం శుష్మమిన్ద్ర। ఇన్ద్రాయగావ అశిరమ్। దుదుహ్రే వజ్రిణేమధు। యత్సీముపహ్వరే విదత్। తాస్తేవజ్రిన్దేవోజో జయుర్నః ॥ ౪౪ ॥ గభస్తయో నియుతో నిశ్వవారాః। అహరహర్భూయ ఇజ్జోగువానాః। పూర్ణా ఇన్ద్రక్షుమతా భోజనస్య। ఇమాన్తేధియం ప్రభరేమహో మహీమ్। అస్యస్తోత్రేధిషణాయత్త ఆనజే। తముత్సవేచ ప్రసవేచ సాసహిమ్। ఇన్ద్రమేవాసశ్మసామ దన్నను ॥ ౪౫ ॥ వజ్రిణమయత్సస్తి జోజయుర్నస్సప్తచ ॥ ౧౩ ॥

ప్రజాపతిః పశూనసృజత। తేఽస్మాత్సృష్టాః పరాఇ్ఇ ఆయన్। తానగ్నిష్టోమేనానాప్నోత్। తానుక్థ్యేననాప్నోత్। తాన్షోడశినా నాప్నోత్। తాన్రాత్రియానా ప్నోత్। తాన్వ్యున్దినా నాప్నోత్। సోగ్నిమబ్రవీత్। ఇమాన్మ ఈప్సేతి। తానగ్నిస్త్రివృతాస్తోమేన నాప్నోత్ ॥ ౪౬ ॥ సఇన్ద్రమబ్రవీత్। ఇమాన్మ ఈప్సేతి। తానిన్ద్రః పఞ్చదశేన స్తోమేన నాప్నోత్। సవిశ్వాన్దేవానబ్రవీత్। ఇమాన్మ ఈప్సతేతి। తాన్విశ్వేదేవాస్సప్త దశేనస్తోమేన నాప్నువన్। సవిష్ణుమబ్రవీత్। ఇమాన్మ ఈప్సేతి। తాన్విష్ణురేకవిగ్ంశేన స్తోమేనాప్నోత్। వారవన్తీయేనావారయత ॥ ౪౭ ॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమ ఇతి వ్యక్రమత। యస్మాత్పశవః ప్రప్రేవభగ్ంశేరన్। స ఏతేనయజేత। యదాప్నోత్। తదప్తోర్యామస్యాప్తార్యా మత్వమ్। ఏతేనవైదేవా జైత్వానిజిత్వా। యజ్కామమకామయన్తతమాప్నువన్। యజ్కామజ్కామయతే। తమేతేనాప్నోతి ॥ ౪౮ ॥

స్తోమేననాప్నోదవారయతనవచ॥ ౧౪ ॥

వ్యాఘ్రో ఽయమగ్నౌ చరతి ప్రవిష్టః। ఋషీణాం పుత్రో అభిశస్తిపా అయమ్। నమస్కారేణ నమసాతె జుహోమి। మా దేవానామ్మిథుయాకర్మభాగమ్। సావీర్హి దేవప్రసవాయపిత్రె। వష్కార్ణమస్మై వరిమాణస్మై। అథాస్మభ్యగ్ం సవితస్సర్వతాతా। దివేదివ ఆసువాభూరిపశ్వః। భూతాభూతేషు చరతి ప్రవిష్టః। సభూ తానామధిపతిర్బభూవ ॥ ౪౯॥ తస్యమృత్యో చరతి రాజసూయమ్। సరాజారాజ్యమనుమన్యతా మిదమ్। యేభిశ్శిల్పైః పప్రథానామదృగ్ంహత్। యేభిర్ద్యామభ్యపిగ్ం శత్రుజాపతిః। యేభిర్వాచంవిశ్వ రూపాగ్ం సమవ్యయత్। తేనెమమగ్న ఇహవర్చసా సమజ్ధి। యేభిరాదిత్య స్తపతిప్రకెతుభిః। యేభిస్సూర్యోదదృశే చిత్రభానుః। యేభిర్వాచం పుష్కలేభిరవ్యయత్। తెనెమమగ్న ఇహవర్చసాసమజ్ధి ॥౫౦॥ ఆయం భాతుశవసా పఞ్చకృష్టిః। ఇన్ద ఇవజ్యెష్ఠో భవతు ప్రజావాన్। అస్మా అస్తుపుష్కలఞ్చిత్రభాను। ఆయం పృణక్తురజసీ ఉపస్థమ్। యత్తెశిల్పఙ్కశ్యపరోచనావత్। ఇన్ద్రియావత్పుష్కలఞ్చిత్రభాను। యస్మిన్థ్సూర్యా అర్పితాస్సప్తసాకమ్। తస్మిన్నాజా నమధివిశ్రయెమమ్। ద్యౌరసిపృథివ్యసి। వ్యాఘ్రె వైయ్యాఘ్రె ఽధి॥ ౫౧॥ విశ్రయస్వదిశోమహీః। విశస్త్వా సర్వావాఞ్ఛన్తు। మాత్వద్రాష్ట్రమధిభ్రశత్। యాదివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుః। యా అన్తరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః। తాసాన్త్వా సర్వాసాగ్ం రుచా। అభిషిఞ్చామి వర్చసా। అభిత్వావర్చసా ఽసిచన్ద్రేణ। పయసాసహ। యథాసారాష్ట్రవర్ధనః ॥ ౫౨ ॥ తథాత్వా సవితాకరత్। ఇన్ద్రంవిశ్వా అవీవృధన్। సముద్రవ్యచసఙ్గిరః। రథీతమగ్ం రథీనామ్। వాజానాగ్ం సత్పతింపతిమ్। వసవస్త్వా పురస్తా దభిషిఞ్చన్తు గాయత్రేణ ఛన్దసా। రుద్రాస్త్వా దక్షిణతో ఽభిషిఞ్చన్తు త్రెష్టుభేన ఛన్దసా। ఆదిత్యాస్త్వా పశ్చాదభిషిఞ్చన్తు జాగతెన ఛన్దసా। విశ్వేత్వాదెవా ఉత్తరతో

ఽభిషిఞ్చన్త్వానుష్టుభేన ఛన్దసా। బృహస్పతిస్త్వా పరిష్టాదభిషిఞ్చతు పాఙ్క్తేన ఛన్దసా ॥ ౫౩॥ అరుణన్త్వావృకముగ్రఞ్చ జఙ్కరమ్। రోచమానం మరుతామగ్రే అర్చిషః। సూర్యవన్తం మఘవానం విషాసహిమ్। ఇన్ద్రముక్థేషు నామ హూతమగ్ంహువేమ। ప్రబాహవాసి స్పృతఞ్జీవసేనః। ఆనో గవ్యూతిముక్షతజ్జ్రుతేన। ఆనోజనే శ్రవయతంయువానా। శ్రుతం మే మిత్రావరుణా హవేమా। ఇన్ద్రస్యతే వీర్యకృతః। బాహూ ఉపావహరామి ॥ ౫౪॥ బభూవాన్వయత్తైనేమమగ్న ఇహవర్చసా సమఙ్క్ష్వి వైయ్యాఘ్రే ఽధి రాష్ట్రవర్ధనః పాఙ్క్తేన ఛన్దసోపావ హరామి॥ ౧౫ ॥

అభి ప్రేహి వీరయస్వ। ఉగ్రశ్చేత్తా సపత్నహా। ఆతిష్ఠవృత్రహన్తమః। తుభ్యన్దేవా అధిబ్రవన్। అఙ్కౌ న్యఙ్కావభితో రథంయౌ। ధ్వాన్తంవాతా గ్రమనుసఞ్చరన్తౌ। దూరేహేతిరిన్ద్రియావాన్వతత్రీ। తే నోఽగ్నయః పప్రయః పారయన్తు। నమస్త ఋషిగద। అవ్యథాయైత్వా స్వధాయైత్వా ॥ ౫౫ ॥ మా న ఇన్ద్రాభితస్త్వదృష్వారిష్టాసః। ఏవా బ్రహ్మన్తవేదస్తు। తిష్ఠా రథే అధియద్వజ్రహస్తః। ఆరశ్మీన్దేవయువసేస్వశ్వః। ఆతిష్ఠ వృత్రహన్నాతిష్ఠన్తం పరి। అనుత్వేన్దోమదత్వనుత్వా మిత్రా వరుణౌ। ద్యౌశ్చత్వా పృథివీచ ప్రచేతసా। శుక్రౌబృహద్దక్షిణాత్వాపిపర్తు। అనుస్వధాచికితాగ్ం సోమో అగ్నిః। అనుత్వావతుసవితా సవేన ॥ ౫౬॥ ఇన్ద్రంవిశ్వా అవీవృధన్। సముద్రవ్యచసఙ్గిరః। రథీతమగ్ం రథీనామ్। వాజానాగ్ం సత్పతిం పతిమ్। పరిమాసేన్యా ఘోషాః। జ్యానాంవృఇ్జన్తు గృధ్నవః। మెథిష్ఠాః పిన్వమానా ఇహ। మాఙ్గోపతి మభిసంవిశన్తు। తన్మ ఽనుమతిరను మన్యతామ్। తన్మాతా పృథివీతత్పితాద్యౌః॥ ౫౭॥ తద్గావాణస్సోమసుతో మయోభువః। తదశ్వినా శృణుతగ్ం సౌభగాయువమ్। అవతేహేడ ఉదుత్తమమ్। ఏనావ్యాఘ్రం పరిషస్వజానాః। సిగ్ంహగ్ం హిన్వన్తి మహతేసౌభగాయ। సముద్రన్న సుహవన్తస్థివాగ్ంసమ్।

మమ్మృజ్యన్తే
సూర్య। సప
యన్తునదయ
మామిఖ్షవతా
స్వధాం
యేకేశ
బహుధా ఘృ
ద్వినామ్నీ దీ
నాన్యః। ఆరో
దక్షిణాం ప్ర
సోమస్య రా
సగ్ం సృజా
బృహస్పతిః
అన్తరాద్యావా
సృజాథ। బల
రూపమశ్వినో
యద్వాఖ్షర
సగ్ం సృజా
అవా

మమ్మార్జ్యన్తే ద్వీపినమప్స్వన్తః। ఉదసావేతు సూర్యః। ఉదిదం మామకంవచః। ఉదిహిదేవ సూర్య। సహవగ్నునామమ। అహంవాచో వివాచనమ్ । మయివాగస్తుధర్ణసిః। యన్తునదయో వర్షన్తు పర్జన్యాః। సుపిప్పలా ఓషధయో భవన్తు। అన్నవతామోదనవతా మామిక్షవతామ్। ఏషాగ్ం రాజా భూయాసమ్॥ ౫౮॥

స్వధాయైత్వా సవేనద్యా స్సూర్యసప్తచ॥ ౧౬॥

యేకేశినః ప్రథమాస్సతమాసత। యేభిరాభృతం యదిదంవిరోచతే। తేభ్యో జుహోమి బహుధా ఘృతేన। రాయస్పోషేణేమంవర్చసా సగ్ంసృజాథ। నర్తెబ్రహ్మణ స్తపసో విమోకః। ద్వినామ్నీ దీక్షావశినీహ్యగ్రా। ప్రకేశాస్సువతేకాణ్డినో భవన్తి। తేషాం బ్రహ్మోదీశే వపనస్య నాన్యః। ఆరోహప్రోష్ఠం విషహస్వశత్రూన్। అవాస్రాగ్దీక్షావశినీహ్యగ్రా॥ ౫౯ ॥ దేహి దక్షిణాం ప్రతిరస్వాయుః। అథాముచ్యస్వ వరుణస్య పాశాత్। యేనావపథ్సవితాఖ్షురేణ। సోమస్య రాజ్ఞో వరుణస్యవిద్వాన్। తేనబ్రహ్మణో వపతెదమస్యోజేమమ్। రయ్యా వర్చసా సగ్ం సృజాథ। మాతెకేశాననుగాద్వర్చ ఏతత్। తథాధాతా కరోతుతే। తుభ్యమిన్ద్రో బృహస్పతిః। సవితావర్చ ఆదధాత్॥ ౬౦॥ తేభ్యోనిధానంబహు ధావ్యచ్ఛన్న్। అన్తరాద్యావాపృథివీ అపస్సువః। దర్భస్తమ్బ వీర్యకృతె నిధాయ। పౌగ్ంస్యేనేమంవర్చసాసగ్ం సృజాథ। బలన్తే బాహువోస్సవితా దధాతు। సోమస్త్వా ఽనక్తు పయసా ఘృతేన। స్త్రీషు రూపమశ్వినైతన్ని ధత్తమ్। పౌగ్ంస్యేనేమంవర్చసా సగ్ం సృజాథ। యథ్సీమన్తఙ్కృత్తస్తిలిలేఖ। యద్వాఖ్షురః పరివవర్జవపగ్గ్ంస్తె। స్త్రీ షురూపమశ్వినైతన్నిధత్తమ్। పౌగ్ంస్యేనేమగ్ం సగ్ం సృజాథో వీర్యేణ॥ ౬౧॥

అవాస్రా గ్దీక్షావశినీహ్యగ్రా ఽదధాద్వవర్జవపగ్గ్ం స్తెద్వెచ॥ ౧౭ ॥

ఇన్ద్రంవెస్వావిశో మరుతొనాపాచాయన్ । సోఽనపచాయ్యమానఏతం విఘనమపశ్యత్। తమా ఽహరత్। తేనాయజత। తేనైవాసాన్తగ్ం సగ్గ్ం స్తమ్భంవ్యహన్। యద్వ్యహన్। తద్విఘనస్య విఘనత్వమ్। విపాప్మానం భ్రాతృవ్యగ్ం హతె। యఏతేనయజతే। యఉచైనమెవంవేద ॥౬౨॥ యగ్ంరాజానంవిశో నాపచాయేయుః। యోవాబ్రాహ్మణ స్తమసాపాప్మనాప్రా వృతస్స్యాత్। సఏతెన యజేత। విఘనేనైవైనద్విహత్య। విశామాధి పత్యఙ్గచ్ఛతి। తస్య ద్వేద్వాదశే స్తొత్రెభవతః। ద్వెచతుర్విగ్ంశె। ఔద్భిద్యమేవ తత్। ఏతద్వైక్షత స్యాద్భిద్యమ్। యదస్మైస్వావిశో బలిగ్ం హరన్తి॥ ౬౩॥ హరన్త్యస్మై విశొబలిమ్। ఐనమప్రతిఖ్యాతఙ్గచ్ఛతి। యఏవంవేద। ప్రబాహుగ్వా అగ్రే క్షత్రాణ్యాతెపుః। తేషామిన్ద్రః క్షత్రాణ్యాదత్త। నవా ఇమాని క్షత్రాణ్యభూవన్నితి। తన్నక్షత్రా ణాన్నక్షత్రత్వమ్। ఆశ్రెయసో భ్రాతృవ్యస్య తేజఇన్ద్రియన్దత్తె। యఏతెన యజతె। యఉచైనమెవంవేద ॥౬౪॥ తద్యథాహవై సచక్రిణౌ కప్లకావుపావహితౌ స్యాతామ్। ఏవమెతౌ యుగ్మన్తౌస్తొమౌ । అయుఖ్యస్తొమేషు క్రియేతే। పాప్మనోపహత్యై। అపపాప్మానం భ్రాతృవ్యగ్ం హతె। యఏ తేన యజతే। యఉచైనమెవంవేద। తద్యథా హవై సూతగ్రామణ్యః। ఏవఇన్ద్రాగ్ంసి। తేష్వసావాదిత్యో బృహతీరభ్యూఢః॥౬౫ ॥ సతో బృహతీషుస్తువతె సతో బృహన్। ప్రజయా పశుభిరసానీత్యెవ। వ్యతిషక్తాభిస్స్తువతే। వ్యతిషక్తంవై క్షత్రంవిశా। విశైవైనఙ్క్షత్రేణ వ్యతిషజతి। వ్యతిషక్తాభిస్స్తువతె। వ్యతిషక్తొవై గ్రామణీస్సజాతైః। సజాతైరెవైనం వ్యతిషజతి। వ్యతి షక్తాభిస్స్తువతే। వ్యతిషక్తొవై పురుషః పాప్మభిః। వ్యతిషక్తాభిరెవాస్య పాప్మనోనుదతే॥ ౬౬॥

వేదహరన్త్యెనమెవం వేదాభ్యూఢః పాప్మభిరేకఇ॥ ౧౮ ॥

త్రివృద్యదాగ్నెయో ఽగ్ని ముఖా హ్యాద్ధిర్యదా గ్నేయ ఆగ్నెయో నవై సోమెనయోవై

సోమేనైష గోసవస్సిగ్ంహే ఽభిప్రేహి మిత్రవర్ధనః ప్రజాపతిస్తా ఓదనం ప్రజాపతిర కామయత బహోర్భూయానగస్త్యోస్యా జరాసస్తిష్ఠా హరీ ప్రజాపతిః పశూన్వ్యాఘ్రో ఽయమ భిప్రేహి వృత్రహన్తమో యేకేశిన ఇన్ద్రంవా అష్టాదశ॥ ౧౮ ॥

త్రివృద్వావై సోమేనాయురసి బహుర్భవతి తిష్ఠా హరీరథ ఆయంభాతు తెభ్యో నిధానగ్ంషట్ఠ్ఠిః॥ ౬౬॥

త్రివృత్వాప్మనో నుదతె ॥

హరిః ఓమ్॥ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే ద్వితీయాష్టకే

సప్తమప్రపాఠకస్సమాప్తః

ద్వితీయాష్టకే అష్టమప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్॥ పీవోన్నాగ్ం రయివృధస్సుమేధాః।శ్వేతస్సిక్తినియుతామభిశ్రీః। తేవాయవే సమనసోవితస్థుః। విశ్వేన్నరస్స్య పత్యాని చక్రుః । రాయేనుయంయజ్ఞతూ రోదసీ ఉభె। రాయేదేవీ ధిషణాధాతిదేవమ్। అధావాయున్ని యుతస్సశ్చతస్వాః। ఉతశ్వేతం వసుధితిన్నిరేకే । ఆవాయో ప్రయాభిః । ప్రవాయుమచ్ఛా బృహతీమనీషా ॥ ౧ ॥ బృహద్రయింవిశ్వవారాగ్ం రథప్రామ్ । ద్యుతద్యామా నియుతః పత్యమానః । కవిః కవిమియక్షసి ప్రయజ్యో। ఆనోనియుద్భిశ్శతినీభిరధ్వరమ్। సహస్రిణీభిరుపయాహియజ్ఞమ్। వాయోఅస్మిన్ హవిషిమాదయస్వ । యూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః । ప్రజాపతె నత్వదేతాన్యన్యః। విశ్వాజాతాని పరితా బభూవ। యత్కామాస్తె జుహుమస్తన్నో అస్తు ॥ ౨ ॥ వయగ్ం స్యామ పత యోరయీణామ్। రయీణాం పతింయజతం బృహన్తమ్। అస్మిన్భరెన్నృతమంవాజసాతౌ। ప్రజాపతిం ప్రథమజామృతస్య ।యజామదెవమధినోబ్రవీతు। ప్రజాపతెత్వన్నిధిపాః పురాణః। దేవానాం పితా జనితాప్రజానామ్। పతిర్విశ్వస్య జగతః పరస్పాః। హవిర్నో దేవ విహవెజుషస్వ। తవెమేలోకాః ప్రదిశో దిశశ్చ॥ ౩॥ పరావతొ నివత ఉద్వతశ్చ। ప్రజాపతే విశ్వస్సృజ్జీవధన్య ఇదన్నో దేవ। ప్రతిహర్యహవ్యమ్। ప్రజాపతిం ప్రథమంయజ్ఞియానామ్। దెవానామగ్రె యజతంయజధ్వమ్। సనోదదాతు ద్రవిణగ్ం సువీర్యమ్। రాయస్పోషంవిష్యతునాభిమస్మె। యోరాయ ఈశే శతదాయ ఉక్థ్యః। యఃపశూనాగ్ం రక్షితా విష్ఠితానామ్। ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య ॥ ౪ ॥ సహస్రధామాజుషతాగ్ం హవిర్నః। సోమాపూషణెమా దేవా। సొమాపూషణా

రజసావిమానమ్
తజ్జిన్వథో వృషణ
తావస్మభ్యం పు
పూషాజిన్వతు వి
బృహద్వదేమ వి
ఏతి । సొమాపు
ఉదుత్తమంవరు
ఆదిత్యానామవ
దేవానాగ్ం శు
మనీషా
తేశుక్రా
దేవాస్సరథన్దివొ
ఘృతం పిన్వత్వ
పితుమన్తమస్మె
॥ ౭ ॥ అస్మెకా
సేధతామతిమ్
జుషధ్వన్నోహవ్య
విచిఖ్యుః। సీద
స్తీర్ణంబర్హి

రజసావిమానమ్। సప్తచక్రగ్ం రథమవిశ్వమిన్వమ్। విషూవృత్తం మనసా యుజ్యమానమ్। తజ్జిన్వథో వృషణా పఞ్చరశ్మిమ్। దివ్యం న్యస్పదనఇ్చకఉచ్చా। పృథివ్యామన్యో అధ్యన్తరిఖ్షే తావస్మభ్యం పురువారం పురుఖ్షమ్। రాయస్పోషంవిష్యతాన్నాభిమస్మె॥ ౫॥ ధియం పూషాజిన్వతు విశ్వమిన్వః। రయిగ్ం సోమో రయిపతిర్దధాతు। అవతుదేవ్యదితిరనర్వా। బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః। విశ్వాన్యన్యో భువనాజజాన। విశ్వమన్యో అభిచఖ్షాణ ఏతి। సామాపూషణావవతన్ధియం మే। యువభ్యాంవిశ్వాః పృత నాజయేమ। ఉదుత్తమంవరుణా స్తభ్నాద్యామ్। యత్కిఞ్చేదఙ్క తవాసః। అవతేహేడస్తత్త్వాయామి। ఆదిత్యానామవసాన దఖ్షిణా। ధారయన్త ఆదిత్యాస స్త్రిస్రోభూమీర్ధారయన్। యజ్ఞో దేవానాగ్ం శుచిరపః॥ ౬॥

మనీషా ఽస్తుచర్తస్యాస్మె కితవాసశ్చ త్వారిచ॥ ౧॥

తేశుక్రాసశ్శు చయోరశ్మివన్తః। సీదన్నాదిత్యా అధిబర్హిషి ప్రియే। కామేన దేవాస్సరథన్విహానః। ఆయాన్తు యజ్ఞముపనో జుషాణాః। తేసూనవో అదితేః పీవసామిషమ్। ఘృతం పిన్వత్రృతిహార్యన్నృతేజాః। ప్రయజ్ఞియా యజమానాయయేమురే। ఆదిత్యాఃకామం పితుమన్తమస్మె। ఆనః పుత్రా అదితేర్యాన్తుయజ్ఞమ్। ఆదిత్యాసః పథిభిర్దేవయానైః॥ ౭॥ అస్మేకామన్దాశుషే సన్నమన్తః। పురోడాశఞ్జుతవన్తఇ్జషన్తామ్। స్కభాయత నిర్ఋతిగ్ం సేధతామతిమ్। ప్రరశ్మిభిర్యతమానా అమృధ్రాః। ఆదిత్యాః కామ ప్రయతాంవషట్కృతిమ్। జుషధ్వన్నోహవ్యదాతిం యజత్రాః। ఆదిత్యాన్కామమవసే హువేమ। యేభూతాని జనయన్తో విచిఖ్యుః। సీదన్తు పుత్రా అదితెరుపస్థమ్। స్తీర్ణం బర్హిర్ హవిరద్యాయ దేవాః॥ ౮॥ స్తీర్ణంబర్హిస్సీదతా యజ్ఞే అస్మిన్। ధ్రాజాస్సీధన్తో అమతిన్దురేవామ్। అస్మభ్యం పుత్రా

అదితేః ప్రయగ్ం సత। ఆదిత్యాః కామహవిషో జుషాణాః। అగ్నేనయసుపథారాయే
అస్మాన్। విశ్వానిదేవ వయునాని విద్వాన్। యుయోధ్యస్మజ్జుహు రాణమేనః। భూయిష్ఠాన్తే
నమ ఉక్తింవిధేమ। ప్రవశ్శుక్రాయ భానవేభరధ్వమ్। హవ్యంమతిఇచ్ఛాగ్నయె సుపూతమ్
॥ ౯ ॥ యోదైవ్యాని మానుషా జనూగ్ంషి అన్తర్విశ్వాని విద్మనాజిగాతి। అచ్ఛాగిరోమతయో
దేవయన్తీః। అగ్నింయన్తి ద్రవిణం భిక్షమాణాః। సుసన్దృశగ్ం సుప్రతికగ్గ్ం స్వఞ్చమ్।
హవ్యవాహమరతిం మానుషాణామ్। అగ్నేత్వమస్మద్యు యోధ్యమీవాః। అనగ్నితా
అభ్యమన్తకృష్టిః। పునరస్మభ్యగ్ం సువితాయదేవ। క్షాంవిశ్వేభిరజరేభిర్యజత్ర ॥ ౧౦ ॥
అగ్నేత్వం పారయా నవ్యో అస్మాన్। స్వస్తిభిరతిదుర్గాణి విశ్వా। పూశ్చపృథ్వీ బహులాన
ఉర్వీ। భవాతోకాయ తనయాయశంయోః। ప్రకారవో మననావచ్యమానాః। దెవద్రీచీన్నయథ
దేవయన్తః। దక్షిణావాడ్వాజినీ ప్రాచ్యేతి। హవిర్భరన్త్యగ్నయే ఘృతాచీ। ఇన్ధన్నరో యుజెరథమ్।
జగృభ్రా తెదక్షిణమి న్మహాస్తమ్॥ ౧౧॥ మహాయవో మపతె మహానామ్। విద్మాహిత్వాగోపతిగ్ం
శూరగోనామ్। అస్మభ్యఞ్చిత్రంవృషణగ్ం రయిన్దాః। తవెదం విశ్వమభితః పశవ్యమ్।
యత్పశ్యసి చక్షసా సూర్యస్య। గవామసి గోపతిరేక ఇన్ద్ర। భక్షీమహితె ప్రయతస్యవస్వః।
సమ్మన్దణా మనసా నేషిగోభిః। సగ్ం సూరిభిర్మఘవన్ ధ్సగ్గ్ం స్వస్త్యా। సంబ్రహ్మణా
దేవకృతంయదస్తి॥ ౧౨॥ సన్దెవానాగ్ం సుమత్యా యజ్ఞియానామ్। ఆరాచ్ఛత్రు మప
బాధస్వ దూరమ్। ఉగ్రాయశ్మమ్బః పురుహూత తేన। అస్మె ధేహి యవమద్గోమదిన్ద్ర।
కృధీధియఇన్ద్ర త్రివాజరత్నామ్। ఆవెధసగ్ం సహిశుచిః॥ బృహస్పతిః ప్రథమఞ్జాయమానః।
మహోజ్యోతిషః పరమే వ్యోమన్। సప్తాస్యస్తు విజాతొ రవేణ। విసప్తరశ్మిరధమత్తమాగ్ంసి
॥ ౧౩॥ బృహస్పతిస్సమ జయద్వసూని। మహోవ్రజాంగోమతొ దేవపక్షః। అపస్సిషాసన్ధ్సువ

రపతీత్తః। బృహస్పతిర్ హన్త్యమిత్రమర్కైః। బృహస్పతే పర్యేవాపిత్రి। ఆనోదివః పావీరవీ। ఇమాజుహ్వానా యస్తెస్తనః। సరస్వత్యభినో నేషి। ఇయగ్ం శుష్మేభిర్బిసఖా ఇవారుజత్। సానుగిరీణాన్తవిషేభి రూర్మిభిః। పారావదఘ్నిమవసే సువృక్తిభిః। సరస్వతీమావివాసేమ ధీతిభిః॥ ౧౪ ॥

దేవయానై ర్దేవాస్సుపూతం యజత్రహస్తమస్తి తమాగ్ం స్యూర్మిభిర్వ్వేచ॥ ౨॥

సామోధెనుగ్ం సోమో అర్వన్తమాశుమ్। సోమోవీరజ్క ర్మణ్యన్దదాతు। సాదన్యంవిదథ్యగ్ం సభెయమ్। పితుశ్శవణం యోదదాశదస్మై। అషాఢంయుత్సుత్వగ్ం సోమక్రతుభిః। యాతెధామాని హవిషాయజన్తి। త్వమిమా ఓషధీస్సోమవిశ్వాః। త్వమపో అజనయస్త్వజ్గాః। త్వమాతతన్థోర్వన్తరిక్షమ్। త్వజ్జ్యోతిషావితమోవవర్థ॥ ౧౫॥ యాతెధామాని దివియాపృథివ్యామ్। యాపర్వ తెష్వోషధీష్వప్సు। తెభిర్నో విశ్వైస్సుమనా అహేడన్। రాజన్థ్సోమ ప్రతిహవ్యా గృభాయ। విష్ణోర్నుకన్తదస్య ప్రియమ్। ప్రతద్విష్ణుః। పరొమాత్రయాతను వావృధాన। న తే మహిత్వమన్వశ్నువన్తి। ఉభేతేవిద్మ రజసీపృథివ్యా విష్ణో దేవత్వమ్। పరమస్యవిథ్సే॥ ౧౬॥ విచక్రమెత్రిర్దేవః। ఆతెమహో యోజాత ఏవ। అభిగ్రాణి। ఆభిస్స్పృధోమిథతీరరిషణ్యన్। అమిత్రస్య వ్యథయామన్యమిన్ద్ర। ఆభిర్విశ్వా అభియుజో విషూచీః। ఆర్యాయ విశోవతారీర్దాసీః। అయగ్ం శృణ్వే అధ జయన్నుతఘ్నన్। అయముత్పకృణుతె యుధాగాః। యదా సత్యజ్కృణుతె మన్యుమిన్ద్రః॥ ౧౭॥ విశ్వన్పృథం భయత ఏజదస్మాత్। అనుస్వధామక్షరన్నాపో అస్య। అవర్ధత మధ్య ఆనావ్యానామ్। సధ్రీచీనేన మనసా తమిన్ద్ర ఓజిష్ఠేన। హన్మనాహన్నభిద్యాన్। మరుత్వన్తంవృష భంవావృధానమ్। అకవారిన్దివ్యగ్ం శాసమిన్ద్రమ్। విశ్వాసాహమవసే నూతనాయ। ఉగ్రగ్ం

సహోదామిహతగ్ం హువేమ। జనిష్ఠా ఉగ్రస్సహసేతురాయ ॥ ౧౮॥ మన్ద ఓజిష్ఠో బహులాభిమానః। అవర్ధన్నిన్ద్రం మరుతశ్చిదత్ర। మాతా యద్వీరన్ద్రధనన్ధనిష్ఠా। క్వస్యాహమరుతస్స్వధా ఽఽసీత్। యన్మామేకగ్ం సమధత్తాహిహత్యే। అహగ్ం హ్యుగ్రస్త విషస్తువిష్మాన్। విశ్వస్య శత్రో రనమంవధస్నైః। వృత్రస్యత్వా శ్వసథాదీషమాణాః। విశ్వేదేవా అజహుర్యే సఖాయః। మరుద్భిరిన్ద్ర సఖ్యన్తే అస్తు॥ ౧౯॥ అథేమావిశ్వాః పృతనాజయాసి। వధీంవృత్రం మరుత ఇన్ద్రియేణ। స్వేనభామేన తవిషో బభూవాన్। అహమేతామనవే విశ్వశ్చన్ద్రాః। సుగా అపశ్చకరవజ్రబాహుః। సయోవృషావృష్ణియేభిస్సమోకాః। మహోదివః పృథివ్యాశ్చ సమ్రాట్। సతీనసత్వాహవ్యోభరేషు। మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ। ఇన్ద్రోవృత్రమతరద్వృత్ర తూర్యే॥ ౨౦ ॥ అనా ధృష్ణోమఘవా శూర ఇన్ద్రః। అన్వేనంవిశో అమదన్తపూర్వీః। అయగ్ంరాజా జగతశ్చర్షణీనామ్। స ఏవవీరస్స ఉవీర్యావాన్। స ఏకరాజోజగతః పరస్పాః। యదావృత మతరచ్ఛూర ఇన్ద్రః। అథాభవద్దమితాభిక్రతూనామ్। ఇన్ద్రో యజ్ఞం వర్ధయన్ విశ్వవేదాః। పురోడాశస్య జుషతాగ్ం హవిర్నః। వృత్రన్తీత్వాదానవం వజ్రబాహుః॥ ౨౧॥ దిశో ఽదృగ్ హద్దృగ్ం హితాదృగ్ంహణేన। ఇమంయజ్ఞంవర్ధయన్ విశ్వవేదాః। పురోడాశం ప్రతిగృభ్ణాత్విన్ద్రః। యదావృత్రమతరచ్ఛూర ఇన్ద్రః। అథైకరాజో అభ వజ్రనానామ్। ఇన్ద్రో దేవాఇ్ఛమ్బర హత్య ఆవత్। ఇన్ద్రో దేవానామభవత్పురోగాః। ఇన్ద్రోయజ్ఞైహవిషావా వృధానః। వృత్రతూర్నో అభయగ్ం శర్మయగ్ంసత్। యస్సప్తసిన్ధూగ్ం రదధాత్పృథివ్యామ్। యస్సప్తలోకానకృణోద్దిశశ్చ। ఇన్ద్రోహవిష్మాన్మ్గణో మరుద్భిః। వృత్రతూర్నో యజ్ఞమిహోపయాసత్॥ ౨౨॥

వవర్ధవిథ్స ఇన్ద్రస్తురాయాస్తువృత్ర తూర్యే వజ్రబాహుః పృథివ్యాన్త్రీణిచ॥ 3॥

ఇన్ద్రస్తరస్వానభిమాతి హోగ్రః। హిరణ్యవాశీరిషిరస్సువర్షాః। తస్యవయగ్ం సుమతౌ యజ్ఞియస్య। అపిభద్రేసౌ మనసే స్యామ। హిరణ్యవర్ణో అభయజ్కృణోతు। అభిమాతిహ్నః పృతనాసుజిష్ణుః। సనశ్శర్మత్రివరూథంవియగ్ం సత్। యూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః। ఇన్ద్రగ్ం స్తుహి వజ్రిణగ్ం స్తోమపృష్ఠమ్। పురోడాశస్య జుషతాగ్ం హవిర్నః॥ ౨౩॥ హత్వా ఽభిమాతీః పృతనాస్సహస్వాన్। అథాభయజ్కృణుహి విశ్వతోనః। స్తుహిశూరం వజ్రిణమప్రతీత్తమ్। అభిమాతిహనం పురుహూతమిన్ద్రమ్। య ఏక ఇచ్ఛతపతిర్జనేషు। తస్మా ఇన్ద్రాయ హవిరాజుహోత। ఇన్ద్రో దేవానామధిపాః పురోహితః। దిశాంపతిరభవద్వాజినీవాన్। అభిమాతిహత విషస్తువిష్మాన్। అస్మభ్యఇన్ద్రం వృషణగ్ం రయిన్దాత్॥ ౨౪॥ యఇమే ద్యావాపృథివీ మహిత్వా। బలేనాదృగ్ం హదభిమాతిహ్నః। సనోహవిః ప్రతిగృభ్ణాతురాతయే। దేవానాన్దేవోనిధి పానో అవ్యాత్। అనవస్తిరథం వృష్ణేయతై। ఇన్ద్రస్యనువీర్యాణ్య హన్నహిమ్। ఇన్ద్రోయాతా ఽవసితస్యరాజా। శమస్యచశృఙ్గిణో వజ్రబాహుః। సేదురాజాక్షేతిచర్షణీనామ్। అరాన్న నేమిః పరితాబభూవ॥ ౨౫॥ అభిసిధ్మో అజిగాదస్యశత్రూన్। వితిగ్మేన వృషభేణా పురోభేత్। సంవజ్రేణాసృజద్వృత్రమిన్ద్రః। ప్రస్వాంమతిమతిరచ్ఛాశదానః। విష్ణుర్నైషం వరుణమూతయెభగమ్। మేదసాదేవావపయా యజధ్వమ్। తానోయజ్ఞమాగతం విశ్వధేనా। ప్రజావదస్మ ద్రవిణేహధత్తమ్। మేదసా దేవావపయా యజధ్వమ్। విష్ణుఇన్ద్ర దేవవరుణఇరాతిమ్॥ ౨౬॥ తానో అమీవా అప బాధమానౌ। ఇమంయజ్ఞఇషమాణావుపేతమ్। విష్ణావరుణాయువమధ్వరాయనః। విశేజనాయమహిశర్మయచ్ఛతమ్। దీర్ఘప్రయజ్యా హవిషా వృధానా। జ్యోతిషాఽరాతీర్దహతన్తమాగ్ంసి। యయోరోజసాస్కభితారజాగ్ంసి। వీర్యేభిర్వీరతమాశవిష్ఠా।

యాఽపత్యేతె అప్రతీత్తాసహోభిః। విష్ణో అగన్వరుణా పూర్వ హూతౌ॥ ౨౭॥
విష్ణావరుణావభిశస్తిపావాన్। దేవాయజన్తహవిషా ఘృతేన। అపామీవాగ్ం సేధతగ్ం
రక్షసశ్చ। అథాధత్తం యజమానాయశంయోః। అగ్ంహోముచావృషభా సుప్రతూర్తీ।
దేవాన్నేవతమాశచిష్ఠా। విష్ణావరుణా ప్రతిహర్యతన్నః। ఇదన్నరా ప్రయత మూతయేహవిః।
మహీనుద్యావాపృథివీ ఇహజ్యేష్ఠే। రుచా భవతాగ్ం శుచయద్భిరర్కైః॥ ౨౮॥
యథ్సీంవరిష్ఠైబృహతీ విమిన్వన్। నృవద్భ్యోఖ్షాప్రథానేభిరేవైః। ప్రపూర్వజేపిత రానవ్యసీభిః।
గీర్భిః కృణుధ్వగ్ం సదనేఋతస్య। ఆనోద్యావాపృథివీదైవ్యేన। జనేనయాతం
మహివాంవరూథమ్। స ఇథ్సుపాభువనేష్వాస। య ఇమేద్యావాపృథివీజజాన ఉర్వీగభీరే
రజసీసుమేకే। అవగ్ంశె ధీరశ్చ్యా సమైరత్॥ ౨౯॥ భూరిన్వే అచరన్తీచరన్తమ్। పద్వన్తద్గర్భమ
పదీదధాతె। నిత్యన్నసూనుం పిత్రోరుపస్థే తంపిపృతగ్ం రోదసీ సత్యవాచమ్। ఇదన్యావాపృథివీ
సత్యమస్తు। పితర్మాతర్యదిహోపబ్రువేవామ్। భూతన్నేవానామవమే అవోభిః।
విద్యామేషంవృజనఞ్చీరదానుమ్। ఉర్వీపృథ్వీ బహులే దూరె అన్తే। ఉపబ్రువెనమసా యజ్ఞే
అస్మిన్। దధాతె యేసుభగే సుప్రతూర్తీ। ద్యావా రక్షతం పృథివీనో అభ్వాత్। యాజాతా
ఓషధయో ఽతివిశ్వాః పరిష్ఠాః। యా ఓషధయస్సామరాజ్ఞీరశ్వావతీగ్ం సోమవతీమ్।
ఓషధీరితి మాతరో ఽన్యావో అన్యామవతు॥ ౩౦॥

హవిర్నో ఽదాద్భుభూవరాతిం పూర్వహూతావర్కై రైరదస్మిన్పఇచ॥ ౪ ॥

శుచిన్ను స్తామగ్ం శ్లథద్వృత్రమ్। ఉభావా మిన్ద్రాగ్నీ ప్రచర్ షణిభ్యః। ఆవృత్రహణా
గీర్భిర్విప్రః। బ్రహ్మణస్పతె త్వమస్య యన్తా। సూక్తస్య బోధి తనయఞ్చజిన్వ। విశ్వన్తద్భద్రం
యదవన్తి దేవాః। బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః। స ఈగ్ం సత్యైభిస్సఖిభి

శ్శుచద్భిః। గోధాయసం విధనసైరతదర్దత్। బ్రహ్మణస్పతి ర్వృషభిర్వరాహైః॥ ౩౧॥ ఘర్మస్వేదెభిర్ధవిణంవ్యానట్। బ్రహ్మణస్పతేరభవద్యథావశమ్। సత్యోమన్యుర్మహికర్మా కరిష్యతః। యోగా ఉదాజథ్సదివే విచాభజత్। మహీవరీతిశ్శవసా సరత్పథక్। ఇన్ధానా అగ్నింవనవద్వనుష్యతః। కృతబ్రహ్మా శూశువద్రాతహవ్యఇత్। జాతేన జాతమతిసృత్పస్పగ్ం సతె। యయ్యంయుజజ్బ్రణుతె బ్రహ్మణస్పతిః। బ్రహ్మణస్పతే సుయమస్య విశ్వహా॥ ౩౨॥ రాయస్స్యామ రథ్యో వివస్వతః। వీరేషువీరాగ్ం ఉపపృఙ్ధ్యస్త్వమ్। యదీశానో బ్రహ్మణావేషి మెహవమ్। స ఇజ్జనేన సవిశా సజన్మనా। సపుత్రైర్వాజం భరతెధనాన్యృభిః। దేవానాంయః పితరమావివాసతి। శ్రద్ధామనా హవిషా బ్రహ్మణస్పతిమ్। యాస్తెపూషన్నావో అన్తః। శుక్రన్తె అన్యత్పూషేమా ఆశాః। ప్రపథేపథా మజనిష్ట పూషా॥ ౩౩॥ ప్రపథె దివః ప్రపథేపృథివ్యాః। ఉభే అభిప్రియతమే సధస్థె। ఆచ పరాచ చరతి ప్రజానన్। పూషాసుబన్ధుర్దివ ఆపృథివ్యాః। ఇడస్పతిర్మఘవా దస్మవర్చాః। తన్దేవాసో అదదు స్స్వర్యాయె। కామేనకృతన్తవసగ్ం స్వఞ్చమ్। అజాఽశ్వః పశుపావాజబస్త్యః। ధియఞ్జిన్వో విశ్వే భువనె అర్పితః। అస్మాం పూషా శిథిరాముద్వరీవృజత్॥ ౩౪॥ సఞ్జిఖ్యాణో భువనాదెవ ఈయతే। శుచీవోహవ్యా మరుతశ్శుచీనామ్। శుచిగ్ం హినోమ్యధ్వరగ్ం శుచిభ్యః। ఋతెనసత్య మృతసాప ఆయన్। శుచిజన్మానశ్శుచయః పావకాః। ప్రచిత్రమర్కఙ్గణ తేతురాయ। మారుతాయ స్వత వసేభరధ్వమ్। యేసహాగ్ంసి సహసాసహన్తె। రేజతె అగ్నే పృథివీ మఖేభ్యః। అగ్ంసేష్వామరుతః ఖాదయోవః॥ ౩౫॥ వఖ్షస్సురుక్మా ఉపశిశ్రియాణాః। వివిద్యుతాన వృష్టిభీరుచానాః। అనుస్వధామాయు ధైర్యచ్ఛమానాః। యావశ్శర్మ శశమానాయసన్తి। త్రిధాతూనిదాశుషే యచ్ఛతాధి। అస్మభ్యన్తానిమరుతో వియన్త।

రయిన్నోధత్తవృషణస్సువీరమ్। ఇమెతురం మరుతో రామయన్తి। ఇమేసహస్రసహస ఆనమన్తి। ఇమెశగ్ం సంవనుష్యతొనిపాన్తి॥ ౩౬॥ గురుద్వేషా అరరుషేదధన్తి। అరాఇవేదచరమా అహేవ। ప్రప్రజాయన్తె అకవామహోభిః। పృశ్నేః పుత్రా ఉపమాసోరభిష్టాః। స్వయా మత్యామరుతస్సం మిమిక్షుః। అనుతేదాయిమహ ఇన్ద్రి యాయ। సత్రాతె విశ్వమనువృత హత్యై। అనుక్షత్రమను సహోయజత్ర। ఇన్ద్రదెవేభిరను తెనృషహ్యై। య ఇన్ద్రశుష్మోమఘవన్తె అస్తి॥ ౩౭॥ శిక్షాసఖిభ్యః పురుహూతనృభ్యః। త్వగ్ం హిదృఢామఘవన్విచేతాః। అపావృధిపరివృతిన్నరాధః। ఇన్ద్రోరాజా జగతశ్చర్షణీనామ్। అధిక్షమి విషురూపం యదస్తి తతొ దదాతు దాశుషెవసూని। చోదద్రాధ ఉపస్తుతశ్చిదర్వాక్। తముష్టుహియో అభిభూత్యోజాః। వన్వన్నవాతః పురుహూత ఇన్ద్రః। అషాఢముగ్రగ్ం సహమానమాభిః॥ ౩౮॥ గీర్భిర్వర్ధ వృషభశ్చర్షణీనామ్। స్థూరస్య రాయో బృహతొ య ఈశె। తముష్టవామవిదథెష్విన్ద్రమ్। యొవాయునాజయతి గొమతీషు। ప్రధృష్ణు యానయతి వస్యొ అచ్ఛ। ఆతేశుష్మొ వృషభ ఏతుపశ్చాత్। ఓత్తరాదధరాగాపురస్తాత్। ఆవిశ్వతొ అభిసమెత్యర్వాఙ్। ఇన్ద్రద్యుమ్నగ్ం సువర్వద్ధెహ్యస్మె॥ ౩౯॥

వరాహొర్విశ్వహా ఽజనిష్టపూషొద్వరీ వృజత్వాదయొవః పాన్త్వస్త్యాభిర్నవచ॥ ౬॥

ఆదెవొయాతు సవితాసురత్నః। అన్తరిక్షప్రావహమానొ అశ్వైః। హస్తెదధానొనర్యా పురూణి। నివెశయన్ప్రసువన్భూమ। అభీవృతఙ్కశనైర్విశ్వరూపమ్। హిరణ్యశమ్యం యజతొ బృహన్తమ్। ఆస్థాద్రథగ్ం సవితాచిత్రభానుః। కృష్ణారజాగ్ంసితవిషీందధానః। సఘొనొదెవస్సవితా సవాయ। ఆసావిషద్వసుపతిర్వసూని॥ ౪౦॥ విశయమాణొ

అమతిముురూచీమ్। మర్తభోజనమధరాసతేన। విజనాఇ్ఛ్యావాశ్శతి పాదోఅఖ్యన్। రథగ్ం
హిరణ్యప ఉగంవహన్తః। శశ్వద్విశస్సవిర్తుదైవ్యస్య। ఉపస్థేవిశ్వాభువనానితస్థుః। విసుపర్ణో
అన్తరిక్షాణ్యఖ్యత్। గభీర వేపా అసురస్సునీథః। క్వేదానీగ్ం సూర్యఃకశ్చికేత। కతమాన్యాగ్ం
రశ్మిరస్యాతతాన॥ ౪౧॥ భగన్ధియంవాజయన్తః పురన్ధిమ్। నరాశగ్ం సోగ్నాస్పతిర్నో
అవ్యాత్। ఆయేవామస్య సజ్గథేరయీణామ్। ప్రియాదేవస్య సవితుస్స్యామ। ఆనోవిశ్వే
అస్యాగమన్తుదేవాః। మిత్రో అర్యమావరుణస్సజోషాః। భువన్ యథానో విశ్వేవృధాసః।
కరన్ థ్సుషాహా విథురన్నశవః। శన్నో దేవావిశ్వదేవాభవన్తు। శగ్ం సరస్వతీ సహధీభిరస్తు
॥ ౪౨॥ శమభిషా చశ్శమురాతిషాచః। శన్నోదివ్యాః పార్థివాశ్శన్నో అప్యాః।
యేసవితుస్సత్యసవస్యవిశ్వే। మిత్రస్య వ్రతే వరుణస్య దేవాః। తేసౌభగంవీరవద్గోమదప్నః।
దధాతనద్రవిణఇ్ఛితమస్మే। అగ్నే యాహిదూత్యంవారిషేణ్యః। దేవాగ్ం అచ్ఛాబ్రహ్మకృతా
గణేన। సరస్వతీం మరుతో అశ్వినాపః। యఖ్షిదేవాన్రత్నధేయాయ విశ్వాన్॥ ౪౩॥
ద్యౌఃపితఃపృథివిమాతర ధృక్। అగ్నే భ్రాతర్వసవో మృడతానః। విశ్వ ఆదిత్యా
అదితేసజోషాః। అస్మభ్యగ్ం శర్మబహులం వియన్త। విశ్వేదేవాశ్శృణుతెమగ్ం హవంమె।
యే అన్తరిఖ్షెయ ఉపద్యవిష్ఠ। యే అగ్నిజిహ్వా ఉతవాయజత్రాః। ఆసద్యాస్మిన్బర్హి
షిమాదయధ్వమ్। ఆవాంమిత్రా వరుణా హవ్యజుష్టిమ్। నమసాదేవావసావవృత్యామ్
॥ ౪౪॥ అస్మాకం బ్రహ్మపృతనాసు సహ్యా అస్మాకమ్। వృష్టిర్దివ్యాసుపారా। యువంవస్తాణి
పీవసావసాథె। యువోరచ్ఛిద్రామన్తవో హసర్గాః। అవాతిరతమనృతానివిశ్వా।
ఋతేనమిత్రావరుణాసచేథె। తథ్సువాం మిత్రా వరుణామహిత్వమ్। ఈర్మాతస్థుషీరహభిర్దు
దుహ్రే। విశ్వాః పిన్వథస్సరస్యధేనాః। అనువామేకః పవిరావవర్తి॥ ౪౫॥

యద్యగ్ంహిష్ఠన్నాతివిదేసుదానూ। అచ్ఛిద్రగ్ం శర్మభువనస్య గోపా। తతోనామిత్రా వరుణావవీష్టమ్। సిషా సన్తోజీగివాగ్ం సస్స్యామ। ఆనోమిత్రా వరుణాహవ్యదాతిమ్। ఘృతైర్గవ్యూతిముక్షతమిడాభిః। ప్రతివామత్రవరమాజనాయ। పృణీతముద్నోదివ్యస్యచారోః। ప్రబాహవాసిసృతజ్ఞీవసేనః। ఆనోగవ్యూతిముక్షతజ్ఞృతేన ॥ ౪౬ ॥ ఆనోజనేశవయతం యువానా। శ్రుతం మేమిత్రా వరుణా హవేమా। ఇమారుద్రాయ స్థిరధన్వనేగిరః। క్షిపేషవేదే వాయస్వధామ్నే। అషాఢాయసహమానాయమీఢుషే। తిగ్మాయుధాయభరతాశృణోతన। త్వాదత్తెభీరుద్ర శన్తమేభిః। శతగ్ం హిమా అశీయభేషజేభిః। వ్యస్మద్వ్యేషోవితరంవ్యగ్ంహః। వ్యమీవాగ్ంశ్చాత యస్వావిషూచీః। ౪౭। అర్హన్బిభర్షి మానస్తోకే। ఆతేపితర్మ రుతాగ్ం సుమ్నమేతు। మానస్సూర్యస్య సన్దృశోయుయోథాః। అభినోవీరో అర్వతిక్షమేత। ప్రజాయేమహి రుద్రప్రజాభిః। ఏవాబభ్రో వృషభ చేకితాన। యథా దేవనహృణీషే నహగ్ంసి। హావనశ్రూర్నో రుద్రేహబోధి। బృహద్వదేమ విదథేసువీరాః। పరిణోరుద్రస్య హేతిస్త్రిహ శ్రుతమ్। మీఢుష్టమార్ హన్బిభర్షి। త్వమగ్నే రుద్ర ఆవోరాజానమ్॥ ౪౮॥

వసూనితతానాస్తు విశ్వాన్ ववृत्यांववర్తి ఘృతేన విషూచీశ్శ్రుతన్వేచ॥ ౫ ॥

సూర్యోదేవీముషసగ్ం రోచమానామర్యః। నయోషామభ్యేతి పశ్చాత్। యత్రానరో దేవయన్తో యుగాని। వితన్వతే ప్రతిభద్రాయ భద్రమ్। భద్రా అశ్వాహరితస్సూర్యస్య। చిత్రా ఏదగ్వా అనుమాద్యాసః। నమస్యన్తో దివ ఆపృష్ఠమస్థుః। పరిద్యావాపృథివీయన్తిసద్యః। తత్సూర్యస్య దేవత్వన్తన్మహిత్వమ్। మధ్యాకతో ర్వితతగ్ం సఞ్జభార॥ ౪౯॥ యదెద యుక్తహరితస్సధస్థాత్। ఆద్రాత్రీవాసస్తనుతే సిమస్మై। తన్మిత్రస్యవరుణస్యాభిచక్షే। సూర్యోరూపఙ్కృణుతెద్యోరుపస్థే। అనన్తమన్య ద్రుశదస్యపాజః। కృష్ణమన్యద్ధరితస్సం భరన్తి।

అద్యాదేవా ఉదితాసూర్యస్య। నిరగ్ంహసః పిపృతాన్నిరవద్యాత్। తన్నోమిత్రో వరుణోమా
మహన్తామ్। అదితిస్సిన్ధుః పృథివీ ఉతద్యౌః॥ ౫౦॥ దివోరుక్మ ఉరుచక్షా ఉదేతి।
దూరేఅర్థస్తరణిర్భ్రాజమానః। నూనఇ్జ నాస్సూర్యేణప్రసూతాః। ఆయన్నర్థాని
కృణవన్నపాగ్ంసి। శన్నోభవ చక్షసాశన్నో అహ్నో। శం భానునాశగ్ం హిమాశఙ్కుణేన।
యథాశమస్మైశమ సద్దురోణే। తథ్సూర్య ద్రవిణన్దేహిచిత్రమ్। చిత్రన్దేవానాముదగాదనీకమ్।
చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః॥ ౫౧॥ ఆప్రాద్యా వాపృథివీ అన్తరిక్షమ్। సూర్య ఆత్మా
జగత స్తస్థుషశ్చ। త్వష్టాదధత్తన్నస్తురీపమ్। త్వష్టావీరం పిశఙ్గరూపః। దశేమన్త్వష్టుర్జనయన్త
గర్భమ్। అతన్దాసో యువతయోబిభర్తమ్। తిగ్మానీకగ్ం స్వయశసఇ్జనేషు। విరోచమానం
పరిషీన్నయన్తి। ఆవిష్ట్యోవర్ధతే చారురాసు। జిహ్మానామూర్ధ్వస్వయశా ఉపస్థే॥ ౫౨
॥ ఉభేత్వష్టుర్బిభ్యతుర్జా యమానాత్। ప్రతీచీసిగ్ంహం ప్రతిజోషయేతే। మిత్రో
జనాన్వసమిత్ర। అయం మిత్రో నమస్యస్సుశేవః। రాజాసుక్షత్రో అజనిష్టవేధాః। తస్యవయగ్ం
సుమతౌ యజ్ఞియస్య। అపిభ। ద్రేసౌమనసేస్యామ। అనమీవాస ఇడయా మదన్తః।
మితజ్మవో వరిమన్నా పృథివ్యాః। ఆదిత్యస్య వ్రతముప క్షియన్తః॥ ౫౩॥ వయం మిత్రస్య
సుమతౌ స్యామ। మిత్రన్న ఈగ్ం శిమ్యా గోషు గవ్యవత్। స్వాధియో విదథే అప్స్వజీజనన్।
అరే జయతాగ్ంరోదసీ పాజసాగిరా। ప్రతి ప్రియంయజతఇ్జ నుషామవః। మహాగ్ం
ఆదిత్యో నమసోపసద్యః। యాతయజ్జనో గృణతెసుశేవః। తస్మా ఏతత్పన్యతమాయజుష్టమ్।
అగ్నౌ మిత్రాయ హవిరాజుహోత। ఆవాగ్ం రథో రోదసీ బద్బధానః॥ ౫౪॥
హిరణ్యయోవృషభిర్యాత్వశ్వైః। ఘృతవర్తనిః పవిభీరుచానః। ఇషాంవోఢాన్నృపతిర్వాజినీవాన్।
సప్రథానో అభిపఇ్భూమ। త్రివన్ధురో మనసాయాతు యుక్తః। విశోయేన గచ్ఛథో

దేవయన్తీః। కుత్రా చిద్యామమశ్వినా దధానా। స్వశ్వా యశసా ఽఽయాతమర్వాక్। ద్రప్సానిధిం మధుమన్తం పిబాథః। వివాగ్ం రథోవధ్వాయాదమానః॥ ౫౫॥ అన్తాన్దివోబాధ తేవర్తనిభ్యామ్। యువోశ్శ్రియం పరియోషావృణీత। సూరో దుహితా పరితక్మియాయామ్। యద్దేవయన్త మవథశ్శచీభిః। పరిఘ్రగ్ం సవాంమనావాంవయోగామ్। యోహస్యవాగ్ం రథిరావస్త ఉప్రాః। రథోయుజానః పరియాతివర్తిః। తేనవశ్శంయోరుషసా వ్యుష్టౌ। న్యశ్వినావహతంయజ్ఞే అస్మిన్। యువం భుజ్యుమవవిద్ధగ్ం సముద్రే॥ ౫౬॥ ఉదూహథురర్ణసో అస్రిధానైః। పత్రత్రిభిర్రథమైరవ్యథిభిః। దగ్ం సనాభిరశ్వినా పారయన్తా। అగ్నీషోమా యో అద్యవామ్। ఇదంవచస్సపర్యతి। తస్మైధత్తగ్ం సువీర్యమ్। గవాం పోషగ్ం స్వశ్వ్యమ్। యో అగ్నీషోమా హవిషాసపర్యాత్। దేవద్రీచా మనసాయో ఘృతేన। తస్య వ్రతగ్ం రక్షతం పాతమగ్ంహసః॥ ౫౭॥ విశే జనాయ మహి శర్మయచ్ఛతమ్। అగ్నీషోమా య ఆహుతిమ్। యోవాన్దా శాద్ధవిష్కృతిమ్। సప్రజయా సువీర్యమ్। విశ్వమాయుర్వ్యశ్నవత్। అగ్నీషోమా చేతి తద్వీర్యంవామ్। యదముష్మీతమవసం పణిజ్ఞోః। అవాతిరతం ప్రథయస్య శేషః। అవిన్దతజ్జ్యోతిరేకం బహుభ్యః। అగ్నీషోమావిమగ్ం సుమేఽగ్నీషోమాహవిషః। ప్రస్థితస్య॥ ౫౮॥

జభారద్యోర్గ్నే రుపస్థ ఉపఖ్యన్తో బద్బధానొవధ్వా యాదమానస్స ముద్రే ఽగ్ంహసః ప్రస్థితస్య॥ ౭॥

అహమస్మి ప్రథమజాఋతస్య। పూర్వ్వేవేభ్యో అమృతస్యనాభిః। యోమాదదాతిస ఇదేవమావాః। అహమన్నమన్న మదన్తమద్మి। పూర్వమగ్నేరపి దహత్యన్నమ్। యత్తౌ హాసాతే అహముత్తరేషు। వ్యాత్తమస్య పశవస్సుజమ్భమ్। పశ్యన్తిధీరాః ప్రచరన్తి పాకాః। జహామ్యన్నన్న

జహామ్యన్నమ్। అహమన్నంవశమిచ్చరామి॥ ౫౯॥ సమానమర్థం పర్యేమిభుఞ్జత్। కామామన్నం మనుష్యోదయేత। పరాకే అన్నంనిహితంలోక ఏతత్। విశ్వేర్దేవైః పితృభిర్గుప్తమన్నమ్। యదద్య తేలుప్యతె యత్పరోప్యతే। శతతమీసా తనూర్మేబభూవ। మహాన్తౌ చరూసకృద్దుగ్ధేనపప్రా। దివఞ్చపృథ్వీ పృథివీఞ్చ సాకమ్। తత్సంపి బన్తోనమినన్తి వెధసః। నైతద్భాయోభవతినోకనీయః॥ ౬౦॥ అన్నం ప్రాణమన్న మపానమాహుః। అన్నం మృత్యుస్తముజీవాతుమాహుః। అన్నం బ్రహ్మాణో జరసంవదన్తి। అన్నమాహుః ప్రజననం ప్రజానామ్। మోఘమన్నంవిన్దతె అప్రచేతాః। సత్యంబ్రవీమివధ ఇత్సతస్య। నార్యమణం పుష్యతినో సఖాయమ్। కేవలాఘోభవతి కేవలాదీ। అహంమెఘ స్తనయన్వర్షన్నస్మి। మామదన్త్యహమద్మ్యన్యాన్॥ ౬౧॥ అహగ్ం సదమృతాభవామి। మదాదిత్యా అధిసర్వేతపన్తి। దేవీంవాచమజనయన్త యద్వాగ్వదన్తీ। అనన్తామన్తా దధినిర్మితాంమహీమ్। యస్యాన్దేవా అదధుర్భోజనాని। ఏకాక్షరాన్ద్విపదాగ్ంషట్పదాఞ్చ। వాచన్దేవా ఉపజీవన్తి విశ్వే। వాచన్దేవా ఉపజీవన్తి విశ్వే। వాచఙ్గన్ధర్వాః పశవో మనుష్యాః। వాచీమావిశ్వా భువనాన్యర్పితా॥ ౬౨॥ సానోహవఇజ్జుషతామిన్ద్రపత్నీ। వాగక్షరం ప్రథమజా ఋతస్య। వేదానాం మాతా ఉమృతస్యనాభిః। సానోజుషాణోప యజ్ఞమాగాత్। అవన్తీదేవీ సుహవామె అస్తు। యామృషయోమన్త్రకృతో మనీషిణః। అన్వైచ్ఛన్దేవాస్తపసా శ్రమేణ। తాన్దేవీంవాచగ్ం హవిషా యజామహె। సానోదధాతు సుకృతస్యలోకే। చత్వారివాక్పరిమితా పదాని ॥ ౬౩ ॥ తానివిదుర్బ్రాహ్మణాయే మనీషిణః। గుహాత్రీణి నిహితా నేఙ్గయన్తి। తురీయంవాచో మనుష్యావదన్తి। శ్రద్ధయాఽగ్నిస్సమిధ్యతే। శ్రద్ధయావిన్దతేహవిః। శ్రద్ధాం భగస్య మూర్ధని। వచసా వేదయామసి। ప్రియగ్ం శ్రద్ధెదదతః। ప్రియగ్ం శ్రద్ధేదిదాసతః।

ప్రియంభోజేషు యజ్వసు ॥ ౬౪ ॥ ఇదంమ ఉదితజ్బ్రధి। యథాదేవా అసురేషు। శ్రద్ధాముగ్రేషు చక్రిరే। ఏవంభోజేషు యజ్వసు। అస్మాకముదితజ్బ్రధి। శ్రద్ధాన్దేవా యజమానాః। వాయుగోపా ఉపాసతే। శ్రద్ధాగ్ం హృదయ్యయా ఽఽకూత్యా। శ్రద్ధయాహూయ తేహవిః। శ్రద్ధాంప్రాతర్ హవామహే॥ ౬౫ ॥ శ్రద్ధాం మధ్యన్దినం పరి। శ్రద్ధాగ్ం సూర్యస్య నిముచి। శ్రద్ధేశ్రద్ధా పయేహమా। శ్రద్ధాదేవానధివస్తే। శ్రద్ధావిశ్వమిదఙ్గత్। శ్రద్ధాజ్కామస్య మాతరమ్। హవిషావర్ధయామసి। బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాత్। విసీమతస్సురుచో వెన ఆవః। సబుధ్నియా ఉపమా అస్య విష్ఠాః॥ ౬౬॥ సతశ్చయోనిమసతశ్చ వివః। పితావిరాజా మృషభోరయీణామ్। అన్తరిక్షంవిశ్వరూప ఆవివేశ। తమర్కైరభ్యర్చన్తివధ్రమ్। బ్రహ్మసన్తం బ్రహ్మణావర్ధయన్తః। బ్రహ్మదేవానజనయత్। బ్రహ్మవిశ్వమిదఙ్గత్। బ్రహ్మణః క్షత్రన్నిర్మితమ్। బ్రహ్మబ్రాహ్మణ ఆత్మనా। అన్తరస్మిన్నిమే లోకాః॥ ౬౭॥ అన్తర్విశ్వమిదఙ్గత్। బ్రహ్మైవభూతానాజ్జ్యేష్ఠమ్। తేనకోఽర్హతి స్పర్ధితుమ్। బ్రహ్మన్దేవాస్తయస్త్రిగ్ంశత్। బ్రహ్మన్నిన్ద్ర ప్రజాపతీ। బ్రహ్మన్హ విశ్వాభూతాని। నావీవాన్తస్సమాహితా। చత్వస ఆశాః ప్రచరన్త్వగ్నయః। ఇమన్నో యజ్ఞన్నయతు ప్రజానన్। ఘృతంపిన్వన్నజరగ్ం సువీరమ్ ॥ ౬౮ ॥ బ్రహ్మ సమిద్భవత్యాహుతీనామ్। ఆగావో అగ్మన్నుత భద్రమక్రన్। సీదన్తు గోష్ఠ రణయన్త్వస్మే। ప్రజాపతీః పురురూపా ఇహస్యుః। ఇన్ద్రాయ పూర్వీరుషసో దుహానాః। ఇన్ద్రాయజ్వనే పృణతేచ శిక్షతి । ఉపేద్దదాతి నస్వంముషాయతి। భూయోభూయో రయిమిదస్య వర్ధయన్న్। అభిన్నేఖిల్లే నిదధాతి దేవయమ్। నతానశన్తి నతా అర్వా॥ ౬౯ ॥ గావో భగో గావ ఇన్ద్రోమే అచ్ఛాత్। గావస్సోమస్య ప్రథమస్య భక్షః। ఇమాయాగా వస్సజనాస ఇన్ద్రః। ఇచ్ఛా మీద్ధ్యదా మనసా చిదిన్ద్రమ్। యూయజ్గావో మెదయథాకృశఞ్చిత్। అశ్లీలఞ్చిత్కృణుథా సుప్రతీకమ్।

భద్రజ్బృహజ్బ్రణుథ భద్రవా చః। బృహద్వో వయ ఉచ్యతే సభాసు। ప్రజావతీ స్స్యాయవసగ్ం రిశన్తీః। శుద్ధా అపస్సుప్రపాణెపిబన్తీః। మావస్తేన ఈశతమా ఉఘశగ్ంసః। పరివోహతీరుద్రస్య వృఙ్క్ష్యాత్। ఉపెదముపపర్చనమ్। ఆసుగోషూపప్రుచ్యతామ్। ఉపర్షభస్య రేతసి। ఉపేన్ద్ర తవ వీర్యే ॥౭౦॥

చరామికనీయో ఉన్యానర్పితా పదాని యజ్వసుహ నామహే విష్మాలొకాస్సువీర మర్వా పిబన్తీష్టట్ప॥ ౮ ॥

తాసూర్యా చన్ద్రమసా విశ్వభృత్తమామహత్। తేజోవసు మ్రదాజతో దివి। సామాత్మానా చరతస్సామచారిణా। యయోర్వ్రతన్నమమే జాతుదేవయోః। ఉభావన్తౌ పరియాత అర్యా। దివొన రశ్మిగ్ంస్తనుతొ వ్యర్ణవే। ఉభాభువన్తీ భువనాకవిక్రతూ। సూర్యానచన్ద్రా చరతో హతా మతీ। పతీద్యుమద్విశ్వవిదా ఉభాదివః। సూర్యా ఉభా చన్ద్రమసా విచక్షణా॥ ౭౧ ॥ విశ్వవారావరివో భావరణ్యా। తానోఽవతం మతిమన్తా మహివ్రతా। విశ్వపరీప్రతరణాతరన్తా। సువర్విదా దృశయైభూరిరశ్మీ। సూర్యాహిచన్ద్రా వసుత్వేషదర్శతా। మనస్వినో భానుచరతో నుసన్దివమ్। అస్యశ్రవొ నద్యస్సప్తబిభ్రతి। ద్యావాక్షామా పృథివీదర్ శతంవపుః। అస్మె సూర్యాచన్ద్రమసా ఉభిచక్షె। శ్రద్ధేకమిన్న చరతొ విచర్తురమ్॥ ౭౨॥ పూర్వాపరఞ్చరతో మాయయైతౌ। శిశూక్రీడన్తౌ పరియాతో అధ్వరమ్। విశ్వాన్యన్యో భువనా ఉభిచష్టే। ఋతూనన్యో విదధజ్జాయతెపునః। హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకా యాసాగ్ం రాజా। యాసాన్దేవాశ్శివేనమా చక్షుషాపశ్యత। ఆపోభద్రా ఆదిత్పశ్యామి। నాసదాసీన్నో సదాసీత్తదానీమ్। నాసీద్రజో నోవ్యోమాపరొయత్। కిమావరీవః కుహకస్యశర్మన్॥ ౭౩॥ అమ్భః కిమాసీద్గహనంగభీరమ్। నమృత్యురమృతన్తర్హిన। రాత్రియా అహ్న ఆసీత్ప్రకేతః।

అనీదవాతగ్గం స్వధయా తదేకమ్। తస్మాద్ధాన్యన్నపరః కిఞ్చినాస। తమ అసీత్తమసా గూఢమగ్రే ప్రకేతమ్। సలిలగ్గం సర్వమాఇదమ్। తుచ్ఛేనాభ్వపి హితంయదాసీత్। తమసస్తన్మహినా జాయతైకమ్। కామస్తదగ్రే సమవర్తతాధి॥ ౭౪॥ మనసో రేతః ప్రథమంయదాసీత్। సతోబన్ధుమసతి నిరవిన్దన్। హృదిప్రతీష్యా కవయోమనీషా। తిరశ్చీనో వితతో రశ్మిరేషామ్। అధస్స్విదాసీ (౩) దుపరిస్విదాసీ (౩) త్। రేతొధా ఆసన్మహిమాన ఆసన్। స్వధా అవస్తాత్ప్రయతిః పరస్తాత్। కోఅద్ధావేద కఇహప్రవోచత్। కుత ఆజాతా కుతఇయంవిసృష్టిః। అర్వాగ్దేవా అస్య విసర్జనాయ॥ ౭౫॥ అథాకోవేదయత ఆబభూవ। ఇయంవిసృష్టి ర్యతఆబభూవ। యదివాదధే యదివాన। యో అస్యాధ్యక్షః పరమేవ్యోమన్। సోఅఙ్గవేద యదివానవేద। కిగ్గంస్విద్వనఙ్క ఉసవృక్షఆసీత్। యతొద్యావాపృథివీనిష్టతక్షుః। మనీషిణొమనసా పృచ్ఛతెదుతత్। యదధ్యతిష్ఠద్భువనానిధారయన్న్। బ్రహ్మవనం బ్రహ్మ సవృక్ష ఆసీత్॥ ౭౬ ॥ యతొద్యావాపృథివీనిష్టతక్షుః। మనీషిణో మనసా విబ్రవీమివః। బ్రహ్మాధ్యతిష్ఠద్భువనాని ధారయన్న్। ప్రాత రగ్నిం ప్రాత రిన్దగ్గం హవామహే। ప్రాతర్మిత్రా వరుణా ప్రాతరశ్వినా। ప్రాతర్భగం పూషణం బ్రహ్మణ స్పతిమ్। ప్రాతస్సోమము తరుద్రగ్గం హువేమ। ప్రాతర్జితం భగముగ్రగ్గం హువేమ। వయం పుత్రమదితెర్యొ విధర్తా। ఆధ్రశ్చిద్యం మన్యమానస్తురశ్చిత్॥ ౭౭ ॥ రాజా చిద్యం భగం భక్షీత్యాహ। భగప్రణేత ర్భగసత్య రాధః। భగెమాన్ధియ ముదవ దదన్నః। భగప్రణో జనయ గొభిరశ్వైః। భగప్రనృభిర్నృవన్తస్స్యామ। ఉతేదానీం భగవన్తస్స్యామ। ఉతప్రపిత్వ ఉతమధ్యే అహ్నామ్। ఉతోదితామఘవన్ధ్సూర్యస్య। వయన్దేవానాగ్గం సుమతౌస్యామ। భగ ఏవభగవాగ్గం అస్తుదేవాః॥ ౭౮॥ తెనవయం భగవన్తస్స్యామ। తన్త్వాభగ సర్వ ఇజ్జొహవీమి। సనోభగపురఏతా భవెహ। సమధ్వరాయోషసో నమన్త। దధిక్రావేవ శుచయేపదాయ। అర్వాచీనంవసువిదం

భగన్నః। రథమివాశ్వా వాజిన ఆవహన్తు। అశ్వావతీర్గో మతీర్న ఉషాసః। వీరవతీస్సదముచ్ఛన్తు భద్రాః। ఘృతన్దుహానా విశ్వతః ప్రపీనాః। యూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః॥ ౯౯॥

విచక్షణా విచర్తురగ్ం శర్మన్నధి విసర్జనాయ బ్రహ్మవనం బ్రహ్మసవృక్ష ఆసీత్తురశ్చి ద్దేవాః ప్రపీనా ఏకఇ్చ॥ ౯ ॥

పీవోన్నాన్తే శుక్రాసస్సోమా ధేనుమిన్ద్రన్తరస్వాఇ్చ చిమాదేవో యాతు సూర్యో దేవీ మహమస్మి తాసూర్యాచన్ద్ర మసా నవ॥ ౯ ॥

పీవోన్నామగ్నేత్వం పారయానాధృష్య శ్శుచిన్న విశ్రయమాణో దివా రుక్మో ఉన్నం ప్రాణమన్నన్తా సూర్యాచన్ద్రమసానవసప్తతిః॥ ౯౯॥

పీవోన్నాంయూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః॥

హరిః ఓమ్॥ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు!

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే ద్వితీయాష్టకే అష్టమ ప్రపాఠకస్సమాప్తః

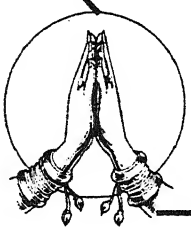

॥ శ్రీరస్తు ॥

తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణే తృతీయాష్టకే ప్రథమప్రపాఠక ప్రారమ్భః

శ్రీ గురుభ్యో నమః

॥ హరిః ఓమ్ ॥

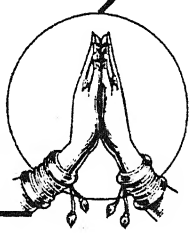

హరిః ఓమ్॥ అగ్నిర్నఃపాతు కృత్తికాః। నక్షత్రన్నేవమిన్నియమ్। ఇదమాసాంవిచక్షణమ్। హవిరాసఞ్జుహోతన। యస్యభాన్తిరశ్మయో యస్యకేతవః। యస్యే మావిశ్వాభువనాని సర్వా। సకృత్తికాభిరభిసంవసానః। అగ్నిర్నో దేవస్సువితే దధాతు। ప్రజాపతే రోహిణీ వేతుపత్నీ। విశ్వరూపా బృహతీ చిత్రభానుః॥ ౧॥ సానోయజ్ఞస్య సువితేదధాతు। యథాజీవేమశరదస్సవీరాః। రోహిణీ దేవ్యదగాత్పురస్తాత్। విశ్వారూపాణి ప్రతిమోదమానా। ప్రజాపతిగ్ం హవిషా వర్ధయన్తీ । ప్రియా దేవానాముపయాతు యజ్ఞమ్। సోమోరాజామృగశీర్షేణ ఆగన్। శివన్నక్షత్రం ప్రియమస్యధామ । ఆప్యాయమానో బహుధాజనేషు। రేతః ప్రజాంయజ మానేదధాతు॥ ౨॥ యత్తేనక్షత్రం మృగశీర్షమస్తి। ప్రియగ్ం రాజన్ప్రియతమం ప్రియాణామ్। తస్మైతేసోమ హవిషావిధేమ। శన్నఏధి ద్విపదే శఞ్చతుష్పదే। ఆర్ద్రయా రుద్రః ప్రథమానఏతి। శ్రేష్ఠో దేవానాం పతిరఘ్నియానామ్। నక్షత్రమస్య హవిషావిధేమ। మానః ప్రజాగ్ం రీరిషన్మోతవీరాన్। హేతీరుద్రస్య పరిణోవృణక్తు। ఆర్ద్రా నక్షత్రఇషతాగ్ంహవిర్నః ॥ 3॥ ప్రముఞ్చమానౌదురితాని విశ్వా। అపాఘశగ్ం సన్నుదతామరాతిమ్ । పునర్నోదేవ్య దితిస్పృణోతు। పునర్వసూనః

పునరేతాంయజ్ఞమ్। పునర్నో దేవా అభియన్తుసర్వే। పునః పునర్యోహవిషా యజామః। ఏవాన దెవ్యదితిరనర్వా। విశ్వస్యభర్త్రీ జగతః ప్రతిష్ఠా। పునర్వసూ హవిషావర్ధయన్తీ। ప్రియన్దేవానామప్యేతు పాథః ॥ ౪॥ బృహస్పతిః ప్రథమఞ్జాయమానః। తిష్యన్నక్షత్రమభిసంబభూవ। శ్రేష్ఠోదేవానాం పుతనాసుజిష్ణుః। దిశోఽను సర్వా అభయన్నో అస్తు। తిష్యః పురస్తాదుత మధ్యతొనః। బృహస్పతిర్నః పరి పాతుపశ్చాత్। బాధేతాన్ద్వేషో అభయఞ్చణుతామ్। సువీర్యస్యపతయస్స్యామ। ఇదగ్ం సర్పేభ్యో హవిరస్తు జుష్టమ్। ఆశ్రేషా యేషామను యన్తి చేతః ॥ ౫॥ యేఅన్తరిక్షం పృథివీఞ్జ్ఞ్షయన్తి। తేనస్సర్పాసో హవమాగమిష్ఠాః। యేరొచనే సూర్యస్యాపి సర్పాః। యే దివన్దేవీమనుసఞ్చరన్తి। యేషామాశ్రేషా అనుయన్తికామమ్। తేభ్యస్సర్పేభ్యో మధుమజ్జుహోమి। ఉపహూతాః పితరో యే మఘాసు। మనొజవసస్సుకృతస్సుకృత్యాః। తేనొ నక్షత్రె హవమా గమిష్ఠాః। స్వధాభిర్యజ్ఞం ప్రయతఞ్జుషన్తామ్॥ ౬॥ యేఅగ్ని దగ్ధాయే ఽనగ్నిదగ్ధాః। యెఽముల్లోకంపితరః ఖియన్తి। యాగ్ంశ్చవిద్మ యాగ్ం ఉచనప్రవిద్మ। మఘాసుయజ్ఞగ్ం సుకృతఞ్జుషన్తామ్। గవాంపతిః ఫల్గునీనామసిత్వమ్। తదర్యమన్వరుణమిత్రచారు। తన్త్వావయగ్ం సనితారగ్ం సనీనామ్। జీవాజీవన్తముపసంవిశేమ। యేనేమావిశ్వా భువనాని సఞ్జితా। యస్యదేవా అనుసంయన్తి చేతః॥ ౭॥ అర్యమారాజా జరస్తువిష్మాన్। ఫల్గునీనామృషభొరోరవీతి। శ్రేష్ఠోదేవానాం భగమొభగాసి। తత్త్వావిదుః ఫల్గునీస్తస్యవిత్తాత్। అస్మభ్యఞ్క్షత్రమజరగ్ం సువీర్యమ్। గోమదశ్వవదుపసన్ను దేహ। భగోహదాతా భగఇత్పదాతా। భగోదేవీః ఫల్గునీరావివేశ। భగస్యేత్తం ప్రసవఞ్జమెమ। యత్రదేవైస్సధమాదం మదేమ॥ ౮॥ ఆయాతు దేవస్సవితోపయాతు। హిరణ్యయేన సువృతారథేన। వహన్హస్తగ్ం సుభగంవిద్మనాపసమ్। ప్రయచ్ఛన్తం పపురింపుణ్యమచ్ఛ। హస్తః ప్రయచ్ఛత్వమృతంవసీయః। దక్షిణెనప్రతిగృబ్ణీమ ఏనత్।

దాతారమద్య సవితావిదేయ। యోనో హస్తాయ ప్రసువాతియజ్ఞమ్। త్వష్టానక్షత్రమభ్యేతి చిత్రామ్। సుభగ్ంసస్ం యువతిగ్ం రోచమానామ్ ॥ ౯॥ నివేశయన్నమృతాన్మర్త్యాగ్ంశ్చ। రూపాణిపిగ్ం శన్భువనానివిశ్వా। తన్నస్త్వష్టాతదు చిత్రావిచష్టామ్। తన్నక్షత్రం భూరిదా అస్తుమహ్యమ్। తన్నః ప్రజాంవీరవతీగ్ం సనోతు। గౌభిర్నో అశ్వై స్సమనక్తు యజ్ఞమ్। వాయుర్నక్షత్రమభ్యేతి నిష్ట్యామ్। తిగ్మశృఙ్గావృషభోరోరువాణః । సమీరయన్భువనా మాతరిశ్వా। అపద్వేషాగ్ంసి నుదతామరాతీః॥ ౧౦॥ తన్నోవాయుస్తదునిష్ట్యాశృణోతు। తన్నక్షత్రం భూరిదా అస్తుమహ్యమ్। తన్నో దేవాసో అనుజానన్తుకామమ్। యథాతరేమ దురితానివిశ్వా । దూర మస్మచ్ఛత్రవోయన్తుభీతాః। తదిన్ద్రాగ్నీ కృణుతా న్తద్విశాఖే। తన్నో దేవా అనుమదన్తు యజ్ఞమ్। పశ్చాత్పురస్తాదభయన్నో అస్తు। నక్షత్రాణామధిపత్నీ విశాఖే। శ్రేష్ఠా విన్ద్రాగ్నీ భువనస్య గోపౌ ॥ ౧౧ ॥ విషూచశ్శత్రూనపబాధమానౌ। అపక్షుధన్నుదతామరాతిమ్। పూర్వాపశ్చాదుత పూర్ణాపురస్తాత్। ఉన్మధ్యతః పౌర్ణమాసీ జిగాయ। తస్యాన్వేవా అధిసంవసన్తః। ఉత్తమేనాక ఇహమాదయన్తామ్। పృథ్వీసువర్చా యువతిస్సజోషాః। పౌర్ణమాస్యుదగా చ్ఛోభమానా। ఆప్యాయయన్తీ దురితానివిశ్వా। ఉరున్నుహాంయజమా నాయయజ్ఞమ్॥ ౧౨॥

చిత్రభానుర్యజమానే దధాతు హవిర్నః పాథశ్చెతా జుషన్తాఞ్చేతోమదేమ రోచమానా మరాతీర్గోపా యజ్ఞమ్॥ ౧ ॥

ఋద్ధ్యాస్మహ్యైర్నమసోపసద్య। మిత్రన్నైవం మిత్రధేయన్నో అస్తు। అనూరాధాన్ హవిషావర్ధయన్తః। శతఞ్జీవేమశరదస్సవీరాః। చిత్రన్నక్షత్ర ముదగాత్పురస్తాత్। అనూరాధాస ఇతి యద్వదన్తి। తన్మిత్రపతి పథిభిర్దేవయానైః। హిరణ్యయైర్వితతైరన్తరిక్షే। ఇన్ద్రో జ్యేష్ఠామనునక్షత్రమేతి। యస్మిన్వ్రతంవృత్రతూర్యే తతార ॥ ౧౩॥ తస్మిన్వయమమృత

న్దుహానాః । ఖ్షుధన్తరేమదురితిన్దురిష్టిమ్। పురన్దరాయవృషభాయ ధృష్ణవే। అషాఢాయ
సహమానాయమీఢుషే। ఇన్ద్రాయజ్యేష్ఠా మధుమద్దుహానా। ఉరుజ్క్షణోతు
యజమానాయలోకమ్। మూలం ప్రజాంవీరవతీంవిదేయ। పరాచ్యేతు నిర్ఋతిః పరాచా।
గాభిర్నక్షత్రం పశు భిస్సమక్తమ్। అహర్భూయాద్యజమానాయ మహ్యమ్॥ ౧౪॥ అహర్నో
అద్యసువితే దధాతు। మూలన్నక్షత్రమితి యద్వదన్తి। పరాచీంవాచా నిర్ఋతిన్నుదామి।
శివంప్రజాయై శివమస్తుమహ్యమ్। యాదివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుః। యా అన్తరిక్ష
ఉత పార్థి వీర్యాః। యాసామషాఢా అను యన్తి కామమ్। తాన ఆపశ్శగ్గం స్యోనా
భవన్తు। యాశ్చకూప్యాయాశ్చ నాద్యాస్సముద్రియాః। యాశ్చవైశన్తీరుతప్రా సచీర్యాః
॥ ౧౫ ॥ యాసామషాఢా మధుభక్షయన్తి। తాన ఆపశ్శగ్గం స్యోనాభవన్తు। తన్నో విశ్వే
ఉప శృణ్వన్తుదేవాః। తదషాఢా అభిసంయన్తు యజ్ఞమ్। తన్నక్షత్రం ప్రథతాం పశుభ్యః।
కృషివృష్టిర్యజమానాయ కల్పతామ్। శుభ్రాః కన్యాయువతయస్సు పేశసః।
కర్మకృతస్సుకృతో వీర్యావతీః। విశ్వాన్దేవాన్ హవిషావర్ధయన్తీః। అషాఢాః కామముప
యాన్తు యజ్ఞమ్॥ ౧౬॥ యస్మిన్బహ్మ ఉభ్యజయథ్సర్వమేతత్। అముఇ్షలోకమిదమూచ
సర్వమ్। తన్నో నక్షత్ర మభిజిద్విజిత్య। శ్రియన్దధాత్వ హ్యణీయమానమ్। ఉభౌలోకా
బ్రహ్మణా సఇ్జితెమౌ। తన్నోనక్షత్రమభిజిద్విచష్టామ్। తస్మిన్వయం పృతనాస్సఇ్జయేమ।
తన్నో దేవాసో అనుజానన్తు కామమ్। శృణ్వన్తి శ్రోణామమృతస్య గోపామ్। పుణ్యామస్యా
ఉపశృణోమి వాచమ్॥ ౧౭ ॥ మహీన్దేవీం విష్ణుపత్నీమజూర్యామ్। ప్రతీచీమేనాగ్గం
హవిషాయజామః। త్రేధావిష్ణురురుగాయోవిచక్రమె। మహీన్దివం పృథివీమన్తరిక్షమ్। త్రిర్భూతైతి
శవఇచ్ఛమానా। పుణ్యగ్గం శ్లోకంయజమానాయకృణ్వతీ। అష్టౌ దేవా వసవస్సోమ్యాసః।
చతస్రో దేవీరజరాశ్శవిష్ఠాః। తెయజ్ఞం పాన్తురజసః పరస్తాత్। సంవథ్సరీణమమృతగ్గం

స్వస్తి ॥ ౧౮ ॥ యజ్ఞన్నః పాన్తు వసవః పురస్తాత్। దక్షిణతో ఽభియన్తు శ్రవిష్ఠాః। పుణ్యన్నక్షత్రమభి సంవిశామ । మానో అరాతిరఘశగ్ం సాగన్ । క్షత్రస్య రాజావరుణోధిరాజః । నక్షత్రాణాగ్ం శతభిషగ్వసిష్ఠః। తౌదేవేభ్యః కృణుతో దీర్ఘమాయుః। శతగ్ంసహస్రా భేషజానిధత్తః। యజ్ఞన్నోరాజావరుణ ఉపయాతు। తన్నోవిశ్వే అభిసంయన్తు దేవాః॥ ౧౯॥ తన్నో నక్షత్రగ్ం శతభిషగ్భిషాణమ్। దీర్ఘమాయుః ప్రతిరద్భేషజాని। అజఏకపాదుదగాత్పురస్తాత్। విశ్వాభూతాని ప్రతిమోదమానః। తస్యదేవాః ప్రసవంయన్తిసర్వే। ప్రోష్ఠపదాసో అమృతస్య గోపాః। విభ్రాజమానస్సమిధాన ఉగ్రః। ఆన్తరిక్షమరుహదగన్త్యామ్। తగ్ం సూర్యస్యేవమజ మేకపాదమ్। ప్రోష్ఠపదాసో అనుయన్తి సర్వే॥ ౨౦॥ అహిర్బుధ్నియః ప్రథమానఏతి। శ్రేష్ఠోదేవానాముత మానుషాణామ్। తం బ్రాహ్మణాస్సామపాస్సోమ్యాసః ప్రోష్ఠపదాసా అభి రక్షన్తి సర్వే। చత్వార ఏకమభికర్మదేవాః। ప్రోష్ఠపదాస ఇతి యాన్వదన్తి। తేబుధ్నియం పరిషద్యగ్ంస్తువన్తః । అహిగ్ం రక్షన్తి నమసోపసద్య। పూషారే వత్యన్వేతి పన్థామ్। పుష్టిపతీ పశుపావాజబస్త్యా॥ ౨౧ ॥ ఇమానిహవ్యా ప్రయతాజుషాణా। సుగైర్నోయాన్తి రుపయాతాంయజ్ఞమ్। క్షుద్రాన్పశూన్రక్షతురేవతీనః। గావోనా అశ్వాగ్ం అన్వేతు పూషా అన్నగ్ం రక్షన్తౌ బహుధావిరూపమ్। వాజగ్ం సనుతాంయజమానాయ యజ్ఞమ్। తదశ్వినావశ్వయుజో పయాతామ్। శుభజ్గమిష్ఠౌ సుయమేభిరశ్వైః । స్వన్నక్షత్రగ్ం హవిషా యజన్తౌ। మధ్వాసంపృక్తౌ యషా సమక్తౌ॥ ౨౨॥ యౌదేవానాం భిషజౌ హవ్యవాహౌ। విశ్వస్య దూతావమృతస్య గోపౌ। తౌనక్షత్రఇజ్జుషాణోపయాతామ్। నమోశ్విభ్యాఙ్కృణుమో ఽశ్వయుగ్భ్యామ్ । అపపాప్మానం భరణీర్భరన్తు। తద్యమోరాజా భగవాన్ విచష్టామ్। లోకస్య రాజా మహతో మహాన్హి। సుగన్నః పన్థామభయఙ్కృణోతు। యస్మిన్నక్షత్రే యమ ఏతిరాజా। యస్మిన్నే నమభ్యషిఞ్చన్త దేవాః। తదస్య చిత్రగ్ం

హవిషాయజామ। అపపాప్మానం భరణీర్భరన్తు। నివేశనీయత్తేదేవా అదధుః॥ ౨౩ ॥

తతార మహ్యం ప్రాసచీర్యా యాన్తు యజ్ఞంవాచగ్గం స్వస్తి దేవా అనుయన్తి సర్వేవాజబస్త్యా సమక్తా దేవాస్త్రిణిచ॥ ౨ ॥

నవోనవోభవతి జాయమానో యమాదిత్యా అగ్ంశుమా ప్యాయయన్తి। యేవిరూపే సమనసా సంవ్యయన్తీ। సమానన్తన్తుం పరి తాతనాతే। విభూ ప్రభూ అనుభూవిశ్వతో హువే। తెనో నక్షత్రేహవమాగమేతమ్। వయన్దేవీ బ్రహ్మణా సంవిదానాః। సురత్నాసాదేవవీ తిన్దధానాః। అహోరాత్రే హవిషావర్ధయన్తః। అతిపాప్మానమతి ముక్త్యాగమేమ। ప్రత్యువదృశ్యాయతీ॥ ౨౪॥ వ్యుచ్ఛన్తీ దుహితాదివః। అపోమహీవృణుతేచక్షుషా। తమోజ్యోతిష్కృణోతిసూనరీ। ఉదుస్రియాస్సచతే సూర్యః। సచా ఉద్యన్నక్షత్రమర్చిమత్। తవేదుషో వ్యుషి సూర్యస్యచ। సంభక్తేన గమేమహి। తన్నోనక్షత్రమర్చిమత్। భానుమత్తేజ ఉచ్చరత్। ఉపయజ్ఞమిహాగమత్॥ ౨౫॥ ప్రనక్షత్రాయ దేవాయ। ఇన్ద్రాయేన్దుగ్ం హవామహే। సనస్సవితా సువథ్సనిమ్। పుష్టిదాంవీరవత్తమమ్। ఉదుత్యఇ్చత్రమ్। అదితిర్న ఉరుష్యతు మహీమూషుమాతరమ్। ఇదంవిష్ణుః ప్రతద్విష్ణుః। అగ్నిమూర్ధా భువః। అనునోద్యానుమతిరన్విదనుమతిత్వమ్। హవ్యవాహగ్గ్ం స్విష్టమ్॥ ౨౬॥

ఆయత్యగమథ్స్విష్టమ్॥ ౩ ॥

అగ్నిర్వా అకామయత। అన్నాదోదేవానాగ్ం స్యామితి। స ఏతమగ్నయెకృత్తికాభ్యః పురోడాశమష్టాకపాలన్ని రవపత్। తతోవైసో ఽన్నాదోదేవానామభవత్। అగ్నిర్వై దేవానామన్నాదః। యథాహవా అగ్నిర్దేవానామన్నాదః। ఏవగ్ం హవాఏష మనుష్యాణాం భవతి। య ఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। అగ్నయెస్వాహా కృత్తికాభ్యస్స్వాహా। అమ్బాయై స్వాహా దులాయైస్వాహా। నితత్న్యై స్వాహా ఽభ్రయన్త్యై

స్వాహా॑। మేఘయ॑న్త్యై స్వాహా॑ వర్షయ॑న్త్యై స్వాహా॑। చుపుణీ॑ కాయైస్వా హేతి॑॥ ౨౭॥ ప్రజాప॑తిః ప్రజాఅసృజత। తాఅస్మాథ్సృష్టాః పరాచీ॑ రాయన్। తాసాగ్ం రోహిణీ॑ మభ్యధ్యాయత్। సాఽకామయత। ఉపమావ॑ర్తేత। సమే॑నయాగచ్ఛేయేతి॑। స ఏతం ప్రజాప॑తయే రోహిణ్యై చరున్నిర॑వపత్। తతో॑వైసాతము పావ॑ర్తత। సమే॑న యాగచ్ఛత। ఉప॑హవా ఏ॑నం ప్రియమావ॑ర్తతే। సంప్రియే॑ణగచ్ఛతే। య ఏతే॑న హవిషాయజ॑తే। యఉ॑చైన దేవంవేద। సోఽత్ర॑జుహోతి। ప్రజాప॑తయేస్వాహా॑ రోహిణ్యై స్వాహా॑। రోచ॑మానాయైస్వాహా॑ ప్రజాభ్యస్స్వాహేతి॑॥ ౨౮॥ సోమో॑వా అకామయత। ఓషధీ॑నాగ్ం రాజ్యమభిజ॑యేయమితి। స ఏతగ్ంసోమా॑య మృగశీర్షా॑య శ్యామాకఇ॑రుం పయ॑సి నిర॑వపత్। తతో॑వైస ఓషధీ॑నాగ్ం రాజ్యమభ్య॑జయత్। సమా॑నానాగ్ం హవై రాజ్యమభిజ॑యతి। యఏ॑తేన హవిషాయజ॑తే। యఉ॑చైనదేవంవేద। సోఽత్ర॑జుహోతి। సోమా॑యస్వాహా॑ మృగశీర్షా॑యస్వాహా॑। ఇన్వ॑కాభ్యస్స్వాహౌషధీ॑భ్య స్స్వాహా॑। రాజ్యా॑యస్వాహా॑ ఉభిజ॑త్యై స్వాహేతి॑॥ ౨౯॥ రుద్రో॑వా అకామయత। పశుమాన్థ్స్యామితి॑। స ఏతగ్ం రుద్రాయార్ద్రా॑యైప్రైయ్యఙ్గవఇ॑రుం పయ॑సి నిర॑వపత్। తతో॑ వైసపశుమానభవత్। పశుమాన్ హవైభవతి। య ఏ॑తేన హవిషా యజ॑తే। య ఉ॑చైన దేవంవేద। సోఽత్ర॑జుహోతి। రుద్రా॑యస్వాహా॑ ఉఽర్ద్రా॑యైస్వాహా॑। పిన్వ॑మానాయై స్వాహా॑ పశుభ్యస్స్వాహేతి॑॥ ౩౦॥ ఋఖ్షావా ఇయ॑మలోమకా ఉఽసీత్। సాఽకామయత। ఓషధీ॑భిర్వనస్పతి॑భిః ప్రజా॑యేయేతి॑। సైతమ॑దిత్యై పునర్వ॑సుభ్యాఇ॑రున్నిర॑వపత్। తతో॑వాఇయమోషధీ॑భిర్వన స్పతి॑భిః ప్రాజా॑యత। ప్రజా॑యతే హవైప్రజ॑యాపశుభిః। య ఏ॑తేన హవిషాయజ॑తే। య ఉ॑చైనదేవంవేద। సోఽత్ర॑జుహోతి। అదిత్యైస్వాహా॑ పునర్వ॑సుభ్యామ్। స్వాహా॑ భూత్యైస్వాహా॑ ప్రజాత్యైస్వాహేతి॑॥ ౩౧॥ బృహస్పతిర్వా అకామయత। బ్రహ్మవర్చ॑సీస్యామితి॑। స ఏతం బృహస్పత॑యేతి

ష్యాయనై వారఞ్చరుం పయసి నిరవపత్। తతో వైసబ్రహ్మవర్చస్యభవత్। బ్రహ్మవర్చసీ
హవైభవతి। యఏతేన హవిషా యజతే। యఉచైనదేవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। బృహస్పతయే
స్వాహా తిష్యాయ స్వాహా। బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహేతి॥ ౩౨॥ దేవాసురాస్సంయత్తా
ఆసన్। తేదేవాస్సర్పేభ్య ఆశ్రేషాభ్య ఆజ్యే కరమ్భన్నిరవపన్। తానైతాభిరేవ దేవతాభిరుపాన
యన్। ఏతాభిర్హ వై దేవతాభిర్విషన్తం భ్రాతృవ్యముపనయతి। యఏతేన హవిషాయజతే।
యఉచైన దేవంవేద । సోఽత్రజుహోతి। సర్పేభ్యస్స్వాహా ఽఽశ్రేషాభ్య స్స్వాహా।
దన్దశూకేభ్య స్స్వాహేతి॥ ౩౩ ॥ పితరోవా అకా మయన్త। పితృలోక ఋధ్నుయామేతి।
తఏతం పితృభ్యో మఘాభ్యః పురోడాశగ్ం షట్క పాలన్నిరవపన్। తతోవై తేపితృలోక
ఆర్ధ్నువన్। పితృలోకేహవా ఋధ్నోతి। య ఏతేనహవిషాయజతె। య ఉచైనదేవంవేద।
సోఽత్ర జుహోతి। పితృభ్యస్స్వాహామఘాభ్యః। స్వాహానఘాభ్య స్వాహాగదాభ్యః ।
స్వాహారున్ధతీభ్యస్స్వాహేతి ॥ ౩౪ ॥ అర్యమా వాఅకామయత। పశుమాన్థ్స్యామితి।
సఏతమర్యమ్ణే ఫల్గునీభ్యాఞ్చ రున్నిరవపత్। తతో వై సపశుమానభవత్। పశుమాన్ హవైభవతి।
యఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। అర్యమ్ణె స్వాహా
ఫల్గునీభ్యాగ్ంస్వాహా। పశుభ్యస్స్వాహేతి॥ ౩౫॥ భగోవా అకామయత। భగీశ్రేష్ఠీ దేవానాగ్ం
స్యామితి। సఏతం భగాయ ఫల్గునీభ్యాఞ్చ రున్నిరవపత్। తతోవై సభగీశ్రేష్ఠీ దేవానామభవత్।
భగీహవై శ్రేష్ఠీ సమానానాం భవతి। యఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవంవేద।
సోఽత్రజుహోతి । భగాయస్వాహా ఫల్గునీ భ్యాగ్ం స్వాహా। శ్రైష్ఠ్యాయస్వాహేతి॥ ౩౬॥
సవితావా అకామయత। శన్మేదేవా దధీరన్। సవితాస్యామితి। సఏతగ్ం సవిత్రే హస్తాయ
పురోడాశన్వా దశకపాలన్నిరవపదాశూనాం వ్రీహీణామ్। తతోవై తస్మైశ్రద్దేవా అదధత।
సవితా ఽభవత్। శ్రద్ధవా అస్మై మనుష్యాదధతే। సవితా సమానానాంభవతి। యఏతేన

హవిషాయజతే। యఉచైనదేవంవేద। సో ఽత్రజుహోతి। సవిత్రే స్వాహా హస్తాయ। స్వాహాదదతే స్వాహాప్రణతే। స్వాహాప్రయచ్ఛతే స్వాహా ప్రతిగృభ్ణతే స్వాహేతి॥ ౩౭॥ త్వష్టావా అకామయత। చిత్రం ప్రజాంవిన్దేయేతి। సఏతన్త్వష్ట్రే చిత్రాయై పురోడాశమష్టాకపాలన్నిరవపత్। తతోవై సచిత్రం ప్రజామవిన్దత। చిత్రగ్ం హవైప్రజాంవిన్దతే। యఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। త్వష్ట్రే స్వాహా చిత్రాయై స్వాహా। చిత్రాయస్వాహాప్ర జాయైస్వాహేతి॥ ౩౮॥ వాయుర్వా అకామయత। కామచారమేషు లోకేష్వభిజయేయమితి। సఏతద్వాయవే నిష్ట్యాయై గృహ్ణ్యుద్గం పయోనిరవపత్। తతో వైసకామచార మేషులోకేష్వ భ్యజయత్। కామచారగ్ం హవా ఏషులోకేష్వభిజయతి। యఏతేన హవిషా యజతే। యఉచైనదేవంవేద। సోఽత్రజహోతి। వాయవేస్వాహా నిష్ట్యాయైస్వాహా। కామచారాయ స్వాహా ఽభిజిత్యై స్వాహేతి॥ ౩౯॥ ఇన్ద్రాగ్నీవా అకామయేతామ్। శ్రైష్ఠ్య న్దేవానామభిజయేవేతి। తావేతమిన్ద్రాగ్ని భ్యాంవిశాఖాభ్యాం పురోడాశమేకాదశక పాలన్నిరవపతామ్। తతావైతౌ శ్రైష్ఠ్యన్దేవా నామభ్యజయతామ్। శ్రైష్ఠ్యగ్ం హవై సమానానా మభిజయతి। య ఏతేనహవిషా యజతే। య ఉచైన దేవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాగ్ం స్వాహా విశాఖాభ్యాగ్ం స్వాహా। శ్రైష్ఠ్యాయ స్వాహా ఽభిజిత్యై స్వాహేతి॥ ౪౦॥ అథైతత్పౌర్ణ మాస్యా ఆజ్యన్నిర్వపతి। కామోవై పౌర్ణమాసీ। కామ ఆజ్యమ్। కామేనై వకామగ్ం సమర్ధయతి। క్షిప్రమేనగ్ం సకామ ఉపనమతి। యేనకామేనయజతే। సాఽత్రజుహోతి। పౌర్ణమాస్యై స్వాహాకామా యస్వాహా ఽఽగత్యైస్వాహేతి॥ ౪౧॥

॥ ౪ ॥ మిత్రోవా అకామయత। మిత్రధేయమేషు లోకేష్వభిజయే యమితి। స ఏతం మిత్రా యానూరాధేభ్యశ్చ రున్నిరవపత్। తతావై సమిత్ర ధేయమేషు

లోకేష్వభ్యజయత్। మిత్రధేయగ్ం హవా ఏషు లోకేష్వభిజయతి। య ఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। మిత్రాయస్వాహాఽనూరాధేభ్యస్స్వాహా। మిత్రధేయాయస్వాహా ఽభిజిత్యై స్వాహేతి॥ ౪౨॥ ఇన్ద్రోవా అకామయత। జ్యైష్ఠ్యన్దేవానా మభిజయేయమితి। సఏతమిన్ద్రాయ జ్యేష్ఠాయైపురోడాశమేకా దశకపాలన్నిరవ పన్మహావీణామ్। తతోవైస జ్యైష్ఠ్యన్దేవానా మభ్యజయత్। జ్యైష్ఠ్యగ్ంహవై సమానా నామభిజయతి। యఏతేనహవిషాయజతే। యఉచైన దెవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। ఇన్ద్రాయ స్వాహా జ్యైష్ఠా యైస్వాహా। జ్యైష్ఠ్యాయస్వాహా ఽభిజిత్యై స్వాహేతి॥ ౪౩॥ ప్రజాపతిర్వా అకామయత। మూలం ప్రజాంవిన్దేయేతి। స ఏతం ప్రజాపతయెమూలాయ చరున్నిరవపత్। తతో వై సమూలం ప్రజామవిన్దత। మూలగ్ం హవైప్రజాం విన్దతే। య ఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైన దెవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। ప్రజాపతయెస్వాహా మూలాయస్వాహా। ప్రజాయైస్వాహేతి॥ ౪౪॥ ఆపో వా అకామయన్త। సముద్రజ్కామమభి జయెమెతి। తా ఏతమద్భ్యో ఽషాఢాభ్యశ్చరున్నిరవపన్। తతో వైతాస్సముద్రజ్కామమభ్యజయన్। సముద్రగ్ం హవైకామమభి జయతి। యఏ తేనహవిషాయజతే। యఉచైనదెవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। అద్భ్యస్స్వాహాషాఢాభ్యస్స్వాహా। సముద్రాయస్స్వాహాకామాయస్స్వాహా। అభిజిత్యైస్వాహేతి॥ ౪౫॥ విశ్వెవైదెవా అకామయన్త। అనపజయ్యం జయెమెతి। త ఏతం విశ్వేభ్యో దెవేభ్యోఽ షాఢాభ్యశ్చరుం నిరవపన్। తతోవైతేనపజయ్యమజయన్। అనపజయ్యగ్ం హవైజయతి। యఏ తేనహవిషాయజతే। యఉచైనదెవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। విశ్వేభ్యో దెవేభ్యస్స్వాహా ఽషాఢాభ్యస్స్వాహా। అనపజయ్యాయస్స్వాహాజిత్యై స్వాహేతి॥ ౪౬॥ బ్రహ్మవా అకామయత। బ్రహ్మలోకమభి జయెయమితి। తదెతం బ్రహ్మణే ఽభిజితే చరున్నిరవపత్। తతోవై తద్బ్రహ్మలొకమభ్య జయత్। బ్రహ్మలోకగ్ం హవా అ

భిజయతి । య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉచైనదేవంవేద। సోఽత్ర జుహోతి। బ్రహ్మణె స్వాహా ఽభిజితేస్వాహా। బ్రహ్మలోకాయ స్వాహా ఽభిజిత్యై స్వాహేతి॥ ౪౭॥ విష్ణుర్వా అకామయత। పుణ్యగ్గ్ం శ్లోకగ్ం శృణ్వీయ। నమాపాపీ కీర్తిరాగచ్ఛేదితి। స ఏతంవిష్ణవే శ్రోణాయై పురొడాశన్త్రికపాలన్నిరవపత్। తతోవై సపుణ్యగ్గ్ం శ్లోకమ శృణుత। నైనంపాపీ కీర్తిరాగచ్ఛత్। పుణ్యగ్ం హవైశ్లోకగ్ం శృణుతె। నైనం పాపీకీర్తి రాగచ్ఛతి। యఏతేనహవిషాయజతె। య ఉచైనదెవంవేద। సోఽత్ర జుహోతి। విష్ణవెస్వాహా శ్రోణాయై స్వాహా। శ్లోకాయస్వాహా శ్రుతాయస్వాహేతి॥ ౪౮॥ వసవోవా అకామయన్త। అగ్రద్యవతానాం పరీయామెతి। త ఏతం వసుభ్యశ్చ విష్ఠాభ్యః పురోడాశమష్టాకపాలన్నిరపపన్। తతోవై తెఽగ్రద్యవతానాం పర్యాయన్। అగ్రగ్ంహవై సమానానాం పర్యెతి। య ఏతేన హవిషాయజతే। య ఉదైనదెవంవేద । సోఽత్రజుహోతి। వసుభ్యస్స్వాహా శ్రవిష్ఠాభ్యస్స్వాహా। అగ్రాయస్వాహా పరీత్యైస్వాహేతి ॥ ౪౯॥ ఇన్ద్రోవా అకామయత। దృఢో ఽశిథిలస్స్యామితి। స ఏతం వరుణాయ శతభిషజె భెష జేభ్యః పురోడాశ న్దశకపాలన్నిరవపత్కృష్ణానాంవ్రీహీణామ్। తతోవై సదృఢో ఽశిథిలొఽభవత్। దృఢోహవా అశిథిలొభవతి। యఏతెనహవిషా యజతే। యఉచైనదేవంవేద। సొఽత్రజుహోతి। వరుణాయస్వాహా శతభిషజెస్వాహా। భెషజేభ్యస్స్వాహేతి॥ ౫౦॥ అజొవాఏకపాదకామయత। తేజస్వీబ్రహ్మవర్చసీ స్యామితి। సఏతమజాయైకపదే ప్రొష్ఠపదేభ్యశ్చ రున్నిరవపత్। తతోవైసతేజస్వీ బ్రహ్మవర్చస్య భవత్। తెజస్వీహవై బ్రహ్మవర్చసీభవతి। యఏతేన హవిషాయజతె। యఉచైన దేవంవేద। సోఽత్ర జుహోతి। అజాయైకపదె స్వాహా ప్రొష్ఠపదేభ్యస్స్వాహా। తేజసేస్వాహా బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహేతి॥ ౫౧॥ అహి ర్వై బుధ్ని యో ఽకామయత। ఇమాం ప్రతిష్ఠాంవిన్దెయేతి। సఏతమహయే బుధ్నియాయ ప్రొష్ఠపదేభ్యః పురోడాశంభూమికపాలన్నిర

వపత్। తతో వైసఇమాం ప్రతిష్ఠామ విన్దత। ఇమాగ్ం హవైప్రతిష్ఠాంవిన్దతే। యఏతేనహవిషా యజతే। యఉచైనదేవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। అహయే బుధ్ని యాయస్వాహాప్రోష్ఠపదేభ్య స్స్వాహా। ప్రతిష్ఠాయైస్వాహేతి॥ ౫౨ ॥ పూషావాఅకామయత। పశుమాన్ థ్స్యామితి। సఏతంపూష్ణేరేవత్యై చరున్నిరవపత్। తతోవై సపశుమానభవత్। పశుమాన్ హవైభవతి। యఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। పూష్ణేస్వాహారేవత్యై స్వాహా। పశుభ్యస్స్వాహేతి॥ ౫౩॥ అశ్వినౌవా అకామయేతామ్। శ్రోత్రస్వినావ బధిరౌస్యావేతి। తావేతమశ్విభ్యామశ్వయుగ్భ్యాం పురోడాశన్ద్వి కపాలన్నిరవపతామ్। తతావైతా శ్రోత్రస్వినావబధిరావభవతామ్। శ్రోత్రస్వీహవా అబధిరొభవతి। యఏతేన హవిషా యజతే। య ఉచైనదెవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। అశ్విభ్యాగ్ స్వాహా ఽశ్వయుగ్భ్యాగ్ం స్వాహా। శ్రొత్రాయస్వాహా శ్రుత్యై స్వాహేతి ॥ ౫౪॥ యమోవా అకామయత। పితృణాగ్ం రాజ్యమభిజయేయమితి। స ఏతంయమాయా పభరణీభ్యశ్చ రున్నిరవపత్। తతోవై సపితృణాగ్ం రాజ్యమభ్యజయత్। సమానానాగ్ం హవై రాజ్యమభిజయతి। యఏతేన హవిషాయజతె। య ఉచైనదెవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। యమాయస్వాహా ఽపభరణీభ్యస్స్వాహా। రాజ్యాయ స్వాహా ఽభిజిత్యై స్వాహేతి॥ ౫౫॥ అథైతద మావాస్యాయా ఆజ్యన్నిర్వపతి। కామోవా అమావాస్యా। కామ ఆజ్యమ్। కామేనైవ కామగ్ం సమర్ధయతి। ఖ్షిప్రమేనగ్ం సకామ ఉపనమతి। యేనకామేన యజతె। సోఽత్ర జుహోతి। అమావాస్యాయై స్వాహా కామాయ స్వాహా ఽఽగత్యైస్వాహేతి॥౫౬॥

॥ ౫ ॥చన్ద్రమావా అకామయత। అహోరాత్రా నర్ధమాసాన్మాసా నృతూన్థ్సంవథ్సర మాప్నా। చన్ద్రమస స్సాయుజ్యగ్ం సలోకతా మాప్ను యామితి। స ఏతఇన్ద్రమసే ప్రతీదృశ్యాయై పురోడాశం పఞ్చ దశకపాలన్నిరవపత్। తతోవై సోఽహోరాత్రానర్ధమాసాన్మా

సాన్నృతూన్ థ్సంవథ్సరమాప్నో। చన్ద్రమసస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతా మాప్నోత్। అహోరాత్రాన్హవా అర్ధమాసాన్మాసాన్నృతూన్ థ్సంవథ్సరమాప్నో। చన్ద్రమసస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। య ఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదెవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। చన్ద్రమసేస్వాహా ప్రతీదృశ్యాయైస్వాహా। అహోరాత్రెభ్య స్స్వాహా ఽర్ధమాసెభ్యస్స్వాహా। మాసెభ్యస్స్వాహర్తు భ్యస్స్వాహా। సంవథ్సరాయ స్వాహేతి ॥ ౫౭ ॥ అహోరాత్రెవా అకామయేతామ్। అత్యహోరాత్రేముచ్యేవహి। ననావహోరాత్రె ఆప్నుయాతామితి। తే ఏతమహోరాత్రాభ్యా ఇన్రున్నిరవపతామ్। ద్వయానాంవ్రీహీణామ్। శుక్లానాఞ్చ కృష్ణానాఞ్చ। సవాత్యోర్దుగ్ధె। శ్వేతాయైచ కృష్ణాయైచ। తతోవైతే అత్య హోరాత్రె అముచ్యేతే। నైనే అహోరాత్రె ఆప్నుతామ్। అతిహవా అహోరాత్రె ముచ్యతె। నైనమహోరాత్రె ఆప్నుతః। యఏతెనహవిషా యజతే । య ఉచైనదెవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। అహ్నెస్వాహా రాత్రియైస్వాహా। అతిముక్త్యైస్వాహేతి॥ ౫౮ ॥ ఉషావా అకామయత। ప్రియా ఽఽదిత్యస్య సుభగాస్యామితి। సైతముషసే చరున్నిరవపత్। తతొవైసాప్రియా ఽఽదిత్యస్య సుభగాఽభవత్। ప్రియోహవై సమానానాగ్ం సుభగొభవతి। యఏతెనహవిషాయజతె। య ఉచైనదెవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। ఉషసె స్వాహావ్యుష్ట్యైస్వాహా। వ్యూషుష్యై స్వాహావ్యుచ్చన్త్యై స్వాహా। వ్యుష్టాయై స్వాహేతి॥ ౫౯॥ అథైతస్మై నక్షత్రాయ చరున్నిర్వపతి। యథాత్వన్దెవానామసి। ఏవమహం మనుష్యాణాం భూయాసమితి। యథాహవా ఏతద్దెవానామ్। ఏవగ్ం హవాఏషమనుష్యాణాం భవతి। యఏతేన హవిషాయజతె। యఉచైనదెవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। నక్షత్రాయస్వాహా దేష్యతె స్వాహా। ఉద్యతే స్వాహోదితాయ స్వాహా। హరసెస్వాహా భరసెస్వాహా। భ్రాజసే స్వాహాతేజసే స్వాహా। తపసే స్వాహా బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహేతి॥ ౬౦॥ సూర్యోవా అకామయత। నక్షత్రాణాం

ప్రతిష్ఠాస్యామితి। సఏతగ్ం సూర్యాయ నక్షత్రేభ్యశ్చరున్నిరవపత్। తతోవైస నక్షత్రాణాం ప్రతిష్ఠా ఉభవత్। ప్రతిష్ఠాహవై సమానానాం భవతి। యఏతేన హవిషా యజతే। య ఉచైనదేవంవేద। సోఽత్రజుహోతి। సూర్యాయస్వాహా నక్షత్రేభ్యస్స్వాహా। ప్రతిష్ఠాయై స్వాహేతి॥ ౬౧॥ అథైతమదిత్యై చరున్నిర్వపతి। ఇయంవా అదితిః। అస్యామే వప్రతితిష్ఠతి। సోఽత్రజుహోతి। అదిత్యైస్వాహాప్రతిష్ఠాయైస్వాహేతి ॥ ౬౨ ॥ అథైతం విష్ణవేచరున్నిర్వపతి। యజ్ఞోవైవిష్ణుః। యజ్ఞ ఏవాన్తతః ప్రతితిష్ఠతి। సాఽత్రజుహోతి। విష్ణవెస్వాహా యజ్ఞాయస్వాహా। ప్రతిష్ఠాయై స్వాహేతి॥ ౬౩ ॥

అగ్నిః పఞ్చదశ ప్రజాపతిష్షోడశ సోమ ఏకాదశ రుద్రో దశఖ్ఖ్యేకాదశ బృహస్పతి ర్దశ దేవాసురా నవపితర ఏకాదశార్యమా భగోదశదశ సవితా చతుర్దశ త్వష్టావాయు రిన్ద్రాగ్నీదశ దశాథైతత్పౌర్ణమాస్యా అష్టౌ పంచదశ। మిత్రఇన్ద్రః ప్రజాపతిర్దశదశాప ఏకాదశ విశ్వే బ్రహ్మదశదశవిష్ణుస్త యోదశవసవ ఇన్ద్రో ఉజోహిర్వ్యే బుధ్నియః పూషాశ్వినౌయమోదశ దశాథైతదమావాస్యాయా అష్టౌ పంచదశ। చన్ద్రమాః పంచదశాహోరాత్రే సప్తదశోషా ఏకాదశాథైతస్మై నక్షత్రాయ త్రయో దశ సూర్యో దశాథైత మదిత్యై పఞ్చాథైతంవిష్ణవే షట్ప్రష్ట ॥

సవితా ఉఉశూనాంవ్రీహీణామిన్ద్రో మహావ్రీహీణా మిన్ద్రః కృష్ణానాంవ్రీహీణా మహోరాత్రే ద్వయానాంవ్రీహీణామ్। పితరష్షట్కపాలగ్ం సవితా ద్వాదశకపాలమిన్ద్రాగ్నీ ఏకాదశక పాలమిన్ద్ర ఏకాదశకపాలమిన్ద్రో దశకపాలంవిష్ణుస్త్రిక పాలమహిర్బుధ్నిక పాలమశ్వినౌ ద్వికపాలఇన్ద్రమాః పఞ్చదశక పాలమగ్ని స్త్వష్టావసవో ఉష్టాకపాలమన్యత్ చరుమ్। రుద్రో ఉర్వ్య మాపూషాపశుమాన్థ్స్యాగ్ంసోమో రుద్రో బృహస్పతిః పయసి వాయుః పయస్సోమో వాయురిన్ద్రాగ్నీ మిత్ర ఇన్ద్ర ఆపో బ్రహ్మయమో

ఉభిజిత్యైత్వష్టాప్రజాపతిః ప్రజాయై పౌర్ణమాస్యా అమావాస్యాయా ఆగత్యై విశ్వేజిత్యా అశ్వినౌశ్రుత్యై। బ్రహ్మతదేతంవిష్ణుస్సఏతంవాయుస్స ఏతదాపస్తాః। పితరో విశ్వేవసవోకామయన్తమెతి తఏతన్నిరవపన్। ఆపో కామయన్త మెతితా ఏతన్నిరవపన్। ఇన్ద్రాగ్నీ అశ్వినావకామయేతాం వెతితావేతన్ని రవపతామ్। అహోరాత్రేవా అకామయేతామితితె ఏతన్నిరవపతామ్। అన్యతా కామయతమితి స ఏతన్నిరవపత్। ఇన్ద్రాగ్నీ శ్రైష్ఠ్య మిన్ద్రో జ్యైష్ఠ్యమిన్ద్రో దృఢః। అహిస్సూర్యో ఉదిత్యై విష్ణవే ప్రతిష్ఠాయై। సోమో యమస్సమానానామ్। అగ్నిర్నోరీరిషన్నన్యత్రరీరిషః। అగ్నిర్న ఋధ్యాస్మనవానవా ఉగ్నిర్మిత్రశ్చన్ద్రమాష్టట్॥ ౬॥

అగ్నిర్నస్తన్నో వాయురహిర్బు ధ్నియ ఋఖ్వావా ఇయమథ్థై తత్పౌర్ణ మాస్యా అజోవా ఏకపాథ్సూర్యస్త్రిషష్ఠిః॥ ౬౩॥

అగ్నిర్నః పాతుప్రతిష్ఠాయై స్వాహేతి॥

॥హరిః ఓమ్॥

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు!

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే - తృతీయాష్టకే ప్రథమప్రపాఠకస్సమాప్తః

తృతీయాష్టకే ద్వితీయ ప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్। తృతీయస్యామితో దివిసోమ ఆసీత్। తజ్జాయ త్రా ఉహరత్। తస్యపర్ణ మచ్ఛిద్యత। తత్పర్ణోఽభవత్। తత్పర్ణస్య పర్ణత్వమ్। బ్రహ్మవైపర్ణః। యత్పర్ణశాఖయా వథ్సాన పాకరోతి। బ్రహ్మణైవైనా నపాకరోతి। గాయత్రోవైపర్ణః। గాయత్రాః పశవః॥ ౧॥ తస్మాత్త్రీణిత్రీణి పర్ణస్య పలాశాని। త్రిపదా గాయత్రీ। యత్పర్ణశాఖ యాగాః ప్రార్పయతి। స్వయైవైనాదేవత యాప్రార్పయతి। యజ్కామయేతా పశుస్స్యాదితి। అపర్ణాన్తస్మై శుష్కా గ్రామాహరేత్। అపశురేవభవతి। యజ్కామయేత పశుమాన్ థ్స్యాదితి। బహుపర్ణాన్తస్మై బహుశాఖామాహరేత్। పశుమన్తమేవైనఙ్కరోతి॥ ౨॥ యత్ప్రాచీమా హరేత్। దేవ లోకమభి జయేత్। యదుదీచీం మనుష్యలోకమ్। ప్రాచీముదీచీ మాహరతి। ఉభయోర్లోకయోరభిజిత్యై। ఇషేత్వోర్జేత్వే త్యాహ। ఇషమేవోర్జంయజమానేదధాతి। వాయవస్థ్పత్యాహ। వాయుర్వా అన్తరిక్షస్యాధ్యక్షః। అన్తరిక్షదేవత్యాః ఖలువైపశవః॥ ౩॥ వాయవ ఏవైనాన్పరిదదాతి। ప్రవా ఏనానేతదాకరోతి। యదాహ। వాయవస్థ్పత్యుపాయ వస్థ్పత్యాహ। యజమానాయైవ పశూనుపహ్వయతే। దేవావస్సవితా ప్రార్పయత్విత్యాహ ప్రసూత్యై। శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఇత్యాహ। యజ్ఞోహి శ్రేష్ఠతమఙ్కర్మ। తస్మాదేవమాహ। ఆప్యాయధ్వమఘ్న్యా దేవభాగమిత్యాహ ॥ ౪॥ వథ్సేభ్యశ్చవా ఏతాః పురామనుష్యేభ్యశ్చా ప్యాయన్త। దేవేభ్య ఏవైనా ఇన్ద్రాయాప్యాయయతి। ఊర్జస్వతీః పయస్వతీరిత్యాహ। ఊర్జగ్ంహి పయస్సమ్భరన్తి। ప్రజావతీరనమీవా అయక్ష్మాఇత్యాహప్రజాత్యై। మావస్తేన ఈశత మాఽఘశగ్ంస ఇత్యాహగుప్త్యై। రుద్రస్య హేతిఃపరివా వృణక్త్విత్యాహ।

రుద్రాదేవైనాస్తాయతే। ధ్రువా అస్మిన్గోపతౌ స్యాత బహ్వీరిత్యాహ। ధ్రువా ఏవాస్మిన్బహ్వీః కరోతి ॥ ౫ ॥ యజమానస్య పశూన్బాహీత్యాహ। పశూనాజ్గోపీథాయ। తస్మాథ్సాయం పశవ ఉపసమావర్తన్తే। అనధస్సాదయతి। గర్భాణాన్ధృత్యా అప్రపాదాయ। తస్మాద్గర్భాః ప్రజానామప్రపాదుకాః। ఉపరీవనిదధాతి। ఉపరీవ హి సువర్గొలోకః। సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై ॥ ౬ ॥

పశవః కరోతి పశవో దేవభాగమిత్యాహ కరోతి నవచ॥ ౧ ॥

దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవ ఇత్యశ్వపర్శుమా దత్తే ప్రసూత్యై। అశ్వినోర్బాహుభ్యా మిత్యాహ। అశ్వినౌహి దేవానామధ్వర్యూ ఆస్తామ్। పూష్ణోహస్తాభ్యామిత్యాహ యత్యై। యోవా ఓషధీః పర్వశోవేద। నైనాస్సహినస్తి। ప్రజాపతిర్వా ఓషధీః పర్వశోవేద। సఏనానహినస్తి। అశ్వపర్శ్వా బర్హిరచ్ఛైతి। ప్రాజాపత్యోవా అశ్వస్సయోనిత్వాయ ॥ ౭॥ ఓషధీనామహిగ్ం సాయై। యజ్ఞస్య ఘోషదసీత్యాహ। యజమాన ఏవరయిన్దధాతి। ప్రత్యష్టగ్ం రక్షః ప్రత్యష్టా అరాతయ ఇత్యాహ। రక్షసామపహత్యై। ప్రేయమగాద్ధిషణా బర్హిరచ్ఛేత్యాహ। విద్యావై ధిషణా। విద్యయైవైన దచ్ఛైతి। మనునాకృతాస్వధయా వితష్టేత్యాహ। మానవీహిపర్శుస్స్వధాకృతా॥ ౮॥ త ఆవహన్తి కవయః పురస్తాదిత్యాహ। శుశ్రువాగ్ం సోవైకవయః। యజ్ఞః పురస్తాత్। ముఖత ఏవ యజ్ఞ మారభతే। అథాయదేతదుక్త్వాయతః కుతశ్చా హరతి। తత్రాచ్యాఏవ దిశాభవతి। దేవేభ్యోజుష్టమిహ బర్హిరాసద ఇత్యాహ। బర్హిషస్సమృద్ధ్యై। కర్మణోఽనపరాధాయ। దేవానాం పరిషూతమసీత్యాహ॥ ౯॥ యద్వాఇదజ్కిఞ్చ। తద్దేవాం పరిషూతమ్। అథో యథావస్యసె ప్రతిప్రోచ్యా హేదజ్కరిష్యామీతి। ఏవమేవ తదధ్వర్యుర్దేవేభ్యః ప్రతిప్రోచ్యబర్హిర్దాతి। ఆత్మనో హిగ్ంసాయై। యావతస్తమ్బాన్పరి దిశేత్। యత్తేషాముచ్ఛిగ్ధ్యేత్। అతితద్యజ్ఞస్య

రేచయేత్। ఏకగ్గ్ంస్తమ్బంపరిదిశేత్। తగ్ం సర్వన్దాయాత్॥ ౧౦॥ యజ్ఞస్యానతిరేకాయ। వర్షవృద్ధమసీత్యాహ। వర్షవృద్ధావా ఓషధయః। దేవబర్హిరిత్యాహ। దేవేభ్య ఏవైనత్కరోతి। మాత్వా ఉన్వజ్మాతిర్యగిత్యాహ హిగ్ంసాయై। పర్వతే రాధ్యాసమిత్యార్హాధ్యై। ఆచ్ఛేత్తా తెమారిషమిత్యాహ। నాస్యాత్మనోమీయతే। యఏవంవేద॥ ౧౧॥ దేవబర్హిశ్శతవల్ శంవిరో హేత్యాహ। ప్రజావైబ్ర్హిః। ప్రజానాం ప్రజననాయ। సహస్రవల్ శావివయగ్ం రుహేమేత్యాహ। ఆశిషమేవైతామా శాస్తే। పృథివ్యాస్సంపృచః పాహీత్యాహ ప్రతిష్ఠిత్యై। అయుజ్గాయు జ్గాన్మృష్టింల్లునాతి। మిథునత్వాయ ప్రజాత్యై। సుసంభృతా త్వా సంభరామీత్యాహ। బ్రహ్మణైవైనథ్సంభరతి॥ ౧౨॥ అదిత్యైరాస్నా ఉసీత్యాహ। ఇయంవా అదితిః। అస్యా ఏవైన ద్రాస్నాజ్కరోతి। ఇన్ద్రాణ్యై సన్నహనమిత్యాహ। ఇన్ద్రాణీవా అగ్రేదేవతానాగ్ం సమనహ్యత। సాఽఉర్ధ్నోత్। ఋద్ధ్యైసన్నహ్యతి। ప్రజావైబర్హిః। ప్రజానామపరావాపాయ। తస్మాథ్స్రవసన్తతాః ప్రజాజాయన్తె॥ ౧౩॥ పూషా తేగ్రన్థి గ్రథ్నాత్విత్యాహ। పుష్టిమేవ యజమానేదధాతి। సతె మాస్థాదిత్యాహాహిగ్ంసాయై। పశ్చాత్పాఇ ముపగూహతి। పశ్చాద్వైప్రాచీనగ్ం రేతోధీయతె। పశ్చాదేవాస్మై ప్రాచీనగ్ం రేతోదధాతి। ఇన్ద్రస్యత్వా బాహుభ్యా ముద్యచ్ఛ ఇత్యాహ। ఇన్ద్రియమేవ యజమానేదధాతి। బృహస్పతేర్మూర్ధ్నా హరామీత్యాహ। బ్రహ్మవైదేవానాం బృహస్పతిః॥ ౧౪ ॥ బ్రహ్మణైవైనద్ధరతి। ఉర్వన్తరిక్షమన్విహీత్యా హగత్యై। దేవజ్గమమసీత్యాహ। దేవానేవై నద్ధమయతి। అనధస్పాదయతి। గర్భాణాన్పృత్యా అప్రపాదాయ। తస్మాద్గర్భాః ప్రజానామప్రపాదుకాః। ఉపరీవనిదధాతి। ఉపరీవహి సువర్గొలోకః। సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై॥ ౧౫॥

సయోనిత్వాయ స్వధాకృతా ఉసీత్యాహ దాయాద్వేదభరతి. జాయన్తె బృహస్పతి

స్సమష్ట్యై॥ ౨ ॥

పూర్వేద్యురిధ్మాబర్హిః కరోతి। యజ్ఞమేవారభ్య గృహీత్వోపవసతి। ప్రజాపతిర్యజ్ఞమసృజత। తస్యోభే అసగ్ంసేతామ్। యజ్ఞోవైప్రజాపతిః। యథ్సాన్నాయ్యోభే భవతః। యజ్ఞస్యై వతదుభే ఉపదధాత్య ప్రసగ్ంసాయ। శున్ధధ్వన్దేవ్యాయకర్మణే దేవయజ్యాయా ఇత్యాహ। దేవయజ్యాయా ఏవైనానిశున్ధతి। మాతరిశ్వనో ఘర్మోసీత్యాహ॥ ౧౬ ॥ అన్తరిక్షంవై మాతరిశ్వనో ఘర్మః। ఏషాంలోకానాంవిధృత్యై। ద్యౌరసి పృథివ్యసీత్యాహ। దివశ్చహ్యేషా పృథివ్యాశ్చ సంభృతా। యదుభా। తస్మాదేవ మాహ। విశ్వధాయా అసిపరమేణమ్నేత్యాహ। వృష్టిర్వై విశ్వధాయాః। వృష్టిమేవావరున్ధే। దృగ్ంహస్వమాహ్వోరిత్యాహ ధృత్యై॥ ౧౭ ॥ వసూనాం పవిత్రమసీత్యాహ। ప్రాణావైవసవః।తేషాంవా ఏతద్భాగధేయమ్। యత్పవిత్రమ్। తేభ్య ఏవైనత్కరోతి। శతధారగ్ం సహస్రధారమిత్యాహ। ప్రాణేష్వేవాయుర్దధాతి సర్వత్వాయ। త్రివృత్పలాశ శాఖాయాన్దర్భమయం భవతి। త్రివృద్వైప్రాణః। త్రివృతమేవ ప్రాణం మధ్యతో యజమానేదధాతి॥ ౧౮ ॥ సౌమ్యః పర్ణస్సయోనిత్వాయ। సాఖ్షాత్పవిత్రన్దర్భాః। ప్రాఖ్సాయమధినిదధాతి। తత్ప్రాణాపానయో రూపమ్। తిర్యక్పాతః। తద్దర్శస్య రూపమ్।దార్శ్యగ్ం హ్యేతదహః। అన్నంవై చన్ద్రమాః। అన్నం ప్రాణాః। ఉభయమేవా ప్యైత్య జామిత్వాయ॥ ౧౯ ॥ తస్మాదయగ్ం సర్వతః పవతే। హుతస్తోకాహుతోద్రప్స ఇత్యాహ ప్రతిష్ఠిత్యై। హవిషోస్కన్దాయ। నహిహుతగ్ం స్వాహాకృతగ్ం స్కన్దతి। దివినా కోనామాగ్నిః। తస్య విప్రుషో భాగధేయమ్। అగ్నయే బృహతే నాకాయేత్యాహ। నాకమేవాగ్నిం భాగధేయేన సమర్ధయతి। స్వాహా ద్యావా పృథివీ భ్యామిత్యాహ। ద్యావా పృథివ్యోరే వైనత్ప్రతిష్ఠాపయతి॥ ౨౦॥ పవిత్రవత్యానయతి। అపాఞ్చైవౌ షధీనాఞ్చరసగ్ం సగ్ం

స్సృజతి। అథో ఓషధీష్వేవ పశూన్ప్రతిష్ఠాపయతి। అన్వారభ్యవాచంయచ్ఛతి। యజ్ఞస్య ధృత్యై। ధారయన్నాస్తే। ధారయన్త ఇవహిదుహన్తి। కామధుఖ ఇత్యాహాత్రితీయస్యై। త్రయఇమేలోకాః। ఇమానేవ లోకాన్ యజమానొదుహే॥ ౨౧ ॥ అమూమితినామగృహ్ణాతి। భద్రమె వాసాఙ్కర్మా విష్కరోతి। సావిశ్వా యుస్సా విశ్వవ్యచాస్సావిశ్వ కర్మేత్యాహ। ఇయంవై విశ్వాయుః। అన్తరిక్షంవిశ్వవ్యచాః। అసౌ విశ్వకర్మా। ఇమానేవైతాభి ర్లోకాన్ యథా పూర్వన్దుహే। అథో యథాప్రదాత్రె పుణ్యమాశాస్తే। ఏవమేవైనా ఏతదుపస్తౌతి। తస్మాత్సా దాదిత్యున్నీయ వన్దమానా ఉపస్తువన్తః పశూన్దుహన్తి॥ ౨౨॥ బహుదుగ్ధీన్సా యదేవేభ్యో హవిరితి వాచంవిసృజతే। యథా దేవతమేవ ప్రసౌతి। దైవ్యస్యచ మానుషస్యచవ్యావృత్యై। త్రిరాహ। త్రిషత్యాహి దేవాః। అవాచంయ మోనన్వారభ్యోత్తరాః అపరిమిత మేవావరున్ధె। నదారుపాత్రేణ దుహ్యాత్। అగ్నివద్వై దారుపాత్రమ్। యద్దారుపాత్రేణ దుహ్యాత్ ॥ ౨౩ ॥ యాతయామ్నా హవిషాయజేత। అథో ఖల్వాహుః। పురోడాశముఖాని వైహవీగ్ంషి। నేతఇతః పురోడాశగ్ం హవిషోయామో ఽస్తీతి। కామమేవ దారుపాత్రేణ దుహ్యాత్। శూద్రఏవ నదుహ్యాత్। అసతోవా ఏష సంభూతః। యచ్ఛూద్రః। అహవిరేవ తదిత్యాహుః। యచ్ఛూద్రో దొగ్ధీతి ॥ ౨౪ ॥ అగ్నిహోత్రమేవ నదుహ్యాచ్ఛూద్రః। తద్ధినోత్పునన్తి। యదాఖలువై పవిత్రమత్యేతి। అథతద్ధవిరితి। సంపృచ్యధ్వమృతా వరీరిత్యాహ। అపాఞ్చైవౌషధీనాఞ్చరసగ్ం సగ్ం సృజతి। తస్మాదపాఞ్చౌషధీనాఞ్చ రసముప జీవామః। మన్దాధనస్య సాతయ ఇత్యాహ। పుష్టిమేవ యజమానే దధాతి। సోమేనత్వా తనచ్మీన్నాయ దధీత్యాహ ॥ ౨౫ ॥ సోమ మెవైనత్కరొతి। యోవై సోమం భక్షయిత్వా। సంవత్సరగ్ం సోమన్నపిబతి। పునర్భక్ష్యోస్య సోమపీథో భవతి। సోమః ఖలువైసౌన్నాయ్యమ్। య ఏవంవిద్వాన్ థ్సాన్నాయ్యం పిబతి। అపునర్భక్ష్యోస్య సోమపీథోభవతి। న మృన్మయెనాపి

దధ్యాత్। యన్మృన్మయేనా పిదధ్యాత్। పితృదేవత్యగ్గ్ం స్యాత్॥ ౨౬ ॥ అయస్పాత్రేణవా దారుపాత్రేణవా ఽపిదధాతి। తద్ధిసదేవమ్। ఉదన్వద్భవతి। ఆపోవై రక్షోఘ్నిః। రక్షసామపహత్యై। అదస్తమసి విష్ణవేత్వేత్యాహ। యజ్ఞోవైవిష్ణుః। యజ్ఞాయైవైన దదస్తజ్కరోతి। విష్ణోహవ్యగ్ం రక్షస్వేత్యాహగుప్త్యై। అనధస్పాదయతి। గర్భాణాన్ధృత్యా అప్రపాదాయ। తస్మాద్గర్భాః ప్రజానామ ప్రపాదుకాః। ఉపరీవనిదధాతి। ఉపరీవహి సువర్గో లోకః। సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై॥ ౨౭ ॥

అసీత్యాహధృత్యై యజమానేదధాత్య జామిత్వాయ స్థాపయతి దుహేదుహన్తి దుహ్యేద్దొగ్ధీతి దధీత్యాహ స్యాత్యాదయతి పఞ్చచ॥ ౩ ॥

కర్మణెవాన్వేవేభ్యశ్శ కేయమిత్యాహశక్త్యై। యజ్ఞస్యవైసన్తతిమను ప్రజాఃపశవో యజమానస్య సన్తాయన్తె। యజ్ఞస్య విచ్ఛిత్తిమనుప్రజాః పశవో యజమానస్య విచ్ఛిద్యన్తె। యజ్ఞస్య సన్తతిరసి యజ్ఞస్యత్వా సన్తత్యైస్పృణామి సన్తత్యై త్వాయజ్ఞస్యేత్యాహ వమీయాథ్సన్తనోతి। యజమానస్య ప్రజాయైపశూనాగ్ం సన్తత్యై। అపఃప్రణయతి। శ్రద్ధావాఆపః। శ్రద్ధామెవారభ్యప్రణీయ ప్రచరతి। అపః ప్రణయతి। యజ్ఞోవాఆపః ॥ ౨౮॥ యజ్ఞమెవారభ్య ప్రణీయ ప్రచరతి। అపఃప్రణయతి। వజ్రోవాఆపః। వజ్రమెవ భ్రాతృవ్యేభ్యః ప్రహృత్యప్రణీయ ప్రచరతి। అపః ప్రణయతి। ఆపోవైరక్షోఘ్నిః। రక్షసామపహత్యై। అపః ప్రణయతి। ఆపోవైదేవానాం ప్రియన్ధామ। దేవానామేవ ప్రియన్ధామ ప్రణీయ ప్రచరతి॥ ౨౯॥ అపః ప్రణయతి। ఆపోవై సర్వాదేవతాః। దేవతాఏవారభ్యప్రణీయ ప్రచరతి। వేషాయ త్వేత్యాహ। వేషాయహ్యేనదాదత్తె। ప్రత్యుష్టగ్ంరక్ష ప్రత్యుష్టా అరాతయఇత్యాహ। రక్షసామపహత్యై। ధూరసీత్యాహ। ఏషవైధుర్యోఽగ్నిః। తంయదనుపస్పృశ్యాతీయాత్॥ ౩౦॥ అధ్వర్యుఇ్ద యజమానఇ్ధ్రుషదహేత్। ఉపస్పృశ్యాత్యేతి। అధ్వర్యుశ్శ్చ యజమానస్య వాప్రదాహాయ।

ధూర్వతంయోస్మాన్ధూర్వతి తన్ధూర్వయంవయన్ధూర్వామ ఇత్యాహ। ద్వావావ పురుషౌ। యజ్ఞైవధూర్వతి। యజ్ఞేనన్ధూర్వతి। తావుభౌశుచా ఽర్పయతి। త్వష్టేవానామసి సస్నితమం పప్రితమజ్జుష్టతమం వహ్నితమన్దేవహూతమమిత్యాహ। యథాయజురేవైతత్॥ ౩౧॥ అహుతమసి హవిర్ధానమిత్యాహానాత్యై। దృగ్ంహస్వ మాహారిత్యాహధృత్యై। మిత్రస్యత్వా చక్షుషా ప్రేక్షఇత్యాహ మిత్రత్వాయ। మాభేర్మాసంవిక్థామాత్వాహిగ్ం సిషమిత్యాహాహిగ్ం సాయై। యద్వైకిఞ్చవాతౌనాభివాతి। తథ్సర్వంవరుణదేవత్యమ్। ఉరువాతాయేత్యాహ। అవారుణమే వైనత్కరోతి। దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవ ఇత్యాహ ప్రసూత్యై। అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యాహ॥ ౩౨॥ అశ్వినౌహి దేవానామధ్వర్యూ ఆస్తామ్। పూష్ణోహస్తాభ్యామిత్యాహయత్యై। అగ్నయేజుష్టన్నిర్వ పామీత్యాహ। అగ్నయ ఏవైనాఇజ్జుష్టన్నిర్వపతి। త్రిర్యజుషా। త్రయఇమేలోకాః। ఏషాంల్లోకానామాప్త్యై। తూష్ణీఞ్చతుర్థమ్। అపరిమితమివాపరుద్ధ। స ఏవమేవాను పూర్వగ్ం హవీగ్ంషి నిర్వపతి॥ ౩౩॥ ఇదన్నవానామిదమ న్నహోత్యాహవ్యావృత్యై। స్ఫాత్యైత్వానారాత్యా ఇత్యాహ గుప్త్యై। తమసీవవా ఏషా ఽన్తశ్చరతి। యఃపరీణహి। సువరభి విఖ్యేషంవై శ్వానరజ్జ్యోతిరిత్యాహ। సువరేవాభివిపశ్యతి వైశ్వానరజ్జ్యోతిః। ద్యావాపృథివీ హవిషి గృహీత ఉదవేపేతామ్। దృగ్ంహన్తాన్ధర్యా ద్యావాపృథివ్యోరిత్యాహ। గృహాణాన్ద్యావా పృథివ్యోర్ధృత్యై। ఉర్వన్తరిక్షమన్వి హీత్యాహగత్యై। అదిత్యాస్త్వా పస్థేసాదయామీత్యాహ। ఇయంవా అదితిః। అస్యాఏవైన దుపస్థే సాదయతి। అగ్నేహవ్యగ్ం రక్షస్వేత్యాహ గుప్త్యై॥ ౩౪॥

యజ్ఞో వాఆపోధామప్రణీయ ప్రచరత్యతీయా దేతద్బాహుభ్యామిత్యాహ హవీగ్ంషి నిర్వపతిగత్యై చత్వారిచ॥ ౬ ॥

ఇన్ద్రో వృత్రమహన్। సోఽపః। అభ్యమియత। తాసాయ్యన్మేధ్యం యజ్ఞియగ్ం

సదేవమాసీత్। తదపోదక్రామత్। తేదర్భా అభవన్। యద్దర్భైరప ఉత్పునాతి। యాఏవమేధ్యా యజ్ఞి యాస్సదేవా ఆపః। తాభిరేవైనా ఉత్పునాతి। ద్వాభ్యాముత్పునాతి ॥ ౩౫ ॥ ద్విపాద్యజమానఃప్రతిష్ఠిత్యై। దేవోవస్సవితోత్పునాత్విత్యాహ। సవిత్రాప్రసూత ఏవైనా ఉత్పునాతి। అచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణేత్యాహ। అసావా ఆదిత్యోచ్ఛిద్రంపవిత్రమ్। తేనైవైనా ఉత్పునాతి। వసోస్సూర్యస్యరశ్మి భిరిత్యాహ। ప్రాణావా ఆపః। ప్రాణావసవః। ప్రాణారశ్మయః ॥ ౩౬ ॥ ప్రాణై రేవ ప్రాణాన్త్సం పృణక్తి। సావిత్రియర్చా। సవిత్రాప్రసూతం మె కర్మాసదితి। సవిత్రాప్రసూతమేవాస్య కర్మభవతి। పచ్ఛోగాయత్రియాత్రిష్టుప్పృద్ధత్వాయ। ఆపోదేవీరగ్రేపువో అగ్రేగువ ఇత్యాహ। రూపమేవాసా మెతన్మహిమానం వ్యాచష్టే। అగ్రఇమం యజ్ఞం నయతాగ్రే యజ్ఞపతిమిత్యాహ। అగ్రఏవయజ్ఞం నయన్తి। అగ్రేయజ్ఞపతిమ్ ॥ ౩౭ ॥ యుష్మాన్విన్ద్రో ఽవృణీత వృత్రతూర్యే యూయమిన్ద్రమవృణీధ్వం వృత్రతూర్య ఇత్యాహ। వృత్రగ్ం హహనిష్యన్విన్ద్ర ఆపోవవ్రే। ఆపోహ్నాం వవ్రిరే। సంజ్ఞామేవాసా మెతత్సామానం వ్యాచష్టే। ప్రోక్షితాస్స్థేత్యాహ। తేనాపః ప్రోక్షితాః। అగ్నయేవాజుష్టం ప్రోక్షామ్యగ్నీ షోమాభ్యామిత్యాహ। యథాదేవతమేవైనాన్ప్రోక్షతి। త్రిఃప్రోక్షతి। త్ర్యావృద్ధియజ్ఞః ॥ ౩౮ ॥ అథోరక్షసామపహత్యై। శున్ధధ్వం దైవ్యాయకర్మణే దేవయజ్యాయా ఇత్యాహ। దేవయజ్యాయా ఏవైనాని శున్ధతి। త్రిఃప్రోక్షతి। త్ర్యావృద్ధియజ్ఞః। అథోమేధ్యత్వాయ। అవధూతగ్ం రక్షో ఽవధూతా అరాతయ ఇత్యాహ। రక్షసామపహత్యై। అదిత్యాస్త్వగసీత్యాహ। ఇయంవా ఆదితిః ॥ ౩౯ ॥ అస్యాఏవైనత్త్వ చంకరోతి। ప్రతిత్వా పృథివీవెత్త్విత్యాహ ప్రతిష్ఠిత్యై। పురస్తాత్ప్రతీచీన్గ్రీవముత్తర లోమోపస్పృణాతి మెధ్యత్వాయ। తస్మాత్పురస్తాత్పశ్యత్యృచః పశవోమెధముపతిష్ఠన్తే। తస్మాత్పజామృగం గ్రాహుకాః। యజ్ఞోదేవేభ్యో నిలాయత। కృష్ణోరూపం కృత్వా। యత్కృష్ణాజినే హవిరధ్యహ్నన్తి।

యజ్ఞాదేవ తద్యజ్ఞం ప్రయుజ్యే। హవిషో ఽస్కన్దాయ॥ ౪౦॥ అధిషవణమసి
వానస్పత్యమిత్యాహ। అధిషవణమేవైనత్కరోతి। ప్రతిత్వా ఽదిత్యాస్త్వగ్వేత్త్వేత్యాహ
సయత్వాయ। అగ్నేస్తనూరసీత్యాహ। అగ్నేర్వా ఏషాతనూః। యదోషధయః।
వాచావిసర్జనమిత్యాహ। యదాహిప్రజా ఓషధీనామశ్నన్తి। అథవాచం విసృజన్తి। దేవహితయేత్వా
గృహ్ణామీత్యాహ॥ ౪౧॥ దేవతాభిరేవైనథ్సమర్ధయతి। అద్రిరసి వానస్పత్య ఇత్యాహ।
గ్రావాణమేవైనత్కరోతి। స ఇదం దేవేభ్యో హవ్యగ్ం సుశమిశమిష్వేత్యాహ శాన్త్యై।
హవిష్కృదేహీత్యాహ। యఏవదేవానాగ్ం హవిష్కృతః। తాన్హ్వయతి। త్రిర్హ్వయతి।
త్రిషత్యాహిదేవాః। ఇషమావదోర్జమావ దేత్యాహ ॥ ౪౨॥ ఇషమేవోర్జం
యజమానేదధాతి। ద్యుమద్వదతవయగ్ం సంఘాతం జేష్మేత్యాహ భ్రాతృవ్యాభిభూత్యై।
మనోశ్రద్ధా దేవస్య యజమానస్యా సురఘ్నీవాక్। యజ్ఞాయుధేషు ప్రవిష్టా ఽఽసీత్।
తేసురా యావన్తో యజ్ఞాయుధానాముద్వద తాముపాశృణ్వన్। తే పరాభవన్ ।
తస్మాథ్స్వానాం మధ్యే ఽవసాయ యజేత। యావన్తోస్య భ్రాతృవ్యా యజ్ఞాయుధానా
ముద్వదతాముపశృణ్వన్తి। తేపరాభవన్తి। ఉచ్చైస్సమాహన్తవా ఆహ విజిత్యై॥ ౪౩॥ వృక్ష
ఏషామిన్ద్రియంవీర్యమ్। శ్రేష్ఠ ఏషాంభవతి। వర్షవృద్ధమసి ప్రతి త్వా వర్ష వృద్ధంవెత్త్వేత్యాహ।
వర్షవృద్ధావా ఓషధయః। వర్షవృద్ధా ఇషీకాస్సమృద్ధ్యై। యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంస్యను ప్రావిశన్।
తాన్యస్నాపశుభ్యో నిరవాదయన్త। తుషైరోషధీభ్యః। పరాపూతగ్ం రక్షః పరాపూతా
అరాతయ ఇత్యాహ। రక్షసామపహత్యై॥ ౪౪॥ రక్షసాం భాగోసీత్యాహ। తుషైరేవ రక్షాగ్ంసి
నిరవదయతే। అప ఉపస్పృశతి మేధ్యత్వాయ। వాయుర్వా వివిక్తస్త్వేత్యాహ। పవిత్రంవైవాయుః।
పునాత్యేవైనాన్। అన్తరిక్షాదివవా ఏతేప్రస్కన్దన్తి। యేశూర్పాత్। దేవా వస్సవితా హిరణ్యపాణిః
ప్రతిగృహ్ణాత్వేత్యాహ ప్రతిష్ఠిత్యై। హవిషో ఽస్కన్దాయ। త్రిష్ఫలీకర్త వా ఆహ।

త్యావృద్ధియజ్ఞః। అథోమేధ్యత్వాయ ॥ ౪౫ ॥

ద్వాభ్యాముత్పునాతి రశ్మయో నయన్త్యగ్రే యజ్ఞపతింయజ్ఞో ఽదితిరస్కన్దాయ గృహ్ణామీత్యాహ వదేత్యాహ విజిత్యా అపహత్యా అస్కన్దాయత్రీణిచ॥ ౬ ॥

అవధూతగ్ం రక్షో ఽవధూతా అరాతయ ఇత్యాహ। రక్షసామపహత్యై। అదిత్యాస్త్వ గసీత్యాహ। ఇయంవా అదితిః। అస్యాఏవైనత్త్వచఙ్కరోతి। ప్రతిత్వాపృథివీ వేత్త్విత్యాహ ప్రతిష్ఠిత్యై। పురస్తాత్పృతీచీన్గ్రీవ ముత్తరలోమోపస్పృణాతి మేధ్యత్వాయ। తస్మాత్పురస్తాత్పృత్యఇ్ః పశవో మేధముప తిష్ఠన్తె। తస్మాత్పజామ్పగం గ్రాహుకాః। యజ్ఞోదేవేభ్యో నిలాయత॥ ౪౬॥ కృష్ణోరూపంకృత్వా। యత్కృష్ణాజినే హవిరధిపినష్టి। యజ్ఞాదేవతద్యజ్ఞం ప్రయుఙ్క్తె। హవిషాఽస్కన్దాయ। ద్యావాపృథివీ సహాస్తామ్। తేశమ్యామ్మాత్రమెక మహార్వ్యాతాగ్ం శమ్యామాత్ర మెకమహః। దివస్కమ్భనిరసి ప్రతిత్వా ఽదిత్యాస్త్వగ్వేత్త్విత్యాహ। ద్యావాపృథివ్యోర్వీత్యై। ధిషణాఽసిపర్వత్యా ప్రతిత్వాదివస్కమ్భని రెత్త్విత్యాహ। ద్యావాపృథివ్యోర్విధృత్యై ॥ ౪౭॥ ధిషణా ఽసిపార్వతెయీ ప్రతిత్వాపర్వతి రెత్త్విత్యాహ। ద్యావాపృథివ్యోర్ధృత్యై। దెవస్యత్వా సవితుః ప్రసవ ఇత్యాహ ప్రసూత్యై। అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యాహ। అశ్వినౌహి దేవానామధ్వర్యూ ఆస్తామ్। పూష్ణో హస్తాభ్యా మిత్యాహ యత్యై। అధివపామీత్యాహ। యథాదేవతమెవై నానధివపతి। ధాన్యమసిధినుహి దెవానిత్యాహ। ఏతస్య యజుషోవీర్యేణ॥ ౪౮॥ యావదేకాదేవతాకామయతె యావదేకా। తావదాహుతిః ప్రథతె। నహితదస్తి। యత్తావదేవస్యాత్। యావజ్జుహోతి। ప్రాణాయత్వా ఽపానాయత్వెత్యాహ। ప్రాణానెవయజమానే దధాతి। ధీర్ఘామను ప్రసితి మాయుషెధా మిత్యాహ। ఆయురె వాస్మిన్దధాతి। అన్తరిక్షా దివవా ఏతాని ప్రస్కన్దన్తి। యానిదృషదః। దెవో వస్సవితా హిరణ్యపాణిః ప్రతిగృహ్ణాత్విత్యాహ ప్రతిష్ఠిత్యై। హవిషాఽస్కన్దాయ।

అసంవపన్తీపిగ్ంషాణూ నికురుతాదిత్యాహమేధ్యత్వాయ॥ ౪౯॥

నిలాయత విధృత్యైవీర్యేణ స్కన్దన్తి చత్వారిచ॥ ౫ ॥

ధృష్టిరసి బ్రహ్మయచ్ఛేత్యాహధృత్యై। అపాగ్నే ఉగ్నిమామాదం జహినిష్క్రవ్యా దగ్ంసేధా దేవయజం వహేత్యాహ। యఏవామాత్క్రవ్యాత్। తమపహత్య। మెధ్యేఽగ్నౌ కపాలముపదధాతి। నిర్దగ్ధగ్ం రక్షోనిర్దగ్ధా అరాతయ ఇత్యాహ। రక్షాగ్ంస్యేవ నిర్దహతి అగ్నివత్యు పదధాతి। అస్మిన్నేవలోకేజ్యోతిర్ధత్తె। అజ్ఞారమధివర్తయతి॥ ౫౦॥ అన్తరిక్ష ఏవ జ్యోతి ర్ధత్తె। ఆదిత్యమెవాముష్మిన్లోకే జ్యోతిర్ధత్తె। జ్యోతిష్మన్తోస్మా ఇమెలోకా భవన్తి। యఏవంవేద। ధ్రువమసి పృథివీం దృగ్ంహేత్యాహ। పృథివీమెవైతెన దృగ్ంహతి। ధర్తమస్యన్తరిక్షం దృగ్ంహేత్యాహ। అన్తరిక్షమేవైతేనదృగ్ంహతి।ధరుణమస్తి దివం దృగ్ంహేత్యాహ। దివమెవైతెనదృగ్ంహతి॥ ౫౧ ॥ ధర్మాసి దిశోదృగ్ం హేత్యాహ। దిశవైతేన దృగ్ంహతి। ఇమానేవైతై ర్లోకాన్దృగ్ంహతి। దృగ్ంహన్తె ఉస్మా ఇమెలోకాః ప్రజయాపశుభిః। యఏవంవేద। త్రీణ్యగ్రే కపాలాన్యుపదధాతి। త్రయఇమె లొకాః। ఏషాంలొకానా మాప్త్యై। ఏకమగ్రేకపాలముపదధాతి।ఏకంవా అగ్రేకపాలం పురుషస్య సంభవతి ॥ ౫౨॥ అథద్వే। అథత్రీణి। అథచత్వారి। అథాష్టౌ। తస్మాదష్టాకపాలం పురుషస్యశిరః। యదేవం కపాలాన్యుపదధాతి। యజ్ఞొవైప్రజాపతిః। యజ్ఞమెవ ప్రజాపతిగ్ం సగ్ంస్కరోతి। ఆత్మానమేవతథ్సగ్ంస్కరోతి। తగ్ంసగ్ం స్కృతమాత్మానమ్॥ ౫౩॥ అముష్మిన్లొకే ఉనుపరైతి। యదష్టావుపదధాతి। గాయత్రియా తథ్సంమితమ్। యన్నవ । త్రివృతాతత్। యద్దశ। విరాజాతత్। యదెకాదశ। త్రిష్టుభాతత్। యద్ద్వాదశ॥ ౫౪ ॥ జగత్యాతత్। ఛన్దస్సంమితానిసఉపదధత్క పాలాని। ఇమాన్ లొకాననుపూర్వన్దిశో విధృత్యై దృగ్ంహతి।

అథాయుః ప్రాణాన్ప్రజాం పశూన్ యజమానెదధాతి। సజాతా నస్మా అభితో బహులాన్కరోతి। చితస్స్థేత్యాహ। యథాయజురెవైతత్। భృగూణామఙ్గిరసాన్తపసా తప్యధ్వమిత్యాహ। దేవతానామెవైనాని తపసా తపతి। తాని తతస్సగ్గ్ంస్థితె। యానిఘర్మే కపాలాన్యుపచిన్వన్తి వేధస ఇతి చతుష్పదయర్చా విముఞ్చతి। చతుష్పాదః పశవః। పశుష్వేవా పరిష్టాత్ప్రతితిష్ఠతి॥ ౫౫ ॥

వర్తయతి దివమెవై తెన దృగ్ంహతి సమ్భవతి తగ్ం సగ్గ్ం స్కృతమాత్మా నన్వాదశ సగ్గ్ంస్థితె త్రీణిచ॥ ౭ ॥

దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవ ఇత్యాహ ప్రసూత్యై। అశ్వినోర్బాహు భ్యామిత్యాహ। అశ్వినౌహి దేవానా మధ్వర్యూ ఆస్తామ్। పూష్ణోహస్తాభ్యామిత్యాహయత్యై। సంవపామీత్యాహ। యథాదేవ తమేవైనాని సంవపతి। సమాపో అద్భిరగ్మత సమోషధయో రసేనేత్యాహ। ఆపోవా ఓషధీర్జిన్వన్తి। ఓషధయో ఉపా జిన్వన్తి। అన్యావా ఏతాసా మన్యాజిన్వన్తి॥ ౫౬ ॥ తస్మా దేవమాహ। సగ్ం రేవతీర్జ గతీభిర్మధు మతీర్మధు మతీభిస్సృజ్యధ్వమిత్యాహ। ఆపోవై రేవతీః। పశవో జగతీః। ఓషధయో మధుమతీః। ఆప ఓషధీః పశూన్। తానేవాస్మా ఏకధాసగ్ం సృజ్య। మధుమతః కరోతి। అద్భ్యః పరిప్రజాతాస్స సమద్భిః పృచ్యధ్వమితి పర్యాప్లావయతి। యథాసువృష్ట ఇమామను విసృత్య ॥ ౫౭॥ ఆప ఓషధీర్మహయన్తి। తాదృగెవతత్। జనయత్యైత్వా సంయౌమీత్యాహ। ప్రజాఏవై తేనదాధార అగ్నయేత్వా ఉగ్నీషామాభ్యా మిత్యాహ వ్యావృత్యై। మఖస్యశిరోసీత్యాహ। యజ్ఞోవైమఖః। తస్యైతచ్ఛిరః। యత్పురోడాశః। తస్మా దేవమాహ॥ ౫౮॥ ఘర్మోసివిశ్వాయు రిత్యాహ। విశ్వమెవా యుర్యజమానేదధాతి। ఉరుప్రథస్వోరుతే యజ్ఞపతిః ప్రథతామిత్యాహ।

యజమానమేవ ప్రజయాపశుభిః ప్రథయతి। త్వచం గృహ్ణీష్వేత్యాహ। సర్వమేవైనగ్ం
సతనుంకరోతి। అథాప ఆనీయ పరిమాష్టి। మాగ్ం సఏవతత్త్వచన్దధాతి। తస్మాత్త్వ
చామాగ్ం సఇచ్ఛన్నమ్। ఘర్మోవా ఏషోశాన్తః॥ ౫౯॥ అర్ధమాసేర్ధమాసే ప్రవృజ్యతే।
యత్పురోడాశః। సఈశ్వరో యజమానగ్ం శుచాప్రదహః। పర్యగ్ని కరోతి। పశుమేవైనమకః।
శాన్త్యాఅప్రదాహాయ। త్రిఃపర్యగ్ని కరోతి। త్ర్యావృద్ధియజ్ఞః। అథో రక్షసామపహత్యై। అన్తరితగ్ం
రక్షోన్తరితా అరాతయ ఇత్యాహ॥ ౬౦॥ రక్షసామన్తర్ హిత్యై। పురోడాశంవా అధిశ్రితగ్ం
రక్షాగ్ం స్యజిఘాగ్ంసన్। దివినాకొనా మాగ్నీ రక్షోహా। సఏవాస్మాద్రక్షాగ్ం స్యపాహన్।
దేవస్త్వా సవితా శ్రపయత్విత్యాహ। సవిత్రప్రసూత ఏవైనగ్ం శ్రపయతి। వర్షిష్ఠే అధినాక
ఇత్యాహ। రక్షసామపహత్యై। అగ్నిస్తేతనువం మా ఉతిధాగిత్యాహానతి దాహాయ।
అగ్నేహవ్యగ్ం రక్షస్వేత్యాహగుప్త్యై॥ ౬౧॥ అవిదహన్నశపయతితివాచం విసృజతే యజ్ఞమేవ
హవీగ్ంష్యభివ్యాహృత్య ప్రతనుతే। పురొరుచమవిదాహాయ శృత్యైకరోతి। మస్తిష్కావై
పురోడాశః। తం యన్నాభివాసయేత్। ఆవిర్మస్తిష్కస్స్యాత్। అభివాసయతి।
తస్మాద్గుహామస్తిష్కః। భస్మనా ఉభివాసయతి। తస్మాన్మాగ్ం సేనాస్థిచ్ఛన్నమ్॥ ౬౨॥
వేదేనాభివాసయతి। తస్మాత్కేశైశ్శిరశ్ఛన్నమ్। అఖలతి భావుకోభవతి। యఏవంవేద। పశోర్వై
ప్రతిమా పురొడాశః। సనాయజుష్క మభివాస్యః। వృథేవస్యాత్। ఈశ్వరా యజమానస్య
పశవః ప్రమేతోః। సంబ్రహ్మణాపృచ్యస్వేత్యాహ। ప్రాణావై బ్రహ్మ॥ ౬౩॥ ప్రాణాఃపశవః।
ప్రాణైరెవ పశూన్ప్రం పృణక్తి। నప్రమాయుకాభవన్తి। యజమానోవై పురోడాశః। ప్రజాపశవః
పురీషమ్। యదేవమభివాసయతి। యజమానమేవ ప్రజయా పశుభిస్స మర్ధయతి।
దేవావై హవిర్భృత్వా ఉ బ్రువన్। కస్మిన్నిదం మ్రక్ష్యామహ ఇతి। సోగ్నిరబ్రవీత్॥ ౬౪॥
మయితనూస్సన్నిదధ్వమ్। అహంవస్తం జనయిష్యామి। యస్మిన్మక్ష్యధ్వ ఇతి। తెదేవా

అగ్నౌ తనూస్సన్యదధత। తస్మాదాహుః। అగ్నిస్సర్వా దేవతాఇతి। సోఽగ్నేరేణాపః। అభ్యపాతయత్। తతఏకతో ఽజాయత। స ద్వితీయ మభ్యపాతయత్॥ ౬౫॥ తతోద్వితో ఽజాయత। సతృతీయమభ్యపాతయత్। తతస్త్రితో ఽజాయత। యదద్భ్యో ఽజాయన్త। తదాప్యానామాప్యత్వమ్। యదాత్మభ్యో ఽజాయన్త। తదాత్మానామాత్మత్వమ్। తేదేవా ఆప్యేష్వమృజత। అప్యా అమృజతసూర్యాభ్యుదితే। సూర్యాభ్యుదిత స్సూర్యాభినిర్ముక్తే ॥ ౬౬॥ సూర్యాభినిర్ముక్తః కునఖిని। కునఖీశ్యావదతి। శ్యావదన్నగదిధిషా। అగదిధిషుః పరివిత్తె। పరివిత్తోవీరహాణి। వీరహాబ్రహ్మహాణి। తద్బ్రహ్మహాణం నాత్య చ్యవత। అన్తర్వేదినినయత్యవరుద్ధ్యై। ఉల్ముకే నాభి గృహ్ణాతి శృతత్వాయ। శృతకామా ఇవహిదేవాః ॥ ౬౭॥

అన్యాజిన్వన్త్యను విసృత్యై వమాహాశాన్త ఆహగుప్త్యైఛన్నం బ్రహ్మ బ్రవీద్ద్వితీయ మభ్య పాతయథ్సూర్యాభినిర్ముక్తె దేవాః॥ ౮ ॥

దేవస్యత్వాస వితుః ప్రసవ ఇతిస్ప్యమాదత్తె ప్రసూత్యై। అశ్వినోర్బాహుభ్యా మిత్యాహ। అశ్వినౌహిదేవా నామధ్వర్యూ ఆస్తామ్। పూష్ణోహస్తాభ్యామిత్యా హయత్యై। ఆదద ఇన్ద్రస్య బాహురసి దక్షిణ ఇత్యాహ। ఇన్ద్రియమెవ యజమానేదధాతి। సహస్రభృష్టిశ్శతతేజా ఇత్యాహ। రూపమెవాస్యైతన్మహి మానం వ్యాచష్టె। వాయురసి తిగ్మతేజా ఇత్యాహ। తేజోవైవాయుః॥ ౬౮॥ తేజఏవాస్మిన్దధాతి। విషాద్వై నామాసుర ఆసీత్। సోఽబిభేత్। యజ్ఞెనమాదెవా అభిభవిష్యన్తీతి। సపృథివీమభ్యవమీత్। సామెధ్యా ఽభవత్। అథోయదిన్ద్రో వృత్రమహన్న్। తస్యలోహితం పృథివీమనువ్యధావత్। సామేధ్యా ఽభవత్। పృథివిదేవ యజనీత్యాహ॥ ౬౯॥ మేధ్యామేవైనాం దేవయజనీం కరోతి। ఓషధ్యాస్తెమూలం మాహిగ్ంసి షమిత్యాహ। ఓషధీనామహిగ్ం సాయై।

వ్రజంగచ్ఛగోస్థానమిత్యాహ। ఛన్దాగ్ంసి వైవజోగోస్థానః। ఛన్దాగ్ం స్యైవాస్మై వ్రజంగోస్థానం కరోతి। వర్షతు తెద్యౌరిత్యాహ। వృష్టిర్వై ద్యౌః। వృష్టిమెవావరున్ధే। బధానదేవ సవితః పరమస్యాం పరావతీత్యాహ॥ ౭౦॥ ద్వావావ పురుషౌ। యంచైవద్వేష్టి। యశ్చైనం ద్వేష్టి। తావుభౌ బధ్నాతి పరమస్యాం పరావతిశతెనపాశైః। యోస్మాన్ద్వేష్టి యంచవయం ద్విష్మస్తమతో మామౌగిత్యాహానిముక్త్యై। అరరుర్వై నామాసుర ఆసీత్। సపృథివ్యాముపమ్లుప్తోశయత్। తందేవా అపహతొ ఽరరుః పృథివ్యా ఇతి పృథివ్యా అపాఘ్నన్। భ్రాతృవ్యావా అరరుః। అపహతొ ఽరరుః పృథివ్యా ఇతి యదాహ॥ ౭౧॥ భ్రాతృవ్యమెవ పృథివ్యా అపహన్తి। తేఽమన్యన్త। దివంవా అయమితః పతిష్యతీతి। తమరరుస్తే దివం మాఽస్కానితి దివః పర్యబాధన్త। భ్రాతృవ్యావా అరరుః। అరరుస్తేదివం మాస్కానితి యదాహ। భ్రాతృవ్యమెవ దివః పరిబాధతె। స్తమ్భయజుర్హరతి। పృథివ్యా ఏవభ్రాతృవ్యమపహన్తి। ద్వితీయగ్ం హరతి॥ ౭౨॥ అన్తరిక్షాదెవై నమపహన్తి। తృతీయగ్ం హరతి। దివ ఏవైనమపహన్తి। తూష్ణీం చతుర్థగ్ం హరతి। అపరిమితా దేవైనమపహన్తి। అసురాణాంవా ఇయమగ్ర ఆసీత్। యావదాసీనః పరాపశ్యతి। తావద్దేవానామ్। తేదేవా అబ్రువన్। అస్త్వెవనొ స్యామపీతి॥ ౭౩॥ క్యంనొదాస్యథేతి। యావథ్స్యయం పరిగృహ్ణీథేతి। తేవసవస్త్వితి దక్షిణతః పర్యగృహ్ణన్। రుద్రాస్త్వితి పశ్చాత్। ఆదిత్యాస్త్వె త్యుత్తరతః। తే ఽగ్నినాప్రాఞ్చో ఽజయన్। వసుభిర్దక్షిణా। రుద్రైః ప్రత్యఞ్చః। ఆదిత్యైరుదఞ్చః। యస్త్వెవం విదుషా వేదింపరిగృహ్ణన్తి॥ ౭౪॥ భవత్యాత్మనా। పరా ఽ స్యభ్రాతృవ్యోభవతి। దేవస్య సవితుస్సవ ఇత్యాహ ప్రసూత్యై। కర్మకృణ్వన్తి వేధస ఇత్యాహ। ఇషితగ్ం హికర్మక్రియతే। పృథివ్యై మెధ్యంచామెధ్యంచ వ్యుదక్రామతామ్। ప్రాచీనముదీచీనం మేధ్యమ్। ప్రతీచీనం దక్షిణా ఽమేధ్యమ్। ప్రాచీముదీచీం ప్రవణాం కరొతి। మేధ్యామెవైనాం దేవయజనీం కరోతి॥ ౭౫॥ ప్రాఞ్చావేద్యగ్ంసా వున్నయతి।

ఆహవనీయస్య పరిగృహీత్యై। ప్రతీచీశ్రోణీ। గార్హపత్యస్య పరిగృహీత్యై। అథోమిథున త్వాయ। ఉద్ధన్తి। యదేవాస్యా అమేధ్యమ్। తదపహన్తి। ఉద్ధన్తి। తస్మాదోషధయః పరాభవన్తి ॥ ౭౬ ॥ మూలంఛినత్తి। భాతృవ్యస్యైవ మూలం ఛినత్తి। మూలంవా అతితిష్ఠదక్షాగ్ం స్యనూత్పిపతే। యద్ధస్తేన ఛిన్ద్యాత్। కునఖినీః ప్రజాస్స్యుః। స్ప్యేనఛినత్తి। వజ్రోవైస్ప్యః। వజ్రేణైవ యజ్ఞాదక్షాగ్ం స్యపహన్తి। పితృదేవత్యా ఉతిఖాతా। ఇయతీంఖనతి॥ ౭౭ ॥ ప్రజాపతినా యజ్ఞముఖేన సంమితామ్। వేదిర్దేవేభ్యోనిలాయత। తాంచతురఙ్గు లెఽన్వవిన్దన్। తస్మాచ్చతురఙ్గులం ఖేయా। చతురఙ్గులం ఖనతి। చతురఙ్గులెహ్యోషధయః ప్రతితిష్ఠన్తి। ఆప్రతిష్ఠాయై ఖనతి। యజమానమేవ ప్రతిష్ఠాం గమయతి। దక్షిణతో వర్షీయసీకరోతి। దేవయజనస్యైవరూపమకః॥ ౭౮ ॥పురీషవతీం కరోతి। ప్రజావై పశవః పురీషమ్। ప్రజయైవైనం పశుభిః పురీషవన్తం కరోతి। ఉత్తరం పరిగ్రాహం పరిగృహ్ణాతి। ఏతావతీవై పృథివీ। యావతీవేదిః। తస్యా ఏతావతఏవ భ్రాతృవ్యం నిర్భజ్య। అత్మన ఉత్తరం పరిగ్రాహం పరిగృహ్ణాతి। ఋతమస్యృత సదనమస్యృత శ్రీ రసీత్యాహ। యథాయజురేవైతత్॥ ౭౯ ॥ క్రూరమివవా ఏతత్కరోతి। యద్వేదిఙ్కరోతి। ధా అసిస్వధా అసీతి యోయుప్యతెశాన్త్యై। ఊర్వీచాసి వస్వీచాసీత్యాహ। ఉర్వీమేవైనాం వస్వీంకరోతి। పురాక్రూరస్య విస్రపోవిరప్శిన్ని త్యాహ మేధ్యత్వాయ। ఉదాదాయ పృథివీఞ్జీరదానుర్యామైరయఞ్చన్నమసి స్వధాభిరిత్యాహ। యదేవాస్యా అమేధ్యమ్। తదపహత్య। మేధ్యాన్నేవయజనీఙ్కృత్వా॥ ౮౦॥ యదదశ్చన్నమసిమెధ్యమ్। తదస్యామెరయతి। తాంధీరాసో అనుదృశ్యయజన్త ఇత్యాహానుఖ్యాత్యై। ప్రోక్షణీరాసాదయ। ఇధ్మాబర్హిరుపసాదయ। స్రువంచ స్రుచశ్చ సంమృడ్ఢి। పత్నీగ్ం సంనహ్య। ఆజ్యేనా దేహీత్యాహాను పూర్వతాయై। ప్రోక్షణీ రాసాదయతి। ఆపావై రక్షోఘ్నః॥ ౮౧ ॥

రక్షసామపహత్యై। స్ఫ్యస్యవర్మన్నాదయతి। యజ్ఞస్య సంతత్యై। ఉవాచహాసితోదైవలః। ఏతావతీర్వా అముష్మిన్లోక ఆపఆసన్। యావతీః ప్రోక్షణీరితి। తస్మాద్బహ్వీరాసాద్యాః। స్ఫ్యముదస్యన్। యంద్విష్యాత్తం ధ్యాయేత్। శుచైవైనమర్పయతి॥ ౮౨ ॥

వైవాయురాహ పరావతీ త్యాహాహద్వితీయగ్ం హరతీతి పరిగృహ్ణాతి దేవయజనీం కరోతి భవన్తి ఖనత్యక రేతత్కృత్వారక్షోఘ్నీరర్పయతి ॥ ౯ ॥

వజ్రోవైస్ఫ్యః। యదన్వఞ్చం ధారయేత్। వజ్రే ఉధ్వర్యుః క్షణ్వీత। పురస్తాత్తిర్యఞ్చం ధారయతి। వజ్రోవైస్ఫ్యః। వజ్రేణైవ యజ్ఞస్య దక్షిణతో రక్షాగ్ంస్యపహన్తి। అగ్నిభ్యాం ప్రాచశ్చ ప్రతీచశ్చ। స్ఫ్యేనోదీచశ్చాధరాచశ్చ। స్ఫ్యేనవాఏషవజ్రేణాస్యై పాప్మానం భ్రాతృవ్యమపహత్య। ఉత్కరే ఉధిప్రవృశ్చతి ॥ ౮౩ ॥ యథోపథాయవృశ్చత్యేవమ్। హస్తావవనేనిక్తే। ఆత్మానమేవపవయతే। స్ఫ్యం ప్రక్షాలయతిమేధ్యత్వాయ। అథోపాప్మనఏవ భ్రాతృవ్యస్య న్యఙ్గంఛినత్తి। ఇధ్మాబర్హిరుపసాదయతి యుక్త్యై। యజ్ఞస్య మిథునత్వాయ। అథోపురోరుచమేవైతాం దధాతి। ఉత్తరస్య కర్మణో ఉనుఖ్యాత్యై। నపురస్తాత్ప్రత్యగుపసాదయేత్ ॥ ౮౪ ॥ యత్పురస్తాత్ప్రత్యగుపసాదయేత్। అన్యత్రాహుతి పథాదిధ్మం ప్రతి పాదయేత్। ప్రజావై బర్హిః। అపరాధ్నుయాద్బర్హిషా ప్రజానాం ప్రజననమ్। పశ్చాత్ప్రాగుపసాదయతి। ఆహుతిపథే నేధ్మం ప్రతిపాదయతి। సంప్రత్యేవబర్హిషా ప్రజానాం ప్రజననముపైతి। దక్షిణమిధ్మమ్। ఉత్తరం బర్హిః। ఆత్మావాఇధ్మః। ప్రజాబర్హిః। ప్రజాహ్యాత్మన ఉత్తర తరాతీర్థే। తతో మేధముపనీయ। యథాదేవతమేవైన త్ప్రతిష్ఠాపయతి ప్రతితిష్ఠతిప్రజయాపశుభిర్యజమానః॥ ౮౫ ॥

వృశ్చతిసాదయేదిధ్మః పఞ్చచ॥ ౧౦ ॥

తృతీయస్యాం దేవస్యాశ్వపర్శుం యో వై పూర్వేద్యుః కర్మణేవామిన్రో వృత్రమహన్త్సోపో ఽవధూతం ధృష్టి ర్దేవస్యేత్యాహసం వపామిదేవస్యస్త్వమాద దేవజ్రోవై స్త్వోదశ॥ ౧౦ ॥

తృతీయస్యాం యజ్ఞస్యానతి రేకాయపవిత్రత్యధ్వర్యుంచా ధిషవణమస్యన్తరిక్ష ఏవ రక్షసామన్తర్హిత్యై ద్వావావ పురుషౌ యదదశ్చన్దమసి మేధ్యం పఞ్చాశీతిః॥ ౧౫॥

తృతీయస్యాం యజమానః ॥

హరిః ఓమ్। శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే తృతీయాష్టకే ద్వితీయప్రపాఠకస్సమాప్తః

తృతీయాష్టకే తృతీయ ప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్। ప్రత్యుష్టగ్ం రక్షః ప్రత్యుష్టా అరాతయ ఇత్యాహ। రక్షసా మపహత్యై। అగ్నేర్వస్తే జిహ్వేన తేజసానిష్టపామీత్యాహ మేధ్యత్వాయ। స్రుచస్సంమార్ష్టి। స్రువమగ్రే। పుమాగ్ం సమేవాభ్యస్సగ్ం శ్యతి మిథునత్వాయ। అథజుహూమ్। అథోపభృతమ్। అథధ్రువామ్। అసౌవై జుహూః॥ ౧॥ అన్తరిక్షముపభృత్। పృథివీధ్రువా। ఇమేవైలోస్స్రుచః। వృష్టిస్సంమార్జనాని। వృష్టిర్వా ఇమాన్లో కానను పూర్వం కల్పయతి। తేతతఃక్లృప్తాస్సమేధన్తే। సమేధన్తే ఽస్మా ఇమేలోకాః ప్రజయాపశుభిః। యఏవంవేద। యదికామయేత వర్షుకః పర్జన్యస్యాదితి। అగ్రతస్సంమృజ్యాత్॥ ౨॥ వృష్టిమేవ నియచ్ఛతి। అవాచీనాగ్రాహివృష్టిః। యదికామయేతా వర్షు కస్యాదితి। మూలతస్సంమృజ్యాత్। వృష్టిమేవోద్యచ్ఛతి। తదువా ఆహుః। అగ్రతఏవో పరిష్టాథ్సంమృజ్యాత్। మూలతోధస్తాత్। తదనుపూర్వఙ్కల్పతే। వర్షుకో భవతీతి॥ ౩॥ ప్రాచీమభ్యాకారమ్। అగ్రైరన్తరతః। ఏవమివహ్యన్న మద్యతే। అథోఅగ్రాద్వా ఓషధీనామూర్జం ప్రజా ఉపజీవన్తి। ఊర్జ ఏవాన్నాద్యస్యావరుధ్యై। అధస్తాత్ప్రతీచీమ్। దణ్డముత్తమతః। మూలేన మూలం ప్రతిష్ఠిత్యై। తస్మాదరత్నౌ ప్రాఞ్చ్యౌ పరిష్టాల్లోమాని। ప్రత్యఞ్చ్యధస్తాత్॥ ౪॥ స్రుఘ్యేషా। ప్రాణోవైస్రువః। జుహూర్దక్షిణోహస్తః। ఉపభృత్సవ్యః। ఆత్మాధ్రువా। అన్నగ్ంసమ్మార్జనాని। ముఖతోవై ప్రాణోపానో భూత్వా। ఆత్మానమన్నం ప్రవిశ్య। బాహ్యా తస్తనువగ్ం శుభయతి। తస్మాత్స్రువమేవాగ్రే సంమార్ష్టి। ముఖతోహిప్రాణో పానోభూత్వా। ఆత్మానమన్న మావిశతి। తౌ ప్రాణాపానౌ। అవ్యర్ధుకః ప్రాణాపానాభ్యాం భవతి। య ఏవంవేద॥ ౫॥

జుహూమ్యు జ్యాద్భవతీతి ప్రత్యఇ్యధస్తాన్మాష్టిం పఇ్చచ ॥ ౧ ॥

దివశ్శిల్పమవతతమ్। పృథివ్యాః కకుభిశ్శ్రితమ్। తేనవయగ్ం సహస్రవల్ శేన। సపత్నం నాశయామసి స్వాహేతి స్రుఖ్సం మార్జనాన్యగ్నౌ ప్రహరతి। ఆపోవైదర్భాః। రూపమెవై షామెతన్మహిమానం వ్యాచష్టే। అనుష్టుభర్చా। ఆనుష్టుభః ప్రజాపతిః। ప్రాజాపత్యో వెదః। వేదస్యాగ్రగ్గ్ం స్రుఖ్సం మార్జనాని॥ ౬॥ స్వేనైవైనాని ఛన్దసా। స్వయా దేవతయా సమర్ధయతి। అథోఋగ్వా వయోషా। దర్భోవృషా। తన్మిథునమ్। మిథునమేవాస్య తద్యజ్ఞేకరొతి ప్రజననాయ। ప్రజాయతే ప్రజయా పశుభిర్యజమానః। తాన్యేకే వృథైవాపాస్యన్తి। తత్తథానకార్యమ్। ఆరబ్ధస్య యజ్ఞియస్య కర్మణస్సవిదొహః॥ ౭॥ యద్యేనాని పశవో ఽభితిష్ఠెయుః। నతత్పశుభ్యఃకమ్। అధ్భిర్మార్జయిత్వోత్కరే న్యస్యేత్। యద్వైయజ్ఞియస్య కర్మణొ ఽన్య త్రాహుతీభ్యస్సం తిష్ఠతే। ఉత్కరోవావతస్య ప్రతిష్ఠా। ఏతాగ్ంహి తస్మై ప్రతిష్ఠాం దేవాస్సమభరన్। యదధ్భిర్మార్జయతి । తేనశాన్తమ్। యదుత్కరేన్యస్యతి। ప్రతిష్ఠామేవైనాని తద్గమయతి ॥ ౮ ॥ ప్రతితిష్ఠతి ప్రజయా పశుభిర్యజమానః। అథోస్తమ్బస్యవా ఏతద్రూపమ్। యథ్స్రుఖ్సంమార్జనాని। స్తమ్బశొవా ఓషధయః। తాసాం జరత్కక్షైపశవొరమన్తె। అప్రియో హ్యేషాం జరత్కక్షః। యావదప్రియొహవై జరత్కక్షః పశూనామ్। తావదప్రియః పశూనాం భవతి। యస్యైతాన్యన్య త్రాగ్నెర్దధతి। నవదావ్యాసువా ఓషధీషు పశవొరమన్తె ॥ ౯॥ నవదావొహ్యేషాం ప్రియః। యావత్ప్రియొహవై నవదావః పశూనామ్। తావత్ప్రియః పశూనాం భవతి। యస్యైతాన్యగ్నౌ ప్రహరన్తి। తస్మాదేతాన్యగ్నా వెవ ప్రహరేత్। యతరస్మిన్స్రుంమృజ్యాత్। పశూనాంధృత్యై। యొభూతానామధిపతిః। రుద్రస్తన్తి చరొవృషా। పశూనస్మాకం మాహిగ్ంసీః। ఏతదస్తు హుతం తవస్వా హేత్యగ్ని సంమార్జనాన్యగ్నౌ ప్రహరతి। ఏషావా ఏతేషాం యొనిః। ఏషా ప్రతిష్ఠా। స్వామెవైనాని యొనిమ్। స్వాం

ప్రతిష్ఠాం గమయతి। ప్రతితిష్ఠతిప్రజయా పశుభిర్యజమానః॥ ౧౦॥

వేదస్యాగ్గ్రం స్రుఖ్సంమార్జనా నివిదొహో గమయతి పశవోరమన్తె హిగ్గ్ంసీష్టట్సు ॥ ౨ ॥

అయజ్ఞొవా ఏషః। యోపత్నీకః। నప్రజాః ప్రజాయేరన్। పత్న్యన్వాస్తె। యజ్ఞమేవాకః। ప్రజానాం ప్రజననాయ। యత్తిష్ఠన్తీ సన్నహ్యేత। ప్రియంజ్ఞాతిగ్ం రున్ధ్యాత్। ఆసీనా సన్నహ్యతే। అసీనా హ్యేషా వీర్యఙ్కరోతి॥ ౧౧॥ యత్పశ్చాత్పాచ్యన్వాసీత। అనయా సమదన్వధీత। దేవానాం పత్నియా సమదన్వధీత। దేశాద్దక్షిణత ఉదీచ్యన్వాస్తె। ఆత్మనో గోపీథాయ। ఆశాసానా సౌమనసమిత్యాహ। మెధ్యామెవైనాజ్కేవలీఙ్కృత్వా। ఆశిషా సమర్ధయతి। అగ్నేరను వ్రతాభూత్వాసన్న హ్యేసుకృతాయకమిత్యాహ। ఏతద్వైపత్నియై వ్రతోపనయనమ్ ॥ ౧౨ ॥ తేనైనాం వ్రతముపనయతి। తస్మాదాహుః। యశ్చైవంవేదయశ్చన। యోక్త్రమేవయుతే। యమన్వాస్తె। తస్యాముష్మిన్లోకే భవతీతి యోక్త్రెణ। యద్యోక్త్రమ్। సయోగః। యదాస్తె। సక్షేమః॥ ౧౩॥ యోగక్షేమస్యక్ల్ప్త్యై। యుక్తఙ్క్రియాతా ఆశీః కామేయుజ్యాతా ఇతి। ఆశిషస్సమృద్ధ్యై। గ్రన్థిఙ్గ్రథ్నాతి। ఆశిష ఏవాస్యాం పరిగృహ్ణాతి। పుమాన్ వైగ్రన్థిః। స్త్రీపత్నీ। తన్మిథునమ్। మిథునమెవాస్య తద్యజ్ఞెకరోతి ప్రజననాయ। ప్రజాయతే ప్రజయాపశుభిర్యజమానః॥ ౧౪॥ అథో అర్ధోవాఏష ఆత్మనః। యత్పత్నీ। యజ్ఞస్య ధృత్యా అశిథిలం భావాయ। సుప్రజస స్త్వావయగ్ం సుపత్నీరుపసే దిమెత్యాహ। యజ్ఞమేవ తన్మిథునీ కరోతి। ఊనే ఽతిరిక్తన్ధీయాతా ఇతి ప్రజాత్యై। మహీనాంపయో స్యోషధీనాగ్ం రస ఇత్యాహ। రూపమెవాస్యైతన్మహిమానం వ్యాచష్టె। తస్యతేక్షీయమాణస్య నిర్వపామి దేవయజ్యాయా ఇత్యాహ। ఆశిషమేవై తామాశాస్తె॥ ౧౫ ॥

కరోతి ప్రతోపనయనం క్షేమో యజమానశ్శాస్తే॥ ౩ ॥

ఘృతం చవైమధుచ ప్రజాపతిరాసీత్। యతొ మధ్వాసీత్। తతః ప్రజా అసృజత। తస్మాన్మధుషి ప్రజననమివాస్తి। తస్మాన్మధుషాన ప్రచరన్తి। యాతయామహి। ఆజ్యేన ప్రచరన్తి। యజ్ఞొవా ఆజ్యమ్। యజ్ఞెనైవ యజ్ఞం ప్రచరన్త్యయాతయామత్వాయ। పత్న్యవేక్షతె ॥ ౧౬ ॥ మిథునత్వాయ ప్రజాత్యై। యద్వైపత్నీ యజ్ఞస్య కరొతి। మిథునం తత్। అథొపత్నియా ఏవైష యజ్ఞస్యాన్వారమ్భొ ఽనవచ్ఛిత్త్యై। అమెధ్యం వా ఏతత్కరొతి। యత్పత్న్యవేక్షతే। గార్హపత్యే ఽధిశ్రయతిమెధ్యత్వాయ। ఆహవనీయమభ్యు ద్రవతి। యజ్ఞస్యసన్తత్యై। తేజొసి తెజొఽనుప్రెహీత్యాహ॥ ౧౭॥ తేజొవాఅగ్నిః। తేజ ఆజ్యమ్। తేజసైవ తేజస్సమర్ధయతి। అగ్నిస్తే తెజొమావిశ్వై దిత్యాహాహిగ్ంసాయై। స్వస్యవర్మన్నాదయతి। యజ్ఞస్య సన్తత్యై। అగ్నెర్జిహ్వాఽసి సుభూర్దేవానామిత్యాహ। యథాయజురేవైతత్। ధామ్నెధామ్నె దెవెభ్యొ యజుషె యజుషెభవేత్యాహ। ఆశిషమెవైతామాశాస్తె॥ ౧౮॥ తద్వా అతః పవిత్రాభ్యామేవొత్పునాతి। యజమానొవా ఆజ్యమ్। ప్రాణాపానౌ పవిత్రె। యజమానఏవ ప్రాణాపానౌధధాతి। పునరాహారమ్। ఏవమివ హి ప్రాణాపానౌ సంచరతః। శుక్రమసి జ్యొతిరసి తేజొసీత్యాహ। రూపమే వాస్యైతన్మహిమానం వ్యాచష్టె। త్రిర్యజుషా। త్రయఇమెలొకాః॥ ౧౯॥ ఏషాంల్లొకానామాప్త్యై। త్రిః। త్ర్యావృద్ధి యజ్ఞః। అథొమెధ్యత్వాయ। అథాజ్యవతీభ్యామపః। రూపమె వాసామె తద్వర్ణం దధాతి। అపివా ఉతాహుః। యథాహవైయొషా సువర్ణగ్ం హిరణ్యం పెశలం బిభ్రతీరూపాణ్యాస్తె। ఏవమెతాఏతర్హితి। ఆపొవై సర్వాదేవతాః॥ ౨౦॥ ఏషాహివిశ్వేషాం దేవానాం తనూః। యదాజ్యమ్। తత్రొభయొర్మిమాగ్ంసా। జామిస్స్యాత్। యద్యజుషాఽఽజ్యం యజుషాఽపఉత్పునీయాత్। ఛన్దసాఽప ఉత్పునాత్యజా

మిత్యాయ । అథోమిథునత్వాయ । సావిత్రియర్చా । సవిత్రప్రసూతం మేకర్మాసదితి । సవిత్రప్రసూత మేవాస్య కర్మ భవతి । పచ్ఛోగాయత్రియా త్రిష్టమృద్ధత్వాయ । అద్భిరేవౌష ధీస్సంనయతి । ఓషధీభిః పశూన్ । పశుభి ర్యజమానమ్ । శుక్రంత్వా శుక్రాయాంజ్యోతిస్త్వా జ్యోతిష్యర్చిస్త్వా ఉర్చిషీత్యాహ సర్వత్వాయ । పర్యాప్త్యా అనన్తరాయాయ ॥ ౨౧ ॥ ఈక్షతఆహశాస్తి లోకాదేవతా భవతిషట్చ ॥ ౪ ॥

దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్ । స ఏతమిన్ద్ర ఆజ్యస్యావ కాశమపశ్యత్ । తేనావైక్షత । తతోదేవా అభవన్ । పరాఽసురాః । యఏవం విద్వానాజ్యమవేక్షతే । భవత్యాత్మనా । పరాఽస్యభ్రాతృవ్యోభవతి । బ్రహ్మవాదినోవదన్తి । యదాజ్యేనాన్యాని హ్యపీగ్ంష్యభిఘారయతి ॥ ౨౨ ॥ అథకేనాజ్యమితి । సత్యేనేతిబ్రూయాత్ । చక్షుర్వైసత్యమ్ । సత్యేనైవైనదభి ఘారయతి । ఈశ్వరోవా ఏషోన్ధోభవితోః । యశ్చక్షుషా ఉజ్యమవేక్షతే । నిమీల్యావేక్షేత । దాధారాత్మఇచ్ఛక్షుః । అభ్యాజ్యజ్ఘారయతి । ఆజ్యజ్జుహ్లోతి ॥ ౨౩ ॥ ఛన్దాగ్ంసివా ఆజ్యమ్ । ఛన్దాగ్ంస్యేవప్రీణాతి । చతుర్జుహ్వాజ్జుహ్లోతి । చతుష్పాదః పశవః । పశూనేవావరున్ధే । అష్టావుపభృతి । అష్టాక్షరా గాయత్రీ । గాయత్రః ప్రాణః । ప్రాణమేవ పశుషు దధాతి । చతుర్ధ్రువాయామ్ ॥ ౨౪ ॥ చతుష్పాదః పశవః । పశుష్వేవో పరిష్టాత్ప్రతితిష్ఠతి । యజమానదేవత్యా వైజుహూః । భ్రాతృవ్య దేవత్యోపభృత్ । చతుర్జుహ్వాజ్జుహ్లన్భ్రాయో గృహ్ణీయాత్ । అష్టావుపభృతి గృహ్ణన్కనీయః । యజమానాయైవ భ్రాతృవ్యము పస్తిజ్కరోతి । గౌర్వైసుచః । చతుర్జుహ్వాజ్జుహ్లోతి । తస్మాచ్చతుష్పదీ ॥ ౨౫ ॥ అష్టావుపభృతి । తస్మాదష్టాశఫా । చతుర్ధ్రువాయామ్ । తస్మాచ్చతుస్స్తనా । గామేవ తత్పగ్ంస్కరోతి । సాఽస్మై సగ్ంస్కృతేష మూర్జన్దుహే । యజ్జుహ్వాజ్జుహ్లోతి । ప్రయాజేభ్యస్తత్ । యదుప భృతి । ప్రయాజానూయా జేభ్యస్తత్ । సర్వస్మైవా ఏతద్యజ్ఞాయ గృహ్యతే । యధ్రువాయామాజ్యమ్ ॥ ౨౬ ॥

అభిఘారయతి గృహ్ణాతిధ్రువాయాఇతుష్పదీ ప్రయాజానూయాజేభ్యస్తద్వేచ
॥ ౫ ॥ ఆపోదేవీరగ్రేపువో అగ్రేగువ ఇత్యాహ। రూపమేవాసామేతన్మ హిమానంవ్యాచష్టే।
అగ్రఇమంయజ్ఞన్నయతాగ్రే యజ్ఞపతిమిత్యాహ। అగ్రఏవ యజ్ఞన్నయన్తి। అగ్రేయజ్ఞపతిమ్।
యుష్మాన్నిన్ద్రో ఽవృణీతవృత్రతూర్యే యూయమిన్ద్రమవృణీధ్వంవృత్ర తూర్యఇత్యాహ।
వృత్రగ్ంహహనిష్యన్నిన్ద్ర ఆపోవవ్రే। ఆపోహ్న్ద్రంవవిరే। సంజ్ఞామేవాసామేతథ్సా
మానంవ్యాచష్టే। ప్రోక్షితాస్ఫ్యాహ॥ ౨౭॥ తేనాపః ప్రోక్షితాః। అగ్నిర్దేవేభ్యోనిలాయత।
కృష్ణోరూపఙ్కృత్వా। సవనస్పతీన్ప్రావిశత్। కృష్ణో ఽస్యాఖరేష్ఠో ఽగ్నయేత్వా స్వాహేత్యాహ।
అగ్నయఏవైనఇష్టఙ్కరోతి। అథోఅగ్నేరేవ మేధమవరున్ధే। వేదిరసి బర్హిషేత్వా స్వాహేత్యాహ।
ప్రజావైబర్హిః। పృథివీవేదిః॥ ౨౮॥ ప్రజాఏవ పృథివ్యాం ప్రతిష్ఠాపయతి। బర్హిరసి
స్రుగ్భ్యస్త్వాస్వాహేత్యాహ। ప్రజావైబర్హిః। యజమానస్స్రుచః। యజమానమేవ ప్రజాసు
ప్రతిష్ఠాపయతి। దివేత్వాఽన్తరిక్షాయత్వా పృథివ్యైత్వేతి బర్హిరాసాద్య ప్రోక్షతి।
ఏభ్యఏవైనల్లోకేభ్యః ప్రోక్షతి। అథతతస్సహస్రుచా పురస్తాత్ప్రత్యఞ్చఙ్గ్రన్థిం ప్రత్యుక్షతి।
ప్రజా వై బర్హిః। యథాసూత్యై కాలఆపః పురస్తాద్యన్తి॥ ౨౯॥ తాదృగేవతత్। స్వధాపితృభ్య
ఇత్యాహ। స్వధాకారోహి పితృణామ్। ఊర్ధ్వ బర్హిషద్భ్యఇతి దక్షిణాయై శ్రోణెరాత్తరస్యై
నినయతి సన్తత్యై। మాసావైపితరో బర్హిషదః। మాసానేవ ప్రీణాతి। మాసావా
ఓషధీర్వర్ధయన్తి। మాసాఃపచన్తి సమృద్ధ్యై। అనతిస్కన్దన్ హ్యపర్జన్యో వర్షతి।
యత్రైతదేవక్రియతే॥ ౩౦ ॥ ఊర్జాపృథివీఙ్గచ్ఛతేత్యాహ। పృథివ్యామే వోర్జన్దధాతి।
తస్మాత్పృథివ్యా ఊర్జాభుఞ్జతే। గ్రన్థింవిసర్గం సయతి। ప్రజనయత్యేవతత్। ఊర్ధ్వం
ప్రాఞ్చముద్గూఢం ప్రత్యఞ్చమాయచ్ఛతి। తస్మాత్ప్రాచీనగ్ం రేతోధీయతే। ప్రతీచీః
ప్రజాజాయన్తే। విష్ణోస్త్వాపోసీత్యాహ। యజ్ఞోవైవిష్ణుః ॥ ౩౧ ॥ యజ్ఞస్యధృత్యై।

పురస్తాత్ప్రస్తరఙ్గృహ్ణాతి। ముఖ్యమేవైనఙ్కరోతి। ఇయన్తఙ్గృహ్ణాతి। ప్రజాపతినాయజ్ఞముఖేన సంమితమ్। ఇయన్తఙ్గృహ్ణాతి। యజ్ఞపరుషా సంమితమ్। ఇయన్తఙ్గృహ్ణాతి। ఏతావద్వై పురుషవీర్యమ్। వీర్యసంమితమ్॥ ౩౨ ॥ అపరిమితఙ్గృహ్ణాతి। అపరిమితస్యా వరుద్ధ్యై। తస్మిన్పవిత్రేఅపిస్పృజతి। యజమానోవై ప్రస్తరః। ప్రాణాపానౌ పవిత్రే। యజమాన ఏవప్రాణాపానౌ దధాతి। ఊర్ణామ్రదసన్త్వాస్పృణామీత్యాహ। యథాయజురేవైతత్। స్వాసస్థన్దేవేభ్య ఇత్యాహ। దేవేభ్యఏవైన థ్స్వాసస్థఙ్కరోతి॥ ౩౩॥ బర్హిస్స్పృణాతి। ప్రజావైబర్హిః। పృథివీవేదిః। ప్రజాఏవ పృథివ్యాం ప్రతిష్ఠాపయతి। అనతి దృశ్నగ్గ్ం స్పృణాతి। ప్రజయైవైనం పశుభిరనతిదృశ్నఙ్కరోతి। ధారయన్ప్రస్తరం పరిధీన్పరిదధాతి। యజమానోవై ప్రస్తరః। యజమానఏవ తథ్స్వయం పరిధీన్పరిదధాతి। గన్ధర్వోసి విశ్వావసురిత్యాహ ॥౩౪॥ విశ్వమేవా యుర్యజమానేదధాతి। ఇన్ద్రస్య బాహురసి దక్షిణ ఇత్యాహ। ఇన్ద్రియమేవ యజమానేదధాతి। మిత్రావరుణౌత్వో త్తరతః పరిధత్తామిత్యాహ। ప్రాణాపానౌ మిత్రావరుణౌ। ప్రాణాపానావే వాస్మిన్దధాతి। సూర్యస్త్వా పురస్తాత్పాత్వి త్యాహ। రక్షసామపహత్యై। కస్యాశ్చిదభిశస్త్యా ఇత్యాహ। అపరిమితా దేవైనం పాతి॥ ౩౫॥ వీతి హోత్రన్త్వా కవఇత్యాహ। అగ్నిమేవ హోత్రేణ సమర్ధయతి। ద్యుమన్తగ్ం సమిధీమహీత్యాహ సమిద్ధ్యై। అగ్నెబృహన్తమధ్వర ఇత్యాహ వృద్ధ్యై। విశోయన్త్రేస్థ ఇత్యాహ। విశాంయత్యై। ఉదీచీనాగ్రె నిదధాతి ప్రతిష్ఠిత్యై। వసూనాగ్ం రుద్రాణా మాదిత్యా నాగ్ం సదసి సీదేత్యాహ। దేవతానామేవసదనే ప్రస్తరగ్ం సాదయతి। జుహూరసి ఘృతాచీనామ్నేత్యాహ ॥ ౩౬॥ అసౌవైజుహూః। అన్తరిక్షముపభృత్। పృథివీధ్రువా। తాసామేతదేవ ప్రియన్నామ। యద్ఘృతాచీతి। యద్ఘృతాచీత్యాహ। ప్రియేణైవైనా నామ్నా సాదయతి। ఏతా అసదన్ థ్సుకృతస్య లోక ఇత్యాహ। సత్యంవైసుకృతస్యలోకః। సత్యఏవైనాస్సుకృతస్య లోకే సాదయతి।

తావిష్ణోపాహీత్యాహ। యజ్ఞోవై విష్ణుః। యజ్ఞస్య ధృత్యై। పాహియజ్ఞం పాహియజ్ఞపతిం పాహిమాంయజ్ఞనియమిత్యాహ। యజ్ఞాయ యజమానాయాత్మనే। తేభ్య ఏవాశిషమాశాస్తే ఽనార్త్యై॥ ౩౭॥

స్థేత్యాహ పృథివీ వేదిర్యన్తి క్రియతే విష్ణుర్వీర్య సంమితఙ్కరోత్యాహ పాతినామ్నేత్యాహ లోకే సాదయతి షట్చ॥ ౬ ॥

అగ్నినావై హోత్రా। దేవా అసురానభ్యభవన్। అగ్నయే సమిధ్యమానాయాను బ్రూహీత్యాహ భ్రాతృవ్యాభి భూత్యై। ఏకవిగ్ం శతిమిధ్మదారూణి భవన్తి। ఏకవిగ్ం శోవైపురుషః। పురుషస్యాప్త్యై। పఞ్చదశేధ్మ దారూణ్యభ్యాదధాతి। పఞ్చదశవా అర్ధమాసస్య రాత్రయః। అర్ధమాసశ స్సంవత్సర ఆప్యతే। త్రీన్పరిధీన్పరి దధాతి॥ ౩౮॥ ఊర్ధ్వే సమిధావా దధాతి। అనూయాజేభ్యస్సమిధమతి శినష్టి। షట్థ్సంపద్యన్తే। షడ్వాఋతవః। ఋతూనేవ ప్రీణాతి। వేదినోప వాజయతి। ప్రాజాపత్యోవైవేదః। ప్రాజాపత్యః ప్రాణః। యజమాన ఆహవనీయః। యజమానఏవ ప్రాణన్దధాతి॥ ౩౯॥ త్రిరుపవాజయతి। త్రయోవైప్రాణాః। ప్రాణానేవాస్మిన్దధాతి। వేదినోపయత్య స్రువేణ ప్రాజాపత్యమాఘారమా ఘారయతి। యజ్ఞోవైప్రజాపతిః। యజ్ఞమేవప్రజాపతిం ముఖత ఆరభతే। అథో ప్రజాపతిస్సర్వాదేవతాః। సర్వా ఏవదేవతాః ప్రీణాతి। అగ్నిమగ్నీత్రిస్త్రిస్సంమృడ్ఢీత్యాహ। త్ర్యావృద్ధి యజ్ఞః॥ ౪౦॥ అథో రక్షసామపహత్యై। పరిధీన్ థ్సంమార్ష్టి। పునాత్యేవైనాన్। త్రిస్త్రిస్సంమార్ష్టి। త్ర్యావృద్ధి యజ్ఞః। అథోమేధ్యత్వాయ। అథోఏతేవైదేవాశ్వా। దేవాశ్వానేవ తత్థ్సంమార్ష్టి। సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై ఆసీనోఽన్యమాఘారమాఘారయతి ॥ ౪౧॥ తిష్ఠన్నన్యమ్। యథాఽనోవారథంవాయుఞ్జ్యాత్। ఏవమేవ తదధ్వర్యుర్యజ్ఞంయునక్తి। సువర్గస్య లోకస్యాభ్యాప్త్యై। వహత్యేనఙ్గ్రా -మ్యాఃపశవః। యఏవంవేద। భువనమసి

విప్రథస్వేత్యాహ। యజ్ఞోవైభువనమ్। యజ్ఞఏవ యజమానం ప్రజయా పశుభిః ప్రథయతి।
అగ్నేయష్టరిదన్నమ ఇత్యాహ ॥ ౪౨॥ అగ్నిర్వై దేవానాంయష్టా। య ఏవదేవానాంయష్టా।
తస్మాఏవ నమస్కరోతి।జుహ్వేహ్యగ్నిస్త్వాహ్వయతి దేవయజ్యాయా ఉపభృదేహి దేవస్త్వా
సవితాహ్వయతి దేవయజ్యాయా ఇత్యాహ। అగ్నేయీవై జుహూః। సావిత్ర్యుపభృత్।
తాభ్యామేవైనే ప్రసూత ఆదత్తే। అగ్నా విష్ణూ మావామవక్రమిషమిత్యాహ। అగ్నిః పురస్తాత్।
విష్ణుర్యజ్ఞః పశ్చాత్॥ ౪౩॥ తాభ్యామేవ ప్రతిప్రోచ్యాత్యాక్రామతి। విజిహాథాం మా మా
సన్తాప్తమిత్యాహాహిగ్ం సాయై। లోకం మే లోకకృతౌ కృణుతమిత్యాహ। ఆశిషమేవై
తామాశాస్తే। విష్ణో స్థానమసీత్యాహ। యజ్ఞోవైవిష్ణుః। ఏతత్ఖలువై దేవానామ
పరాజితమాయతనమ్। యద్యజ్ఞః। దేవానామేవాపరాజిత ఆయతనే తిష్ఠతి। ఇతఇన్ద్రో
అకృణోద్వీర్యాణీత్యాహ ॥ ౪౪॥ ఇన్ద్రియమేవ యజమానేదధాతి। సమారభ్యోర్ధ్వో అధ్వరొది
విస్పృశమిత్యా హవృద్ధ్యై। ఆఘారమాఘార్య మాణమనుసమారభ్య। ఏతస్మిన్కాలె
దేవాస్సువర్గంలోకమాయన్। సాఖ్యాదేవయజమానస్సు వర్గంలొకమేతి। అహుతో
యజ్ఞొయజ్ఞపతెరిత్యాహాన్వాయ్య। ఇన్ద్రావాన్థ్స్వాహేత్యాహ। ఇన్ద్రియమేవ యజమానే దధాతి।
బృహద్భా ఇత్యాహ ॥ ౪౫ ॥ సువర్గొవైలోకో బృహద్భాః। సువర్గస్యలొకస్యసమష్ట్యై।
యజమానదేవత్యా వైజుహూః। భ్రాతృవ్యదేవత్యోపభృత్। ప్రాణ ఆఘారః। యథ్సగ్ంస్పర్
శయేత్। భ్రాతృవ్యే ఽస్య ప్రాణన్దధ్యాత్। అసగ్ంస్పర్శయన్నత్యాక్రామతి। యజమాన
ఏవ ప్రాణన్దధాతి। పాహిమాఽగ్నే దుశ్చరితాదామా సుచరితె భజేత్యాహ ॥ ౪౬ ॥
అగ్నిర్వావ పవిత్రమ్। వృజినమనృతన్దుశ్చరితమ్। ఋజుకర్మగ్ం సత్యగ్ం సుచరితమ్।
అగ్నిరేవైనంవృజినా దనృతాద్దుశ్చరితాత్పాతి। ఋజుకర్మ సత్యే సుచరితె భజతి।
తస్మాదేవమాశాస్తె। ఆత్మనోగోపాయ। శిరోవా ఏతద్యజ్ఞస్య। యథాఘారః। ఆత్మాధ్రువా

॥ ౪౭॥ ఆఘారమాఘార్య ధ్రువాగ్ం సమనక్తి। ఆత్మన్నేవయజ్ఞస్యశిరః ప్రతిదధాతి। ద్విస్సమనక్తి। ద్వౌహి ప్రాణాపానౌ। తదాహుః త్రిరేవసమఞ్జ్యాత్। త్రిధాతుహిశిరఇతి। శిర ఇవైతద్యజ్ఞస్య। అథోత్రయోవైప్రాణాః। ప్రాణానేవాస్మిన్దధాతి। ముఖస్య శిరోసి సఞ్జ్యోతిషాజ్యోతిరఙ్క్తామిత్యాహ। జ్యోతిరేవాస్మా ఉపరిష్టాద్దధాతి। సువర్గస్య లోకస్యానుఖ్యాత్యై॥ ౪౮ ॥

పరిదధాతి ప్రాణన్దధాతి హియజ్ఞాఘారయతి నమ ఇత్యాహ పశ్చాద్వీర్యాణీత్యాహ భా ఇత్యాహ భజేత్యాహధ్రువై వాస్మిన్దధాతి త్రీణిచ॥ ౭ ॥

ధిష్ణియా వా ఏతేన్యుప్యన్తే। యద్బ్రహ్మా। యద్హోతా। యదధ్వర్యుః।యదగ్నీత్। యద్యజమానః। తాన్ యదన్తరేయాత్। యజమానస్య ప్రాణాన్థ్సఙ్కర్షేత్ ప్రమాయుకస్స్యాత్। పురోడాశమపగృహ్య సఞ్చరత్యధ్వర్యుః॥ ౪౯॥ యజమానాయైవతల్లోకగ్ం శిగ్ంషతి। నాస్య ప్రాణాన్ థ్సఙ్కర్షతి। నప్రమాయుకోభవతి। పురస్తాత్ప్రత్యఙ్జాసీనః। ఇడాయా ఇడామాదధాతి। హస్త్యాగ్ం హోత్రే। పశవో వా ఇడా। పశవః పురుషః। పశుష్వేన పశూన్ ప్రతిష్ఠాపయతి। ఇడాయై వా ఏషా ప్రజాతిః॥ ౫౦॥ తాం ప్రజాతిం యజమానో ఽను ప్రజాయతే। ద్విరఙ్గులావనక్తి పర్వణోః। ద్విపాద్యజమానః ప్రతిష్ఠిత్యై। సకృదుపస్పృణాతి। ద్విరాదధాతి। సకృదభిఘారయతి। చతుస్సంపద్యతే। చత్వారివైపశోః ప్రతిష్ఠానాని। యావానేవపశుః। తముపహ్వయతే॥ ౫౧॥ ముఖమివ ప్రత్యుపహ్వయేత। సంముఖానేవ పశూనుపహ్వయతే। పశవోవాఇడా। తస్మాథ్సా ఽన్వారభ్యా।అధ్వర్యుణాచ యజమానేనచ। ఉపహూతః పశుమానసానీత్యాహ। ఉపహ్వేనౌహ్వయతే హోతా। ఇడాయై దేవతానాముపహవే। ఉపహూతః పశుమాన్భవతి। య ఏవంవేద॥ ౫౨॥ యాంవైహస్త్యామిడామాదధాతి। వాచస్సా భాగధేయమ్। యాముపహ్వయతే।

ప్రాణానాగ్ంసా। వాచఞ్చైవప్రాణాగ్ంశ్చావరున్ధే। అథవా ఏతహ్యుపహూతా
యామిడాయామ్। పురోడాశస్యైవ బర్హిషదోమీ మాగ్ంసా। యజమానన్దేవా అబ్రువన్।
హవిర్నోనిర్వపేతి। నాహమభాగోనిర్వప్స్యామీత్యబ్రవీత్॥ ౫౩ ॥ నమయాభాగయా
ఽనువఖ్యథేతివాగబ్రవీత్। నాహమభాగా పురోనువాక్యా భవిష్యామీతిపురోనువాక్యా।
నాహమభాగాయాజ్యా భవిష్యామీతి యాజ్యా। నమయాభాగేనవషట్కరిష్యథేతి వషట్కారః।
యద్యజమానభాగ న్నిధాయ పురోడాశం బర్హిషదఙ్కరోతి। తానేవ తద్భాగినః కరోతి।
చతుర్ధాకరోతి। చతస్రోదిశః। దిక్ష్వేవ ప్రతితిష్ఠతి। బర్హిషదఙ్కరోతి॥ ౫౪॥ యజమానోవై
పురోడాశః। ప్రజాబర్హిః। యజమానమేవ ప్రజాసుప్రతిష్ఠాపయతి। తస్మాదస్మా ఽన్యాః
ప్రజాఃప్రతితిష్ఠన్తి। మాగ్ంసేనాన్యాః। అథో ఖల్వాహుః। దక్షణా వా ఏతాహవిర్యజ్ఞస్యాన్తర్వేద్య
వరుధ్యన్తే। యత్పురోడాశం బర్హిషదఙ్కరోతీతి। చతుర్ధాకరోతి। చత్వారోహ్యేతే
హవిర్యజ్ఞస్యర్త్విజః॥ ౫౫॥ బ్రహ్మాహోతా ఽధ్వర్యుర్గ్నీత్। తమభిమృశేత్। ఇదంబ్రహ్మణః।
ఇదగ్ం హోతుః। ఇదమధ్వర్యోః। ఇదమగ్నీధ ఇతి। యథైవాదస్మాన్యే ఽధ్వరే।
ఆదేశమృత్విగ్భ్యో దక్షిణానీయన్తే। తాదృగేవతత్। అగ్నీధేప్రథమాయాదధాతి॥ ౫౬ ॥
అగ్నిముఖాహ్యృద్ధిః। అగ్నిముఖామేవర్ద్ధిం యజమానఋధ్నోతి। సకృదుపస్తీర్య ద్విరాదధత్।
ఉపస్తీర్యద్విరభి ఘారయతి। షట్థ్సంపద్యన్తే। షడ్వాఋతవః। ఋతూనేవ ప్రీణాతి।
వైదేనబ్రహ్మణే బ్రహ్మభాగం పరిహరతి। ప్రాజాపత్యో వైవేదః। ప్రాజాపత్యో బ్రహ్మ
॥ ౫౭ ॥ సవితా యజ్ఞస్య ప్రసూత్యై। అథకామమన్యేన। తతో హోత్రే। మధ్యంవా
ఏతద్యజ్ఞస్య। యద్హోతా। మధ్య త ఏవ యజ్ఞం ప్రీణాతి। అథాధ్వర్యవే। ప్రతిష్ఠావా
ఏషాయజ్ఞస్య। యదధ్వర్యుః। తస్మాద్ధవిర్యజ్ఞస్యై తామేవావృతమను॥ ౫౮ ॥
అన్యాదక్షిణానీయన్తె। యజ్ఞస్య ప్రతిష్ఠిత్యై। అగ్నిమగ్నీధ్స కృధ్సకృంమృడ్ఢిత్యాహ। పరాజివ

హ్యేతర్హియజ్ఞః। ఇషి తా దైవ్యాహోతారఇత్యాహ। ఇషితగ్ంహి కర్మక్రియతే। భద్ర వాచ్యాయ ప్రేషితొమానుష స్సూక్తవాకాయ సూక్తాబ్రూహీత్యాహ। ఆశిషమేవై తామాశాస్తే। స్వగాదైవ్యాహోత్రభ్య ఇత్యాహ। యజ్ఞమేవతథ్స్వగా కరోతి। స్వస్తిర్మానుషేభ్య ఇత్యాహ। ఆశిషమేవైతామాశాస్తే। శంయోర్బ్రూహీత్యాహ। శంయుమేవ బార్ హస్పత్యం భాగధేయన సమర్ధయతి॥ ౫౯॥

చరత్యధ్వర్యుః ప్రజాతిర్హ్యాయతె వేదాబ్రవీద్బర్ హిషదబ్కరొత్ఋత్విజో దధాతి బ్రహ్మ ఽనుకరోతి చత్వారిచ॥ ౮ ॥

అథసుచావనుష్టుగ్భ్యాం వాజవతీభ్యాంవ్యూహతి। ప్రతిష్ఠావా అనుష్టుక్। అన్నంవాజః ప్రతిష్ఠిత్యై। అన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై। ప్రాచీఇడ్ఇహమూహతి। జాతానేవ భ్రాతృవ్యాన్ప్రణుదతె। ప్రతీచీముపభృతమ్। జనిష్యమాణానేవ ప్రతినుదతే। సవిషూచ ఏవాపోహ్య సపత్నాన్ యజమానః। అస్మిన్లోకే ప్రతితిష్ఠతి॥ ౬౦॥ ద్వాభ్యామ్। ద్విప్రతిష్ఠొహి। వసుభ్యస్త్వా రుద్రేభ్యస్త్వా ఽఽదిత్యేభ్యస్త్వేత్యాహ। యథాయజురేవైతత్। స్రుఖ్ఖప్రస్తరమనక్తి। ఇమెవైలోకాస్స్రుచః। యజమానః ప్రస్తరః । యజమానమేవ తేజసాఽనక్తి। త్రేధాఽనక్తి। త్రయఇమేలోకాః ॥ ౬౧॥ ఏభ్య ఏవైనల్లోకేభ్యోనక్తి। అభిపూర్వమనక్తి। అభిపూర్వమెవయజమానన్తే జసాఽనక్తి। అక్తగ్ం రిహాణా ఇత్యాహ। తేజోవా ఆజ్యమ్। యజమానః ప్రస్తరః। యజమానమెవ తేజసా ఽనక్తి। వియన్తు వయ ఇత్యాహ। వయఏవై నజ్ఝత్వా। సువర్గంలోకఙ్గమయతి ॥ ౬౨॥ ప్రజాంయోనిం మానిర్ఝఖ్ఖమిత్యాహ। ప్రజాయై గోపీథాయ। ఆప్యాయన్తామాప ఓషధయ ఇత్యాహ। ఆపఏవౌషధీరాప్యాయయతి। మరుతాం పృషతయస్ఫ్రేత్యాహ। మరుతొవై వృష్ట్యా ఈశతే। వృష్టిమెవావరున్ధె। దివఙ్గచ్ఛతతోనో వృషిమేరయేత్యాహ। వృష్ట్యైద్యోః। వృష్టిమెవావరున్ధె ॥ ౬౩॥ యావద్వా అధ్వర్యుః ప్రస్తరం ప్రహరతి।

తావదస్యాయుర్మీయతే। ఆయుష్పా అగ్నే ఉస్యాయుర్మే పాహీత్యాహ। ఆయురేవాత్మన్ధత్తే। యావద్వా అధ్వర్యుః ప్రస్తరం ప్రహరతి। తావదస్య చక్షుర్మీయతే। చక్షుష్పాఅగ్నేఉసి చక్షుర్మేపాహీత్యాహ। చక్షురేవాత్మన్ధత్తే। ధ్రువా ఉసీత్యాహ ప్రతిష్ఠిత్యై। యంపరిధిం పర్యధత్థా ఇత్యాహ॥ ౬౪॥ యథాయజురేవైతత్। అగ్నేదేవ పణిభిర్వీయమాణ ఇత్యాహ। అగ్నయ ఏవైనఇష్ట్వాకరోతి। తన్తఎతమనుజోషం భరామీత్యాహ। సజాతానేవాస్మా అనుకాన్కరోతి। నేదేషత్వదపచేతయాతా ఇత్యాహ నుఖ్యాత్యై। యజ్ఞస్య పాథఉపసమిత మిత్యాహ। భూమానమేవోపైతి। పరిధీన్ప్రహరతి। యజ్ఞస్య సమిష్ట్యై॥ ౬౫॥ స్రుచౌసం ప్రస్రావయతి। యదేవ తత్రక్రూరమ్। తత్తేనశమయతి। జుహ్వాముపభృతమ్ యజమానదే వత్యావైజుహూః। భ్రాతృవ్య దేవత్యోపభృత్। యజమానాయైవ భ్రాతృవ్యముపస్తిష్ఠకరోతి। స్రగ్గ్ంస్రావభాగాస్స్థేత్యాహ। వసవోవైరుద్రా ఆదిత్యాస్స్రగ్గ్ం స్రావభాగాః। తేషాన్తద్భాగధేయమ్ ॥ ౬౬॥ తానేవ తేనప్రీణాతి। వైశ్వదేవ్యర్చా। ఏతేహి విశ్వేదేవాః। త్రిష్టుగ్భవతి। ఇన్ద్రియంవై త్రిష్టుక్। ఇన్ద్రియమేవ యజమానే దధాతి। అగ్నే ర్వామపన్న గృహస్య సదసి సాదయామీత్యాహ। ఇయంవా అగ్నిరపన్నగృహః। అస్యాఏవైనే సదనే సాదయతి। సుమ్నాయ సుమ్నినీసుమ్నే మాధత్తమిత్యాహ॥ ౬౭॥ ప్రజావై పశవస్సుమ్నమ్। ప్రజామేవ పశూనాత్మన్ధత్తే। ధురిధుర్యౌ పాతమిత్యాహ। జాయాపత్యోర్గోపీథాయ। అగ్నే ఉదబ్భాయో ఉశీతతనో ఇత్యాహ। యథాయజురేవైతత్। పాహిమా ఉద్యదివః పాహి ప్రసిత్యై పాహి దురిష్ట్యై పాహిదురద్మన్యై పాహిదుశ్చరితా దిత్యాహ। ఆశిషమేవై తామాశాస్తే। అవిషన్న పితుఙ్కృణు సుషదాయోనిగ్గ్ం స్వాహేతీధ్మసంవృశ్చ నాన్యన్వాహార్యపచనే ఉభ్యాధాయ ఫలీకరణ హోమఇజ్జుహోతి। అతిరిక్తానివా ఇధ్మసంవృశ్చనాని॥ ౬౮ ॥ అతిరిక్తాః ఫలీకరణాః। అతిరిక్తమాజ్యోచ్ఛేషణమ్। అతిరిక్తఏవాలిరిక్తన్దధాతి। అథోఅతిరిక్తైవ వాతిరిక్తమాప్నో

ఽవరున్ధే। వేదిర్దేవేభ్యోనిలాయత। తాంవేదేనాన్వవిన్దన్। వేదేన వేదింవివిదుఃపృథివీమ్। సాపప్రథే పృథివీపార్థివాని। గర్భంబిభర్తి భువనేష్వన్తః। తతో యజ్ఞోజాయతే విశ్వదానిరితి పురస్తాత్స్వమ్చ యజుషో వేదేనవేదిగ్ం సంమాష్ట్యా నువిత్త్యై ॥ ౯॥ అథాయద్వేదశ్చ వేదిశ్చ భవతః। మిథునత్వాయ ప్రజాత్యై। ప్రజాపతేర్వా ఏతానిశ్మశ్రూణి। యద్వేదః। పత్న్యేవా ఉపస్థ ఆస్యతి। మిథున మేవకరోతి। విన్దతేప్రజామ్। వెదగ్ంహోతా ఽఽహవనీయాత్స్త్రియన్నేతి। యజ్ఞమెవ తత్సన్తనోత్యో త్తర స్మాదర్ధమాసాత్। తగ్ం సన్తతముత్తర ఽర్ధమాస ఆలభతె ॥ ౭౦॥ తజ్కాలెకాల ఆగతే యజతే। బ్రహ్మవాదినోవదన్తి। సత్వాఅధ్వర్యుస్స్యాత్। యోయతో యజ్ఞం ప్రయుజ్కే। తదేనంప్రతిష్ఠాపయతీతి। వాతాద్వా అధ్వర్యుర్యజ్ఞం ప్రయుజ్కే। దేవాగాతువిదో గాతుంవిత్వాగాతుమితే త్యాహ। యత్ఏవయజ్ఞం ప్రయుజ్కే। తదేనం ప్రతిష్ఠాపయతి। ప్రతితిష్ఠతి ప్రజయాపశుభిర్యజమానః॥ ౭౧ ॥

తిష్ఠతీమెలోకాగమయతి ద్యౌర్వష్టి మేవావరున్ధె పర్యధత్థా ఇత్యాహ సమిష్ట్యై భాగధేయన్ధత్తమిత్యాహవా ఇధ్మసంవృశ్చ నాన్యను విత్త్యైలభతె యజమానః॥ ౯ ॥

యోవా అయథా దేవతంయజ్ఞముపచరతి। ఆదేవతాభ్యో వృశ్చ్యతె। పాపీయాన్భవతి। యోయథా దేవతమ్। న దేవతాభ్య ఆవృశ్చ్యతె। వసీయాన్భవతి। వారుణో వైపాశః। ఇమంవిష్యామి వరుణస్య పాశమిత్యాహ। వరుణపాశాదేవైనాం ముఞ్చతి। సవిత్రప్రసూతో యథాదేవతమ్॥ ౭౨॥ నదేవతాభ్య ఆవృశ్చ్యతే। వసీయాన్భవతి। ధాతుశ్చయోనౌ సుకృతస్యలోక ఇత్యాహ। అగ్నిర్వైధాతా। పుణ్యఙ్కర్మ సుకృతస్యలోకః। అగ్నిరేవైనాన్ధాతా। పుణ్యేకర్మణి సుకృతస్యలోకె దధాతి। స్యోనంమే సహపత్యా కరోమీత్యాహ। ఆత్మనశ్చ యజమానస్య చానాత్త్యై సన్త్యాయ। సమాయుషా

సంప్రజయేత్యాహ ॥ ౭౩ ॥ ఆశిషమేవై తామాశాస్తే పూర్ణపాత్రే। అన్తతో ఽనుష్టుభా। చతుష్పద్వా ఏతచ్ఛన్దః ప్రతిష్ఠితం పత్నియై పూర్ణ పాత్రే భవతి। అస్మిన్లోకే ప్రతితిష్ఠానీతి। అస్మిన్నేవలోకే ప్రతితిష్ఠతి। అథో వాగ్వా అనుష్టుక్। వాఙ్మిథునమ్। ఆపోరేతః ప్రజననమ్। ఏతస్మాద్వై మిథునాద్విద్యో తమానస్త్సనయన్వర్షతి। రేతస్సిఞ్చన్ ॥ ౭౪ ॥ ప్రజాఃప్రజనయన్న్। యద్వై యజ్ఞస్య బ్రహ్మణాయుజ్యతే। బ్రహ్మణా వైతస్య విమోకః। అధ్విశ్వాన్తిః। విముక్తంవా ఏతర్హియోక్తం బ్రహ్మణా। ఆదాయైన త్పత్నీ సహాప ఉపగృహ్ణీతేశాన్త్యై। అఞ్జలాపూర్ణ పాత్రమానయతి। రేతఏవాస్యాం ప్రజాన్దధాతి। ప్రజయాహి మనుష్యః పూర్ణః। ముఖంవిమృష్టే। అవభృథస్యైవ రూపఙ్కృత్వో త్తిష్ఠతి॥ ౭౫॥

సవిత్రా ప్రసూతో యథా దేవతం ప్రజయేత్యాహ సిఞ్చన్నష్ట ఏకఞ్చ॥ ౧౦॥ పరివేషోవా ఏషవనస్పతీనామ్। యదుపవేషః। యఏవంవేద । విన్దతే పరివేష్టారమ్। తముత్కరే। యన్దేవామనుష్యేషు। ఉపవేషమధారయన్। యే అస్మదపచేతసః। తానస్మభ్య మిహాకురు। ఉపవేషోపవిడ్ఢినః॥ ౭౬ ॥ ప్రజాం పుష్టిమథో ధనమ్। ద్విపదోనశ్చతుష్పదః। ధ్రువానన పగాన్కుర్వితి పురస్తాత్పత్యఞ్చముప గూహతి। తస్మాత్పురస్తాత్పత్యఞ్చ శ్యాదా అవస్యన్తి। స్థవిమత ఉపగూహతి। అప్రతివాదినఏవైనాన్కురుతే। ధృష్టిర్వా ఉపవేషః। శుచర్తో వజ్రో బ్రహ్మణా సగ్ంశితః। యోపవేషేశుక్। సాముమృచ్ఛతు యన్విష్ణ ఇతి॥ ౭౭॥ అథాస్మై నామ గృహ్యాప్రహరతి। నిరమున్నద ఓకసః। సపత్నోయః పృతన్యతి। నిర్బాధ్యేన హవిషా। ఇన్ద్రఏణం పరాశరీత్। ఇహితిస్రః పరావతః। ఇహిపఞ్చజనాగ్ం అతి। ఇహితిస్రో ఽతిరోచనాయావత్। సూర్యో అసద్దివి। పరమాన్వా పరావతమ్॥ ౭౮॥ ఇన్ద్రోనయతువృత్రహా। యతో నపునరాయసి। శశ్వతీభ్యస్సమాభ్య ఇతి। త్రివృద్వా ఏషవజ్రో బ్రహ్మణాసగ్ంశితః। శుచైవైనంవిధ్యా। ఏభ్యోలోకేభ్యో నిర్ణుద్య। వజ్రేణ బ్రహ్మణాస్త్రణుతే। హతో ఽసావవ

ధిష్మాముమిత్యాహాస్పృత్యై। యన్విష్యాత్తన్ధ్యాయేత్। శుచైవై నమర్పయతి॥ ౭౯ ॥

నోద్విష్మ ఇతి పరావతమర్పయతి॥ ౧౧ ॥

ప్రత్యుష్టన్విశ్శిల్పమయజ్ఞాఘృతఞ్చ దేవాసురాస్స ఏతమిన్ద్ర ఆపాదేవీరగ్నినా ధిష్ణియా అథ్రుచౌ యోవా అయథాదెవతం పరివేషోవా ఏకాదశ ॥ ౧౧ ॥

ప్రత్యుష్టమయజ్ఞ ఏషాహి విశ్వేషాన్దే వానామూర్జా పృథివీ మథోరఖ్సాన్తాం ప్రజాతిన్ద్వాభ్యాన్తజ్కాలే కాలె నవసప్తతిః॥ ౭౯॥

ప్రత్యుష్టమర్పయతి

హరిః ఓమ్ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే తృతీయాష్టకే తృతీయప్రపాఠకస్సమాప్తః

తృతీయాష్టకే చతుర్థ ప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్। బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణమాలభతే। క్షత్రాయ రాజన్యమ్। మరుద్భ్యోవైశ్యమ్। తపసేశూద్రమ్। తమసే తస్కరమ్। నారకాయ వీరహాణమ్। పాప్మనేక్లీబమ్। అక్రయాయా యోగూమ్। కామాయపుగ్గంశ్చలూమ్। అతిక్రుష్టాయ మాగధమ్ ॥ ౧ ॥ గీతాయ సూతమ్ । నృత్తాయశైలూషమ్। ధర్మాయ సభాచరమ్ । నర్మాయరేభమ్। నరిష్ఠాయైభీమలమ్। హసాయ కారిమ్। ఆనన్దాయ స్త్రీషఖమ్। ప్రముదేకుమారీ పుత్రమ్। మేధాయై రథకారమ్। ధైర్యాయతక్ష్ణాణమ్॥ ౨ ॥ శమాయ కౌలాలమ్। మాయాయై కార్మారమ్। రూపాయమణికారమ్। శుభేవపమ్। శరవ్యాయా ఇషుకారమ్। హేత్యై ధన్వకారమ్। కర్మణేజ్యాకారమ్। దిష్టాయరజ్జుసర్గమ్। మృత్యవే మృగయుమ్। అన్తకాయశ్వనితమ్ ॥ ౩ ॥ సన్దయే జారమ్। గేహాయోపపతిమ్। నిర్ ఋత్యై పరివిత్తమ్। ఆర్త్యై పరివివిదానమ్। అరాద్యై దిధిషూపతిమ్। పవిత్రాయ భిషజమ్। ప్రజ్ఞానాయ నక్షత్రదర్శమ్। నిష్కృత్యై పేశస్కారీమ్। బలాయోపదామ్। వర్ణాయానూరుధమ్ ॥ ౪ ॥ నదీభ్యః పౌఞ్జిష్టమ్। ఋక్షీకాభ్యో నైషాదమ్। పురుషవ్యాఘ్రాయ దుర్మదమ్। ప్రయుద్భ్యఉన్మత్తమ్। గన్ధర్వాప్సరాభ్యో వ్రాత్యమ్। సర్పదేవజనేభ్యో ఽప్రతిపదం। అవేభ్యః కితవం। ఇర్యతాయా అకితవమ్। పిశాచేభ్యో బిదలకారమ్। యాతుధానేభ్యః కణ్టకకారమ్॥ ౫ ॥ ఉత్సాదేభ్యః కుబ్జమ్। ప్రముదేవామనమ్। ద్వార్భ్యస్స్రామమ్। స్వప్నాయాన్ధమ్। అధర్మాయబధిరమ్। సంజ్ఞానాయస్మరకారీమ్। ప్రకామోద్యాయో పసదమ్। ఆశిఖ్షాయై ప్రశ్నినమ్। ఉపశిఖ్షాయా

అభిప్రశ్నినమ్। మర్యాదాయై ప్రశ్నవివాకమ్॥ ౬ ॥ ఋత్యై స్తేనహృదయమ్। వైరహత్యాయ పిశునమ్। వివిత్యైఖత్తారమ్। ఔపద్రష్టాయ సఙ్గ్రహీతారమ్। బలాయానుచరమ్। భూమ్నే పరిష్కన్దమ్। ప్రియాయ ప్రియవాదినమ్। అరిష్ట్యా అశ్వసాదమ్। మేధాయవాసః పల్పూలీమ్। ప్రకామాయ రజయిత్రీమ్॥ ౭ ॥ భాయై దార్వాహారమ్। ప్రభాయా ఆగ్నేన్ధమ్। నాకస్య పృష్ఠాయాభిషేక్తారమ్। బధ్నస్య విష్టపాయ పాత్రనిర్ణేగమ్। దేవలోకాయ పేశితారమ్। మనుష్యలోకాయ ప్రకరితారమ్। సర్వేభ్యోలోకేభ్య ఉపసేక్తారమ్। అవర్త్యై వధాయోపమన్థితారమ్। సువర్గాయ లోకాయ భాగదుఘమ్। వర్షిష్ఠాయ నాకాయ పరివేష్టారమ్॥ ౮ ॥ అర్మేభ్యో హస్తిపమ్। జవాయాశ్వపమ్। పుష్ట్యై గోపాలమ్। తేజసే ఽజపాలమ్। వీర్యాయావిపాలమ్। ఇరాయైకీనాశమ్। కీలాలాయ సురాకారమ్। భద్రాయగృహపమ్। శ్రేయసేవిత్తధమ్। అధ్యక్షాయానుఖత్తారమ్॥ ౯॥ మన్యవేఽయస్తాపమ్। క్రోధాయనిసరం। శోకాయాభిసరం। ఉత్కూలవి కూలాభ్యాన్నిష్ఠినం। యోగాయ యోక్తారం। క్షేమాయ విమోక్తారం। వపుషేమానస్కృతం। శీలాయాఞ్జనీకారం। నిర్ఋత్యై కోశకారీం। యమాయాసూం॥ ౧౦ ॥ యమ్యై యమమాం। అథర్వభ్యో ఽవతోకాం। సంవత్సరాయపర్యారిణీం। పరివత్సరాయావిజాతామ్। ఇదావత్సరాయా పస్కద్వరమ్। ఇద్వత్సరాయాతీత్వరీం। వత్సరాయ విజర్జరాం। సర్వస్మై రాయపలిక్నీం। వనాయవనపం। అన్యతోరణ్యాయదావపం॥ ౧౧॥ సరోభ్యోధైవరం। వేశన్తాభ్యోదాశం। ఉపస్థావరీభ్యోబైన్దం। నడ్వలాభ్యశ్శౌష్కలం। పార్యాయకైవర్తం। అవార్యాయమార్గారం। తీర్థేభ్య ఆన్దం। విషమేభ్యోమైనాలం। స్వనేభ్యః పర్ణకం। గుహాభ్యః కిరాతం। సానుభ్యోజమ్భకం। పర్వతేభ్యః కింపూరుషం॥ ౧౨॥ ప్రతిశుత్కాయా ఋతులం। ఘోషాయభషం। అన్తాయ బహువాదినం। అనన్తాయమూకం।

మహాసేవీణావాదం। క్రోశాయతూణవధ్మం। ఆక్రన్దాయ దున్దుభ్యాఘాతం। అపరస్పరాయ శఙ్ఖధ్మం। ఋభుభ్యోజిన సన్ధాయం। సాధ్యేభ్యశ్చర్మమ్నం॥ ౧౩॥ బీభత్సాయై పౌల్కసం। భూత్యైజాగరణం। అభూత్యై స్వపనం। తులాయై వాణిజం। వర్ణాయహిరణ్యకారం। విశ్వేభ్యో దేవేభ్యస్సిధ్మలమ్। పశ్చాద్ఘోషాయగ్లావం। ఋత్యైజనవాదినం। వ్యుద్ధ్యా అపగల్భం। సగ్ంశరాయ ప్రచ్ఛిదం ॥ ౧౪ ॥ హసాయపుగ్గం శ్చలూమాలభతే। వీణావాదంగణ కఙ్గీతాయ । యాదసేశాబుల్యాం। సమ్మాయభద్రవతీం। తూణవధ్మజ్గ్రామణ్యం పాణిసఙ్ఘాతన్నృత్తాయ। మోదాయానుక్రోశకమ్। ఆనన్దాయ తలవమ్॥ ౧౫॥ అక్షరాజాయ కితవమ్। కృతాయ సభావినమ్। త్రేతాయా ఆదినవదర్శం। ద్వాపరాయబహిస్పదం। కలయే సభాస్థాణుం। దుష్కృతాయ చరకాచార్యం। అధ్వనే బ్రహ్మచారిణం। పిశాచేభ్యస్సలగం। పిపాసాయై గొవ్యచ్ఛం। నిర్ ఋత్యై గొఘాతం। క్షుధే గొవికర్తం। క్షుత్తృష్ణాభ్యాన్తం। యోగాంవిక్రన్తన్తం మాగ్ం సంభిక్షమాణ ఉపతిష్ఠతే॥ ౧౬॥ భూమ్యై పీఠసర్పిణ మాలభతే। అగ్నయేఽగ్ంసలమ్। వాయవేచాణ్డాలం। అన్తరిక్షాయ వగ్ంశనర్తినం। దివే ఖలతిం। సూర్యాయ హర్యక్షం। చన్ద్రమసే మిర్మిరం । నక్షత్రేభ్యః కిలాసం। అహ్నే శుక్లం పిఙ్గలం। రాత్రియై కృష్ణం పిఙ్గాక్షం॥ ౧౭॥ వాచెపురుషమాలభతే। ప్రాణమపానం వ్యానముదానగ్ం సమానన్తాన్ వాయవే। సూర్యాయ చక్షురాలభతే। మనశ్చన్ద్రమసే। దిగ్భ్యశ్శ్రోత్రం। ప్రజాపతయే పురుషం॥ ౧౮ ॥ అథైతానరూపేభ్య ఆలభతే। అతిహ్రస్వమతిదీర్ఘం। అతి కృశమత్యగ్ంసలం। అతిశుక్ల మతికృష్ణం। అతిశ్లక్ష్ణ మతిలోమశం। అతికిరిట మతిదన్తురం। అతిమిర్మిర మతిమేమిషం। ఆశాయై జామిం। ప్రతీక్షాయైకుమారీం ॥ ౧౯ ॥

బ్రహ్మణె గీతాయ శ్రమాయ సన్దయే నదీభ్య ఉథ్సాదెభ్య ఋత్వైభాయా అమ్మెభ్యామన్యవే యమ్యైదశదశసరోభ్యో ద్వాదశ ప్రతిశుత్కాయై బీభథ్సాయై దశదశహసాయ సప్తాఖ్ఖ రాజాయ త్రయోదశభూమ్యై దశవాచే షడథనవైకాన్న విగ్ంశతిః ॥ ౧౯ ॥ బ్రహ్మణెయమ్యైనవదశ। బ్రహ్మణెకుమారీం॥ ౧౯॥

హరిః ఓమ్ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే తృతీయాష్టకే చతుర్థప్రపాఠకస్సమాప్తః

తృతీయాష్టకే పఞ్చమ ప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓం। సత్యం ప్రపద్యే। ఋతం ప్రపద్యే। అమృతం ప్రపద్యే। ప్రజాపతేః ప్రియాన్తనువమనాత్మాం ప్రపద్యే। ఇదమహం పఞ్చదశేన వజ్రేణ। ద్విషన్తం భ్రాతృవ్యమవ క్రామామి। యోఽస్మాన్ద్వేష్టి। యఞ్చవయన్ద్విష్మః। భూర్భువస్సువః। హిమ్॥ ౧॥

సత్యన్తశ॥ ౧ ॥

ప్రవోవాజా అభిద్యవః। హవిష్మన్తో ఘృతాచ్యా। దేవాఞ్జిగాతి సుమ్నయుః। అగ్న ఆయాహివీతయే। గృణానో హవ్యదాతయే। నిహోతాసత్సిబర్హిషి। తన్త్వా సమిద్భిరఙ్గిరః। ఘృతేన వర్ధయామసి। బృహచ్ఛోచా యవిష్ఠ్య। సనః పృథుశ్చ వాయ్యం॥ ౨॥ అచ్ఛాదేవవివాససి। బృహదగ్నే సువీర్యం। ఈడేన్యో నమస్యస్తిరః। తమాగ్ంసి దర్శతః। సమగ్నిరిధ్యతే వృషా। వృషో అగ్నిస్సమిధ్యతే। అశ్వో న దేవవాహనః। తగ్ం హవిష్మన్త ఈడతే। వృషణన్త్వా వయంవృషన్న్। వృషాణస్సమిధీమహి॥ ౩॥ అగ్నేదీద్యతం బృహత్। అగ్నిన్దూతంవృణీమహే। హోతారంవిశ్వవేదసం। అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుం। సమిధ్యమానో అధ్వరే। అగ్నిః పావక ఈడ్యః। శోచిష్కేశస్తమీమహే। సమిద్ధో అగ్న ఆహుత। దేవాన్యక్షిస్వధ్వర। త్వగ్ంహిహవ్య వాడసి। ఆజుహోతదువస్యత। అగ్నిం ప్రయత్యధ్వరే। వృణీధ్వగ్ం హవ్యవాహనం। త్వంవరుణ ఉతమిత్రోఅగ్నే। త్వాంవర్ధన్తి మతిభిర్వసిష్ఠాః। త్వేవసు సుషణనాని సన్తు। యూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః॥ ౪॥

శ్రవాయ్యమిధీమహ్యసి సప్తచ॥ ౨ ॥

అగ్నే మహాగ్ం అసి బ్రాహ్మణభారత। అసావసౌ। దేవేద్ధో మన్విద్ధః। ఋషిష్టుతా విప్రానుమదితః। కవిశస్తో బ్రహ్మసగ్ంశితో ఘృతాహవనః। ప్రణీర్యజ్ఞానాం। రథీరధ్వరాణామ్। అతూర్తాహోతా। తూర్ణిర్ హవ్యవాట్। అస్యాత్రఇజ్జిహూర్దేవానాం॥ ౫ ॥ చమసా దేవాపానః। అరాగ్ం ఇవాగ్నే నేమిర్దేవాగ్ంస్త్వం పరిభూరసి। ఆవహదేవాన్ యజమానాయ। అగ్నిమగ్న ఆవహ। సోమమావహ। అగ్నిమావహ। ప్రజాపతిమావహ। అగ్నీషోమావావహ। ఇన్ద్రాగ్నీ ఆవహ। ఇన్ద్రమావహ। మహేన్ద్రమావహ। దేవాగ్ం ఆజ్యపాగ్ం ఆవహ। అగ్నిగ్ం హోత్రాయావహ। స్వంమహిమా నమావహ। ఆచాగ్నే దేవాన్వహ। సుయజాచయజ జాతవేదః॥ ౬ ॥

దేవానామిన్ద్రమావహషట్చ॥ ౩ ॥

అగ్నిర్హోతావేత్వగ్నిః। హోత్రంవేత్తు ప్రావిత్రమ్। స్మోవయమ్। సాధుతే యజమానదేవతా। ఘృతవతీమధ్వర్యో స్రుచమాస్యస్వ। దేవాయువంవిశ్వవారామ్। ఈడామహై దేవాగ్ం ఈడేన్యాన్। నమస్యామనమస్యాన్। యజామయజ్ఞియాన్॥ ౭॥

అగ్నిర్హోతానవ॥ ౪ ॥

సమిధో అగ్న ఆజ్యస్య వియన్తు। తనూనపాదగ్న ఆజ్యస్యవేతు। ఇడో అగ్న ఆజ్యస్య వియన్తు। బర్హిరగ్న ఆజ్యస్యవేతు। స్వాహాఽగ్నిమ్। స్వాహాసోమమ్। స్వాహా ఽగ్నిమ్। స్వాహాప్రజాపతిమ్। స్వాహా ఽగ్నీషోమౌ। స్వాహేన్ద్రాగ్నీ। స్వాహేన్ద్రమ్। స్వాహామహేన్ద్రమ్। స్వాహాదేవాగ్ం ఆజ్యపాన్। స్వాహాఽగ్నిగ్- హోత్రాజ్జుషాణాః। అగ్న ఆజ్యస్య వియన్తు॥ ౮॥

ఇన్ద్రాగ్నీ పఞ్చచ॥ ౫ ॥

అగ్నిర్వృత్రాణి జఙ్ఘనత్। ద్రవిణస్యుర్విపన్యయా। సమిద్ధశ్శుక్ర ఆహుతః। జుషాణో అగ్నిరాజ్యస్య వేతు। త్వగ్ం సోమాసి సత్పతిః। త్వగ్ం రాజోతవృత్రహా। త్వంభద్రో అసిక్రతుః। జుషాణస్సోమ ఆజ్యస్య హవిషోవేతు। అగ్నిఃప్రత్నే నజన్మనా। శుమ్భానస్తనువగ్ం స్వామ్। కవిర్విప్రేణ వావృధే। జుషాణో అగ్నిరాజ్యస్యవేతు। సోమగీర్భిష్ట్వావయమ్। వర్ధయా మోవచోవిదః। సుమృడీకొన ఆవిశ। జుషాణస్సోమ ఆజ్యస్యహవిషోవేతు ॥ ౯ ॥

స్వాగ్ంషట్చ ॥ ౬ ॥

అగ్నిర్మూర్ధాదివః కకుత్। పతిః పృథివ్యా అయమ్। అపాగ్ం రేతాగ్ంసి జిన్వతి। భువోయజ్ఞస్య రజసశ్చనేతా। యత్రానియుద్భిస్సచసే శివాభిః। దివిమూర్ధానన్దధిషె సువర్షామ్। జిహ్వామగ్నె చకృషెహవ్యవాహమ్। ప్రజాపతెనత్వ దేతాన్యన్యః। విశ్వాజాతాని పరితాబభూవ। యత్కామాస్తె జుహుమస్తన్నో అస్తు ॥ ౧౦ ॥ వయగ్ంస్యామ పతయోరయీణామ్। సవేదపుత్రః పితరగ్ం సమాతరమ్। ససూనుర్భూవథ్సభువత్సు నర్మఘః। సద్యామౌర్ణోదన్తరిక్షగ్ం ససువః। సవిశ్వాభువో అభవథ్స ఆభవత్। అగ్నీషోమా సవేదసా। సహూతీవనతఙ్గిరః। సన్దేవత్రాబభూవథుః। యువమెతాని దివిరోచనాని। అగ్నిశ్చసోమ సక్రతూ అధత్తమ్॥ ౧౧॥ యువగ్ం సిన్ధూగ్ం రభిశస్తెరవద్యాత్। అగ్నీషోమావముఞ్చ తజ్జభీతాన్। ఇన్ద్రాగ్నీ రోచనాదివః। పరివాజేషు భూషథః। తద్వాఞ్ఛేతి ప్రవీర్యమ్। శ్లథద్వృత్రముత సనోతివాజమ్। ఇన్ద్రాయో అగ్నీ సహురీ సపర్యాత్। ఇరజ్యన్తావసవ్యస్య భూరేః। సహస్తమాసహసావాజయన్తా। ఏన్ద్రసానసిగ్ం రయిమ్ ॥ ౧౨ ॥ సజిత్వానగ్ం సదాసహమ్। వర్షిష్ఠమూతయేభర। ప్రసహాహిషే పురుహూత శత్రూన్। జ్యేష్ఠస్తె శుష్మఇహరాతిరస్తు। ఇన్ద్రాభరదక్షిణెనావసూని। పతిస్సిన్ధూనామసి రేవతీనామ్। మహాగ్ం ఇన్ద్రోయ ఓజసా। పర్జన్యోవృష్టిమాగ్ం ఇవ। స్తోమైర్వత్సస్య వావృధే। మహాగ్ం ఇన్ద్రో

నృవదాచర్ షణిప్రాః॥ ౧౩॥ ఉతద్విబర్హా అమినస్సహోభిః। అస్మదియగ్వావృధే వీర్యాయ। ఉరుః పృథుస్సుకృతః కర్తృభిర్భూత్। పిప్రీహిదేవాగ్ం ఉశతోయవిష్ఠ। విద్వాగ్ం ఋతూగ్ంర్ ఋతుపతేయజేహ। యేదైవ్యాఋత్విజస్తైభిరగ్నే। త్వగ్ం హోతృణామస్యాయజిష్ఠః। అగ్నిగ్గ్ం స్విష్టకృతమ్। అయాడగ్నిరగ్నేః ప్రియాధామాని। అయాట్సోమస్యప్రియాధామాని॥ ౧౪॥ అయాడగ్నేః ప్రియాధామాని। అయాట్ప్రజాపతేః ప్రియాధామాని। అయాడగ్నీషోమయోః ప్రియాధామాని। అయాడిన్ద్రాగ్నియోః ప్రియాధామాని। అయాడిన్ద్రస్య ప్రియాధామాని। అయాణ్మహేన్ద్రస్య ప్రియాధామాని। అయాడ్దేవానామాజ్యపానాం ప్రియాధామాని। యక్షదగ్నేర్ హోతుః ప్రియాధామాని। యక్షథ్స్వం మహిమానమ్। ఆయజతామేజ్యా ఇషః। కృణోతుసో అధ్వరా జాతవేదాః। జుషతాగ్ం హవిః। అగ్నేయదద్యవిశో అధ్వరస్యహోతః। పావకశోచే వేష్ట్యగ్ం హియజ్వా। ఋతాయజాసి మహినా వియద్భ్యః। హవ్యా వహాయవిష్ఠయాతే అద్య॥ ౧౫॥

అస్త్వధత్తగ్ం రయిఞ్చర్షణిప్రాస్సోమస్య ప్రియా ధామానీషష్టట్చ॥ ౭॥

ఉపహూతగ్ం రథన్తరగ్ం సహపృథివ్యా। ఉపమారథన్తరగ్ం సహపృథివ్యాహ్వయతామ్। ఉపహూతంవామదేవ్యగ్ం సహాన్తరిక్షేణ। ఉపమావామదేవ్యగ్ం సహాన్తరిక్షేణహ్వయతామ్। ఉపహూతం బృహథ్సహదివా। ఉపమాబృహథ్సహదివాహ్వయతామ్। ఉపహూతాస్సప్తహోత్రాః। ఉపమాసప్తహోత్రాహ్వయన్తామ్। ఉపహూతా ధేనుస్సహర్షభా। ఉపమాధేనుస్సహర్ షభా హ్వయతామ్॥ ౧౬॥ ఉపహూతో భక్షస్సఖా। ఉపమాభక్షస్సఖాహ్వయతామ్। ఉపహూతాం ౪ హో। ఇడోపహూతా। ఉపహూతేడా। ఉపోఅస్మాగ్ం ఇడాహ్వయతామ్। ఇడోపహూతా। ఉపహూతేడా। మానవీఘృతపదీ మైత్రావరుణీ। బ్రహ్మ దేవకృతముపహూతమ్॥ ౧౭॥ దైవ్యా అధ్వర్యవ ఉపహూతాః।

ఉపహూతా మనుష్యాః। యఇమంయజ్ఞమవాన్। యేయజ్ఞపతింవర్ధాన్। ఉపహూతె ద్యావాపృథివీ। పూర్వజే ఋతావరీ। దేవీదేవపుత్రే। ఉపహూతౌ ఽయంయజమానః। ఉత్తరస్యాన్వేవయజ్యాయా ముపహూతః। భూయసి హవిష్కరణ ఉపహూతః। దివ్యేధామన్ను పహూతః। ఇదం మెదేవా హవిర్జుషన్తామితి తస్మిన్నుపహూతః। విశ్వమస్యప్రియముప హూతమ్। విశ్వస్య ప్రియస్యోపహూ తస్యో పహూతః॥ ౧౮॥

సహర్ష భాహ్వయతాముపహూతగ్ం హవిషష్కరణ ఉపహూతశ్చత్వారిచ ॥ ౮ ॥

దేవం బర్హిః। వసువనే వసుధేయస్య వేతు। దేవౌనరాశగ్ంసః । వసువనే వసుధేయస్య వేతు। దేవౌ అగ్నిస్స్విష్టకృత్। సుద్రవిణామన్త్రః కవిః। సత్యమన్మాయజీహోతా। హోతుర్ హోతురాయజీయాన్। అగ్నేయాన్వైవానయాట్। యాగ్ం అపిప్రేః। యేతేహోత్రె అమథ్నత। తాగ్ంసంసనుషీగ్ం హోత్రాన్వేవజ్ఞమామ్। దివిదేవేషు యజ్ఞ మేరయేమమ్। స్విష్టకృచ్చాగ్నేహోతాభూః। వసువనే వసుధేయస్య నమోవాకే వీహి॥ ౧౯ ॥

అపిప్రేః పఞ్చచ॥ ౯ ॥

ఇదన్ద్యావాపృథివీ భద్రమభూత్। ఆర్ధ్మసూక్తవాకమ్। ఉతనమోవాకమ్। ఋధ్యాస్మసూక్తోచ్యమగ్నే। త్వగ్ం సూక్తవాగసి। ఉపశ్రితో దివః పృథివ్యోః। ఓమన్వతీతె ఽస్మిన్ యజ్ఞేయజమానద్యా వాపృథివీస్తామ్। శజ్ఞయే జీరదానూ। అత్రస్నూ అప్రవేదే। ఉరుగవ్యూతీ అభయజ్ఞతౌ॥ ౨౦॥ వృష్టిద్యావారీత్యాపా। శమ్భువౌ మయోభువౌ। ఊర్జస్వతీచపయస్వతీచ। సూపచరణాచ స్వధిచరణాచ। తయోరావిది। అగ్నిరిదగ్ం హవిరజుషత । అవీవృధతమహో జ్యాయోకృత। సోమఇదగ్ం హవిరజుషత। అవీవృధతమహో

జ్యాయోకృత। అగ్నిరిదగ్ం హవిరజుషత॥ ౨౧ ॥ అవీవృధతమహో జ్యాయోకృత। ప్రజాపతిరిదగ్ం హవిరజుషత। అవీవృధతమహోజ్యాయోకృత। అగ్నీషోమావిదగ్ం హవిరజుషేతామ్। అవీవృధేతాం మహోజ్యాయోక్రాతామ్। ఇన్ద్రాగ్నీ ఇదగ్ం హవిరజుషేతామ్। అవీవృధేతాం మహో జ్యాయోక్రాతామ్। ఇన్ద్రఇదగ్ం హవిరజుషత। అవీవృధతమహో జ్యాయోకృత। మహేన్ద్ర ఇదగ్ం హవిరజుషత॥ ౨౨॥ అవీవృధతమహో జ్యాయోకృత। దేవా ఆజ్యపా ఆజ్యమజుషన్త। అవీవృధన్త మహో జ్యాయోక్రత। అగ్నిర్ హోత్రేణేదగ్ం హవిరజుషత। అవీవృధతమహో జ్యాయోకృత। అస్యామృధద్ధోత్రాయాన్దే వఙ్గమాయామ్ ఆశాస్తేయంయజమానోసౌ। అయురాశాస్తే। సుప్రజాస్త్వమాశాస్తే। సజాతవనస్యామాశాస్తే॥ ౨౩ ॥ ఉత్తరాన్దేవయజ్యామాశాస్తే। భూయోహవిష్క రణమాశాస్తే। దివ్యన్ధామాశాస్తే। విశ్వం ప్రియమాశాస్తే। యదనేనహవిషా ఽఽశాస్తే। తదస్యాత్తదృధ్యాత్। తదస్మై దేవా రాసన్తామ్। తదగ్నిర్దేవా దేవేభ్యో వనతే। వయమగ్నేర్మానుషాః। ఇష్టఇచ్చీతఇచ్చ। ఉభేచనోద్యావా పృథివీ అగ్ంహసస్పాతామ్। ఇహగతిర్వామస్యేదఇచ్చ। నమోదేవేభ్యః ॥ ౨౪॥

అభయజ్ఞతావకృతాగ్నిరిదగ్ం హవిరజుషత మహేన్ద్రఇదగ్ం హవిరజుషత సజాతవనస్యామాశాస్తే వీతఇచ్చ త్రీణిచ॥ ౧౦ ॥

తచ్ఛంయోరావృణీమహే। గాతుంయజ్ఞాయ। గాతుంయజ్ఞపతయే। దైవీస్వస్తిరస్తు నః। స్వస్తిర్మానుషేభ్యః। ఊర్ధ్వఇ్ఞగాతు భేషజమ్। శన్నో అస్తుద్విపదే। శఇ్చతుష్పదే ॥ ౨౫॥

తచ్ఛంయోరష్టౌ॥ ౧౧ ॥

ఆప్యాయస్వసన్తే। ఇహత్వష్టారమగ్రియన్తన్నస్తురీపమ్। దేవానాం పత్నీరుశతీర వన్తునః। ప్రావన్తునస్తుజయె వాజసాతయే। యాః పార్థివాసోయా అపామపివ్రతె। తానోదేవీస్సుహవాశర్మయచ్ఛత। ఉతగ్నావియన్తు దేవపత్నీః। ఇన్ద్రాణ్యగ్నాయ్యశ్వినీరాట్। ఆరోదసీ వరుణానీ శృణోతు। వియన్తు దేవీర్య ఋతుర్జనీనామ్। అగ్నిర్ హోతా గృహపతిస్సరాజా। విశ్వావేదజనిమా జాతవేదాః। దేవానాముతయో మర్త్యానామ్। యజిష్ఠస్సప్రయజతా మృతావా। వయముత్వాగృహపతె జనానామ్। అగ్నే అకర్మసమిధా బృహన్తమ్। అస్థూరిణోగార్ హపత్యానిసన్తు। తిగ్మేననస్తేజసా సగ్ంశిశాధి॥ ౨౬ ॥

జనీనామష్టాచ॥ ౧౨॥

ఉపహూతగ్ం రథన్తరగ్ం సహపృథివ్యా। ఉపమారథన్తరగ్ం సహపృథివ్యాహ్వయతామ్। ఉపహూతం వామదేవ్యగ్ం సహాన్తరిక్షేణ। ఉపమావామదేవ్యగ్ం సహాన్తరిక్షేణహ్వయతామ్। ఉపహూతం బృహ. థ్సహదివా। ఉపమాబృహథ్సహది వాహ్వయతామ్। ఉపహూతాస్సప్తహోత్రాః। ఉపమాసప్త హోత్రాహ్వయన్తామ్। ఉపహూతా ధేనుస్సహర్షభా। ఉపమాధేనుస్సహర్షభా హ్వయతామ్॥ ౨౭॥ ఉపహూతౌ భక్షస్సభా। ఉపమా భక్షస్సభాహ్వయతామ్। ఉపహూతాం ౪ హో। ఇడోపహూతా। ఉపహూతేడా। ఉపాఅస్మాగ్ం ఇడాహ్వయతామ్। ఇడోపహూతా। ఉపహూతేడా। మానవీ ఘృతపదీమైత్రావరుణీ। బ్రహ్మదేవకృతముపహూతమ్ ॥ ౨౮॥ దైవ్యా అధ్వర్యవ ఉపహూతాః। ఉపహూతా మనుష్యాః। యఇమంయజ్ఞమవాన్। యేయజ్ఞపత్నీంవర్ధాన్। ఉపహూతెద్యావాపృథివీ। పూర్వజె ఋతావరీ। దెవీదేవపుత్రె। ఉపహూతేయంయజమానా। ఇన్ద్రాణీ వా ఽవిధవా। అదితిరివసుపుత్రా। ఉత్తరస్యాన్వేవయజ్యా యాముపహూతా। భూయసిహవిష్కరణ

ఉపహూతా। దివ్యేధామన్నుపహూతా। ఇదం మేదేవా హవిర్జుషన్తామితి తస్మిన్నుపహూతా। విశ్వమస్యాః ప్రియముపహూతమ్। విశ్వస్య ప్రియస్యోపహూతస్యోపహూతా॥ ౨౯॥

సహర్షః భాహ్యయతాముపహూతగ్ం సుపుత్రాషట్చ॥ ౧౩॥

సత్యం ప్రవోగ్నే మహానగ్నిర్హోతా సమిధోగ్నిర్వ్రత్రాణ్యగ్నిర్మూర్ధో పహూత స్త్వేవం బర్హిరిదన్ద్యావా పృథివీ తచ్ఛంయోరాప్యాయస్వోపహూ తన్త్రయోదశ॥

సత్యంవయగ్ం స్యామ వృష్టిద్యావానవవిగ్ంశతిః॥

సత్యముపహూతా॥ ౨౯ ॥

హరిః ఓమ్ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే తృతీయాష్టకే పఞ్చమ ప్రపాఠకస్సమాప్తః

తృతీయాష్టకే షష్ఠ ప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్। అఞ్జన్తి త్వామధ్వరే దేవయన్తః। వనస్పతే మధునా దైవ్యేన। యదూర్ధ్వస్తిష్ఠాద్రవిణేహ ధత్తాత్। యద్వాక్షయో మాతురస్యా ఉపస్థే। ఉచ్ఛ్రయస్వ వనస్పతే। వర్ష్మన్పృథివ్యాఅధి। సుమితీమీయమానః। వర్చోధా యజ్ఞవాహసే। సమిద్ధస్య శ్రయమాణః పురస్తాత్। బ్రహ్మవన్వానో అజరగ్ం సువీరమ్॥ ౧॥ ఆరేఅస్మదమతిం బాధమానః। ఉచ్ఛ్రయ స్వమహతే సౌభగాయ। ఊర్ధ్వఊషుణ ఊతయే। తిష్ఠాదేవోన సవితా। ఊర్ధ్వోవాజస్య సనితాయదఞ్జిభిః । వాఘద్భిర్విహ్వా యామహే। ఊర్ధ్వోనః పాహ్యగ్ం హసోనికేతునా। విశ్వగ్ం సమత్రిణం దహ । కృధీన ఊర్ధ్వాంచ రథాయ జీవసే। విదాదేవేషునోదువః॥ ౨॥ జాతోజాయతే సుదినత్వే అహ్నామ్। సమర్య ఆవిదథే వర్ధమానః। పునన్తిధీరా అపసోమనీషా। దేవయావిప్ర ఉదియర్తివాచమ్। యువా సువాసాః పరివీత ఆగాత్। సఉశ్రేయాన్భవతి జాయమానః। తంధీరాసః కవయఉన్నయన్తి। స్వాధియోమనసా దేవయన్తః। పృథుపాజా అమర్త్యః। ఘృతనిర్ణిఖ్స్వాహుతః ॥ 3 ॥ అగ్నిర్యజ్ఞస్య హవ్యవాట్। తగ్ం సబాధో యత్రస్రుచః। ఇత్థాధియా యజ్ఞవన్తః। ఆచక్రురగ్నిమూతయే । త్వంవరుణ ఉతమిత్రో అగ్నే। త్వాంవర్ధన్తి మతిభిర్వసిష్ఠాః। త్వేవసు సుషణనానిసన్తు। యూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః॥ ౪ ॥

సువీరం దువస్స్వాహుతాష్టౌచ ॥ ౧ ॥

హోతాయక్షదగ్నిగ్ం సమిధాసుషమిధా సమిద్ధం నాభా పృథివ్యాస్సజ్గథే వామస్య। వర్ష్మన్దివ ఇడస్పదే వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షత్తనూనపాత మదితేర్గర్భం

భువనస్య గోపామ్। మధ్వాద్యదేవోదేవేభ్యో దేవయానాన్పథో అనక్తువేత్వాజ్యస్యహోతర్యజ। హోతాయక్షన్నరాశగ్ం సంనృశస్తం నృగ్ః ప్రణేత్రమ్। గోభిర్వపావా న్ఘ్యాద్వీరైశ్శక్తీవా న్రథైః ప్రథమయావా హిరణ్యైశ్చన్ద్రీ వేత్వాజ్యస్యహోతర్యజ। హోతాయక్షదగ్ని మిడఈడితో దేవోదేవాగ్ం ఆవ క్షద్దూతో హవ్యవాడమూరః। ఉపెమం యజ్ఞముపెమాం దేవో దేవహూతి మవతు వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షద్బర్హిస్సుష్టరీమోర్ణంమ్రదా అస్మిన్ యజ్ఞెవిచప్రచ ప్రథతాగ్ం స్వాసస్థం దేవేభ్యః। ఏమెనదద్య వసవోరుద్రా ఆదిత్యాస్సదన్తు ప్రియమిన్ద్రస్యాస్తువేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౫ ॥ హోతాయక్షద్దుర ఋష్వాః కవష్యోకోష ధావనీ రుదాతాభిర్జిహతాం విపక్షోభిశయన్తామ్। సుప్రాయణా అస్మిన్ యజ్ఞెవిశయన్తా మృతావృధో వియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్ష దుషాసానక్తా బృహతీ సుపేశసా నృగ్ః పతిభ్యో యోనిం కృణ్వానే। సగ్గ్ంస్మయమానె ఇన్ద్రేణ దెవైరెదంబర్ హిస్సీదతాం వీతామాజ్యస్యహోతర్యజ। హోతాయక్షద్దైవ్యాహోతారామన్దా పోతారా కవీప్రచేతసా। స్విష్టమద్యాన్యః కరదిషా స్వభి గూర్తా మన్య ఊర్జా సతవసేమం యజ్ఞం దివిదేవేషు ధత్తాం వీతామాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షత్తిస్రో దేవీరుసామపస్తమా అచ్ఛిద మద్యేదమపస్తన్వతామ్। దేవేభ్యో దేవీర్దేవమపోవియన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షత్త్వష్టార మచిష్ఠమపాకగ్ం రెతొధాం విశ్రవసం యశోధామ్। పురురూప మకామకర్ శనగ్ం సుపోషఃపోషై స్స్యాథ్సవీరావీరై ర్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షద్వనస్పతి ముపావస్రక్షద్ధియో జొష్టారగ్ం శశమంనరః। స్వదాథ్స్వధితిర్ ఋతుథాద్యదేవో దేవేభ్యోహ వ్యావాడ్వే త్వాజ్యస్య హోతర్యజ। హోతాయక్షదగ్నిగ్గ్ం స్వాహా ఽఽజ్యస్యస్వాహా మేదసస్స్వాహా స్తోకానాగ్ం స్వాహా స్వాహా కృతీనాగ్ం స్వాహా హవ్యసూక్తీనామ్। స్వాహాదేవాగ్ం ఆజ్యపాన్ఘ్స్వాహా ఽగ్నిగ్ం హోత్రాజ్జుషాణా

అగ్న ఆజ్యస్య వియన్తు హోతర్యజ॥ ౬-౧౧ ॥

ప్రియమిన్ద్రస్యాస్తు వెత్వా జ్యస్య హోతర్యజ సువీరావీరైర్వెత్వాజ్యస్య హోతర్యజ చత్వారిచ॥ ౨ ॥

అగ్నింతనూనపాతం నరాశగ్ం సమగ్నిమిడ ఈడితో బర్హిర్దుర ఉషాసానక్తాదైవ్యాతిసస్త్వష్టారం వనస్పతిమగ్నిమ్। పఞ్చవెత్వేకో వియన్తు ద్విర్వీతామేకో వియన్తుద్విర్వేత్వేకో వియన్తు హోతర్యజ ॥

సమిద్ధో అద్య మనుషాదురోణే। దేవోదేవాన్ యజసిజాత వేదః। ఆచవహమిత్ర మహశ్చికిత్వాన్। త్వందూత కవిరసిప్రచేతాః। తనూనపాత్పథఋతస్య యానాన్। మధ్వాసమఞ్జన్ థ్స్వదయా సుజిహ్వ । మన్మానిధీభిరుత యజ్ఞమృన్ధన్ । దేవత్రాచకృణుహ్యధ్వరంనః। నరాశగ్ం సస్యమహిమానమేషామ్। ఉపస్తోషామయజతస్య యజ్ఞైః॥ ౭-౧౨॥ తేసుక్రతవశ్చయోధియన్ధాః । స్వదన్తు దేవా ఉభయానిహవ్యా । ఆజుహ్వాన ఈడ్యోవన్ద్యశ్చ। ఆయాహ్యగ్నేవసుభి స్సజోషాః। త్వందేవానామసి యహ్వాహోతా। సఏనాన్ యక్షీషితో యజీయాన్। ప్రాచీనం బర్హిః ప్రదిశాపృథివ్యాః। వస్తోరస్యా వృజ్యతె అగ్రె అహ్నామ్। వ్యుప్రథతేవితరం వరీయః। దేవేభ్యో అదితయే స్యోనమ్ ॥ ౮-౧౩॥ వ్యచస్వతీరుర్వియా విశ్రయన్తామ్। పతిభ్యో నజనయశ్శుమ్భమానాః। దేవీర్ద్వారో బృహతీర్విశ్వమిన్వాః। దేవేభ్యో భవథ సుప్రాయణాః। ఆసుష్వయన్తీయజతే ఉపాకె । ఉషాసానక్తా సదతాం నియోనౌ। దివ్యే యోషణే బృహతీసురుక్మె। అధిశ్రియగ్ం శుక్రపిశం దధానే। దైవ్యాహోతారా ప్రథమా సువాచా। మిమానాయజ్ఞం మనుషోయజధ్యై ॥ ౯-౧౪ ॥ ప్రచోదయన్తా విదథేషుకారూ। ప్రాచీనం జ్యోతిః ప్రదిశాదిశన్తా। ఆనోయజ్ఞం భారతీతూయమెతు। ఇడామనుష్యదిహ చెతయన్తీ। తిస్రోదేవీ ర్బర్హిరేదగ్ం స్యోనమ్।

సరస్వతీ స్వపసస్సదన్తు। యఇమె ద్యావాపృథివీ జనిత్రీ। రూపైరపిగ్ం శద్భువనాని విశ్వా। తమద్యహోతరిషితాయజీయాన్। దేవంత్వష్టారమిహయక్షివిద్వాన్॥ ౧౦-౧౫॥ ఉపావసృజత్మన్యా సమఞ్జన్। దేవానాం పాథఋతుథాహవీగ్ంషి। వనస్పతిశ్శమితాదేవో అగ్నిః। స్వదన్తుహవ్యం మధునాఘృతేన । సద్యోజాతొవ్యమి మీతయజ్ఞమ్। అగ్నిర్దేవానామభవత్పురొగాః। అస్యహోతు ప్రదిశ్యృతస్య వాచి। స్వాహాకృతగ్ం హవిరదన్తు దేవాః॥ ౧౧-౧౬॥

యజ్ఞెస్స్యోనం యజధ్వై విద్వానష్టాచ॥ ౩ ॥

అగ్నిర్హోతానో అధ్వరే। వాజీసన్పరిణీయతే। దెవొ దెవేషు యజ్ఞియః। పరిత్రివిష్ట్యధ్వరమ్। యాత్యగ్నిరథీరివ। ఆదెవేషు ప్రయొదధత్। పరివాజపతిః కవిః। అగ్నిర్ హవ్యాన్యక్రమీత్। దధద్రత్నాని దాశుషే॥ ౧౨-౧౭॥

అగ్నిర్ హోతా నవ॥ ౪॥

అజైదగ్నిః। అసనద్వాజన్ని। దేవొదేవేభ్యో హవ్యావాట్। ప్రాఞ్జొభిర్ హిన్వానః। ధెనాభిః కల్పమానః। యజ్ఞస్యాయుః ప్రతిరన్। ఉప్రప్రెష్యహోతః। హవ్యాదెవేభ్యః ॥ ౧౩- ౧౮॥

అజైదష్టౌ॥ ౫ ॥

దైవ్యాశ్శమితార ఉతమనుష్యా ఆరభధ్వమ్। ఉపనయత మేధ్యాదురః। ఆశాసానా మెధపతిభ్యాం మెధమ్ । ప్రాస్మా అగ్నిం భరత। స్తృణీతబర్హిః। అన్వేనం మాతా మన్యతామ్। అనుపితా। అనుభ్రాతాసగర్భ్యః। అనుసఖాసయూథ్యః। ఉదీచీనాగ్ం అస్య పదోనిధత్తాత్॥ ౧౪-౧౯॥ సూర్యఇచ్ఛుర్గ మయతాత్। వాతం ప్రాణమన్వవసృజతాత్।

దిశశ్శ్రోత్రమ్। అన్తరిక్షమసుమ్। పృథివీగ్ం శరీరమ్। ఏకధా ఽస్యత్వచమాచ్ఛ్యతాత్। పురానాభ్యా అపిశసోవ పాముత్ఛిదతాత్। అన్తరెవాష్మాణంవారయతాత్। శ్వేనమస్య వక్షః కృణుతాత్। ప్రశసా బాహూ॥ ౧౫-౨౦॥ శలాదోషణీ। కశ్యపెవాగ్ంసా। అచ్ఛిద్రశ్రోణీ। కవషారూప్రేక పర్ణాష్ఠివన్తా। షడ్విగ్ం శతిరస్య వఙ్క్యయః। తాఅనుష్ఠ్యాచ్యావయతాత్। గాత్రజ్ఞాత మస్యాసూనఙ్క్పణుతాత్। ఊవధ్యగోహం పార్థివజ్ఞనతాత్। అస్నారక్షస్సగ్ం సృజతాత్। వనిష్ఠుమస్యమారావిష్ట॥ ౧౬ -౨౧॥ ఊరూకం మన్యమానాః। నేద్వస్తోకే తనయే। రవితారవచ్ఛమితారః। అధిగోశమీధ్వమ్। సుశమిశమీధ్వమ్। శమీధ్వమధిగో। అధిగుశ్చాపాపశ్చ। ఉభౌదేవానాగ్ం శమితారౌ। తావిమం పశుగ్ం శ్రపయతాం ప్రవిద్వాగ్ంసౌ। యథాయథా ఽస్య శ్రపణన్త థాతథా ॥ ౧౭-౨౨ ॥

ధత్తాద్బాహూమారావిష్ట తథాతథా ॥ ౬ ॥

జుషస్వ సప్రథస్తమమ్। వచోదేవఫ్సరస్తమమ్। హవ్యా జుహ్వాన ఆసని। ఇమన్నో యజ్ఞమమృతేషు ధేహి। ఇమా హవ్యా జాతవేదో జుషస్వ। స్తోకానామగ్నే మేదసో ఘృతస్య। హోతః ప్రాశానఃప్రథమోనిషద్య। ఘృతవన్తః పావకతే। స్తోకాశ్శ్చోతన్తిమేదసః। స్వధర్మన్దేవవీతయే॥ ౧౮- ౨౩॥ శ్రేష్ఠన్నోధేహివార్యమ్। తుభ్యగ్ంస్తోకాఘృతశ్చుతః। అగ్నేవి ప్రాయసన్త్య। ఋషిశ్శ్రేష్ఠస్సమిధ్యసే। యజ్ఞస్య ప్రావితాభవ। తుభ్యగ్ంశ్చోతన్త్యధిగోశచీవః। స్తోకాసోఅగ్నె మేదసో ఘృతస్య। కవిశస్తో బృహతా భానునాగాః। హవ్యాజుషస్వమేధిర। ఓజిష్ఠన్తే మధ్యతో మేదఉద్భృతమ్। ప్రతేవయన్దదామహె। శ్చోతన్తితేవ సోస్తోకా అధిత్వచి। ప్రతితాన్దేవసావిహి॥ ౧౯-౨౪॥

దేవవీతయ ఉద్భృతన్త్రీణిచ ।౭॥

ఆవృత్రహణా వృత్రహభిశ్శుష్మైః। ఇన్ద్రయాతన్నమోభిరగ్నే అర్వాక్। యువగ్ం

రాధోభిరకవేభిరిన్ద్ర । అగ్నే అస్మేభవతముత్తమెభిః । హోతాయక్షదిన్ద్రాగ్నీ । ఛాగస్య వపాయామేదసః । జుషేతాగ్ం హవిః। హోతర్యజ। విహ్యాఖ్యన్మనసావస్య ఇచ్ఛన్ । ఇన్ద్రాగ్నిజ్ఞాస ఉతవాసజాతాన్॥ ౨౦-౨౫ ॥ నాన్యాయువత్త్వమతి రస్తిమహ్యమ్। సవాన్దియంవాజయన్తీమతక్షమ్। హోతాయక్షదిన్ద్రాగ్నీ। పురోడాశస్య జుషేతాగ్ంహవిః। హోతర్యజ। త్వామీడతెఅజిరన్దూత్యాయ। హవిష్మన్తస్సదమిన్మానుషాసః। యస్యదేవైరాసదో బర్హిరగ్నే। అహాన్యస్మైసుదినాభవన్తు। హోతాయక్షదగ్నిమ్। పురోడాశస్య జుషతాగ్ంహవిః। హోతర్యజ॥ ౨౧-౨౬॥

సజాతానగ్నిన్ద్వేచ॥ ౮ ॥

గీర్భిర్విప్రః ప్రమతిమిచ్ఛమానః। ఈట్టెరయింయశసం పూర్వభాజమ్ । ఇన్ద్రాగ్నివృత్రహణా సువజ్రా। ప్రణోనవ్యేభిస్తరతన్దేష్ణైః। మాచ్ఛేద్మరశ్మిగ్ం రితినాధమానాః। పితృణాగ్ం శక్తీరనుయచ్ఛమానాః। ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాఙ్కంవృషణో మదన్తి। తాహ్యాద్రీధిషణాయా ఉపస్థే। అగ్నిగ్ం సుదీతిగ్ం సుదృశఞ్జుణన్తః। నమస్యామస్త్వేద్యఇజ్జాతవేదః। త్వాన్దూతమరతిగ్ం హవ్యవాహమ్। దేవా అకృణ్వన్నమృతస్య నాభిమ్ ॥ ౨౨-౨౭।

జాతవెదోద్వేచ॥ ౯ ॥

త్వగ్గ్ంహ్యగ్నే ప్రథమోమనొతా। అస్యాధియో అభవొ దస్మహోతా। త్వగ్ం సీంవృషన్నకృణొర్దుష్టరీతు। సహో విశ్వస్మై సహసెసహద్ద్యై। అధాహోతాన్యసీదో యజీయాన్। ఇడస్పద ఇషయన్నీడ్యస్సన్। తన్త్వానరః ప్రథమన్వేవయన్తః। మహోరాయేచితయన్తో అనుగ్మన్। వృతెవ యన్తం బహుభిర్వసవ్యైః। త్వెరయిఇజ్జాగృవాగ్ంసో అనుగ్మన్॥ ౨౩-౨౮ ॥ రుశన్తమగ్నిన్దర్ శతమ్బృహన్తమ్। వపావన్తంవిశ్వహాదిది వాగ్ంసమ్ । పదన్నవస్య నమసావియన్తః ।శ్రవస్య వశ్శవ ఆపన్నమృక్తమ్। నామానిచిద్దధిరెయజ్ఞియాని। భద్రాయాన్తె

రణయన్త సన్వష్టా। త్వాంవర్ధన్తిక్షితయః పృథివ్యామ్। త్వగ్ం రాయఉభయాసోజనానామ్। త్వన్తాతా తరణె చేత్యోభూః। పితామాతా సదమీన్మానుషాణామ్॥ ౨౪-౨౯॥ సపర్యేణ్యస్సుస్రియో విభ్వగ్నిః। హోతా మన్ద్రో నిషసాదాయజీయాన్। తన్త్వావయందమ ఆదీదివాగ్ంసమ్। ఉపజ్ఞుబాధోనమసాసదేమ। తన్త్వావయగ్ం సుధియోనవ్యమగ్నె। సుమ్నాయవ ఈమహే దేవయన్తః। త్వంవిశో అనయోదీద్యానః। దివోఅగ్నేబృహతా రోచనేన। విశాఙ్కవింవిశ్వతిగ్ం శశ్వతీనామ్। నితాశనంవృషభఇర్షణీనామ్॥ ౨౫-౩౦॥ ప్రేతీషణి మిషయన్తం పావకమ్। రాజన్తమగ్నింయజతగ్ం రయీణామ్। సోఅగ్న ఈజె శశమెచమర్తః। యస్తఆనట్సుమిధా హవ్యదాతిమ్। యఆహుతిం పరివేదానమోభిః। విశ్వేథ్సవామా దధతెత్యోతః। అస్మాఉతే మహిమహావిధేమ। నమోభిరగ్నే సమిధోతహవ్యైః। వేదీసూనో సహసోగీర్భిరుక్థైః। ఆతే భద్రా యాగ్ం సుమతా యతెమ॥ ౨౬-౩౧॥ ఆయస్తతన్థరోదసీ విభాసా। శ్రవోభిశ్చశ్రవస్యస్తరుత్రః। బృహద్భిర్వాజైస్థ విరేభిరస్మె। రెవద్భిరగ్నె వితరంవిభాహి। నృవద్వసో సదమిద్ధేహ్యస్మె। భూరితోకాయతనయాయ పశ్వః। పూర్వీరిషో బృహతీరారె అఘాః। అస్మెభద్రాసౌశ్రవసానిసన్తు। పురూణ్యగ్నే పురుధాత్వాయా। వసూని రాజన్వసుతాతే అశ్యామ్। పురూణిహిత్వే పురువారసన్తి। అగ్నేవసు విధతే రాజనిత్వే॥ ౨౭-౩౨॥

జాగృవాగ్ంసో అనుగ్మన్మానుషాణాఇర్ షణీనాంయతే మాశ్యావ్వెచ॥ ౧౦॥

ఆభరతగ్ం శిక్షతంవజ్రబాహూ। అస్మాగ్ం ఇన్ద్రాగ్నీ అవతగ్ం శచీభిః। ఇమెనుతెరశ్మయ స్సూర్యస్య। యేభిస్సపిత్వం పితరోన ఆయన్న్। హోతాయక్షదిన్ద్రాగ్నీ। ఛాగస్యహవిష ఆత్తామద్య। మధ్యతోమేద ఉద్భృతమ్। పురాద్వేషోభ్యః। పురాపౌరుషే య్యాగృభః। ఘస్తాన్నానమ్ ॥ ౨౮-౩౩॥ ఘాసేఅజ్రాణాంయవస ప్రథమానామ్। సుమత్క్షరాణాగ్ం శతరుద్రియాణామ్। అగ్నిష్వాత్తానాం పీవోపవసనానామ్।

పార్శ్వతశ్శ్రోణి తశ్శితామత ఉత్సాదతః। అజ్గాదజ్గాదవత్తానామ్। కరత ఏవేన్ద్రాగ్నీ। జుషేతాగ్ం హవిః। హోతర్యజ। దేవేభ్యో వనస్పతే హవీగ్ంషి । హిరణ్యపర్ణ ప్రదివస్తే అర్థమ్ ॥ ౨౯ -౩౪॥ ప్రదక్షిణిద్రశనయా నియూయ। ఋతస్య వక్షిపథిభీరజ్ఞైః। హోతాయక్షద్వనస్పతిమభిహి। పిష్టతమయారభిష్టయా రశనయాధిత। యత్రేన్ద్రాగ్ని యోశ్భాగస్య హవిషః ప్రియాధామాని। యత్రవనస్పతేః ప్రియాపాథాగ్ంసి। యత్రదేవానామాజ్యపానాం ప్రియాధామాని। యత్రాగ్నేర్ హోతుః ప్రియా ధామాని। తత్రైతం ప్రస్తుత్యేవోపస్తుత్యేవో పావస్రక్షత్। రభీయాగ్ం సమివకృత్వీ॥ 30 - ౩౫॥ కరదేవన్దేవో వనస్పతిః। జుషతాగ్ం హవిః। హోతర్యజ। పిప్రీహిదేవాగ్ం ఉశతోయవిష్ఠ। విద్వాగ్ం ఋతూగ్ంర్ ఋతుపతే యజేహ। యెదైవ్యా ఋత్విజస్తెభిరగ్నే। త్వగ్ం హోతృణామస్యాయజిష్ఠః। హోతా యక్షదగ్నిగ్గ్ం స్విష్టకృతమ్ ।అయాడగ్నిరిన్ద్రాగ్ని యోశ్భాగస్య హవిషః ప్రియాధామాని। అయాడ్వనస్పతేః ప్రియాపాథాగ్ంసి। అయాడ్దేవానామాజ్యపానాం ప్రియా ధామాని। యక్షదగ్నేర్హోతుః ప్రియాధామాని। యక్షత్స్వం మహిమానమ్। ఆయజతామెజ్యా ఇషః। కృణోతుసో అధ్వరా జాతవేదాః। జుషతాగ్ంహవిః। హోతర్యజ॥ ౩౧-౩౬ ॥

నూనమర్థజ్ఞత్వీపాథాగ్ంసి సప్తచ ॥ ౧౧ ॥

ఉపోహయద్విదథంవాజినొగూః। గీర్భిర్విప్రాః ప్రమతిమిచ్ఛమానాః। అర్వన్తొనకాష్ఠాన్నక్షమాణాః।ఇన్ద్రాగ్నీజోహవతోనరస్తె। వనస్పతే రశనయా ఽభిధాయ। పిష్టతమయా వయునాని విద్వాన్। వహదేవత్రా దిధిషోహవీగ్ంషి। ప్రచదాతారమమృతేషువోచః। అగ్నిగ్గ్ం స్విష్టకృతమ్। అయాడగ్నిరిన్ద్రాగ్ని యోశ్భాగస్య హవిషః ప్రియా ధామాని॥ ౩౨-౩౭॥ అయాడ్వనస్పతేః ప్రియా పాథాగ్ంసి। అయాడ్దేవానామాజ్య

పానాంప్రియా ధామాని। యజ్ఞదగ్నైర్ హోతుః ప్రియాధామాని। యజ్ఞథ్సం మహిమానమ్ । ఆయజతామెజ్యా ఇషః। కృణోతు సోఅధ్వరాజాతవేదాః। జుషతాగ్ం హవిః। అగ్నెయదద్యవిశో అధ్వరస్యహోతః। పావకశోచెవేష్ట్యగ్ం హియజ్వా। ఋతాయజాసి మహినావియద్భాః । హవ్యావహాయవిష్ఠ యాతే అద్య॥ 33-37 ॥

ధామాని భూరేకఇ॥ ౧౨ ॥

దేవంబర్ హిస్సుదేవన్వైస్యాథ్సు వీరంవీరైర్వస్తోర్వ్వ జ్యేతాక్తోః ప్రభ్రియెతాత్యన్యాన్రాయా బర్హిష్మతో మదేమ వసువనే వసుధేయస్య వేతుయజ। దేవీర్ద్వారస్సుజ్జాతేవిడ్వీర్యా మఙ్ఖిథిరా ధ్రువా దేవహూతా వథ్స ఈమెనాస్తరుణ ఆమిమీయాత్కుమారో వానవజాతామైనా అర్వారేణుకకాటః పుణగ్వసువనే వసుధేయస్య వియన్తుయజ। దేవీఉషాసానక్తా ఉద్యాస్మిన్ యజ్ఞె ప్రయత్యహ్వేతామపి నూనన్దేవీర్విశః ప్రాయాసిష్టాగ్ం సుప్రీతె సుధితే వసువనే వసుధేయస్య వీతాంయజ। దేవీజోష్ట్రీ వసుధితీయయోరన్యా ఉఘాద్వేషాగ్ంసి యూయవదాన్యావఖ్ఖద్వసు వార్యాణి యజమానాయ వసువనే వసుధేయస్య వీతాంయజ। దేవీ ఊర్జాహుతీ ఇషమూర్జ మన్యావఖ్ఖథ్సద్ధిగ్ం సపీతిమన్యా నవేన పూర్వ్వదయమానాస్యా మపురాణేన నవన్తామూర్జమూర్జాహుతీ ఊర్జయమానే అధాతాంవసువనే వసుధేయస్య వీతాంయజ ।దేవాదైవ్యాహోతారానేష్టా రాపాతారా హతాఘశగ్ం సావాభరద్వసూవసువనే వసుధేయస్యవీతాంయజ। దేవీస్తిస్రస్తి స్రాదేవీరిడా సరస్వతీ భారతీ ద్యాం భారత్యాదిత్యైర్ప్పుఖ థ్సరస్వతీమగ్ం రుద్రైర్యజ్ఞ మావీదిహ్వే వేడయావసుమాత్యా సధమాదంమదేమ వసువనే వసుధేయస్య వియన్తుయజ। దేవానరా శగ్ంసస్త్రిశీర్షా షడఖ్ఖశతమిదేనగ్ం శితిపృష్ఠా ఆదధతి సహస్రమీం ప్రవహన్తిమ్రితా వరుణేదస్య హోత్రమర్హతో బృహస్పతిస్తోత్ర

మశ్వినా ఽఽధ్వర్య వంవసువనే వసుధేయస్య వేతుయజ। దేవో వనస్పతిర్వర్షిష్ఠావా ఘతనిర్ణిగ్భ్యామగ్రేణా స్పృక్షదాన్తరిక్షం మధ్యేనాప్రాః పృథివీముపరేణాదృగ్ం హీద్వసువనే వసుధేయస్య వేతుయజ। దేవంబర్ హివార్రితీనాన్ని ధేధా ఽస్రిప్రచ్యుతీ నామప్రచ్యుతన్ని కామ మధరణం పురుస్పార్ హంయశస్వదేనాబర్ హిషా ఽన్యా బర్హిగ్ంష్యభిష్యామ వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ। దేవా అగ్నిస్స్విష్టకృథ్సు ద్రవిణా మన్త్రః కవిస్సత్య మన్మా ఽఽయజీ హోతా హోతుర్ హోతురాయజీయానగ్నే యాన్దేవానయాడ్యాగ్ం అపిప్రేర్యే తే హోత్రే అమథ్నతత్తాగ్ం ససనుషీగ్ం హోత్రాన్దేవజ్ఞమాన్ని విదేవేషు యజ్ఞమేరయేమగ్గ్ం స్విష్టకృచ్చాగ్నే హోతా ఽభూర్వసువనే వసుధేయస్య నమోవాకే వీహియజ॥ ౩౪-౪౫॥

యజైకఇ్చ॥ ౧౩ ॥

దేవం బర్హిః। వసువనే వసుధేయస్య వేతు। దేవీర్ద్వారః। వసువనే వసుధేయస్య వియన్తు। దేవీ ఉషాసానక్తా। వసువనే వసుధేయస్య వీతామ్। దేవీ జోష్ట్రీ। వసువనే వసుధేయస్యవీతామ్। దేవీ ఊర్జాహుతీ। వసువనే వసుధేయస్య వీతామ్॥ ౩౫-౪౬ ॥ దేవాదైవ్యా హోతారా। వసువనే వసుధేయస్య వీతామ్। దేవీస్త్రిస్త్రిరో దేవీః। వసువనే వసుధేయస్య వియన్తు। దేవోనరాశగ్ంసః। వసువనే వసుధేయస్యవేతు । దేవా వనస్పతిః । వసువనే వసుధేయస్య వేతు। దేవం బర్హిర్వారితీనామ్। వసువనే వసుధేయస్య వేతు। ౩౬-౪౭। దేవో అగ్నిస్స్విష్టకృత్। సుద్రవిణామన్త్రః కవిః। సత్యమన్మా యజీహోతా। హోతుర్ హోతురాయజీయాన్। అగ్నేయాన్దేవానయాట్ । యాగ్ం అపిప్రేః। యేతే హోత్రె అమథ్నత। తాగ్ంసనుషీగ్ం హోత్రాన్దేవజ్ఞమామ్। దివిదేవేషు యజ్ఞమేరయేమమ్। స్విష్టకృచ్చాగ్నే హోతాఽభూః। వసువనే వసు ధేయస్య నమోవాకేవీహి॥ ౩౭-౪౮॥

వీతాంవెత్వ భూరెకఇ్చ ॥ ౧౪ ॥

అగ్నిమద్య హోతారమవృణీ తాయంయజమానః పచన్పక్తీః పచన్పురోడాశం బధ్నన్నిన్ద్రాగ్నిభ్యా ఇ్ఛాగగ్ం సూపస్థా అద్య దేవొవనస్పతిరభవదిన్ద్రాగ్ని భ్యాఇ్ఛ గెనాఘస్తాన్తం మెదస్తః ప్రతిపచతాగ్రభీష్మామవీవృధెతాం పురోడా శేన త్వామద్యర్ష ఆర్షెయ ఋషీణాన్నపాదవృణీతా యంయజమానో బహుభ్య ఆసఙ్గతేభ్య ఏషమే దెవేషు వసు వార్యాయఖ్యత ఇతి తాయాదెవా దేవదానాన్య దుస్తాన్యస్మా ఆచశాస్వాచ గురస్వేషితశ్చ హోతరసి భద్రవాచ్యాయ ప్రెషితొమానుష స్సూక్తవాకాయ సూక్తాబ్రూహి ॥ 3౮-౪౯ ॥ అగ్నిమద్యైకమ్॥ ౧౬ ॥

అఇ్జన్తి హోతాయఖ్షత్సమిద్ధో అద్యాగ్నిరజై ద్దైవ్యాజుషస్వా వృత్రహణా గీర్భిస్త్వగ్ంహ్యాభరతముపోహ యద్దెవం బర్హిస్సు దెవన్దెవం బర్ హిరగ్నిమద్య పఇ్చదశ ॥ ౧౬ ॥

అఇ్జన్త్యుపావస్పృజన్నాన్యా యువత్కర దెవమష్టాత్రిగ్ంశత్॥ 3౮॥

అఇ్జన్తి సూక్తాబ్రూహి

హరిః ఓమ్ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే తృతీయాష్టకే షష్ఠ ప్రపాఠకస్సమాప్తః

తృతీయాష్టకే సప్తమ ప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్। సర్వాన్ వా ఏషాగ్నౌ కామాన్ప్రవేశయతి। యోగ్నీనన్వాధాయ వ్రతముపైతి। సయదనిష్ట్వా ప్రయాయాత్। అకామప్రీతా ఏనజ్కామానానుప్రయాయుః। అతేజా అవీర్యస్స్యాత్। సజుహుయాత్। తుభ్యన్తా అఙ్గిరస్తమ। విశ్వాస్సుక్షితయః పృథక్। అగ్నే కామాయయేమిర ఇతి। కామానేవాస్మిన్దధాతి॥ ౧ ॥ కామప్రీతా ఏనజ్కామా అనుప్రయాన్తి। తేజస్వీ వీర్యవాన్భవతి। సన్తతిర్వా ఏషా యజ్ఞస్య। యోగ్నీనన్వాధాయ వ్రతముపైతి। సయదుద్వాయతి। విచ్ఛిత్తిరేవాస్యసా। తంప్రాఞ్చముద్ధృత్య। మనసోపతిష్ఠేత। మనోవై ప్రజాపతిః। ప్రాజాపత్యో యజ్ఞః॥ ౨॥ మనసైవయజ్ఞగ్ం సన్తనోతి। భూరిత్యాహ। భూతోవై ప్రజాపతిః। భూతిమేవాప్నోతి। వివాఏష ఇన్ద్రియేణ వీర్యేణర్ధ్యతే। యస్యాహితాగ్నే రగ్నిరపఖ్యాయతి। యావచ్ఛక్యయా ప్రవిధ్యేత్। యదితావదపఖ్యాయేత్। తగ్ం సంభరేత్। ఇదన్త ఏకం పర ఉత ఏకమ్॥ ౩ ॥ తృతీయేన జ్యోతిషా సంవిశస్వ। సంవేశనస్తనువై చారురేధి। ప్రియెదేవానాం పరమేజనిత్ర ఇతి। బ్రహ్మణైవైనగ్ం సంభరతి। సైవతతః ప్రాయశ్చిత్తిః। యదిపరస్తరామ పఖ్యాయేత్। అనుప్రయా యావస్యేత్। సోఏవతతః ప్రాయశ్చిత్తిః। ఓషధీర్వా ఏతస్య పశూన్పయః ప్రవిశతి। యస్య హవిషేవథ్సా అపాకృతా ధయన్తి॥ ౪॥ తాన్యద్దుహ్యేత్। యాతయామ్నా హవిషా యజేత। యన్నదుహ్యేత్। యజ్ఞపరు రన్తరియాత్। వాయవ్యాంయ వాగూన్నిర్వపేత్। వాయుర్వై పయసః ప్రదాపయితా। సఏవాస్మై పయః ప్రదాపయతి। పయో వా ఓషధయః। పయః పయః। పయసైవాస్మై పయోఽవరున్ధే॥ ౫॥ అథోత్తరస్మైహవిషేవ థ్సానపాకుర్యాత్। సైవతతః

ప్రాయశ్చిత్తిః। అన్యతరాన్ వాఏష దేవా న్భాగధేయేన వ్యర్థయతి। యేయజమానస్య సాయఙ్జుహ మాగచ్ఛన్తి। యస్యసాయన్దుగ్ధం హవిరార్తిమార్ఛతి। ఇన్ద్రాయవ్రీహీన్నిరుప్యోపవసేత్। పయోవా ఓషధయః। పయ ఏవారభ్య గృహీత్వోపవసతి। యత్రాతస్యాత్। తచ్ఛ్రుతఙ్కుర్యాత్॥ ౬ ॥ అథేతర ఇన్ద్రః పురోడాశస్యాత్। ఇన్ద్రియేఏవాస్మై సమీచీదధాతి। పయోవా ఓషధయః। పయః పయః। పయసైవాస్మైపయోఽవరున్ధే। అథోత్తరస్మై హవిషే వథ్సానపాకుర్యాత్। సైవతతః ప్రాయశ్చిత్తిః। ఉభయాన్వా ఏషదేవాన్భాగధేయేన వ్యర్థయతి। యేయజమానస్య సాయఞ్చ్రాతశ్చ గృహమా గచ్ఛన్తి। యస్యోభయగ్ం హవిరార్తిమార్ఛతి॥ ౭॥ ఇన్ద్రం పఞ్చశరావమోదనన్నిర్వపేత్। అగ్నిం దేవతానాం ప్రథమంయజేత్। అగ్నిముఖాఏవ దేవతాః ప్రీణాతి। అగ్నింవా అన్వన్యా దేవతాః। ఇన్ద్ర మన్వన్యాః। తాఏవోభయీః ప్రీణాతి। పయోవా ఓషధయః। పయః పయః। పయసైవాస్మై పయోఽవరున్ధే। అథోత్తరస్మై హవిషే వథ్సానపాకుర్యాత్॥ ౮॥ సైవతతః ప్రాయశ్చిత్తిః। అర్థోవాఏతస్య యజ్ఞస్యమీయతే। యస్యవత్యే హన్పత్న్యనాలమ్భుకా భవతి। తామపరుధ్యయజేత। సర్వేణైవయజ్ఞేన యజతే। తామిష్ట్వా పహ్వయేత। అమూహమస్మి। సాత్వమ్। ద్యౌరహమ్। పృథివీత్వమ్। సామాహమ్। ఋక్త్వమ్। తావే హిసంభవావ। సహరేతోదధావహై। పుగ్ం సెపుత్రాయవేత్తవై। రాయస్పోషాయ సుప్రజాస్త్వాయ సువీర్యాయేతి। అర్ధ ఏవైనాముపహ్వయతే। సైవతతః ప్రాయశ్చిత్తిః ॥ ౯ ॥

దధాతియజ్ఞ ఉతఏకన్ధయన్తి రున్ధేకుర్యా దార్ధత్యపాకుర్యాత్పృథివీత్వమష్టౌచ ॥ ౧ ॥

సర్వాన్వివై యది పరస్తరామోషధీర న్యతరానుభయానర్ధోవై ॥

యద్విష్ణుణ్ణేన జుహుయాత్। అప్రజా అపశుర్యజమానస్స్యాత్। యదనాయతనే

నినయేత్। అనాయతనస్స్యాత్। ప్రాజాపత్య యర్చావల్మీక వపాయామవనయేత్। ప్రాజాపత్యోవై వల్మీకః। యజ్ఞః ప్రజాపతిః। ప్రజాపతావేవయజ్ఞం ప్రతిష్ఠాపయతి। భూరిత్యాహ। భూతోవై ప్రజాపతిః॥ ౧౦॥ భూతిమేవాప్నోతి। తత్కృత్వా। అన్యాందుగ్ధ్వాపునర్ హోతవ్యమ్। సైవతతః ప్రాయశ్చిత్తిః। యత్కీటావపన్నేన జుహుయాత్। అప్రజా అపశుర్యజమానస్స్యాత్। యదనాయతనే నినయేత్। అనాయతనస్స్యాత్। మధ్యమేనపణే ౯నద్యావా పృథివ్య యర్చాఽన్తః పరిధినినయేత్। ద్యావాపృథివ్యోరేవైనత్ప్రతిష్ఠాపయతి॥ ౧౧॥ తత్కృత్వా। అన్యాందుగ్ధ్వాపునర్ హోతవ్యమ్। సైవతతః ప్రాయశ్చిత్తిః। యదవవృష్టేన జుహుయాత్। అపరూపమస్యాత్మఇజ్యేత । కిలాసోవా స్యాదర్శసోవా। యత్ప్రత్యేయాత్। యజ్ఞంవిచ్ఛిన్ద్యాత్। సజుహుయాత్ । మిత్రోజనాన్కల్పయతి ప్రజానన్॥ ౧౨॥ మిత్రోదాధారపృథివీముతద్యామ్। మిత్రః కృష్టీరనిమిషా ఽభిచష్టే। సత్యాయహవ్యఞ్జుహుత వజ్జుహోతేతి। మిత్రేణైవైనత్కల్పయతి। తత్కృత్వా। అన్యాం దుగ్ధ్వాపునర్ హోతవ్యమ్। సైవతతః ప్రాయశ్చిత్తిః। యత్పూర్వస్యామాహుత్యాగ్ం హుతాయామున్తరా ఽఽహుతిస్స్యాత్। ద్విపాద్భిః పశుభిర్యజమానోవ్యధ్యేత। యదుత్తరయా ఽభిజుహుయాత్॥ ౧౩॥ చతుష్పాద్భిః పశుభిర్యజమానో వ్యధ్యేత। యత్ర వేత్థవనస్పతె దేవానాఞ్జిహ్వానామాని। తత్రహవ్యాని గామయేతి వానస్పత్యయర్చాసమిధమాధాయ . తూష్ణీమేవపునర్జుహుయాత్। వనస్పతినై వయజ్ఞ స్యాత్తాఇ్చా నాత్తాఇ్చాహుతీ విదాధార। తత్కృత్వా। అన్యాందుగ్ధ్వా పునర్ హోతవ్యమ్। సైవతతః ప్రాయశ్చిత్తిః। యత్పురాప్రయాజేభ్యః ప్రాజజ్గారస్స్యాత్। అధ్వర్యవేచ యజమానాయచాకగ్ం స్యాత్॥ ౧౪॥ యద్దక్షిణా। బ్రహ్మణేచ యజమానాయ చాకగ్ంస్యాత్। యత్ప్రత్యక్। హోత్రేచ పత్నియైచ యజమానాయ చాకగ్ం స్యాత్। యదుదజ్ఞ్। అగ్నీధేచ పశుభ్యశ్చ యజమానాయ చాకగ్గ్స్యాత్। యదభిజుహుయాత్।

రుద్రోస్య పశూన్పాతుకస్యాత్। యన్నాభిజుహుయాత్। అశాన్తః ప్రహ్రియేత॥ ౧౫॥ స్రువస్య బుధ్నే నాభినిదధ్యాత్। మా తమో మాయజ్ఞస్తమన్మా యజమానస్తమత్। నమస్తే అస్త్వాయతే। నమో రుద్రపరాయతే। నమోయత్ర నిషీదసి। అముం మాహిగ్ం సీరముంమాహిగ్ంసీరితి యేనస్కన్దేత్। తంప్రహరేత్। సహస్రశృఙ్గోవృషభో జాతవేదాః। స్తోమపృష్ఠో ఘృతవాన్ ధున్రతీకః। మానోహాసీన్మేత్థితో నేత్త్వాజహామ। గోపోషన్నో వీరపోషఞ్చయచ్ఛతి। బ్రహ్మణైవైనం ప్రహరతి। సైవతతః ప్రాయశ్చిత్తిః॥ ౧౬॥

వైప్రజాపతిస్థాపయతి ప్రజానన్నభి జుహుయాథ్స్యాద్ధియేత జహామ త్రీణిచ ॥ ౨ ॥

యదిషణ్ణేన ప్రాజాపత్యయా యత్కిటా మధ్యమేన యదవవృష్ణేన యత్పూర్వస్యాంయ్యత్పురా ప్రయాజేభ్యః ప్రాజఙ్గారో యదక్షిణా యత్ప్రత్యగ్యదుదఙ్ ॥

వివా ఏష ఇన్ద్రియేణ వీర్యేణర్ధ్యతే। యస్యాహితాగ్నే రగ్నిర్మథ్యమానో న జాయతే। యత్రాన్యం పశ్యేత్। తతఅహృత్య హోతవ్యమ్। అగ్నావేవాస్యాగ్ని హోత్రగ్ం హుతంభవతి। యద్యన్యన్నవిన్దేత్। అజాయాగ్ం హోతవ్యమ్। అగ్నేయీవా ఏషా। యదజా। అగ్నావేవాస్యాగ్ని హోత్రగ్ం హుతం భవతి॥ ౧౭॥ అజస్యతు నాశ్నీయాత్। యదజస్యాశ్నీయాత్। యామేవాగ్నావాహుతిఇజ్జ హుయాత్। తామద్యాత్। తస్మాదజస్య నాశ్యమ్। యద్యజాన్నవిన్దేత్। బ్రాహ్మణస్య దక్షిణే హస్తే హోతవ్యమ్। ఏషవా అగ్నిర్వైశ్వానరః। యద్బ్రాహ్మణః। అగ్నావేవాస్యాగ్నిహోత్రగ్ం హుతం భవతి॥ ౧౮ ॥ బ్రాహ్మణన్తు వసత్యైనాపరున్ధ్యాత్। యద్బ్రాహ్మణంవసత్యా అపరున్ధ్యాత్। యస్మిన్నేవాగ్నా వాహుతిఇజ్జహుయాత్। తమ్భాగధేయేన వ్యర్ధయేత్। తస్మాద్బ్రాహ్మణో వసత్యైనాపరుధ్యః। యదిబ్రాహ్మణన్నవిన్దేత్। దర్భ స్తమ్బేహోతవ్యమ్। అగ్నివాన్ వైదర్భస్తమ్బః। అగ్నా వేవాస్యాగ్ని

హోత్రగ్ం హుతం భవతి। దర్భాగ్ంస్తు నాధ్యాసీత॥ ౧౯॥ యద్దర్భానధ్యాసీత। యామేవాగ్నావాహుతిఇ్ఞ హుయాత్। తామధ్యాసీత । తస్మాద్దర్భానాధ్యాసితవ్యాః। యది దర్భాన్నవిన్దేత్। అప్సుహోతవ్యమ్। ఆపోవై సర్వాదేవతాః। దేవతాస్వేవాస్యాగ్ని హోత్రగ్ం హుతం భవతి। ఆపస్తునపరిచక్షీత। యదాపః పరిచక్షీత॥ ౨౦॥ యామేవాఫ్స్వాహుతిఇ్ఞహుయాత్। తాం పరిచక్షీత। తస్మాదాపా నపరిచక్ష్యాః। మేధ్యాచవా ఏతస్యామేధ్యా చతనువౌ సగ్ం సృజ్యేతే। యస్యాహితాగ్నే రన్యేరగ్నిభిరగ్నయస్సగ్ం సృజ్యన్తే। అగ్నయె వివిచయే పురోడాశమష్టా కపాలన్నిర్వపేత్। మేధ్యాఇ్చవాస్యామేధ్యాఇ్చ తనువౌ వ్యావర్తయతి। అగ్నయే వ్రతపతయే పురోడాశమష్టా కపాలన్నిర్వపేత్। అగ్నిమేవ వ్రతపతిగ్ం స్వేన భాగధెయెనోపధావతి। సఏవైనంవ్రతమాలమ్భయతి॥ ౨౧॥ గర్భగ్ం స్రవన్తమగదమకః। అగ్నిర్త్వష్టా బృహస్పతిః। పృథివ్యామవచుశ్చోతైతత్। నాభిప్రాప్నోతి నిర్ఋతిం పరాచైః। రేతోవా ఏతద్వాజినమాహితాగ్నేః। యదగ్నిహోత్రమ్। తద్యథ్సవేత్। రేతో ఽస్య వాజినగ్ం స్రవేత్। గర్భగ్ం స్రవన్తమగదమ కరిత్యాహ। రెత ఏవాస్మిన్వాజినన్దధాతి ॥ ౨౨॥ అగ్నిరిత్యాహ। అగ్నిర్వైరేతోధాః। రేతఏవ తద్దధాతి। ఇన్ద్ర ఇత్యాహ। ఇన్ద్రియమేవా స్మిన్దధాతి। త్వష్టేత్యాహ। త్వష్టావై పశూనాం మిథునానాగ్ం రూపకృత్। రూపమేవపశుషు దధాతి। బృహస్పతిరిత్యాహ। బ్రహ్మవై దేవానాం బృహస్పతిః। బ్రహ్మణైవాస్మై ప్రజాఃప్రజనయతి। పృథివ్యామవచుశ్చో తైతదిత్యాహ। అస్యామేవైనత్ప్రతిష్ఠాపయతి। నాభిప్రాప్నోతి నిర్ఋతిం పరాచైరిత్యాహ। రక్షసామపహత్యై॥ ౨౩ ॥

అజా ఽగ్నావే వాస్యాగ్ని హోత్రగ్ం హుతం భవతి భవత్యాసీత పరిచక్షీత లమ్భయతి దధాతి దేవానాం బృహస్పతిః పఞ్చచ॥ ౩ ॥

వివైయద్యన్య మజాయాం బ్రాహ్మణస్యదభ్ర స్తమ్భేఽప్సు హోతవ్యమ్ ॥

యాః పురస్తాత్ప్రసవన్తి । ఉపరిష్టాథ్సర్వతశ్చ యాః । తాభీరశ్మిపవిత్రాభిః । శ్రద్ధాంయజ్ఞమారభే । దేవాగాతువిదః । గాతుంయజ్ఞాయవిన్వత । మనసస్పతినాదేవేన । వాతాద్యజ్ఞః ప్రయుజ్యతామ్ । తృతీయస్యైదివః । గాయత్రియా సోమ ఆభృతః ॥ ౨౪ ॥ సోమపీథాయ సన్నయితుమ్ । వకలమన్తరమాదదే । ఆపోదేవీశ్శుద్ధాస్థ । ఇమాపాత్రాణిశున్ధత ఉపాతజ్యాయ దేవానామ్ । పర్ణవల్కముతశున్ధత । పయోగృహేషు పయో అఘ్నియాసు । పయోవథ్సేషు పయ ఇన్ద్రాయ హవిషే ధియస్వ । గాయత్రీపర్ణవల్కేన । పయస్సోమఙ్కరోత్విమమ్ ॥ ౨౫ ॥ అగ్నిజ్జుహ్లోమిసురథంయో మయోభూః । య ఉద్యన్తమారోహతి సూర్యమహ్నే । ఆదిత్యజ్యోతిషా జ్యోతిరుత్తమమ్ । శ్యాయజ్ఞాయ రమతాన్దేవతాభ్యః । వసూన్రుద్రానాదిత్యాన్ । ఇన్ద్రేణసహదేవతాః । తాఃపూర్వః పరిగృహ్లోమి । స్వ ఆయతనే మనీష యా । ఇమామూర్జం పఞ్చదశీంయె ప్రవిష్టాః । తాన్దేవాన్పరిగృహ్లోమి పూర్వః ॥ ౨౬ ॥ అగ్నిర్ హవ్యవాడిహతానా వహతు । పౌర్ణమాసగ్ం హవిరిదమేషాం మయి । అమావాస్యగ్ం హవిరిదమేషాం మయి । అన్తరాఽగ్నీ పశవః । దేవసగ్ం సదమాగమన్ । తాన్పూర్వః పరిగృహ్లోమి । స్వ ఆయతనే మనీషయా । ఇహ ప్రజా విశ్వరూపా రమన్తామ్ । అగ్నిజ్జుహపతిమభిసంవసానాః । తాః పూర్వః పరిగృహ్లోమి ॥ ౨౭ ॥ స్వఆయతనే మనీషయా । ఇహపశవో విశ్వరూపారమన్తామ్ । అగ్నిజ్జుహ పతిమభిసంవసానాః । తాన్పూర్వః పరిగృహ్లోమి । స్వఆయతనేమనీషయా । అయంపితృణామగ్నిః । అవాడ్డవ్యాపితృభ్య ఆ । తం పూర్వః పరిగృహ్లోమి । అవిషన్నః పితుఙ్కరత్ । అజస్రన్త్సాగ్ం సభాపాలాః ॥ ౨౮ ॥ విజయభాగగ్ం సమిన్ధతామ్ । అగ్నేదీదాయమేసభ్య । విజిత్యైశరదశ్శతమ్ । అన్నమావసథీయమ్ । అభిహరాణిశరదశ్శతమ్ । ఆవసథేశ్రియం మన్త్రమ్ । అహిర్బుధ్నియోనియచ్ఛతు । ఇదమహమగ్ని జ్యేష్ఠేభ్యః । వసుభ్యో యజ్ఞం ప్రబ్రవీమి । ఇదమహమిన్ద్ర జ్యేష్ఠేభ్యః ॥ ౨౯ ॥

రుద్రేభ్యో యజ్ఞం ప్రబ్రవీమి। ఇదమహం వరుణజ్యేష్ఠేభ్యః। ఆదిత్యే భ్యోయజ్ఞం ప్రబ్రవీమి। పయస్వతీరోషధయః। పయస్వద్వీరుధాంపయః। అపాంపయసో యత్పయః। తేనమామ్నసగ్ం సృజ। అగ్నే వ్రతపతే వ్రతఞ్చరిష్యామి। తచ్ఛకేయన్తన్మేరాధ్యతామ్। వాయోవ్రతపత ఆదిత్యవ్రతపతే ॥ ౩౦ ॥ వ్రతానాంవ్రతపతే వ్రతఞ్చరిష్యామి। తచ్ఛకేయన్తన్మే రాధ్యతామ్। ఇమాం ప్రాచీముదీచీమ్। ఇషమూర్జమభిసగ్గ్ంస్కృతామ్। బహుపర్ణామశు ష్కాగ్రామ్। హరామి పశుపామహమ్। యత్కృష్ణోరూపజ్కృత్వా। ప్రావిశస్త్వంవనస్పతీన్। తతస్త్వామేకవిగ్ంశతిధా। సంభరామి సుసంభృతా॥ ౩౧॥ త్రీన్పరిధీగ్ం స్త్రిస్సమిధః। యజ్ఞాయురనుసఞ్చరాన్। ఉపవేషం మేఖ్షణన్పిష్టమ్। సంభరామిసు సంభృతా। యాజాతా ఓషధయః। దేవేభ్యస్త్రియుగంపురా। తాసాంపర్యరాధ్యాసమ్। పరిస్తరమాహరన్న్। అపాం మేధ్యంయజ్ఞియమ్। సదేవగ్ం శివమస్తుమే॥ ౩౨॥ ఆచ్ఛేత్తావో మారిషమ్। జీవానిశరదశ్శతమ్। అపరిమితానాం పరిమితాః। సన్నహ్యే సుకృతాయకమ్। ఏనోమానిగాఙ్కృతమచ్చనాహమ్। పునరుత్థాయ బహులా భవన్తు। స కృదాచ్ఛిన్నం బర్హిరూర్ణామృదు। స్యోనం పితృభ్యస్త్వాభ రామ్యహమ్। అస్మిన్థ్సీదన్తుమే పితరస్సోమ్యాః। పితామహాః ప్రపితామహా శ్చానుగైస్సహ॥ ౩౩॥ త్రివృత్పలాశె దర్భః। ఇయాన్వా దేశ సమ్మితః। యజ్ఞపవిత్రం పోతృతమమ్। పయోహవ్యఙ్కరోతుమే। ఇమౌ ప్రాణాపానౌ। యజ్ఞస్యఙ్గాని సర్వశః। ఆప్యాయయన్తౌ సఞ్చరతామ్। పవిత్రేహవ్యశోధనే। పవిత్రేస్థో వైష్ణవీ। వాయుర్వాం మనసాపునాతు ॥ ౩౪ ॥ అయంప్రాణశ్చాపానశ్చ। యజమానమపి గచ్ఛతామ్। యజ్ఞేహ్యభూతాం పోతారౌ। పవిత్రేహవ్యశోధనే। త్వయా వేదింవిదుఃపృథివీమ్। త్వయాయజ్ఞో జాయతే విశ్వదానిః। ఆచ్ఛిద్రంయజ్ఞమన్వేషి విద్వాన్। త్వయా హోతా సన్తనోత్యర్ధమాసాన్। త్రయస్త్రిగ్ంశోఽసి తన్తూనామ్। పవిత్రేణ సహాగహి॥ ౩౫ ॥

శివేయగ్ం రజ్జురభిధానీ। అఘ్ని యాముపసేవతామ్। అప్రస్గ్ంసాయ యజ్ఞస్య। ఉఖేఉపదధామ్యహమ్। పశుభిస్సన్నీతం బిభృతామ్। ఇన్ద్రాయశృతన్దధి। ఉపవేషోసి యజ్ఞాయ। త్వాంపరివేషమ ధారయన్। ఇన్ద్రాయహవిః కృణ్వన్తః। శివశ్శగ్మోభవాసినః॥ ౩౬॥ అమృన్మయన్దేవపాత్రమ్। యజ్ఞస్యాయుషి ప్రయుజ్యతామ్। తిరః పవిత్రమతినీతాః। ఆపోధారయమాతిగుః। దేవేనసవిత్రోత్పూతాః। వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః। గావ్దోహ పవిత్రెరజ్జుమ్। సర్వాపాత్రాణిశున్ధత। ఏతాఆచరన్తిమధుమద్దుహానాః। ప్రజాపతీర్యశసా విశ్వరూపాః॥౩౭॥ బహ్వీర్భవన్తీరుపజా యమానాః। ఇహవఇన్ద్రోరమ యతుగావః। పూషాస్థ। అయక్ష్మావః ప్రజయాసగ్ం సృజామి। రాయస్పోషేణ బహులాభవన్తీః। ఊర్జంపయః పిన్వమానాఘృతఇచ్ఛ। జీవోజీవన్తీరుపవస్స దేయమ్। ద్యౌశ్చేమంయజ్ఞం పృథివీచ సన్దుహాతామ్। ధాతాసోమేన సహవాతేన వాయుః। యజమానాయద్రవిణన్దధాతు॥ ౩౮॥ ఉత్సన్దుహన్తికల శఇన్తుర్బిలమ్। ఇడాన్దేవీమ్మధుమతీగ్ం సువర్విదమ్। తదిన్ద్రాగ్నీ జీన్వతగ్ం సూనృతావత్। తద్యజ మానమ మృతత్వేదధాతు। కామధుక్షః ప్రణోబ్రూహి। ఇన్ద్రాయ హవిరిన్ద్రియమ్। అమూంయస్యాం దేవానామ్। మనుష్యాణాం పయోహితమ్। బహు దుగ్ధీన్ద్రాయ దేవేభ్యః। హవ్యమాప్యాయతాం పునః॥ ౩౯॥ వథ్సేభ్యో మనుష్యేభ్యః। పునర్దోహాయ కల్పతామ్। యజ్ఞస్య సన్తతిరసి। యజ్ఞస్యత్వా సన్తతిమనుసన్తనోమి। అదస్తమసి విష్ణవేత్వా। యజ్ఞాయాపి దధామ్యహమ్। అద్భిరరిక్తేన పాత్రేణ। యాః పూతాః పరిశేరతే। అయంపయస్సో మజ్జత్వా। స్వాంయోనిమపిగచ్ఛతు॥ ౪౦॥ పర్ణవల్కః పవిత్రమ్। సౌమ్యస్సోమాద్ధినిర్మితః। ఇమౌపర్ణఇచ్ఛ దర్భఇచ్ఛ। దేవానాగ్ం హవ్యశోధనౌ। ప్రాతర్వేషాయ గోపాయ। విష్ణోహవ్యగ్ం హిరక్షసి। ఉభావగ్నీ ఉపస్పృణతే। దేవతా ఉపవసన్తుమే। అహ్రాత్మ్యానుప వసామి। మహ్యాజ్ఞాపతయే పశూన్॥ ౪౧॥

ఆభృత ఇమజ్జుహ్లోమి పూర్వస్తాః పూర్వః పరిగృహ్లోమి సభాపాలా ఇన్ద్రజ్యేష్ఠేభ్య ఆదిత్యవ్రతపతే సుసంభృతామే సహాపునాతు గహినో విశ్వరూపా దధాతు పునర్గచ్ఛతు పశూన్॥ ౪॥

యాః పురస్తాదిమామూర్జమిహ ప్రజాఇహ పశవొఽయం పితృణామగ్నిః॥

దేవాదేవేషు పరాక్రమధ్వమ్। ప్రథమాద్వితీయేషు। ద్వితీయాస్తృతీయేషు। త్రిరేకాదశా ఇహమావత। ఇదగ్ం శకేయంయదిదజ్కరోమి। ఆత్మాకరోత్వాత్మనే। ఇదజ్కరిష్యేభేషజమ్। ఇదమ్మే విశ్వభేషజా। అశ్వినాప్రావతంయువమ్। ఇదమహగ్ం సేనాయా అభీత్వర్యై ॥ ౪౨॥ ముఖమపోహామి। సూర్యజ్యోతిర్విభాహి। మహత ఇన్ద్రియాయ। ఆప్యాయతాజ్జు తయోనిః। అగ్నిర్ హవ్యా ఽనుమన్యతామ్। ఖమజ్జ్యుత్వచ మజ్జ్వా। సురూపన్వా వసువిదమ్। పశూనాన్తే జసా। ఆగ్నయేజుష్టమభి ఘారయామి। స్యోనన్తె సదనజ్కరోమి ॥ ౪3॥ ఘృతస్య ధారయా సుశేవజ్కల్పయామి। తస్మిన్థ్సీదామృతె ప్రతితిష్ఠ। వ్రీహీణామ్మేధ సుమనస్యమానః। ఆర్ద్రః ప్రథస్నుర్భువనస్య గోపాః। శృత ఉథ్స్నాతి జనితామతీనామ్। యస్త ఆత్మాపశుషు ప్రవిష్టః। దేవానాంవిష్ఠామనుయో వితస్థే। ఆత్మన్వాన్థ్సోమ ఘృతవాన్ హిభూత్వా। దేవాన్గచ్ఛ సువర్విన్ద యజమానాయ మహ్యమ్। ఇరాభూతిః పృథివ్యై రసోమోత్క్రమీత్॥ ౪౪॥ దేవాః పితరః పితరొదేవాః। యో ఽహమస్మిసన్ యజె। యస్యాస్మినతమన్తరెమి। స్వంమ ఇష్టగ్ం స్వన్దత్తమ్। స్వంపూర్తగ్ం స్వగ్ం శ్రాన్తమ్। స్వగ్ంహుతమ్। తస్యమె ఽగ్నిరుపద్రష్టా। వాయురుపశ్రోతా। ఆదిత్యో ఽనుఖ్యాతా। ద్యౌఃపితా ॥ ౪౫ ॥ పృథివీమాతా। ప్రజాపతిర్బన్ధుః। యఏవాస్మిసన్యజే। మాభేర్మాసంవిక్థామాత్వా హిగ్ంసిషమ్। మాతెతేజో ఽపక్రమీత్। భరతముద్ధరెమనుషిఞ్చ। అవదానాని తేప్రత్య వదాస్యామి। నమస్తె అస్తుమామాహిగ్ంసీః। యదవదానాని తెఽవద్యన్।

విలోమాకార్షమా త్మనః॥ ౪౬॥ ఆజ్యేనప్రత్యనజ్యేనత్। తత్త ఆప్యాయతాం పునః। అజ్యాయో యవమాత్రాత్। అవ్యాధాత్కృత్యతామిదమ్। మారూరుపామయజ్ఞస్య। శుద్ధగ్గ్ం స్విష్టమిదగ్ంహవిః। మనునాదృష్టాజ్ఞుతపదీమ్। మిత్రావరుణ సమీరితామ్। దక్షిణార్ధాద సంభిన్దన్। అవద్యామ్యేకతొ ముఖామ్॥ ౪౭॥ ఇడేభాగం జుషస్వనః। జిన్వగా జిన్వావతః। తస్యాస్తే భక్షివాణస్యామ। సర్వాత్మానస్సర్వగణాః। బ్రధ్నపిన్వస్వ। దదతో మేమాఖ్షాయి। కుర్వతోమె మోపదసత్। దిశాజ్క్లిప్తిరసి। దిశోమెకల్పన్తామ్। కల్పన్తామ్మెదిశః॥ ౪౮॥ దైవీశ్చ మానుషీశ్చ। అహోరాత్రేమె కల్పెతామ్। అర్ధ మాసామెకల్పన్తామ్। మాసామె కల్పన్తామ్। ఋతవోమెకల్పనామ్। సంవత్సరోమె కల్పతామ్। క్లుప్తిరసికల్పతాంమె। ఆశానాం త్వా ఽఽశాపాలేభ్యః। చతుర్భ్యో అమృతేభ్యః। ఇదంభూతస్యాధ్యక్షేభ్యః॥ ౪౯॥ విధెమహవిషా వయమ్। భజతాం భాగీభాగమ్। మాభాగొ ఽభక్త। నిరభాగం భజామః। అపస్పిన్వ। ఓషధీర్జిన్వ। ద్విపాత్పాహి। చతుష్పాదవ। దివోవృష్టి మేరయ। బ్రాహ్మణా నామిదగ్ం హవిః॥ ౫౦॥ సోమ్యానాగ్ం సోమపీథినామ్। నిర్భక్తో బ్రాహ్మణః। నేహాబ్రాహ్మణస్యాస్తి। సమజ్క్తాం బర్హిర్ హవిషాఘృతేన। సమాదిత్యైర్వసుభిస్సమ్మరుద్భిః। సమిన్ద్రేణ విశ్వేభిర్దేవేభిరజ్క్తామ్। దివ్యంనభోగచ్ఛతు యథ్సాహా। ఇన్ద్రాణీవాఽవిధవా భూయాసమ్। అదితిరివసుపుత్రా। అస్థూరిత్వా గార్హపత్య॥ ౫౧॥ ఉపనిషదే సుప్రజాస్త్వాయ। సంపత్నీ పత్యా సుకృతెనగచ్ఛతామ్। యజ్ఞస్యయుక్తౌ ధుర్యావభూతామ్। సంజానానౌ విజహతా మరాతీః। దివి జ్యొతిరజర మారభేతామ్। దశతే తనువో యజ్ఞయజ్ఞియాః। తాః ప్రీణాతు యజమానోఘృతెన। నారిష్టయోః ప్రశిషమీడమానః। దేవానాం దైవ్యే ఽపియజమానో ఽమృతోభూత్। యంవాం దేవా అకల్పయన్॥ ౫౨॥ ఊర్జొభాగగ్ం శతక్రతూ। ఏతద్వాం తేనప్రిణాని। తేనతృప్యతమగ్ంహహా। అహన్దేవానాగ్ం సుకృతామస్మిలొకే।

మమెదమిష్టన్నమిథుర్భవాతి। అహన్నారిష్టా వన్నుయజామి విద్వాన్। యదాభ్యామిన్ద్రో అదధాద్భాగధేయమ్। అదారస్పద్భవత దేవసామ। అస్మిన్ యజ్ఞే మరుతోమృడతానః। మానోవిద దభిభామో అశస్తిః॥ ౫౩॥ మానోవిదద్వ్యజనాద్ద్వేష్యాయా। ఋషభంవాజినం వయమ్। పూర్ణమాసంయజామహే। సనోదోహతాగ్ం సువీర్యమ్। రాయస్పోషగ్ం సహస్రిణమ్। ప్రాణాయసురాధసే । పూర్ణమాసాయ స్వాహా। అమావాస్యా సుభగాసుశేవా। దేనురివభూయ ఆప్యాయమానా। సానోదోహతాగ్ం సువీర్యమ్। రాయస్పోషగ్ం సహస్రిణమ్। అపానాయ సురాధసే। అమావాస్యాయై స్వాహా। అభిస్పృణీహి పరిధేహి వేదిమ్। జామిమ్మాహిగ్ం సీరముయా శయానా। హాతృషదనా హరితాస్సువర్ణాః। నిష్కాఇమే యజమానస్య బ్రధ్నే ॥ ౫౪ ॥

అభీత్వర్యైకరొమిక్రమీత్పితా ఽఽత్మన ఏకతొ ముఖాం మెదిశో ఽధ్యక్షేభ్యో హవిర్గార్ హపత్యాకల్పయన్నశస్తిస్సానో దొహతాగ్ం సువీర్యగ్ం సప్తచ ॥ ౫ ॥

పరిస్పృణీత పరిధత్తాగ్నిమ్। పరిహితో ఽగ్నిర్యజమానం భునక్తు। అపాగ్ం రస ఓషధీనాగ్ం సువర్ణాః। నిష్కాఇమే యజమానస్య సన్తు కామదుఘాః। అముత్రాముష్మిన్లోకే। భూపతే భువనపతే। మహతో భూతస్యపతే। బ్రహ్మణస్త్వా వృణీమహే। అహం భూపతిరహం భువనపతిః। అహం మహతోభూతస్యపతిః ॥ ౫౫ ॥ దేవేన సవిత్రా ప్రసూత అర్త్విజ్యఙ్కరిష్యామి। దేవసవితరేతన్త్వావృణతే। బృహస్పతిందైవ్యం బ్రహ్మణమ్। తదహం మనసెప్రబవీమి। మనోగాయత్రియై। గాయత్రీ త్రిష్టుభే। త్రిష్టుబ్జగత్యై। జగత్యనుష్టుభే। అనుష్టుప్పఙ్క్త్యై। పఙ్క్తిః ప్రజాపతయే॥ ౫౬ ॥ ప్రజాపతిర్విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః । విశ్వేదేవా బృహస్పతయే। బృహస్పతిర్బ్రహ్మణే। బ్రహ్మభూర్భువస్సువః। బ్రహస్పతిర్దేవానాం బ్రహ్మా। అహంమనుష్యాణామ్। బృహస్పతె యజ్ఞజ్గోపాయ। ఇదంత స్మైహర్త్యఙ్కరోమి। యోవోదే

వాశ్చరతి బ్రహ్మచర్యమ్। మేధావీదిఖ్షుమనసాతపస్వీ॥ ౫౭॥ అన్తర్దూతశ్చరతి మానుషీషు। చతుశ్శిఖణ్డా యువతిస్సుపేశాః। ఘృతప్రతీకా భువనస్యమధ్యే। మర్మృజ్యమానా మహతే సౌభగాయ। మహ్యన్ధుక్ష్యయజమానాయకామాన్। భూమిర్భూత్వామహిమానం పుపోష। తతోదేవీవర్ధయతే పయాగ్ంసి। యజ్ఞియా యజ్ఞంవిచయన్తి శఇ్చ। ఓషధీరాప ఇహశక్వరీశ్చ। యోమాహృదామన సాయశ్చవాచా॥ ౫౮॥ యోబ్రహ్మణాకర్మణా ద్వేష్టిదేవాః। యశ్శుతేన హృదయేనేష్టతాచ। తస్యేన్ద్రవజ్రేణ శిరశ్ఛినద్మి। ఊర్ణామృదు ప్రథమానగ్ం స్యోనమ్। దేవేభ్యోజుష్టగ్ం సదనాయ బర్హిః। సువర్గేలోకే యజమానగ్ంహి ధేహి। మాన్నాకస్య పృష్ఠేపరమేవ్యోమన్। చతుశ్శిఖణ్డా యువతిస్సుజోషాః । ఘృతప్రతీకావయునానివస్తే। సాస్తీర్యమాణామహతే సౌభగాయ॥ ౫౯॥ సామేధుక్ష్వ యజమానాయ కామాన్। శివాచ మేశగ్మాచైధి। స్యోనాచమే సుషదాచైధి। ఊర్జస్వతీచమె పయస్వతీచైధి। ఇషమూర్జం మెపిన్వస్వ। బ్రహ్మతేజోమెపిన్వస్వ। క్షత్రమోజో మెపిన్వస్వ। విశంపుష్టింమ్మేపిన్వస్వ। ఆయురన్నాద్యంమెపిన్వస్వ। ప్రజాంపశూన్మే పిన్వస్వ॥ ౬౦॥ అస్మిన్ యజ్ఞ ఉపభూయ ఇన్నుమే । అవిఖ్షాభాయ పరిధీన్దధామి। ధర్తాధరుణోధరీయాన్। అగ్నిర్వైషాగ్ంసి నిరితోనుదాతై। విచ్ఛినద్మివిధృతీభ్యాగ్ం సపత్నాన్। జాతాన్భ్రాతృవ్యాన్ యేచ జనిష్యమాణాః। విశోయన్త్రాభ్యాంవిధమామ్యేనాన్। అహగ్ంస్వానాముత్తమో సానిదేవాః। విశోయన్త్రేనుదమానె అరాతిమ్। విశ్వంపాప్మాన మతిందుర్మరాయుమ్॥ ౬౧॥ సీదన్తీ దేవీసుకృతస్యలోకే। ధృతీస్థోవిధృతీ స్వధృతీ। ప్రాణాన్మయి ధారయతమ్। ప్రజామ్మయిధారయతమ్। పశూన్మయిధారయతమ్। అయంప్రస్తర ఉభయస్యధర్తా। ధర్తా ప్రయాజానాముతా నూయాజానామ్ । సదాధారసమిధౌ విశ్వరూపాః। తస్మిన్ధ్రువా అధ్యాసాదయామి। ఆరోహ పథోజుహూదేవయానాన్॥ ౬౨॥ యత్రర్షయః

ప్రథమజాయే పురాణాః। హిరణ్యపక్షా ఉజిరాసమ్భృతాజ్గా। వహాసి మాసుకృతాం
యత్రలోకాః। అవాహం బాధ ఉపభృతా సపత్నాన్। జాతాన్భ్రాతృవ్యాన్యేచ జనిష్యమాణాః।
దోహాయజ్ఞగ్ం సు దుఘామివధేనుమ్। అహముత్తరో భూయాసమ్। అధరేమథ్సపత్నాః।
యోమావాచామనసా దుర్మరాయుః। హృదా ఉరాతీయా దభిదాసదగ్నే ॥ ౬౩॥
ఇదమస్యచిత్తమధరన్ధ్రువాయాః। అహముత్తరోభూయాసమ్। అధరే మథ్సపత్నాః।
ఋషభోసిశాక్వరః । ఘృతాచీనాగ్ం సూనుః। ప్రియేణనామ్నా ప్రియేసదసిసీద।
స్యోనోవేసీదసుషదః పృథివ్యామ్। ప్రథయి ప్రజయాపశుభిస్సువర్గే లోకే।
దివిసీదపృథివ్యామన్తరిక్షే । అహముత్తరోభూయాసమ్॥ ౬౪॥ అధరేమథ్సపత్నాః। ఇయగ్గ్ం
స్థాలీఘృతస్య పూర్ణా। అచ్ఛిన్నపయాశ్శతధార ఉత్సః। మారుతేన శర్మణాదైవ్యేన।
యజ్ఞోసి సర్వతశ్శ్రితః। సర్వతో మాం భూతం భవిష్యచ్ఛ్రయతామ్। శతమ్మేసన్త్వాశిషః।
సహస్రమ్మే సన్తు సూనృతాః। ఇరావతీః పశుమతీః। ప్రజాపతిరసిసర్వత శ్శ్రితః॥ ౬౫॥
సర్వతోమాంభూతం భవిష్యచ్ఛ్రయతామ్। శతంమే సన్త్వాశిషః। సహస్రంమే సన్తు సూనృతాః।
ఇరావతీః పశుమతీః। ఇదమిన్ద్రియమమృతంవీర్యమ్। అనేనేన్ద్రాయపశవోచికిత్సన్। తేనదేవా
అవతోపమామ్। ఇహేషమూర్జం యశస్సహఓజస్స నేయమ్। శృతంమయ్యశ్రయతామ్।
యత్పృథివీమచరత్తత్ప విష్టమ్॥ ౬౬ ॥ యేనాసిఞ్చద్బలమిన్ద్రే ప్రజాపతిః। ఇదన్తచ్ఛుక్రం
మధువాజినీవత్। యేనోపరిష్టా దధినోన్మహేన్ద్రమ్। దధిమాన్ధినోతు। అయంవేదః
పృథివీమన్వవిన్దత్। గుహాసతీజ్గహనేగహ్వరేషు। సవిన్దతు యజమానాయలోకమ్।
అచ్ఛిద్రంయజ్ఞం భూరికర్మా కరోతు। అయం యజ్ఞస్సమసదద్ధవిష్మాన్। ఋచాసామ్నా
యజుషా దేవతాభిః ॥ ౬౭ ॥ తేనలోకాన్ ధ్సార్యవతోజయేమ। ఇన్ద్రస్య
సఖ్యమమృతత్వమశ్యామ్। యోనః కనీయ ఇహ కామయాతై। అస్మిన్యజ్ఞేయజమానాయ

మహ్యమ్। అపత మిన్ద్రాగ్నీ భువనాన్నుదేతామ్। అహం ప్రజాంవీరవతీం విదేయ। అగ్నేవాజజిత్। వాజన్త్వా సరిష్యన్తమ్। వాజఞ్జేష్యన్తమ్। వాజినంవాజజితమ్॥ ౬౮॥ వాజజిత్యాయై సంమార్జ్మి। అగ్నిమన్నాదమన్నాద్యాయ। ఉపహూతోద్యాః పితా। ఉపమాన్యాః పితాహ్వయతామ్। అగ్నిరాగ్నీధాత్। ఆయుషేవర్చసే। జీవాత్వై పుణ్యాయ। ఉపహూతాపృథివీ మాతా। ఉపమాం మాతాపృథివీ హ్వయతామ్। అగ్నిరాగ్నీధాత్॥ ౬౯॥ ఆయుషేవర్చసే। జీవాత్వైపుణ్యాయ। మనోజ్యోతిర్జుషతామాజ్యమ్। విచ్ఛిన్నంయజ్ఞగ్ం సమిమన్దధాతు। బృహస్పతిస్తనుతామిమన్నః। విశ్వేదేవా ఇహమా దయన్తామ్। యన్తే అగ్న ఆవృశ్చామి। అహంవాఖ్షిపితశ్చరన్। ప్రజాఞ్ఛతస్యమూలఞ్చ। నీచైర్దేవానివృశ్చత॥ ౭౦॥ అగ్నేయోనో ఉభిదాసతి। సమానో యశ్చనిష్ట్యః। ఇధ్మస్యేవప్రఖ్యాయతః। మాతస్యోచ్ఛేషికిఞ్చన। యోమాన్వేష్టిజాతవేదః। యఞ్చాహ న్వేష్మియశ్చమామ్। సర్వాగ్ంస్తానగ్ని సన్దహ। యాగ్ంశ్చా హన్వేష్మియేచమామ్। అగ్నే వాజజిత్। వాజన్త్వాసస్రువాగ్ంసమ్॥ ౭౧॥ వాజఞ్జిగివాగ్ంసమ్। వాజినంవాజజితమ్। వాజజిత్యాయై సమ్మార్జ్మి। అగ్నిమన్నాదమన్నాద్యాయ। వేదిర్బర్హిశ్శృతగ్ం హవిః। ఇధ్మఃపరిధయస్స్రుచః। ఆజ్యంయజ్ఞఋచోయజుః। యాజ్యాశ్చ వషట్కారాః। సమ్మేసన్నతయోన మన్తామ్। ఇధ్మసన్నహనే హుతే॥ ౭౨॥ దివఃఖీలా ఉవతతః। పృథివ్యా అధ్యుత్థితః। తెనాసహస్రకాణ్డేన। ద్విషన్తగ్ం శౌచయామసి। ద్విషన్మే బహుశోచతు। ఓషధేమో అహగ్ం శుచమ్। యజ్ఞనమస్తెయజ్ఞ। నమోనమశ్చతెయజ్ఞ। శివేన మెన్తిష్ఠస్వ। స్యోనేనమె సన్తిష్ఠస్వ॥ ౭౩॥ సుభూతేనమె సన్తిష్ఠస్వ। బ్రహ్మవర్చసేన మెసన్తిష్ఠస్వ। యజ్ఞస్యర్ధిమనుసన్తిష్ఠస్వ। ఉపతేయజ్ఞనమః। ఉపతేనమః। ఉపతెనమః। త్రిష్ఫలీ క్రియమాణానామ్। యోన్యజ్గ్గ అవశిష్యతే। రక్షసాం భాగధేయమ్। ఆపస్తత్ప్రవహాతాదితః॥ ౭౪॥ ఉలూఖలె ముసలె యచ్చశూర్పే। ఆశిశ్లేషదృషది యత్కపాలే। అవప్రుషో

విప్రుషస్సంయజామి। విశ్వేదేవా హవిరిద ఇజ్జుషన్తామ్। యజ్ఞే యావిప్రుషస్సన్తిబహ్వీః। అగ్నౌ తాస్సర్వాస్స్విష్టాస్సుహుతా జుహోమి। ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః। సపత్నాన్మే అనీనశః। దివైనాన్ విద్యుతా జహి। నిమోచన్నధరాన్కృధి ॥ ౭౫॥ ఉద్యన్నద్య వినోభజ। పితాపుత్రేభ్యో యథా। దీర్ఘాయుత్వస్య హేశిషే। తస్యనోదేహి సూర్య। ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః। ఆరోహన్నుత్తరాన్దివమ్। హృద్రోగమ్మమసూర్య। హరిమాణఞ్చ నాశయ। శుకేషుమే హరిమాణమ్। రోపణాకాసుదధ్మసి॥ ౭౬ ॥ అథోహారిద్రవేషుమే। హరిమాణన్నిదధ్మసి। ఉదగాదయమాదిత్యః । విశ్వేన సహసాసహ। ద్విషన్తం మమరన్ధయన్ । మా అహన్విషతోరధమ్। యోనశ్శపాదశపతః। యశ్చనశ్శపతశ్శపాత్। ఉషాశ్చ తస్మై నిముక్చ। సర్వం పాపగ్ం సమూహతామ్ ॥ ౭౭॥ యోనస్సపత్నో యోరణః। మర్తో ఉభిదాసతిదేవాః। ఇధ్మస్యేవ ప్రక్షాయతః। మాతస్యోచ్ఛేషి కిఞ్చ న। అవసృష్టః పరాపత। శరో బ్రహ్మసగ్ంశితః। గచ్ఛ ఉమిత్రాన్ప్రవిశ। మైషాఞ్కఞ్చనోచ్ఛిషః॥ ౭౮॥

పతిః ప్రజాపతయే తపస్వీ వాచా సౌభగాయ పశూన్మే పిన్వస్వ దుర్మరాయున్నేవయానానగ్నే ఉన్తరిక్షే ఉహముత్తరో భూయాసం ప్రజాపతిరసి సర్వతశ్శ్రితః ప్రవిష్టస్సేవతాభిర్వాజజితం పృథివీ హ్వయతామగ్నిరాగ్నీధాద్వ్యశ్రత సస్పవాగ్ంసగ్ం హుతెస్యానేనమె సన్తిష్ఠస్వేతఃకృధి దధ్మస్యాహతామష్టాచ॥ ౯ ॥ సఖ్యేదం పశ్య। విధర్తరిదంపశ్య। నాకేదంపశ్య। రమతిః పనిష్ఠా। ఋతంవరిష్ఠమ్। అమృతాయాన్యాహుః। సూర్యోవరిష్ఠో అక్షభిర్విభాతి। అనుద్యావాపృథివీ దేవపుత్రే। దీక్షా ఉసి తపసోయోనిః। తపోసి బ్రహ్మణో యోనిః॥ ౭౯॥ బ్రహ్మాసి క్షత్రస్య యోనిః। క్షత్రమస్యృతస్యయోనిః। ఋతమసిభూరారభే। శ్రద్ధాంమనసా। దీక్షాన్తపసా। విశ్వస్య భువనస్యాధిపత్నీమ్। సర్వేకామా యజమానస్య సన్తు। వాతం ప్రాణం మనసా ఉన్వారభామహే। ప్రజాపతియ్యో భువనస్య గోపాః।

సనామృత్యోస్తాయతాం పాత్వగ్ంహసః॥ ౮౦॥ జ్యోగ్జీవా జరామశీమహి। ఇన్ద్రశాక్వర గాయత్రీం ప్రపద్యే। తాన్తే యునజ్మి। ఇన్ద్రశాక్వరత్రిష్టుభం ప్రపద్యే। తాన్తేయునజ్మి। ఇన్ద్రశాక్వర జగతీం ప్రపద్యే। తాన్తేయునజ్మి। ఇన్ద్రశాక్వరానుష్టుభంప్రపద్యే। తాన్తేయునజ్మి। ఇన్ద్రశాక్వరపఙ్క్తిం ప్రపద్యే॥ ౮౧॥ తాన్తేయునజ్మి। ఆఽహన్దీక్షామరుహమృతస్య పత్నీమ్। గాయత్రేణ ఛన్దసాబ్రహ్మణాచ। ఋతగ్ం సత్యే ఽధాయి। సత్యమృతే ఽధాయి। ఋతఞ్చమే సత్యఞ్చాభూతామ్। జ్యోతిరభూవగ్ం సువరగమమ్। సువర్గ ల్లోకన్నాకస్య పృష్ఠమ్। బ్రధ్నస్య విష్టపమగమమ్। పృథివీదీక్షా॥ ౮౨॥ తయాఽగ్నిర్దీక్ష యా దీక్షితః। యయాఽగ్ని ర్దీక్షయా దీక్షితః। తయాత్వాదీక్షయాదీక్షయామి। అన్తరిక్షన్దీక్షా। తయావాయుర్దీక్షయా దీక్షితః। యయావాయుర్దీక్షయా దీక్షితః। తయాత్వాదీక్షయా దీక్షయామి। ద్యౌర్దీక్షా। తయా ఽఽదిత్యోదీక్షయాదీక్షితః। యయా ఽఽదిత్యో దీక్షయాదీక్షితః॥ ౮౩ ॥ తయాత్వా దీక్షయా దీక్షయామి। దిశోదీక్షా। తయా చన్ద్రమా దీక్షయాదీక్షితః। యయా చన్ద్రమా దీక్షయా దీక్షితః। తయాత్వాదీక్ష యాదీక్షయామి। ఆపోదీక్షా। తయా వరుణో రాజా దీక్షయాదీక్షితః। యాయావరుణోరాజా దీక్షయా దీక్షితః। తయాత్వాదీక్షయాదీక్షయామి। ఓషధయోదీక్షా॥ ౮౪॥ తయాసోమో రాజా దీక్షయా దీక్షితః। యయాసోమో రాజా దీక్షయా దీక్షితః। తయాత్వా దీక్షయాదీక్షయామి। వాగ్దీక్షా। తయాప్రాణో దీక్షయా దీక్షితః। యయాప్రాణో దీక్షయాదీక్షితః। తయాత్వాదీక్షయాదీక్షయామి। పృథివీత్వా దీక్షమాణమనుదీక్షతామ్। అన్తరిక్షన్త్వాదీక్షమాణ మనుదీక్షతామ్। ద్యౌస్త్వాదీక్షమాణమను దీక్షతామ్॥ ౮౫॥ దిశస్త్వా దీక్షమాణమను దీక్షన్తామ్। ఆపస్త్వా దీక్షమాణమనుదీక్షన్తామ్। ఓషధయస్త్వా దీక్షమాణమనుదీక్షన్తామ్। వాక్త్వాదీక్షమాణమను దీక్షతామ్। ఋచస్త్వాదీక్షమాణమనుదీక్షన్తామ్। సామానిత్వా

దీక్షమాణమను దీక్షన్తామ్। యజూగ్ంషిత్వా దీక్షమాణమను దీక్షన్తామ్। అహశ్చరాత్రిశ్చ। కృషిశ్చ వృష్టిశ్చ। త్విషిశ్చాపచితిశ్చ ॥ ౮౬ ॥ ఆపశ్చౌషధయశ్చ। ఊర్క్చ సూనృతాచ। తాస్త్వా దీక్షమాణమనుదీక్షన్తామ్। స్వేదక్షేదక్షపితేహాసీద। దేవానాగ్ంసుమ్నో మహతేరణాయ। స్వాసస్థస్తనువాసంవిశస్వ। పితేవైధి సూనవ ఆసుశేవః। శివోమాశివమావిశ । సత్యమ్మ ఆత్మా ।శ్రద్ధామేఽక్షితి ॥ ౮౨ ॥ తపోమేప్రతిష్ఠా । సవిత్రప్రసూతామాదిశో దీక్షయన్తు। సత్యమస్మి। అహన్త్వదస్మి మదసిత్వమేతత్। మమాసియోనిస్తవయోనిరస్మి। మమైవసన్వహ హవ్యాన్యగ్నే। పుత్రః పిత్రే లోకకృజ్జాతవేదః। ఆజుహ్వానస్సుప్రతీకఃపురస్తాత్। అగ్నేస్త్వాంయోనిమాసీదసాధ్యా। అస్మిన్థ్సధస్థే అధ్యుత్తరస్మిన్॥ ౮౮ ॥ విశ్వేదేవా యజమానశ్చసీదత। ఏకమిషే విష్ణుస్త్వాన్వేతు। ద్వేఊర్జే విష్ణుస్త్వాన్వేతు। త్రీణివ్రతాయవిష్ణు స్త్వాన్వేతు। చత్వారిమాయో భవాయ విష్ణుస్త్వాన్వేతు। పఞ్చపశుభ్యో విష్ణుస్త్వాన్వేతు। షడ్రాయస్పోషాయ విష్ణుస్త్వాన్వేతు। సప్తసప్తభ్యో హోత్రాభ్యో విష్ణుస్త్వాన్వేతు। సఖాయస్సప్తపదా అభూమ। సఖ్యన్తే గమేయమ్॥ ౮౯॥ సఖ్యాత్తే మాయోషమ్। సఖ్యాన్మే మాయోష్ఠాః। సాఽసిసుబ్రహ్మణ్యే । తస్యాస్తే పృథివీపాదః । సాఽసిసుబ్రహ్మణ్యే । తస్యాస్తేఽన్త రిక్షంపాదః । సాఽసి సుబ్రహ్మణ్యే । తస్యాస్తెద్యౌఃపాదః । సాఽసిసుబ్రహ్మణ్యే । తస్యాస్తె దిశఃపాదః ॥ ౯౦॥ పరోరజాస్తే పఞ్చమః పాదః। సానఇషమూర్జన్ధుక్ష్వ। తేజ ఇన్ద్రియమ్ । బ్రహ్మవర్చనమన్నాద్యమ్। విమిమేత్వా పయస్వతీమ్। దేవానాం ధేనుగ్ంసుదుఘామనపస్ఫురన్తీమ్। ఇన్ద్ర స్సోమం పిబతు। క్షేమో అస్తునః। ఇమాన్నరాః కృణుతవేదిమేత్య। వసుమతీగ్ం రుద్రవతీమాదిత్యవతీం॥ ౯౧॥ వర్ష్మన్దివః। నాభాపృథివ్యాః। యథా ఽయంయజమానో నరిష్యేత్। దేవస్య సవితుస్సవే। చతుశ్శిఖణ్డా యువతిస్సుపేశాః। ఘృతప్రతీకా భువనస్య మధ్యే । తస్యాగ్ం సుపర్ణావధి యోనివిష్టా। తయోర్దేవానామధి

భాగధేయమ్ । అపజన్యమ్భయన్నుద। అపచక్రాణి వర్తయ। గృహాగ్ం సోమస్యగచ్ఛతమ్। నవా ఉవేతన్మ్రియసె న రిష్యసి। దేవాగ్ం ఇదేషి పృథిభిస్సుగెభిః। యత్రయన్తిసుకృతొనా పిదుష్కృతః। తత్రత్వా దేవస్సవితాదధాతు॥ ౯౨॥

బ్రహ్మణో యోనిరగ్ంహసః పఙ్క్తిం ప్రపద్యే దీక్షాయయా ఽఽదిత్యో దీక్షయా దీక్షితస్తయా త్వాదీక్షయాదీక్షయామ్యోషధయో దీక్షాద్యాస్త్వా దీక్షమాణమను దీక్షతామపచితిశ్చాక్షి తిరుత్తరస్మిన్గమేయన్దిశః పాద ఆదిత్యవతీంవర్తయపఇచ॥ ౭॥

యదస్య పారే రజసః। శుక్రజ్యోతిరజాయత। తన్నఃపర్షదతిద్విషః। అగ్నే వైశ్వానరస్వాహా। యస్మాద్భీషావాశిష్ఠాః। తతోనో అభయ జ్ఞధి। ప్రజాభ్యస్సర్వాభ్యో మృడ। నమోరుద్రాయమీఢుషే। యస్మాద్భీషాన్యషదః। తతోనో అభయజ్ఞధి ॥ ౯౩॥ ప్రజాభ్యస్సర్వాభ్యో మృడ । నమోరుద్రాయమీఢుషే। ఉదుస్రతిష్ఠ ప్రతితిష్ఠమారిషః। మేమంయజ్ఞంయజమానఇరీరిషః। సువర్గెలోకే యజమానగ్ం హిధేహి। శన్న ఏధి ద్విపదే శఞ్చ తుష్పదే। యస్మాద్భీషావేపిష్ఠాః పలాయిష్ఠాస్సమజ్ఞాస్థాః। తతోనో అభయజ్ఞధి। ప్రజాభ్యస్సర్వాభ్యోమృడ। నమోరుద్రాయమీఢుషే॥ ౯౪॥ య ఇదమకః। తస్మై నమః। తస్మై స్వాహా। న వాఉవేతన్మ్రియసె। ఆశానాన్వా విశ్వా ఆశాః। యజ్ఞస్యహిష్ఠ ఋత్వియా। ఇన్ద్రాగ్నీ చేతనస్యచ। హుతాహుతస్య తృప్యతమ్। అహుతస్య హుతస్యచ। హుతస్య చాహుతస్య చ। ఆహుతస్య హుతస్యచ। ఇన్ద్రాగ్నీ అస్యసోమస్య। పీతం పిబతఇష్టిషేథామ్। మా యజమాన న్తమోవిదత్। మత్విజోమో ఇమాః ప్రజాః। మాయప్సోమమిమంపిబాత్। సగ్ం స్పృష్టముభయజ్ఞతమ్॥ ౯౫ ॥

కృధిమీఢుషే ఽహుతస్యచసప్తచ॥ ౮ ॥

అనాగసస్త్వావయమ్। ఇన్ద్రేణప్రేషితా ఉప। వాయుష్టే అస్త్వగ్ంశభూః। మిత్రస్తే

అస్త్వగ్ంశభూః। వరుణస్తె అస్త్వగ్ంశభూః। అపాంఖ్యయా ఋతస్యగర్భాః। భువనస్య గోపాశ్యేనా అతిథయః। పర్వతానాఙ్కుభః ప్రయుతోనపాతారః। వగ్ను నేన్ద్రగ్ం హ్వాయత। ఘోషిణామీవాగ్ం శ్చాతయత॥ ౯౬ ॥ యుక్తాస్త్వవహత। దేవాగ్రావాణ ఇన్ద్రుర్విన్ద ఇత్యవాదిషుః। ఏన్తమచుచ్యవుః పరమస్యాః పరావతః। ఆఽస్మాథ్సధస్థాత్। ఓరోరన్తరిఖ్షాత్। ఆసుభూతమసుషవుః। బ్రహ్మవర్చసమ్మ ఆసుషవుః। సమరేరక్షాగ్స్యవధిషుః। అపహతం బ్రహ్మజ్యస్య। వాక్చత్వా మనశ్చ శ్రీణీతామ్॥ ౯౭॥ ప్రాణశ్చత్వా పానశ్చ శ్రీణీతామ్। చక్షుశ్చత్వా శ్రోత్రఞ్చ శ్రీణీతామ్। దక్షశ్చత్వా బలఞ్చ శ్రీణీతామ్। ఓజస్చత్వా సహశ్చ శ్రీణీతామ్। ఆయుశ్చత్వా జరాచ శ్రీణీతామ్। ఆత్మాచత్వా తనూశ్చ శ్రీణీతామ్। శృతోసి శృతఙ్కృతః। శృతాయత్వా శృతేభ్యస్త్వా। యమిన్నమాహుర్వరుణంయమాహుః। యమ్మిత్ర మాహుర్య ముసత్యమాహుః॥ ౯౮॥ యోదేవానాన్దేవతమస్తపోజాః। తస్మైత్వా తేభ్యస్త్వా। మయిత్యదిన్ద్రియమ్మహత్। మయిదక్షో మయ్యక్రతుః। మయిధాయిసువీర్యమ్। త్రిశ్చర్మో విభాతుమే। ఆకూత్యా మనసాసహ। విరాజాజ్యోతిషా సహ। యజ్ఞేన పయసాసహ। తస్యదోహమశీమహి॥ ౯౯॥ తస్యసుమ్నమశీమహి। తస్యభక్షమశీమహి। వాగ్జుషాణా సోమస్యతృప్యతు। మిత్రోజనాన్రసమిత్ర। యస్మాన్నజాతఃపరో అన్యో అస్తి। యఆవివేశ భువనాని విశ్వా। ప్రజాపతిః ప్రజయాసంవిదానః। త్రీణిజ్యోతీగ్ంషి సచతె సషోడశీ। ఏషబ్రహ్మేయ ఋత్వియః। ఇన్ద్రోనామశృతోగణే॥ ౧౦౦॥ ప్రతేమహే విదథే శగ్ంసిషగ్ం హరీ। య ఋత్వియః ప్రతేవన్వే। వనుషో హర్యతం మదమ్। ఇన్ద్రోనామ ఘృతన్నయః। హరిభిశ్చారుసేచతే। శ్రుతోగణ ఆత్వా విశన్తు। హరివర్పసజ్గిరః। ఇన్ద్రాధిపతే ఽధిపతిస్త్వన్దేవానామసి। ఆధిపతిమ్మామ్। ఆయుష్మన్తంవర్చస్వన్తమ్మ నుష్యేషుకురు॥ ౧౦౧॥ ఇన్ద్రశ్చసమ్రాడ్వ రుణశ్చరాజా। తౌతేభక్షంచ క్రతుర్గ ఏతమ్। తయోరనుభక్షం

భక్షయామి। వాగ్జుషాణా సోమస్య తృప్యతు। ప్రజాపతిర్విశ్వకర్మా। తస్యమనోదేవం యజ్ఞేనరాధ్యాసమ్। అర్ధేగా అస్యజిహితః। అవసానపతె వసానమ్మేవిన్ద। నమోరుద్రాయ వాస్తోష్పతయే। ఆయనేవిద్రవణె ॥ ౧౦౨॥ ఉద్యానే యత్పరాయణే। ఆవర్తనే వివర్తనే। యోగోపాయ తితగ్ంహవే। యాన్యపామిత్యాన్య ప్రతీత్యాన్యస్మి। యమస్య బలినాచరామి। ఇహైవసన్తః ప్రతి తద్యాతయామః। జీవాజీవేభ్యో నిహరామ ఏనత్। అనృణా అస్మిన్నన్నృణాః పరస్మిన్। తృతీయే లోకే అనృణాస్స్యామ। యే దేవయానా ఉతపితృయాణాః॥ ౧౦౩॥ సర్వాన్పథో అనృణా ఆక్షీయేమ। ఇదమూనుశ్రే యోవసానమాగన్మ। శివేనో ద్యావాపృథివీ ఉభేఇమే। గొమద్ధనవ దశ్వవదూర్జస్వత్। సువీరా వీరైరనుసఞ్చరేమ। అర్కః పవిత్రగ్ం రజసోవిమానః। పునాతిదేవానాముభ వనానివిశ్వా। ద్యావాపృథివీ పయసా సంవిదానే। ఘృతన్దుహాతె అమృతం ప్రపీనె। పవిత్రమర్కో రజసోవిమానః। పునాతిదేవానాం భువనాని విశ్వా। సువర్జ్యోతిర్యశో మహత్। అశీమహి గాధముత్తప్రతిష్ఠామ్॥ ౧౦౪॥

చాతయతశ్రిణీ తాగ్ం సత్యమాహురశీ మహిగణె కురువిద్రవణేపితృయాణా అర్కోరజసో విమానస్త్రిణీచ॥ ౯ ॥

ఉదస్తాంఫ్సిథ్సవితా మిత్రో అర్యమా। సర్వానమిత్రా నవధీద్యుగేన। బృహన్త మ్మామకరద్వీరవన్తమ్। రథన్తరేశయస్వ స్వాహాపృథివ్యామ్। వామదేవ్యేశయస్వ స్వాహాన్తరిక్షే। బృహతి శ్రయస్వస్వాహాదివి। బృహతాత్వోపస్తభ్నామి। ఆత్వాద దేయశసె వీర్యాయచ। అస్మాస్వఘ్నియా యూయన్దధాథేన్ద్రియం పయః। యస్తైద్రఫ్సో యస్తఉదర్షః॥ ౧౦౫॥ దైవ్యః కెతుర్విశ్వముభ వనమావివేశ। సనః పాహ్యరిష్ట్యైస్వాహా। అనుమాసర్వోయజ్ఞో ఽయమేతు। విశ్వేదేవామరుతస్సా మార్కః। ఆప్రియశ్చన్దాగ్ంసి నివిదో యజూగ్ంషి। అస్యై పృథివ్యై యద్యజ్ఞియమ్। ప్రజాపతేర్వర్తనిమనువర్తస్వ। అను వీరైరనురాధ్యా మగౌభిః।

అన్వశ్వైరను సర్వైరుపుష్టైః। అను ప్రజయా ఽన్విన్ద్రియేణ॥ ౧౦౬॥ దేవానో యజ్ఞమృజు ధానయన్తు। ప్రతిక్షత్రే ప్రతితిష్ఠామి రాష్ట్రే। ప్రత్యశ్వేషు ప్రతితిష్ఠామిగోషు। ప్రతిప్రజాయాం ప్రతితిష్ఠామిభవ్యే । విశ్వమన్యాభివావృధే। తదన్యస్యామధిశ్రితమ్। దివేచ విశ్వకర్మణే। పృథివ్యై చాకరన్నమః। అస్కాన్ద్యౌః పృథివీమ్। అస్కాన్వృషభో యువాగాః॥ ౧౦౭॥ స్కన్నే మావిశ్వాభువనా। స్కన్నోయజ్ఞః ప్రజనయతు। అస్కానజనిప్రాజని। అస్కన్నాజ్జాయతేవృషా। స్కన్నాత్ప్రజనిషీమహి। యేదేవా యేషామిదమ్భాగధేయమ్బభూవ। యేషాం ప్రయాజా ఉతానూయాజాః । ఇన్ద్రజ్యేష్ఠేభ్యో వరుణరాజభ్యః । అగ్నిహోతృభ్యో దేవేభ్యస్స్వాహా। ఉతత్యానోదివామతిః॥ ౧౦౮॥ అదితిరూత్యాగమత్। సాశన్తాచీమయస్కరత్। అప్సిధః। ఉతత్యాదైవ్యాభిషజా। శన్నస్కరతో అశ్వినా। యూయాతామస్మ ద్రపః। అప్సిధః। శమగ్నిరగ్నిభిస్కరత్। శన్న స్తపతుసూర్యః । శంవాతో వాత్వరపాః॥ ౧౦౯॥ అప్సిధః। తదిత్పదన్నవిచికేతవిద్వాన్। యన్మృతః పునరప్యేతిజీవాన్। త్రివృద్యద్భువనస్య రథవృత్। జీవాగర్భో నమృత స్సజీవాత్। ప్రత్యస్మైపిపీషతే। విశ్వాని విదుషేభర। అరజ్గమాయజగ్మవే। అపశ్చాద్దఘ్వనేనరే। ఇన్దురిన్దు మవాగాత్। ఇన్దోరిన్ద్రోపాత్। తస్యత ఇన్దవిన్ద్రపీతస్య మధుమతః। ఉపహూతస్యో పహూతో భక్షయామి॥ ౧౧౦॥

ఉదర్ష ఇన్ద్రియేణ గామతిరరపా అగాత్రీణిచ॥ ౧౦ ॥

బ్రహ్మ ప్రతిష్ఠామనసా బ్రహ్మవాచః। బ్రహ్మయజ్ఞానాగ్ం హవిషామాజ్యస్య। అతిరిక్తజ్కర్మణో యచ్చహీనమ్। యజ్ఞః పర్వాణి ప్రతిరన్నేతి కల్పయన్। స్వాహాకృతా ఽఽహుతిరేతు దేవాన్। అశ్రావితమత్యాశ్రావితమ్। వషట్కృతమత్య నూక్తఇ్చ యజ్ఞే। అతిరిక్త జ్కర్మణో యచ్చహీనమ్। యజ్ఞః పర్వాణి ప్రతిరన్నేతి కల్పయన్। స్వాహాకృతా ఽఽహుతిరేతు దేవాన్ ॥ ౧౧౧॥ యద్వోదేవా అతిపాదయాని। వాచాచిత్ప్రయత

న్దేవహేడనమ్। అరాయో అస్మాగ్ం అభిదుచ్ఛునాయతే। అన్యత్రాస్మన్మ రుతస్తన్నిధేతన। తతమ్మ ఆపస్తదుతాయతే పునః। స్వాదిష్ఠాధీ తిరుచథాయశస్యతే। అయగ్ం సముద్ర ఉతవిశ్వభేషజః। స్వాహాకృతస్య సముత్తృప్ణుతర్భువః। ఉద్వయ న్తమసస్పరి। ఉదుత్యఇ్చ్రితమ్ ॥ ౧౧౨ ॥ ఇమమ్మేవరుణ తత్త్వాయామి। త్వన్నో అగ్నెసత్వన్నో అగ్నే। త్వమగ్నే అయాసి ప్రజాపతె। ఇమఇ్జీవేభ్యః పరిధి న్దధామి। మైషాన్నుగాదపరో అర్ధమెతమ్। శతఇ్జీవన్తు శరదః పురూచీః। తిరోమృత్యున్దధతాం పర్వతేన। ఇఇ్జభ్యస్స్వాహా వషడనిఇ్జభ్యస్స్వాహా। భేషజ న్తురిఇ్జ స్వాహా నిష్కృత్యైస్వాహా। దౌరాధ్యైస్వాహా దైవీభ్యస్తనూభ్యస్స్వాహా ॥ ౧౧౩॥ ఋద్ధ్యై స్వాహా సమృద్ధ్యైస్వాహా। యత ఇన్న భయామహే। తతోనో అభయఙ్కృధి। మఘవఇ్ఛగ్ధి తవ తన్న ఊతయే। విద్విషో విమృధోజహి। స్వస్తిదావిశస్పతిః। వృత్రహా విమృధోవశీ। వృషెన్ద్రః పుర ఏతునః। స్వస్తిదా అభయఙ్కరః। ఆభిర్గీర్భిర్యదతోన ఊనమ్ ॥ ౧౧౪ ॥ ఆప్యాయయహరివో వర్ధమానః। యదాస్తోతృభ్యోమహి గోత్రా రుజాసి। భూయిష్ఠభాజో అధ తేస్యామ। అనాజ్ఞాతంయదాజ్ఞాతమ్। యజ్ఞస్య క్రియతెమిథు। అగ్నే తదస్య కల్పయ। త్వగ్ం హివేత్థ యథాతథమ్। పురుషసమ్మితొ యజ్ఞః । యజ్ఞః పురుషసమ్మితః। అగ్నె తదస్య కల్పయ। త్వగ్ంహి వేత్థయథాతథమ్। యత్పాకత్రా మనసా దీనదక్షాన। యజ్ఞస్య మన్వతే మర్తాసః। అగ్నిష్టద్ధోతా క్రతువిద్విజానన్। యజిష్ఠో దేవాగ్ం ఋతుశో యజాతి॥ ౧౧౫ ॥

దేవాగ్ంశ్చితం తనూభ్యస్స్వాహోనం పురుషసమ్మితో గ్నె తదస్య కల్పయ పఇ్చచ॥ ౧౧ ॥

యద్దేవా దేవహేడనమ్। దేవాసశ్చకృమావయమ్। ఆదిత్యాస్తస్మాన్నాముఇ్చత। ఋతస్యర్తెనమూముత। దేవా జీవనకామ్యాయత్। వాచా ఽనృతమూదిమ। అగ్నిర్మా

తస్మాదేనసః। గార్హపత్యః ప్రముఞ్చతు। దురితాయా నిచకృమ। కరోతుమామనేనసమ్
॥ ౧౧౬॥ ఋతేన ద్యావాపృథివీ। ఋతెనత్వగ్ం సరస్వతి। ఋతాన్మా ముఞ్చతాగ్ం
హసః । యదన్యకృతమారిమ। సజాతశగ్ం సాదుతవా జామి శగ్ంసాత్।
జ్యాయసశ్శగ్ంసాదుతవా కనీయసః। అనాజ్ఞాత న్దేవకృతం యదేనః। తస్మాత్త్వమస్మా
జ్జాతవేదొ ముముగ్ధి। యద్వాచా యన్మనసా। బాహుభ్యా మూరుభ్యామష్ఠి వద్భ్యామ్॥
॥౧౧౭॥ శిశ్నైర్యద నృత ఇచకృమావయమ్। అగ్నిర్మా తస్మాదేనసః। యద్ధస్తాభ్యా ఇచకర
కిల్బిషాణి। అక్షాణాం వగ్నుముపజిఘ్నమానః। దూరెపశ్యాచ రాష్ట్రభృచ్చ। తాన్యప్సరసా
వనుదత్తామృణాని। అదీవ్యన్నృణం యదహ ఇచకార। యద్వాదాస్యన్ను ఇ7.రాజనేభ్యః।
అగ్నిర్మా తస్మాదేనసః। యన్మయిమాతా గర్భేసతి॥ ౧౧౮॥ ఏనశ్చకారయత్పితా।
అగిర్మాతస్మా దేనసః। యదాపిషేష మాతరం పితరమ్। పుత్రః ప్రముదితొధయన్న్।
అహిగ్ం సితొపితరొమయాతత్। తదగ్నె అనృణొభవామి। యదన్తరిక్షంపృథివీముతద్యామ్।
యన్మాతరం పితరం వాజిహిగ్ంసిమ। అగ్నిర్మా తస్మాదేనసః । యదాశసానిశ
సాయత్పరాశసా॥ ౧౧౯॥ యదేనశ్చకృమానూతనం యత్పురాణమ్। అగ్నిర్మా
తస్మాదేనసః। అతిక్రామామిదురితంయదేనః । జహామిరిప్రం పరమే సధస్థే। యత్రయన్తి
సుకృతొ నాపి దుష్కృతః। తమారొహామి సుకృతాన్ను లొకమ్। త్రితేదేవా అమృజతై
తదేనః। త్రితఏతన్మ నుష్యేషు మామృజె। తతొమాయది కిఞ్చిదానశే। అగ్నిర్మా తస్మా
దేనసః॥ ౧౨౦॥ గార్హపత్యః ప్రముఞ్చతు। దురితాయాని చకృమ। కరొతుమామనేనసమ్।
దివిజాతా అప్సుజాతాః। యాజాతా ఓషధీభ్యః। అథొయాఅగ్నిజా ఆపః। తానశ్శున్ధన్తుశున్ధనీః।
యదాపొనక్త న్దురితఞ్చరామ। యద్వాదివా నూతనంయత్పురాణమ్। హిరణ్యవర్ణాస్తత
ఉత్పునీతనః। ఇమమ్మే వరుణ తత్త్వాయామి। త్వన్నో అగ్నే సత్వన్నో అగ్నే। త్వమగ్నె

అయాసి॥ ౧౨౧॥

అనేనసమష్ఠీ వద్భ్యాగ్ం సతి పరాశసా ఽఽన శేఽగ్నిర్మా తస్మాదేనసః పునీత నస్త్రీణి చ॥ ౧౨ ॥

యద్దేవా దేవాఋతేన సజాతశగ్ం సాద్యద్వాచా యద్ధస్తాభ్యా మదీవ్యంయన్మయి మాతా యదాపిపేష యదన్తరిక్షంయదా శసాఽతి క్రామామి త్రితె దేవా దివి జాతా అప్సుజాతా యదాప ఇమమ్మేవరుణ తత్త్వాయామి త్వన్నో అగ్నే సత్వన్నో అగ్నే త్వమగ్నె అయాసి ॥

యత్తేగ్రావ్ణ్ణా చిచ్ఛిదుస్సోమరాజన్న్ ।ప్రియాణ్యఙ్గాని స్వధితా పరూగ్ంషి। తథ్సన్తథ్సాజ్యేనొత వర్ధయస్వ। అనాగసో అధమిథ్యజ్ఞ యేమ। యత్తేగ్రావా బాహుచ్యుతొ అచ్యుచ్యవుః। నరొయత్తె దుదుహుర్దక్షిణేన। తత్త ఆప్యాయతాన్తత్తె। నిష్ట్యాయతా న్నైవసోమ। యత్తేత్వచ మ్బిభిదుర్యచ్చ యోనిమ్। యదాస్థానాత్పచ్యతొ వేనసి త్మనా॥ ౧౨౨॥ త్వయా తథ్సోమ గుప్తమస్తు నః। సా నస్సన్ధా సత్పరమే వ్యోమన్। అహాచ్ఛరీరం పయసా సమేత్య। అన్యోన్యో భవతి వర్ణో అస్య। తస్మిన్వయ ముపహుతా స్తవ స్మః। ఆనొభజ సదసి విశ్వరూపే। నృచక్షాస్సోమ ఉత శుశ్రుగస్తు। మానో విహాసిద్గిర ఆవృణానః। అనాగాస్తనువొ వావృధానః। ఆనో రూపంవహతు జాయమానః॥ ౧౨౩॥ ఉప క్షరన్తి జుహ్వో ఘృతేన। ప్రియాణ్యఙ్గాని తవ వర్ధయన్తీః । తస్మై తేసోమ నమ ఇద్వషట్చ। ఉపమా రాజన్థ్సుకృ తేహ్యాయస్వ। సం ప్రాణాపానాభ్యాగ్ం సము చక్షుషాత్వమ్। సగ్గ్ం శ్రోత్రేణ గచ్ఛస్వసామ రాజన్। యత్తఆస్థితగ్ం సముతత్తె అస్తు । జానీతాన్న స్సఙ్గమనే పథీనామ్ । ఏత ఇజ్జానీతాత్పరమె వ్యోమన్। వృకాస్సధస్థా విదరూపమస్య ॥ ౧౨౪॥ యదా గచ్ఛాత్పథిభి ర్దేవయానైః । ఇష్టాపూర్తె కృణు తాదావిరస్మై।

అరిష్టో రాజన్న గదః పరేహి । నమస్తె అస్తు చక్షుసే రఘూయతె। నాకమారోహ సహ యజమానేన। సూర్య జ్గచ్ఛతాత్పర మేవ్యోమన్। అభూద్దేవస్సవితా వన్ద్యోను నః। ఇదానీమహ్న ఉపవాచ్యోనృభిః। వియో రత్నా భజతి మానవేభ్యః। శ్రేష్ఠన్నో అత్ర ద్రవిణంయథా దధత్। ఉపనో మిత్రావరుణా విహావతమ్। అన్వాదీధ్యాథా మిహ నస్సఖాయా। ఆదిత్యానాం ప్రసితిర్ హేతిః। ఉగ్రాశతాపాష్ఠా ఘవిషా పరిణో వృణక్తు। ఆప్యాయస్వ సన్తే॥ ౧౨౫ ॥

త్మనాజాయమానో ఽస్యదధత్పఇ్చ చ ॥ ౧౩ ॥

యద్దిదీక్షె మనసా యచ్చవాచా। యద్వా ప్రాణైశ్చ ఖ్షుషా యచ్చశ్రోత్రేణ। యద్రేతసా మిథునెనాప్యాత్మనా। అద్భ్యోలోకా దధిరెతేజ ఇన్ద్రియమ్। శుక్రాదీఖ్షాయై తపసా విమోచనీః । ఆపో విమోక్త్రీర్మయి తేజ ఇన్ద్రియమ్ । యదృచా సామ్నా యజుషా। పశూనాఇ్చర్మన్ హవిషా దిదీక్షే। యచ్ఛన్దోభిరోష ధీభిర్వనస్పతౌ। అద్భ్యోలోకా దధిరే తేజ ఇన్ద్రియమ్॥ ౧౨౬॥ శుక్రాదీఖ్షాయై తపసా విమోచనీః । ఆపో విమోక్త్రీర్మయి తేజ ఇన్ద్రియమ్। యేనబ్రహ్మ యేనఖ్షత్రమ్। యేనేన్ద్రాగ్నీ ప్రజాపతిస్సోమో వరుణోయేన రాజా। విశ్వేదేవా ఋషయో యేన ప్రాణాః। అద్భ్యో లోకాదధిరె తేజ ఇన్ద్రియమ్। శుక్రాదీఖ్షాయై తపసో విమోచనీః । ఆపోవిమోక్త్రీర్మయి తేజ ఇన్ద్రియమ్। అపాం పుష్పమస్యోషధీనాగ్ం రసః। సోమస్య ప్రియన్ధామ॥ ౧౨౭॥ అగ్నేః ప్రియతమగ్ం హవిస్స్వాహా। అపాం పుష్పమస్యోష ధీనాగ్ం రసః। సోమస్య ప్రియన్ధామ। ఇన్ద్రస్య ప్రియతమగ్ం హవిస్స్వాహా। అపాం పుష్పమస్యోషధీనాగ్ం రసః। సోమస్య ప్రియన్ధామ। విశ్వేషాన్దేవానాం ప్రియతమగ్ం హవిస్స్వాహా। వయగ్ం సోమవ్రతేతవ। మనస్తుమాషుపిప్రతః। ప్రజావన్తో అశీమహి॥ ౧౨౮॥ దేవేభ్యఃపిత్రుభ్యస్స్వాహా। సోమ్యేభ్యః పిత్రుభ్యస్స్వాహా। కవ్యేభ్యః పిత్రుభ్యస్స్వాహాః। దేవాస ఇహమాదయధ్వమ్। సోమ్యా సఇహ మాదయధ్వమ్।

కవ్యాస ఇహ మాదయధ్వమ్। అనన్తరితాః పితరస్సోమ్యాస్సోమపీథాత్। అపైతుమృత్యురమృత న్న అగన్న్ । వైవస్వతోనో అభయజ్కృణోతు। పర్ణంవనస్పతేరివ॥ ౧౨౯॥ అభి నశ్మీయతాగ్ం రయిః। సచతా న్నశ్శచీపతిః। పరంమృత్యో అను పరేహి పన్థామ్। యస్తేస్వ ఇతరో దేవయానాత్। చక్షుష్మతే శృణ్వతే తేబ్రవీమి। మానః ప్రజాగ్ం రీరిషో మోతవీరాన్। ఇదమూను శ్రేయోవసానమాగన్మ। యద్గోజిద్ధనజి దశ్వజిద్యత్। పర్ణంవనస్పతేరివ। అభినశ్మీయతాగ్ం రయిః। సచతాన్నశ్శచీపతిః॥ ౧౩౦ ॥

వనస్పతావద్భ్యోలోకాదధిరె తేజ ఇన్ద్రియ న్ధామాశీమహీ వాభినశ్మీయతాగ్ం రయిరేకఞ్చ॥ ౧౪ ॥

సర్వాన్ యద్విష్ణ్లేన వివైయాః పురస్తాద్దేవా దేవేషు పరిస్పృణీత సఖ్షేదం యదస్య పారే ఽనాగస ఉదస్తాంఫ్సి ద్బ్రహ్మ ప్రతిష్ఠా యద్దేవా యత్తైగ్రావ్ణ్ణా యద్దీదీక్షే చతుర్దశ॥ ౧౪ ॥

సర్వాన్భూతమేవ యామేవాఫ్సాహుతింవ్రతానాం వర్ణవల్కస్సోమ్యా నామస్మిన్ యజ్ఞేఽగ్నే యో నో జ్యోగ్జీవాః పరోరజాః ప్రతేమహే బ్రహ్మ ప్రతిష్ఠా గార్ హపత్యస్త్రిగ్ం శదుత్త రశతమ్॥ ౧౩౦॥

సర్వాఞ్ఛచీపతిః ॥

హరిః ఓమ్ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే తృతీయాష్టకే సప్తమ ప్రపాఠక స్సమాప్తః

తృతీయాష్టకే అష్టమ ప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్। సాఙ్గహాణ్యేష్ట్యా యజతే। ఇమాఇ్ఞనతాగ్ం సఙ్గ్రహ్ణీతి। ద్వాదశారత్నీ రశనా భవతి। ద్వాదశ మాసాస్సంవథ్సరః। సంవథ్సరమేవావరున్ధె। మౌఞ్జీ భవతి। ఊర్జ్వై ముఞ్జాః। ఊర్జమేవావరున్ధె। చిత్రా నక్షత్ర మ్భవతి। చిత్రంవా ఏతత్కర్మ ॥ ౧॥ యదశ్వమేధస్సమృద్ధ్యై। పుణ్యనామ దేవయజనమధ్యవస్యతి। పుణ్యామేవ తేన కీర్తిమభిజయతి। అపదాతీనృత్విజస్సమావహ న్త్యాసు బ్రహ్మాణ్యాయాః। సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై। కేశశ్మ శ్రువపతే। నఖాని నికృన్తతే। దతో ధావతి। స్నాతి। అహతం వాసః పరిధత్తె। పాప్మనోపహత్యై। వాచం యత్యోపవసతి। సువర్గస్య లోకస్య గుప్త్యై। రాత్రిఞ్జాగరయన్త ఆసతే। సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై॥ ౨॥

కర్మధత్తెపఞ్చ చ॥ ౧ ॥

చతుష్టయ్య ఆపో భవన్తి। చతుశ్శఫోవా అశ్వః ప్రాజాపత్యస్సమృద్ధ్యై। తా దిగ్భ్యస్సమాభృతా భవన్తి। దిఖ్ఖువా ఆపః। అన్నంవా ఆపః। అద్భ్యో వా అన్న ఇజ్జాయతే। యదేవాద్భ్యో ఽన్నఇజ్జాయతే। తదవరున్ధె। తాసు బ్రహ్మౌదనం పచతి। రేత ఏవ తద్దధాతి ॥ ౩॥ చతుశ్శరావో భవతి। దిఖ్ష్వేవ ప్రతితిష్ఠతి। ఉభయతో రుక్మౌ భవతః। ఉభయత ఏతాస్మిన్నుచ న్దధాతి। ఉద్ధరతి శృతత్వాయ। సర్పిష్యాన్భవతి మేధ్యత్వాయ। చత్వార ఆర్షేయాః ప్రాశ్నన్తి। దిశామేవ జ్యోతిషి జుహోతి। చత్వారిహిరణ్యాని దదాతి। దిశామేవ జ్యోతీగ్ంష్యవరున్ధె॥ ౪॥ యదాజ్యముచ్ఛిష్యతె। తస్మిన్రశనాన్యనత్తి। ప్రజాపతిర్వా ఓదనః। రేత ఆజ్యమ్। యదాజ్యే రశనాన్యనత్తి। ప్రజాపతిమేవ రేతసా సమర్ధయతి। దర్భమ

యారశనా భవతి। బహు వా ఏష కుచరో మేధ్యముపగచ్ఛతి। యదశ్వః। పవిత్రంవైదర్భాః ॥ ౫ ॥ యద్దర్భమయారశనా భవతి। పునాత్యేవైనమ్। పూతమేనం మ్మేధ్యమాలభతే। అశ్వస్య వా ఆలబ్ధస్య మహిమోదక్రామత్। స మహర్త్విజః ప్రావిశత్। తన్మహర్త్విజా మ్మహర్త్విక్త్వమ్। యన్మహర్త్విజః ప్రాశ్నన్తి। మహిమానమేవాస్మిన్దధాతి। అశ్వస్య వా ఆలబ్ధస్య రేత ఉదక్రామత్। తథ్సువర్ణగ్ం హిరణ్యమభవత్। యథ్సువర్ణగ్ం హిరణ్యన్దదాతి। రేత ఏవ తద్దధాతి। ఓదనే దధాతి। రేతో వా ఓదనః। రేతో హిరణ్యమ్। రేతస్యైవాస్మిన్రేతో దధాతి॥ ౬ ॥

దధాతి రున్మే దర్భా అభవథ్షట్చ॥ ౨ ॥

యోవైబ్రహ్మణే దేవేభ్యః ప్రజాపతయే ఽప్రతిప్రోచ్యాశ్వమ్మేధ్య మ్బధ్నాతి। ఆ దేవతాభ్యో వృశ్చ్యతే। పాపీయాన్భవతి। యః ప్రతిప్రోచ్య। న దేవతాభ్య ఆ వృశ్చ్యతే। వసీయాన్భవతి। యదాహ। బ్రహ్మన్నశ్వ మ్మేధ్య మ్బధ్నామి దేవేభ్యః ప్రజాపతయే తేన రాధ్యాసమితి। బ్రహ్మ వై బ్రహ్మ। బ్రహ్మణ ఏవ దేవేభ్యః ప్రజాపతయే ప్రతిప్రోచ్యాశ్వ మ్మేధ్య మ్బధ్నాతి॥ ౭॥ న దేవతాభ్య ఆవృశ్చ్యతే। వసీయాన్భవతి। దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవ ఇతి రశనామాదత్తే ప్రసూత్యై। అశ్వినో ర్బాహుభ్యామిత్యాహ। అశ్వినౌ హి దేవానామధ్వర్యూ ఆస్తామ్। పూష్ణో హస్తాభ్యామిత్యాహ యత్యై। వ్యృద్ధంవా ఏతద్యజ్ఞస్య। యదయజుష్కేణ క్రియతే। ఇమామగృభ్ణన్రశనామృతస్యేత్యధి వదతియజుష్కృత్యై। యజ్ఞస్య సమృద్ధ్యై॥ ౮॥ తదాహుః। ద్వాదశారత్నీ రశనా కర్తవ్యా ౩ త్రయోదశారత్నీ ౩ రితి। ఋషభో వా ఏష ఋతూనామ్। యథ్సంవథ్సరః। తస్యత్రయోదశో మాసో విష్టపమ్। ఋషభ ఏష యజ్ఞానామ్। యదశ్వమేధః। యథా వా ఋషభస్య విష్టపమ్। ఏవమేతస్య విష్టపమ్। త్రయోదశమరత్నిగ్ం రశనాయాముపాదధాతి॥ ౯॥ యథర్ షభస్య విష్టపగ్ం

సగ్గ్ంస్కరోతి। తాదృగెవ తత్। పూర్వ ఆయుషి విదథేషు కవ్యేత్యాహ। ఆయురేవా స్మిన్దధాతి। తయా దేవాస్సుతమా బభూవురిత్యాహ। భూతిమేవో పావర్తతే। ఋతస్య సామన్థ్సరమా రపన్తీత్యాహ। సత్యం వాఋతమ్। సత్యేనై వై నమ్ర తేనారభతే। అభిధా అసీత్యాహ॥ ౧౦॥ తస్మాదశ్వమేధయాజీ సర్వాణి భూతాన్యభిభవతి। భువనమసీత్యాహ। భూమానమేవోపైతి। యన్తా ఽసీత్యాహ। యన్తారమేవై నఙ్కరోతి। ధర్తా ఽసీత్యాహ। ధర్తారమే వైనఙ్కరోతి। సొఽగ్నిం వైశ్వానరమిత్యాహ। అగ్నావేవైనం వైశ్వానరేజుహోతి। సప్రథసమిత్యాహ॥ ౧౧॥ ప్రజయైవైనం పశుభిః ప్రథయతి। స్వాహాకృత ఇత్యాహ। హోమ ఏవాస్యైషః। పృథివ్యామిత్యాహ। అస్యామేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి। యన్తా రాడ్యన్తా ఽసి యమనో ధర్తా ఽసిధరుణ ఇత్యాహ। రూపమేవాస్యై తన్మహిమానం వ్యాచష్టే। కృష్యైత్వాక్షేమా యత్వారయ్యైత్వా పోషాయ త్వేత్యాహ। ఆశిషమేవై తామాశాస్తే। స్వగా త్వా దేవేభ్య ఇత్యాహ। దేవేభ్య ఏవైనగ్గ్ం స్వగాకరోతి। స్వాహా త్వా ప్రజాపతయ ఇత్యాహ। ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః। యస్యా ఏవ దెవతాయా ఆలభ్యతే। తయైవైనగ్ం సమర్ధయతి॥ ౧౨॥

బధ్నాతి సమృద్ధ్యా ఉపాదధాత్య సీత్యాహ సప్రథసమితాహ దేవేభ్య ఇత్యాహ పఞ్చ చ॥ 3 ॥

యః పితురనుజాయాః పుత్రః। సపురస్తాన్నయతి। యోమాతురనుజాయాః పుత్రః। స పశ్చాన్నయతి। విష్వఞ్చ మేవాస్మాత్పాప్మానం వివృహతః। యో అర్వన్త ఞ్ఛిఘాగ్ంసతి తమభ్యమీతి వరుణ ఇతి శ్వాన ఞ్చతురక్షం ప్రసౌతి। పరోమర్తః పరశ్వేతి శునశ్చతురక్షస్య ప్రహన్తి। శ్వేవవై పాప్మా భ్రాతృవ్యః। పాప్మాన మేవాస్య భ్రాతృవ్యగ్ం హన్తి। సైధ్రకం మ్ముసల మ్భవతి॥ ౧3॥ కర్మ కర్మై వాస్మై సాధయతి। పౌగ్ంశ్చ

లేయోహన్తి। పుగ్గ్ శ్చల్వాం వైదేవాశ్చుచ న్న్యదధుః। శుచైవాస్య శుచగ్ం హన్తి। పాప్మావా ఏతమీఫ్సతీత్యాహుః। యో ఽశ్వమేధేన యజత ఇతి। అశ్వస్యాధస్పదముపాస్యతి। వజ్రీ వా అశ్వః ప్రాజాపత్యః। వజ్రేణైవ పాప్మాన మ్భ్రాతృవ్యమవ క్రామతి। దక్షిణా ఽపప్లావయతి ॥ ౧౪॥ పాప్మాన మేవాస్మాచ్ఛ మలమపప్లావయతి। ఐషీక ఉదూహో భవతి। ఆయుర్వా ఇషీకాః। ఆయురేవాస్మిన్దధతి। అమృతం వా ఇషీకాః। అమృత మేవాస్మిన్దధతి। వేతసశాఖో పసమ్బద్ధాభవతి। అప్సు యోనిర్వా అశ్వః। అప్సుజో వేతసః। స్వాదేవైనంయో నేర్నిర్మిమీతే। పురస్తాత్పత్యఞ్చ మభ్యుదూహతి। పురస్తాదేవాస్మిన్ప్రతీచ్యమృతన్దధాతి। అహఞ్చత్వఞ్చ వృత్రహన్నితి బ్రహ్మాయజమానస్య హస్తఞ్జుహ్లోతి। బ్రహ్మాక్షత్రే ఏవ సన్దధాతి। అభిక్రత్వేన భూరధజ్మన్నిత్యధ్వర్యుర్యజమానం వాచయత్యభిజిత్యై॥ ౧౫ ॥

భవతిప్లావయతి మిమీతే పఞ్చ చ॥ ౪ ॥

చత్వార ఋత్విజస్సముఖ్నన్తి। ఆభ్య ఏవైన ఞ్చతసృభ్యో దిగ్భ్యో ఽభి సమీరయన్తి। శతేన రాజపుత్రై స్సహాధ్వర్యుః। పురస్తాత్పత్యజ్క్షిష్ణ న్ప్రేక్షతి। అనేనాశ్వేన మేధ్యేనేష్ట్వా। అయగ్ం రాజా వృత్రం వధ్యాదితి। రాజ్యంవా అధ్వర్యుః। క్షత్రగ్ం రాజపుత్రః। రాజ్యేనై వాస్మిన్క్షత్ర న్దధాతి। శతే నా రాజభిరుగ్రై స్సహ బ్రహ్మా॥ ౧౬॥ దక్షిణత ఉదఙ్క్షిష్ణన్ప్రేక్షతి। అనేనాశ్వేనమేధ్యేనేష్ట్వా। అయగ్ం రాజా ప్రతిధక్ష్యోస్త్వితి। బలంవై బ్రహ్మా। బలమరాజ్యోగ్రః। బలేనై వాస్మిన్బలంన్దధాతి। శతేన సూతగ్రామణిభిస్సహ హోతా। పశ్చాత్ప్రాఙ్క్షిష్ణన్ప్రేక్షతి। అనేనాశ్వేన మేధ్యేనేష్ట్వా। అయగ్ం రాజాస్త్వివిశః॥ ౧౭॥ బహుగ్వై బహ్వశ్వాయై బహ్వజావికాయై। బహువ్రీహియవాయై బహుమాషతిలాయై। బహుహిరణ్యాయై బహుహస్తికాయై। బహుదాస పూరుషాయై రయిమత్యైపుష్టిమత్యై। బహురాయస్పోషాయై రాజా ఽస్త్వితి। భూమావైహోతా। భూమాసూతగ్రామణ్యః। భూమ్నైవాస్మిన్భూమాన

న్దధాతి। శతేనఖ్షత్త సజ్గ్రహీతృభిస్సహోద్గాతా। ఉత్తరతోదఖ్షిణా తిష్ఠన్పాఖ్షతి॥ ౧౮॥ అనేనాశ్వేన మేధ్యే నేష్ట్వా। అయగ్ం రాజా సర్వమాయురెత్వితి। ఆయుర్వా ఉద్గాతా। ఆయుః ఖ్షత్త సజ్గ్రహీతారః। ఆయుష్యై వాస్మిన్నాయుర్దధాతి। శతగ్ం శత మ్భవన్తి। శతాయుః పురుషశ్శతేన్ద్రియః। ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి। చతుశ్శతా భవన్తి। చతస్రో దిశః। దిఖ్ష్వేవ ప్రతితిష్ఠతి॥ ౧౯॥

బ్రహ్మావిశ ఉఖ్షతి దిశ ఏక ఇ॥ ౫ ॥

యథావై హవిషో గృహీతస్య స్కన్దతి। ఏవం వా ఏతదశ్వస్య స్కన్దతి। యన్నిక్తమనాలబ్ధముథ్సృజన్తి। యథ్సోక్యా అన్వాహ। సర్వహుతమేవైన జ్కరోత్యస్కన్దాయ। అస్కన్నగ్ం హి తత్। యద్ధుతస్య స్కన్దతి। సహస్ర మన్వాహ। సహస్ర సమ్మితస్సువర్గో లోకః। సువర్గస్య లోకస్యాభిజిత్యై॥ ౨౦॥ యత్పరిమితా అనుబ్రూయాత్। పరిమితమవరున్ధీత। అపరిమితా అన్వాహ। అపరిమితస్సువర్గో లోకః। సువర్గస్య లోకస్య సమ్ఖ్యై। స్తోక్యాజుహోతి। యా ఏవ వర్ష్యా ఆపః। తా అవరున్ధే। అస్యాఇజ్జుహోతి। ఇయం వా అగ్నిర్వై శ్వానరః॥ ౨౧॥ అస్యా మేవైనాః ప్రతిష్ఠాపయతి। ఉవాచ హప్రజాపతిః। స్తోక్యాసువా అహమశ్వమేధగ్ం సగ్ంస్థాపయామి। తేన తతస్సగ్ంస్థితేన చరామీతి। అగ్నయె స్వాహేత్యాహ। అగ్నయ ఏవైన ఇజ్జుహోతి। సోమాయ స్వాహేత్యాహ। సోమాయైవైన ఇజ్జుహోతి। సవిత్రె స్వాహేత్యాహ। సవిత్ర ఏవైనఇజ్జుహోతి॥ ౨౨॥ సరస్వత్యై స్వాహేత్యాహ। సరస్వత్యా ఏవైన ఇజ్జుహోతి। పూష్ణె స్వాహేత్యాహ। పూష్ణ ఏవైన ఇజ్జుహోతి। బృహస్పతయె స్వాహేత్యాహ। బృహస్పతయ ఏవైన ఇజ్జుహోతి। అపాంమోదాయ స్వాహేత్యాహ। అద్భ్యఏవైన ఇజ్జుహోతి। వాయవె స్వాహేత్యాహ। వాయవ ఏవైనంహోతి॥ ౨౩ ॥ మిత్రాయ స్వాహేత్యాహ। మిత్రాయైవైనంజుహోతి। వరుణాయస్వాహేత్యాహ। వరుణాయైవైనం

జుహోతి। ఏతాభ్య ఏవైన న్దేవతాభ్యోజుహోతి । దశ దశ సంపాదం జుహోతి। దశాక్షరా విరాట్। అన్నంవిరాట్। విరాజై వాన్నాద్యమవరున్ధే। ప్రవాఏషో ఽస్మాల్లోకాచ్చ్యవతే। యః పరాచీరాహుతీర్జుహోతి। పునః పునరభ్యావర్తం జుహోతి। అస్మిన్నేవలోకే ప్రతితిష్ఠతి। ఏగ్ం హ వావసో ఽశ్వమేధస్య సగ్గ్ంస్థితిమువా చాస్కన్దాయ। అస్కన్నగ్ంహి తత్। యద్యజ్ఞస్య సగ్గ్ం స్థితస్య స్కన్దతి॥ ౨౪॥

అభిజిత్యై వైశ్వానరస్య విత ఏవైనంజుహోతి వాయవ ఏవైనం జుహోతి చ్యవతేష్ట్వ ॥ ౬ ॥

ప్రజాపతయేత్వా జుష్టం ప్రోక్షామీతి పురస్తాత్ప్రత్య జ్జిహ్వన్ప్రోక్షతి। ప్రజాపతిర్వై దేవానామన్నాదో వీర్యావాన్। అన్నాద్యమేవాస్మి న్వీర్యన్దధాతి। తస్మాదశ్వః పశూనామన్నాదో వీర్యావత్తమః। ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాన్త్వేతి దక్షిణతః। ఇన్ద్రాగ్నీ వై దేవానామోజిష్ఠౌ బలిష్ఠౌ। ఓజ ఏవాస్మిన్బలంన్దధాతి। తస్మాదశ్వః పశూనామోజిష్ఠో బలిష్ఠః। వాయవేత్వేతి పశ్చాత్। వాయుర్వై దేవానామాశుస్సారసారితమః॥ ౨౫ ॥ జవమేనాస్మిన్దధాతి। తస్మాదశ్వః పశూనామా శుస్సారసారితమః। విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్య ఇత్యుత్తరతః। విశ్వేవై దేవా దేవానాం యశస్వితమాః। యశ ఏవాస్మిన్దధాతి। తస్మాదశ్వః పశూనాం యశస్వితమః। దేవేభ్యస్త్వేత్యధస్తాత్। దేవా వై దేవానామపచితతమాః। అపచితిమేవాస్మిన్దధాతి। తస్మాదశ్వః పశూనామపచితతమః॥ ౨౬ ॥ సర్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్య ఇత్యు పరిష్టాత్। సర్వేవై దేవాస్త్విషిమన్తో హరస్వినః। త్విషిమేవాస్మిన్హరో దధాతి। తస్మాదశ్వః పశూనాన్త్విషిమాన్ హరస్వితమః। దివేత్వాన్తరిక్షాయత్వా పృథివ్యై త్వేత్వాహ। ఏభ్యఏవైన ల్లోకేభ్యః ప్రోక్షతి। సతేత్వా సతేత్వా ఽద్భ్యస్త్వౌషధీభ్యస్త్వా విశ్వేభ్యస్త్వా భూతేభ్య ఇత్యాహ। తస్మాదశ్వమేధ యాజినగ్ం సర్వాణి భూతాన్యుపజీవన్తి। బ్రహ్మవాదినో వదన్తి। యత్ప్రాజాపత్యోశ్వః। అథకస్మా

దేనమన్యాభ్యో దేవతాభ్యో ప్రోక్షతీతి। అశ్వేవై సర్వా దేవతా అన్వాయత్తాః। తంయద్విశ్వేభ్యస్త్వా భూత్యేభ్య ఇతి ప్రోక్షతి। దేవతా ఏవాస్మిన్నన్వాయాతయతి। తస్మాదశ్వే సర్వా దేవతా అన్వాయత్తాః॥ ౨౭॥

సారసారితమోపచితతమః ప్రాజాపత్యో ఽశ్వః పఞ్చ చ॥ ౭ ॥

యథావై హవిషా గృహీతస్య స్కన్దతి। ఏవం వా ఏతదశ్వస్య స్కన్దతి। యత్ప్రోక్షితమనాలబ్ధముథ్సృజన్తి। యదశ్వచరితాని జుహోతి। సర్వహుతమే వైన జ్కరొత్యస్కన్దాయ। అస్కన్నగ్ం హి తత్। యద్ధుతస్య స్కన్దతి। రఙ్కారాయ స్వాహోజ్ఞతాయ స్వాహేత్యాహ। ఏతాని వా అశ్వచరితాని। చరితై రెవైనగ్ం సమర్ధయతి॥ ౨౮ ॥ తదాహుః। అనాహుతయో వా అశ్వచరితాని। నైతా హోతవ్యా ఇతి। అథో ఖల్వాహుః। హోతవ్యా ఏవ। అత్ర వావైవం విద్వానశ్వ మేధగ్ం సగ్ంస్థాపయతి। యదశ్వచరితాని జుహోతి। తస్మాద్ధోతవ్యా ఇతి। బహిర్ధా వా ఏనమెతదాయతనాద్దధాతి। భ్రాతృవ్యమస్మై జనయతి ॥ ౨౯॥ యస్యానాయతనే ఽన్యత్రాగ్నే రాహుతీర్జుహోతి। సావిత్రియా ఇష్ట్యాః పురస్తాథ్స్విష్టకృతః। ఆహవనీయే ఽశ్వచరితాని జుహోతి। ఆయతన ఏవాస్యాహుతీర్జుహోతి। నాస్మై భ్రాతృవ ఇజ్జనయతి। తదాహుః। యజ్ఞముఖే యజ్ఞముఖే హోతవ్యాః। యజ్ఞస్య క్ల్ప్త్యై। సువర్గస్య లోకస్యానుఖ్యాత్యా ఇతి। అథో ఖల్వాహుః ॥ ౩౦ ॥ యద్యజ్ఞముఖే యజ్ఞముఖే జుహుయాత్। పశుభిర్యజమానం వ్యర్ధయేత్। అవ సువర్గాల్లోకాత్పద్యేత। పాపీయాన్స్యాదితి। సకృదేవ హోతవ్యాః। నయజమానం పశుభిర్వ్యర్ధయతి। అభి సువర్గం లోక ఇజ్జయతి। న పాపీయాన్భవతి। అష్టాచత్వారిగ్ం శతమశ్వరూపాణి జుహోతి। అష్టాచత్వారిగ్ం శదక్షరా జగతీ। జాగతో ఽశ్వః ప్రాజాపత్యస్సమృద్ధ్యై। ఏకమతిరిక్తమిజ్జుహోతి। తస్మాదేకః ప్రజాస్వర్ధుకః॥ ౩౧ ॥

అర్ధయతి జనయతి ఖల్వాహుర్జగతీ త్రీణి చ॥ ౮ ॥

విభూర్మాత్రా ప్రభూః పిత్రేత్యాహ। ఇయం వైమాతా। అసౌపితా। ఆభ్యామేవైనం పరిదదాతి। అశ్వోసి హయోసీత్యాహ। శాస్త్యేవైనమేతత్। తస్మాచ్ఛిష్టాః ప్రజా జాయన్తే। అత్యోసీత్యాహ। తస్మాదశ్వస్సర్వాన్పశూనత్యేతి। తస్మాదశ్వస్సర్వేషాం పశూనాగ్ం శ్రైష్ఠ్యమృచ్ఛతి॥ ౩౨॥ ప్రయశశ్శ్రైష్ఠ్య మాప్నోతి। య ఏవం వేద। నరోస్యర్వా ఽసి సప్తి రసి వాజ్యసీత్యాహ। రూపమేవాస్యైతన్మహిమానం వ్యాచష్టే। యయుర్నామా ఽసీత్యాహ। ఏతద్వా అశ్వస్య ప్రియం న్నామధేయమ్। ప్రియేణైవైన న్నామధేయే నాభివదతి। తస్మాదప్యామిత్రా సఙ్గత్య। నామ్నాచేద్ధ్వయేతే। మిత్రమేవ భవతః॥ ౩౩ ॥ ఆదిత్యానాం పత్వా ఽన్విహీత్యాహ। ఆదిత్యానేవైనఙ్గమయతి। అగ్నయే స్వాహా స్వాహేన్ద్రాగ్నిభ్యామితి పూర్వహోమాఞ్జుహోతి। పూర్వ ఏవ ద్విషన్త మ్భ్రాతృవ్యమతి క్రామతి। భూరసి భువే త్వా భవ్యాయ త్వా భవిష్యతే త్వేత్యుత్సృజతి సర్వత్వాయ। దేవా ఆశాపాలా ఏత న్దేవేభ్యోశ్వ మ్మేధాయ ప్రోక్షిత ఙ్గోపాయతేత్యాహ। శతం వైతల్ప్యా రాజపుత్రా దేవా ఆశాపాలాః। తేభ్య ఏవైనం పరిదదాతి। ఈశ్వరో వా అశ్వః ప్రముక్తః పరాం పరావతఙ్గన్తోః। ఇహ ధృతిస్స్యాహేహ విధృతిస్స్యాహేహ రన్తిస్స్యాహేహ రమతిస్స్యాహేతి చతుషు పథ్సు జుహోతి॥ ౩౪ ॥ ఏతా వా అశ్వస్య బన్ధనమ్। తాభిరేవైన మ్బధ్నాతి। తస్మాదశ్వః ప్రముక్తో బన్ధనమాగచ్ఛతి। తస్మాదశ్వః ప్రముక్తో బన్ధనన్నజహాతి। రాష్ట్రంవా అశ్వమేధః। రాష్ట్రేఖలు వా ఏతే వ్యా యచ్ఛన్తే। యేశ్వమ్మేధ్యగ్ం రక్షన్తి। తేషాంయ ఉద్వచ ఙ్గచ్ఛన్తి। రాష్ట్రాదేవ తే రాష్ట్ర ఙ్గచ్ఛన్తి। అథయ ఉద్వచ న్న గచ్ఛన్తి॥ ౩౫॥ రాష్ట్రాదేవతే వ్యవచ్ఛిద్యన్తే। పరా వా ఏష సిచ్యతే। యో ఽబలోశ్వమేధేన యజతే। యదమిత్రా అశ్వంవిన్దేరన్న్। హన్యేతాస్య యజ్ఞః। చతుశ్శతారక్షన్తి। యజ్ఞస్యాఘాతాయ। అథాన్యమ్మానీయ ప్రోక్షేయుః। సైవ తతః

ప్రాయశ్చిత్తిః॥ ౩౬ ॥

గచ్ఛతిభవతః పథ్యుజుహోతి న గచ్ఛన్తినవచ॥ ౯ ॥

ప్రజాపతిరకామయతాశ్వమేధేన యజేయేతి। స తపోతప్యత। తస్య తేపానస్య। సప్తాత్మనో దేవతా ఉదక్రామన్। సా దీక్షా ఽభవత్। సఏతాని వైశ్వదేవాన్యపశ్యత్। తాన్యజుహోత్। తైర్వై స దీక్షామవారున్ధ। యద్వైశ్వదేవాని జుహోతి। దీక్షామేవ తైర్యజమానో ఽవరున్ధే॥ ౩౭॥ సప్తజుహోతి। సప్తహితా దేవతా ఉదక్రామన్। అన్వహం జుహోతి। అన్వహమేవ దీక్షామవరున్ధే। త్రీణి వైశ్వదేవాని జుహోతి। చత్వారౌద్గహణాని। సప్త సంపద్యన్తే। సప్త వైశీర్షణ్యాః ప్రాణాః। ప్రాణా దీక్షా। ప్రాణైరేవ ప్రాణాన్దీక్షామవరున్ధే ॥ ౩౮ ॥ ఏకవిగ్ంశతిం వైశ్వదేవాని జుహోతి। ఏకవిగ్ంశతిర్వై దేవలోకాః। ద్వాదశ మాసాః పఞ్చర్తవః। త్రయ ఇమే లోకాః। అసావాదిత్య ఏకవిగ్ంశః। ఏష సువర్గోలోకః। తద్దైవ్యం క్షత్తమ్। సా శ్రీః। తద్బుధ్నస్య విష్టపమ్। తథ్సా రాజ్యముచ్యతే॥ ౩౯॥ త్రిగ్ం శతమౌద్గహణాని జుహోతి। త్రిగ్ం శదక్షరా విరాట్। అన్నంవిరాట్। విరాజైవాన్నాద్యమవరున్ధే। త్రేధా విభజ్య దేవతాఇజుహోతి। త్ర్యావృతో వైదేవాః। త్ర్యావృత ఇమే లోకాః। ఏషాం లోకానామాప్త్యై। ఏషాం లోకానాజ్ఞ్క్త్యై। అపవా ఏతస్మాత్ప్రాణాః క్రామన్తి॥ ౪౦॥ యో దీక్షామతిరేచయతి। సప్తాహం ప్రచరన్తి। సప్తవైశీర్షణ్యాః ప్రాణాః। ప్రాణాదీక్షా। ప్రాణైరేవ ప్రాణాన్దీక్షామవరున్ధే। పూర్ణాహుతిముత్తమాఇజుహోతి । సర్వం వైపూర్ణాహుతిః। సర్వమేవాప్నోతి। అథో ఇయంవై పూర్ణాహుతిః। అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి॥ ౪౧ ॥

రున్ధే ప్రాణాన్దీక్షామవరున్ధ ఉచ్యతేక్రామన్తి తిష్ఠతి॥ ౧౦ ॥

ప్రజాపతిరశ్వమేధమసృజత। తగ్ం స్పృష్టం న కిఞ్చినో దయచ్ఛత్। తం వైశ్వదేవాన్యే వోదయచ్ఛన్। యద్వైశ్వ దేవాని జుహోతి। యజ్ఞస్యోద్యత్యై। స్వాహా ఽఽధిమాధీతా యస్వాహా। స్వాహా ఽధీతం మవసే స్వాహా। స్వాహా మనః ప్రజాపతయె స్వాహా। కాయ స్వాహా కస్మై స్వాహా కతమస్మై స్వాహేతి ప్రాజాపత్యే ముఖ్యే భవతః। ప్రజాపతి ముఖాభిరేవైనం దేవతాభిరుద్యచ్ఛతే॥ ౪౨॥ అదిత్యై స్వాహా ఽదిత్యై మహ్యైస్వాహా ఽదిత్యై సుమృడీకాయై స్వాహేత్యాహ। ఇయం వా అదితిః। అస్యా ఏవైనం ప్రతిష్ఠాయోద్యచ్ఛతే। సరస్వత్యై స్వాహా సరస్వత్యై బృహత్యై స్వాహా సరస్వత్యై పావకాయై స్వాహేత్యాహ। వాగ్వైసరస్వతీ। వాచైవైనముద్యచ్ఛతే। పూష్ణేస్వాహా పూష్ణేప్రపథ్యాయస్వాహా పూష్ణేనరన్ధిషాయ స్వాహేత్యాహ। పశవోవై పూషా। పశుభిరేవైనముద్యచ్ఛతే। త్వష్ట్రే స్వాహా త్వష్ట్రే తురీపాయ స్వాహా త్వష్ట్రే పురురూపాయ స్వాహేత్యాహ। త్వష్టా వై పశూనాం మిథునానాగ్ం రూపకృత్। రూపమేవ పశుషు దధాతి। అథో రూపైరేవైన ముద్యచ్ఛతె। విష్ణవె స్వాహా విష్ణవే నిఖుర్యపాయ స్వాహా విష్ణవే నిభూయపాయ స్వాహే త్యాహ। యజ్ఞో వై విష్ణుః। యజ్ఞాయైవైన ముద్యచ్ఛతే। పూర్ణాహుతిముత్తమాం జుహోతి। ప్రత్యుత్తభ్యై సయత్వాయ॥ ౪౩॥

యచ్ఛతె పురురూపాయ స్వాహేత్యాహాష్టౌ చ॥ ౧౧॥

సావిత్రమష్టాకపాలం ప్రాతర్నిర్వపతి। అష్టాక్షరా గాయత్రీ। గాయత్రం ప్రాతస్సవనమ్। ప్రాతస్సవనాదేవైనం గాయత్రియాశ్ఛన్దసో ఽధి నిర్మిమీతే। అథో ప్రాతస్సవనమేవతేనాప్నోతి। గాయత్రీం ఛన్దః। సవితే ప్రసవిత ఏకాదశకపాలం మధ్యన్దినె। ఏకాదశాక్షరా త్రిష్టుప్। త్రైష్టుభం మాధ్యన్దినగ్ం సవనమ్। మాధ్యన్దినా దేవైనగ్ం సవనాత్త్రిష్టుభశ్ఛన్దసోఽధి నిర్మిమీతె॥ ౪౪॥ అథో మాధ్యన్దినమేవ సవనం తేనాప్నోతి।

త్రిష్టుభం ఛన్దః। సవిత ఆసవితే ద్వాదశకపాలమపరాహ్ణే। ద్వాదశాక్షరా జగతీ। జాగతం తృతీయసవనమ్। తృతీయ సవనా దేవైనం జగత్యాశ్ఛన్దసా ఽధినిర్మిమీతే। అథో తృతీయ సవనమేవ తేనాప్నోతి। జగతీంఛన్దః। ఠఃశ్వరో వా అశ్వః ప్రముక్తః పరాం పరావతం గన్తోః। ఇహ ధృతిస్స్యాహేహ విధృతిస్స్యాహేహ రన్తిస్స్యాహేహ రమతిస్స్యాహేతి చతస్ర ఆహుతీర్జుహోతి॥ ౪౫॥ చతస్రో దిశః। దిగ్భిరేవైనం పరిగృహ్ణాతి। ఆశ్వత్థో వ్రజో భవతి। ప్రజాపతిర్దేవేభ్యో నిలాయత। అశ్వోరూపం కృత్వా। సోశ్వత్థే సంవథ్సరమతిష్ఠత్। తదశ్వత్థస్యాశ్వత్థత్వమ్। యదాశ్వత్థో వ్రజో భవతి। స్వ ఏవైనం యోనౌ ప్రతిష్ఠాపయతి ॥ ౪౬ ॥

త్రిష్టుభశ్ఛన్దసోఽధి నిర్మిమీతే జుహోతి నవ చ॥ ౧౨ ॥

ఆబ్రహ్మన్బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చసీ జాయతామిత్యాహ। బ్రాహ్మణ ఏవ బ్రహ్మవర్చసం దధాతి। తస్మాత్పురా బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చస్యజాయత। ఆఽస్మిన్రాష్ట్రే రాజన్య ఇషవ్యశ్శూరో మహారథో జాయతామిత్యాహ। రాజన్య ఏవ శౌర్యం మహిమానం దధాతి। తస్మాత్పురా రాజన్య ఇషవ్యశ్శూరో మహారథో ఽజాయత। దోగ్ధ్రీధేనురిత్యాహ। ధేన్వామేవ పయో దధాతి। తస్మాత్పురా దోగ్ధ్రీధేనురజాయత। వోఢాఽనడ్వానిత్యాహ ॥ ౪౭॥ అనడుహ్యేవ వీర్యం దధాతి। తస్మాత్పురా వోఢా ఽనడ్వానజాయత । ఆశుస్సప్తిరిత్యాహ। అశ్వ ఏవ జవం దధాతి। తస్మాత్పురా ఽశురశ్వో ఽజాయత। పురన్ధిర్యోషేత్యాహ। యోషిత్యేవ రూపం దధాతి। తస్మాత్స్త్రీ యువతిః ప్రియా భావుకా। జిష్ణూ రథేష్ఠా ఇత్యాహ। ఆహ వై తత్ర జిష్ణూ రథేష్ఠా జాయతే॥ ౪౮॥ యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే। సభేయో యువేత్యాహ। యో వైపూర్వవయసీ। ససభేయో యువా। తస్మాద్యువా పుమాన్ప్రియో భావుకః। ఆఽస్య యజమానస్యవీరో జాయతామిత్యాహ।

ఆహ వైతత్ర యజమానస్య వీరో జాయతే। యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే। నికామే నికామే నః పర్జన్యో వర్షత్విత్యాహ। నికామేనికామే హవైతత్ర పర్జన్యో వర్షతి। యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే। ఫలిన్యోన ఓషధయః పచ్యన్తామిత్యాహ। ఫలిన్యో హ వై తత్రౌషధయః పచ్యన్తే। యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే। యోగక్షేమోనః కల్పతామిత్యాహ । కల్పతే హవై తత్ర ప్రజాభ్యో యోగక్షేమః। యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే ॥ ౪౯ ॥

అనడ్వానిత్యాహ జాయతే వర్షతి సప్త చ॥ ౧౩ ॥

ప్రజాపతిర్దేవేభ్యో యజ్ఞాన్వ్యాదిశత్। స ఆత్మన్నశ్వ మేధమధత్త। తం దేవా అబ్రువన్। ఏష వావ యజ్ఞః। యదశ్వ మేధః। అప్యేవ నోత్రాస్త్వితి। తేభ్య ఏతానన్నహోమాన్వ్యాయచ్ఛత్। తానజుహోత్। తైర్వైస దేవాన్ప్రీణాత్। యదన్నహోమాఞ్జుహోతి ॥ ౫౦ ॥ దేవానేవ తైర్యజమానః ప్రీణాతి। ఆజ్యేన జుహోతి। అగ్నేర్వా ఏతద్రూపమ్। యదాజ్యమ్। యదాజ్యేన జుహోతి। అగ్నిమేవ తత్ప్రీణాతి। మధునా జుహోతి। మహత్యైవా ఏతద్దేవతాయై రూపమ్। యన్మధు। యన్మధునా జుహోతి॥ ౫౧॥ మహతీమేవ తద్దేవతాం ప్రీణాతి। తణ్డులైర్జుహోతి। వసూనాం వా ఏతద్రూపమ్। యత్తణ్డులాః। యత్తణ్డులై ర్జుహోతి। వసూనేవ తత్ప్రీణాతి। పృథుకైర్జుహోతి। రుద్రాణాం వా ఏతద్రూపమ్। యత్పృథుకాః। యత్పృథుకైర్జుహోతి॥ ౫౨॥ రుద్రానేవ తత్ప్రీణాతి। లాజైర్జుహోతి। ఆదిత్యానాం వా ఏతద్రూపమ్। యల్లాజాః। యల్లాజైర్జుహోతి। ఆదిత్యానేవ తత్ప్రీణాతి। కరమ్భైర్జుహోతి। విశ్వేషాం వా ఏతద్దేవానాగ్ం రూపమ్। యత్కరమ్భాః। యత్కరమ్భై ర్జుహోతి॥ ౫౩॥ విశ్వానేవ తద్దేవాన్ప్రీణాతి। ధానాభిర్జుహోతి। నక్షత్రాణాం వా ఏతద్రూపమ్। యద్ధానాః। యద్ధానాభిర్జుహోతి। నక్షత్రాణ్యేవ తత్ప్రీణాతి। సక్తుభిర్జుహోతి। ప్రజాపతేర్వా ఏతద్రూపమ్। యథ్సక్తవః। యథ్సక్తుభిర్జుహోతి॥ ౫౪॥

ప్రజాపతిమేవ తత్ప్రీణాతి|మసూస్యైర్జుహోతి|సర్వాసాం వా ఏతద్దేవతానాగ్ం రూపమ్|
యన్మసూస్యాని|యన్మసూస్యై ర్జుహోతి|సర్వా ఏవతద్దేవతాః ప్రీణాతి|ప్రియఙ్గుతణ్డులై
ర్జుహోతి|ప్రియాఙ్గా హ వై నామైతే|ఏతైర్వై దేవా అశ్వస్యాఙ్గాని సమదధుః|
యత్ప్రియఙ్గుతణ్డులైర్జుహోతి |అశ్వస్యైవాఙ్గాని సందధాతి|దశాన్నాని జుహోతి|
దశాక్షరావిరాట్|విరాట్పృథ్వస్యాన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై|| ౫౫ ||

జుహోతి మధునా జుహోతి పృథుకైర్జుహోతి కరమ్భైర్జుహోతి సక్తుభిర్జుహోతి
ప్రియఙ్గుతణ్డులైర్జుహోతి చత్వారి చ|| ౧౪ ||

అన్నహోమానాజ్యే నాగ్నేర్మధునా తణ్డులైః పృథుకైర్లాజైః కరమ్భైర్ధానాభిస్సక్తుభి
ర్మసూస్యైః ప్రియఙ్గుతణ్డులైర్దశాన్నాని ద్వాదశ ||

ప్రజాపతిరశ్వ మేధమసృజత|తగ్ం స్పృష్టగ్ం రక్షాగ్ం స్యజిఘాగ్ంసన్|స
ఏతాన్నజాపతిర్నక్తగ్ం హోమానపశ్యత్|తానజుహోత్|తైర్వై సయజ్ఞాద్రక్షాగ్ం స్య
పాహన్|యన్నక్తగ్ం హోమాఞ్జుహోతి|యజ్ఞాదేవతైర్యజ్ఞమా నొరక్షాగ్ం స్యపహన్తి|
ఆజ్యేన జుహోతి|వజ్రో వా ఆజ్యమ్|వజ్రేణైవ యజ్ఞాద్రక్షాగ్ం స్యపహన్తి|| ౫౬ || ఆజ్యస్య
ప్రతిపదం కరోతి|ప్రాణో వా ఆజ్యమ్| ముఖత ఏవాస్య ప్రాణం దధాతి|
అన్నహోమాఞ్జుహోతి|శరీరవదేవావరున్ధే|వ్యత్యాసం జుహోతి|ఉభయస్యావరుద్ధ్యై|
నక్తం జుహోతి|రక్షసామపహత్యై|ఆజ్యేనాన్తతో జుహోతి|| ౫౭ || ప్రాణో వా ఆజ్యమ్|
ఉభయత ఏవాస్య ప్రాణం దధాతి|పురస్తాచ్చ పరిష్టాచ్చ|ఏకస్మై స్వాహే త్యాహ|
అస్మిన్నేవ లోకేప్రతితిష్ఠతి|ద్వాభ్యాగ్ం స్వాహేత్యాహ|అముష్మిన్నేవ లోకేప్రతితిష్ఠతి|
ఉభయో రేవలోకయోః ప్రతితిష్ఠతి |అస్మిగ్ంశ్చాముష్మిగ్ంశ్చ|శతాయ స్వాహేత్యాహ|

శతాయుర్వై పురుషశ్శతవీర్యః। ఆయు రెవ వీర్యమవరున్ధే। సహస్రాయస్వాహేత్యాహ। ఆయుర్వై సహస్రమ్। ఆయురేవావరున్ధే। సర్వస్మై స్వాహేత్యాహ। అపరిమితమేవావరున్ధే ॥ ౫౮ ॥

ఏవయజ్ఞా ద్రక్షాగ్ంస్యపహన్త్యన్తతో జుహోతి శతాయ స్వాహేత్యాహసప్తచ ॥ ౧౫ ॥

ప్రజాపతిం వా ఏష రక్షస్పతీత్యాహుః। యోశ్వమేధేన యజత ఇతి। అథో ఆహుః। సర్వాణి భూతానీతి। ఏకస్మై స్వాహేత్యాహ। ప్రజాపతిర్వా ఏకః। తమేవాప్నోతి। ఏకస్మై స్వాహా ద్వాభ్యాగ్ం స్వాహేత్యభి పూర్వమాహుతీర్జుహోతి। అభిపూర్వమేవ సువర్గం లోకమేతి। ఏకోత్తరం జుహోతి ॥ ౫౯ ॥ ఏకవదేవ సువర్గం లోకమేతి। సన్తతం జుహోతి। సువర్గస్య లోకస్య సన్తత్యై। శతాయ స్వాహేత్యాహ। శతాయుర్వై పురుషశ్శతవీర్యః। ఆయురేవవీర్యమవరున్ధే। సహస్రాయస్వాహేత్యాహ। ఆయుర్వై సహస్రమ్। ఆయురేవావరున్ధే। అయుతాయస్వాహా నియుతాయ స్వాహా ప్రయుతాయ స్వాహేత్యాహ॥ ౬౦॥ త్రయ ఇమే లోకాః। ఇమానేవ లోకానవరున్ధే। అర్బుదాయ స్వాహేత్యాహ। వాగ్వా అర్బుదమ్। వాచమేవావరున్ధే। న్యర్బుదాయ స్వాహేత్యాహ। యోవై వాచో భూమా। తన్న్యర్బుదమ్। వాచ ఏవ భూమానమవరున్ధే। సముద్రాయ స్వాహేత్యాహ॥ ౬౧॥ సముద్రమేవాప్నోతి। మధ్యాయ స్వాహేత్యాహ। మధ్యమేవాప్నోతి। అన్తాయ స్వాహేత్యాహ। అన్తమే వాప్నోతి। పరార్ధాయ స్వాహేత్యాహ। పరార్ధమేవాప్నోతి। ఉషసే స్వాహా వ్యుష్ట్యై స్వాహేత్యాహ। రాత్రిర్వా ఉషాః। అహర్వ్యుష్టిః। అహోరాత్రే ఏవావరున్ధే। అథో అహోరాత్రయో రేవ ప్రతితిష్ఠతి। తా యదుభయీర్దివా వా నక్తం వా జుహుయాత్। అహోరాత్రే మోహయేత్।

ఉషసె స్వాహా వ్యుష్ట్యై స్వాహోదెష్యతే స్వాహోద్యతె స్వాహేత్యనుదితే జుహోతి। ఉదితాయ స్వాహా సువర్గాయస్వాహా లోకాయ స్వాహేత్యుదితే జుహోతి। అహోరాత్రయోరవ్యతిమోహాయ॥ ౬౨ ॥

ఏకోత్తరం జుహోతి ప్రయుతాయ స్వాహేత్యాహ సముద్రాయ స్వాహేత్యాహా హవ్యుష్టిస్సప్త చ॥ ౧౬ ॥

విభూమాత్రా ప్రభూః పిత్రేత్యశ్వనామాని జుహోతి। ఉభయోరేవైనం లోకయోర్నా మధేయం గమయతి। అయనాయ స్వాహా ప్రాయణాయ స్వాహేత్యుదావాఞ్జుహోతి। సర్వమెవై నమస్కన్నగ్ం సువర్గం లోకం గమయతి। అగ్నయెస్వాహా సోమాయ స్వాహేతి పూర్వహోమాఞ్జుహోతి। పూర్వ ఏవ ద్విషన్తం భ్రాతృవ్యమతిక్రామతి। పృథివ్యై స్వాహా ఽన్తరిక్షాయ స్వాహేత్యాహ। యథాయజురేవైతత్। అగ్నయె స్వాహా సోమాయ స్వాహేతి పూర్వదీక్షా జుహోతి। పూర్వ ఏవ ద్విషన్తం భ్రాతృవ్యమతి క్రామతి॥ ౬౩॥ పృథివ్యై స్వాహా ఽన్తరిక్షాయ స్వాహేత్యేకవిగ్ంశినీం దీక్షాం జుహోతి। ఏకవిగ్ం శతిర్వై దేవలోకాః। ద్వాదశ మాసాః పఞ్చర్తవః। త్రయ ఇమే లోకాః। అసావాదిత్య ఏకవిగ్ంశః। ఏష సువర్గోలోకః। సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై। భువో దేవానాం కర్మణెత్యృతుదీక్షా జుహోతి। ఋతూనెవాస్మై కల్పయతి। అగ్నయె స్వాహా వాయవె స్వాహేతి జుహోత్యన్తరిత్యై॥ ౬౪॥ అర్వాఞ్చజ్జస్సంక్రామత్విత్యాప్తీర్జుహోతి। సువర్గస్య లోకస్యాప్త్యై। భూతం భవ్యం భవిష్యదితి పర్యాప్తీర్జుహోతి। సువర్గస్య లోకస్య పర్యాప్త్యై। ఆమె గృహా భవన్త్విత్యాభూర్జుహోతి। సువర్గస్య లోకస్యాభూత్యై। అగ్నినా తపా ఽన్వభవదిత్యను భూర్జుహోతి। సువర్గస్య లోకస్యానుభూత్యై। స్వాహా

౭౭ధిమాధీతాయ స్వాహేతి సమస్తాని వైశ్వదేవాని జుహోతి। సమస్తమేవ ద్విషన్తం భ్రాతృవ్యమతిక్రామతి॥ ౬౫॥ దద్ధ్యస్స్వాహానూభ్యాగ్ం స్వాహేత్యజ్గహోమాఇజ్జుహోతి। అజ్గేఅజ్గేవైపురుషస్య పాప్మోపశ్లిష్టః। అజ్గాదజ్గా దేవైనం పాప్మనస్తే న ముఞ్చతి। అఞ్జ్యేతాయ స్వాహా కృష్ణాయ స్వాహా శ్వేతాయ స్వాహేత్యశ్వరూపాణి జుహోతి। రూపైరే వైనగ్ం సమర్ధయతి। ఓషధీభ్యస్స్వాహా మూలేభ్యస్స్వాహేత్యోషధి హోమాఇజ్జుహోతి। ద్వయ్యో వా ఓషధయః। పుష్పేభ్యోఽన్యాః ఫలం గృహ్ణన్తి। మూలేభ్యో ఽన్యాః। తా ఏవాభయీరవరున్ధే ॥ ౬౬॥ వనస్పతిభ్యస్స్వాహేతి వనస్పతిహోమాఇజ్జుహోతి। ఆరణ్యస్యాన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై। మేషస్వా పచతైరవత్యిత్య పావ్యానిజుహోతి। ప్రాణా వైదేవా అపావ్యాః। ప్రాణానేవావరున్ధే। కూప్యాభ్యస్స్వాహా ఉద్ధ్యస్స్వాహేత్యపాగ్ం హోమా ఇజ్జుహోతి। అప్సు వా ఆపః। అన్నం వా ఆపః। అద్భ్యో వా అన్నం జాయతే। యదేవాద్భ్యో ఽన్నం జాయతే। తదవరున్ధే॥ ౬౭॥

పూర్వదీక్షా జుహోతి పూర్వ ఏవ ద్విషన్తం భ్రాతృవ్యమతిక్రామ త్యనన్తరిత్యై క్రామతిరున్ధే జాయత ఏకంచ॥ ౧౭॥

అమ్భాగ్ంసి జుహోతి। అయం వైలోకోఽమ్భాగ్ంసి। తస్య వసవో ఽధిపతయః। అగ్నిర్జ్యోతిః। యదమ్భాగ్ంసి జుహోతి। ఇమమేవ లోకమవరున్ధే। వసూనాగ్ం సాయుజ్యంగచ్ఛతి। అగ్నింజ్యోతిరవరున్ధే। నభాగ్ంసి జుహోతి। అన్తరిక్షం వై నభాగ్ంసి ॥ ౬౮॥ తస్యరుద్రా అధిపతయః। వాయుర్జ్యోతిః। యన్నభాగ్ంసి జుహోతి। అన్తరిక్షమేవావరున్ధే। రుద్రాణాగ్ం సాయుజ్యం గచ్ఛతి। వాయుం జ్యోతిరవరున్ధే। మహాగ్ంసి జుహోతి। అసౌ వైలోకో మహాగ్ంసి। తస్యాదిత్యా అధిపతయః। సూర్యోజ్యోతిః ॥ ౬౯॥

యన్మహాగ్ంసి జుహోతి। అముమేవ లోకమవరున్ధే। ఆదిత్యానాగ్ం సాయుజ్యం గచ్ఛతి। సూర్యం జ్యోతిరవరున్ధే। నమో రాజ్ఞే నమో వరుణాయేతి యవ్యాని జుహోతి। అన్నాద్యస్యావరుధ్యై। మయోభూర్వాతో అభివాత్వాస్రా ఇతి గవ్యాని జుహోతి। పశూనామవరుధ్యై। ప్రాణాయ స్వాహా వ్యానాయ స్వాహేతి సంతతిహోమాఞ్జుహోతి। సువర్గస్య లోకస్య సంతత్యై॥ ౭౦॥ సితాయస్వాహా ఽసితాయ స్వాహేతి ప్రముక్తీర్జుహోతి। సువర్గస్య లోకస్య ప్రముక్త్యై। పృథివ్యై స్వాహా ఽన్తరిక్షాయ స్వాహేత్యాహ। యథాయజురేవైతత్। దత్వతే స్వాహా ఽదన్తకాయ స్వాహేతి శరీరహోమాఞ్జుహోతి। పితృలోకమేవ తైర్యజమానో ఽవరున్ధే। కస్త్వా యునక్తి సత్వా యునక్త్వితి పరిధీన్ యునక్తి। ఇమే వైలోకాః పరిధయః। ఇమానేవాస్మైలోకాన్ యునక్తి। సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై॥ ౭౧॥ యః ప్రాణతో య ఆత్మదా ఇతి మహిమానౌ జుహోతి। సువర్గో వై లోకో మహః। సువర్గమేవ తాభ్యాం లోకం యజమానో ఽవరున్ధే। ఆబ్రహ్మన్బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చసీజాయతామితి సమస్తాని బ్రహ్మవర్చసాని జుహోతి। బ్రహ్మవర్చసమేవ తైర్యజమానో ఽవరున్ధే। జజ్ఞి బీజమితి జుహోత్యనన్తరిత్యై। అగ్నయే సమనమత్పృథివ్యై సమనమదితి సన్నతిహోమాఞ్జుహోతి। సువర్గస్య లోకస్య సన్నత్యై। భూతాయ స్వాహా భవిష్యతే స్వాహేతి భూతాభవ్యౌ హోమౌ జుహోతి। అయం వైలోకో భూతమ్॥ ౭౨॥ అసౌభవిష్యత్। అనయోరేవ లోకయోః ప్రతితిష్ఠతి। సర్వస్యాప్త్యై। సర్వస్యావరుధ్యై। యదక్రన్దః ప్రథమం జాయమాన ఇత్యశ్వస్తోమీయం జుహోతి। సర్వస్యాప్త్యై। సర్వస్య జిత్యై। సర్వమేవ తేనాప్నోతి। సర్వం జయతి। యోశ్వమేధేన యజతే॥ ౭౩॥ య ఉచైనమేవంవేద। యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంస్యజిఘాగ్ంసన్। స ఏతాన్ప్రజాపతిర్నక్షగ్ం హోమానపశ్యత్। తానజుహోత్। తైర్వై స యజ్ఞాదక్షాగ్ంస్యపాహన్।

యన్నక్తగ్ం హోమాఇ్జహోతి। యజ్ఞాదేవ తైర్యజమానో రక్షాగ్ంస్యపహన్తి। ఉషసె స్వాహా వ్యుష్ట్యై స్వాహేత్యన్తతో జుహోతి। సువర్గస్య లోకస్యసమష్ట్యై॥ ౭౪॥

వైనభాగ్ంసి సూర్యో జ్యోతిస్సంతత్యై సమష్ట్యై భూతం యజతె నవ చ ॥ ౧౮ ॥

ఏకయూపో వైకాదశినీ వా। అన్యేషాం యజ్ఞానాం యూపా భవన్తి। ఏకవిగ్ం శిన్యశ్వమేధస్య । సువర్గస్య లొకస్యాభిజిత్యై। బైల్వో వా ఖాదిరో వా పాలాశొ వా। అన్యేషాం యజ్ఞక్రతూనాం యూపా భవన్తి। రాజ్ఞదాల ఏకవిగ్ం శత్యరత్నిరశ్వ మెధస్య సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై। నాన్యేషాం పశూనాం తేజన్యా అవద్యన్తి। అవద్యన్త్యశ్వస్య ॥ ౭౫॥ పాప్మావైతేజనీ। పాప్మనోపహత్యై। ప్లక్షశాఖాయా మన్యేషాం పశూనామవద్యన్తి। వేతసశాఖాయామశ్వస్య। అప్సుయోనిర్వా అశ్వః। అప్సుజొవేతసః। స్వ ఏవాస్య యోనావవద్యతి। యూపేషు గ్రామ్యాన్పశూన్ని యుఇ్జన్తి। ఆరోకేష్వారణ్యాన్ధారయన్తి। పశూనాం వ్యావృత్యై। ఆగ్రామ్యాన్పశూన్లభన్తె। ప్రారణ్యాన్ప్రజన్తి। పాప్మనొపహత్యై॥ ౭౬ ॥

అశ్వస్య వ్యావృత్త్యై త్రీణిచ॥ ౧౯ ॥

రాజ్ఞదాలమగ్నిష్ఠం మినోతి। భ్రూణహత్యాయా అపహత్యై। పౌతుద్రవావభితో భవతః। పుణ్యస్య గన్ధస్యావరుద్ధ్యై। భ్రూణహత్యా మేవాస్మాదపహత్య। పుణ్యేన గన్ధేనోభయతః పరిగృహ్ణాతి। షడ్బైల్ వా భవన్తి। బ్రహ్మవర్చసస్యా వరుద్ధ్యై। షట్ఖాదిరాః। తేజసో ఽవరుద్ధ్యై ॥ ౭౭॥ షట్పాలాశాః। సోమపీథస్యావరుద్ధ్యై। ఏకవిగ్ంశతిస్సంపద్యన్తె। ఏకవిగ్ంశతిర్వై దేవలోకాః। ద్వాదశ మాసాః పఞ్చర్తవః। త్రయ ఇమే లొకాః। అసావాదిత్య ఏకవిగ్ంశః। ఏష సువర్గో లోకః। సువర్గస్య లొకస్య సమష్ట్యై। శతం పశవో భవన్తి॥ ౭౮॥ శతాయుః

పురుషశ్శతేన్ద్రియః। ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి। సర్వం వా అశ్వమేధ్యాప్నోతి। అపరిమితా భవన్తి। అపరిమితస్యావరుద్ధ్యై। బ్రహ్మవాదినోవదన్తి। కస్మాథ్సత్యాత్। దక్షిణతో ఽన్యేషాం పశూనామవద్యన్తి। ఉత్తరతో ఽశ్వస్యేతి। వారుణో వా అశ్వః॥ ౭౯॥ ఏషా వైవరుణస్య దిక్। స్వాయామేవాస్య దిశ్యవద్యతి। యదితరేషాం పశూనామవద్యతి। శతదేవత్యం తేనావరున్ధే। చితే ఽగ్నావధివైతసే కటే ఽశ్వం చినోతి। అప్సుయోనిర్వా అశ్వః। అప్సుజో వేతసః। స్వ ఏవైనం యోనౌ ప్రతిష్ఠాపయతి। పురస్తాత్పృత్యఞ్చం తూపరం చినోతి। పశ్చాత్పాచీనం గోమృగమ్॥ ౮౦॥ ప్రాణాపానావే వాస్మిన్నమ్యఞ్చౌ దధాతి। అశ్వం తూపరం గోమృగమితి సర్వహుత ఏతాఞ్జుహోతి। ఏషాం లోకానామభిజిత్యై। ఆత్మనా ఽభిజుహోతి। సాత్మానమేవైనగ్ం సతనుం కరోతి। సాత్మా ఽముష్మిన్లోకే భవతి । య ఏవం వేద। అథోవసోరేవ ధారాం తేనావరున్ధే। ఇలువర్దాయ స్వాహా బలివర్దాయ స్వాహేత్యాహ। సంవత్సరోవా ఇలువర్దః। పరివత్సరో బలివర్దః। సంవత్సరాదేవ పరివత్సరాదాయురవరున్ధే। ఆయురేవాస్మిన్దధాతి। తస్మాదశ్వమేధయాజీ జరసా విస్రసాఽముంలోకమేతి॥ ౮౧॥

తేజసో ఽవరుద్ధ్యై భవన్త్యశ్వో గోమృగమిలువర్దశ్చత్వారి చ॥ ౨౦ ॥

ఏకవిగ్ం శోఽగ్నిర్భవతి। ఏకవిగ్ంశస్త్రిమః। ఏకవిగ్ంశతిర్యూపాః। యథా వా అశ్వా వర్షభా వావృషాణస్సగ్గ్ం స్ఫురేరన్। ఏవమేతత్త్రిమాస్సగ్గ్ం స్ఫురన్తి। యదేకవిగ్ంశాః। తే యథ్సమృచ్ఛేరన్। హన్యేతాస్య యజ్ఞః। ద్వాదశ ఏవాగ్నిస్త్వాదిత్యాహుః। ద్వాదశస్త్రిమః॥ ౮౨॥ ఏకాదశ యూపాః। యద్ద్వాదశో ఽగ్నిర్భవతి। ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః। సంవత్సరేణైవాస్మా అన్నమవరున్ధే। యద్దశ యూపా భవన్తి। దశాక్షరా విరాట్। అన్నంవిరాట్।

విరాజైవాన్నాద్యమవరున్ధే। య ఏకాదశః। స్తన ఏవాస్యైసః॥ ౮౩॥ దుహ ఏవైనాంతేన। తదాహుః। యద్ద్వాదశో ఽగ్నిస్స్యాద్ద్వాదశస్స్తోమ ఏకాదశ యూపాః। యథా స్థూరిణా యాయాత్। తాదృక్తత్। ఏకవిగ్ంశ ఏవాగ్నిస్స్యాదిత్యాహుః। ఏకవిగ్ంశస్స్తోమః। ఏకవిగ్ంతిర్యూపాః। యథా ప్రష్టిభిర్యాతి। తాదృగేవ తత్॥ ౮౪॥ యో వా అశ్వమేధే త్రిసః కకుభో వేద। కకుద్ధరాజ్ఞాం భవతి। ఏకవిగ్ంశో ఽగ్నిర్భవతి। ఏకవిగ్ం శస్స్తోమః। ఏకవిగ్ం శతిర్యూపాః। ఏతా వా అశ్వమేధే త్రిసః కకుభః। య ఏవం వేద। కకుద్ధ రాజ్ఞాం భవతి। యో వా అశ్వమేధే త్రీణి శీర్షాణివేద। శిరోహ రాజ్ఞాం భవతి। ఏకవిగ్ంశో ఽగ్ని ర్భవతి। ఏకవిగ్ంశస్తోమః। ఏకవిగ్ంశతిర్యూపాః। ఏతాని వా అశ్వమేధే త్రీణి శీర్షాణి। య ఏవం వేద। శిరో హ రాజ్ఞాం భవతి॥ ౮౫॥

ద్వాదశస్స్తోమస్స ఏవ తచ్ఛిరో హ రాజ్ఞాం భవతి షట్చ॥ ౨౧॥

దేవా వా అశ్వమేధే పవమానే। సువర్గం లోకం న ప్రాజానన్। తమశ్వః ప్రాజానాత్। యదశ్వమేధే ఽశ్వేన మేధ్యేనాదక్షో బహిష్పవమానగ్ం సర్పన్తి। సువర్గస్య లోకస్య ప్రజ్ఞాత్యై। నవైమనుష్యస్సువర్గం లోకమజ్ఞసావేద। అశ్వోవైసువర్గం లోకమజ్ఞసావేద। యదుద్గాతోద్గాయేత్। యథా క్షేత్రజ్ఞో ఽన్యేన పథా ప్రతిపాదయేత్। తాదృక్తత్॥ ౮౬॥ ఉద్గాతారమవరుధ్య। అశ్వముద్గీథాయ వృణీతే। యథా క్షేత్రజ్ఞో ఽజ్ఞసానయతి। ఏవమేవైనమశ్వస్సువర్గం లోకమజ్ఞసా నయతి। పుచ్ఛమన్వారభన్తే। సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై। హిం కరోతి। సామైవాకః। హిం కరోతి। ఉద్గీథ ఏవాస్యసః॥ ౮౭॥ వడబా ఉపరున్ధన్తి। మిథునత్వాయ ప్రజాత్యై। అథో యథోపగాతార ఉపగాయన్తి। తాదృగేవతత్। ఉదగాసీదశ్వో మేధ్య ఇత్యాహ। ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః। ప్రజాపతిరుద్గీథః। ఉద్గీథమేవావరున్ధే।

అథో ఋక్సామయోరేవ ప్రతితిష్ఠతి। హిరణ్యే నోపాకరోతి। జ్యోతిర్వై హిరణ్యమ్। జ్యోతిరేవ ముఖతో దధాతి। యజమానే చ ప్రజాసు చ। అథో హిరణ్యజ్యోతిరేవ యజమానస్సువర్గం లోకమేతి॥ ౮౮॥

తథ్సఉపాకరోతి చత్వారి చ॥ ౨౨ ॥

పురుషో వై యజ్ఞః। యజ్ఞః ప్రజాపతిః। యదశ్వే పశూన్ని యుఞ్జన్తి। యజ్ఞాదేవ తద్యజ్ఞం ప్రయుఙ్క్తే। అశ్వం తూపరం గోమృగమ్। తానగ్నిష్ట ఆలభతే। సేనాముఖమేవ తథ్సగ్గ్ంశ్యతి। తస్మాదాజముఖం భీష్మంభావుకమ్। ఆగ్నేయం కృష్ణగ్రీవం పురస్తాల్లలాటే। పూర్వాగ్నిమేవ తం కురుతే॥ ౮౯॥ తస్మాత్పూర్వాగ్నిం పురస్తాత్స్థాపయన్తి। పౌష్ణమన్వఞ్చమ్। అన్నం వైపూషా। తస్మాత్పూర్వాగ్నావాహార్యమాహరన్తి। ఐన్ద్రాపౌష్ణముపరిష్టాత్। ఐన్ద్రోవై రాజన్యో ఽన్నం పూషా। అన్నాద్యేనైవ నముభయతః పరిగృహ్ణాతి। తస్మాదాజన్యోన్నాదో భావుకః। ఆగ్నేయౌ కృష్ణగ్రీవౌ బాహువౌః। బాహువోరేవవీర్యం ధత్తే॥ ౯౦॥ తస్మాదాజన్యో బాహుబలీభావుకః। త్వాష్ట్రౌ లోమశసక్థౌ సక్థ్యోః। సక్థ్యోరేవ వీర్యం ధత్తె। తస్మాదాజన్య ఊరుబలీ భావుకః। శితిపృష్ఠౌ బార్హస్పత్యౌ పృష్ఠే। బ్రహ్మవర్చ సమేవో పరిష్టాద్ధత్తె। అథో కవచే ఏవై తేఅభితః పర్యూహతే। తస్మాదాజన్యస్సన్నద్ధో వీర్యం కరోతి। ధాత్రే పుషోదరమధస్తాత్। ప్రతిష్ఠామేవైతాం కురుతె। అథో ఇయం వై ధాతా। అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి। సౌర్యం బలక్షం పుచ్ఛే। ఉథ్సేధమేవ తంకురుతే। తస్మాదుథ్సె ధమ్భయే ప్రజా అభి సగ్గ్ం శ్రయన్తి॥ ౯౧॥

కురుతెధత్తె కురుతె పఞ్చ చ॥ ౨౩ ॥

సాఙ్గ్రహణ్యా చతుష్షష్ట్యో యో వైయః పితుశ్చత్వారో యథా ఽనిక్తం ప్రజాపతయే త్వా యథా ప్రోక్షితంవిభూరాహ ప్రజాపతిర కామయతాశ్వమేధేన ప్రజాపతిర్న కిఞ్చన సావిత్రమాబ్రహ్మన్వజా పతిర్దేవేభ్యః ప్రజాపతీ రక్షాగ్ంసి ప్రజాపతి మీప్సతి విభూరశ్వనామాన్యమ్భాగ్ం స్యేకయూపో రాజ్జుదాల మేకవిగ్ం శోదేవాః పురుష స్త్రయోవిగ్ంశతిః ॥ ౨౭ ॥

సాఙ్గ్రహణ్యా తస్మాదశ్వమేధయాజీ యత్పరిమితా యద్యజ్ఞముఖే యో దీక్షాన్దేవానేవ త్రయ ఇమె సితాయ ప్రాణా ప్రానావే వాస్మిన్తస్మాద్రాజన్య ఏకనవతిః ॥ ౯౦ ॥

సాఙ్గ్రహణ్యాసగ్ంశ్రయన్తి ॥

హరిః ఓమ్ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే తృతీయాష్టకే అష్టమప్రపాఠకస్సమాప్తః

తృతీయాష్టకే నవమ ప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్। ప్రజాపతిరశ్వమేధమసృజత। సోఽస్మాథ్సృష్టో ఉపాక్రామత్। తమష్టాదశిభిరను ప్రాయుఙ్క్త। తమాప్నోత్। తమాప్త్వా ఉష్టాదశిభిరవారున్ధ। యదష్టాదశిన ఆలభ్యన్తే। యజ్ఞమేవతైరాప్త్వా యజమానో ఽవరున్ధే। సంవథరస్య వా ఏషా ప్రతిమా। యదష్టాదశినః। ద్వాదశ మాసాః పఞ్చర్తవః॥౧॥ సంవథ్సరో ఽష్టాదశః। యదష్టాదశిన ఆలభ్యన్తే। సంవథ్సరమేవతైరాప్త్వా యజమానో వరున్ధే। అగ్నిష్టే ఽన్యాన్పశూనుపాకరోతి। ఇతరేషు యాపేష్వష్టా దశినో ఽజామిత్వాయ। నవనవాలభ్యన్తే సవీర్యత్వాయ। యదారణ్యైస్సగ్గ్ం స్థాపయేత్। వ్యవస్యేతాం పితాపుత్రౌ। వ్యథ్వానః క్రామెయుః। విదూరఙ్గామయోర్గ్రామాన్తౌ స్యాతామ్॥ ౨॥ ఋఖ్షీకాః పురుషవ్యాఘ్రాః పరిమోషిణ ఆవ్యాధినీస్తస్కరా అరణ్యేష్వాజాయేరన్। తదాహుః। అపశవో వాఏతే। యదారణ్యాః। యదారణ్యైస్సగ్గ్ం స్థాపయేత్। ఖ్షిపే యజమానమరణ్యం మృతగ్ం హరేయుః। అరణ్యాయతనా హ్యారణ్యాః పశవ ఇతి। యత్పశూన్నాలభేత। అనవరుద్ధా అస్య పశవస్స్యుః। యత్పర్యగ్నికృతానుథ్సృజేత్॥ 3॥ యజ్ఞవేశసఙ్కుర్యాత్। యత్పశూనాలభతే। తేనైవ పశూనవరున్ధే। యత్పర్యగ్నికృతానుథ్సృజత్య యజ్ఞవేశసాయ। అవరుద్ధా అస్య పశవో భవన్తి। న యజ్ఞ వేశసమ్భవతి। నయజమానమరణ్యంమృతగ్ం హరన్తి। గ్రామ్యైస్సగ్గ్ం స్థాపయతి। ఏతే వై పశవఃఖ్షేమో నామ। సం పితాపుత్రావవస్యతః। సమథ్వానః క్రామన్తి। సమన్తికఙ్గామ యోర్గ్రామాన్తౌ భవతః। నఋఖ్షీకాః పురుషవ్యాఘ్రాః పరిమోషిణ ఆ వ్యాధినీస్తస్కరా అరణ్యేష్వా జాయన్తే॥ ౪॥

ఋతవస్యాతాముథ్సృజేథ్స్యతస్త్రీణి చ ॥ ౧ ॥

ప్రజాపతిరకామయతోభౌ లోకావవరున్ధీయేతి। సఏతానుభయాన్ప శూనపశ్యత్। గ్రామ్యాగ్ంశ్చారణ్యాగ్ంశ్చ। తానాలభత। తైర్వైస ఉభౌ లోకావవారున్ధ। గ్రామ్యైరేవ పశుభి రిమంలోకమవారున్ధ। ఆరణ్యైరముమ్। యద్గ్రామ్యాన్పశూనాలభతే। ఇమమేవ తైర్లోకమవరున్ధే। యదారణ్యాన్॥ ౫॥ అముష్మైః। అనవరుద్ధో వా ఏతస్య సంవథ్సర ఇత్యాహుః। య ఇత ఇతశ్చాతుర్మాస్యాని సంవథ్సరం ప్రయుఙ్క్త ఇతి। ఏతావాన్ వై సంవథ్సరః। యచ్చాతుర్మాస్యాని। యదేతే చాతుర్మాస్యాః పశవ ఆలభ్యన్తే। ప్రత్యక్షమేవ తైస్సంవథ్స రంయజమానో ఽవరున్ధే। వివా ఏష ప్రజయా పశుభిర్ ఋధ్యతే। యస్సంవథ్సరం ప్రయుఙ్క్తే। సంవథ్సరస్సువర్గో లోకః॥ ౬ ॥ సువర్గన్తు లోకన్నాపరాధ్నోతి। ప్రజా వై పశవ ఏకాదశినీ। యదేత ఐకాదశినాః పశవ ఆలభ్యన్తే। సాక్షాదేవ ప్రజాం పశూన్ యజమానోఽవరున్ధే। ప్రజాపతిర్వి రాజమసృజత। సా సృష్టా ఽశ్వమేధం ప్రావిశత్। తాన్దశిభిరను ప్రాయుఙ్క్త। తామాప్నోత్ । తామాప్త్వా దశిభిరవారున్ధ। యద్దశిన ఆలభ్యన్తే॥ ౭॥ విరాజమేవతైరాప్త్వా యజమానో ఽవరున్ధే। ఏకాదశ దశత ఆలభ్యన్తే। ఏకాదశాక్షరా త్రిష్టుప్। త్రైష్టుభాః పశవః। పశూనేవావరున్ధే। వైశ్వదేవో వాఅశ్వః। నానా దేవత్యాః పశవో భవన్తి। అశ్వస్య సర్వత్వాయ। నానారూపా భవన్తి। తస్మాన్నానారూపాః పశవః। బహురూపా భవన్తి। తస్మాద్బహురూపాః పశవస్సమృద్ధ్యై॥ ౮ ॥

ఆరణ్యాన్లోకోదశిన ఆ లభ్యన్తే నానారూపాః పశవో ద్వేచ॥ ౨ ॥

అస్మైవై లోకాయ గ్రామ్యాః పశవ ఆలభ్యన్తే। అముష్మా ఆరణ్యాః। యద్గ్రామ్యాన్పశూనాలభతే। ఇమమేవ తైర్లోకమవరున్ధే। యదారణ్యాన్। అముష్మైః। ఉభయాన్పశూనాలభతే। గ్రామ్యాగ్ంశ్చారణ్యాగ్ంశ్చ। ఉభయో ర్లోకయోరవరుద్ధ్యై।

ఉభయాన్పశూనాలభతే ॥ ౯ ॥ గ్రామ్యాగ్ంశ్చారణ్యాగ్ంశ్చ। ఉభయస్యాన్నాద్యస్యా వరుద్ధ్యై।ఉభయాన్పశూనాలభతే।గ్రామ్యాగ్శ్చారణ్యాగ్ంశ్చ। ఉభయేషాం పశూనామవరుద్ధ్యై। త్రయస్త్రయో భవన్తి।త్రయఇమె లోకాః। ఏషాంలోకానామాప్త్యై। బహ్మవాదినో వదన్తి। కస్మాత్పశుత్యాత్॥ ౧౦॥ అస్మిన్లోకే బహవః కామా ఇతి। యత్సమానీభ్యో దేవతాభ్యా ఽన్యే ఽన్యే పశవ ఆలభ్యన్తే। అస్మిన్నేవ తల్లోకేకామాన్దధాతి। తస్మాదస్మిన్లోకేబహవః కామాః । త్రయాణాన్త్రయాణాగ్ం సహవపా జుహోతి।త్ర్యావృతో వైదేవాః। త్ర్యావృత ఇమెలోకాః।ఏషాంలోకానామాప్త్యై। ఏషాంలోకానాజ్జ్క్త్యై। పర్యగ్నికృతానారణ్యా నుత్సృ జన్త్య హిగ్ంసాయై॥ ౧౧ ॥

అవరుద్ధ్యా ఉభయాన్పశూనాలభతే సత్యాదహిగ్ంసాయై॥ 3 ॥

యుఞ్జన్తి బ్రధ్నమిత్యాహ। అసౌ వా ఆదిత్యో బ్రధ్నః। ఆదిత్య మేవాస్మై యునక్తి। అరుషమిత్యాహ। అగ్నిర్వా అరుషః। అగ్నిమేవాస్మై యునక్తి। చరన్తమిత్యాహ। వాయుర్వై చరన్। వాయుమేవాస్మై యునక్తి। పరితస్థుష ఇత్యాహ॥ ౧౨॥ ఇమేవై లోకాః పరితస్థుషః। ఇమానేవా స్మైలోకాన్ యునక్తి। రోచన్తె రోచనా దివీత్యాహ। నక్షత్రాణి వై రోచనా దివి। నక్షత్రా ణ్యేవాస్మై రోచయతి। యుఞ్జన్త్యస్యకామ్యేత్యాహ। కామానేవాస్మై యునక్తి। హరీవిపక్షసెత్యాహ। ఇమె వై హరీ విపక్షసా। ఇమె ఏవాస్మై యునక్తి ॥ ౧౩॥ శోణా ధృష్ణూనృవాహసేత్యాహ। అహోరాత్రె వై నృవాహసా। అహోరాత్రె ఏవాస్మై యునక్తి। ఏతా ఏవాస్మై దెవతా యునక్తి। సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై। కేతుజ్కృణ్వన్న కేశవ ఇతి ధ్వజం ప్రతిముఞ్చతి। యశ ఏవైనగ్ం రాజ్ఞాజ్గమయతి। జీమూతస్యేవ భవతి ప్రతీకమీత్యాహ । యథాయజురెవైతత్।యే తె పన్థానస్సవితః పూర్వ్యాస ఇత్యధ్వర్యుర్యజ మానంవాచయత్యభిజిత్యై॥ ౧౪॥ పరా వా ఏతస్య యజ్ఞ ఏతి। యస్య పశురుపాకృతో

ఉన్యత్ర వేద్యాఏతి। ఏతగ్గ్ం స్తోతరెతెన పథా పునరశ్వమావర్తయాసి న ఇత్యాహ। వాయుర్వైస్తోతా। వాయుమెవాస్య పరస్తాద్దధా త్యావృత్యై। యథా వైహవిషో గృహీతస్య స్కన్దతి। ఏవంవా ఏతదశ్వస్య స్కన్దతి। యదస్యోపాకృతస్య లోమానిశీయన్తే। యద్వాలేషు కాచానావయన్తి। లోమాన్యేవాస్య తత్సమ్భరన్తి॥ ౧౫॥ భూర్భువస్సువరితి ప్రాజాపత్యా భిరావయన్తి। ప్రాజాపత్యోవా అశ్వః। స్వయైవైనన్దేవతయా సమర్ధయన్తి। భూరితి మహిషీ। భువ ఇతి వావాతా। సువరితి పరివృక్తీ। ఏషాల్లోకానా మభిజిత్యై। హిరణ్యాయాః కాచా భవన్తి। జ్యోతిర్వై హిరణ్యమ్। రాష్ట్రమశ్వమెధః ॥ ౧౬॥ జ్యోతిశ్చైవాస్మైరాష్ట్రఞ్చ సమీచీ దధాతి। సహస్రమ్భవన్తి। సహస్రసమ్మితస్సువగొ లోకః। సువర్గస్య లోకస్యాభిజిత్యై। అప వా ఏతస్మాత్తేజ ఇన్ద్రియం పశవశ్శ్రీః క్రామన్తి। యో ఽశ్వమెధెన యజతే। వసవస్త్వా ఽఇన్తు గాయత్రెణ ఛన్దసేతి మహిష్యభ్యనక్తి। తేజో వాఆజ్యమ్। తేజో గాయత్రీ। తేజసై వాస్మై తేజోఽవరున్ధె॥ ౧౭॥ రుద్రాస్త్వా ఽఇన్తు త్రైష్టుభేన ఛన్దసేతి వావాతా। తేజో వా ఆజ్యమ్। ఇన్ద్రియన్త్రిష్టుప్। తేజసైవాస్మా ఇన్ద్రియమవరున్ధె। ఆదిత్యాస్త్వాఽఇన్తు జాగతేన ఛన్దసేతి పరివృక్తీ। తెజొ వా ఆజ్యమ్। పశవో జగతీ। తేజసైవాస్మై పశూనవరున్ధె। పత్నయో ఽభ్యఞ్జన్తి। శ్రియా వా ఏతద్రూపమ్॥ ౧౮॥ యత్పత్నయః। శ్రియమెవాస్మిన్న దధతి। నాస్మాత్తేజ ఇన్ద్రియం పశవశ్శ్రీరపక్రామన్తి। లాజీ 3 ఇ్ఛాచీ 3 న్యశొ మమాం ౪ ఇత్యతి రిక్తమన్నమశ్వా యోపాహరన్తి। ప్రజామేవాన్నాదీఙ్కుర్వతె। ఏతద్వావా అన్నమత్తెతదన్నమద్ధి ప్రజాపత ఇత్యాహ। ప్రజాయామెవాన్నాద్యన్నధతే। యది నావ జిఘ్రేత్। అగ్నిః పశురాసీదిత్యవఘ్రాపయేత్। అవహ్రావ జిఘ్రతి। ఆక్రాన్ వాజీ క్రమైరత్యక్రమీ ద్వాజీ ద్యాస్తే పృష్ఠం పృథివీ సధస్థమిత్యశ్వ మనుమన్త్రయతే। ఏషాంలోకానామభిజిత్యై। సమిద్ధో అఞ్జన్నుదరం మతీనామిత్యశ్వస్యా ప్రియొభవన్తి సరూపత్వాయ॥ ౧౯॥

పరితస్థుష ఇత్యాహేమే ఏవాస్మై యునక్త్యభిజిత్యై భరన్త్యశ్వమేధా రున్ధే రూపఞ్ఛ్రియతి త్రీణి చ ॥ ౪ ॥

తేజసా వా ఏష బ్రహ్మవర్చసేన వ్యృద్ధ్యతే। యోశ్వమేధే న యజతే। హోతా చ బ్రహ్మా చ బ్రహ్మోద్యంవదతః। తేజసా చైవైనం బ్రహ్మవర్చసేన చ సమర్ధయతః। దక్షిణతో బ్రహ్మా భవతి। దక్షిణత ఆయతనో వైబ్రహ్మా। బార్హస్పత్యోవై బ్రహ్మా। బ్రహ్మవర్చసమేవాస్య దక్షిణతో దధాతి। తస్మాద్దక్షిణోర్ధో బ్రహ్మవర్చసితరః। ఉత్తరతో హోతాభవతి॥ ౨౦॥ ఉత్తరత ఆయతనో వై హోతా। అగ్నేయో వై హోతా। తేజో వా అగ్నిః। తేజ ఏవాస్యోత్తరతో దధాతి। తస్మాదుత్తరో ఽర్ధస్తే జస్వితరః। యూపమభితో వదతః। యజమాన దేవత్యో వై యూపః। యజమానమేవ తేజసా చ బ్రహ్మవర్చసేన చ సమర్ధయతః। కిగ్ం స్విదాసీత్పూర్వచిత్తిరిత్యాహ। ద్యౌర్వైవృష్టిః పూర్వచిత్తిః॥ ౨౧ ॥ దివమేవ వృష్టిమవరున్ధే। కిగ్ం స్విదాసీద్బృహద్వయ ఇత్యాహ। అశ్వోవై బృహద్వయః। అశ్వమేవా వరున్ధే। కిగ్ంస్విదాసీత్పి శఙ్గిలేత్యాహ। రాత్రిర్వై పిశఙ్గిలా। రాత్రిమేవావరున్ధే। కిగ్ంస్విదాసీత్పిలిప్పిలేత్యాహ। శ్రీర్వైపిలిప్పిలా। అన్నాద్యమేవావరున్ధే॥ ౨౨॥ కస్స్విదేకాకీ చరతీత్యాహ। అసౌవా ఆదిత్య ఏకాకీ చరతి। తేజ ఏవావరున్ధే। క ఉస్విజ్జాయతే పునరిత్యాహ। చన్ద్రమావై జాయతే పునః। ఆయురేవావరున్ధే। కిగ్ంస్విద్ధిమస్య భేషజమిత్యాహ। అగ్నిర్వై హిమస్య భేషజమ్। బ్రహ్మవర్చసమేవా వరున్ధే। కిగ్ం స్విదావపనం మహదిత్యాహ॥ ౨౩॥ అయంవైలోక అవపనమ్మహత్। అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి। పృచ్ఛామిత్వా పరమన్తం పృథివ్యా ఇత్యాహ। వేదిర్వై పరోఽన్తః పృథివ్యాః। వేదిమే వావరున్ధే। పృచ్ఛామిత్వా భువనస్య నాభిమిత్యాహ। యజ్ఞోవై భువనస్య నాభిః। యజ్ఞ మేవావరున్ధే। పృచ్ఛామిత్వా వృష్ణో అశ్వస్య రేత ఇత్యాహ। సోమో వైవృష్ణో అశ్వస్య రేతః। సోమసీథ మేవావరున్ధే।

ప్పచ్ఛామి వాచః పరమంవ్యోమేత్యాహ। బ్రహ్మవై వాచః పరమంవ్యోమ। బ్రహ్మవర్చ
సమేవావరున్ధే॥ ౨౪ ॥

హోతా భవతి వైవృష్టిః పూర్వచిత్తిరన్నాద్య మేవావరున్ధే మహదిత్యాహ సోమో
వైవృష్టో అశ్వస్య రేతశ్చత్వారి చ॥ ౬ ॥

అప వా ఏతస్మాత్ప్రాణాః క్రామన్తి । యోశ్వమేధేన యజతే। ప్రాణాయ
స్వాహా వ్యానాయ స్వాహేతి సంజ్ఞప్యమాన ఆహుతీర్జుహోతి। ప్రాణానేవాస్మిన్దధాతి ।
నాస్మాత్ప్రాణా అపక్రామన్తి। అవన్తీస్త్వావన్తీస్త్వా ఽవన్తు। ప్రియన్త్వా ప్రియాణామ్।
వరిష్ఠమాప్యానామ్। నిధీనాన్త్వా నిధిపతిగ్ం హవామహే వసో మమేత్యాహ। అపైవాస్మై
తద్ధువతే॥ ౨౫॥ అథో ధువన్త్యేవైనమ్। అథో న్యేవాస్మైహ్నువతే। త్రిః పరియన్తి। త్రయ
ఇమేలోకాః। ఏభ్య ఏవైనల్లోకేభ్యో ధువతే। త్రిః పునః పరియన్తి। షట్సంపద్యన్తే। షడ్వా
ఋతవః। ఋతుభి రేవైనన్ధువతే। అప వా ఏతేభ్యః ప్రాణాః క్రామన్తి॥ ౨౬ ॥ యేయజ్ఞేధువన
న్తన్వతే। నవకృత్వః పరియన్తి। నవ వైపురుషే ప్రాణాః। ప్రాణానేవాత్మన్దధతే। నైభ్యః
ప్రాణా అప క్రామన్తి। అమ్బే అమాల్యమ్బిక ఇతి పత్నీముదానయతి। అహ్వాతైవైనామ్।
సుభగే కామ్పీలవాసినీత్యాహ। తప ఏవైనాముపనయతి। సువర్గే లోకే సంప్రోర్ణ్వాథామిత్యాహ
॥ ౨౭ ॥ సువర్గమేవైనాల్లోకఙ్గమయతి । ఆఽహమజాని గర్భధమాత్వమ
జాసిగర్భధమిత్యాహ । ప్రజా వై పశవో గర్భః । ప్రజామేవ పశూనాత్మన్దత్తే । దేవా వా
అశ్వమేధేపవమానే। సువర్గం లోకన్నప్రాజానన్న్। తమశ్వః ప్రాజానాత్। యథ్సూచీభి
రసిపథాన్కల్పయన్తి। సువర్గస్య లోకస్య ప్రజ్ఞాత్యై। గాయత్రీత్రిష్టుబ్జగతీత్యాహ॥ ౨౮॥
యథాయజుర్వైతత్। త్రయ్యస్సూచ్యో భవన్తి। అయస్మయ్యో రజతా హరిణ్యః। అస్యవైలోకస్య
రూపమయస్మయ్యః । అన్తరిక్షస్య రజతాః। దివో హరిణ్యః। దిశో వా అయస్మయ్యః।

అవాన్తరదిశా రజతాః। ఊర్ధ్వా హరిణ్యః। దిశ ఏవాస్మై కల్పయతి। కస్త్వాచ్ఛ్యతి కస్త్వా విశాస్తీత్యాహాహిగ్ం సాయ్యై॥ ౨౯॥

హ్నువత్రిక్రామన్త్యాణ్వా థామిత్యాహ జగతీత్యాహ కల్పయత్యేకఇ॥ ౩॥

అపవా ఏతస్మాచ్ఛ్రీ రాష్ట్ర ఙ్క్రామతి। యోశ్వమేధే న యజతే। ఊర్ధ్వా మేనాముచ్ఛ్రయతాదిత్యాహ। శ్రీర్వైరాష్ట్రమశ్వమేధః। శ్రియమేవాస్మై రాష్ట్రమూర్ధ్వ ముచ్ఛ్రయతి। వేణుభార ఙ్గిరావివేత్యాహ। రాష్ట్రం వైభారః। రాష్ట్ర మేవాస్మై పర్యూహతి। అథాస్యా మధ్యమేధతామిత్యాహ। శ్రీర్వైరాష్ట్రస్య మధ్యమ్॥ 30॥ శ్రియమేవావరున్ధే। శీతే వాతే పునన్నివేత్యాహ। ఖ్షేమోవై రాష్ట్రస్య శీతో వాతః। ఖ్షేమమేవావరున్ధే। యద్ధరిణీ యవ మత్తీత్యాహ। విడ్వై హరిణీ। రాష్ట్రం యవః। విశఇ్చ వాస్మై రాష్ట్రఇ్చ సమీచీ దధాతి। నపుష్టం పశుమన్యత ఇత్యాహ। తస్మాద్రాజా పశూన్నపుష్యతి॥ 31॥ శూద్రాయదర్యజారా నపోషాయ ధనాయతీత్యాహ। తస్మాద్వైశీ పుత్రన్నాభిషిఇ్చన్తే। ఇయంయకాశకున్తికేత్యాహ। విడ్వైశకున్తికా। రాష్ట్రమశ్వ మేధః। విశఇ్చవాస్మై రాష్ట్రఇ్చ సమీచీదధాతి। ఆహలమితి సర్పతీత్యాహ। తస్మాద్రాష్ట్రా యవిశస్సర్పన్తి। ఆహత ఙ్గభె పస ఇత్యాహ। విడ్వైగభః॥ ౩౨॥ రాష్ట్రం ఫసః। రాష్ట్ర మేవ విశ్యాహన్తి। తస్మాద్రాష్ట్రంవిశజ్ఘాతుకమ్। మాతా చ తేపితా చ త ఇత్యాహ। ఇయంవైమాతా। అసౌపితా। ఆభ్యామేవైనం పరిదదాతి। అగ్రంవృక్షస్య రోహత ఇత్యాహ। శ్రీర్వైవృక్షస్యాగ్రమ్। శ్రియమేవావరున్ధే॥ 33॥ ప్రసులామీతి తెపితా గభె ముష్టిమతగ్ం సయదిత్యాహ। విడ్వైగభః। రాష్ట్రమ్ముష్టిః। రాష్ట్రమేవ విశ్యాహన్తి। తస్మాద్రాష్ట్రం విశజ్ఘాతుకమ్। అప వా ఏతెభ్యః ప్రాణాః క్రామన్తి। యే యజ్ఞే పూతం వదన్తి। దధిక్రావ్ణ్నోఅకారిషమితి సువభిమతీమృచం వదన్తి। ప్రాణా వై సురభయః। ప్రాణానేవాత్మన్నధతే। నైభ్యః ప్రాణా అపక్రామన్తి। ఆపా హిష్ఠామయోభువ ఇత్యద్భి

మార్జయన్తే। ఆపో వై సర్వా దేవతాః। దేవతాభిరేవాత్మానం పవయన్తే॥ ౩౪ ॥

రాష్ట్రస్య మధ్యం పుష్యతి గభో రున్ధే దధతే చత్వారి చ॥ ౭॥

ప్రజాపతిః ప్రజాస్సృష్ట్వా ప్రేణా ఽనుప్రావిశత్। తాభ్యం పునస్సమ్భవితు న్నాశక్నోత్। సోఽబ్రవీత్। ఋధ్నవదిథ్సః। యో మేఽతః పునస్సమ్భరదితి। తన్దేవా అశ్వ మేధేనైన సమభరన్ । తతో వైత ఆర్ధ్నువన్। యో ఽశ్వమెధేన యజతే। ప్రజాపతిమెవ సమ్భరత్యృధ్నోతి। పురుషమాలభతే॥ ౩౫॥ వైరాజొవై పురుషః। విరాజమెవాలభతే। అథో అన్నం వైవిరాట్। అన్నమె వావరున్ధే। అశ్వమాలభతే। ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః। ప్రజాపతి మేవాలభతే। అథొ శ్రీర్వా ఏకశఫమ్। శ్రియమెవావరున్ధే। గామాలభతే॥ ౩౬॥ యజ్ఞోవై గౌః। యజ్ఞమేవాలభతే। అథొ అన్నం వైగౌః। అన్న మెవావరున్ధె। అజావీ ఆలభతే భూమ్నె। అథొ పుష్టి ర్వైభూమా। పుష్టిమెవావరున్ధె। పర్యగ్నికృతం పురుషఞ్చారణ్యాగ్ం శ్చొథ్సృజన్త్యహిగ్ంసాయై। ఉభౌవా ఏతౌ పశూ ఆలభ్యేతే। యశ్చావమో యశ్చపరమః। తేఽస్యోభయేయజ్ఞెబద్ధాః। అభీష్టా అభిప్రీతాః। అభిజితాఅభిహుతా భవన్తి।నైనన్దఞ్ష వః పశవొ యజ్ఞేబద్ధాః। అభీష్టా అభిప్రీతాః। అభిజితా అభిహుతా హిగ్ంసన్తి। యొ ఽ శ్వమెధెన యజతే।యఉచైనమెవంవేద ॥ ౩౭ ॥

లభతెగామాలభతె పరమొ ఽష్టౌ చ॥ ౮॥

ప్రథమెన వా ఏష స్తొమేన రాధ్వా। చతుష్టో మెనకృతే నాయానాముత్తరేహన్। ఏకవిగ్ంశె ప్రతిష్ఠాయాం ప్రతితిష్ఠతి। ఏకవిగ్ం శాత్ప్రతిష్ఠాయా ఋతూనన్వారొహతి। ఋతవొ వైపృష్ఠాని। ఋతవస్సంవథ్సరః। ఋతుష్వెవ సంవథ్సరె ప్రతిష్ఠాయ। దేవతా అభ్యారొహతి। శక్వరయః పృష్ఠ మ్భవన్త్యన్యదన్యచ్ఛన్దః। అన్యే ఽన్యె వా ఏతే పశవ ఆలభ్యన్తె॥ ౩౮॥ ఉతేవ గ్రామ్యాః। ఉతేవారణ్యాః। అహరెవ రూపేణ సమర్ధయతి। అథో

అహ్నా ఏవైష బలిర్హ్రియతే। తదాహుః। అపశవోవా ఏతే। యదజావయశ్చారణ్యాశ్చ। ఏతే వై సర్వే పశవః। యద్గవ్యా ఇతి। గవ్యాన్పశూనుత్తమే ఽహన్నాలభతే॥ 3౯॥

తేనైవాభయాన్పశూనవరున్ధే। ప్రాజాపత్యా భవన్తి। అనభి జితస్యాభిజిత్యై। సౌరీర్నవ శ్వేతా వశా అనూబన్ధ్యా భవన్తి। అన్తత ఏవబ్రహ్మవర్చ సమవరున్ధే। సోమాయస్వరాజ్ఞే ఽనోవాహావ నడ్వాహావితి ద్వన్ద్వినః పశూనాలభతే। అహోరాత్రాణా మభిజిత్యై। పశుభిర్వా ఏష వ్యృధ్యతే। యోఽశ్వమేధేన యజతే। ఛగలజ్కల్మాషజ్కికిదీవింవిదీగయమితి త్వాష్ట్రాన్ప శూనా లభతే। పశుభిరేవాత్మానగ్ం సమర్ధయతి। ఋతుభిర్వా ఏష వ్యృధ్యతే। యోఽశ్వమేధేన యజతే। పిశఙ్గాస్తయో వాసన్తా ఇత్యృతుపశూనాలభతే। ఋతుభిరేవాత్మానగ్ం సమర్ధయతి ఆవాఏషపశుభ్యో వృశ్చ్యతే। యోఽశ్వ మేధేన యజతే। పర్యగ్నికృతా ఉత్సృజన్త్యనావస్కాయ ॥ ౪౦ ॥

లభ్యన్తే లభతే త్వాష్ట్రాన్పశూనాలభతే ఉష్ట్రా చ ॥ ౯ ॥

ప్రజాపతిర కామయత మహానన్నా దస్యామితి। స ఏతా వశ్వమేధే మహిమానావపశ్యత్। తావగృహ్ణీత।తతో వై సమహానన్నాదో ఽభవత్। యః కామయే తమహానన్నాదస్యామితి। స ఏతావశ్వమేధే మహిమానౌ గృహ్ణీత। మహానేవాన్నాదో భవతి। యజమానదేవత్యావై వపా। రాజా మహిమా। యద్వపామ్మహిమ్నో భయతః పరియజతి। యజమానమేవ రాజ్యే నోభయతః పరిగృహ్ణాతి। పురస్తాత్స్వాహా కారా వా అన్యేదేవాః। ఉపరిష్టాత్స్వాహాకారా అన్యే। తే వా ఏతే ఽశ్వఏవ మేధ్య ఉభయే ఽవరుధ్యన్తే। యద్వపా మ్మహిమ్నోభయతః పరియజతి। తానేవాభయాన్ప్రీణాతి॥ ౪౧॥

పరియజతిషట్చ॥౧౦॥

వైశ్వదేవో వా అశ్వః। తం య్యత్రాజాపత్య ఙ్కుర్యాత్। యా దేవతా అపిభాగాః। తా భాగధేయేన వ్యర్ధయేత్। దేవతాభ్యస్సమద న్దధ్యాత్। స్తేగాన్దగ్గ్ంష్ట్రాభ్యాం మణ్డూకాఞ్జిహ్వయాభిరితి। ఆజ్యమవదాన ఙ్కృత్వా ప్రతిసఙ్ఖ్యా యమాహుతీర్జుహోతి। యా ఏవ దేవతా అపిభాగాః। తా భాగధేయేన సమర్ధయతి। న దేవత్యాభ్యస్సమద న్దధాతి॥ ౪౨॥ చతుర్దశైతాననువాకాఞ్జుహోత్యనన్తరిత్యై। ప్రయాసాయ స్వాహేతి పఞ్చదశమ్। పఞ్చదశ వా అర్ధమాసస్య రాత్రయః। అర్ధమా సశస్సంవథ్సర ఆప్యతే। దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్న్। తేఽబ్రువన్నగ్నయస్స్విష్టకృతః। అశ్వస్య మేధ్యస్య వయముద్ధారముద్ధరామహై। అథైతానభిభవామేతి। తేలోహితముదహరన్త । తతో దేవా అభవన్న్ ॥ ౪౩॥ పరాఽసురాః। యథ్స్విష్టకృద్భ్యో లోహిత ఞ్జుహోతి భ్రాతృవ్యాభిభూత్యై। భవత్యాత్మనా। పరాస్యభ్రాతృవ్యో భవతి। గోమృగకణ్డేన ప్రథమామాహుతిఞ్జుహోతి। పశవో వైగోమృగః। రుద్రోగ్నిస్స్విష్టకృత్। రుద్రా దేవపశూనన్తర్దధాతి। అథో యత్రైషా ఽఽహుతిర్ హూయతే। నతత్ర రుద్రః పశూనభిమన్యతే॥ ౪౪॥ అశ్వశఫేన ద్వితీయామాతిఞ్జుహోతి। పశవోవా ఏకశఫమ్। రుద్రో ఽగ్ని స్స్విష్టకృత్। రుద్రాదేవ పశూనన్తర్దధాతి। అథో యత్రైషాఽఽహుతిర్ హూయతే। న తత్రరుద్రః పశూనభిమన్యతే। అయస్మయేన కమణ్డలునా తృతీయామ్। ఆహుతి ఞ్జుహోత్యా యాస్యో వై ప్రజాః। రుద్రోఽగ్నిస్స్విష్టకృత్। రుద్రాదేవ ప్రజా అన్తర్దధాతి। అథోయత్రైషాఽఽహుతిర్ హూయతే। న తత్ర రుద్రః ప్రజా అభిమన్యతే ॥ ౪౫ ॥

దధాత్యభవన్మన్యతే ప్రజా అన్తర్దధాతి ద్వే చ॥ ౧౧ ॥

అశ్వస్య వా ఆలబ్ధస్య మేధ ఉదక్రామత్। తదశ్వస్తోమీ యమభవత్। యదశ్వస్తోమీయ ఞ్జుహోతి । సమేధమేవైన మాలభతే। ఆజ్యేన జుహోతి। మేధో వా

ఆజ్యమ్। మేధో ఽశ్వస్తోమీయమ్। మేధేనై వాస్మిన్మేధన్దధాతి। షట్త్రిగ్ంశత ఇన్హోతి। షట్త్రిగ్ం శదక్షరా బృహతీ॥ ౪౬॥ బార్హతాః పశవః। సాపశూనా మ్మాత్రా। పశూనేవ మాత్రయా సమర్ధయతి। తా యద్భూయసీర్వా కనీయసీర్వా జుహుయాత్। పశూన్మాత్రయా వ్యర్ధయేత్। షట్త్రిగ్ంశత ఇన్హోతి। షట్త్రిగ్ం శదక్షరా బృహతీ। బార్హతాః పశవః। సా పశూనా మ్మాత్రా। పశూనేవ మాత్రయా సమర్ధయతి॥ ౪౭॥ అశ్వస్తోమీయగ్ం హుత్వా ద్విపదా జుహోతి। ద్విపాద్వై పురుషో ద్విప్రతిష్ఠః। తదేనం ప్రతిష్ఠయా సమర్ధయతి। తదాహుః। అశ్వస్తోమీయం పూర్వగ్ం హోతవ్యా 3 ద్విపదా 3 ఇతి। అశ్వో వాఅశ్వస్తోమీయమ్। పురుషో ద్విపదాః। అశ్వస్తోమీయగ్ం హుత్వా ద్విపదా జుహోతి। తస్మాద్ద్విపాచ్చతుష్పాదమత్తి। అథో ద్విపద్యేవ చతుష్పదః ప్రతిష్ఠాపయతి। ద్విపదా హుత్వా। నాన్యాముత్త రామాహుతి ఇన్హుయాత్। యదన్యాముత్త రామాహుతి ఇన్హుయాత్। ప్రప్రతిష్ఠాయాశ్శ్యేత। ద్విపదా అన్తతో జుహోతి ప్రతిష్ఠిత్యై॥ ౪౮॥

బృహత్యర్ధయతి స్థాపయతి పఞ్చ చ॥ ౨౧ ॥

ప్రజాపతిరశ్వమేధమసృజత। సోఽస్మాథ్సృష్టా పాక్రామత్। తంయజ్ఞక్రతుభిరన్వైచ్ఛత్। తంయజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిన్దత్। తమిష్టిభిరన్వైచ్ఛత్। తమిష్టిభిరన్వవిన్దత్। తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్। యథ్సంవథ్సరమిష్టిభిర్యజతే। అశ్వమేవ తదన్విచ్ఛతి। సావిత్రియో భవన్తి॥ ౪౯॥ ఇయం వైసవితా। యో వా అస్యా న్నశ్యతి యో నిలయతే। అస్యాం వావతం విన్దన్తి। న వా ఇమా ఋచ్శనేత్యాహుః। తిర్యఞ్చోర్ధ్వోత్యేతుమర్ హతీతి। యథ్సావిత్రియో భవన్తి। సవిత్రప్రసూత ఏవైనమిచ్ఛతి। ఈశ్వరోవా అశ్వః ప్రముక్తః పరాం పరావత ఙ్గన్తోః। యథ్సాయన్వృతీ ర్జుహోతి। అశ్వస్య యత్యై ధృత్యై॥ ౫౦॥ యత్ప్రాతరిష్టిభిర్యజతే। అశ్వమేవ తదన్విచ్ఛతి। యథ్సాయన్వృతీర్జుహోతి। అశ్వస్యైవయత్యై ధృత్యై। తస్మాథ్సాయం

ప్రజాః క్షేమ్యా భవన్తి। యత్రాతరిష్టిభిర్యజతే। అశ్వమేవ తదన్విచ్ఛతి। తస్మాద్దివా నష్టేష ఏతి। యత్రాతరిష్టిభిర్యజతే సాయ న్నృతీర్జుహోతి। అహోరాత్రాభ్యా మేవైనమన్విచ్ఛతి। అథో అహోరాత్రాభ్యామే వాస్మైయోగక్షేమ మ్కల్పయతి॥ ౫౧॥

భవన్తి ధృత్యా ఏవమన్విచ్ఛత్యేక ఇ॥ ౧౩॥

అపవా ఏతస్మాచ్ఛ్రీ రాష్ట్ర మ్క్రామతి। యోఽశ్వమే ధేన యజతే। బ్రాహ్మణౌ వీణాగాథినౌ గాయతః। శ్రియా వా ఏతద్రూపమ్। యద్వీణా। శ్రియమేవాస్మిన్దధ్దత్తః। యదా ఖలువై పురుషశ్శ్రియమశ్నుతే। వీణా ఽస్మై వాద్యతే। తదాహుః। యదుభౌ బ్రాహ్మణౌ గాయేతామ్॥ ౫౨॥ ప్రభగ్ంశుకా ఽస్మాచ్ఛ్రీస్యాత్। నవై బ్రాహ్మణే శ్రీరమత ఇతి। బ్రాహ్మణో ఽన్యోగాయేత్। రాజన్యోఽన్యః। బ్రహ్మవై బ్రాహ్మణః। క్షత్రగ్ం రాజన్యః। తథాహాస్య బ్రహ్మణాచ క్షత్రేణ చోభయతశ్శ్రీః పరిగృహీతా భవతి। తదాహుః। యదుభౌ దివా గాయేతామ్। అపాస్మాద్రాష్ట్ర మ్క్రామేత్॥ ౫౩॥ నవై బ్రాహ్మణే రాష్ట్రగ్ం రమత ఇతి। యదా ఖలు వై రాజా కామయతే। అథ బ్రాహ్మణ ఇనాతి। దివా బ్రాహ్మణో గాయేత్। నక్తగ్ం రాజన్యః। బ్రహ్మణో వైరూపమహః। క్షత్రస్య రాత్రిః। తథా హాస్య బ్రహ్మణా చక్షత్రేణ చోభయతో రాష్ట్రం పరిగృహీతమ్భవతి। ఇత్యదదా ఇత్యయజథా ఇత్యపచ ఇతి బ్రాహ్మణో గాయేత్। ఇష్టాపూర్తంవై బ్రాహ్మణస్య॥ ౫౪॥ ఇష్టాపూర్తే నైవైనగ్ం స సమర్ధయతి। ఇత్యజినా ఇత్యయుధ్యథా ఇత్యముగ్ం సఙ్గ్రామమహాన్నితి రాజన్యః। యుద్ధం వైరాజన్యస్య। యుద్ధే నై వై నగ్ం స సమర్ధయతి। అక్లిప్తా వా ఏతస్యర్తవ ఇత్యాహుః। యోఽశ్వమేధేన యజత ఇతి। త్రిస్రో ఽన్యో గాయతి త్రిస్రోఽన్యః। షట్త్రిం పద్యన్తే। షడ్వా ఋతవః। ఋతూనేవాస్మైకల్పయతః। తాభ్యాగ్ం సగ్ంస్థాయామ్। అనోయుక్తే చ శతే చ దదాతి। శతాయుః పురుషశ్శ తేన్ద్రియః।

ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి ॥ ౫౫ ॥

గాయేతాజ్క్రామేద్బ్రాహ్మణస్య కల్పయతశ్చత్వారి చ॥ ౧౪ ॥

సర్వేషు వా ఏషు లోకేషు మృత్యవో ఉన్యాయత్తాః। తేభ్యో యదాహుతీర్న జుహుయాత్। లోకే లోక ఏనం మృత్యుర్విన్దేత్। మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహేత్యభిపూర్వ మాహుతీర్జుహోతి। లోకాల్లోకాదేవ మృత్యుమవయజతే। నైనంలోకేలోకే మృత్యుర్విన్దతి। యదముష్మై స్వాహా ఉముష్మై స్వాహేతి జుహ్వత్సఇచ్ఛేత। బహుం మృత్యుమమిత్రఙ్కుర్వీత। మృత్యవే స్వాహేత్యేకస్మా ఏవైకాఇజ్జుహుయాత్। ఏకో వా అముష్మిన్లోకే మృత్యుః॥ ౫౬ ॥ అశనయా మృత్యురేవ। తమేవాముష్మిన్లోకే ఉవయజతే। భ్రూణహత్యాయై స్వాహా త్యవభృథ ఆహుతిఇజ్జుహోతి।భ్రూణహత్యామే వావయజతే। తదాహుః। యద్భ్రూణహత్యా పాత్ర్యాఉథ। కస్మాద్యజ్ఞే ఉపి క్రియత ఇతి। అమృత్యుర్వా అన్యో భ్రూణహత్యాయా ఇత్యాహుః। భ్రూణహత్యా వావ మృత్యురితి। యద్భ్రూణహత్యాయై స్వాహేత్యవభృథ ఆహుతిఇజ్జుహోతి॥ ౫౭॥ మృత్యుమేవాహుత్యా తర్పయిత్వా పరిపాణఙ్కృత్వా। భ్రూణఘ్న భేషజఙ్కరోతి। ఏతాగ్ం హవైముణ్డిభఔదన్యవః।భ్రూణహత్యాయై ప్రాయశ్చిత్తింవిదాఞ్చకార। యో హాస్యాపి ప్రజాయాం బ్రాహ్మణగ్ం హన్తి। సర్వస్మై తస్మై భేషజఙ్కరోతి। జుమ్బకాయ స్వాహేత్యవభృథ ఉత్తమామాహుతిఇజ్జుహోతి। వరుణో వైజుమ్బకః। అన్తత ఏవ వరుణమవయజతే। ఖలతేర్విక్లిధస్య శుక్లస్య పిఙ్గాక్షస్య మూర్ధఇజ్జుహోతి। ఏతద్వై వరుణస్య రూపమ్। రూపేణైవ వరుణమవయజతే ॥ ౫౮ ॥

లోకే మృత్యుర్జుహోతి మూర్ధఇజ్జుహోతి ద్వేచ॥ ౧౬ ॥

వారుణో వా అశ్వః। తన్దేవతయా వ్యర్ధయతి। యత్ప్రాజాపత్యఙ్కరోతి। నమో రాజ్ఞేనమో వరుణాయేత్యాహ। వారుణో వా అశ్వః। స్వయైవైనన్దేవతయా సమర్ధయతి। నమో ఽశ్వాయ నమః ప్రజాపతయ ఇత్యాహ। ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః। స్వయైవైనన్దేవతయా సమర్ధయతి। నమోఽధిపతయ ఇత్యాహ॥ ౫౯॥ ధర్మో వా అధిపతిః। ధర్మమేవావ రున్ధే। అధిపతిరస్యధిపతిమ్మా కుర్వధిపతిరహం ప్రజానామ్భూ యాసమిత్యాహ। అధిపతి మేవైనగ్ం సమానానాఙ్కరోతి। మాన్ధేహి మయి ధేహీత్యాహ। ఆశిషమేవై తామాశాస్తే। ఉపాకృతాయ స్వాహేత్యుపాకృతే జుహోతి। ఆలబ్ధాయ స్వాహేతి నియుక్తే జుహోతి। హుతాయ స్వాహేతి హుతే జుహోతి। ఏషాంలోకానామభిజిత్యై ॥ ౬౦॥ ప్రవాఏష ఏభ్యోలోకేభ్యశ్శ్యవతే। యోఽశ్వమేధేన యజతే। ఆగ్నేయమైన్ద్రాగ్న మాశ్వినమ్। తాన్పశూనాలభతే ప్రతిష్ఠిత్యై। యదాగ్నేయో భవతి । అగ్నిస్సర్వా దేవతాః। దేవతా ఏవావరున్ధే। బ్రహ్మవా అగ్నిః। క్షత్రమిన్ద్రః। యదైన్ద్రాగ్నో భవతి ॥ ౬౧॥ బ్రహ్మక్షత్రే ఏవావరున్ధే। యదాశ్వినో భవతి। ఆశిషామవరుద్ధ్యై। త్రయోభవన్తి। త్రయ ఇమే లోకాః। ఏష్వేవ లోకేషు ప్రతితిష్ఠతి। అగ్నయేఽగ్ం హోముచేఽష్టా కపాల ఇతి దశహవిష మిష్టిన్నిర్వపతి । దశాక్షరా విరాట్। అన్నంవిరాట్। విరాజై వాన్నాద్యమవరున్ధే। అగ్నేర్మన్వే ప్రథమస్య ప్రచేతస ఇతి యాజ్యానువాక్యా భవన్తి సర్వత్వాయ॥ ౬౨॥

అధిపతయ ఇత్యాహాభిజిత్యా ఐన్ద్రాగ్నో భవతి రున్ధ ఏకఇచ॥ ౧౫ ॥

యద్యశ్వముపతపద్విన్దేత్। ఆగ్నేయమష్టాకపాలన్నిర్వపేత్। సౌమ్యఇచరుమ్। సావిత్ర మష్టాకపాలమ్। యదాగ్నేయో భవతి। అగ్నిస్సర్వా దేవతాః। దేవతాభిరేవైనమ్భిషజ్యతి। యథ్సౌమ్యో భవతి। సోమో వా ఓషధీనాగ్ం రాజా। యాభ్యఏవైనంవిన్దతి॥ ౬౩॥ తాభిరేవైనమ్భిషజ్యతి। యథ్సావిత్రో భవతి। సవిత్రప్రసూత ఏవైనమ్భిషజ్యతి। ఏతాభిరేవై

న్దేవతాభిర్భిషజ్యతి। అగదో హైవ భవతి। పౌష్ణఇ్చరున్నిర్వపేత్। యదిశ్లోణస్స్యాత్। పూషా వై శ్లౌణ్యస్య భిషక్। స ఏవైనమ్భిషజ్యతి। అశ్లోణో హైవ భవతి॥ ౬౪॥ రౌద్రఇ్చరున్నిర్వపేత్। యది మహతీ దేవతాఽభిమన్యేత। ఏతద్దేవత్యోవా అశ్వః। స్వయైవైనన్దేవతయా భిషజ్యతి। అగదో హైవభవతి। వైశ్వానరన్ద్వాదశకపాలన్నిర్వపే న్పుగాఖరే యది నాగచ్ఛేత్। ఇయంవా అగ్నిర్వైశ్వానరః। ఇయమేవైనమర్చిభ్యాం పరిరోధమానయతి। ఆహైవ సుత్యమహర్గచ్ఛతి। యద్యధీయాత్॥ ౬౫॥ అగ్నయేఽగ్ం హోముచె ఽష్టాకపాలః। సౌర్యం పయః। వాయవ్య ఆజ్యభాగః। యజమానో వా అశ్వః। అగ్ం హసా వా ఏషగృహీతః। యస్యాశ్వో మేధాయ ప్రోక్షితో ఽధ్యేతి। యదగ్ం హోముచే నిర్వపతి। అగ్ం హసఏవ తేన ముచ్యతే। యజమానోవా అశ్వః। రెతసా వా ఏష వ్యుధ్యతె॥ ౬౬ ॥ యస్యాశ్వో మేధాయ ప్రోక్షితో ఽధ్యేతి। సౌర్యగ్ం రేతః। యథ్సౌర్యం పయో భవతి। రేతస్సైవైనగ్ం స సమర్ధయతి। యజమానో వా అశ్వః। గర్భైర్వా ఏష వ్యుధ్యతే। యస్యాశ్వోమేధాయ ప్రోక్షితో ఽధ్యేతి। వాయవ్యా గర్భాః। యద్వాయవ్య ఆజ్య భాగో భవతి। గర్భై రెవైనగ్ం స సమర్ధయతి। అథోయస్యైషా ఽశ్వమేధే ప్రాయశ్చిత్తిః క్రియతె। ఇష్ట్వా వసీయాన్భవతి ॥ ౬౭ ॥

విన్దత్యశ్లోణో హైవ భవత్యధీయాద్యధ్యతె గర్భైరెవైనగ్ం స సమర్ధయతి ద్వే చ॥ ౧౩ ॥

తదాహుః। ద్వాదశ బ్రహ్మౌదనాన్ ఛ్సగ్గ్ంస్థితే నిర్వపేత్। ద్వాదశభిర్వేష్టిభిర్య జెతెతి। యదిష్టిభిర్యజెత। ఉపనాముకఏనంయజ్ఞస్స్యాత్। పాపీయాగ్ంస్తుస్యాత్। ఆప్తానివా ఏతస్య ఛన్దాగ్ంసి। య ఈజానః। తాని క ఏతావదాశు పునః ప్రయుఙ్క్షీతేతి। సర్వా వై సగ్గ్ంస్థితె యజ్ఞె వాగాప్యతే॥ ౬౮॥ సాప్తా భవతి యాతయామ్నీ। క్రూరీకృతెవ హి

భవత్యరుష్ఫుతా। సా న పునః ప్రయుజ్యేత్యాహుః। ద్వాదశైవ బ్రహ్మా దనాన్పుగ్గం స్థితే నిర్వపేత్। ప్రజాపతిర్వా ఓదనః। యజ్ఞః ప్రజాపతిః। ఉపనాముక ఏనంయజ్ఞో భవతి। సపాపీయాన్భవతి। ద్వాదశ భవన్తి। ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః। సంవత్సర ఏవ ప్రతితిష్ఠతి ॥౬౯॥

ఆప్యత్తే సంవత్సర ఏకఞ్చ ॥౧౮॥

ఏష వై విభూర్నామ యజ్ఞః। సర్వగ్గం హ వైతత్ర విభు భవతి। యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే। ఏష వై ప్రభూర్నామ యజ్ఞః। సర్వగ్గం హవై తత్ర ప్రభు భవతి। యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే। ఏష వా ఊర్జస్స్వాన్నామ యజ్ఞః। సర్వగ్గం హవై తత్రోర్జస్వ్యుద్భవతి। యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే। ఏష వై పయస్స్వాన్నామ యజ్ఞః॥ ౭౦॥ సర్వగ్గం హ వైతత్ర పయస్స్వద్భవతి। యత్రై తేన యజ్ఞేన యజన్తే। ఏష వై విధృతో నామ యజ్ఞః। సర్వగ్గం హవై తత్ర విధృతమ్భవతి। యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే। ఏష వైవ్యావృత్తో నామ యజ్ఞ। సర్వగ్గం హ వైతత్ర వ్యావృత్తమ్భవతి ।యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే। ఏష వై ప్రతిష్ఠితో నామ యజ్ఞః। సర్వగ్గం హవై తత్ర ప్రతిష్ఠితమ్భవతి॥ ౭౧॥ యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే। ఏషవై తేజస్స్వీ నామ యజ్ఞః। సర్వగ్గం హ వైతత్ర తేజస్స్వి భవతి। యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే। ఏషవై బ్రహ్మవర్చసీ నామ యజ్ఞః। ఆహవైతత్ర బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చసీ జాయతే। యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే। ఏష వా అతివ్యాధీ నామ యజ్ఞః। ఆహ వై తత్ర రాజన్యో ఽతివ్యాధీ జాయతే। యత్రై తేన యజ్ఞేన యజన్తే। ఏష వై దీర్ఘో నామ యజ్ఞః। దీర్ఘ యుషో హ వైతత్ర మనుష్యా భవన్తి। యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే। ఏష వైక్ల్ప్తానా మ యజ్ఞః ।కల్పతే హవై తత్రప్ర జాభ్యో యోగక్షేమః। యత్రైతేన యజ్ఞే న యజన్తే॥ ౭౨॥

పయస్స్వాన్నామ యజ్ఞః ప్రతిష్ఠిత మ్భవతి యత్రైతే న యజ్ఞేన యజన్తే షట్స

॥ ౧౯ ॥

ఏషవై విభూః ప్రభూరూర్జస్వాన్పయస్వాన్ విధృతో వ్యావృత్తః ప్రతిష్ఠితస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చస్యతి వ్యా ధీదీర్ఘః క్లిప్తో ద్వాదశ ॥

తార్ప్యేణాశ్వగ్ం సంజ్ఞపయన్తి। యజ్ఞో వైతార్ప్యమ్। యజ్ఞేనై వైనగ్ం సమర్ధయన్తి। యామేన సామ్నా ప్రస్తోతా ఽనూపతిష్ఠతే। యమలోక మేవైనజ్గమయతి। తార్ప్యే చ కృత్యధీవాసే చాశ్వగ్ం సంజ్ఞపయన్తి। ఏతద్వై పశూనాగ్ం రూపమ్। రూపేణైవ పశూనవరున్ధే। హిరణ్యకశిపు భవతి। తేజసో ఽవరుద్ధ్యై॥ ౭౩॥ రుక్మో భవతి। సువర్గస్య లోకస్యానుఖ్యాత్యై। అశ్వో భవతి। ప్రజాపతేరాప్త్యై। అస్య వై లోకస్య రూపన్తార్ప్యమ్। అన్తరిక్షస్య కృత్యధీవాసః। దివో హిరణ్యకశిపు। ఆదిత్యస్య రుక్మః। ప్రజాపతేరశ్వః। ఇమ మేవ లోకన్తార్ప్యేణాప్నోతి ॥ ౭౪। అన్తరిక్షజ్కృత్యధీవాసేన। దివగ్ం హిరణ్యకశిపునా। ఆదిత్యగ్ం రుక్మేణ। అశ్వేనైవ మేధ్యేన ప్రజాపతే స్సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యమ్। సార్ష్టితాగ్ం సమానలోక తామాప్నోతి। యోఽశ్వమేధేన యజతే। య ఉచైనమేవంవేద॥ ౭౫॥

అవరుధ్యా ఆప్నోత్యష్టౌ చ॥ ౨౦ ॥

ఆదిత్యాశ్చాఙ్గిరసశ్చ సువర్గే లోకేఽస్పర్ధన్త। తేఽఙ్గిరస ఆ దిత్యేభ్యః। అముమాదిత్యమశ్వగ్ం శ్వేతమ్భూతన్దక్షిణామనయన్। తేఽబ్రువన్। యన్నోనేష్ట। స వర్యో ఽభూదితి। తస్మాదశ్వగ్ం సవర్యేత్యాహ్వయన్తి। తస్మాద్యజ్ఞే వరో దీయతే। యత్రప్రజాపతిరాలబ్ధాశ్వో ఽభవత్। తస్మాదశ్వో నామ॥ ౭౬॥ యచ్చ్వ యదరురాసీత్।

తస్మాదర్వాజీనామ। యథ్సద్యో వాజాన్థ్సమజయత్। తస్మాద్వాజీ నామ। యదసురాణాంల్లో కానాదత్త। తస్మాదాదిత్యో నామ। అగ్ని ర్వా అశ్వమేధస్య యో నిరాయతనమ్। సూర్యో ఽగ్నేర్యోనిరాయతనమ్। యదశ్వమే ధేఽగ్నౌ చిత్య ఉత్తర వేదిముపవపతి। యోని మన్తమే వైనమాయత నవన్తఙ్కరోతి॥ ౭౭॥ యోనిమానాయతనవాన్భవతి। య ఏవంవేద। ప్రాణాపానౌ వా ఏతౌ దేవానామ్। యదర్కాశ్వమేధౌ। ప్రాణా పానావేవావరున్ధే। ఓజో బలవాం ఏతౌ దేవానామ్। యదర్కాశ్వమేధౌ। ఓజో బలమేవావరున్ధే। అగ్నిర్వా అశ్వమేధస్య యోనిరాయతనమ్ ।సూర్యోగ్నేర్యోనిరాయతనమ్ । యదశ్వమేధేఽగ్నౌ చిత్య ఉత్తరవేదిఇచ్చినోతి। తావర్కాశ్వమేధౌ। అర్కాశ్వమేధావేవావరున్ధే। అథో అర్కాశ్వ మేధయోరేవ ప్రతితిష్ఠతి॥ ౭౮॥

నామకరోతి సూర్యో ఽగ్నేర్యో నిరాయతనఇత్యారి చ॥ ౨౧ ॥

ప్రజాపతిం వైదేవాః పితరమ్। పశుమ్భూతమ్మేధాయా లభన్త। తమాలభ్యోపావసన్ ।ప్రాతర్యష్టాస్మహ ఇతి। ఏకంవా ఏతద్దేవా నామహః। యథ్సంవథ్సరః। తస్మాదశ్వః పురస్తాథ్సంవథ్సర ఆలభ్యతే। యత్రజాపతిరాలబ్ధాశ్వో ఽభవత్। తస్మాదశ్వః। యథ్సద్యో మేధోఽభవత్॥ ౭౯॥ తస్మాదశ్వమేధః। వేదుకోశ్వమాశుమ్భవతి। య ఏవంవేద। యద్వైతత్రజాపతి రాలబ్ధాశ్వో ఽభవత్। తస్మాదశ్వః ప్రజాపతేః పశూనామ నురూపతమః। ఆఽస్య పుత్రః ప్రతిరూపో జాయతే। యఏవంవేద। సర్వాణి భూతాని సమ్భృత్యాలభతే। సమేనన్నైవాస్తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయ భరన్తి। యోశ్వమేధేన యజతే॥ ౮౦॥ యఉచైనమేవంవేద। ఏతద్వై తద్దేవా ఏతాన్దేవతామ్। పశున్భూతమ్మేధాయాలభన్త ।యజ్ఞమేవ। యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్త దేవాః। కామప్రంయజ్ఞమకుర్వత। తేఽమృతత్వమకామయన్త।

తేఽమృతత్వమగచ్ఛన్। యోఽశ్వ మేధేన యజతే। దేవానా మేవాయనేనైతి॥ ౮౧॥

ప్రాజాపత్యేనైవ యజ్ఞేన యజతె కామప్రేణ। అపునర్మారమేవ గచ్ఛతి। ఏతస్య వైరూపేణ పురస్తాత్ప్రాజాపత్య మృషభన్తా పరమ్బహురూపమాలభతే। సర్వేభ్యః కామేభ్యః। సర్వస్యాప్త్యై। సర్వస్య జిత్యై। సర్వమేవ తేనాప్నోతి। సర్వ ఇజ్జయతి। యోఽశ్వమేధేన యజతె। య ఉచైనమేవంవేద॥ ౮౨॥

మేధోఽభవద్యజత ఏతి వేద ॥ ౨౨ ॥

యో వా అశ్వస్య మేధ్యస్య లోమనీ వేద। అశ్వస్యైవ మేధ్యస్య లోమల్లోమజ్జుహోతి। అహో రాత్రెవా అశ్వస్య మేధ్యస్య లోమనీ। యథ్సాయం ప్రాతర్జుహోతి। అశ్వస్యైవ మేధ్యస్య లోమల్లోమజ్జుహోతి। ఏతదనుకృతి హస్మ వై పురా। అశ్వస్య మేధ్యస్య లోమల్లోమజ్జుహ్వతి। యో వా అశ్వస్య మెధ్యస్య పదే వేద। అశ్వస్యైవ మెధ్యస్య పదేపదె జుహోతి। దర్శపూర్ణమాసౌ వా అశ్వస్య మేధ్యస్య పదే॥ ౮౩ ॥ యద్దర్శపూర్ణమాసౌ యజతే। అశ్వస్యైవ మేధ్యస్య పదేపదే జుహోతి। ఏతదనుకృతి హస్మ వై పురా। అశ్వస్య మేధ్యస్య పదే పదె జుహ్వతి। యో వా అశ్వస్య మెధ్యస్య వివర్తనంవేద। అశ్వస్యైవ మేధ్యస్య విపర్తనె వివర్తనే జుహోతి। అసౌ వా ఆదిత్యో ఽశ్వః।స ఆహవనీయమాగచ్ఛతి। తద్వివర్తతే। య దగ్నిహోత్రజ్జు హోతి। అశ్వస్యైవ మెధ్యస్య వివర్తనే వివర్తనే జుహోతి। ఏతదనుకృతి హస్మ వై పురా। అశ్వస్వ మేధ్యస్య వివర్తనే వివర్తనే జుహ్వతి॥ ౮౪॥

పదే అగ్నిహోత్రజ్జుహోతి త్రీణి చ ॥ ౨౩ ॥

ప్రజాపతి స్తమష్టాదశిభిః ప్రజాపతిరకామయతో భావస్మై యుజ్జన్తి

తెజసాఽప్రాణా అప్శీరూర్ధ్వాం ప్రజాపతిః ప్రేణాఽను ప్రథమేన ప్రజాపతిర కామయత మహాన్ వైశ్వదేవో వా అశ్వో ఽశ్వస్య ప్రజాపతిస్తంయజ్ఞ క్రతుభిరప శ్రీర్బ్రాహ్మణౌ సర్వేషు వారుణో యద్యశ్వన్తదాహురేష వై విభూస్తార్వ్యేణాదిత్యాః ప్రజాపతిం పితరంయో వా అశ్వస్య మేధ్యస్య లోమనీ త్రయో విగ్ంశతిః॥ ౨౩ ॥

ప్రజాపతిరస్మిన్లోక ఉత్తరతశ్శ్రియ మేవ ప్రజాపతిరకామయత మహాన్ యప్రాతః ప్ర వా ఏష ఏభ్యో లోకేభ్యస్సర్వగ్ం హవైత్రతపయస్స్యద్య ఉచైన మేవంవేద చత్వార్యశీతిః ॥ ౮౪ ॥

ప్రజాపతిరశ్వమేధఇజ్జుహ్వతి॥

హరిః ఓమ్ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే తృతీయాష్టకే నవమ ప్రపాఠకస్సమాప్తః

శ్రీ రస్తు

కాణకభాగప్రారమ్భః

తృతీయాష్టకే దశమ ప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్। సంజ్ఞానంవిజ్ఞానం ప్రజ్ఞాన ఇజ్ఞానదభిజానత్। సఙ్కల్పమానం ప్రకల్పమానముపకల్పమాన ముపక్లృప్తఙ్క్లృప్తమ్। శ్రేయో వసీయ ఆయథ్సమ్భృత మ్భృతమ్। చిత్రః కేతుః ప్రభానాభాన్థ్సమ్భాన్। జ్యోతిష్మాగ్ం స్తేజస్వానాతపగ్గ్ంస్త పన్నభితపన్। రోచనా రోచమానశ్శోభనశ్శోభమానః కల్యాణః। దర్శాదృష్టా దర్శతా విశ్వరూపా సుదర్ శనా। ఆప్యాయమానా ప్యాయమానా ప్యాయా సూన్నృతెరా। ఆపూర్యమాణా పూర్యమాణా పూరయన్తీ పూర్ణా పౌర్ణమాసీ। దాతాప్రదాతా ఽఽనన్దో మోదః ప్రమోదః॥ ౧॥ ఆవేశయన్ని వేశయన్థ్సం వేశనస్సగ్ం శాన్తశ్శాన్తః। ఆభవన్నభవ న్థ్సమ్భవమ్థ్సమ్భృతో భూతః। ప్రస్తుతంవిష్టుతగ్ం సగ్గ్ంస్తుత జ్కల్యాణం విశ్వరూపమ్। శుక్రమమృత న్తైజస్వి తేజస్సమిద్ధమ్। అరుణమ్భాను మన్మరీచిమదభితపత్తపస్వత్। సవితా ప్రసవితా దీప్తో దీపయన్దీప్యమానః। జ్వలఞ్జ్వలితా తపన్వితపన్థ్సన్తపన్। రోచనో రోచమా నశ్శుమ్భాశ్శుమ్భమానో వామః। సుతా సున్వతీ ప్రసుతా సూయమానా ఽభిషూయమాణా। పీతీ ప్రపా సంపా తృప్తిస్తర్పయన్తీ॥ ౨॥ కాన్తా కామ్యా కామజాతా ఽఽయుష్మతీ కామదుఘా। అభిశాస్తానుమన్తా ఽఽనన్దో మోదః ప్రమోదః। ఆసాదయన్నిషాద యన్థ్సగ్ం సాదనస్సగ్ం సన్నస్సన్నః। ఆభూర్విభూః ప్రభూశ్శమ్భూర్భువః। పవిత్రం పవయిష్యన్భ్రాతో మేధ్యః। యశో యశస్వానా యురమృతః। జీవో జీవిష్యన్థ్సర్గో

లోకః। సహస్వాన్ప్రహీయానో జస్వాన్ప్రహమానః। జయన్నభిజయన్ద్రవిణో ద్రవిణోదాః। ఆర్ద్రపవిత్రా హరికేశో మోదః ప్రమోదః॥ ౩॥ అరుణో ఉరుణరజాః పుణ్డరీకో విశ్వజిదభిజిత్। ఆర్ధ్రః పిన్వమానో ఉన్న వానసవానిరావాన్। సర్వౌషధస్సమ్భరో మహస్వాన్। ఏజత్కాజోవత్కాః। ఖ్ఖల్లకాశ్శి పివిష్టకాః। సరిసరాస్సుశేరవః। అజిరాసో గమిష్ణవః। ఇదానీన్త దానీమేతర్ హిఖ్ఖిప్రమజిరమ్। ఆశుర్నిమేషః ఫణో ద్రవన్నత్రిదవన్న్। త్వరగ్గ్ం స్త్వరమాణ ఆశురాశీయాఞ్జవః। అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోతి రాత్రో ద్విరాత్రస్త్రిరాత్రశ్చ తూరాత్రః। అగ్నిర్ ఋతుస్సూర్య ఋతుశ్చన్ద్రమా ఋతుః। ప్రజాపతిస్సంవత్సరో మహాన్కః॥ ౪॥

ప్రమోదస్తర్పయన్తీ ప్రమోదౌ జవస్త్రీణి చ॥ ౧॥

భూరగ్నిఞ్చ పృథివీఞ్చ మాఞ్చ। త్రీగ్ంశ్చ లోకాన్థ్సంవత్సరఞ్చ। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఉఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద। భువో వాయుఞ్చా న్తరిక్షఞ్చ మాఞ్చ। త్రీగ్ంశ్చలోకాన్థ్సంవత్సరఞ్చ। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఉఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద। స్వరాదిత్యఞ్చ దివఞ్చ మాఞ్చ। త్రీగ్ం ఉశ్చ లోకాన్థ్సంవత్సరఞ్చ। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఉఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీద। భూర్భువస్స్వశ్చన్ద్రమసఞ్చ దిశశ్చ మాఞ్చ। త్రీగ్ంశ్చ లోకాన్థ్సంవత్సరఞ్చ। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఉఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౫॥

సంవత్సరఞ్చ షట్చ॥ ౨॥

త్వమేవత్వాంవేత్థ యోసి సోసి। త్వమేవ త్వామచైషీః। చితశ్చాసి సఞ్చితశ్చాస్యగ్నే। ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ం శ్చాస్యగ్నే। యత్తే అగ్నే న్యూనంయదుతే ఉతిరిక్తమ్। ఆదిత్యాస్తదఙ్గిరసశ్చిన్వన్తు। విశ్వేతే దేవాశ్చితిమాపూరయన్తు। చితశ్చాసి సఞ్చితశ్చాస్యగ్నే।

ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చాస్యగ్నే। మాతేఅగ్నే ఉచయేన మాఉతిచయే నాయురావృఖి। సర్వేషా జ్యోతిషా జ్యోతిర్యదదావుదేతి। తపసో జాతమని భృష్టమోజః। తత్తేజ్యోతిరిష్టకే। తేన మే తప। తేన మేజ్వల। తేన మే దీదిహి। యావద్దేవాః। యావదసాతి సూర్యః। యావదుతాపి బ్రహ్మ॥ ౬॥

ఆవృఖినవచ ॥ 3 ॥

సంవథ్సరోసి పరివథ్సరోసి। ఇదావథ్సరోసీదువథ్సరోసి । ఇద్వథ్సరోసి వథ్సరోసి। తస్య తె వసన్తశ్శిరః। గ్రీష్మో దఖ్షిణః పఖ్షః। వర్షాః పుచ్ఛమ్। శరదుత్తరః పఖ్షః। హేమన్తో మధ్యమ్। పూర్వపక్షాశ్చితయః। అపరపఖ్షాః పురీషమ్॥ ౭॥ ఆహోరాత్రాణీష్టకాః। ఋషభోసి స్వర్గో లోకః। యస్యాన్విశి మహీయసే। తతో నో మహ ఆవహ। వాయుర్భూత్వా సర్వా దిశ ఆవాహి। సర్వాదిశో ఉనువివాహి। సర్వాదిశో ఉను సంవాహి। చిత్యా చితిమాపృణ। అచిత్యా చితి మాపృణ। చిదసి సముద్రయోనిః॥ ౮ ॥ ఇన్దుర్దఖ్శ్యేన ఋతావా। హిరణ్యపఖ్శశ్శకునో భురణ్యుః। మహాన్సధస్థ ధ్రువ ఆనిషత్తః। నమస్తె ఆస్తు మామా హిగ్ంసీః। ఏతి ప్రేతి వీతి సమిత్యుదితి। దివమ్మే యచ్ఛ। అన్తరిఖ్షమ్మే యచ్ఛ। పృథివీమ్మే యచ్ఛ। పృథివీమ్మే యచ్ఛ। అన్తరిఖ్షమ్మే యచ్ఛ। దివమ్మే యచ్ఛ। అహ్నో ప్రసారయ। రాత్ర్యా సమచ। రాత్ర్యా ప్రసారయ। అహ్నో సమచ। కామం ప్రసారయ। కామగ్ం సమచ ॥ ౯॥

పురీషగ్ం సముద్రయోనిః పృథివీమ్మే యచ్ఛాన్తరిఖ్షమ్మే యచ్ఛ సప్తచ॥ ౪ ॥

భూర్భువస్సువః। ఓజో బలమ్। బ్రహ్మాఖ్షత్రమ్। యశో మహత్। సత్యన్తపో నామ। రూపమమృతమ్। చఖ్షుశ్శ్రోత్రమ్। మన ఆయుః। విశ్వం యశో మహః। సమన్తపోహారో

భాః। జాతవేదా యది వా పావకోసి। వైశ్వానరో యది వా వైద్యుతోసి। శం ప్రజాభ్యో యజమానాయ లోకమ్। ఊర్జం పుష్టిం దదభ్యా వవృత్స్వ॥ ౧౦॥

భాశ్చత్వారి చ॥ ౫ ॥

రాజ్ఞీ విరాజ్ఞీ। సమ్రాజ్ఞీ స్వరాజ్ఞీ। అర్చిశ్శోచిః। తపో హరో భాః। అగ్నిరిన్ద్రో బృహస్పతిః। విశ్వేదేవా భువనస్య గోపాః। తే మా సర్వే యశసా సగ్ం సృజన్తు॥ ౧౧ ॥

రాజ్ఞీన్ద్రో మా సప్త॥ ౬ ॥

అసవే స్వాహా వసవే స్వాహా। విభువే స్వాహా వివస్వతే స్వాహా। అభిభువే స్వాహా ఉధిపతయేస్వాహా। దివాం పతయే స్వాహాఽగ్ం హస్పత్యాయ స్వాహా। చాక్షుష్మత్యాయ స్వాహా జ్యోతిష్మత్యాయ స్వాహా। రాజ్ఞే స్వాహా విరాజ్ఞే స్వాహా। సమ్రాజ్ఞే స్వాహా స్వరాజ్ఞే స్వాహా। శూషాయ స్వాహా సూర్యాయస్వాహా। చన్ద్రమసే స్వాహా జ్యోతిషే స్వాహా। సగ్ంసర్పాయ స్వాహా కల్యాణాయ స్వాహా। అర్జునాయ స్వాహా॥ ౧౨ ॥

కల్యాణాయ స్వాహైకఞ్చ॥ ౭ ॥

విపశ్చితే పవమానాయ గాయత। మహీ న ధారా ఉత్యన్ధో అర్షతి। అహిర్హ జీర్ణామతిసర్పతిత్వచమ్। అత్యాన క్రీడన్న సరద్వ్యషా హరిః। ఉపయామగృహీతోసి మృత్యవే త్వాజుష్టఞ్జుహ్నోమి। ఏష తే యోనిర్మృత్యవేత్వా। అప మృత్యుమపఖ్యధమ్। అపేతశ్శపథఞ్జహి। అధానో అగ్న ఆవహ। రాయస్పోషగ్ం సహస్రిణమ్॥ ౧౩ ॥ యే తే సహస్రమయుతం పాశాః। మృత్యో మర్త్యాయ హన్తవే। తాన్ యజ్ఞస్య మాయయా। సర్వా నవయజామహే। భఖ్షో ఽస్యమృతభఖ్షః। తస్య తే మృత్యుపీతస్యామృతవతః।

స్వగాకృతస్య మధుమతః। ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి। మన్దా ఽభిభూతిః కెతుర్యజ్ఞానాంవాక్। అసావేహి॥ ౧౪॥ అన్ధో జాగృవిః ప్రాణ। అసావేహి। బధిర ఆక్రన్దయితరపాన। అసావేహి। అహస్తో ఽస్త్వా చక్షుః। అసావేహి। అపాదాశో మనః। అసావేహి। కవే విప్ర చిత్తైశ్రోత్ర। అసావేహి॥ ౧౫॥ సుహస్తస్సువాసాః। శూషో నామాస్యమృతో మర్త్యేషు। తన్వా ఽహన్తథా వేద। అసావేహి। అగ్నిర్మే వాచిశ్రితః। వాగ్ధృదయే। హృదయ మ్మయి। అహమమృతే। అమృతమ్బహ్మణి। వాయుర్మే ప్రాణే శ్రితః॥ ౧౬॥ ప్రాణో హృదయే। హృదయమ్మయి। అహమమృతే। అమృతమ్బహ్మణి। సూర్యో మె చక్షుషి శ్రితః। చక్షుర్ హృదయే। హృదయమ్మయి। అహమమృతే। అమృతమ్బహ్మణి। చన్ద్రమా మె మనసి శ్రితః॥ ౧౭॥ మనో హృదయే। హృదయమ్మయి। అహమమృతే। అమృత మ్బహ్మణి। దిశో మెశ్రోత్రే శ్రితాః। శ్రోత్రగ్ం హృదయే। హృదయమ్మయి। అహమమృతే। అమృత మ్బహ్మణి। ఆపో మె రేతసి శ్రితాః॥ ౧౮॥ రేతో హృదయే। హృదయ మ్మయి। అహమమృతే। అమృత మ్బహ్మణి। పృథివీ మె శరీరే శ్రితా। శరీరగ్ం హృదయే। హృదయ మ్మయి। అహమమృతే। అమృత మ్బహ్మణి। ఓషధివనస్పతయో మె లోమసు శ్రితాః॥ ౧౯॥ లోమాని హృదయే। హృదయ మ్మయి। అహమమృతే। అమృత మ్బహ్మణి। ఇన్ద్రో మె బలే శ్రితః। బలగ్ం హృదయే। హృదయ మ్మయి। అహమమృతే। అమృత మ్బహ్మణి। పర్జన్యో మెమూర్ధ్ని శ్రితః॥ ౨౦॥ మూర్ధా హృదయే। హృదయ మ్మయి। అహమృమృతే। అమృత మ్బహ్మణి। ఈశానో మే మన్యౌ శ్రితః। మన్యుర్ హృదయే। హృదయ మ్మయి। అహమమృతే। అమృతమ్బహ్మణి। ఆత్మామ ఆత్మని శ్రితః॥ ౨౧॥ ఆత్మా హృదయే। హృదయమ్మయి। అహమమృతే। అమృత మ్బహ్మణి। పునర్మ ఆత్మా పునరాయురాగాత్। పునః ప్రాణః పునరాకూతమాగాత్। వైశ్వానరొరశ్మిభిర్వా వృధానః। అన్తస్తిష్ఠత్వమృతస్యగోపాః॥ ౨౨॥

సహ్యసిణమిహి శ్రోత్రాసావేహి ప్రాణే శ్రితో మనసి శ్రితో రేతసి శ్రితా లోమసు శ్రితా మూర్ధ్ని శ్రిత ఆత్మని శ్రితౌఽష్టౌ చ॥ ౮ ॥

అగ్నిర్వాయుస్సూర్యశ్చన్ద్రమా దిశ ఆపః పృథివ్యోషధి వనస్పతయ ఇన్ద్రః పర్జన్య ఈశాన ఆత్మా పునర్మే త్రయోదశః ॥

ప్రజాపతిర్దేవానసృజత। తే పాప్మనా సన్దితా అజాయన్త। తాన్యుద్యత్। యద్యుద్యత్। తస్మాద్విద్యుత్। తమవృశ్చత్। యదవృశ్చత్। తస్మాద్వృష్టిః। తస్మాద్యత్రైతే దేవతే అభిప్రాప్నుతః । విచ హైవాస్య తత్ర పాప్మానన్వ్యతః॥ ౨౩॥ వృశ్చతశ్చ। సైషా మీమాగ్ంసా ఽగ్ని హోత్ర ఏవ సమ్పన్నా। అథో ఆహుః। సర్వేషు యజ్ఞక్రతుష్వితి। హోష్యన్నప ఉపస్పృశేత్। విద్యుదసి విద్య మే పాప్మానమితి। అథ హుత్వోప స్పృశేత్। వృష్టిరసి వృశ్చ మే పాప్మానమితి। యక్ష్యమాణో వేష్ట్వావా। విచ హైవాస్యైతే దేవతే పాప్మానన్వ్యతః॥ ౨౪॥ వృశ్చతశ్చ। అత్యగ్ంహో హారుణిః। బ్రహ్మచారిణే ప్రశ్నాన్ప్రోచ్య ప్రజిఘాయ। పరేహి। ప్లక్షన్దైయ్యామ్పాతిం పృచ్ఛ। వేత్థ సావిత్రా 3 న్నవేత్థా 3 ఇతి। తమాగత్య పప్రచ్ఛ। ఆచార్యో మా ప్రాహైషీత్। వేత్థ సావిత్రా 3 న్నవేత్థా 3 ఇతి। స హోవాచ వేదేతి॥ ౨౫॥ స కస్మిన్నతిష్ఠిత ఇతి। పరోరజసీతి। కస్తద్యత్పరోరజా ఇతి। ఏష వావ స పరోరజా ఇతి హోవాచ। య ఏష తపతి। ఏషో ఽర్వాగ్రజా ఇతి। స కస్మిన్నేష ఇతి। సత్య ఇతి। కిన్తత్సత్యమితి । తప ఇతి॥ ౨౬॥ కస్మిన్ను తప ఇతి। బల ఇతి। కిన్తద్బలమితి। ప్రాణ ఇతి। మా స్మ ప్రాణమతి పృచ్ఛ ఇతి మా ఽఽచార్యో ఽబ్రవీదితి హోవాచ బ్రహ్మచారీ। స హోవాచ ప్లక్షోదైయామ్పాతిః। యద్వై బ్రహ్మచారిన్ప్రాణమత్య ప్రక్ష్యః। మూర్ధా తేవ్యపతిష్యత్। అహము త ఆచార్యాచ్ఛ్రేయాన్భవిష్యామి। యో మా సావిత్రే సమవాదిష్టేతి॥ ౨౭॥ తస్మాత్సావిత్రే న సంవదేత। స యో హ వై సావిత్రం

విదుషా సావిత్రే సంవదతే। సహాస్మిఞ్ఛ్రియన్దధాతి। అను హ వా అస్మా అసౌ తపఞ్ఛ్రియం మన్యతే। అన్వస్మై శ్రీ స్తపో మన్యతే। అన్వస్మై తపో బలం మన్యతే। అన్వస్మై బలం ప్రాణం మన్యతే। స యదాహ। సంజ్ఞానంవిజ్ఞానన్దర్ శా దృష్టేతి। ఏష ఏవ తత్॥ ౨౮॥ అథ యదాహ। ప్రస్తుతంవిష్టుతగ్ం సుతా సున్వతీతి। ఏష ఏవ తత్। ఏష హ్యేవ తాన్యహాని। ఏష రాత్రయః। అథ యదాహ । చిత్రః కేతుర్దాతాప్రదాతా సవితా ప్రసవితా ఉభిశాస్తా ఉనుమన్తేతి। ఏష ఏవ తత్। ఏషహ్యేవ తేఽహ్నో ముహూర్తాః। ఏష రాత్రేః॥ ౨౯॥ అథ యదాహ। పవిత్ర మ్పవయిష్యన్నహ స్వాన్నహీయా నరుణో ఽరుణరజా ఇతి। ఏష ఏవతత్। ఏష హ్యేవ తేఽర్ధమాసాః। ఏష మాసాః। అథ యదాహ। అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోఽగ్నిర్ ఋతుః ప్రజాపతిస్సంవత్సర ఇతి। ఏష ఏవ తత్। ఏష హ్యేవతే యజ్ఞక్రతవః । ఏష ఋతవః॥ ౩౦॥ ఏష సంవత్సరః। అథ యదాహ। ఇదానీన్తదానీమితి। ఏష ఏవతత్। ఏష హ్యేవ తే ముహూర్తానా మ్ముహూర్తాః। జనకో హ వైదేహః। అహోరాత్రైస్సమాజగామ। తగ్ంహోచుః। యో వా అస్మాన్వేద। విజహాత్యాప్మానమితి॥ ౩౧॥ సర్వమాయురేతి। అభి స్వర్గల్లోక ఇ్జయతి। నాస్యాముష్మిన్లోకే ఽన్నజ్ఞ్ఞీయత ఇతి। విజహాద్ధవై పాప్మానమితి। సర్వమాయురేతి। అభి స్వర్గల్లోక ఇ్జయతి। నాస్యాముష్మిల్లోకే ఽన్నజ్ఞ్ఞీయతే। య ఏవంవేద। అహీనా హోశ్వత్థ్యః। సావిత్రంవిదాఞ్చకార॥ ౩౨॥ సహ హగ్ంసో హిరణ్మయో భూత్వా। స్వర్గంలోకమియాయ। ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్। హగ్ం ఽసో హవై హిరణ్మయో భూత్వా। స్వర్గంలోకమేతి। ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్। య ఏవంవేద। దేవభాగో హ శ్రౌతర్షః। సావిత్రంవిదాఞ్చకార। తగ్ం హ వాగదృశ్యమానా ఽభ్యువాచ॥ ౩౩॥ సర్వమృత గౌతమోవేద। యస్సావిత్రంవేదేతి। సహోవాచ। కైషా వాగసీతి। అయమహగ్ం సావిత్రః। దేవానాముత్తమో లోకః। గుహ్యం మహో బిభ్రదితి।

ఏతావతిహ గౌతమః। యజ్ఞోపవీతజ్ఞత్వా ఉధోనిపపాత। నమో నమ ఇతి॥ ౩౪॥ సహోవాచ। మాభైషీర్గౌతమ। జితో వై తేలోక ఇతి। తస్మాద్యే కేచ సావిత్రంవిదుః। సర్వే తె జితలోకాః। సయో హ వై సావిత్రస్యాష్టాక్షరం పదగ్గం శ్రియా ఉభిషిక్తంవేద। శ్రియా హైవాభిషిచ్యతే। ఘృణిరితి ద్వేఅక్షరే। సూర్య ఇతిత్రీణి। ఆదిత్య ఇతి త్రీణి॥ ౩౫॥ ఏతద్వై సావిత్రస్యాష్టాక్షరం పదగ్గం శ్రియా ఉభిషిక్తమ్। య ఏవంవేద। శ్రియా హైవాభిషిచ్యతె। తదేతదృచా ఉభుక్తమ్। ఋచౌ అక్షరె పరమే వ్యోమన్న్। యస్మిన్నేవా అధి విశ్వే నిషేదుః। యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి। య ఇత్తద్విదుస్త ఇమె సమాసత ఇతి। నహ వా ఏతస్యర్చా న యజుషా నసామ్నా ఉథో ౯ఉస్తి। యస్సావిత్రంవేద॥ ౩౬॥ తదేతత్పరి యద్దేవ చక్రమ్। ఆర్ద్రం పిన్వమానగ్గం స్వర్గే లోక ఏతి। విజహద్విశ్వా భూతాని సంపశ్యత్। ఆర్ద్రో హవై పిన్వమానస్స్వర్గె లోక ఏతి। విజహన్విశ్వా భూతాని సంపశ్యన్న్। య ఏవంవేద। శూషో హవై వార్ష్ణేయః। ఆదిత్యేన సమాజగామ। తగ్గంహోవాచ। ఏహి సావిత్రంవిద్ధి। అయంవైస్వర్గ్యో ఉగ్నిః పారయిష్ణురమృతాథ్సమ్భూత ఇతి। ఏష వావ స సావిత్రః। య ఏష తపతి। ఏహి మాంవిద్ధి। ఇతి హైవైనన్తదువాచ॥ ౩౭॥

ద్యతో ద్యతో వేదేతి తప ఇతి సమవాదిష్టైతి తద్రాత్రేర్ ఋతవ ఏతి చకారొ వాచ నమ ఇత్యాదిత్య ఇతి త్రీణి సావిత్రంవేద విద్ధి పఞ్చచ॥ ౯ ॥

ప్రజాపతిర్దేవాన్పుంజ్ఞానం ప్రస్తుతన్తాన్యహాన్యేష రాత్రయశ్చితః కేతు స్తెఉహ్నో ముహూర్తా రాత్రేః పవిత్రన్తేఉర్ధమాసాఅగ్నిష్టోమాయజ్ఞకతవ ఇదానీ మ్ముహూర్తానాఞ్జనకా ఉహీనా దేవభాగఃకైషా వాజ్మా శూషా హ వై షోడశ ॥

ఇయంవావ సరఘా। తస్యా అగ్ని రేవ సారఘ మ్మధు। యాఏతాః పూర్వపఖ్షా

పరపక్షయో రాత్రయః। తామధుకృతః। యాన్యహాని। తెమధువృషాః। సయోహవా ఏతా మధుకృతశ్చ మధువృషాగ్ంశ్చ వేద। కుర్వన్తి హాస్యైతా అగ్నౌ మధు। నాస్యేష్టా పూర్తధయన్తి। అథ యో నవేద॥ ౩౮॥ నహాస్యైతా అగ్నౌ మధు కుర్వన్తి। ధయన్త్యస్యేష్టా పూర్తమ్। యో హవా అహోరాత్రాణా న్నామధేయాని వేద। నాహోరాత్రేష్వార్తిమార్ఛతి। సంజ్ఞానం విజ్ఞానన్దర్శా దృష్టేతి। ఏతావనువాకౌ పూర్వపక్షస్యాహో రాత్రాణా న్నామధేయాని। ప్రస్తుతంవిష్టుతగ్ం సుతా సున్వతీతి। ఏతావనువాకావపరపక్షస్యాహో రాత్రాణా న్నామధేయాని। నాహోరాత్రేష్వార్తి మార్ఛతి। య ఏవంవేద॥ ౩౯॥ యో హవై ముహూరానా న్నామధేయాని వేద। న ముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి। చిత్రః కేతుర్దాతా ప్రదాతా సవితా ప్రసవిత్రా ఉభిశాస్తా ఉనుమన్తేతి। ఏతే ఉనువాకా ముహూర్తానాన్నా మధేయాని। న ముహూర్తేష్వార్తి మార్ఛతి। య ఏవంవేద। యోహవా అర్ధమాసానాఞ్చ మాసానాఞ్చ నామధేయాని వేద। నార్ధమాసేషు న మాసేష్వార్తిమార్ఛతి। పవిత్రం పవయిష్యన్నహస్యాన్న హీయానరుణో ఉరుణరజా ఇతి। ఏతే ఉనువాకా అర్ధమాసానాఞ్చ మాసానాఞ్చ నామధేయాని॥ ౪౦॥ నార్ధమాసేషు న మాసేష్వార్తిమార్ఛతి। య ఏవంవేద। యోహవై యజ్ఞక్రతూనా ఞ్చర్తూనాఞ్చ సంవత్సరస్య చ నామధే యాని వేద। న యజ్ఞక్రతుషు నర్తుషు న సంవత్సర ఆర్తిమార్ఛతి। అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోగ్నిర్ ఋతుః ప్రజాపతిస్సంవత్సర ఇతి। ఏతే ఉనువాకా యజ్ఞక్రతూనా ఞ్చర్తూనాఞ్చ సంవత్సరస్య చ నామధేయాని। న యజ్ఞక్రతుషు నర్తుషు న సంవత్సర ఆర్తిమార్ఛతి। య ఏవంవేద। యో హ వై ముహూర్తానాన్ముహూర్తాన్ వేద। న ముహూర్తానా న్ముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి॥ ౪౧॥ ఇదానీన్తదానీమితి। ఏతే వై ముహూర్తానా న్ముహూర్తాః। న ముహూర్తానా న్ముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి। య ఏవంవేద। అథో యథా ఖ్షేత్రజ్ఞా

భూత్వాఽను ప్రవిశ్యాన్నమత్తి। ఏవమేవైతాన్ క్షేత్రజ్ఞా భూత్వాఽను ప్రవిశ్యాన్నమత్తి। స ఏతేషామేవ సలోకతాగ్ం సాయుజ్యమశ్నుతే। అప పునర్మృత్యుఞ్జయతి। య ఏవంవేద ॥ ౪౨ ॥

న వేదైవంవేదానువాకా అర్ధమాసానాఞ్చ మాసానాఞ్చ నామధేయాని ముహూర్తేష్వార్తి మార్ఛతి నవచ॥ ౧౦ ॥

ఇయమహోరాత్రాణాగ్ం సంజ్ఞానం పూర్వపక్షస్య ప్రస్తుత మపరపక్షస్య ముహూర్తానాఞ్చిత్రః కేతురర్ధమాసానాం పవిత్రంయజ్ఞక్రతూనామగ్నిష్టోమో యజ్ఞక్రతూనామిదానీ మ్ముహూర్తానా మ్ముహూర్తాన్ వేదేదానీమథో ద్వాదశ ॥

కశ్చిద్ధవా అస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య। ఆత్మానంవేద। అయమహమస్మీతి। కశ్చిథ్స్వంలోకన్న ప్రతి ప్రజానాతి। అగ్నిముగ్థోహైవ ధూమతాన్తః। స్వల్లోకన్న ప్రతి ప్రజానాతి। అథయో హైవైతమగ్నిగ్ం సావిత్రంవేద। స ఏవాస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య। ఆత్మానంవేద। అయమహమస్మీతి ॥ ౪౩॥ సస్వల్లోకం ప్రతి ప్రజానాతి। ఏష ఉవైవైనంత థ్సావిత్రః। స్వర్గంలోక మభివహతి। అహోరాత్రైర్వా ఇదగ్ం సయుగ్భిః క్రియతె। ఇతిరాత్రాయాదీక్షిషత। ఇతిరాత్రాయ వ్రతముపాగురితి। తానిహానేవంవిదుషః। అముష్మిన్లోకే శేవధిన్దధతి। ధీతగ్ం హైవ స శేవధిమను పరైతి। అథయో హైవైతమగ్నిగ్ం సావిత్రంవేద॥ ౪౪॥ తస్య హైవాహోరాత్రాణి। అముష్మిన్లోకే శేవధి న్దధతి। అధీతగ్ంహైవ స శేవధిమను పరైతి। భరద్వాజో హ త్రిభిరాయుర్భిర్బ్రహ్మ చర్యముపాస। తగ్ం హ జీర్ణిగ్ం స్థవి రగ్ం శయానమ్। ఇన్ద్ర ఉప వ్రజ్యోవాచ। భరద్వాజ। యత్తే చతుర్థమాయుర్దద్యామ్। కిమేనేన కుర్యా ఇతి। బ్రహ్మచర్యమేవైనేన చరెయమితి హోవాచ॥ ౪౫॥ తగ్ంహ త్రీన్గిరిరూపానవిజ్ఞాతానివ

దర్శయాఞ్చకార। తేషాగ్ం హైకకస్మాన్ముష్టినా ఽఽదదె। సహోవాచ। భరద్వాజెత్యా మన్త్ర్య। వేదా వా ఏతె। అనన్తావై వేదాః। ఏతద్వా ఏతైస్త్రిభిరాయుర్భర న్వవోచథాః। అథ త ఇతరదననూక్తమేవ। ఏహీమంవిద్ధి। అయంవై సర్వవిద్యేతి ॥ ౪౬॥ తస్మైహైతమగ్నిగ్ం సావిత్రమువాచ। తగ్ంస విదిత్వా। అమృతో భూత్వా। స్వర్గంలోకమియాయ। ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్। అమృతో హైవభూత్వా। స్వర్గంలోకమేతి। ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్। య ఏవంవేద। ఏషో ఏవ త్రయీ విద్యా॥ ౪౭॥ యావన్తగ్ం హ వైత్రయ్యా విద్యయా లోకఞ్జయతి। తావన్తల్లోకఞ్జయతి। య ఏవంవేద। అగ్నేర్వా ఏతాని నామధేయాని। అగ్నెరెవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। యఏవంవెద। వాయోర్వా ఏతాని నామధేయాని। వాయోరేవ సాయుజ్యగ్ం సలొకతామాప్నాతి। య ఏవంవేద। ఇన్ద్రస్యవా ఏతాని నామధేయాని ॥ ౪౮॥ ఇన్ద్రస్యైవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। య ఏవంవెద। బృహస్పతెర్వా ఏతాని నామధెయాని। బృహస్పతెరెవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। య ఏవంవేద। ప్రజాపతేర్వా ఎతాని నామధెయాని। ప్రజాపతెరెవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। య ఏవంవేద। బ్రహ్మణో వా ఏతాని నామధేయాని। బ్రహ్మణ ఏవ సాయుజ్యగ్ం సలొకతామాప్నోతి। య ఏవంవేద। స వా ఏషోగ్నిరపఖ్షపుచ్ఛొ వాయురెవ। తస్యాగ్నిర్ముఖమ్। అసావాదిత్యశ్శిరః। స యదేతే దేవతె అన్తరెణ। తత్పర్వగ్ంసీవ్యతి। తస్మాత్సావిత్రః॥ ౪౯॥

అయమహమస్మీతి వేద హోవాచ సర్వవిద్యేతి విద్యేన్ద్రస్య వా ఏతాని నామధేయాని బ్రహ్మణ ఏవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి సప్తచ॥ ౧౧ ॥

అగ్నేర్వాయెరిన్ద్రస్య బృహస్పతేః ప్రజాపతెర్బ్రహ్మణస్పవై సప్త ॥

సంజ్ఞానం భూస్త్వమేవ సంవత్సరోసి భూరాజ్ఞ్యసవే విపశ్చితే ప్రజాపతిర్దేవానియం వావ సరఘా కశ్చిద్ధైకాదశ॥ ౧౧ ॥

సంజ్ఞానగ్ం రాజ్ఞీ మూర్ధా హృదయ ఏష సంవత్సరో నార్ధమాసేషు నవచత్వారిగ్ంశత్॥ ౪౯॥

సంజ్ఞానగ్ం సావిత్రః॥

హరిః ఓమ్ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే తృతీయాష్టకే దశమప్రపాఠకస్సమాప్తః

తృతీయాష్టకే ఏకాదశ ప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్। లోకోసి స్వర్గోసి। అనన్తోస్యపారోసి। అక్షితోస్యక్షయ్యోసి। తపసః ప్రతిష్ఠా। త్వయాదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా। తన్త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౧॥ తపోసి లోకే శ్రితమ్। తేజసః ప్రతిష్ఠా। త్వయాదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తృ విశ్వస్య జనయిత్రి। తత్త్వోపదధేకామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౨॥ తేజోసి తపసి శ్రితమ్। సముద్రస్య ప్రతిష్ఠా। త్వయాదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం ఽసుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తృ విశ్వస్య జనయిత్రి। తత్త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౩॥ సముద్రోసి తేజసి శ్రితః। అపాం ప్రతిష్ఠా। త్వయాదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా। తన్త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయాదేవతయాఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీద॥ ౪॥ ఆపస్సు సముద్రే శ్రితాః। పృథివ్యాః ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు। ఇదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్త్ర్యో విశ్వస్య జనయిత్ర్యః। తావ ఉపదధే కామదుఘా అక్షితాః। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౫॥ పృథివ్యస్యప్సు శ్రితా। అగ్నేః ప్రతిష్ఠా। త్వయాదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్త్రీ. విశ్వస్య జనయిత్రీ।

తాన్త్సోపదధే కామదుఘామక్షితామ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఉఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౬॥ అగ్నిరసి పృథివ్యాగ్ం శ్రితః। అన్తరిక్షస్య ప్రతిష్ఠా। త్వయీదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూత విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా। తన్త్సోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౭॥ అన్తరిక్షమస్యగ్నౌ శ్రితమ్। వాయోః ప్రతిష్ఠా। త్వయీదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్త్ర విశ్వస్య జనయిత్ర। తత్త్సో పదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఉఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౮॥ వాయురస్యన్తరిక్షే శ్రితః। దివః ప్రతిష్ఠా। త్వయీదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా। తన్త్సోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఉఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౯॥ ద్యౌరసి వాయౌ శ్రితా। ఆదిత్యస్య ప్రతిష్ఠా। త్వయీదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ। తాన్త్సోపదధే కామదుఘామక్షితామ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాఉఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౧౦॥ ఆదిత్యోసి దివి శ్రితః। చన్ద్రమసః ప్రతిష్ఠా। త్వయీదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా। తన్త్సోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఉఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౧౧॥ చన్ద్రమా అస్యాదిత్యే శ్రితః। నక్షత్రాణాం ప్రతిష్ఠా। త్వయీదమన్తః। విశ్వంయక్షం విశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా। తన్త్సోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దెవతయా ఉఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౧౨॥ నక్షత్రాణిస్థచన్ద్రమసి శ్రితాని। స్తంవత్సరస్య ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు। ఇదమన్తః।

విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్త్రాణి విశ్వస్య జనయిత్రాణి। తాని వ ఉ పదధే కామదుఘాన్యక్షితాని। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయాదేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౧౩॥ సంవత్సరోసి నక్షత్రేషు శ్రితః। ఋతూనాం ప్రతిష్ఠా। త్వయాదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా। తన్త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీద॥ ౧౪॥ ఋతవస్త్వ సంవత్సరే శ్రితాః। మాసానాం ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు। ఇదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః। తాన్వ ఉపదధే కామదుఘానక్షితాన్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౧౫॥ మాసాస్త్వర్తుషు శ్రితాః। అర్ధమాసానాం ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు। ఇదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్యజనయితారః। తాన్వ ఉపదధే కామదుఘానక్షితాన్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీద॥ ౧౬॥ అర్ధ మాసాస్త్వమాసు శ్రితాః। అహోరాత్రయోః ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు। ఇదమన్తః। విశ్వంయక్షం విశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః। తాన్వ ఉపదధే కామదుఘానక్షితాన్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౧౭॥ అహో రాత్రే స్థో ఽర్ధమాసేషు శ్రితే। భూతస్య ప్రతిష్ఠే భవ్యస్య ప్రతిష్ఠే। యువయోరిదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్త్ర్యౌ విశ్వస్య జనయిత్ర్యౌ। తే వాముపదధే కామదుఘే అక్షితే। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౧౮॥ పౌర్ణ మాస్యష్ట కాఽమావాస్యా। అన్నాదాస్త్వా ఽన్నదుఘౌ యుష్మాసు। ఇదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్త్ర్యౌ

విశ్వస్య జనయిత్ర్యః। తావ ఉపదధే మదుఘా అక్షితాః। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౧౯॥ రాడసి బృహతీ శ్రీరసీన్ధుపత్నీ ధర్మపత్నీ। విశ్వమ్భూతమను ప్రభూతా। త్వయీదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్త్రీవిశ్వస్య జనయిత్రీ। తాన్త్సోపదధే కామదుఘామక్షితామ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౨౦॥ ఓజోసి సహోసి। బలమసి భ్రాజోసి। దేవానాన్ధామామృతమ్। అమర్త్యస్తపోజాః। త్వయీదమన్తః। విశ్వంయక్షంవిశ్వమ్భూతంవిశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా। తన్త్సోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు। తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద॥ ౨౧ ॥

లోకస్తపస్తే జస్సముద్ర ఆపః పృథివ్యగ్నిరన్తరిక్షంవాయుర్ద్యౌ రాదిత్యశ్చన్ద్రమా నక్షత్రాణి సంవత్సర ఋతవో మాసా అర్ధమాసా అహోరాత్రే పౌర్ణమాసీ రాడస్యోజో స్యేకవిగ్ంశతిః॥ ౧ ॥

లోకోసి భర్తాతమ్। తపస్తేజోసి భర్తృతత్। సముద్రోసి భర్తాతమ్। ఆపస్త్వభర్త్యస్తా వః। పృథివీ భర్త్రీతామ్। అగ్నిరసి భర్తాతమ్। అన్తరిక్షం భర్తృతత్। వాయురసి భర్తాతమ్। ద్యౌరసి భర్త్రీతామ్। ఆదిత్యశ్చన్ద్రమా భర్తాతమ్। నక్షత్రాణిస్థభర్త్రాణి తాని వః। సంవత్సరోసి భర్తాతమ్। ఋతవో మాసా అర్ధమాసా భర్తారో భర్తారో భర్తారస్తాన్ వః। అహోరాత్రే భర్త్యాతే వామ్। పౌర్ణమాసీ భర్త్యస్తా వః। రాడసి భర్త్రీతామ్। ఓజోసి భర్తాతమేకవిగ్ం శతిః ॥

త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహోదివః। త్వగ్ం శర్ధో మారుతం పృక్ష ఈశిషే।

త్వంవాతైరరుణైర్యాసి శఙ్గయః। త్వం పూషా విధతః పాసినుత్మనా। దేవా దేవేషు శ్రయధ్వమ్। ప్రథమా ద్వితీయేషు శ్రయధ్వమ్ ద్వితీయాస్తృతీయేషు శ్రయధ్వమ్। తృతీయా శ్చతుర్థేషు శ్రయధ్వమ్। చతుర్థాః పఞ్చమేషు శ్రయధ్వమ్। పఞ్చమాష్షష్ఠేషు శ్రయధ్వమ్॥ ౨౨॥ షష్ఠాస్సప్తమేషు శ్రయధ్వమ్। సప్తమా అష్టమేషు శ్రయధ్వమ్। అష్టమా నవమేషు శ్రయధ్వమ్। నవమా దశమేషు శ్రయధ్వమ్। దశమా ఏకాదశేషు శ్రయధ్వమ్। ఏకాదశా ద్వాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వాదశాస్త్రయోదశేషు శ్రయధ్వమ్। త్రయో దశాశ్చతుర్దశేషు శ్రయధ్వమ్। చతుర్దశాః పఞ్చదశేషు శ్రయధ్వమ్। పఞ్చదశాష్షోడశేషు శ్రయధ్వమ్॥ ౨౩॥ షోడశాస్సప్తదశేషు శ్రయధ్వమ్। సప్తదశా అష్టాదశేషు శయధ్వమ్। అష్టాదశా ఏకాన్న విగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్। ఏకాన్న విగ్ంశా విగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్। విగ్ంశా ఏకవిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్। ఏకవిగ్ంశా ద్వావిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్। ద్వావిగ్ంశా స్త్రయోవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్। త్రయోవిగ్ంశాశ్చతుర్విగ్ం శేషుశ్రయధ్వమ్। చతుర్విగ్ంశాః పఞ్చవిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్। పఞ్చవిగ్ంశాష్షడ్విగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్॥ ౨౪॥ షడ్విగ్ం శాస్సప్త విగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్। సప్తవిగ్ంశా అష్టావిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్। అష్టావిగ్ంశా ఏకాన్న త్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్। ఏకాన్న త్రిగ్ం శాస్త్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్। త్రిగ్ంశా ఏకత్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్। ఏకత్రిగ్ంశా ద్వాత్రిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్। ద్వాత్రిగ్ం శాస్త్రయస్త్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్। దేవాస్త్రిరేకాదశాస్త్రిస్త్రయస్త్రిగ్ంశాః। ఉత్తరే భవత। ఉత్తరవర్త్మాన ఉత్తరసత్వానః। యత్కామ ఇదఞ్జుహోమి। తన్మే సమృద్ధ్యతామ్। వయగ్ంస్యామ పతయో రయీణామ్। భూర్భువస్స్వాహా॥ ౨౫ ॥

షష్ఠేషు శ్రయధ్వగ్ంషోడశేషు శ్రయధ్వగ్ం షడ్విగ్ం శేషుశ్రయధ్వముత్తరే భవతో త్తరవర్త్మాన ఉత్తరసత్వానశ్చత్వారిచ॥ ౨ ॥

అగ్నావిష్ణూ సజోషసా। ఇమా వర్ధన్తు వాజ్గిరః। ద్యుమ్నైర్వాజేభిరాగతమ్। రాజ్ఞీ విరాజ్ఞీ। సమ్రాజ్ఞీ స్వరాజ్ఞీ। అర్చిశ్శోచిః। తపా హరో భాః। అగ్నిస్సోమో బృహస్పతిః। విశ్వేదేవా భువనస్య గోపాః। తే సర్వేసజ్గత్య। ఇదం మె ప్రావతావచః। వయగ్ం స్యామ పతయోరయీణామ్। భూర్భువస్స్వస్వాహా॥ ౨౬॥

సజ్గత్య త్రీణిచ॥ 3॥

అన్నపతేఽన్నస్య నో దేహి। అనమీవస్య సుష్మిణః। ప్రప్రదాతారన్తారిషః। ఊర్జన్నో ధేహి ద్విపదే చతుష్పదె। అగ్నే పృథివీపతే। సోమ వీరుధాం పతే। త్వష్టస్సమిధాం పతే। విష్ణవాశానాం పతె। మిత్ర సత్యానాం పతే। వరుణ ధర్మణాం వతె॥ ౨౭॥ మరుతో గణానాం పతయః। రుద్ర పశూనాం పతే। ఇన్ద్రౌజసాం పతె। బృహస్పతే బ్రహ్మణస్పతే। ఆరుచా రోచెఽహగ్ం స్వయమ్। రుచా రురుచెరోచమానః। అతీత్యాదస్వరా భరేహ। తస్మిన్ యోనౌ ప్రజనౌ ప్రజాయేయ। వయగ్ం స్యామ పతయో రయీణామ్। భూర్భువస్స్వస్వాహా॥ ౨౮॥

వరుణ ధర్మణాం పతే స్వస్స్వాహా॥ ౪॥

సప్తతే అగ్నె సమిధస్సప్త జిహ్వాః। సప్తర్ షయస్సప్తధామ ప్రియాణి। సప్తహోత్రా అను విద్వాన్। సప్తయోనీరాపృణస్వా ఘృతెన। ప్రాచీదిక్। అగ్నిర్దేవతా। అగ్నిగ్ం సదిశాన్దేవతానామృచ్ఛతు। యో మైతస్యై దిశో ఽభిదాసతి। దక్షిణా దిక్। ఇన్ద్రో దేవతా॥ ౨౯॥ ఇన్ద్రగ్ం స దిశాన్దేవతానామృచ్ఛతు। యో మైతస్యై దిశోఽభిదాసతి। ప్రతీచీదిక్। సోమో దేవతా। సోమగ్ం స దిశాన్దేవతానామృచ్ఛతు। యో మైతస్యై దిశోఽభిదాసతి। ఉదీచీదిక్। మిత్రావరుణౌ దేవతా। మిత్రా వరుణౌ సదిశాన్దేవౌ

దేవతానామృచ్ఛతు। యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి॥ ౩౦॥ ఊర్ధ్వాదిక్। బృహస్పతి ర్దేవతా। బృహస్పతిగ్ం స దిశాన్దేవన్దేవ తానామృచ్ఛతు। యో మైతస్యై దిశో ఽభిదాసతి। ఇయన్దిక్। అదితిర్దేవతా। అదితిగ్ం స దిశాన్దేవీన్దేవతానామృచ్ఛతు। యో మైతస్యై దిశోఽభిదాసతి। పురుషోదిక్। పురుషోమే కామాన్సమర్ధయతు॥ ౩౧॥ అన్నో జాగృవిః ప్రాణ। అసావేహి। బధిర ఆక్రన్దయితరపాన। అసావేహి। ఉషసముషసమశీయ। అహమసో జ్యోతిరశీయ। అహమసో ఽపోశీయ। వయగ్ం స్యామపతయో రయీణామ్। భూర్భువస్స్వస్వాహా॥ ౩౨॥

దక్షిణా దిగిన్ద్రో దేవతా మిత్రావరుణౌ స దిశాన్దేవౌ దేవతానామృచ్ఛతు యో మైతస్యై దిశో ఽభిదాసత్యర్ధయతు నవచ॥ ౫॥

యత్తేఽచితంయదుచితన్తే అగ్నే। యత్తఊనంయదుతే ఽతిరిక్తమ్। ఆదిత్యాస్తదఙ్గిరసశ్చిన్వన్తు। విశ్వేతేదేవాశ్చితిమా పూరయన్తు। చితశ్చాసి సఞ్చితశ్చాస్యగ్నే। ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చాస్యగ్నే। లోకం పృణచ్ఛిద్రం పృణ। అథో సీద శివాత్వమ్। ఇన్ద్రాగ్నీ త్వా బృహస్పతిః। అస్మిన్ యోనావసీషదన్॥ ౩౩॥ తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద। తా అస్యసూదదోహసః। సోమగ్ం శ్రీణన్తి పృశ్నయః। జన్మన్నేవానాంవిశః। త్రిష్వారోచనే దివః। తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద। అగ్నే దేవాగ్ం ఇహా వహ। జజ్ఞానో వృక్తబర్హిషే। అసి హోతాన ఈడ్యః। అగన్మ మహా మనసా యవిష్ఠమ్॥ ౩౪॥ యో దీదాయ సమిద్ధస్స్వ దురోణే। చిత్రభానూ రోదసీ అన్తరుర్వీ। స్వాహుతంవిశ్వతః ప్రత్యఞ్చమ్। మేధాకారంవితథస్య ప్రసాధనమ్। అగ్నిగ్ం హోతారం పరిభూతమం మతిమ్। త్వామర్భస్య హవిషస్సమానమిత్। త్వాం మహోవృణతెనరో నాన్యన్త్వత్। మనుష్యత్వా నిధీమహి।

మనుష్వథ్సమిధీమహి। అగ్నేమనుష్వదఙ్గిరః॥ 3౫॥ దేవాన్దేవా యతేయజ। అగ్నిర్ హివాజినంవిశే। దదాతి విశ్వచర్షణిః। అగ్నీరాయే స్వాభువమ్। సప్రీతోయాతి వార్యమ్। ఇషగ్గం స్తోతృభ్య ఆభర। పృష్టో దివి పృష్టో అగ్నిః పృథివ్యామ్। పృష్టో విశ్వా ఓషధీరావివేశ। వైశ్వానరస్సహసా పృష్టో అగ్నిః। సనో దివా సరిషః పాతునక్తమ్॥ 3౬॥

అసీషదన్ యవిష్ఠమఙ్గిరోనక్తమ్॥ ౬॥

అయంవావ యఃపవతే। సోఽగ్నిర్నాచికేతః। స యత్ ప్రాఞ్చ్పవతే। తదస్య శిరః। అథ యద్దక్షిణా। స దక్షిణః పక్షః। అథ యత్ప్రత్యక్। తత్పుచ్ఛమ్। యదుదఞ్చ్। స ఉత్తరః పక్షః॥ 3౭॥ అథ యథ్సంవాతి। తదస్య సమఞ్చనఞ్చ ప్రసారణఞ్చ। అథో సమ్పదేవాస్య సా। సగ్ంహ వాఅస్మై సకామః పద్యతే। యత్కామో యజతే। యోఽగ్నిన్నా చికేతఞ్చినుతే। య ఉచైన మెవంవేద। యో హ వా అగ్నేర్నాచికేత స్యాయతనం ప్రతిష్ఠాంవేద। ఆయతనవాన్భవతి। గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్॥ 3౮॥ హిరణ్యంవా అగ్నేర్నాచికేతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠా। యఏవంవేద। ఆయతనవాన్భవతి। గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్। యోహవా అగ్నేర్నాచికేతస్య శరీరంవేద। సశరీర ఏవ స్వర్గంలోకమేతి। హిరణ్యంవా అగ్నేర్నా చికేతస్య శరీరమ్। య ఏవంవేద। స శరీర ఏవ స్వర్గంలోకమేతి। అథో యథా రుక్మ ఉత్తప్తో భాయ్యాత్॥ 3౯॥ ఏవమేవ సతేజసా యశసా। అస్మిగ్ంశ్చ లోకే ముష్మిగ్ంశ్చభాతి। ఉరవోహ వై నామైతేలోకాః। యేఽపరేణాదిత్యమ్। అథహై తేవరీయాగ్ం సోలోకాః। యే పరేణాదిత్యమ్। అన్తవన్తగ్ం హ వా ఏషఖ్ంయల్లోకఞ్జయతి। యోఽపరేణాదిత్యమ్। అథ హైషోనన్తమ పారమఖ్ంయల్లోకఞ్జయతి। యః పరేణాదిత్యమ్॥ ౪౦॥ అనన్తగ్ంహవా అపారమఖ్ంయల్లోకఞ్జయతి। యోఽగ్నిన్నా చికేతఞ్చినుతే। య ఉచైనమేవంవేద। అథో

యథా రథేతిష్ఠన్పక్షౌ పర్యావర్తమానే ప్రత్యపేక్షతే। ఏవమహోరాత్రే ప్రత్యపేక్షతే। నాస్యాహోరాత్రే లోకమాప్నుతః। యోఽగ్నిన్నాచికేతశ్చినుతే। య ఉచైనమేవంవేద ॥ ౪౧ ॥

ఉత్తరః పక్షో గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠాం భాయ్యాద్యః పరేణాదిత్యమష్టౌ చ ॥ ౭ ॥

ఉశన్ హవైవాజశ్రవసస్సర్వ వేదసన్దదౌ। తస్య హ నచికేతా నామ పుత్ర ఆస। తగ్ంహ కుమారగ్ం సన్తమ్। దక్షిణా సునీయమానాసు శ్రద్ధా వివేశ। సహోవాచ। తత కస్మై మాన్దాస్యసీతి। ద్వితీయన్తృతీయమ్। తగ్ం హ పరేత ఉవాచ। మృత్యవేత్వా దదామీతి। తగ్ంహ స్మోత్థితంవాగభివదతి ॥ ౪౨ ॥ గౌతమకుమారమితి। సహోవాచ। పరేహి మృత్యోర్గృహాన్। మృత్యవే త్వాఽదామితి। తంవైప్రవసన్తజ్ఞన్తాఽసీతి హోవాచ। తస్య స్మత్రిస్రో రాత్రీరనాశ్వాన్గృహే వసతాత్। స యదేత్వా పృచ్ఛేత్। కుమార కతి రాత్రీరవాధ్సీరితి। త్రిస ఇతి ప్రతిబ్రూతాత్। కిం ప్రథమాగ్ం రాత్రిమాశ్నా ఇతి ॥ ౪౩ ॥ ప్రజాన్త ఇతి। కిన్ద్వితీయామితి। పశూగ్ంస్త ఇతి । కిన్తృతీయామితి । సాధుకృత్యాన్త ఇతి। తంవై ప్రవసన్తఇజ్ఞగామ। తస్యహ త్రిస్రో రాత్రీరనాశ్వాన్గృహ ఉవాస। తమాగత్య పప్రచ్ఛ। కుమార కతి రాత్రీర వాధ్సీరితి। త్రిస ఇతి ప్రత్యువాచ॥ ౪౪॥ కింప్రథమాగ్ం రాత్రిమాశ్నాఇతి। ప్రజాన్తఇతి । కిన్ద్వితీయామితి। పశూగ్స్తఇతి । కిన్తృతీయామితి। సాధుకృత్యాన్త ఇతి। నమస్తే అస్తు భగవ ఇతిహోవాచ। వరంవృణీష్వేతి। పితరమేవ జీవన్నయానీతి। ద్వితీయంవృణీష్వేతి ॥ ౪౫ ॥ ఇష్టాపూర్తయోర్మే క్షీతిం బ్రూహీతి హోవాచ। తస్మై హైతమగ్నిన్నా చికేతముపాచ। తతో వై తస్యేష్టాపూర్తే నాక్షీయేతే। నాస్యేష్టాపూర్తే క్షీయేతే। యోఽగ్నిన్నా చికేతశ్చినుతే। య ఉచైన మేవంవేద। తృతీయంవృణీష్వేతి।

పునర్మృత్యోర్మే ఽపజితిం బ్రూహీతి హోవాచ। తస్మై హైతమగ్నిన్నా చికేతముపాచ। తతో వై సోఽప పునర్మృత్యుమజయత్॥ ౪౬॥ అప పునర్మృత్యుఞ్జయతి। యోఽగ్నిన్నా చికేతఞ్చినుతే। య ఉ చైనమేవంవేద। ప్రజాపతిర్వై ప్రజాకామస్తపోతప్యత। స హిరణ్యముదాస్యత్। తదగ్నౌ ప్రాస్యత్। తదస్మై నాచ్ఛదయత్। తద్ద్వితీయం ప్రాస్యత్। తదస్మై నైవాచ్ఛదయత్। తత్తృతీయం ప్రాస్యత్॥ ౪౭॥ తదస్మైనైవాచ్ఛదయత్। తదాత్మన్నేవ హృదయే ఽగ్నౌ వైశ్వానరే ప్రాస్యత్। తదస్మా అచ్ఛదయత్। తస్మాద్ధిరణ్యఞ్చ నిష్ఠన్నానామ్। భుఞ్జత్ప్రియతమమ్। హృదయజగ్ంహి। సవైతమేవ నావిన్దత్। యస్మై తాన్దక్షిణామనేష్యత్। తాగ్ం స్వాయైవ హస్తాయ దక్షిణాయానయత్। తాంప్రత్యగృహ్ణాత్॥ ౪౮॥ దక్షాయ త్వా దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణామీతి। సోఽదక్షత దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య। దక్షతే హవై దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య। య ఏవంవేద। ఏతద్ధస్మ వై తద్విద్వాగ్ంసో వాజశ్రవసా గౌతమాః। అప్యనూదేశ్యాన్దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణన్తి। ఉభయేన వయన్దక్షిష్యామహ ఏవ దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణీతి। తే ఽదక్షన్త దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య। దక్ష తేహ వై దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య। యవఏంవేద। ప్రహీన్యం ప్లీనాతి॥ ౪౯॥

వదత్యాశ్నా ఇత్యువాచ ద్వితీయంవృణీష్వేత్య జయత్తృతీయం ప్రాస్యదగృహ్ణాద్య ఏవంవేదైకఞ్చ॥ ౮ ॥

తగ్ం హైతమేకే పశుబన్ధ ఏవోత్తర వేద్యాఞ్చిన్వతే। ఉత్తరవేది సమ్మి తఏషో ఽగ్నిరితి వదన్తః। తన్న తథా కుర్యాత్। ఏతమగ్నిఞ్కామేనవ్యర్ధయేత్। స ఏనఞ్కామేన వ్యృద్ధః। కామేన వ్యర్ధయేత్। సౌమ్యే వావైనమధ్వరే చిన్వీత। యత్రవా భూయిష్ఠా ఆహుతయో హూయేరన్। ఏతమగ్నిఞ్కామేన సమర్ధయతి। స ఏనఞ్కామేన సమృద్ధః

॥ ౫౦॥ కామేన సమర్ధయతి। అథహైనం పురర్షయః। ఉత్తరవేద్యామేవ సత్రియమచిన్వత। తతొవై తెఽవిన్దన్త ప్రజామ్। అభి స్వర్గల్లోకమజయన్। విన్దత ఏవ ప్రజామ్। అభి స్వర్గంలోకఞ్జయతి। యోఽగ్నిన్నా చికెతఞ్చినుతే। యఉచైనమేవంవేద। అథ హైనంవాయుర్ ఋద్ధికామః ॥ ౫౧॥ యథాన్యుప్తమెవొపదధే। తతొ వై స ఏతామృద్ధిమార్ధ్నోత్। యామిదంవాయుర్ ఋద్ధః। ఏతామృద్ధిమృధ్నోతి। యామిదంవాయుర్ ఋద్ధః। యోఽగ్నిన్నాచికెతఞ్చినుతే। యఉచైన మెవంవేద। అథహైనజ్గోబలొ వార్ష్ణః పశుకామః । పాఙ్క్తమెవచిక్యే। పఞ్చ పురస్తాత్॥ ౫౨॥ పఞ్చదక్షిణతః। పఞ్చపశ్చాత్। పఞ్చోత్తరతః। ఏకాం మధ్యే। తతోవైసహస్రం పశూన్ప్రాప్నోత్। సహస్రం పశూనాప్నోతి। యోఽగ్నిన్నాచికెతఞ్చినుతే। యఉచైనమెవంవేద। అథహైనం ప్రజాపతిర్జైష్ఠ్యకామో యశస్కామః ప్రజననకామః। త్రివృతమెవ చిక్యే ॥ ౫౩॥ సప్త పురస్తాత్। త్రిస్రో దక్షిణతః। సప్తపశ్చాత్। త్రిస్ర ఉత్తరతః। ఏకాం మధ్యే। తతొ వైస ప్రయశో జ్యైష్ఠ్యమాప్నోత్। ఏతాం ప్రజాతిం ప్రాజాయత। యామిదం ప్రజాః ప్రజాయన్తె। త్రివృద్వైజ్యైష్ఠ్యమ్। మాతా పితా పుత్రః॥ ౫౪॥ త్రివృత్ప్రజననమ్। ఉపస్థొయోనిర్మధ్యమా। ప్రయశొ జ్యైష్ఠ్యమాప్నోతి। ఏతాం ప్రజాతిం ప్రజాయతే। యామిదం ప్రజాః ప్రజాయనె। యోగ్నిన్నాచికేతఞ్చినుతె । యఉచైనమేవంవేద। అథ హైనమిన్ద్రొజ్యైష్ఠ్య కామః। ఊర్ధ్వా ఏవొపదధే। తతో వైసజ్యైష్ఠ్యమగచ్ఛత్॥ ౫౫॥ జ్యైష్ఠ్యఞ్గచ్ఛతి। యోఽగ్నిన్నాచికేతఞ్చినుతె। యఉచైనమేవంవేద। అథ హైన మసావాదిత్యస్స్వర్గకామః। ప్రాచీరేవొపదధే। తతొవై సొభి స్వర్గల్లొక మజయత్। అభి స్వర్గంలొకఞ్జయతి। యోఽగ్నిన్నాచికెతఞ్చినుతే। య ఉ చైనమేవంవేద। స యదీచ్ఛేత్॥ ౫౬ ॥ తేజస్వీయశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ స్యామితి। ప్రాజాహొతుర్ధిష్ణ్యాదుథ్సర్పేత్। యేయం ప్రాగాద్యశస్వతీ। సామా ప్రొర్ణొతు। తేజ సా యశసా బ్రహ్మవర్చసే నేతి। తేజస్వ్యేవ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ

భవతి। అథ యదీచ్ఛేత్। భూయిష్ఠం మేశ్రద్దధీరన్। భూయిష్ఠా దక్షిణా నయేయురితి। దక్షిణాసు నీయమానాసు ప్రాచ్యేహి ప్రాచ్యేహీతి ప్రాచీ జుషాణా వేత్వాజ్యస్య స్వాహేతి స్రువేణోపహత్యాహవనీయే జుహుయాత్॥ ౫౭॥ భూయిష్ఠ మేవాస్మైశ్రద్దధతే। భూయిష్ఠా దక్షిణా నయన్తి। పురుషముపధాయ। చితిక్లృప్తిభిరభిమృశ్య। అగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయ। చతస్రఏతా ఆహుతీర్జుహోతి। త్వమగ్నే రుద్ర ఇతి శతరుద్రీయస్య రూపమ్। అగ్నా విష్ణూ ఇతివసోర్ధారాయాః। అన్నపత ఇత్యన్నహోమః। సప్త తే అగ్నే సమిధస్సప్త జిహ్వా ఇతి విశ్వప్రీః ॥ ౫౮ ॥

సమృద్ధ ఋద్ధికామః పురస్తాచ్చి క్యేపుత్రో ఽగచ్ఛదిచ్ఛేజ్జుహు యాద్విశ్వప్రీః ॥ ౯॥

పురుషయోవాయుర్గోబలస్సహస్రం ప్రజాపతిస్త్రివృదిన్ద్రో సావాదిత్యస్సయదీచ్ఛేత్ ॥

యాం ప్రథమామిష్టకాముపదధాతి। ఇమన్తయా లోకమభి జయతి। అథో యా అస్మిన్లోకే దేవతాః। తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోక తామాప్నోతి। యాన్వితీయాముపదధాతి। అన్తరిక్ష లోకన్తయా ఽభిజయతి। అథో యా అన్తరిక్షలోకే దేవతాః। తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। యాన్తృతీయా ముపదధాతి। అముష్మిన్తయా లోకమభిజయతి॥ ౫౯॥ అథోయా అముష్మిన్ల్లోకే దేవతాః। తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। అథో యా అమూరితరా అష్టాదశ। య ఏవామీ ఉరవశ్చ వరీయాగ్ంసశ్చ లోకాః। తానేవ తాభిరభిజయతి। కామచారోహ వా అస్యోరుషు చ వరీయస్సు చ లోకేషు భవతి। యోఽగ్నిన్నా చికేతఇచ్చినుతే। య ఉచైనమేవంవేద।

సంవత్సరో వా అగ్నిర్నాచికేతః। తస్య వసన్తశ్శిరః॥ ౬౦॥ గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః। వర్షా ఉత్తరః। శరత్పుచ్ఛమ్। మాసాః కర్మకారాః। అహోరాత్రే శతరుద్రీయమ్। పర్జన్యా వసోర్ధారా। యథా వైపర్జన్యస్సువృష్టం వృష్ట్వా। ప్రజాభ్యస్సర్వాన్కామాన్పం పూరయతి। ఏవమేవ స తస్య సర్వాన్కామాన్పం పూరయతి। యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే॥ ౬౧॥ య ఉ చైనమేవం వేద। సంవత్సరో వా అగ్నిర్నాచికేతః। తస్య వసన్తశ్శిరః। గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః। వర్షాః పుచ్ఛమ్। శరదుత్తరఃపక్షః। హేమన్తోమధ్యమ్। పూర్వపక్షాశ్చితయః। అపరపక్షాః పురీషమ్। అహోరాత్రాణీష్టకాః। ఏష వావసో ఽగ్నిరగ్నిమయః పునర్ణవః। అగ్నిమయోహ వైపునర్ణవో భూత్వా। స్వర్గం లోకమేతి। ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్। యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే। య ఉచైనమేవం వేద॥ ౬౨ ॥

అముం తయా లోకమభి జయతి శిరశ్చినుత ఇష్టకాష్షట్చ॥ ౧౦ ॥

లోకస్త్వమగ్నే ఽగ్నా విష్ణూ అన్నపతేసప్త తే అగ్నే యత్తె చితమయం వావోశన్ హవైతగ్ం హైతం యాం ప్రథమామిష్టకాం దశ॥ ౧౦ ॥

లోక ఆదిత్య ఓజోస్యూర్ధ్వా దిగనన్తగ్ం హవై కామేన గ్రీష్మో ద్విషష్టిః॥ ౬౨॥

లోకోస్తియ ఉచైనమేవం వేద॥

హరిః ఓమ్ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీకృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే తృతీయాష్టకే ఏకాదశ ప్రపాఠకస్సమాప్తః

తృతీయాష్టకే ద్వాదశ ప్రపాఠక ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్। తుభ్యం తా అఙ్గిర స్తమాశ్యామ తం కామమగ్నే। ఆశానాం త్వా విశ్వా ఆశాః। అను నోఽద్యానుమతిరన్విదనుమతిత్వమ్। కామో భూతస్య కామస్తదగ్రే। బ్రహ్మ జజ్ఞానం పితా విరాజమ్। యజ్ఞో రాయోఽయం యజ్ఞః। ఆపో భద్రా ఆదిత్పశ్యామి। తుభ్యం భరన్తియో దేహ్యాః। పూర్వం దేవా అపరేణ ప్రాణాపానౌ। హవ్యవాహగ్గ్ం స్విష్టమ్॥ ౧ ॥

తుభ్యం దశ॥ ౧ ॥

దేవేభ్యో వైస్వర్గో లోకస్తిరోఽభవత్। తేప్రజాపతిమబ్రువన్। ప్రజాపతెస్వర్గోవైనో లోకస్తిరోఽభూత్। తమన్విచ్ఛేతి। తం యజ్ఞక్రతుభిరన్వైచ్ఛత్। తం యజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిన్దత్। తమిష్టిభిరన్వైచ్ఛత్ । తమిష్టిభిరన్వవిన్దత్। తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్। ఏష్టయో హవై నామ। తా ఇష్టయ ఇత్యాచక్షతె పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః॥ ౨॥ తమాశాఽబ్రవీత్। ప్రజాపత ఆశయా వైశ్రామ్యసి। అహము వా ఆశాఽస్మి। మాంను యజస్వ। అథ తె సత్యాఽఽశా భవిష్యతి। అను స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయె కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్। ఆశాయై చరుమ్। అనుమత్యైచరుమ్। తతో వైతస్య సత్యా ఽఽశాఽభవత్। అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్। సత్యాహ వా అస్యాశా భవతి। అనుస్వర్గం లోకం విన్దతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోత్ర జుహోతి। అగ్నయె కామాయస్వాహా ఽఽశాయై స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయె

స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహా ఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి॥ ३ ॥ తం కామోఽబ్రవీత్। ప్రజాపతే కామేన వైశ్రామ్యసి। అహము వైకామోఽస్మి। మాంను యజస్వ। అథతే సత్యః కామో భవిష్యతి। అను స్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి। సఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్। కామాయ చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతో వై తస్య సత్యః కామోఽభవత్। అనుస్వర్గం లోకమవిన్దత్। సత్యో హ వా అస్య కామో భవతి। అనుస్వర్గం లోకం విన్దతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోత్ర జుహోతి। అగ్నయే కామాయ స్వాహా కామాయ స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి॥ ४ ॥ తం బ్రహ్మా బ్రవీత్। ప్రజాపతే బ్రహ్మణా వైశ్రామ్యసి। అహమువైబ్రహ్మాస్మి। మాంను యజస్వ। అథ తే బ్రహ్మణ్వాన్ యజ్ఞో భవిష్యతి। అను స్వర్గం లోకంవెత్స్యసీతి। స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలంనిరవపత్। బ్రహ్మణె చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతో వైతస్య బ్రహ్మణ్వాన్ యజ్ఞోఽభవత్। అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్। బ్రహ్మణ్వాన్హ వాఅస్యయజ్ఞోభవతి। అనుస్వర్గం లోకంవిన్దతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। యఉచైనదేవం వేద। సోత్ర జుహోతి। అగ్నయె కామాయ స్వాహా బ్రహ్మణే స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయె స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి॥ ५॥ తం యజ్ఞో ఽబ్రవీత్। ప్రజాపతే యజ్ఞేనవై శ్రామ్యసి। అహమువై యజ్ఞోస్మి। మాంను యజస్వ। అథ తే సత్యో యజ్ఞో భవిష్యతి। అను స్వర్గం లోకం వెత్స్యసీతి। స ఏతమగ్నయె కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్। యజ్ఞాయ చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతో వైతస్య సత్యో యజ్ఞో భవత్। అనుస్వర్గం లోకమవిన్దత్।

సత్యోహ వా అస్య యజ్ఞో భవతి। అనుస్వర్గం లోకం విన్దతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉచైనదేవం వేద। సోత్ర జుహోతి। అగ్నయే కామాయ స్వాహా యజ్ఞాయస్వాహా। అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయెస్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతె స్వాహేతి॥ ౬॥ తమాపోఽబ్రువన్। ప్రజాపతెఽప్సువై సర్వే కామాశ్శ్రితాః। వయము వాఆపస్స్మః। అస్మాన్ను యజస్వ। అథ త్వయి సర్వే కామాశ్శ్రయిష్యన్తె। అనుస్వర్గం లోకం వెత్స్యసీతి। స ఏతమగ్నయె కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్। అద్ధ్యశరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతో వై తస్మిన్పర్వే కామా అశ్రయన్త। అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్। సర్వే హ వా అస్మిన్కామాశ్శ్రయన్తె। అనుస్వర్గం లోకం విన్దతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోత్ర జుహోతి। అగ్నయే కామాయ స్వాహాద్ధ్యస్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయె స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతె స్వాహేతి॥ ౭॥ తమగ్నిర్బలిమానబవీత్। ప్రజాపతెఽగ్నయెవై బలిమతె సర్వాణి భూతాని బలిగ్ం హరన్తి। అహము వా అగ్నిర్బలిమానస్మి। మాంను యజస్వ। అథ తె సర్వాణి భూతాని బలిగ్ంహరిష్యన్తి। అను స్వర్గం లోకం వెత్స్యసీతి। సఏతమగ్నయె కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్। అగ్నయే బలిమతె చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతోవై తస్మైసర్వాణి భూతాని బలిమహరన్। అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్। సర్వాణి హవా అస్మై భూతాని బలిగ్ం హరన్తి। అను స్వర్గం లోకం విన్దతి। యఏతేన హవిషా యజతే। యఉచైన దేవం వేద। సోత్ర జుహోతి। అగ్నయే కామాయ స్వాహాగ్నయే బలిమతె స్వాహా। అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయె స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయస్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతె స్వాహేతి ॥ ౮ ॥

తమనువిత్తిరబ్రవీత్। ప్రజాపతే స్వర్గం వై లోకమను వివిత్ససి। అహము వా అనువిత్తిరస్మి। మాంను యజస్వ। అథతే సత్యా ఽనువిత్తిర్భవిష్యతి। అనుస్వర్గం లోకం వెత్స్యసీతి। స ఏతమగ్నయె కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్। అనువిత్యై చరుమ్। అనుమత్యైచరుమ్। తతో వైతస్య సత్యాను విత్తిరభవత్। అనుస్వర్గం లోకమవిన్దత్। సత్యాహవా అస్యానువిత్తిర్భవతి। అను స్వర్గం లోకం విన్దతి। య ఏతెన హవిషా యజతే। యఉ చైనదేవం వేద। సోత్ర జుహోతి। అగ్నయే కామాయస్వాహాను విత్యై స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయె స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతె స్వాహేతి ॥ ౯ ॥ తావాఏతాస్సప్తస్వర్గస్య లోకస్య ద్వారః। దివశ్యేనయోనువిత్తయో నామ। ఆశా ప్రథమాగ్ం రక్షతి। కామో ద్వితీయామ్। బ్రహ్మ తృతీయామ్। యజ్ఞశ్చతుర్థీమ్। ఆపః పఞ్చమీమ్। అగ్నిర్బలిమాన్ష్ష్ఠీమ్। అనువిత్తిస్సప్తమీమ్। అను హవైస్వర్గం లోకం విన్దతి। కామచారోస్య స్వర్గె లోకే భవతి। య ఏతాభిరిష్టిభిర్యజతె। యఉ చైనా ఏవంవేద। తాస్వన్విష్టి। పష్ఠా హీవరాం దద్యాత్కగ్ంసంచ। స్త్రియైచా భారగ్ం సమృద్ధ్యై॥ ౧౦ ॥

తపసా దెవా దేవతామగ్ర ఆయన్। తపసర్షయస్స్వరన్వవిన్దన్ । తపసా సపత్నాన్నుణుదామారాతీః। యేనెదం విశ్వం పరిభూతం యదస్తి। ప్రథమజం దేవగ్ం హవిషా విధేమ । స్వయంభుబ్రహ్మ పరమం తపోయత్। సఏవ పుత్రస్సపితా సమాతా। తపోహ యక్షం ప్రథమగ్ం సంబభూవ। శ్రద్ధయా దేవోదేవత్వమశ్నుతె। శ్రద్ధా ప్రతిష్ఠా లోకస్య దేవీ॥ ౧౧॥ సానొ జుషాణొప యజ్ఞమాగాత్। కామవథ్సా ఽమృతం దుహానా। శ్రద్ధా దేవీ ప్రథమజా ఋతస్య। విశ్వస్య భర్త్రీ జగతః ప్రతిష్ఠా। తాగ్ శ్రద్ధాగ్ం హవిషా యజామహే। సానో లోకమమృతం దధాతు। ఈశానా దేవీ భువనస్యాధిపత్నీ। ఆగాథ్సత్యగ్ం

హవిరిదం జుషాణమ్। యస్మాద్దేవా జజ్ఞిరే భువనంచ విశ్వే। తస్మై విధేమ హవిషా ఘృతేన॥ ౧౨॥ యథా దెవైస్సధమాదం మదేమ। యస్య ప్రతిష్ఠోర్వన్తరిక్షమ్। యస్మాద్దేవా జజ్ఞిరే భువనం చ సర్వే। తథ్సత్యమర్చదుపయజ్ఞం న ఆగాత్। బ్రహ్మాహుతీరుపమోద మానమ్। మనసో వశె సర్వమిదం బభూవ। నాన్యస్య మనొ వశమన్వియాయ। భీష్మో హిదేవస్సహసస్సహీయాన్। సనో జుషాణ ఉపయజ్ఞమాగాత్। ఆకూతీనామధిపతిం చేతసాంచ ॥ ౧౩॥ సంకల్పజూతిం దేవం విపశ్చిమ్। మనొ రాజానమిహ వర్ధయన్తః। ఉపహవేఽస్య సుమతౌ స్యామ। చరణం పవిత్రం వితతం పురాణమ్। యేన పూతస్తరతి దుష్కృతాని। తేన పవిత్రేణ శుద్ధేన పూతాః। అతి పాప్మానమరాతిం తరేమ। లోకస్య ద్వారమర్చిమత్పవిత్రమ్। జ్యోతిష్మద్భ్రాజమానం మహస్వత్। అమృతస్య ధారా బహుధా దొహమానమ్। చరణంనొ లోకేసుధితాం దధాతు। అగ్నిర్మూర్ధా భువః। అను నొఽద్యానుమతి రన్విదనుమతెత్వమ్। హవ్యవాహగ్గం స్విష్టమ్॥ ౧४ ॥

దేవీఘృతెన చేతసాంచ దొహమానం చత్వారిచ॥ ३ ॥

దేవేభ్యో వైస్వర్గొ లొకస్తిరొఽభవత్। తే ప్రజాపతిమబ్రువన్। ప్రజాపతె స్వర్గో వైనొ లొకస్తిరోఽభూత్। తమన్విచ్ఛేతి। తం యజ్ఞక్రతుభిరన్వైచ్ఛత్। తం యజ్ఞక్రతుభి ర్నాన్వవిన్దత్। తమిష్టిభిరన్వైచ్ఛత్। తమిష్టిభిరన్వవిన్దత్। తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్। ఏష్టయో హ వై నామ। తా ఇష్టయ ఇత్యాచక్షతె పరొక్షెణ। పరొక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః॥ ౧५॥ తం తపొఽబ్రవీత్। ప్రజాపతె తపసా వై శ్రామ్యసి। అహమువైతపొస్మి। మాంను యజస్వ। అథ తే సత్యం తపో భవిష్యతి। అను స్వర్గంలొకం వెత్స్యసీతి। స ఏతమాగ్నె యమష్టాకపాలం నిరవపత్। తపసే చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతొ వైతస్య సత్యం తపో ఽభవత్।

అను స్వర్గం లొకమవిన్దత్। సత్యగ్ం హ వా అస్య తపో భవతి। అను స్వర్గం లోకం విన్దతి। య ఏతేన హవిషా యజతె। య ఉచ్చైనదేవం వేద। సొత్ర జుహోతి। అగ్నయె స్వాహా తపసే స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయె స్వాహా। స్వర్గాయ లొకాయ స్వాహా ఉగ్నయే స్విష్టక్రుతె స్వాహెతి॥ ౧౬॥ తగ్ం శ్రద్ధా ఉబ్రవీత్। ప్రజాపతే శ్రద్ధయా వై శ్రామ్యసి। అహము వైశ్రద్ధాస్మి। మాంను యజస్వ। అథ తె సత్యా శ్రద్ధా భవిష్యతి। అనుస్వర్గం లొకం వెథ్స్యసీతి। స ఏతమాగ్నె యమష్టాకపాలం నిరవపత్। శ్రద్ధాయైచరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతొ వై తస్య సత్యాశ్రద్ధాఉభవత్। అనుస్వర్గం లొక మవిన్దత్। సత్యాహవా అస్యశ్రద్ధా భవతి। అనుస్వర్గం లోకం విన్దతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। యఉచ్చైనదేవం వేద। సొత్ర జుహోతి। అగ్నయె స్వాహా శ్రద్ధాయై స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయె స్వాహా। స్వర్గాయ లొకాయ స్వాహాఉగ్నయే స్విష్టక్రుతె స్వాహెతి ॥ ౧౭॥ తగ్ం సత్యమబ్రవీత్। ప్రజాపతే సత్యేన వై శ్రామ్యసి। అహమువై సత్యమస్మి। మాంను యజస్వ। అథ తే సత్యగ్ం సత్యంభవిష్యతి। అను స్వర్గం లొకం వెథ్స్యసీతి। స ఏతమాగ్నేయ మష్టాకపాలన్నిరవపత్। సత్యాయ చరుమ్। అనుమత్యైచరుమ్। తతో వై తస్య సత్యగ్ం సత్యమభవత్। అను స్వర్గంల్లొక మవిన్దత్। సత్యగ్ం హ వా అస్య సత్యం భవతి। అనుస్వర్గంలొకంవిన్దతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవంవేద। సొత్రజుహోతి। అగ్నయె స్వాహా సత్యాయ స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయె స్వాహా।స్వర్గాయలొకాయ స్వాహాగ్నయె స్విష్టక్రుతే స్వాహెతి॥ ౧౮ ॥ తం మనొబ్రవీత్। ప్రజాపతేమనసా వై శ్రామ్యసి। అహము వై మనొస్మి। మాన్ను యజస్వ। అథతె సత్యం మనొ భవిష్యతి। అను స్వర్గంలొకంవెథ్స్యసీతి। స ఏతమాగ్నె యమష్టాకపాలన్నిరవపత్।

మనసే చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతో వై తస్య సత్యం మనా ఉభవత్। అను స్వర్గంలోకమవిన్దత్। సత్యగ్ం హ వా అస్య మనో భవతి। అనుస్వర్గంలోకంవిన్దతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉచైనదెవంవేద। సొత్ర జుహోతి। అగ్నయె స్వాహా మనసె స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయె స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహా ఉగ్నయే స్విష్టకృతె స్వాహేతి॥ ౧౯॥ తఞ్చరణమబ్రవీత్। ప్రజాపతె చరణెనవై శ్రామ్యసి। అహము వై చరణమస్మి। మాన్ను యజస్వ। అథతే సత్యఞ్చరణం భవిష్యతి। అను స్వర్గంలోకంవెథ్స్యసీతి। స ఏతమాగ్నె యమష్టాకపాలన్నిరవపత్। చరణాయ చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతొ వై తస్య సత్యఞ్చరణమభవత్। అను స్వర్గంలోకమవిన్దత్। సత్యగ్ం హ వా అస్య చరణం భవతి। అను స్వర్గంలొకంవిన్దతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉచైన దేవంవేద। సొత్ర జుహోతి। అగ్నయె స్వాహా చరణాయ స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయె స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఉగ్నయే స్విష్టకృతె స్వాహేతి॥ ౨౦॥ తావా ఏతాః పఞ్చ స్వర్గస్య లొకస్య ద్వారః। అపాఘా అనువిత్తయొ నామ। తపః ప్రథమాగ్ం రక్షతి। శ్రద్ధాద్వితీయామ్। సత్యన్తృతీయామ్। మనశ్చతుర్థీమ్। చరణం పఞ్చమీమ్। అను హ వై స్వర్గంలొకంవిన్దతి। కామచారొస్య స్వర్గె లొకె భవతి। య ఏతాభిరిష్టిభిర్యజతే। య ఉచైనా ఏవంవేద। తాస్వన్విష్టి। పష్ఠొహి వరాన్దద్యాత్కగ్ం సఞ్చ। స్త్రియైచాభారగ్ం సమృద్ధ్యై॥ ౨౧-౪॥

బ్రహ్మవై చతుర్హోతారః। చతుర్ హోతృభ్యొ ఽధియజ్ఞో నిర్మితః। నైనగ్ం శప్తమ్। నాభిచరితమాగచ్ఛతి। య ఏవంవేద। యొ హ వై చతుర్హోతృణాఞ్చతుర్ హోతృత్వంవేద। అథొపఞ్చహోతృత్వమ్। సర్వా హాస్మై దిశః కల్పన్తె। వాచస్పతిర్ హోతా

దశహోత్రాణామ్। పృథివీ హోతా చతుర్ హోత్రాణామ్ ॥౨౨॥ అగ్నిర్ హోతా పఞ్చహోత్రాణామ్। వాగ్హోతా షడ్హోత్రాణామ్। మహాహవిర్ హోతా సప్తహోత్రాణామ్। ఏతద్వై చతుర్హోత్రాణాఞ్చతుర్ హోత్రత్వమ్। అథోపఞ్చహోత్రత్వమ్। సర్వాహాస్మై దిశః కల్పన్తే। య ఏవంవేద। ఏషా వైసర్వవిద్యా। ఏతద్భేషజమ్। ఏషా పఙ్క్తిస్వర్గస్య లోకస్యాఞ్జ సాయనిస్రుతిః॥ ౨౩॥ ఏతాన్ యోఽధ్యేత్య ధదిదర్శే యావత్తరసమ్। స్వరేతి। అనపభ్రవస్సర్వమాయురేతి। విన్దతే ప్రజామ్। రాయస్పోషఞ్చాపత్యమ్। బ్రహ్మవర్చసీ భవతి। ఏతాన్ యోఽధ్యేతి। స్పృణోత్యాత్మానమ్। ప్రజాం పిత్రాన్। ఏతాన్ వా అరుణ ఔపవేశిర్విదాఞ్చకార॥ ౨౪॥ ఏతైరధివాదమపాజయత్। అథో విశ్వం పాప్మానమ్। స్వర్యయా। ఏతాన్ యోధ్యేతి। అధివాదఞ్జయతి। అథో విశ్వం పాప్మానమ్। స్వరేతి। ఏతైరగ్నిఞ్చిన్వీత స్వర్గకామః। ఏతైరాయుష్కామః। ప్రజాపశుకామో వా॥ ౨౫ ॥ పురస్తాద్దశహోతార ముదఞ్చముపదధాతి యావత్పదమ్। హృదయంయజుషీ పత్న్యౌ చ। దక్షిణతః ప్రాఞ్చంచతుర్ హోతారమ్। పశ్చాదుదఞ్చం పఞ్చహోతారమ్। ఉత్తరతః ప్రాఞ్చగ్ం షడ్హోతారమ్। ఉపరిష్టాత్ప్రాఞ్చగ్ం సప్తహోతారమ్। హృదయంయజూగ్ంషి పత్న్యశ్చ। యథాఽవకాశం గ్రహాన్। యథా ఉవకాశం ప్రతిగ్రహాల్లోకంచ పృణాశ్చ। సర్వా హాస్యైతా దేవతాః ప్రీతా అభీష్టా భవన్తి॥ ౨౬॥ సదేవమగ్నిఞ్చినుతే। రథసం మితశ్చేతవ్యః। వజ్రో వై రథః। వజ్రేణైవ పాప్మానం భ్రాతృవ్యగ్ం స్పృణుతే। పక్షస్సంమితశ్చేతవ్యః। ఏతావాన్ వై రథః। యావత్పక్షః। రథసంమితమేవ చినుతే। ఇమమేవ లోకం పశుబన్ధే నాభిజయతి। అథో అగ్నిష్టామేన ॥ ౨౭ ॥ అన్తరిక్షముక్థ్యేన। స్వరతిరాత్రేణ। సర్వాన్లోకానహీనేన। అథో సత్రేణ। వరో దక్షిణా। వరేణైవ వరగ్ం స్పృణోతి। ఆత్మాహి వరః। ఏకవిగ్ం శతిర్దక్షిణా దదాతి। ఏకవిగ్ంశోవా

ఇతస్స్వర్గో లోకః। ప్రస్వర్గంలోకమాప్నోతి॥ ౨౮॥ అసావాదిత్య ఏకవిగ్ంశః। అముమేవాదిత్యమాప్నోతి। శతన్దదాతి। శతాయుః పురుషశ్శ తేన్ద్రియః। ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి। సహస్రన్దదాతి। సహస్ర సంమితస్స్వర్గో లోకః। స్వర్గస్య లోకస్యాభిజిత్యై। అన్విష్టక న్దక్షిణా దదాతి। సర్వాణి వయాగ్ంసి॥ ౨౯॥ సర్వస్యాప్త్యై। సర్వస్యావరుధ్యై। యది న విన్దేత। మన్థానేతావతో దద్యాదోదనాన్ వా। అశ్నుతే తజ్కామమ్। యస్మై కామాయాగ్నిశ్చీయతే। పష్ఠాహీ న్త్వన్తర్వతీన్దద్యాత్। సా హి సర్వాణి వయాగ్ంసి। సర్వస్యాప్త్యై। సర్వస్యావరుధ్యై॥ ౩౦॥ హిరణ్యన్దదాతి। హిరణ్యజ్యోతిరేవ స్వర్గంలోకమేతి। వాసో దదాతి। తేనాయుః ప్రతిరతే। వేదితృతీయే యజేత। త్రిషత్యా హిదేవాః। ససత్యమగ్నిఇచ్చినుతే। తదేతత్పశుబన్ధే బ్రాహ్మణం బ్రూయాత్। నేతరేషు యజ్ఞేషు। యో హ వై చతుర్హోత్రా ననుసవనన్తర్పయితవ్యాన్ వేద॥ ౩౧॥ తృప్యతి ప్రజయా పశుభిః। ఉపైనగ్ం సోమపీథో నమతి। ఏతేవై చతుర్ హోతారొ ఽనుసవనన్తర్ప యితవ్యాః। యే బ్రాహ్మణా బహువిదః। తేభ్యో యద్దక్షిణా న నయేత్। దురిష్టగ్గ్ం స్యాత్। అగ్నిమస్య వృఞ్జీరన్। తేభ్యోయథా శ్రద్ధన్దద్యాత్। స్విష్టమేవైతత్క్రియతే। నాస్యాగ్నింవృఞ్జతే॥ ౩౨॥ హిరణ్యేష్టకో భవతి। యావదుత్తమమఙ్గులి కాణ్డంయజ్ఞపరుషా సంమితమ్। తేజో హిరణ్యమ్। యది హిరణ్యన్న విన్దేత్। శర్కరా అక్తా ఉపదధ్యాత్। తేజో ఘృతమ్। సతేజసమేవాగ్నిఇచ్చినుతే। అగ్నిఇచ్చిత్వా సౌత్రా మణ్యాయజెత మైత్రా వరుణ్యా వా। వీర్యేణ వాఏష వ్యృద్ధ్యతే। యోఽగ్నిఇచ్చినుతే॥ ౩౩॥ యావదేవ వీర్యమ్। తదస్మిన్దధాతి। బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యమ్। సార్ష్టితాగ్ం సమాన లోకతామాప్నోతి। య ఏతమగ్నిఇచ్చినుతే। య ఉచైనమేవంవేద। ఏతదేవ సావిత్రే బ్రాహ్మణమ్। అథో

నాచికేతే॥ ౩౪ ॥

హోతా చతుర్హోత్రాణాగ్ం స్రుతిశ్చకార వా భవన్త్యగ్నిష్టో మేనాప్నోతి వయాగ్ంసి వయాగ్ంసి సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్యావరుధ్యై వేద వృఇ్జ్జతె చినుతె నవచ ॥ ౫ ॥

యచ్చామృతంయచ్చ మర్త్యమ్। యచ్చ ప్రాణితి యచ్చన। సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా। ఉపకామదుఘాదధే। తేనర్షిణా తెన బ్రహ్మణా। తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధువాసీద। సర్వాస్త్రి యస్సర్వాన్సుగ్ంసః। సర్వన్న స్త్రీపుమఇ్చయత్। సర్వాస్తాః। యావన్తః పాగ్ంసవో భూమేః॥ ౩౫॥ సఖ్యాతా దేవమాయయా। సర్వాస్తాః। యావన్త ఊషాః పశూనామ్। పృథివ్యాం పుష్టిర్ హితాః। సర్వాస్తాః। యావతీస్సికతాస్సర్వాః। అఘ్న్యన్తశ్చ యాశ్శితాః। సర్వాస్తాః। యావతీశ్శర్కరాధృత్యై। అస్యాంపృథివ్యామధి॥ ౩౬॥ సర్వాస్తాః। యావన్తోశ్మానోఽస్యాం పృథివ్యామ్। ప్రతిష్ఠాసు ప్రతిష్ఠితాః। సర్వాస్తాః। యావతీర్వీరుధస్సర్వాః। విష్ఠితాః పృథివీమను। సర్వాస్తాః । యావతీరోషధీస్సర్వాః। విష్ఠితాః పృథివీమను। సర్వాస్తాః॥ ౩౭॥ యావన్తో వనస్పతయః। అస్యాం పృథివ్యామధి। సర్వాస్తాః। యావన్తో గ్రామ్యాః పశవస్సర్వే। ఆరణ్యాశ్చయే। సర్వాస్తాః। యే ద్విపాదశ్చతుష్పాదః। అపాద ఉదరసర్పిణః। సర్వాస్తాః। యావదాఇ్జ్జనముచ్యతే॥ ౩౮॥ దేవత్రా యచ్చ మానుషమ్। సర్వాస్తాః। యావత్కృష్టాయసగ్ం సర్వమ్। దేవత్రా యచ్చ మానుషమ్। సర్వాస్తాః। యావల్లోహాయసగ్ం సర్వమ్। దేవత్రా యచ్చ మానుషమ్। సర్వాస్తాః। సర్వగ్ం సీసగ్ం సర్వ స్త్రపు। దెవత్రాయచ్చ మానుషమ్॥ ౩౯॥ సర్వాస్తాః। సర్వగ్ం హిరణ్యగ్ం రజతమ్। దేవత్రా యచ్చ మానుషమ్। సర్వాస్తాః। సర్వగ్ం

సువర్ణగ్ం హరితమ్। దేవత్రా యచ్చ మానుషమ్। సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా। ఉప కామదుఘా దధే। తెనర్షిణా తెన బ్రహ్మణా। తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ ౪౦ ॥

భూమెరధి విష్ఠితాః పృథివీమనుసర్వాస్తా ఉచ్యతే మానుషగ్ం సీద ॥ ౬ ॥

యచ్చస్త్రియః పాగ్ంసవ ఊషాస్సికతాశ్శర్కరా అశ్మానో వీరుధ ఓషధీర్వనస్పతయో గ్రామ్యా యే ద్విపాదో యావదాఞ్జనంయావత్కృష్ణాయసగ్ం లోహాయసగ్ం సీసగ్ం హిరణ్యగ్ం సువర్ణగ్ం హరితమష్టాదశ॥

సర్వా దిశో దిక్షు। యచ్చాన్తర్భూతం ప్రతిష్ఠితమ్। సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా। ఉప కామదుఘా దధే। తెనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా। తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద। అన్తరిక్షఞ్చ కేవలమ్। యచ్చాస్మిన్నన్తరాహితమ్। సర్వాస్తాః। ఆన్తరిక్ష్యశ్చయాః ప్రజాః ॥ ౪౧॥ గన్ధర్వాప్సరసశ్చయే। సర్వాస్తాః। సర్వానుదారాన్ థ్సలిలాన్। అన్తరిక్షే ప్రతిష్ఠితాన్। సర్వాస్తాః। సర్వానుదారాన్ థ్సలిలాన్। స్థావరాః ప్రోష్ట్యాశ్చయే। సర్వాస్తాః। సర్వాన్థునిగ్ం సర్వాన్థ్వగ్ంసాన్। హిమో యచ్చ శీయతె ॥ ౪౨॥ సర్వాస్తాః। సర్వాన్మరీచీన్ వితతాన్। నీహారో యచ్చ శీయతే। సర్వాస్తాః। సర్వావిద్యుతస్పర్వాన్ థ్సనయిత్నూన్। హ్రాదునీర్యచ్చశీయతే। సర్వాస్తాః। సర్వాస్స్రవన్తీస్సరితః। సర్వమప్సుచరఞ్చయత్। సర్వాస్తాః॥ ౪౩॥ యాశ్చకూప్యా యాశ్చ నాద్యాస్సముద్రియాః। యాశ్చవైశన్తీరుత ప్రాసచీర్యాః। సర్వాస్తాః। యేచాత్తిష్ఠన్తి జీమూతాః। యాశ్చవర్షన్తి వృష్టయః। సర్వాస్తాః। తపస్తేజ ఆకాశమ్। యచ్చాకాశే ప్రతిష్ఠితమ్। సర్వాస్తాః। వాయుంవయాగ్ంసి సర్వాణి॥ ౪౪॥ అన్తరిక్షచరఞ్చయత్।

సర్వాస్తాః। అగ్నిగ్ం సూర్యఞ్చన్ద్రమ్। మిత్రంవరుణం భగమ్। సర్వాస్తాః। సత్యగ్ం శ్రద్ధాన్తపో దమమ్। నామ రూపఞ్చ భూతానామ్। సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా। ఉప కామదుఘా దధే। తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా। తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వద్ధువా సీద ॥ ౪౫॥

ప్రజా హిమో యచ్చ శీయతే సర్వాస్తాస్సర్వాణి బ్రహ్మాణ్యేకఞ్చ ॥ ౭ ॥

దిశో ఽ న్తరిక్ష మాన్తరిక్ష్య ఉదారానుదారాన్ధుని మ్మరీచీన్విద్యుత్స్రవన్తీర్యాశ్చయే చతపోవాయుమగ్నిగ్ం సత్యం పఞ్చదశ ॥

సర్వాన్దివగ్ం సర్వాన్దేవాన్దివి। యచ్చాన్తర్భూతం ప్రతిష్ఠితమ్। సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా। ఉప కామదుఘాదధే। తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా। తయా దేవతయాఙ్గి రస్వద్ధువా సీద। యావతీస్తారకాస్సర్వాః। వితతా రోచనే దివి। సర్వాస్తాః। ఋచోయజూగ్ంషి సామాని॥ ౪౬॥ అథర్వాఙ్గిరసశ్చ యే। సర్వాస్తాః। ఇతిహాసపురాణఞ్చ। సర్పదేవజనాశ్చయే। సర్వాస్తాః। యేచలోకాయే చాలోకాః। అన్తర్భూతం ప్రతిష్ఠితమ్। సర్వాస్తాః। యచ్చబ్రహ్మ యచ్చా బ్రహ్మ। అన్తబ్రహ్మన్ప్రతిష్ఠితమ్॥ ౪౭॥ సర్వాస్తాః । అహోరాత్రాణి సర్వాణి। అర్ధమాసాగ్ంశ్చ కేవలాన్। సర్వాస్తాః। సర్వాన్ఋతూథ్సర్వాన్మాసాన్। సంవథ్సరఞ్చ కేవలమ్। సర్వాస్తాః। సర్వం భూతగ్ం సర్వం భవ్యమ్। యచ్చాతోధి భవిష్యతి। సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా। ఉప కామదుఘాదధే। తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా। తయా దేవతయాఙ్గిర స్వద్ధువాసీద॥ ౪౮ ॥

సామాని బ్రహ్మన్ప్రతిష్ఠితఞ్చ్రుత్వా త్రీణిచ॥ ౮ ॥

దివన్తారకా ఋచ ఇతిహాసపురాణఞ్చ యే చ యచ్చా హోరాత్రాణ్యృతూన్భూతన్నవ ॥

ఋచాం ప్రాచీ మహతీ దిగుచ్యతే। దక్షిణామాహుర్యజుషామపారామ్। అథర్వణామఙ్గిరసాం ప్రతీచీ। సామ్నాముదీచీ మహతీ దిగుచ్యతే। ఋగ్భిః పూర్వాహ్ణే దివి దేవ ఈయతే। యజుర్వేదే తిష్ఠతి మధ్యే అహ్నః। సామవేదేనా స్తమయే మహీయతే। వేదైరశూన్యస్త్రిభిరేతి సూర్యః। ఋగ్భ్యో జాతాగ్ం సర్వశో మూర్తిమాహుః। సర్వా గతిర్యాజుషీ హైవ శశ్వత్॥ ౪౯॥ సర్వన్తే జస్సామరూప్యగ్ం హ శశ్వత్। సర్వగ్ం హేదం బ్రహ్మణా హైవ సృష్టమ్। ఋగ్భ్యో జాతంవైశ్యంవర్ణమాహుః। యజుర్వేదఙ్క్షత్రియస్యాహుర్యోనిమ్। సామవేదో బ్రాహ్మణానాం ప్రసూతిః। పూర్వే పూర్వేభ్యో వచ ఏతదూచుః। ఆదర్శమగ్నిఞ్చిన్వానాః। పూర్వే విశ్వసృజో ఽమృతాః। శతంవర్ షసహస్రాణి। దీక్షితాస్స్తత్రమాసత॥ ౫౦॥ తప ఆసీద్గృహపతిః। బ్రహ్మ బ్రహ్మాభవద్యజ్ఞయమ్। సత్యగ్ంహ హోతైషామాసీత్। యద్విశ్వసృజ ఆసత। అమృతమేభ్య ఉదగాయత్। సహస్రం పరివత్సరాన్। భూతగ్ం హ ప్రస్తోతైషామాసీత్। భవిష్యత్ప్రతి చాహరత్। ప్రాణో అధ్వర్యురభవత్। ఇదగ్ం సర్వగ్ం సిషాసతామ్॥ ౫౧॥ అపానో విద్యానావృతః। ప్రతి ప్రాతిష్ఠదధ్వరే। ఆర్తవా ఉపగాతారః। సదస్యాఋతవోభవన్। అర్ధమాసాశ్చమాసాశ్చ। చమసాధ్వర్యవో భవన్। అశగ్ంసద్బ్రహ్మణస్తేజః। అచ్ఛావాకో భవద్యశః। ఋతమేషాం ప్రశాస్తాసీత్। యద్విశ్వసృజ ఆసత॥ ౫౨॥ ఊర్గ్రాజాన ముదవహత్। ధ్రువగోపస్సహో ఽభవత్। ఓజోభ్యష్టాద్గావ్ణః। యద్విశ్వసృజ ఆసత। అపచితిః ప్రోత్రీయామయజత్। నేష్ట్రీయామ యజత్విషిః। అగ్నీద్ధాద్విదుషీ సత్త్యమ్। శ్రద్ధాహైవా యజధ్యయమ్। ఇరా పత్నీ విశ్వసృజామ్।

అకూతిరపినద్ధవిః॥ ౫౩॥ ఇధ్మగ్ం హఖ్ఖుచ్చైభ్య ఉగ్రే। తృష్ణా చావహతాముభే। వాగేషాగ్ం సుబ్రహ్మణ్యా ఽఽసీత్। ఛన్దోయోగాన్ విజానతీ। కల్పతన్తాణి తన్వానా ఽహః। సగ్గ్ంస్థాశ్చ సర్వశః। అహోరాత్రే పశుపాల్యౌ। ముహూర్తాః ప్రేష్యా అభవన్। మృత్యుస్త దభవద్ధాతా। శమితోగ్రోవిశాం పతిః॥ ౫౪॥ విశ్వసృజః ప్రథమాస్సత్రమాసత। సహస్రసమం ప్రసుతే నయన్తః। తతోహజజ్ఞే భువనస్య గోపాః। హిరణ్మయశ్శకునిర్బ్రహ్మ నామ। యేనసూర్యస్తపతి తేజసేద్ధః। పితా పుత్రేణ పిత్రమాన్ యోనియోనౌ। నావేదవిన్మనుతే తం బృహన్తమ్। సర్వానుభుమాత్మానగ్ం సంపరాయే। ఏష నిత్యో మహిమా బ్రాహ్మణస్య। న కర్మణా వర్ధతే నో కనీయాన్॥ ౫౫॥ తస్యైవాత్మా పద విత్తంవిదిత్వా। న కర్మణా లిప్యతే పాపకేన। పఞ్చ పఞ్చా శతస్త్రివృతస్సంవత్సరాః। పఞ్చ పఞ్చాశతః పఞ్చదశాః। పఞ్చపఞ్చాశతస్సప్త దశాః। పఞ్చ పఞ్చా శత ఏకవిగ్ంశాః। విశ్వసృజాగ్ం సహస్ర సంవత్సరమ్। ఏతేన వై విశ్వసృజ ఇదంవిశ్వమసృజన్త। యద్విశ్వ మసృజన్త। తస్మాద్విశ్వసృజః। విశ్వమేనానను ప్రజాయతే। బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతాంయన్తి। ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యమ్। సార్ష్టితాగ్ం సమానలోకతాంయన్తి। య ఏతదుపయన్తి। యే చైనత్త్రాహుః। యేభ్యశ్చైనత్త్రాహుః। ఓమ్॥ ౫౬ ॥

శశ్వదాసత సిషాసతామాసత హవిష్పతిః కనీయాన్తస్మా ద్విశ్వసృజో ఽష్టౌ చ॥ ౯ ॥

తుభ్యన్దేవేభ్యస్తపసా దేవేభ్యో బ్రహ్మవై చతుర్ హోతారో యచ్చామృతగ్ం సర్వా దిశో దిఖ్ఖు సర్వాన్దివమృచాం ప్రాచీ నవ॥ ౯ ॥

తుభ్యన్తపసా తా వా ఏతాః పఞ్చహిరణ్యన్నదాతి సర్వా దిశస్తప ఆసీద్గ్రహపతి షట్పఞ్చాశత్॥ ౫౬॥

తుభ్యమోమ్ ॥

హరిః ఓమ్ శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీ కృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణే తృతీయాష్టకే

ద్వాదశ ప్రపాఠకస్సమాప్తః

శ్రీ కృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణమ్ సంపూర్ణమ్

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం తు యద్భవేత్।
తత్సర్వంక్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥